

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.63

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.63

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.63

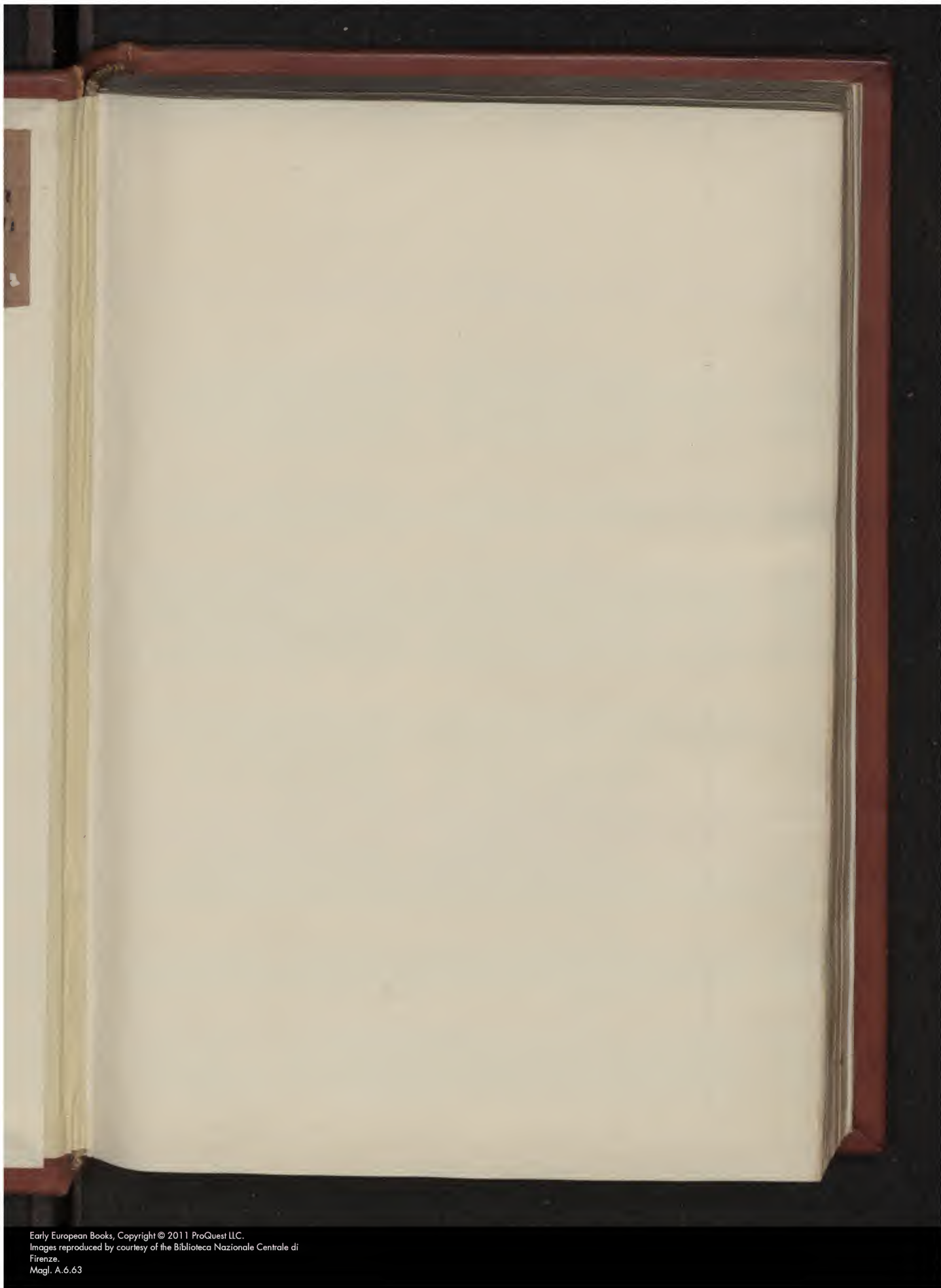
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.63

A
6
63

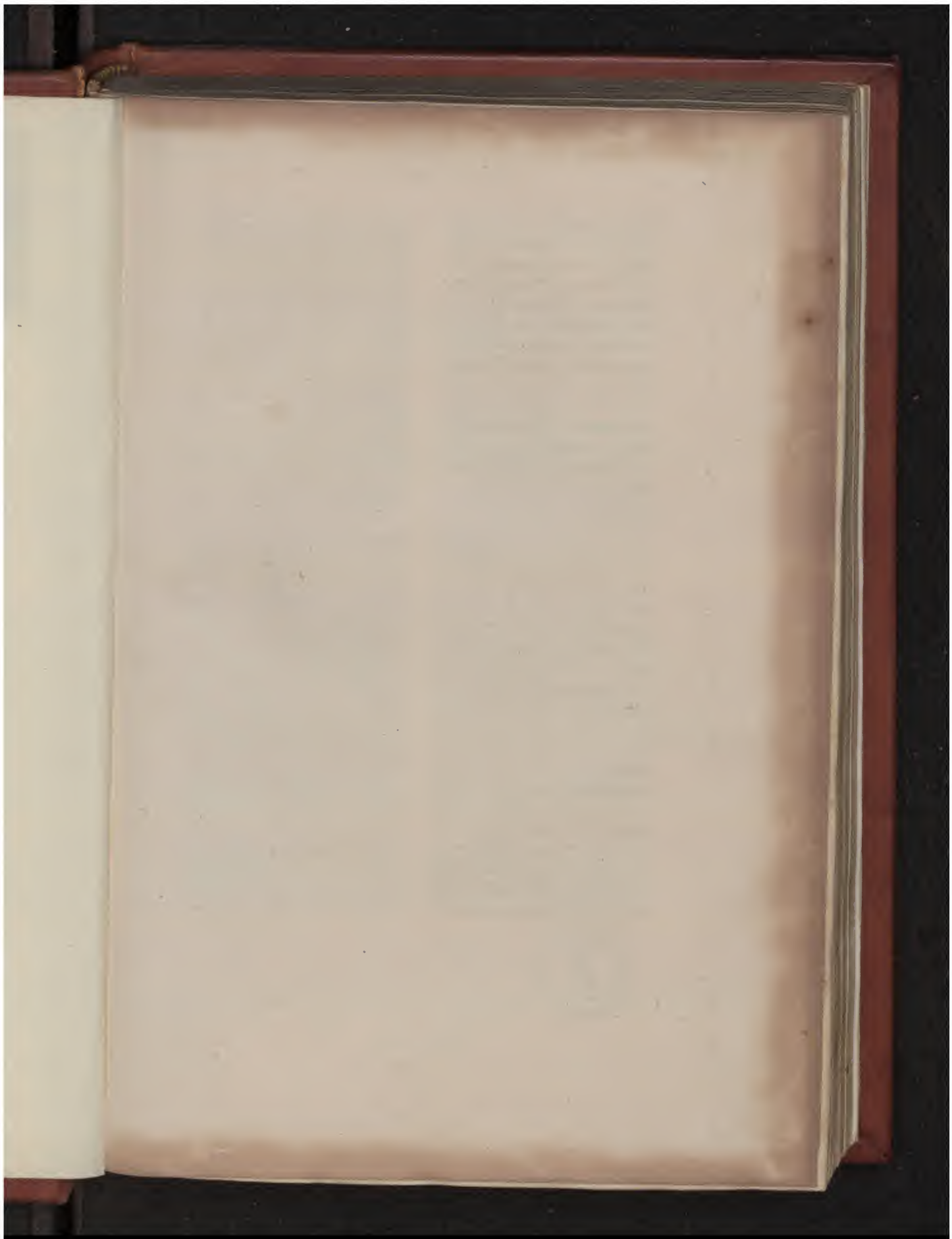
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

ANTONI
NI
Summala
Confession
Ven.
1473

A
C
63

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE -

6
BIBLIOTHECA
CENTRAL

INCIPIT SVMMVLA CO-
NFESSIONIS VTILISSI-
MA IN QVA AGITVR
QVOMODO SE HABE-
RE DEBEAT CONFESSO-
R ERGA PENITENTEM
IN CONFESSIONIBVS
AVDIENDIS: QVAME-
DIDIT REVERENDISSI-
MVS VIR AC IN CHRIS-
TO PATER. D. FRATER
ANTONINVS ARCHIE-
PISCOPVS FLORENTI-
NVS ORDINIS FRATR-
VM PREDICATORVM.

DEFECECVNT
scrutantes scrutinio
ps. 63. Scrutiniū
qdē est confessio i
quo & penitens
scrutatur conscientia suā & con-
fessor cum eo. Scrutās g̃ est cō-
fessor qui in hoc pōt tripliciter
dīficere. Quia ul̃ p malitiā absol-
uēdo quem scit non posse: ul̃ p
ignorantiā nesciēdo discernere
inter leprā & leprā: & quē pos-
sit ul̃ nō possit absolvere: ul̃ per
infirmatē cōcupiscentie inde
sumēdo occasiōes malorū ex au-
ditu: dū icaute se h̃t. Vñ Aug⁹
d̃ peni. di. 6. c. i. Caueat spūalis
iudex ut sicut nō cōmisit crimē
nequitie. ita non careat munere

sciētie. Ex qbus ūbis inuit q̃ cō-
fessor siue sacerdos debz habere
illa tria ex auctoritate Augusti-
ni p̃allegata. Prio potestātē i fo-
ro cōsciētie ut. s. sic iudex spūa-
lis. Scdo conseruare puritatem
uite sue: ne cōmittat crimē ne-
quitie. Tercio h̃re sufficientem
sciētie claritatem: ut non careat
munere sciētie.

Capitulū primū de potāte seu
auctoritate cōfessoris: & q̃s pos-
sit: ul̃ n̄ possit audire q̃felliōes.

NOrādū p̃ est q̃ nō sādus
& si possit audire cōfessio-
nes in casu mōtis non tñ absol-
uere pōt. al̃ si absoluit ut sacer-
dos idicatie s̃m quosdā icurrit
irreg̃laritatē sicut si celebraret.
hoc tñ ē dubium. q̃a nō est i iu-
re exp̃ssū: sicut de celebrante.
Vñ nō uidetur irreg̃laris. ex de
sen. exco. c. ls qui. libro. 6. lb̃i e-
nī dicitur q̃ nō icurrit q̃s irre-
gularitatē p̃p aliquod dīctū: qñ
nō est i iure exp̃ssū: & cōfessus
tali nō sādōti tenet iterū cōfi-
teri. rō est q̃a solis sacerdotibus
dictū ē. Quorū remisistis pec-
cata zc. lo. 20.

Nec tñ a quolibz sacerdote pōt
quis absolui. sed a proprio: aut
alū de licētia ei⁹. Vñ dr d̃ peni.
& remi. in. c. Ois. q̃ quilibz se-
mel i āno confiteat oīa peccata

sua proprio sacerdoti. & de pe.
di. 6. c. Placuit. rō ē q̄a nō pōt
q̄s solvere uel ligare eū qui sibi
confitetur: nisi habeat iurisdic-
tionē sup eū. Si aut sit propus
platus: & nō sacerdos: sicut cu-
ratus: & episcopus: nō sacerdos
pōt absoluerē p̄ aliū cōmitten-
do hoc alteri.

Sed nota q̄ p̄prius sacerdos aliē
intelligitur: cū dī q̄ quilibet dō
cōfiteri p̄prio sacerdoti: & aliter
cū dicitur q̄ de licentia p̄prii
sacerdotis pōt alteri confiteri: nā
p̄ cāu dī proprius sacerdos q̄
cūq̄ hēt potestātē absoluendi
ordinariam uel delegatā: siue sit
cōmūis: siue sit singl̄aris. quia
actor sequitur forū rei. sed ē in
electione eius quē forū de m̄p-
tis sequatur: nisi sit actio realis
i qua sequit̄ forū rei de q̄ agit̄.
Et quia i foro penitentie idē ē
actor & reus. inde est q̄ idem se
ipsū pōt accusare corā quocū-
que confessore de omnibus: qui
illum possit absoluerē d̄ crimie
ubicūq̄ cōmissio. q̄a hui⁹i abso-
lutio non respicit territorium:
sicut alia ratione rei uel delicti.
Propt̄ qd̄ dicit Hosti. q̄ quili-
bet hēt tres sacerdotes p̄prios
ordinarie sc̄. curatū de cuius pā-
rochia est: ep̄m suum: & papā.
Sed i sc̄do cāu p̄prius sacerdos

de cui⁹ licētia pōt alteri cōfite-
ri intell̄i stricti⁹ ille qui de iure
suo ordinaro hoc hēt nō ex cō-
missione. & sic intelligit̄. c. Oīs
equiuoce loqui de proprio sac-
dote s̄m oēs. nā cōstat q̄ ad im-
plendū illud p̄ceptū de cōfite-
do semel i āno oīa peccata sua
p̄prio sacerdoti: ita sufficit confi-
teri uicario curati: sicut ip̄met
curato. Et tamē ad cōfiteūdū al-
teri nō sufficeret accipere licē-
tiā ab ei⁹ uicario. sic sufficeret
ab ip̄somet curato. Vnde re-
spectu primi uicarius est pro-
prius sacerdos. sed non respe-
ctu secundi: Vnde & si possit
quis confiteri uicario curati. tñ
ipse uicarius nō pōt dare licen-
tiam illi q̄ alteri cōfiteat̄. Hec
Pet. de p̄p̄. in. q. di. 17.

Capl̄m secundum de ordinaro
confessore quo ad ecclesiasticas
personas & clericos.

Sciendum est q̄ papa
q̄a nō habet supiorē a
christo nec a cōcilio q̄
q̄. hēt p̄priū cōfessorem quem
duxerit elligendum qui aucto-
ritate xp̄i pōt eum absoluerē:
uel ligare in foro penitentiali: nō
aut i foro exteriori. q̄a ip̄e non
pōt ligari uicō excōicationis
a quo indigeat absolui: & p̄p̄ b
nō op̄z a christo sibi cōmitti.

Quia tamē pōt ligari uiculo peccati sicut & alii. propterea īdiget remedio sicut & alii. quia nec xp̄us dimisit eū sine remedio. ideo hoc cōcessit ut sicut a principio q̄libet poterat quēlibz uolēte se sibi subiicere absolueret. ita & nūc quo ad illū q̄ nulli est subiectus sicut papa. Si uero excōmunicat⁹ eligat ī papā a nō cōsentiat superiorē hēt a q̄ absolui pōt. sed si pri⁹ assētiat absolui postea non pōt. sed nec īdiget. q̄a nulli legi subest. Vñ lex positiua que arcet excōmunicatū a cōmunionē fideiū: & p̄ceptione: & collatiōe sacramētorū ip̄z nō ligat. p̄pter qd̄ excōmunicatio nō īpedit electū: nec electionē ipsam.

Qui uero sūt de familia pape hēt sūmū p̄narium prop̄a sacerdotē cū papa q̄a nulli alii sub sunt. Sec⁹ est autē d̄ capellanis eius qui p̄ mūdū sunt dispersi: q̄ p̄p̄ h̄ nō sūt ab aliis exempti.

De Cardinalibus

DE cādinalibz autē q̄ sūt ep̄i ipsi nō minus hēt q̄ alii ep̄i q̄. s. libere possūt eligere. Idē si sūt legati. q̄a sunt p̄lati: uel exempti. Si uero sit simplices cardinales nec ep̄i nec legati. dicit Hosti. eos nō hēre nisi papā: & sūmū p̄nariū. & q̄uis

immediate sunt sub papa: & p̄ cōsequēs exempti. nō tamē possunt sibi eligere cōfessorē sine ip̄ius aut sūmi p̄narii licētia. q̄a non sunt p̄lati: sed coadiutores p̄lati: & pastores: licet sit p̄sbyteri cādinales. & ideo tuti⁹ ē q̄ hēat licētiā a papa.

Familia uero cōmēsalis eorū dē licētia eorū cādinaliū possūt sibi eligere cōfessorē. q̄a de consuetudinē sūt subditi eis siue sacerdotes sit: siue nō. Vel forte sūm⁹ penitentiari⁹ q̄a est quasi curat⁹ respectu oīū m̄sionario rū curie pape quorū ipse papa ē q̄si ep̄s p̄p̄. hēc Pe. pal. i. q.

De Patriarchis: & aliis.

Patriarche: archiep̄i: ep̄i hēt propos sacerdotes suos immediate superiores: ut ep̄us archiep̄um: ille primatē: ille patriarchā: ille papā. & hoc nisi sit exempti. nihilomin⁹ oēs isti possunt sibi eligere cōfessorē. ex de pe. & remiss. c. fi. Qui possunt eos absoluerē nō solū de occultis: s̄ et de manifestis: & notoriis et archiep̄o inuito: & et a uiculo excōmunicationis maioris: & minoris: & mutare uota: & relaxare iuramēta. & oīa alia p̄pter q̄ n̄ esset cōsulēda sedes ap̄lica. licz Hosti. dicat cōtrariū: & illud cōtrariū tenēt fr̄ Bātho. ī p̄sanella.

Confessio. 3. §. 16. Nec obstat
q̄ in illo. c. si. nō sit mētio nisi
de absolutiōe a peccatis. quia cuz
itētio pape sit ip̄is ep̄is quib̄
ē graue sēper ad archiep̄uz re/
currere: & graui⁹ ad papā. ita p̄/
uidere eis p̄ cōfessorē ab eis ele/
ctum sicut p̄uissū est inferiorib̄
ep̄orū p̄ ipsos ep̄os. Ideo de di/
peccato & uiculo de quo potest
ep̄us absolvere inferiorē. & el/
lectus ab eo pōt ip̄uz absolvere
& in om̄i casu ī quo pōt ep̄s dis/
pēlare cū inferiori: & ille cū ep̄o.
q̄a ibi eadē ratio & idē ius. Et
sicut bene dicit Hosti. Istud p̄ui/
legiū nō p̄dit p̄ h̄ q̄ uenit romā
quia ibi nō distiguit ubiq̄ sit
Sed si desinit esse ep̄us: puta q̄a
cedit loco & dignitati forte p̄/
dit p̄uilegiū datū ep̄is. q̄a ip̄e n̄
plus hēt ep̄i dignitatē. Si uero
cedit loco & nō dignitati non
p̄dit. Ratio quā aliq̄ probāt q̄
cōfessor ab ep̄o elect⁹ nō pōt
eū absolvere a uiculo excōis est.
q̄a nō hēt potatēz nisi ex ellec/
tiōe ep̄i. Sed ad hoc r̄ndet q̄
nō ab ep̄o eligēte: sed a iure cō/
mittēte hēt p̄tatē ille sicut qui
eligūt ab illis qui p̄ l̄ras p̄nari/
orū hēt q̄ possint sibi eligere
cōfessorē ab ip̄is p̄nariis: nō ab
eligētib̄ hēt auctoritatē. Sicut
cū ep̄us cōmittit fr̄ibus quos p̄

or eligit ipsi sūt cōmissarii p̄la/
torū nō eligentiū. Et q̄d ēt di/
cūt q̄ si ille electus ab ep̄o ī cō/
fessorē esset excōicatus minori
nūq̄ cū eligeret ad hoc possit
absolvere. q̄a ligat⁹ minori licz
possit cōferre sacramēta: nō tñ
eligi. r̄ndet q̄ n̄ ualz istd. q̄a itel/
ligr̄ d̄ electiōe ad dignitatē. imo
& si quādo ab ep̄o eligat⁹ cōfēs/
sor esset tūc abo ip̄e & electus
ligati maiori adhuc nō īpedi/
ret factū: dūmō qñ electus ille
qui absoluit nō sit ligat⁹ maio/
ri nec suspēsus. hec Pe. de p̄a.
in. 4. di. 17. q. 3.

Prelati exēpti hēt simile p̄uile/
giū cū ep̄is in eligēdo libere
cōfessorē. nā ex quo sūt exēpti
& prelati sicut m̄ti sunt abba/
tes: ex hoc ip̄so hēt istud p̄ui/
legiū quia graue esset eis sēper
adire papā nouū pro licētia cō/
fite di. Si autē sic sūt exēpti q̄
nō plati nō hēt istud p̄uilegiū
x̄bi gr̄a. Omēs subditi collegii
exēpti seculares: uel reḡares q̄d
est exēptū ī capite & ī mēbris
bi enī imediate suis p̄latis cōfite/
ri p̄nt. nō aliis n̄ de licētia ip̄o/
rū. Si autē sic sūt exēpti q̄ citra
papā nec decanū nec p̄positum
hēt q̄ heat curā ip̄oz. & ad hoc
non possunt sibi eligere: sed
petūt hoc ip̄ū a papa. uel eius

pñario : cū alias nullus possit
eos absoluere.

Abbatissa qd possit i spūalib.

Similiter nulla abbatissa
quis iura epalia exerceat
ponēdo officiales. n̄ i h̄ beat spāle
pūlegiū q̄tūcūq̄ exēpta non
pōt hoc habere. q̄a nō est p̄la-
ta cū n̄ heat clauēs iurisdīctōis
& p̄ ei⁹ officia exēcat quod
p̄ se ipsa nō pōt. nō est auctori-
tas ip̄ius: sed pape. Similr q̄cū-
q̄ p̄est quibuscū p̄ ex cōmissio-
ne alteri⁹ & est delegat⁹ nō po-
test dici p̄lat⁹. unde q̄tūcūq̄ ex-
empt⁹ q̄a tū nō est p̄lat⁹ nō
het hoc pūlegiū. puta subp̄or in
religione: uel prior nō cōuentu-
alis: aut cōuentualis sub abbate
nō per electiōē sed ab ip̄o ab-
bate ex cōsilio seniorū positus
uē istitut⁹: nisi forte q̄ mortuo
abbate uē p̄ore ipsi sūnt q̄li or-
dinarii. quia tūc actio subrogā-
ta het pūlegiū ei⁹ in loco cuius
subrogat⁹. sed prior q̄ per electi-
onem canonicā instituit p̄lat⁹
est. & ideo si ē exempt⁹ het idē p̄-
uilegiū pp̄ quod nō op̄z q̄ con-
firmās det sibi pt̄atem eligēdi
cōfessorē: sicut nec cōfirmās uel
cōsecrās ep̄um. Nec obstat de-
cretal̄ ne pro dilatiōe. ex de pe.
& re. Istud enī pūlegiū de eli-
gendo cōfessorē equalr cōcedit

ep̄is & minorib⁹ p̄lat⁹ exemptis.
Vnde cū ep̄i licet imēdiate sub-
sint archiep̄is: nihilomin⁹ sine
eorū licētia h̄ possūt ēē qui sūt n̄
exēpti. ergo & priores hoc p̄nt
licz sublit abbatib⁹: uel maiorib⁹
sine licētia eorū cū sint ordina-
rii. Si autē sunt i dignitate cō-
stituti: nō tñ p̄lati: sicut cān-
tor: thesaurarius: sacrista: &
h̄mōi persone nō hent pūlegiū
quis exempti. Si uō essēt p̄lati
sed nō essent p̄lati in foro p̄ni-
ali sicut sūt archidiaconi d̄ pari
gcurrētes cū ep̄is i foro causa⁹
adhuc nō puto eos hēre hoc p̄-
uilegiū. sed solos p̄latos. hoc di-
co qui hent curā aiaruz. Sicut
autē dixi de ep̄is q̄ q̄diu sunt
ep̄i quo ad dignitatē retinēt hoc
pūlegiū: ita & de istis q̄diu sūt i
p̄latiōe. & similr qui electus
ab eis pōt agere cū eis absoluē-
do & dispēdado qcquid potest
ep̄us si ei subessēt. Sic elect⁹ ab
ep̄o pōt tātū q̄tū archiep̄us ex-
cepto in sētētia lata a sup̄iori q̄
eos. puta ab archiep̄o cōtra sufra-
ganeū suū: ab abbate contra pri-
orem conuētualē sibi subditum
ab h̄mōi enī nō pōt absoluere
electus talis cōfessor.

Quicūq̄. n. pōt eligē uno elec-
to siue mōtuo siue n̄ mōtuo pōt
aliū mutā ad placitū & eo ip̄o q̄

181
C
talis qui pōt eligere cōfitei alii
cui: uidei ipsū eligere: qā pl⁹ est
factis & mētis itētiōe eligere q̄
ūbis. 3. q. 6. c. i. & d. maio. & obe-
di. c. Legebat. Hec Pe. d. pal. ū s.
Inferiores prelati non exēpti si
subsunt imēdiate epō: ip̄z solum
hēnt cū supiorib⁹ p proprio sa-
cet. Note. Sicut abbates: decani: p-
positi. & archiep̄i rurales. curati
uero decanos rurales & ep̄m: qñ
ille decanat⁹ ē ānexus cure. Si p-
pores qui sunt sub abbatib⁹ illis:
subsūt & ep̄is. non prelati ūo sub
sunt imēdiate suis curatis: siue ab-
batib⁹: siue p̄oribus: siue decanis:
qñ sunt de collegio. uel simplicib⁹
curati: qñ ī p̄chiis suis cōmorāt.
Clerici ūo chorales subsūt ei q
p̄est choro. siue sit cātor: siue suc-
cintor in extioribus. Sed q̄tū ad
forū conscientie solus decan⁹ ui-
deē curat⁹ eoz. Hec Pe. de pak.
ubi supra di. 17.

Capitulū tertium cui debeant
laici ordinarie confiteri.

Imperator s̄m Hosti. d. an-
tiq̄ssia q̄suetudie q̄fitei ca-
pelanis suis. s̄z sicut d̄r ex de pe.
& remissionibus. c. 2. li. 6. Nulla
consuetudine itroduci pōt: ut p̄r
p̄p̄rii sacerdotis licētiā aliquis
possit sibi eligere cōfessorē n̄ d̄
licētiā pape.
Rex hēt ep̄um siue archiep̄um ī

cui⁹ ciuitate est sedes regni. dicē
aut sedes uel metropolis regni
nō in qua pl⁹ morat: sed inungi-
tur: & coronatur.

Prīcipes minores si hēnt sub se
ciuitates plures: silit a sede p̄nci-
pali ducat⁹: uel comitat⁹. domici-
liū sortiūt. Sed si hēnt unā ciui-
tatē alia p̄ncipaliorem ab utroq̄
epō uel metropolitāo licētiā cō-
fitei capiat s̄m Hosti. Sed h
nō est uerū q̄tū ad metropolita-
nū: qā null⁹ subdit⁹ suffraganeo-
rū est ei subdit⁹ imēdiate n̄ quā-
do uisitat. s̄z solū ip̄i suffraganei.
Vñ cū dñs illarū ciuitatū in t̄pa-
lib⁹ ita subsit ep̄is in sp̄ualib⁹ ac
si esset seruus: sicut dñus castri
subest in sp̄ualib⁹ curato. Ideo si
cut metropolitan⁹ n̄ possit dare
licētiā confitei hōini hēnti do-
mos in diocesi suffraganeoz. ita
nec p̄ncipi.

De illo uero p̄ncipe q̄ hēt dñū
in diuersis diocesi: sed nō sup
ciuitates uidei q̄ ip̄e multo ma-
gis ab ip̄is ep̄is petere debeat h
.s. in cuius diocesi hēnt p̄ncipalit̄
dñum: uel ab utroq̄ si equalr ī
duab⁹. Nam absurdū esset q̄ a
tot curatis hēret petere: quot in
suo dñio icludunt.

Domini ūo qui in eadē diocesi
in diuersis uillis hēnt dominium
si ī una hēnt principale dñum in

qua n̄ sit nisi una parochia tātū
siue un⁹ curatus tātū illi uideēt
subesse. Sed qū nullū hēt dñiuz
ī illa uilla que sub se nō cōtinet
p̄ses parochias maxie si una nō
est p̄ncipalior altera: tūc nulli
curato subest: sed īmediate ep̄o.
Si ūo ī una uilla sit p̄ncipale do
miūm in qua nō est n̄ una paro
chia tātū: uel sūt multe & una p̄n
cipal⁹ curat⁹ illi⁹ ē sibi p̄pri⁹ sa
cerdos citra ep̄m.

Balliui si nullibi hēret m̄sionez
n̄ secūdū q̄ assistere requirūt mō
huc: mō illuc discurrūt: ubi q̄
fiteri p̄nt: uel ep̄is ciuitatū: uel cu
ratis ī q̄rū parochiis hospiciū eli
gunt. Si ūo p̄ncipalr alicubi d̄
gūt: ibi curatū hēt illū ī cui⁹ paro
chia hospiciū suū situm est. & sic
de prepositis. l̄z beane domos pa
rētum ex balliui: & senesc: baldiū:
uel p̄posituram. q̄a p̄b officiū q̄ū
cōtrahēdo sortiūt forū.

Ceteri uero Burgēses: & alii lai
ci nō ī potestate cōstituti illis cu
rat substūt ī q̄ p̄ro: hiis degūt
p̄ncipalr. Vel si ī duab⁹ equalr
in qua tūc manēt q̄n cōfiteri uo
lunt illi⁹ parochie sūt. hec Pe. d̄
pal. Regularit̄ ḡ cōfessio siēda
est p̄prio sacerdoti. uñ dicit Inno.
in. c. Ois. ex de pe. & remis. Si
quis alieno sacerdoti iusta decā
cōfiteri peccata sua uoluerit: licē

tiā prius postulet. & obtineat a
p̄prio sacerdote cū alr ipse non
possit soluere: uel ligare. hec ibi.

Capl̄z quātuz ī q̄ notāt octo ca
sus ī q̄b⁹ quis pōt alteri cōfiteri
q̄ p̄prio sacerdoti sine ei⁹ licētia.

ET nota scđz Pe. pal. casus
octo in quib⁹ quis potest
alteri cōfiteri q̄ p̄prio sacerdo
ti sine eius licētia quos ponit
Hostiensis in summa.

Prim⁹ pp̄ indiscretionē sacerdot
propriū & sub hoc casu cōphē
dit q̄n ipse sacerdos propus est
sollicitator ad malū: uel reuelatō
cōfessionis: uel est tal⁹ q̄ ex con
fessione iminet piculū cōfidenti
uel cōfessori. In hoc igit̄ casu
dicit Hosti. q̄ eo ipso hēt licētiā
a iure aliū adēndi de pe. di. 6. c.
Placuit. Sed alii dicūt q̄ tūc
debet petere licētiā ab eo uel a
superiori. q̄a. c. Omnis dicit q̄ q̄n
ex iusta causa uoluerit alteri cō
fiteri: petat licētiā a propo. sa
cerdote. Et q̄uis quidā hoc itelli
gant n̄ ex culpa sua hoc proce
dat. uideēt tamen melius ē si h
sit ex culpa sua. q̄a culpa sua nō
debet alteri nocere puta supio
ri. Sicut propo sacerdote mō
tuo: uel exōicato: nō eo ipso l̄z
ire ad alium: s̄ opz recurrere ad
ep̄m: si superior adiri nō pōt
uel ē si est eque defectuosus tū

qa ad papā nō est faci^l recur⁹
eo ipso ad aliū ire potest.

Quādo g^o pp⁹ sacdos oīo idiscere
t⁹: & inept⁹ ē: & q tūc nō pōt
adiri sine licētia petita: uel saltē
cū licētia petita & nō obtēta. pōt
ire ad aliū dico autē petita. qa & si
sit idign⁹ audire: nō est tñ ipo/
tēs cōmittere. & in hoc. s. q. dz
petere licētia ab ipso: uel ire ad
superiorē. Cōcordat Tho. Pe.
Alber. Inno. & Vul⁹. Quod si
negat ab eis licētia: tūc dñt pdei
q idē iudiciū est de eo qd & de
illo qui nō het copā cōfessoris
Vnde magis debz eligere laico
cōfiteri: nec i h trāsgredit pcepta
ecclie. quia precepta iuris nō se
extēdūt ultra charitatē: nec ēt fit
iuria sacerdoti. qa pūlegiū me
ret amittere qui cōcessa sibi ab
utit potestate.

Sed Pe. de pap. dicit q tūc pōt
libere ire ad aliū ut patz s. Et
si nō posset aliū herē: & necessi
tas imineat. dicūt pdicti docto
res q cōfiteat peccata sua in ge
nere sine eo de quo posset ma
lum prouenire.

Secūd⁹ casus.

Secūd⁹ casus est est quando par
rochianus trāstulit domiciliū suū
qa tūc definit esse parrochianus
primi sacerdotis: & fit parro
chian⁹ illius ad cui⁹ parrochiaz

se trāstulit. Sed si in duab⁹ pā
rochiis heret domū: & in una
maneret tēpor estiuāli: i alia uo
tēpore hyemali: utrobq⁹ fortiē
forū: nō simul: sed successiue: &
q bitat modo hic: mō illic. &
hic tūc recepiat sacramēta ubi
tūc habitat. alias ibi.

Tertius casus.

Terti⁹ casus est cū est uagabū
dus: nec bens: nec petēs domici
lium tūc iste pōt cōfiteri cuilibz
curato: uel epō i cui⁹ parrochia
est imo ēt nō curato uide⁹ qa
nulli subdit⁹: sed subdit se cui
uult. Nam oīs sacerdos ptātez
het ordinis: & iurisdictionis ex
sua ordinatione. Sed subditos
het solū eos qui se ei submittūt
n q secūdū iura qui se semel ali
cui submisit: factus est eius pā
rochian⁹: nec pōt se aliis sub
mittere quousq⁹ de primo se
subtrahat sipl^r: nisi de uolūtate
illius. Vñ dicit⁹ ex de pe. & re.
c. si. pmittim⁹ eliger. q. d. iure
dino licebat eis eliger. sed electi
de eis subtrācta pmittim⁹ flaxā
tes retētiōnē q possit eligere
Vñ i dicto. c. Placuit d pe. di. 6.
dicit. Sine cōsēsu ei⁹: cui pmo
se cōmisit. & postea cui peni
tēs cōfessus est.

Quartus casus.

Quāt⁹ casus ē si qrit domiciliū

q̄ se cōferat q̄min⁹ se alibi beat
Et de peregrinis quidē dictū ē
q̄ si sine licētia curatoꝝ & ep̄o
rū profecti sūt. nil p̄ilegiū hnt
ī hoc. Si autē de l̄nia ep̄oꝝ & cu
ratoꝝ profecti sūt: eo ip̄o hnt
l̄niā īp̄tatiuā q̄siten. cū sic q̄fel
siōe digne peregrinari neq̄ant.
Si ēt supueniat pasca: cōmuni
care possūt pp̄ eandem licentiā
īp̄licitā: & de casu ep̄ali abtol
ui q̄a ep̄s n̄ retinēdo sibi aucto
ritatē licentiādo pegrinos ex h
ip̄o uidr eis dare licentiā cōfiteri
de casib⁹ ep̄alib⁹ sicut curatus d
parrochialibus.

De mercatoribus autē si nusquā
hrent domiciliū. nisi semp̄ seq̄n
do nūdinās. Idē iudiciū ē q̄ de
uagabundis. & idē si in loco suo
tenēt hospitiiū: sed nō declināt
illuc in pasca cōiter. non enim
tūc uident sibi hēre domiciliū
q̄ ad sacramēta. Et idem de fami
lia p̄cipis: uel balliui qui nūq̄ ī
eodē statu permanēt. ex quo li
cet ipsi teneāt hospitium alibi
nec tñ illuc declināt nisi ad hor
ram. isti uagabūdi cēsētur. Idē
de familia ep̄i laica q̄a nō sic hē
ius in ea sicut cardinales. Sed
si essent de diocesi ipsa de eus
licētia cōfiteāt. Si autē de alia
ex quo ei⁹ hospitiiū diuiserunt
q̄a per diocēsim uagāt respectu

illi⁹ diocesis uagabūdi repurāt
ut de licētia ep̄i illius: uel cuius
libet curati ad cuius parrochiā
ueniūt cōfiteri possūt. Cōcor
dat in hoc. s. q̄ peregrini: nego
ciatores: & alii uiatores si nō ha
bēt licētiā a suis curatis: uel
ep̄is: uel sic l̄nia eorum it̄ arripi
unt nō possūt absolui ab aliis.
Inno. Hosti. & Vulp.

Quint⁹ casus.

Quint⁹ casus est rōne delicti.
6. q. 3. c. Placuit. q̄d quidā dicūt
eē uerū tūc solū qñ pp̄ h̄ ē excōi
cat⁹ q̄a si ēēt excōicat⁹ a p̄lato lo
ci illi⁹ pp̄ illd̄ peccatū sic q̄sueuit
fieri ī furt⁹ & h̄mōi quoz igno
rant auctores. mittēdus est tal⁹
ad excōmunicatōrē absolūēdus
ab eo. sed si peccatū est occultū
& prop̄ hoc nō sit excōicatus
pōt d̄ hoc cōfiteri pp̄rio sacer
doti ut dicit in sūma p̄lana.
Franc. Zaba. refert Landul. te
nere q̄ curati: & ēt fratres ad
missi ad audiēdū cōfessiones p̄
formā clemētine Dudū possūt
audire: & absoluere peccata cō
m̄ssi non solum in diocesi: sed
ēt ex territoriū diocesis: dum
tñ q̄sitetes se possit illis cōfiteri
.i. p̄ sint illius diocesis: uel par
rochie quā ad curatos.

Sext⁹ casus.

Sext⁹ ratione studii ut scolares

et si non sit moraturi nisi p[er] an-
num i[n] studio: uel quia non h[ab]ent
plus de spacio uel ab ep[iscop]o: uel
capitulo de cui[us] licentia ibi s[un]t:
uel quia sic disponu[n]t: uel de par-
rochia in parrochia mutatur.
De illis uero secularib[us] qui ue-
niunt de o[mn]i parte regni ad par-
lametu[m] parisiu[m]: cu[m] rex reputet
se fisci non recognoscens sup[er]iore[m]
in toto orbe uidet[ur] quod ibi possit
co[n]fiteri ep[iscop]o: & curato in quoru[m]
parrochiis domos co[n]ducu[n]t. sicut
olim i[n] te[m]pore i[m]peratoru[m] rome
erat ibi co[m]is patria. & quicu[m]q[ue] il-
luc ueniebat: bebat iudice[m] suum
.s. p[ro]p[ri]e p[er]grinu[m]. Sed g[ra]tium e[st]
ueru[m]. .s. quod non p[oss]u[n]t absolui rati-
one parlameti si non h[ab]ent licentiam a
suis prelati[s]. quia rex parisiu[s]
non h[ab]et p[re]tate[m] in sp[irit]ualib[us]: nec i[n]
ceteris partib[us] regni.
Ep[iscop]us autem p[otes]t in sp[irit]ualib[us] soli
sue diocesi: Solu[m] eni[m] rome ubi
est sedes pape in sp[irit]ualib[us] o[mn]ibus
est patria co[m]is: sicut ecclesia cathe-
dralis o[mn]ib[us] de dio[ces]i. unde in
curia romana sicut curato suo
summo p[re]b[er]ario de omni loco mu[n]-
di p[otes]t co[n]fiteri: & penitentiariis
simplicib[us] sicut uicariis sui curati

Septim[us] casus.

Septim[us] casus est r[ati]o[n]e neces-
sitate: q[ui]a esset in mortis articulo
tunc o[mn]is sacerdos ab ecclesia non p[otes]t

et si auctoritate sit p[ro]p[ri]e sacer-
dos. ex de offi. ordi. c. Pastoralis
ex h[ab] q[uod] h[ab]et de g[e]n[er]e. di. q. c. Sact[us]
uidetur quod et laic[us] i[n] h[uius] mo[d]o ne-
cessitate possit et exco[m]m[un]icatu[m] re-
conciliare ecclesie: si non est ipse
p[re]b[er]at[us]: non t[ame]n p[otes]t absoluere a pec-
catis audiendo co[n]fessiones.

Octau[us] casus que[m] ponit Hosti-
us est si sacerdos non p[ro]p[ri]e ponat
spem i[n] rati[fi]cat[i]o[n]e p[ro]p[ri]i sacerdo-
tis. s[ed] ut d[icitur] i[n] summa p[er]isana & be-
ne. Iste cas[us] co[n]t[ra] non tenet cuius
r[ati]o[n]e assignat Pe. de pap. Nulla
enim rati[fi]cat[i]o co[n]firmat sacramen-
tum quod nullu[m] fuit. quia & si non
in sacramentis rati[fi]cat[i]o salt[em] pa-
pe ualere p[otes]t. quia illa solennitate[m]
mutare p[otes]t: sicut de ecclesia per
non ep[iscop]um dedicata sola rati[fi]cat[i]o[n]e
pape dedicata uel reco[n]ciliata re-
putatur. ex de co[n]secra. ecclesie. c.

Aqua t[ame]n in sacramentis ualere
non p[otes]t. quia illa papa mutare
non potest. quia r[ati]o iuris est quod
rati[fi]cat[i]o retro trahi[n]t[ur]: & mada-
to co[m]patur. q[ui]a solo mada[to] &
a p[ri]ncipio res agi p[otes]t. in talib[us]
aut locu[m] non h[ab]et: q[ui]a. s. essentia
sacramenti deficit. quia tunc totu[m]
iterandum est.

De essentia aut[em] absolutionis est
p[ar]as iurisdictionis: quia p[re]tatem
erga talem non habet ex hoc
ponit sp[irit]u[m] i[n] rati[fi]catione.

Quis possit cōmittere: & quis
non audientiam confessionum
Capitulū quitum.

Nota s̄m Pe. de pap. i. q.
di. 17. q̄ oīs sacerdos p̄
pri⁹ qui iure ordinario potest
audī confessionē: potest hoc ip̄z
alteri cōmittere. q̄a het causam
meri ip̄erii. & quia q̄cūq̄ p̄ ele
ctionē het curā aīaz est ordina
ri⁹. iō oīs tal⁹ pōt licētiare quē
lib⁹ subditū cure sue alīi q̄ficeī.
Item ordinari⁹ est quicūq̄ ex
officio sibi ānexo hoc het l⁹ nō
sit per electionem.

Item gerēs uicē curati per legē
uel consuetudinē: sicut fact⁹ por
per abbātē qui uiuente abbate
erat delegat⁹ nō potēs subdele
gare eo mortuo uel āmoto eius
uices in oībus obtinēs est quasi
ordinari⁹ delegat⁹ quātum ad
h. uñ licētiā pōt sibi subditos
de confessione.

De Archipresbitero.

Archipresbiter ciuitat⁹ de quo
iura loquūt: uidet q̄ sit ordina
ri⁹ sicut si esset prebēda sacer
dotal⁹ cui ex officio esset ānex⁹
officiū audiēdi cōfessiones illoz
de diocesi eī ciuitatē. & multo
magis si de ciuitate. Sed si pe
nitētiari⁹ nō het hoc officiū ex
sua prebēda: sed ex cōmissiōe
uiue uocis ep̄i: qui reuocat qñ

uult. quia iudiciū soluiē uetante
eo qui iudicare iussit talis ē dele
gat⁹: & nō ordinari⁹.

De Archidiacono.

Archidiaconus l⁹ sit iudex ordi
nari⁹ de cōsuetudine: nō tñ in
foro cōscientie nisi sit sacerdos
& tunc audit ex cōmissiōe. undē
nō pōt subdelegare.

De Legato.

Legat⁹ est ordinari⁹ in utroq̄
foro. unde sicut in exteriorib⁹
dat iudices delegatos: & habet
suos penitētiarios.

Sūmus penitētiari⁹.

Sūm⁹ penitētiari⁹ est ordina
ri⁹ in spūalib⁹ tātū. uñ het pe
nitētiarios suos: & cōcedit ēt li
cētiā eligēdi cōfessorē. Sed si
plices p̄narij pape q̄uis sint dē
legati pape qui sol⁹ eos ponit
nō sūmus penitētiari⁹: possunt
quidē oēs audire de toto mun
do. sed non possunt sumere ad
iutores: nec ēt dare licētiā eligē
di cōfessorē.

Decanus.

Decan⁹ ruralis qui ēt archipre
sbiter uocat si iste decanatus ē
ānex⁹ alicui cure spālī reputat⁹
ordinari⁹ in parrochijs sui deca
nat⁹ post ep̄ū. Supracuratus
uidet ēt ordinari⁹ curatoz: &
sic curati de licētia eius: nō solū
ep̄i possunt cōfiteri. Si autem

ep⁹ : seu archidiacon⁹ cōfert il-
luz decanatū modo huic modo
illi curato uidet delegatio. & h
respectu cōium casuū . Nā re-
spectu casuū epālū: tā de curato
q̄ de decano quibz de spālī grā
cōmittit absoluerē, de illis uidet
distinguedū an sūt retēti de iure:
uē cōsuetudine: & tūc in illis nō
lum ius heret de se inferior epō
Vñ cuiusq̄ illos cōmittit aucto-
ritate delegata illos absoluit.

Item nota q̄ p̄tās iurisdictionis
est una apud plures: & nō apud
quēlibz insolidū: tūc nō pōt q̄-
libet per se eā cōmittere sine q̄-
sensu alioz. Sed q̄ omēs t̄agit
ab oibz debet approbari. Vñ si
capitulū sede uacāte gerat uices
epi in t̄p̄alibz: nullus de cap̄o
ē decan⁹ pōt ponere officialē
sine cōsensu alioz: sed cap̄z de
cōsensu maioris partis.

Potestas autē absoluēdi a pecca-
tis una & eadē pōt esse ap̄d plu-
res: & nō penes unū: sicut penes
cap̄z sede uacāte q̄n bet pote-
statē ei⁹ in sp̄ualibz: dico q̄tum
ad cōmissionē. nō q̄tū ad executi-
onē. q̄a cōfessio soli ē fiēda. Vñ
totum cap̄m: non unus canoni-
cus ponet p̄nariū. Sed q̄n iuris-
dictio perfectē: & insolidū rema-
net apud quēlibz. tūc quilibz eo-
rum cui uult potest cōmittere.

& minor sine maiore. multo ma-
gis econuerso.

Et quia potestas absoluēdi que
est apud curatū papā: & ep̄um
non est una. sed quilibet potest
per se audire sine cōsensu alteri⁹
ita ē quilibet eoz sine cōsensu
alterius potest cōmittere alteri
Vnde uicari⁹ curati sine licētia
epi potest audire cōfessionē illo-
rum. s. qui sūt subditi curatorū
& nō alioz. & m̄to magis equi-
so. s. de licētia epī audire eorū cō-
fessiones q̄ sūt subditi curatorū
sine licētia: uel cōsensu eorū.

De hoc extat bullata declaratio
Clemētis: & Alexātri. post cui⁹
bullationē nullus parisi⁹ dixit
griū. Qui autē ex cōmissione
solū audit cōfessiones: nō potest
alteri cōmittere audiētiā con-
fessionum.

Quomō: & q̄n curat⁹: uē p̄sbi-
ter parrochia⁹ possit dāe: uē de-
negare licētiā alteri q̄tēdi sub-
dito si petat illā. Cap̄z sextū.

Nota s̄m Pe de pal. i. q.
di. i. 7 q̄ si parrochianus
petat licētiā alteri cōfiteīdi idē
minate: nō det curat⁹. nō sit ueri-
simile q̄ p̄tēs nō eligeret nisi
eque bonuz: uel meliorē. Si uo-
noiat sibi aliū de quo ueritē est
q̄ sit eque bon⁹: uē melior ad q̄-
tessionē audiēdaz: nō neget. quia

forte heret pccūz qđ erubescit cōfi-
teri sibi & pri⁹ moreretur sine
cōfessione: qđ sibi cōfiteret^r.
Si uo apparet qđ nō ē eque bo-
nus: aut per famā: aut per uisū
sue persone p cōuersationē pso-
narū sibi qđitētū qđ min⁹ religio
se cōuersat. & tūc sūpl^r debet ne-
garī inotescēdo qđ ille nō pōt eū
absoluere qđ tñ intel^r cum il-
le ad quē uult accedere pārochi-
an⁹ nō heret auctoritatē n ex cō-
missione ipi⁹ curati declarando
ēt qđ ipse ē parat⁹ eū audire. si
tñ est tal^r qđ ad hoc sit sufficiens
u^l ē qđ est paratus sibi dare u-
nū aliū loco sui in quo casu be-
ne uideat ut det sibi ad hoc suf-
ficiētē. Nā si i^lufficiētē daret.
sibi i^lputaret detrimētū qđ in dē
sequeret^r oui sue. qā sū iura. q
parū diligētī socio suā rē custo-
diendam cōmisit: facilitatī sue
imputare debet si perit. Si au-
tem ille petit⁹ a parrochiā: u^l
diffamatus heret pccatē supioris.
puta qā est uicarius epī: uel cō-
fessor deputatus in ordine mi-
norum uel predicatorū & hūmōi
nō pp hoc phibēd⁹ est simp^r.
quia iudex mal⁹: uel delegat⁹ n
perdit iurisdictionē suā. sed de-
bet dicere petētī nō expedit ti-
bi ut tu uadas ad illum: uel ad a-
liū: nec ibidem dē uolūtate mea

nec assensu: nec licētia. Sed ipse
habet pccatē ab alio maiore. uñ
nō possum tibi prohibere. sed
paratus sum te audire uel p uica-
rium: u^l exneū idoneum: & s³ b
soluit instātia illius regule. s. qđ
nō pōt esse pastoris excusatio si
lupus oues comedit: & pastor
nescit. quia hoc uerū est qđ pa-
stor scire debet: & pōt. Et licz
aliquis semper debeat reputar^r
aliū meliorē se simp^r: nō tñ
quātum ad oīa. puta quātū ad
officiū hoc uel illud. Itē suf-
picionē heret possum⁹ nō ad
iudicādum proximum: sed ad
cauēdum nobis. Nam si uideo
pauperem non iudicabo furem.
tñ ne forte sit fur: custodiā rem
meā ab eo: & sic in pposito. tñ
si contrarium nō appareat plus
debet homo presumere de his
quos papa: uel epus per totam
diocesim prefecit: qđ de se qđ de-
putat^r ad unā parua pārochiā.

De religiosis qđ nō possūt audir^r
cōfessiones sine licētia prelati
sui capitulum septimū.

Nota qđ religiosus nō de-
bet audire cōfessiones ē
illorū qui bent licētiā sibi eli-
gēdi cōfessorem quemcunqđ ē
si haberent a papa sine licen-
tia & auctoritate sui superioris.
quia sine suo superiori uelle: &

mole non habet. patet hoc per
simile. ex de elec. c. Si religiosus.
li. 6. ad huiusmodi officium. Vbi dicitur
quod electioni de se facte non debet
nec potest assentire sine licen-
tia superioris sui. Sed ubi papa
nominati eligit religiosum ad ali-
quod officium presunt noscere persone
industriam. unde non requiritur alterius licen-
tia: siue per inquisitionem: siue pro pre-
dicatione: siue pro audientia con-
fessionum: siue per prelatum: siue alio
quocumque officio. Sed ex hoc quod pa-
pa daret alicui licentiam quod posset si-
bi eligere quemcumque esset religiosus
pro audiendo confessiones: unde per pre-
dicationem. ex ista tali licentia non debet
religiosus audire confessiones unde predicari
sine licentia sui superioris: unde prelati
uel abbatis. argumentum ad h. ex de
Iude. c. Quia sit laudabile. Si tamen
in dicto casu audiret religiosus
sine licentia sui superioris: uel pre-
lati: teneret absolutio. ita quod non
esset reiteranda talis confessio. quia
malefaceret talis sic audiendo.
Pe. de pa. u. s. q. q.

De potestate audiendi confessiones
attributa fratribus predicatorum:
et minoribus a iure per textum
clementine Dudum. §. 2. de sepulchris.
quomodo fieri possit: et quomodo
exponitur. Capitulum octauum.

In Ora textum clementine Du-
dum. §. 2. de sepulchris. Vbi

dicitur. Statuimus et ordinamus: ut in
singulis ciuitatibus et diocesibus in quibus
loca fratrum ordinis predicatorum: et minorum consistere digno-
scuntur: et in ciuitatibus: diocesibus: et
locis ipsis uicinis in quibus loca
huiusmodi non habent magistri: priores
provinciales ordinis predicatorum
aut eorum uicarii: et generales pro-
uinciales: ministri: et custodes
minorum ad presentiam prelatorum
eorundem locorum se conferant per se: uel
per fratres quos ad hoc idoneos
fore putauerit humiliter petitori.
Ut fratres qui ad hoc electi fue-
rint in eorum ciuitatibus: et dioce-
sibus confessiones suorum subditorum
confiteri sibi uolentium audire libere ua-
leant: et huiusmodi confitentibus prout
secundum deum expedire cognouerint
prias imponere salutes: atque eis-
dem absolutionis beneficium impende-
re de licentia: gratia: et beneplacito
eorum. Deinde prefati magistri pro-
uinciales: et ministri ordinis predi-
catorum eligere studeant personas
idoneas: et sufficientes: uita proba-
tas: discretas: honestas: atque pitas
ad tam salubre ministerium exe-
quendum quas sic ab ipsis electas
representent: unde faciant repertari
prelatis. Ut de ipsorum licentia
gratia: et beneplacito in eorum ci-
uitatibus: et diocesibus huiusmodi persone
sic electe confessiones audiant sibi

cōfiteri uolētū : & ipōnāt pñi-
as salutare: & bñficiū absolutio-
nis ipēdant prout supius est ex-
pressum ex ciuitates: & dioceses
in quibz fuerit deputate. per q̄s
eas : & nō per prouicias uolum⁹
deputari: cōfessionē nullatenus
audire. Numerus autē perso-
narū assumēdarū ad h⁹i officium
exercēdū esse debet prout uni-
uersitas cleri: ac populi multitu-
do: uel paucitas exigit eorūdem.
Et si idē prelati petita licētiā
q̄ssionū audiēdarū cōcesserit il-
lā prefati recipiāt cū gratiarum
actiōe. ¶ Si forte dei plati quē
cūq; ex h⁹i fratribz pñtatis eis:
idē ad h⁹i officiū nolēt hēre : uel
nō ducerēt admittēdū esse: amo-
to uel subtrācto loco ipsius sibi
eisdē pñtandus possit aliis sub-
rogari. Si uero idē prelati prefa-
tis fratribz ad cōfessiones ut p-
mittit audiēdas electis h⁹i exhi-
berē licētiā reuocauerit nos extūc
ipsis ut cōfessiones sibi cōfiteri
liberē uolētū: licetq; audiri ualeāt
& beneficiū absolutiōis ipēdere
gratiosē cōcedim⁹ d̄ aplice ple-
nitudine potestatis. Per h⁹i
aut cōfessionē neq; intēdimus
pñonis: seu fratribz ipsis ad id ta-
li deputatis pñtē in hoc ipēde-
re ampliorē q̄ in eo curatis: seu
parrochialibz sacerdotibz est a iu-

re cōcessa. nisi forsā eis ecclesiā
plati uberiorē in hac parte gra-
tiam spālē ducerēt faciēdam.
Petituri. Pau. pōt peti hec licē-
tia a prelatū ex suū territorium
q̄a ē uolūtariē iurisdicōis. Cu-
stodes. glo. priores q̄ cōuēntuales
quo ad predicatorēs: & guardi-
ani quo ad minores hoc nō pos-
sunt. Humilr. Pau. Si petatur
ista licētia aspere nō uidet̄ satis
factū cōstitutiōi. & ideo iterum
esset r̄petēda pp̄ omissionē for-
me. Ministri. glo. Nota q̄ de
uicariis priorum prouicialiū: &
de custodibz nō repetit de qui-
bus premisit licet q̄ illi petiti-
onem possint facere de qua pre-
misit: nō tñ electiōez d̄ q̄ hic lo-
quit̄. Presētari. glo. q̄ persona-
lis presētatio fieri d̄. nā dicitur
p̄ses qui prebet sēlibz corporis.
Facit de pe. di. i. in pñcipio. Idē
dicit Pau. sup. xbo represētent.
Exigit. glo. Si uero ep̄us cōtēdat
cū fratribz dicēs minorē nume-
rū sufficere: recipiat ep̄s nume-
rū qui sibi uidet̄. de reliquis re-
currať ad arbitriū boni iuri. i. iu-
dicis. ff. de xbo. obli. l. Conti-
nu⁹. Cōcesserūt. glo. quā licē-
tiā sine causa reuocār nō possūt
.c. Decet de reg. iur. li. 6. Sub-
rogari. glo. Si nō recipiūt iusta
de causa. q̄a. l. nō est tal̄ quali-

supra describit sibi iputet: qui
malū elegerūt. & sic posset oēs
recusare cū nō sūt apti. s; si sine
causa: hoc succedit licētia pape.
Recusauerūt. glo. Si n̄ r̄culat ex
presse. sed nō dat nec negat ui
det q; locū heret hoc p̄uilegiū
post trinā monitiōez: u; requisiti
onē p. c. i. ex de sup. ne. plato.
Volētiū. glo. forte nō itellexit d̄
religiosis q; scdm statuta suorū
ordinū p̄latis suis cōfiteri d̄bēt
Libere. glo. denotat q; nō est
necesse hēre licētiā sacerdotis p̄
rochialis. cur? cōtrariū dicit Io.
mo. sed ei non statuit. Impar
titi. glo. absoluti ḡ nō hēnt ne
cesse ulterius cōfiteri. p̄po sac̄do
ti nec obstat. c. Ois. i. p̄cipio d̄
pe. & re. q; illud itellr de eo qui
alteri nō est confessus legitime
Io. mo. dicebat cōtrariū. sed ma
le dixit. Idem Pau. l. q; absq; li
cētia parrochia; sacerdotis pōt
q; alteri cōfiteri. nec tñ ex hoc
seq̄t q; sit curati isti. rō est fm
glo. q; nec ipsi fratres sūt astri
cti ad executiōez: u; exercitium
istorū actiū: nec fideles sūt ast
cti ut in his ad eos recurrāt.
Itē nota ut d̄r in sūma pisana
& bñ. q; pōt ep̄? acceptare fra
tres ad audiētiā cōfessiōum: & h̄
sine solēnitāte p̄dicta p̄fētatiōis
si uult cōittēdo eis iurisdic̄tiōez

suā. q; et sine isto p̄uilegio pos
set eis dare licētiā audiēdi.

De effectib; qui sequūt ex cō
missione audiētie cōfessiōis alte
ri facte. Caplm nonū.

EX cōmissione aut̄ alteri
facta de audiētia cōfessi
onuz siue p̄dicto mō: siue p̄aliū
modū sequūtur isti effect? ut di
cit Pe. d̄ pal. in quarto di. i7.
Prim? qdē. q; tñ cōmissarius
pōt audire: & absoluerē alteri?
licētia minime requisita. nec ille
qui uult cōfiteri tenet petere li
cētiā a propo sacerdote. ar. effi
cax. ex de procur. c. Is qui. li. 6.
Nec obstat q; curat? d; cogno
scere uultū pecoris sui. nā uultū
exteriorē poterit cognoscere si
cut & p? & et̄ itueri: & cōrigē
fraterna cōrectiōe: & paterna ad
monitiōe sicut pri? & q̄tū ad
exteriorē uultū attinet n̄ min?
honeste uiuūt q; cōfiteē fratrib;
q; qui cōfiteē secularib; curatis.
Quātū uo ad interiorē uultū me
lius poterūt reddere ratōem de
cōfessis fratrib; & h̄mōi: q; d̄ q;
fessis sibi: u; suo uicario. q; de i
teriori uultu p̄rochiano; q; se
respuerūt: & sine licētia sui ui
cariū pape: u; ep̄i elegerūt. nō
hēnt reddere rōnē. q; per eū n̄
stetit quomin? eos audiret: & in
strueret. sed per supiorem q; eis

coadiutores dedit: & per parro
chiale q̄ eū elegit. b̄ Pe. d̄ pa. l.
Dicit et Tho. q̄ si alicui cōceda
tur p̄tās a superiori iudice cōfess
sioēs audiēdi p̄rochianorū ali
cui⁹ curati. ex hoc nō fit illi p̄iu
diciū. q̄a p̄tās iurisdīctiois nō ē
cōmissa alicui in fauorē sui: sed
ad utilitatē proximi & populorū
& dei honorē. Idē et tenet lo.
an. i. c. Si ep̄us de pe. & re. li. 6.
in p̄ma glo. Idē et tenet lo. an.
in cle. Dudū de sepul. ut supra
patuit. s. q̄ nō teneat petere li
cētiā a suo curato qui uult iplis
fratrib⁹ cōfiteri. Idē tenet ex
presse Pau. Vñ glo. Ber. que b̄
dicebat dānata fuit tāq̄ falsa p̄
Clemētē. q. in quodā puilegio
qđ incipit Quidā temere.
Secūdu⁹ effect⁹ hui⁹ cōmissio
nis s̄z dētūz Pe ē q̄ cōmissari⁹
pōt audire q̄ p̄hibitiōes alteri⁹
p̄lati in q̄ est dīferētiā iñ supio
rē: & iñferiorē nā iñferior q̄ iñhibi
tiōēz supioris n̄ pōt alicui q̄itterē
sicut nec p̄ seipsū audire eū ita
q̄ possit eū suspēdere ab audiē
tiā cōfessionū p̄ aliū: sicut pōt
per semetipsū: & egūso aut q̄ iñhi
bitiōem iñferioris supior pōt ita
cōmittere: sicut pōt audire eo
iūto. Similit̄ si essēt duo cura
ti de pari: & uterq̄ iñsolidū un⁹
q̄ iñbitiōem alteri⁹ pōt audire: &

cōmitterē. q̄a par i p̄rē nō hēt
iñferiū. Quidō ḡ iñferior p̄bi
bet ne subdit⁹ cōfiteat̄ cuiq̄q̄
sine sui licētiā d̄z excipe: n̄ supi
ori: ul⁹ ei⁹ uicario. al⁹ temere a
git. n̄ loqueret̄ talib⁹ q̄ bñ sciūt
q̄ nō iñrēdit: ul⁹ nō pōt p̄hiberē
qn cōfiteat̄ tales supiori suo. Si
cut in r̄ligionib⁹ cū p̄or p̄hibet
ne quis q̄fiteat̄ de tali peccato.
sine licētiā sui. Certū est oib⁹
q̄ nō itendit qn possit cōfiteri
magistro ordinis: ul⁹ puiciali: uel
eo⁹ uicariis. q̄a si p̄hiberet spu
erem⁹ ei iñ faciē. & m̄to magis
subprior q̄ nō pōt dare licētiāz
alī cōfiteādi cū sit uicari⁹ homis
q̄diu pō uiuit. si iñhiberet ne q̄s
sine sui licētiā q̄fiteret̄. zc. derid
ret. Sed mōtuo: ul⁹ amoto p̄or
uices ei⁹ gerit per cōstitutioēs.
uñ reputat̄ ordinari⁹. Curat⁹
ḡ p̄hibēs subdito suo ne alii q̄
fiteat̄: d̄z excipe ep̄um: papā le
gatū: sūmū p̄nariū: & archiep̄z
dū uisitat: & hentes ab eis pote
statē. Ep̄⁹ uō n̄ d̄z excipe oēs p̄
dictos: n̄ seipsū: & sic q̄libz ex
cipiat suos superiores a tali p̄
hibitione.
Terci⁹ effect⁹ h⁹ cōmissiois est
q̄ tenet curat⁹ ei eucharistiā mi
nistrā: & et̄ alia sacramēta. ex q̄
dicit se cōfessū illi q̄ potuit euz
absolvere: nec ē absurdū q̄ det

eucharistia illi cui⁹ tñ qsciaz ig-
rat. sed cū eque bona & tuta cō-
scia: imo tutiori pōt eū coicare
qui cōfessus est sine sui licentia
henti pātē: sicut illū q cōfessus
ē de licētia sua: uł sibi. qā nec
ēt uicari⁹ curati releuat sibi cō-
fessioēm cū idē curat⁹ dat illi cō-
muniōēm. uñ equalē scire debz
cōsciētiā cōfessi uicario suporis
sicut scit cōsciaz tal cōfessi uica-
rio suo. Et debz curat⁹ psumē
q meli⁹ cōfess⁹ ē q cōfess⁹ ē ei
q papa: uł ep⁹ elegit i qfessorē
p totū mūdū: uł diocēsim suā
q q cōfess⁹ ē illi quē elegit ipse
puidēdo de ipso suis subdit cū
ep⁹ nō debeat h cōmitterē n ui-
ris potētibz ope: & sermone. ut
d offi. dñi. c. In cetera: uł ē q
ei q cōfess⁹ ē illi quē elegit ipse
ppo ābito de licētia curati gñā-
lis: & h n cū esset excōicat⁹ uel
notori⁹ pētōr. nā tūc āq det
eucharistia dz ei clare cōstare de
absolutione ab hmoi.
Quāt⁹ effect⁹ ē q pātā cōfessa
henti talē cōmissioēz nō tenet
itez cōfiteri pprio sādōti ut d
clarat Io. 22. in exuagati q inci-
pit. Vas electionis.
Quit⁹ effect⁹ ē q p hāc cōmis-
sioēz fit iudex qui p⁹ nō erat.
Cū. n. ad absoluēdū regrat ptās
ordinis: & iurisdicōis. lz ab hē-

te ordinē: & iurisdicōēz: uł iurif-
dicōēz tātū possit hec audiētia
cōmitti henti ordinē. lz nō beat
iurisdicōē putā simplici sādō-
ti ita nō curato: sicut curato. nō
tñ egūlo. Sādōs nō curat⁹ po-
test hoc cōmittere: uł curato: uł
sacerdoti. & rō diūsitā est. qā n
eqłr hee due ptātes trāsfūdūt.
Hñs. n. ordinē ex sola cōmissioē
nō trāsfert ordinē: sed solū ordi-
natio sacramēta trāsfert. siue
sit iudex. siue nō. sed iurisdicō
ab hēte eā ordinarie: sola cōmis-
sioē trāsfert idifferēt puato q n
lā hebat: & ei q hebat aliquā sed
nō istā respectu isti.
Sext⁹ effect⁹ ē q q audit cōfel-
sioēm nō iure suo perdit pātē
suam: delegāte mōtuo: uł amo-
to: & idē forte est ipo excōicato
uł suspēso. n i cōfessioē iā i cho-
ata quā audiuit. extūc qī ex iur
suo: sicut ēt perdit pātē illo re-
uocāte. qā soluit iudiciū prohi-
bente illo qui iudicare iussit.
Vñ sicut epō mōtuo uł trāslato
officialis cessat in causis. sic debz
cessare pñari⁹ i cōfessioibz audi-
ēdis. n q absoluere dz de pētīs
iā auditis glo. in. c. Gratū. & Re-
latū de offio. & ptā. iudi. dele. qā
mādatū expirat p mōtē māda-
toris. Similr si dedit cōfessorē
monialibz expirat ptās. n esset

rector earū cui ex officio q̄i p̄orat
ul' rectorie esset audiētia annexa
& tūc esset q̄i ordinari⁹. Videt
tū q̄ n̄ sil' ita expiraret p̄tās de
legati delegare excoicato: ul' sus
p̄so: sicut mōtuo: uel amoto. q̄a
i p̄mo casu retinet delegis iuris
dictioēz l'z nō uluz. in scdo aut
neutrū retinet.
Ad h̄ aut q̄ delegat⁹ utat iuris
dictioē requir̄ q̄ delegat⁹ i dele
gato qd̄ beat iurisdicōem &
ul' ei⁹ q̄a delegare ē ul' iurisdic
tōis: sed post q̄ delegauit non
requir̄ q̄ beat u um. q̄a ul' ei⁹
nihil facit. ḡ zc. Poss; tū dici
p̄babil' q̄ si ep⁹ nō existēs ex
coicat⁹: ul' suspēd⁹ instituit officia
lē: ul' p̄nariū: & postea excoicet
uihilomin⁹ uerq̄ pōt p̄cedere
in officio suo. q̄a utit uice ei⁹ qui
iurisdicōez het l'z nō ul' p̄ se.
Si aut iā erat excoicat⁹ officialis
nil agit. q̄a institutio ul' cōmissio
non tenuit. De p̄nario uo ui
det sec⁹. q̄a ē nō sacerdos: ul' n̄
cōsecrat⁹ qui min⁹ het q̄ excoi
cat⁹ cōmittere pōt q̄a nō min⁹
est cōmissio q̄ permissio. quia
iure suo sacerdos audit cōfessio
nē: & cōmittēs tū ē causa sine
qua non pp̄ parochiaꝝ diuisio
nē: & eccl'ie p̄bitioēz. q̄n aut cō
mittēs morit⁹: ul' amouet non ē
dīa inf cōmissariū i foro p̄niali

aut iudiciali. quia utriusq̄ p̄tās
expirat q̄tū ad negocia n̄ icepta
Capl'm decimū d̄ dīa it̄ fratres
p̄ntatos s̄m formā cle. Dudū.
& dīa inter sacerdotes curatos.
Fratres predicatorēs h̄et
p̄uilegiū q̄ ep̄is mōtuis q̄
ipsis suā dederūt auctēz: ul' q̄mi
serūt: p̄nt uti ea auctē quousq̄
fuerit p̄uilegiū eccl'ie de pastore.
Itē nota q̄ p̄ istos effect⁹ nō h̄t
cōmissio effectū i p̄sonis ordinū
p̄probatoꝝ de quib; dicit i. c. i. d̄
religi. do. li. 6. h̄ Pe. de p̄p̄.
Nota ultī⁹ dīaz it̄ p̄dcōs fratres
sic p̄setatos: & curatos. nā p̄dicti
fratres ex tali p̄setatioe: & cōmis
sione possūt audire oēs parro
chianos oīum curatoꝝ illi⁹ dio
cesis ū sūt p̄setati: sed nō aliaꝝ
diocesū: & n̄ possūt h̄ cōmittere
alicui. Sed curati nō possūt au
dire i q̄tū curati n̄ p̄rochianos
suos tm̄: alios nō. n̄ cū licētia ep̄i
ul' curatoꝝ eoꝝ: & possūt h̄ cō
mittere alteri. s. audire suos p̄a
rochianos. Nota et̄ aliā dīam
s̄m Lan. & Fran. zaba. i cle. Du
dum. nā curati possūt audire cō
fessiones: & eoꝝ uicariū tibi sub
ditoꝝ in diocesi sui ep̄i: & et̄ ex
diocesim. sed fratres electi & p̄
setati s̄m formā cle. Dudū. de se
p̄p̄. de qua supra nō possūt au
dire seu absolueꝝ ex diocesim ū

sūt p̄fētati: & si sec⁹ fieret q̄uis
cōfessi possēt ex ignorātia excu
sari. tñ quo ad eccl̄iā nō essent
absoluti. l̄z si cōstaret eis debe
rēt iterū cōfiteri eis: & ifra dio
cesiz absolui a p̄dictis. S; si sine
p̄dētā solēnitāte cōmitteret frāt
bus ab ep̄o ul̄ a curatis aucto
ritas audiēdi cōfessioēs simplici:
tūc possent ēt ex diocesi audire
sicut alii uicarii eorū dē. De casib⁹
ep̄is r̄seruat. nec curati: nec dicti
fratres p̄fētati possūt absolue
re. nisi in p̄tū fuerit a diocesa
nis concessum.

De casib⁹ multiplicib⁹ ep̄o ref
uatis de q̄b⁹ agit i fine clem. Du
dum. de sepul. caplm. ii.

Sciendū q̄ uarie sūt opini
oēs doctorū i dictis casib⁹.
Aliq̄ enī ponūt plures: aliq̄ pa
uciores. Vnde materia ipsoꝝ
casuū n̄ ē bñ clara. & i sūma Pisa
na dī q̄ Bñdict⁹ papa. ii. in ex
uagati iter cūctas declarauit q̄t
tuor esse casus ep̄ales de iure.
Prim⁹. s. peccatū clerici per qd̄
icurrisset irregularitatē. Secūd⁹
d̄ icēdiariis. Terti⁹ d̄ pccō p qd̄
iducēda ē solēnis pñia. Quāt⁹
de excoīcatis maior excoīcatiōe.
Itē declarauit qnq̄ esse cas⁹ ep̄is
reseruatos de approbata consue
tudine. Prim⁹ ē peccatū homi
cide uolūtarii. Secūd⁹ ē pecca

tū fallarioꝝ. Terti⁹ ē peccat⁹
uiolatiū eccl̄iasticā libertatem.
Quāt⁹ est peccatū uiolatiū ec
cl̄iasticā imunitatē. Quīt⁹ est
peccatū sortilegoꝝ: diuinatoꝝ
& icatatoꝝ. Quāuis aut dicta ex
uagās fuerit reuocata p cle. Du
dū. ex de sepul. tñ q̄tū ad dic
tos cas⁹ nil inouatū fuit. & si alia
ibi q̄tēta sit. & sic uidē q̄ adhuc
illi remaneāt: & addit i Pisanella
q̄ possunt nihilomin⁹ ep̄i i suis
ep̄atib⁹ casus eis reseruare. put
uideēt eis expedire. sicut possūt
cōstitutioēs facere & multo ma
gis cōciliū synodale: ul̄ puincia
le a quoz sētentiis religiosi nō
ualēt absoluerē. Io. An. i. c. Si
ep̄⁹ de pe. & re. in glo. 3. li. 6. p̄
dictis casib⁹ addit post crimen
enorme: & publicū homicidiū:
& sortilegium: oppresioneꝝ pu
eroꝝ ēt ex casu: Incestum: Cor
ruptioēm monialium: Coitum
cum brutis: Mat̄monium clāde
stine q̄stū: ul̄ q̄ iterdictū eccl̄ie
Periuriū: Falsum testimonium
Blasphemiā di: & factoz. Hosti.
ūo i sūma ponit oēs p̄dictos ca
sus: & addit peccūz q̄ naturā. &
ēt qdlibz enōme qd̄ p̄icularis
ul̄ gñal cōsuetudo reseruāt ipis
ep̄is in quib⁹ aliqñ ep̄i remit
tūt peccatores ad sedē ap̄licam
pp enōmitatem criminū: & ad

terrorē aliorū . hec Hosti. Ego
tñ nō legi adhuc esse aliqd pec
catū p̄cise ita enōme a quo non
possit absoluerē ep̄s subditū: duz
tñ nō heat aliq̄ s̄cētia excōis
ānexā : q̄uis aut possit absoluerē
si aliquado ad curiam mittant
benefaciunt .

Vul. durā. & Speculator i rep
torio suo ultra p̄dictos casus ad
dit alios. s. Defflorātes & gines ui
opp̄ssas ul̄ seductas. Cōtrahētes
post uotū castitat̄ emissū. For
nicationē cū iudea : ul̄ s̄aracena.
Cōcipiētē plē p̄ adulteriū : quā
uir credit suā . Procuratē abor
sū: ul̄ sterilitatē i se: ul̄ alio .

Contrahētes matrimoniū post
sp̄salia iurāmto firmata . Co
gnoscētē carnālē baptizatam
ab eo : ul̄ cui⁹ cōfessioēz audiuit
Tenētē ad baptisū: ul̄ q̄ i ma
tōez filios ul̄ filias ex necitē. Ba
ptizatē p̄pos filios ex necitēz.
Verberatē patrē ul̄ matrē : Et
Vsurarios . & tādē sic cōcludit.
tot casus ponere nihil aliud est
q̄ s̄c̄dotū p̄tē restrigere que
eis plenarie data est a christo .

Vñ breuiter dico sacerdotes oīa
posse quo ad for̄ sp̄uale. que nō
sunt sp̄āl̄ in iure ep̄is reseruata
& que nō sunt ipsis sacerdotib⁹
directe ul̄ p̄ aliquā cōsequētiāz
interdicta. Arḡ. c. At si. ex de iu

di. & c. Nup. de sen. exco. Hoc
tñ fateō . q̄ ubicūq̄ fuerit aliqd
grauē delictū ul̄ enōme sup̄ioris
est iudiciū r̄grēdū . & idē dico
i oīb⁹ casib⁹ in q̄b⁹ est ḡnāl̄ con
suetudo eccl̄ie q̄ sint ipsis ep̄isco
pis reseruati .

Conclusio Io. d Lignano.
Io. de Lignano i declaratiōe q̄z
facit sup. c. Ois. d. pe. & re. pbat
& concludit ex dictis imēdiate
p̄ Vul. & Specu. & ex cle. Dudū
Fratres p̄dicatōes: & minores p̄
s̄c̄tatos p̄ audiētia cōfessionum
posse absoluerē ab oīb⁹ casib⁹ pec
catoz. exceptis p̄cise illis q̄ i iur̄
reseruāt ep̄is . Sed a casib⁹ quos
ep̄i sibi reseruāt: ul̄ de contraeta
die sue diocesis: ul̄ ex suo b̄npla
cito: ul̄ p̄ cōstitutiōes suas syno
dales ul̄ p̄uiciales posse absoluerē
et si ep̄i dictos casus nō cōcedāt
& pbat sic cle. Dudū de sepul̄ .
statuit q̄ dicti fratres nō possit
absoluere n̄ a casib⁹ a quib⁹ pos
sunt curati absoluere q̄ eis p̄mit
tunt a iure n̄ ipsi ep̄i uelēt aliqd
plus cōferre eis . Sed & Vul.
dicit q̄ nō obstat q̄ doctores po
nāt m̄ltos casus ep̄is reseruatos.
curati enīz possūt absoluere ab
oīb⁹ occultis q̄ nō sunt i iur̄ ep̄is
reseruata: & nō sunt ipsis sacer
dotib⁹ directe ul̄ p̄ aliquā cōse
quētiā interdicta. Licet ḡ ep̄i

possit referuari etos cas⁹ qd iur
cōpetūt inferiorib: n̄ tñ hoc pos
sūt sipl^r n̄ i duob: casib: s³ Vult.
dupl^r. s. directe .s. cū aliq fuerit
legitime in criē dephēsi: q me
rito furit tali ptate puadi . Se
cūdo indirecēte .s. p aliquā conse
quētiā .ut cū aliquis cas⁹ euene
rit i quo ad utilitatē cōm expe
diat q talē casū retineat : & nō
aliter .25. q. 2. c. De ecclⁱasticis.
Nō aut expedit utilitati cōi re
seruare tot cas⁹. sed h est ponē
laqueos in uia salutis. Sed si aliq
pur uelit defēdere plures casus
posse epōs rationabilē referuari
quo ad sacerdotes pārochiales
cū sint de foro epōr: & eorū
stitutiōib: subiecti: tñ hoc non
possunt facere epī erga p̄dictos
fratres qui exēpti sunt: nec eorū
ordinatiōib: subiecti. ut ex d̄ ex
cess. p̄la. c. Nimis praua. Cū g n̄
possint dicti fratres absolueri a
casib: reservatis in iure epīs .ut
d̄r in dicta cle. Dudū. g possunt
ab oib: aliis absolueri: v³ de cō
suetudine referuat^r p̄ticularis lo
ci: u³ synodali cōstitutiōe unuz
negādo aliud tacēdo cōsēlit. di.
.25. c. Qualis. nec possūt prelati
dictā cōcessiōem reuocare: u³ d̄
falcare nec directe negādo lñiaz
audiēdi. qā nihilomin⁹ bent eā
p̄ cle. Dudū. nec idirecēte p̄hibē

do pārochianos ne cōfiteāt eis
ex de puile. c. Quāto .nec p re
tētiōem multorū casuū. qā fieret
in fraudē legis: qd fieri nō debz.
ut .c. Cōstitut⁹. de cōces. p̄ben.
Sileat g lo .mo. hic q dicit q
si ep⁹ pōt artare ptatē ordina
riā curatoz. pōt multo magis ar
tare ptatē exōrdinariā ipsorum
fratrū. qā qd p supiorē cōcedit^r
per inferiorē artari u³ reuocari n̄
pōt. ut di. 21. c. Inferior . Ad cō
stitutiōēz aut cle. de puile. reli
ubi d̄r q a casib: ordinariis refer
uat^r quēq̄ absolueri n̄ p̄sumant.
respōdēdū est q hoc itelligēdū
ē de casib: i iure referuat^r . sicut
itēdit cle. Dudū. nō aut p cōsue
tudinē u³ statuta alioz p̄latoz.
qā illa remouet papa in dcā cle.
Dudū. a qb possūt dicti fratres
absolueri . & p consequēs uidēt
qcqd dicat p modernos u³ ātiq^s
de talib: casib: p epōs reservatis
totū reuocat p cle. Dudū. spāliti
q̄tū ad dictos fratres . Si .n. cō
stitutiō posterior licet nō faciat
mētiōēz de priori ipsā reuocare
noscat. c. Licet. de cōsti. lī. 6. m³
to magis reuocare debēt dcā do
ctorū si i cōtrariū promulgent.
Hec lo. de Ligna.
Sed Fran. zaba. post Landul. di
cit q de casib: epālīb: nō pōt da
ri doctrina cum dependeat ex

cōstitutiōibz ipsorū epōrū & do-
ctrina . Et quīs Landul. dicat
q̄ hēns irregularitatē quā solus
papa tollere pōt n̄ pōt absolui
a peccato añ dispēlatiōēz. Fran.
zaba. dicit q̄riū. l. q̄ pōt absolui
a peccato remanēte macula ire-
gularitatis .

Quia ḡ nō est clāy qui sūt cas⁹
epīs reseruati in iure cōi . iō tu-
tior uia est i h̄mōi q̄ fratres si
possūt sciāt ab epō quos casus
uult sibi reseruare . & de illis nō
se impedire. oēs uō alios cas⁹ sibi
faciāt cōcedere .

Certū ē aut̄ q̄ oēs q̄ absolutio
ab excōicatiōe maiori reseruāt
epīs. Itē dispēlatiō: uel cōmutatio
uotoy. Itē relaxatio quorūdā iu-
ramētōy. Dispēlatiō uō icerto-
rū an p̄tineat ad ep̄z: uel ad aliū
bes supra in. 2. p̄te sūme . ti. de
resti. c. q. & ibi diffuse .

Frāc. zaba. in cle. Dudū. i glo. su-
per ūbo cōcessa. dicit glo. lo. an.
Landul. Paul. Stepha. & Zen.
tenere q̄ ep̄us possit reseruare
casus de quibz curati poterāt añ
hāc cōstitutiōēz Dudū. absolue-
ita q̄ reseruatō p̄iudicet fra-
tribz . idest q̄ ē nō poterūt tūc
ab ipsis reseruāt casibz absolue-
qd̄ ē q̄ hic dicit lo. d̄ Ligna.
Et itellr̄ ista reseruatō casuum
ep̄aliū de actibz exterioribz cū ef-

fectu & nō d̄ interioribz. v3 si q̄s
desiderauit uel ēt q̄siuit aliū occi-
dere. istud homidiū cordis nō ē
de casibz reseruatis epīs .

Dicit ēt Pe. de pap. q̄ icesus q̄
cōmittit a pueris q̄ no hēnt ulū
rationis nō est d̄ reseruāt epīs.
qa nec per hoc tollr̄ uirginitas:
nec causat̄ affinitas.

Capl3. 12. de sacerdote q̄ absol-
uit aliquē a casu a quo nō po-
test absoluerē .

ET nota q̄ si q̄fessor q̄cūq̄
aliq̄z absolue-ēt d̄ aliq̄ pccō
a quo n̄ pōt: siue qa ē reseruāt⁹
epō: siue qa nullā h̄t auctēz q̄uis
grauit̄ peccet. p̄cipue qñ absol-
uit sciē: uel ex ignorantia iuris
crassa. tñ ex hoc nō icurrit aliq̄z
cēsura: uel excōicatiōēz: siue sit cle-
ric⁹ secularis: siue religios⁹. talis
absoluēs f3 Fran. zaba. & Zen.
Sed tenet̄ illū quē sic absoluit a-
uisare de errore suo si cognoscit
uel pōt iuenire. ille tñ quo ad
deū excusat̄ dū hoc ignorat. Et
qd̄ dictum est q̄ cōfessor d3 illuz
auisare quē absoluit cū nō possz
intellr̄ qñ fieri nō pōt sine scā-
dalo notabili . vñ in cōcilio Ba-
siliē. qdā multū periti hita sup
hoc collatiōe dixerūt q̄ tal̄ con-
fessor p̄tat auctēm a superiori
sup hoc casu a quo nō potuit ab-
soluerē . & tñ absoluit. qua hita

uocet illū quē absoluerat: cū nō
posset. & p aliquē modū cooptū
interroget de aliqb̄ que sibi ē
q̄fess⁹ q̄i uolēs se meli⁹ iformār
ac si plene nō intellēxissz. & si q̄
alia criminalia postea cōmīsit.
& sic ab oibz itēz absoluat d̄ tūc
aliq̄ auditis & pri⁹. Vel si ma
gnū scādālū ex hoc timeret. sic
q̄ p̄dēt⁹ modus seruari nō pos
set absoluat absētē si ab ultima
cōfessione credit p̄seuerasse talē
i gratia. aut ut aliis placuit: cuz
ex hoc timeret notabile scādālū
eueniri: cōmittat christo sūmo
sacerdoti. p̄serti q̄n multitudo
est sic neglecta: uł multū distat
a loco ū ē cōfessor.

Sed si religios⁹ absolueret ali
quē ab aliqua snia excōis: suspē
sionis: uł interdicti in iure posi
ta icidret i excōicādoez: a qua nō
posset absolui citra sedē ap̄lica
ele. Religiosi. de p̄uic. Sec⁹ si ab
solueret a snia hois. q̄a tūc non
icurreret sz Pau. q̄uis grauitē
peccaret. Sed c̄fici seculares ab
soluēdo a sniis iuris: q̄uis & ip̄i
malefaciāt: nō tñ aliqua icurrūt
censuram.

Capl̄z. iij. an i gnāli cōcessione
cōtineat spālis.

NOta ē q̄ ut dicit Io. an. sup
c. Tua nob. i glo. ex d̄ offi.
uic. Si ep̄⁹ dedit uicariū gnālez

& in mādato aliquid expressit
de his que requirūt spāle man
datuz. sequuta gnāli clausula. &
oīa alia que per nos possumus.
et si mādātū exigāt spāle sz Ho
sti. satis uidē q̄ tal̄ et possit spā
lia ad instar procuratoris. sec⁹
si aliquid de spālībz non fuisset
ibi expressum. hec Io. an.

Quod uidē intelligedū q̄tū ē
de x̄tute ūboz: & in foro cōcē
tioso. nā si in foro cōscie alit̄ q̄
staret de itēciōe q̄ferētis autēz
q̄ ille itēderit hoc. et si nō exp̄
fisset aliquid i gnāli cōcessione
itelligerēt spālia. 22. q. 5. c. Hu
mane. & hoc idē dici pōt de au
toritate data ab ep̄o cōfessori
bz. q̄a. s. dicēdo. do uobis autēz
mea in cōfessiōe. nō intell̄ p̄p
hoc cōcessisse cal⁹ suos n̄ alicui
cōstaret. q̄ p̄ hec uerba gnālia
itēdit cal⁹ suos cōcedere: sed di
cēdo istū & illū: & oēs alios me
os cal⁹ tūc itell̄ totū dedisse.

Capl̄z. iij. quid possit penitēti
arii curie romane.

ET nota q̄ penitētiarii mi
nores i curia possūt absol
uere unūq̄ ueniētes ab oibz ca
sibz peccatoz: & sētētiis ep̄is re
seruatis. habēt. n. autēz q̄i ep̄a
lem in foro p̄nie: & maiorē q̄
ad q̄sdā cal⁹ excōis: & disp̄sati
onis. Sūmus ūo p̄niari⁹ ad huc

bet maiore in pluribus aliis ca-
libz excōis: & dispōitiōis.

Caplm. i. q. quid siēdū qñ cōfes-
sor nō itelligit penitētē.

NOta uo q cū gressor nō itelli-
git pēitētē: aut expiētia lin-
gue: aut ex dōmitione: aut ex dis-
tractiōe mētis ad alia applicare:
uel ex alia causā s; lo. neapo. in
quolibz. q cū sacramentalis cō-
fessio pēxigat cōfessionē. cōfes-
sio uero ipōrtat reuelatiōēz que
nō pōt esse relatiōe uni? .s. cōfi-
tētis & pceptione alteri? .s. con-
fessoris. qā si alterū istorū defi-
cit i prefato casu credo de illo
peccato nō esse factā cōfessioēz:
& p cōsequēs nō ipendi absolu-
tionē. hec ille. Si tñ nō h facit
& cōfess? qdē de hoc nō perpē-
dit absolut? ē corā dō: nec tenet
iterare quousq; nesciat illū non
percepisse: seu intellexisse peccā-
sua. & hec uera sūt de peccatis
grauibz. i. mortalibz que sūt de
necessitate cōfiteāda. nō autē de
uenialibz ad que quis nō tenet
de necessitate: & ubi talia modi-
ca raro obaudiūt ab eo qui ali-
as cognoscit personā.

EXPLICIT Prima pars q
fuit de prāte seu auctē cōfesso-
ris. Incipit secūda ps q erit de
sciētia ipsi? q erit duplex. p m?
-s. .s. q duplex est clauis ordinis

.s. sciētie: & potētie.

Olcto de potestate cō-
fessorū. nūc uidēdūz
est de ipsorum sciā.
Est. n. duplex clauis
ordinis. .s. clauis sciētie: & clauis
potētie. Vñ christ? Petro di-
xit. Tibi dabo clauēs regni celo-
rū. Math. i. 6. Nota tñ q ista sci-
entia nō dī clauis: sed ipsa prās
discernēdi: atq; examinādi: siue
cognoscēdi in foro cōscie: & po-
testas dēterminādi: seu diffiniēdi
causā. i. ligādi: & soluēdi dī cla-
uis potētie. Ista uo duplex po-
testas ē una in essentia: sed du-
plex in effectu. Sciā autē acq̄sita
nō est clauis: sed bñ iuuat uti
clauī. & de his clauibz habes. di.
.20. per totum.

Quata sciā rgrat i gressiōe. §. 2.

DE q̄ritate sciē cōfessoris.
q̄rta. .s. oporteat eum hēre
peritiāz dicit Aug? de pe. di. 6.
.c. Oportet ut spūal iudex sci-
at cōgscere quicqd dī iudicā.
Dicit Tho. in. 4. di. 17. in expo-
sitiōe littere. hec sciā & si nō sit
maior. tñ debet esse tāta ut sciat
discernere iter peccatū: & non
peccatū: & peccatū mōtale: & ue-
niale: & si in aliquo essz dubita-
tio sciat dubitare. ut possit ad
peritiores recurrere. Alb. aut
.q. dicit q nō tenet sacerdos scire

discernere n̄ in cōi que sūt capi-
talia : & que mortalia cōia : & q̄
uenialia ex gñe . sed hec nesci-
ens dicit idē : puto q̄ peccat mō-
talr̄ talr̄ audiēdo : & eū iſtituens
plus peccat q̄ ipse : & eū pmit-
tēs iſtitutū miſtrare : ſi ſua iſteſt
talē prohibere . Dicit et̄ q̄ in
perplexis caſibz ſacerdos ecclie
pārochiaꝝ d̄z eſſe ita diſcret⁹ : ut
talia difficilia eſſe ſciat : nec eſſe
procedēdū i eis ſine ſuperioris
cōſilio : uſq̄ auctē . hec Alb. in. q.
Vuſ. durā. i ſūma ſua dicit q̄
quotiēs cōfeſſor ſe iſgerit ad cō-
feſſiones audiēdas . totiēs ſe of-
fert ad reſpōdēdū de quolibz : &
iterdū de caſibz inopinatis : &
alias iauditis : & queſtiōibz ſeu
caſibz ualde pplexis . Debz ḡ cō-
feſſor ſcire diſcernere int̄ peccā
& d̄rias peccatoꝝ . Vñ ſcire d̄z
cōfeſſor ſi ea que exprimit ſibi
penitēs ſint peccā uſq̄ nō . puta
An bella p̄cipiū : & ipōꝝ exacti-
oēs ſint licita uſq̄ ne : & utrū cō-
tract⁹ qui ſiūt ſit liciti : uſq̄ illiciti
citi . & qñ ad iſtitutioēz teneat̄
& qñ nō . & an ei debeat p̄hiberē
cōmunionē : uſq̄ concedere . q̄ ſi
cōfeſſor iudicat licitū qd̄ ē illicitū
tā cōfeſſor q̄ penitēs i ſo-
ueā cadūt . n̄ forte p̄babilis iſ-
rātia eū excuſet . puta ſi het ali-
quē doctōrē autēticū : & famoſū

cui⁹ opinioni iſtitit̄ . Vñ ſi q̄
feſſor nō eſt expert⁹ i caſibz ita
q̄ nec nouit dubitare nec per ſe
iudicare cū periculo aīe ſue au-
dit cōfeſſiones . hec Vuſ.
Pe. de pak. in. q. di. iq. oñdit ma-
iorē ſciam requiri in eo qui ſe i-
gerit : q̄ in eo qui ponit ad hoc
a ſuperioribz ſuis ex obediētie i
iunctiōe . & de p̄ pōt̄ itelk̄i di-
ctū rigorōſū Vuſ. durā. de fo-
dictū Tho. & Alber. Dicit enī
ipſe Pe. Omnis ſacerdos het cla-
uem ſcie : & potētie . i. auctē-
diſcernēdi : & potētiā ligādi : &
ſoluēdi . l̄z multi n̄ heant ſciāz de
bitā & eguerſo . Multi nō ſa-
dotes hent ſciam qui nō hēt au-
toritatē diſcernēdi . ſcd̄i quidē
ſine peccato : ſed primi cū pec-
cato ſuo ſi hoc procurarēt . alias
ſi iūti ponerēt excuſati ſunt . ſi
propoluērūt ipedimētū nec ſūt
auditi . Mun⁹ . n. i. iudiciū iudi-
cādi neceſſariū eſt . & pōt ad h̄
cōpelli . ſ. ad offm̄ iudicādi . & ad
p̄lationē carēs ſcia : & tūc non
peccat . ſicut in religionibz q̄ ſue-
tum eſt fieri . Et qd̄ dicit Gre.
q̄ ſi idign⁹ ē nō debet obedire
& ſi dignus debet obedire . in-
telligēdum eſt de illo qui habet
deſect⁹ qui ſūt iuris . v̄z irregu-
laritas . & tūc nō d̄z obedire niſi
ab eo per diſpēſationē moueā.

alias tenetur religiosus obedire. alioquin quilibet religiosus bonus qui reputaret se indignum refugeret & sic soli indigni promoueretur & poneretur.

Qui uero non coactus sed sponte accipit prelatum siue prelationis siue audiendi confessiones non hinc sufficit scire peccatum. Sed qui iustus & coactus non accipit sed suscipit non peccat. unde sine peccato ab infirmo heri & suscipi potest. sed accipi non potest prelatum iudicandi sine peccato. hec Pe. Si tamen in eo esset tanta ignorantia quod omnino ineptus esset quia nec esset scire que Tho. & Alb. dicunt supra. credo quod non excusaretur a peccato. et si ex obia iniuncta poneret se ad id ad quod omnino ineptus est cum periculo animarum.

An confessor teneat scire an peccata in confessione audita sit mortalia uel uenialia. §. 3.

Tunc tamen autem confessor teneat scire de omnibus que sibi dicuntur in confessione an sint mortalia uel uenialia.

Henricus in quolibet sic respondendo distinguit. Peccata sunt in duplici genere. Quedam sunt peccata quia prohibita. quia si non esset prohibita non esset peccata. ut sunt omnia que sunt de iure positivo. ut audire missam die dominico. semper in anno confiteri & coicari & huiusmodi

Et talia tenet quilibet confessor scire non beatam rationabilem que cum excuset. ut si forte tempore prohibitionis erat in terra longinqua uel in carcere. Alia sunt peccata non quia ab homine prohibita. sed quia de natura sui mala sunt et si non prohibeantur. & horum quedam sunt capitalia ut Supbia. Luxuria. &c. Hec enim sunt quasi elementa. & principia que ad necessitate quolibet confessorem scire oportet.

Quedam uero sunt peccata que sunt species peccatorum capitalium: ut illa que recipiunt horum predicationem. ut fornicatio & ebrietas. & homicidium. Fornicatio uero luxuria quodammodo est. & ebrietas quedam gula. & horum peccatorum species: quedam sunt que important malum de substantia sui actus: eo quod statim notata habeant annexum malum ut fornicatio. & de talibus et confessor scire tenetur utrum sit mortalia: uel non. ut uenialia. Quedam uero de substantia sui actus non habent deformitatem: sed ex libidine faciunt. sicut cognoscere uxorem propriam non est peccatum de se. tamen posset quod uxorem cum tanta libidine cognoscere quod esset peccatum mortale ut si eam cognosceret: si esset non esset uxor eius. & de talibus non oportet quod confessor sciat utrum sit mortalia: uel uenialia. quia nec oportet frequenter scire oportet.

Alia sunt peccata que sunt filie peccatorum capitalium: ut illa peccata quorum fines terminantur: & ordinantur ad fines capitalium sicut dolus: & acquisitio rei iniuste: & de talibus peccatis frequenter opiniones sunt gratie inter doctores: & de talibus non tenetur simplex curatus non ordinarius scire utrum sit mortaliter: vel non. Curatus autem ordinarius ut episcopus: & archiepiscopus: & ceteri alii superiores prelati tenentur scire quia ipsi sunt purgatores: & tenentur alios purgari facere & illuminare: & ideo tenentur scire novum: & vetus testamentum. hec ille.

Caueat autem confessor ne sit preceptor ad danda sententia de mortali quando non est certus & clarus. & ubi in aliqua materia varie opiniones sunt quod plurimum & solentium doctorum. utrum sit licitum vel illicitum. sicut de non soluendo decimas ubi non est consuetudo. parati tamen sunt ad dandum si ecclesia peteret quid quidam dicunt eos esse in statu damnationis. ut Innocentius. Alii vero dicunt non. ut Thomas. Io. an. & Archie. & de exceptione iurium mortis Florentie: vel ipse prestitit uenetorum quid quidam dicunt esse usuram. alii licitum dicunt: & multis huiusmodi. Consulatur tamen semper quod tutius est a talibus abstinere. ex de spiritu. .c. Iuuenis. non tamen condonetur gratiam facientes: seu gratiam opinionem

tenentes. nec per hoc digneget absolutionem. Sed ut dicit Vult. dicat confessor quod illud faciendo non est tutum sed dubium: & ideo bene sibi prouideat. Si autem omnino conscientia confessoris dictaret illud esse mortale. & non posset conscientiam deponere quod tamen debet ad consilium sapientium recurrere: & nullo modo debet facere quod conscientiam. quia peccaret mortaliter. 28. .q. 1. c. Deiceps. §. ex his iuncta glo. Sed cum illud tale esset quod communem opinionem doctorum. & contra sic seruatur a sapientioribus. quis aliquem doctorem audiret gratiam tenere non debet illi de leui adherere.

Quomodo uero quis debeat deponere in hoc conscientiam erroneam vel scrupulosam huius supra in prima parte. tit. 2. c. De conscientia.

Quod iteranda est confessio in sex casibus. §. q.

Sicere est tenetur confessor quod sunt illi casus in quibus tenetur quis iterare confessionem. & sunt quatuor scilicet per. de pauper. duo uero sunt ex parte confitentis.

Primus scilicet per. Tho. Ray. Hosti. & omnes alios. scilicet quando aduenter tacet aliquid quod est mortale: vel credit: vel probabiliter dubitat esse mortale. ex uerecundia: vel alia causa iniusta tunc est mortaliter peccat committendo falsitatem in sacramento: & notabile irreuerentiam. & iterare tenetur tale

15
cōfessionē. Si tñ talis cōfiteatur
eidē cui & p̃p̃. & ille hēt ī memo
ria peccata ei⁹ sufficit dicere il
lud occultatū & illā fictionē s̃m
Vul. durā. imo ē si nō hēret ī
memoria .ut p̃z ī fine. q. casus .
Sed si dimitteret ex aliq̃ iusta ca
usa. puta q̃a p̃babilr dubitat eū
sollicitatē ad malū de quo cōfite
tur: ul̃ reuelatorē cōfessionis: ul̃
dicēdo id: cū sit cōfessor manife
staret peccatū qd̃ audiuit .puta
si iuste absoluit .cū nō debeat:
& in his casib⁹ nō hēdo copiaz
nisi talis cōfessoris cui cōfiteōdo
aliquod p̃dictorū sequeret. tūc
satis uidet q̃ sit excusat⁹ . Dicit
ē p̃dict⁹ Durā q̃ si ex iḡrātia
crassa & sup̃pina aliqd̃ retinuit
mōtale. q̃a noluit cogitare d̃ su
is peccatis .tenet totū iterare .
Sec⁹ si ex iḡrātia p̃babili .quia
tūc solū illud qd̃ dimisit.
Secūd⁹ est s̃m Tho. & Pe. qñ n̄
impleuit p̃cētētia seu satisfactioēz
iūctā p̃ mōtalib⁹ ex cōtēptu: ul̃
ex negligētia & ē oblit⁹ ei⁹. si. n.
ei⁹ recōdaret adhuc posset p̃fice
re. & tūc p̃ficiēdo iterare nō te
net: & p̃cipue qñ nō est sibi p̃fi
xus termin⁹ quē nō possit trāf
gredi. q̃uis sibi sit declaratū ī q̃
ipsā debeat facere: ul̃ ī alio tēpo
re ipsā supplere. eo ipso autē q̃
facit sibi p̃positū nō implēdi pe

nitētia sibi iūctā p̃ mōtalib⁹ ex
negligētia: ul̃ cōtēptu .peccat
mōtalit̃ q̃a tenet ad illā sub p̃ce
pto. Sec⁹ uo est de p̃nia iūctā
p̃ uenialib⁹ ad quā nō tenet de
necessitate s̃m Tho. Idē si p̃ni
az iūctā p̃ mōtalib⁹ dimitteret
ex impossibilitate: puta infirmi
tate: & h̃mōi. Posset tñ p̃nia in
iuncta ab uno cōfessore mutari
ab alio cui q̃fiteret ē sine audiē
tia peccatorū illoz .p̃ q̃b⁹ erat ī
p̃oita s̃z Pe. de p̃a. d̃ h̃ ifra uid.
Terti⁹ cas⁹ s̃m Pe. Tho. Ray .
& Hosti. ē ex p̃ate q̃fessoris. qñ
vz notabilr ē ignorās sacerdos:
ita q̃ nescit discernere iter mō
tale & ueniale de cōib⁹ peccatis
& p̃cipue cū penitēs hēt casus
intricatos & difficiles. Cōcordat
Durā. & addit & h̃ n̄ penitens
sit perit⁹: & iḡruat cōfessorē .
Cū autē uadit ad eū quē scit idi
otā & iḡrātē tenet iterare. hec
Durā. Quod uidet̃ itelligēduz
qñ pōt hēre aliū sufficiētē. nā si
aliū hēt n̄ pōt & m̃to magis qñ
est ī periculo mōtis pōt & debz
cōfiteri ei quē hēt. Vñ Aug⁹. di
cit de pe. di. 6. Qui uult cōfitei
ut iueniat gratiā sacerdotē q̃rat
sciētētem soluere & ligare.
Quāt⁹ cas⁹ est ex p̃te cōfesso
ris. Est autē ī ipotētia absoluēdi
s̃m Pe. Tho. Ray. & Hosti. qd̃

pōt esse dupliciter s̄m Pe. de
paſ. & Durā. Vel qā hēt p̄tātē
artatā absoluēdi. qā. s̄. ab aliqb
pccis nō pōt absoluere ſupiore
reſeruāte ſibi illos: & tñ ab ill d
facto abſoluit. Et cōfeſſus illi cū
ei cōſtat teneē iteꝝ cōfiteri. nō
qdē oīa s̄m Pe. de paſ. ſed illa
tñ de quibz nō potuit abſoluē:
aut hoc ē qā nullā hūit p̄tātē. &
hoc qā nō erat ſacerdos. q̄uis ē
putaret. uſqā n̄ ſubdit: uſqā i
trufus: aut qā excōicat: uſqā ſuipē
ſus ab offiō h̄mōi. & abſolut⁹ a
tali cū illi hoc cōſtat teneē iteꝝ
cōfiteri. qā realē nō eſt abſolut⁹
q̄uis ignorātia facti excuſet euz
in cōſpectu dei ac ſi eſſet abſolu
t⁹ dū nescit ſz Thō i quolibz.
Sed Pe. d paſ. i. q. di. 17. q. 6. ſic
diſtinguit & notabilē. qā aut ipe
dimētū qd hēt abſoluēs ē iuris di
uini uſqā humani. Si iuris diuini
vz. qā nō fuit baptizat⁹ tal: uel
nō ordinat⁹. & i hoc caſu abſo
lut⁹ a tali teneē iterū cōfiteri h̄
ſcito. nec papa poſſz de ḡrio diſ
pēſare. Si uero ipedimētū eſt
iuris humani. puta qā ſuſpēſ⁹ ē
uſqā excōicat⁹. & h̄mōi. tūc ipedi
mētū aut ē notoriū aut occultū.
Si notoriū. puta qā maīfeſte uſqā
publice ūberauit clericū. pp qd
eſt excōicat⁹ notorie aut mani
feſte iterū. ſ. pp cōfeſſioēz ſecu

lariū poſit⁹ in ecclia curata: &
nō p canonicā cōfeſſionē pp qd
titulū nō hēt: nec p̄tātē ſup pā
rochianos illius ecclie. & talis q
feſt⁹ iſti teneē iterū ḡfiteri hoc
ſcito. Si uo ipedimētū eſt occul
tū. tūc aut cōfiteſ ſcit illud ipe
dimētū: aut nescit. ſi ſcit cōfite
do illi teneē iteꝝ cōfiteri: & pec
cat mōralē cōicādo illi i diuinis.
Sed ſi nescit ipedimētū. qd ē
aliis occultū eſt & hoc i ḡratia fa
cti. puta qā p̄uſſerat clericū n̄
lo uidēte: tūc nō teneē iterare.
Argumētū ad hoc de ſcia ſerui
q lior putabat publice q̄ rata ē
Sed ſi hoc nesciret i ḡratia iuris
puta qā ſcit illū p̄uſſiſſe clericū
ſed credit nihilomin⁹ ipſū poſ
ſe audire cōfeſſioēs nō excuſat
pp hoc qn teneat iterare cōfeſſi
onē. s̄m Pe. de paſ.
Quit⁹. caſ⁹ i quo quis teneē ite
rare cōfeſſionē s̄m Pe. de paſ. ſi
ſupra ē ipedimētū ex p̄tē cōfi
tēt ſcitū: uſqā oblitū: uſqā ignoratū
pbabilē. puta qā erat excōicat⁹
maiori: uſqā minori excōicatioē. lz
nesciret: & cū poſtea ſciuit teneē
iteꝝ ḡfiteri abſolut⁹. qā ligat⁹ ex
cōicatioē abſolui n̄ potuit a pec
catis. & pbabilis ignorātia p̄ſer
uat a culpa & a pena irregulari
tatis: ſed nō facit eū nō eſſe ex
cōicatū. pp qd ſi tūc eligeret.

ut sibi beneficiū cōferret : i g r a
tia nō faceret q sibi aliquod ius
acqreret. c. Aplice. ex d cpi. ex
cō. mi. Est autē min⁹ capax sa
cramētoꝝ a quoz participatiōe
directe excludit q q r u c u q alio
rum & iō absolutio nulla. Et di
cit idē Pē: q i hoc casu ē in ali
is i quibz quis tenet iterare con
fessionē si cōfiteret eidē: nō opō
rēret iterare pccā explicite: s; so
lū iplicite. dicēdo peccaui i illis
que alias uobis dixi. sicut si nul
la fuisset absolutio de facto.

Dillata. n. absolutio p multos di
es fieri pōt. et si ipse oblit⁹ fu
erit dū tñ pñā ei p⁹ inotuerit.
qa si nō taxasset pñā tūc opōte
ret ad memoriā reducere ut mo
deraret iuste pp qd remittēs ad
epm si nō absoluat d; pñā ino
tescere: quā post reditū absol
uens iūgit dicēs. facias qd tibi
dixi. qa ligare nō debuit anteq̃
solueret. ita & i pposito. b. Pe.
Vul. et dicit q pñā nō requirit
tātā cōtinuitatē agēdoꝝ & dicē
doꝝ: sicut alia sacramēta. Sed i
una die pōt fieri pars cōfessiois
& i alia die altera. uel i una die
cōfessio audiri: & i alia ipēdi ab
olutio & iūgi penitētia pccōꝝ.
Sext⁹ casus ē qñ qs facit cōfessi
onē i mortali: seu sine pposito
abstinēdi. sed qa iste casus hēt

uarias opintiones & satis diffici
les sic dēlarabit i sequēti. §.

An ualeat cōfessio ab icōtō fa
cta ut eā itā nō opōteat. §. §.

U Na ex cōditioibz cōfessiois
est q sit lachrymabil. i. cū
dolor seu displicētia d pccis sal
tē fm rōnē. Vñ querūt docto
res. Vtrū cōfessio facta a nō cō
tō. qa. f. nō dolet sufficiēter: uñ
nō pponit se abstinere a pccis
ualeat ita q n teneat eā iterare.
& rñdet Pe. de pap. in. q. di. i. 7.
q ad arg. hoc ē triplex mod⁹ di
cēdi. Prim⁹ ē q nō ualet ad re
missionē cū pe nec pene: nec tūc
nec recedēte fictione. uñ & tunc
tenet iterare. & hec opinio Goff.
i quolibz. Ray. & Hosti. i sūma.
Bonauē. in. q. Durañ. Rob. Ol
chot. Vincen. i speculo histori.
Secūd⁹ mod⁹ dicēdi est q tal⁹ q
fessio ualeat ad remissioēz culpe
qñ ipenitēs cōfiteat & absoluit.
l; tūc nō recipiat fructū cōfes
sionis. tñ recedēte fictiōe reci
piet. sicut dī de baptismo: & rō
hui⁹ forte est. qa sicut i baptis
mo iprimūt caracter ad quē rece
dēte fictiōe seqt g r a. ita i pñā
iprimūt qdā ornat⁹ ad quē rece
dēte fictiōe sequit g r a. Et hec ē
opinio Pe. Tho. Ricar. in. q.
lo. & Ber. in glo. uidet et esse de
pe. di. i. c. Mēsurā. §. sequenti.

Dicit enī q̄ nō ē necesse q̄ pccā
q̄ semel sacerdoti cōfessi sumus
eadem denuo confiteamur.
Est & terci⁹ modus dicēdi cōcō
dās ābas. Aut. n. talē nō hēt iten
tionē cōfiteēdi sacramentaliter: &
absoluēdi. sed deridēdi. aut hēt
itentionē cōfiteēdi. In pmo casu nō
liberāt a pcepto diuino de cōfel
sione. q̄a sine itentione nō pōt su
scipi essetia sacramēti qd̄ confi
stet i uisu. uñ teneēt iteꝝ q̄fiteri.
Si aut itēdit tūc distiguēdū est.
q̄a itēdens implere preceptum &
suscipere uerum sacramētū qd̄
ecclia cōfert: aut nullā hēt pñiā
de suo pccō aut aliquā. Si nullā:
tūc pñie sacramētum nō suscipit
q̄a ptās h⁹i sacramēti essetialis
que cōsistit in actū suscipientis
est act⁹ iterior. uñ sine eo nō ē.
sicut nō esset matrimoniu: si q̄s itē
deret uerū sacramētū suscipere
nō tñ cōfētire n̄ i cānalē copulā
& ad tēp⁹. Sed si aliquā hēt pñiā
de pccis suis: tūc iterū distiguē
dū est. q̄a aut talē hēt pñiā q̄ sus
cipit cū sacramēto. puta attritus
accedit ad cōfessionē ex q̄ fit ibi
cōtrit⁹ ui clauū. uñ fugat fictio:
& sic nō hēt dubiū. q̄a & sacra
mētū suscipit & effectū ei⁹. s. re
missionē pccōꝝ. uñ nō teneēt ite
rare. & similit̄ imo forti⁹ si acce
dit cōtrit⁹. Si uō hēt talē pñiā

q̄ nō sufficiat cū sacramēto ad
gratiā. q̄a nec ē attrit⁹ accedit.
tūc est uera opinio Tho. s. q̄ re
cedēte fictiōe tūc incipit ualē cō
fessio: & nō teneēt cōfiteri n̄ ficti
onē suā. puta si hūit quēdā do
lorē ipsectū. sed n̄ sufficiēter di
scussissz cōsciaz suā. putabat autē
discussisse q̄tū sufficiebat: uel si
dolebat de pccō pterito nō pro
ponēs cauere i futuro aut egūso:
uel dolor nō erat maxim⁹ sicut
debebat: ipse tñ sz cōsciaz suā n̄
erat fict⁹ l⁹ sz ueritatē essz: & sic
nihil celauit qd̄ crederet mortale.
& p cōsequēs km suū iudiciū cō
currebāt oīa que erāt necessaria.
postea aut certificat⁹ de errore
sue cōscie penitet d̄ illo d̄fectu.
Pōt igit opinio Tho. mult⁹ mo
dis saluari. uno modo loquēdo
de eo q̄ fict⁹ est p̄uatiue nō po
sitiue. q̄a. s. hēt dolorē: sed ita i
perfectū q̄ nec cū sacramēto a
ctu suscepto sufficit ad cōtritio
nē nihilomin⁹ tñ hāc ipsectio
nē q̄ est fictio nō cōfiteēt. quia
credit esse sufficiēter disposit⁹:
& sic nō scient celat peccatū qd̄
fuit in hoc. q̄a. s. nō examinauit
cōsciaz suā sicut debuit. & sic qd̄
erat error iuris diuini nō tollit
fictiōez respectu ultimi effect⁹
sacramēti. q̄a iprobabilis. vñ nō
excusat. sed tñ eo ipso q̄ error

tollit fictionē que excludit essen-
tiā sacramēti: uñ uerū sacramētū
fuit . tali g̃ qui uerū factuz susci-
pit : ornat⁹ iprimi⁹ : s; grā non
dat. sed postea qñ reddit ad cor
& recolat se nō bñ fecisse debitū
suū ex neglīa sua oblitū . tūc inci-
pit ualere cōfessio: & nō tenetur
cōfiteri illa q̃ p⁹ cōfessus fuit si-
cut fict⁹ . q̃a nō fuit dimidiata ex
itētiōe: sed solū illā fictiōēz te-
net iterū cōfiteri . Si aut̃ fuisset
fictio positīue . q̃a . i . nō dolet : &
sciēter celat fuisset cōfessio npla:
uñ si cōfess⁹ fuisset nō debuiss;
sibi dari absolutio : s; si data ei
fuit . dubiū ē utrū ornat⁹ sit i
pss⁹ q̃ casu Tho. n̄ pōt itelligi.
Scdo mō pōt itelligi opī . Tho.
qñ est positīua fictio q̃tū ad h
q̃ nō dolet nec pponit abstinere.
tūc ista fictio nō occurrit sibi
ut cōfiteda: nec actū cogitauit q̃
teneat eā cōfiteri . tūc enī sicut
d̄ pccō qd̄ occurrit qd̄ . sed non
credit q̃ sit pccūz : aut q̃ sit mō
tale & de necessitate cōfitedū :
pinde ē ac si fuisset oblit⁹ p ne-
gligētīa: nec fecisset debitū suū
describēdo cōsciam suā i quo ca-
su solū illud cōfitedū est . & est
uerū sacramētū . s; sit hic i gran-
tia iuris diuini . & hoc mō pōt
sustineri dictū Tho . 22. di. ar. i.
in solutiōe ultimi arg. ubi dicit

q̃ ignorātia iuris diuini nō excu-
sat a fictione & sic talē uocat fi-
ctū . Tertio modo pōt sustine-
ri opio Tho. loquēdo de illo q̃
cōfite⁹ eidē cui p⁹ . & tūc n̄ opz
iterare cōfessionē p̄mā factā ei:
s; fictā ē si ipse sādōs nō reco-
leret pccā p⁹ sibi dicta . q̃a nec qñ
cōfessio itēgra ē opz q̃ recolat
actū a p̄ncipio usq; ad finē & ma-
xie q̃a h̄ sufficit . i . absoluerē ab
oib; & iūgere p̄nā p̄ fictiōe: &
p aliis q̃ tūc faciat p̄nā sibi iū-
ctā . Itē paulopost dicit idē ipe
Pe. de pak. q̃ cū cōfite⁹ expmit
fictionē suā . puta dicit se nō pos-
se: uñ nō uelle pponere abstinere
i futurū quē absoluit sādōs .
q̃uis nullo mō debeat absoluerē .
alias peccaret abutēs clauī: nec
ualeret sibi tūc illa absolutio . tñ
ex quo itēdit absoluerē & sacra-
metū uerū cōferre: uidet q̃ cōfe-
rat: & si tūc nō h̄et effectū pp̄ il-
l⁹ idispositiōem . h̄ebit tñ po-
stea qñ cōtere⁹: uñ ex expectati-
one: uñ dispositione: ornatu ma-
nēte . Et si dicat q̃ q̃ uis sit ibi
fōma n̄ tñ materia . g̃ n̄ est sacra-
metū . mat̄ia . n . ē pccōr cōtrit⁹ .
Dicēdū q̃ qñ sibi sua fictio nō
occurrit ut cōfiteda . tūc nō est
cōfessio dimidiata . & qñ suā di-
cit fictionē cū aliis peccatis est
q̃fessio itēgra: & sic mat̄ia p̄fecta

cui materie pōt ipmī fōma qđ si
fiat uerū sacramētū erit q̄uis fi
eri nō debeat: sicut sacerdos hēs
hostiā sup altare pollutū nō de
beret quidē celebrare: si tñ cele
brādo uerba pferret eucharistia
uera esset. pccōr. n. est materia
sed imūda n̄ sit saltē attritō. uł q̄
fessio sine attritōe est materia i
mūda. hec Pe. de pał.

De attritōe & cōtritione.

Et qđ dictū est de cōtritiōe
& attritione quō penitēs su
per ipsis debeat istruī a cōfesso
re. Ideo de ea clarī dicēdū est.
Nota g̃ fm̄ Tho. in. 4. di. 17. q̄
dīa est iter attritionē & cōtritio
nē. nā attritō ipōtat quādā displicē
tīā de pccis: sed ipsectā. unde
attritū. i. aliquo modo tritū. sed
cōtritio ipōtat perfectā displicē
tiam de pccis. vñ cōtritiō. i. siml
totū tritū. & i puluerē redactū.
Est aut cōtritio fm̄ Pe. in. 4. di.
. 17. dolor uolūtariē assūpt⁹ p ro
pccis cū pposito cōfiteđi: & sa
tisfaciēdi uolūtariē. & fm̄ eūde
ea. di. opz q̄ cōtritio beat de om
ni pccō mōtali. & rō est. qđ in
dī pccō mōtali ē actūal aūlio uo
lūtariē a deo. & qđ g̃ria g̃riis curāt.
iō opz q̄ in dī remissio ne pccō
rū sit actūal cōūlio ad deū. & a
ūlio a pccō. & b̄ dicit cōtritio.
De pccis aut oblitis sufficit qtri

tio g̃nal cū conatū ad recordan
dū & dolēdū. dolere ē debet d
obliuione pccōr que cōtigit ex
neglīa. Si aut querat si spālis
cōtritio de q̄libz pccō requat: uł
sufficiat una g̃nalis p oibz. sic re
spōdet. Tho. i. 4. di. 17. q̄ q̄tu
ad p̄icipiū cōtritionis. i. cū q̄s
de pccis suis cogitās dolet. & si
nō dolore cōtritionis saltē dolore
attritionis opz q̄ sit spāl dolor d
pccis que q̄s het in memoria. s̄
q̄tū ad terminū q̄ est dolor iaz
g̃ra iformatus: sufficit q̄ sit una
cōis contritio de dīb. tūc enim
mot⁹ ille agit uirtute oīuz dispō
nū precedētū. & qđ nemo scit
utrū beat grām q̄ requit ad cō
tritionē. iō nemo pōt esse cert⁹
de sua cōtritiōe. nec p cōsequēs d
remissione. Et dicit Ricar. i. 4.
di. 17. q̄ si cōfites i peccato mō
tali est attrit⁹ de suo pccō ut p
babilr possit presumere se esse
dispositū nō peccat absolutionē
recipiēdo. imo frequēt uirtute
clauū p susceptionē absolutionis
fōmat sua attritō & fit cōtritio.
Itē nota q̄ duplex est cōtritionis
dolor fm̄ Tho. & Pe. in. 4.
di. 17. i. intellectūal q̄ est qđam p
fecta detestatio pccī fm̄ ratio
nē. & dolor sēlibil q̄ est dolor
excitat⁹ in parte sēficiua cum al
teratione: & afflictōe cōporis.

Prim⁹ dolor requir^t de necessita
te ad remissionē peccⁱ & ille ē so
lus est sufficiēs. quia sicut peccūz
mōtale sufficiēter cōmittitur p
solū actū uolūtatis: & p cōplacē
tiam deliberatā ratiois .ita suffi
cient^r destrui pōt per detestatio
nē uolūtatis: & displicētiā rōnis
& h ē ē in p^ratē n^ra p^rsupposi
ta gratia.

Secūd⁹ dolor .i. sēlibi⁹ ē ualeat
ad remissionē peccⁱ: sed nō est ne
cessari⁹. sed de p^rfectiōe cōtriti
onis .nec ē in p^ratē n^ra ē p^rsup
posita gratia. Itē dolor itel
lectuā⁹ nō pōt esse nimi⁹. sicut
nec charitas a q⁹ p^rcedit pōt esse
nimia. s³ sēlibi⁹ pōt esse nimius.
& iō op³ q⁹ sumat p mēsurā dⁱ
bita ad cōseruationē subiecti. si
cut ex ieiuniis & aliis corporis
afflictionib⁹. Itē nota ēm Tho.
in .q. di. i. 7. q⁹ uera cōtritiō sēp
d³ r^rmanere in bitu. i. q⁹ sēp debz
h^rere istā dispōnē q⁹ q⁹ recōdat
de peccis cōmissis h^reat displicē
tiā. saltē ēm rōnē. Itē ēm Pe.
in .q. di. i. 7. dolor maiō itellectu
alis d³ esse de maiori peccō bitu
ali⁹: nō actuali. si cōsiderē^r peccā
in cōi inq^rtū sūt offensa dei.
sed ē in spālī dolor d³ esse ma
ior de maiori peccō. q⁹ maiorez
rōnē doloris h^ret mai⁹ peccūm.
Dolor nō sēlibi⁹ cōueniens ē ē ut

13
sit maior de maiori: q⁹uis nō sit
de necessitate. Itē ēm Tho. in
q⁹libz. & Inno. Cōtē⁹ d³ magis
diligere deū q⁹ seipsū. c⁹pa aut
est q⁹ deū. pena nō ē q⁹ seipsū.
Ideo d³ q⁹rit⁹ eligere poti⁹ oēz
penā sustinere q⁹ deū offēdē.
Descēdere aut ad hāc penā: uel
ad aliā nō tenet. imo faceret fa
tue descēdēdo ad istā p^raticula
ria: u⁹ aliū sup h⁹ sollicitādo.

Sexdecī cōditiones que requir^t
in oī bona cōfessione.

POnit aut Tho. i. q. di. i. 7.
q⁹ cōfessio bona debz h^rere
sexdecī cōditioēs que i his cōti
nēt uersibus.

Sit simplex: humilis: cōfessio pu
ra: fidelis:

Atq⁹ frēq⁹s: nuda: discreta: libēs
uerecūda.

Integra: secreta: lachrymabilis:
accelerata.

Fōt⁹: & acūsās: & sit pare^r p^rata.

Sit simplex. i. nō recitet i cōfēs
sione nō id qd p^rinet ad declara
tionē sui peccⁱ: & ē q⁹titatē: &
nō alie historie misceāt.

Sit humi⁹ ut se miserū ac pec
catorē cog^rscat sine fictione.

Pura. i. recta itētiōe. i. ut nō re
pute^r bon⁹: u⁹ laude^r ab hōib⁹.

Fide⁹. i. uera: & sine ulla falsita
te. ut nō dicat q⁹ nō fecit. u⁹ ē
h^reat fidē de remissiōe peccōrum

suorum si uere ipsū penitet.

Atque frequēs. i. sepe cōfiteatur.
istud tñ est de bñ esse cōfessiōis
& nō de necessitate.

Nuda ut. s. nō uoluat obscurita
tē uerborū: sed dicat uerba ut i
telligat pccūz suū cū circūstan
tiis saltē necessariis.

Discreta. ut maiora cū maiori
pōdere dicat: uel nō plura simp:
sed distiñte loquēdo: & dicendo
numex: si fieri uł scire pōt. Vel
ē ut discreto & sufficiēti ac pe
rito cōfessori q̄site at pccā sua.

Libēs. uolūtaria. n. coacta timorē
uoy. ut pueri: uł timore pena
rū tpraliū: uł ifernaliū pncipalr.
Verecūda. ut erubescat: & nō se
iactet: uł mēte ḡriet pp seculi
uanitatē aliquā. & p̄cipue ibi cō
fūdat ratione. respectu diuine
maiestatis offēse.

Integra. ut nihil retinea t de his
q̄ cōmisit: p̄cipue de mōtalib.
Secreta. ut nō publice sed occul
te sacerdoti dicat pccā sua q̄ eū
possit absoluere.

Lachrymabil. ut doleat de pec
catis cōmissis & detesteē ea sal
tem intellectu rationis.

Accelerata. ut q̄ citi⁹ pōt cōmis
so pccō q̄siteat. h tñ ē d bñ esse.
Fortis. ut nihil dimittat pre ue
recundia.

Et accusās se: & nō alios. nec in

q̄fessiōe se excusq: & alios ic̄pet.
Et sit parere parata. i. adimplere
pñā sibi iūcta: & facere ea que
het necessario facere. ut aliena
restituere si het & bñdi.

Explicit pars. 2. que ē de Scia
que requir̄ i cōfessore. Incipit
pās. 3. de bonitate cōfessoris. Et
p̄ qualit cōfessor duo dz bere. s.
timorē dei. & zelū aīaz. §. i.

DE bonitate q̄fessoris
in se: & in exercitio
tal officii. Dicit Aug.
de pe. di. 6. c. Qui
uult cōfiteri. Sacerdos añ quez
statuit oīs langō i nullo illoz sit
iudicād⁹ q̄ in alio iudicare ē prō
pt⁹. Iudicās enī aliū q̄ est iudicā
dus qdēnat seipū. coḡscat igit se
& purget i se qd uidet alios sibi
offerre. Curet ut a se proiciat
q̄cqd in alio dānosū repit. aiad
ūtat qdē qd dicit. Qui sine pec
cato ē uestrū zē. iō. n. liberauit
peccatē. q̄a nō erat q̄ p̄iceret
lapidē. quō lapidaret q̄ se lapi
dādū cognosceret. null⁹. n. erat
sine pccō i q̄ itellr̄ oēs fuisse re
os. nā uenialia pccā sēp remitte
bāt p ceremonias. Si qd ḡ pec
catū in eis erat criminale erat.
Deteriores ḡ i h sūt sacerdotes
se p⁹ n edificātes illis q̄ dñuz ob
seruabāt ifidiis. Aug⁹. Scđ. 3. n.
Tho. & Alb. audiēs cōfessiōez cū

gloria mortali peccati mortali peccat.
tunc effectus sacramenti confert cum sa-
cramento: si non est peccatus uel suspensio
quod tunc alias malus. Vnde Aug.
.i. q. i. c. dictum est a domino. Nunc ad
Aaron. Vos ponite nomen me-
um super filios Israel: & ego do-
minus benedicam eos ut gratiam tra-
dita per misterium ordinati trans-
dant hominibus. nec uoluntas sacerdotum
prodesse uel obesse possit. sed me-
ritum benedictionis pollet. Quod
autem dicitur ea. q. Remissionem peccato-
rum non dant avari: & similia. intel-
ligitur secundum gloriam. uel simpliciter de peccatis:
uel si intelligatur de tolerantia. tales non
dant ex merito uite. i. non sunt
digni dare.

Duo quoque debet habere confessor.

Debz autem confessor precipue habere
duo. scilicet. timorem: unde fiat deus suspectus
& zelum animarum unde sit sollicitus circa
ea que necessaria sunt. Quantum ad
primum considerare debet quod ipse est ma-
re eneum in templo domini. ubi lau-
bant sacerdotes: & leuite animalia offe-
reda in sacrificium. unde ex immundi-
tatis a quibus illa abluebant efficiebant
imundi. Vnde Gregorius in pastoralibus di-
cit quod sit plerumque ut animus pasto-
ris audita temptatione ouis. & ipse
temptetur. & ideo cum timore & tremo-
re debet poni: & non se igerere: &
cum leuitate & cum risu stare. Vnde
in figura Moyses. ut dicitur Exo. 38.

fecit labium eneum de speculo muli-
erum in quo lauerent sacerdotes sancta-
torum ingressuri: & significat scri-
pturam ubi sunt exempla sanctorum
animarum ad quam debet sepe inspicere ad
uidendum maculas suas & intelligere
domini insidias diaboli. Vnde subdit
Gregorius. ubi sunt. hec nequaquam sunt timen-
da pastori. quia deo perscrutante cuncta
subtiliter. tanto facilius liberat quia
a sua: quanto misericordius temptatio-
ne fatigat. Quantum vero ad zelum dicit
Gregorius. quod nullum sacrificium ita deo
acceptum est. ut zelus animarum: & fruc-
tum hominum ostendit Iaco. c. 5. ubi per
promulgationes confessionis dicit.
Qui contra fecerit peccatum ab er-
rore uie sue saluabit animam eius a
morte. & charitas operit multitudi-
nem peccatorum.

Non autem minus trahunt ad deum per
confessionem anime. quando diligenter sit quod per
dicatores moderno tempore. ut
expietia docet. debet ergo non taceri
qui uocat ad hominem.

Quomodo se habere debeat confes-
sor erga penitentem. & de quibus iterum
rogandum est in confessione. & ibi ubi
decem preceptorum decalogi. & ubi se-
ptem peccatorum mortalium. & quod in con-
fessione tria debet observare iterum
rogando confessor. §. 2.

Dicit Aug. de pe. di. 6. c.
.i. post medium dicens. Dili-
gens inquisitor subtilis inuestigat

sapiēter: & q̄i astute interroget a
 peccatore q̄ forsitā iḡrat uel pre
 uerecūdia uellet occ̄ptare. cogni
 to aut̄ criē uarietates ei⁹ nō iue
 stigare dubitet: & locū & tēpus
 zc. quib⁹ cognitis adsit beniuo
 lus parat⁹ cōrigere: & secū on⁹
 pōtare. dulcedinē i afflictioē: pi
 etatē in alteri⁹ criē. discretiōē
 in uarietate. adiuuet cōfiteēm
 orādo: & alia p̄ eo bona faciē
 do. sēp iuuēt leniēdo. cōsolādo:
 sp̄e p̄mittēdo. & cū op⁹ fuerit
 ēt icrepādo. doleat loquēdo. in
 struat operādo. sit p̄ticeps la
 boris si uult esse p̄ticeps gaudi
 doceat pseueratiā. hec Aug⁹.
 Ex his uerbis Aug. patz q̄ nō
 sufficit audire cōfessionē eorū q̄
 sibi dicūt a peccōre & ipsū nō i
 terrogār: n̄ esset p̄sona i his bñ
 peritā & sciētiā q̄ sufficiēt scit
 dicere q̄ opz. Sed cū p̄sone cōiē
 sit grosse i istis: ēt ille q̄ sūt i aliis
 negotiis mūdi: uel sciētiis acuti.
 Ideo p̄mittēdū ē diceē unicuiq̄
 id qd̄ uult: & eo ordine quo ukt.
 & de peccis q̄ p̄ se sufficiēter di
 cit nō est itēx interrogand⁹: ne
 molestes eū i quo nō oportet.
 Sed si aliqd̄ n̄ bñ itellexiſz p̄ci
 pue de mōtalib⁹ faciat sibi itēx
 declarare. ut melius intelligat.
 De his uero que nō plene dixit.
 puta q̄a nō dixit circūstācias ne

cessarias: uel numex. interroga euz
 de his ut plene dicat q̄tum est
 necessariū. De illis uo peccis q̄ n̄
 dixit. nec scit per se dicere in
 terroga eum.

Quo ordine fieri debeat iter
 rogatiōes: & de quib⁹.

S Ed Ray. & Hosti. i sūma
 dicūt q̄ interrogatiōes fie
 ri debēt de septē uitis capitali
 bus: & eorū sp̄eb⁹ filiab⁹. de qb⁹
 bes s̄ diffuse i. z. p̄ate p̄ totū. nō
 tñ est interrogādū de oib⁹. s̄ pl⁹
 & min⁹ s̄m cōditionē p̄sonarū
 Sicut aut̄ q̄ cōfiteē n̄ het necesse
 tenere magis unū ordinē q̄ aliū
 dicēdo peccā sua. ita nec cōfessō
 interrogādū. tñ ad meli⁹ memo
 rie cōmēdādū. de qb⁹ debz intro
 gare. & de quib⁹ iā interrogauit ne
 apli⁹ heat t̄plicare. cōgruū ē te
 nere aliquē ordinē. & si placet
 interrogare de decē peccis q̄ cōti
 nēt in istis uersib⁹.

Vnū cole deū. Nec iures uana p̄
 ipsum. Sabbata s̄ctifices. Hēas
 in honore parētes. Non occisō
 eris. Fur. Mebus. Testis iniqu⁹
 Non ulli nuptā. Nec rē cupies
 alienā. Declarationē borū ūsuū
 habes infra.

Post uero interrogatiōē sup de
 cē p̄cept̄ cōueniēs erit interroga
 re sup septē uitis capitalib⁹ q̄
 hoc x̄sū cōtinēt.

20
Vt tibi sit uita sēp saligia uita.
In ista dictiōe Saligia sūt septē
līe a q̄b̄ icipiūt noīa septē capi
taliū uitioꝝ. per. S. uo itelk̄r Su
perbia sub qua cōprehēdiūt Va
naḡia. per. A. auaritia. per. L.
fetida luxuria. per. I. inuidia. p
G. gula. per. I. ira. per. A. acci
dia. Sed anq̄ interroget d̄ pec
cat̄ p̄ querat de excōicōne ma
iori. & si iuenit eū aliqua snia i
reclitū. si het auctē sup hoc ab
absolnat p̄. Si uero nō het au
ctē remittat ad eū qui potest
eū absoluere.

In itrogationib̄ fiēdis tria de
bent obseruari.

THo. in. q. dicit q̄ cōfessō
tria debz obseruare i in
rogatōib̄ fiēdis.

Primū ē q̄ n̄ itroget oēs d̄ oib̄
sed itroget p̄sone de pcc̄is q̄ cō
sueuerūt reperiri i hoib̄ illi cō
dictiōis & stat. Vt stipēdiarii d̄
rapinis & icēdiis. Cl̄ici de symo
nia : & horis omīssis. Adulescē
tes de luxuriis & h̄mōi. Vnde a
p̄ncipio cōfessiois decēs est in
rogare cōfiteē de cōdictiōe sua
d̄ exercitio : & statu. an cl̄ic⁹ : an
laic⁹ : an solut⁹ : uel q̄iugat⁹ & h̄i
ut prudēt⁹ inde possit formā
interrogationes. Et q̄tum est
tēporis q̄ fecerit ultimā cōfessi
onē. & si fecit p̄niā sibi iniūctā :

& utrū in statu gratie : uel pcc̄i
mortalis. Secūdu qd̄ debz obk̄
uare cōfessor ē ut itroget ip̄i
a remot⁹ de peccat⁹ & i ḡne nō i
ultia specie & mō peccati subito.
Vt si nesciebat tale peccatū cōit
tere illd̄ adiscat. & sic iducat in
tētationem. Verbi gratia Si fa
cet se coīssisse uitiū luxurie n̄ sta
tū itroget q̄fessor si seip̄z suis
maib̄ polluit & h̄i : s̄ ita paula
tū itroget d̄ mō & circūstātiis ta
lis pcc̄i coīssit & h̄i. Tertiū ē q̄
i peccat⁹ carnalib̄ n̄ d̄scēdat ni
mis ad p̄ticulares circūstātiis nō
neceīas q̄ h̄ ē seip̄z i tētationē
iducere & ad iuētionē pcc̄ōrum
docere eos qui ignorāt. & ali
q̄n postea talia rēfēerūt i plateis
in derisū & scādālū sād̄dotū. & bi
gratia. Si uir fateē poluisse mu
lierē ex uas debitū. nō ulter⁹
querāt cōfessores i qua parte cō
poris & quō. q̄ iā h̄z ultiaz sp̄z
pcc̄i. alias uo turpitudines quas
miseri homies iueniūt : ipsimet
si uolūt exprimāt.

De circūstātiis pcc̄ōꝝ. & ibi &
sus earū. & q̄ circūstātie sunt i
q̄ncuplici specie. §. 3.

I Ed nota q̄ cōfessor nō so
lū debz itrogare de mor
talib̄. sed et de circūstātiis que
aggrauāt : uel alleuiāt. Vnd̄ Inno.
in. c. Oīs. de pe. & re. dicit. Sit

discret⁹ sacerdos: & caut⁹ ut mor-
periti medici sup⁹fundat uinū: &
oleū uulnerib⁹ sauciati diligēter
inqrēs pccā: & eorū circūstā-
q⁹ diligēt⁹ & prudēter iquisitis
itelligat quale ei debeat p̄bere
cōsiliū: & cui⁹ mōi remediū de-
beat adhibere diuersis utēdo ex
pimēt⁹ ad sanādū egrotū. h̄ ibi.
Ad illud facit qd̄ dicit Aug⁹. d̄
circūstātiis pccōz de pe. di. 5. c.
Cōsideret qualitatē crī: i loco: i
tēpore: i perseverātia: i p̄sone ua-
rietate. quali hoc fecerit itētiōe
& ipsi⁹ uitii multiplici executi-
one. Ois ista uarietas cōfiteāda ē
& deflēda. Dolēdū est nō soluz
q⁹ peccauit. sed q⁹ se uirtute: &
grā p̄uauit. doleat aliorū uitā in
suā fuisse cōruptā. s. suo exēplo
& cōmodū qd̄ dedisset p̄ximo
suo exēplo bono. doleat de t̄sti-
tia quā itulit bonis peccādo: &
de letitia quā eis nō adhibuit. h̄
Aug⁹. Que oia itellige s̄z q⁹ de
clarāt hic. Illas autē circūstā-
q⁹ trahūt pccūz i alterā sp̄z. opz
necō cōfiteri s̄m Tho. Alb. &
alios doctores. Alias. n. circūstā-
tias q̄fiteri cū sint pccā uenialia
p̄fectiōis ē ūtutis nō tñ ē neces-
sariū. Pe. de. pa. i. q. di. i6. dicit
q⁹ numer⁹ circūstātiarūz cōpre-
hēdit hoc x̄su. Quis quid ubi
p̄ q̄s q̄b. s. auxiliis cur q̄tiēs q̄mō

quādo. Ray. ūo addit octauā. s.
q̄tiens. & ubi. in x̄su d̄r q̄b au-
xiliis ipse dicit p̄ quos. Dicit⁹ ḡ
quis pro uarietate p̄sonaz: & sta-
tus: etatis: sapiētie: & ordinis. &
sic fuit grauissimū pccūm Ade.
q⁹ q̄to grad⁹ altiō tāto cas⁹ gra-
uior: & igratitudo maiō. Quid.
Vtrū malū q⁹ prohibitū: uel ex
ḡne suo. Vtrū mōtale uel uenia-
le: an occultū: uel manifestū. &
q̄tū ad hāc q̄ditiōez grau⁹ fuit
pccūz Chayn q̄ Ade. q̄titas. n.
grauis homicidii grau⁹ ē pccō
gule: uel supbie. Vbi. q⁹ i loco sa-
cro grau⁹ peccat. Per quos. q⁹
traxit alios ad peccādū qd̄ ē p̄p-
um diaboli: uel quos posuit me-
diatores ad malū p̄petrādū. q⁹
pccōz illoz ē p̄ticeps. uel cū q̄
bus. pro q̄b. & q̄ quos. Quoti-
ens. nō solū q̄tū ad cōsuetudinē
sed ēt q̄tū ad numez q̄ numer⁹
referē ad actiōnē. nō ad obiectū
actiōis. Vbi grā. Si hō in iusta
cōrectatiōe accipiat saccū ple-
nū mille florenis. ē tñ unū fur-
tum. Si autē tres florenos acci-
piat diuisis actib⁹ successiue erūt
tria furta. q⁹ in ipso actu ē pec-
catū sēp essētiālē. & ideo n̄ pōt
unū in p̄libus actib⁹. Cur. an ex
īfirmitate: uel ignorātia: uel ela-
tione. uel q̄li itētiōe fecerit. q⁹
mōtalia pccā trahūt sp̄z a fine.

ideo hoc diligēt est explicādum
Qui. n. furat ut mechei. magis
dicēdū est mechus q̄ fur. & tñ
unū peccūm est in uno actu. sed
hēs plures deformitates. Quomō
naturalis: uel inaturali. q̄a sēp est
grauis in eodē gñe. s. agendo
q̄ patiēdo. (Quido. si i sacro tē
pore. puta dieb̄ festiuis: uel alio
tēpore. & de p̄ueritā i peccō.
Circūstācie peccōꝝ cōfiteēde sūt
in multiplici gñe.

AD declarationē h̄mōi. s.
Qñ circūstācie peccōꝝ sūt
cōfiteēde sic dicit Pe. de pa. p.
Circūstācie sūt i q̄ncuplici gñe.
Prime sūt q̄ n̄ alleuiāt nec agra
uāt. sicut ille q̄ nullā iportāt cō
ueniētiā uel discōueniētiā ad rō
nē nec ex se nec ex suspitiōe. ut
furari cū manu dextra uel sinistra
& istas cōfiteri ē sup̄flūū. Secū
de sūt q̄ alleuiāt. s. que iportāt q̄
ueniētiā. ut facere malū ex bona
iētētiōe uel i ḡratia. & istas cōfiteri ē
i p̄fectū n̄ tieret scādālū q̄fessorū.
Tertie sūt que iportāt discōueni
ētiā ex suspitiōe. ut furari m̄tū
& istas cōfiteri est p̄fectū. quia
aggrauāt peccūz. n̄ imineret peri
culū sui uel cōfessoris: uel alterius
terti. Sed q̄a n̄ mutāt sp̄z. nec
aggrauāt in infinitū nō est neces
sariū eas cōfiteri s̄m Tho. Sed
Pe. dicit q̄ q̄uis ista sit cōis opi

nio. tutior tñ est alia. s. ut cōfite
atur eas. s. cū notablē aggrauāt.
ut furari cētū multo graui⁹ ē q̄
furari unūz. Quāte sūt q̄ aggra
uāt & mutāt sp̄z: n̄ tñ i infinitū
aggrauāt ut qñ utrūq̄ ē ueiale. uel
qñ p̄mū ē mōtale seduz ueniale.
ut in sp̄eb̄ gule quarū una adue
nit alteri. & sūt qñq̄ ueniales. &
qñq̄ mōtales: & istas cōfiteri n̄
est necessariū. nec illud ē q̄ b̄ qd
dicit Tho. & cōf̄ alii. s. q̄ q̄ mu
tāt sp̄m necessario sūt cōfiteēde
q̄a loquit̄ de illis q̄ sūt mōtalia.
rō aut̄ quare nō est necessarium
eas cōfiteri ē ista q̄re circūstācia
ē cōfiteēda necessario. nō q̄a mu
tat sp̄z. ut patz i ueiali. s. q̄a mu
tat in infinitū. ut patz i mōtali. Sed
circūstācia nō mutās in infinitum
nūq̄ aggrauāt i infinitū. q̄a icēdit
penas: & nō extēdit. extēsiō. n. ē
infinita. nec pōt crescere. sed itē
siō est finita & sēp pōt cresceē.
Nulla ḡ talis que nō mutat: seu
aggrauāt in infinitū ē necessario
cōfiteēda. Quāte mutāt & qñq̄
aggrauāt in infinitū. ut qñ ueniali
actui. puta ad gulā studiosē p̄pa
ratā addit̄ ebrietas: uel notabilis
ātipatio hore i ieiuno sic causa.
Sed utrū in religioso sit mōtale
qd̄ alteri ē ueiale. dicēdū q̄ non.
puta dicēdo ūbū ociosuz & h̄i.
nisi sp̄m mutaret. q̄a nubes: uel

uelle nubere . qđ secularibz nō ē
peccūm si hoc fiat causa . plis ge-
nerade: uł ueniale pp uoluptatē
est mōtale religioso p̄fesso: cli-
co: uł ordinato. qā sacrilegiū est
nō autē p̄mi mot⁹ luxurie: furti
uł iuidie . qā null⁹ uouet se nōn
bitur⁹ p̄mos mot⁹ q nō sūt in
nra ptate . h̄ Pe. de pał.

Circūstātie que trahūt peccūm
ad aliud gen⁹ sūt cōfiteēde .

Et nota ēz Tho. i qđā ep̄la
q ille circūstātie dicūt trā-
here peccūz ad aliud gen⁹ . & iō d
necessitate cōfiteēde que hēt spā-
lem repugnātiā ad aliqd p̄cepto-
rū diuine legis . Sicut furtū sim-
p̄r spūgnat huic p̄cepto . Non
furtū facies . Si uo fiat furtū i lo-
co sacro circūstātia loci illa repu-
gnātiā hēt ad aliud p̄ceptoz qđ
est de ueneratiōe sacramētorū
& addit noua species peccī . & sic
de aliis .

Peccatū cōmissū die festo tra-
hiť ad circūstātiā aliā .

Dicit Nicho. d lyra sup Exo.
q peccūz mōtale cōmissū die
festi hēt spālē repugnātiā ad il-
lud de sctificatiōe festoz: & sab-
bati. qā magis ē opus sūile op⁹
peccī q op⁹ manuale . Op⁹ autē
sūile ibi phibet . & sic est mōta-
le ultra ppā deformitatē sue ma-
terie. ex hoc qđ cōmittit in die

festi hēt aliā deformitatē quam
op⁹ cōfiteri . & i fine dicit idem
Tho. q illud qđ dī circūstātias
nō trahētes peccūm ad aliud ge-
nus : siue spēz nō esse de necessi-
tate cōfiteēdas : nō esse referēdū
ad numerū peccōz . & ei⁹ dē spēi.
qā numerū tenet cōfiteri si pōt
qā nō est unū sed multa . & hoc
nota diligēter .

Nota tertio q cū cogitatio
cū deliberatiōe rōis i actū
peccī mōtalis . s. deliberadi illum
actū agere: et absq ope sit pec-
catū mōtale. iō ad singulas peccōz
spēs post peccā opis . itroga et d
peccis cogitationū illi⁹ peccī tñ.
& de peccis oris: & cum opus
alicui⁹ peccī & deliberatio mētis
ad illud agēdū absq ope sit ei⁹
dē spēi spālissime . sed differt ēz
mai⁹ min⁹ . uł pfectū & ipfectū
qā . s. mai⁹ peccūm est i ope q in
sola cogitatiōe . iō et de circūstā-
tiis h⁹i cogitationū itrogādū ē:
puta Si dicit penitēs se cōfēsis-
se cogitatioibz luxuriōis. qā hoc
pōt esse multip̄r: & i diuis spē-
bus . iō itroget d qualitate ipaz
cogitationū . ut si deliberauit tale
peccūz cōitē cū soluta. qā tūc fōni-
catio est . si ipse solut⁹ ē : aut cū
cōiugata . qā tūc adulteriū est .
aut cū cōsanguinea . qā tūc incest⁹
est: & sic de aliis luxurie spēbus:

& aliorū uiciorū .

Peccatū diuidit̃ i tria.

PRo aliquali declaratiōe p̃ dictorum . nota qđ dicit Tho. i. 2. q. 72. qđ peccūm diuidit̃ per b̃ t̃a. l. peccūz cōdis: oris: & o: pis. nō sicut p̃ diūsas spēs cōple tas. sicut differūt spēs. bos. & leo: & capra. sed sicut p̃ diūsos gra dus peccī. sicut dom⁹ i fūdamētū diuidit̃ in parietē & tectū sicut in spēs icōpletas. Consumatio igit̃ peccī ē i ope. uñ peccūm opis het spēm cōpletā. sed p̃ma icho atio eius ē qđ fūdatio i cōde. Se cū d⁹ grad⁹ ei⁹ est i ore. s̃m qđ hō. prūpit facile ad manifestan dum cōceptū cōdis. Terti⁹ gra d⁹ ē i cōsumatiōe opis. Patz g̃ qđ hec tria prinet̃ ad unā p̃fectā spēm cū ab eodē motiūo p̃ce dāt. Iracū d⁹. n. ex eo qđ appetit uīdictā p̃⁹ turbat̃ i corde. scđo i ūba cōtumeliosa prūpit. et̃io p̃ cedit ad facta iūriosa ut p̃cu ssio nē: & h̃mōi. & sic d̃ aliis qbuslibz ut luxuria. Nec tñ sic itelligēdū ē peccā cōdis esse spēs icōpletas qđ nō sit mōtalia. imo qñ i eis ē cōfēss⁹ deliberati⁹ ad act⁹ qđ de se sūt peccā mōtalia tales cogita tiōes sūt peccā mōtalia. & si non ita grauiā sicut peccā opis ut di ctū ē. & qñ sūt simul cogitatio cū locutione & ope unū ē peccūz

ut patz de luxuria & aliis peccis. qñ uero qđā t̃p̃e deliberat for nicari: & alio t̃p̃r diūso & distātī fornicat̃ sūt duo peccā mōtalia. De delectatiōe uō morosa aliqd dicit̃ suo loco.

Regule qñq̃ cognoscēdi peccūz mōtalia a ueniali.

AD cognoscēdū uō qñ peccūz ē mōtalia uel ueniale nota quinq̃ regulas.

Prima ē qñ amor: uel affectio ad aliquā creaturā. l. se uel aliā tātu z crescit: uel est tā magn⁹ qđ in eo cōstituit̃ ultim⁹ finis. i. qđ nec a ctu: nec hitu ordinat illā creatu rā: aut eius dilectionē: aut et̃ se ipsū s̃m deū. & uellet cū tali cre atura cōtētari: & nō curaret deū offēder̃ aut ei⁹ p̃cepta trāsgredi pp̃ illā creaturā. ita qđ ibi ē aliqđ cōtēpt⁹ dei: si nō fōmalis tñ inf̃ p̃tati⁹. & est fructio creature. qā p̃ponit̃ creatura deo. vñ cū aliquis uellet hic cū creatra sēp manere nō curādo de et̃na beati tudine. l. nō sit sēp rudes de b̃ it̃rogādi: uel tēptādi. tñ tal̃ a mor creature sēp est peccūm mō tale. Quādo aut̃ aliquis diligit aliquā creaturā plusq̃ deū l. pp̃ hoc nollet deū offēdere aut eo carere nec ei⁹ amicitia p̃dere. ta lis amō creature ē peccūz mōtalia. Secūda regula satis cōcordat cū

precedenti. scilicet notabiliter quod dilecti
onem proximi aliquid committit. tunc est
mortale peccatum. quoniam uero non: tunc est
ueniale. quoniam uero aliquid sit quod dilecti
onem dei potest attendi penes hoc quod
repugnat charitati uel amicitie quam
debemus ad deum habere super omnia. quoniam
autem aliquid sit quod dilectionem proximi
potest attendi penes ista precepta
legis nature. scilicet quod tibi non uis fie
ri: alteri ne facias. & quod tibi rationa
biliter & ex debito uis fieri aliter faci
as: & potest et attendi penes scandalum
actuum: quod ego ihero proximo meo
per mala exempla. scilicet inquit ipse alii
quid quod dilectionem: uel inquit sit il
lud scandalum ad hoc quod sit mortale
non precise determinatum est. quia in modico
facere quod proximo non est mortale.
aut in prout scandalizare. unde quilibet
attendant seipsum quod sibi uellet fieri
& quod sibi nollet fieri: & per quod fac
tum & non factum soluerit se: & proximum
suum amicitiam quam simul habent.
Tertia ratio quoniam omittit quod preceptum
dei & ecclesie: uel legis nature: uel
superioris quam precepta sunt de neces
sitate salutis uel quod uotum publicum
uel priuatum: uel quod iuramentum licitum
& tunc est mortale peccatum. quoniam uero
citra tunc non est mortale.
Quarta ratio cum aliquid sit: uel commit
tit: uel omittit quod conscientia: uel: uel false
dicitur aliquid peccatum mortale uel quod
conscientia formidat probabiliter: uel

dubitatur an aliquid peccatum sit mor
tale. tunc semper est mortale si con
scientia non sit sufficienter instructa.
Quinta ratio de actibus interius manentibus
tibi quoniam quidam sola habet cogitatio
nem de aliquo quod tunc turpe: uel
malum absque complacencia seu delecta
tione uel consensu. tunc nunquam est peccatum
mortale uel nullum: uel ueniale. quoniam
uero est consensus in actu. quod esset pec
catum mortale. tunc semper est peccatum
mortale. quia deus uoluntatem pro fa
cto acceptat. quoniam autem cum cogitatio
nem: aut complacencia est delectatio mo
rosa in aliquo turpi (scilicet in libi
dinosi. tunc est mortale secundum dictum
Augustini. esto quod non sit consensus in actu
secundum dictum Augustini. iudicium est de peccatis
interioribus. ad quod et facit distinctio
supra posita de sensualitate & ra
tione. & de peccatis puenientibus &
sequentibus deliberationem. Appli
cabo igitur septem uitia capitalia quoniam
non semper sunt mortalia. sed sunt ma
le radices in homine ex quibus oriuntur
septem uenialia.
Que debeat seruare & scire. quod
fessor utilia & necessaria in ipso
exercitio confessionis. §. q.
Ultra excusationem iuris conscientie sci
at confessor si penitens incidit
set in sententiam constitutionis synoda
lis. id est de investigatione de constitutionibus
illi diocesis. si quas heret: uel et
punitie: uel legationis. ut melius

possit penitētib; puidere. Dili-
 gēt querat de numero pccī q̄tiēs
 icidit in id uł illud. q̄a hoines
 sepe trāseūt illud leuit. & de cū-
 cūstātiis necessariis: & de pccō
 qđ alteri iā rite cōfess⁹ est non
 queras cū nō teneat n̄ i casu i q̄
 tenet cōfessionē itare. d̄ q̄ plene
 s̄ in ti. p̄cedēti & nō solū d̄ pec-
 cati ope p̄petratis. sed et de
 pccis cōdis & de numero eorū:
 que plōne p̄uipēdūt iterrogā-
 dū est. Et q̄a s̄m Tho. i. 2. pec-
 catū cogitationis & opis i eadē
 materia sūt uni⁹ & eiūsdē sp̄ei.
 s̄ differūt s̄z magis & min⁹. q̄a
 .s̄. pccūz opis ē graui⁹ pccō cō-
 dis. Ideo et iterrogādū ē de sp̄e:
 & circūstātiis necessariis pccōrū
 cordis. Vbi gr̄a. Si dicit se i mē-
 te solū deliberasse mulierē cog-
 scēt. iterrogādū ē utrū solutā: uł
 nuptā: uł gūinē: uł aliā: & q̄ die. & h̄
 q̄ ipsi faciūt illud pccūm esse
 diūte sp̄ei. Et si mulier facias eā
 ex trāuerso stare: nec faciē ei⁹
 aspicias. q̄a facies earū uēt⁹ est
 urēs ait p̄pheta. Sed nec uirūz
 decet frequēt aspiciē i facie: ne
 eū erubescēt facias ultra q̄ opz.
 uirolq; graues & sapiētes dulci⁹
 & urbani⁹ opz rep̄hēdēt. rusti-
 cos grossos: ac idiotas duri⁹. ne
 pccā sua p̄uipendāt ex leuitate
 s̄mois. Scitatos uō ex dolorē: &

23
 d̄speratiōe. q̄tūcūq; pccā q̄mī-
 sa sit grauiā cōfortare & anima-
 re expedit iducēdo exēpla: Da-
 uid. Magdalene. Pauli. Petri. La-
 tronis & h̄mōi. induratos & se
 exculātes aggrauare pccā eorum
 ostēdēdo eorū pericula exēplo
 Ade. Saulis. Iude & h̄mōi q̄ se
 ipos d̄sperarūt.

Nota s̄z. M. Vbe. li. de of. ordi.
 q̄ illorū cōfessiōes p̄ sūt audiē-
 de. & libēt⁹ qui magis idigere
 putāt uł q̄a raro uenire solent:
 uł q̄a sūt ex̄nei. uł q̄a sūt i ma-
 iori statu. uł de quorū cōfessiōe
 sperat utilitas futura.

Quomō se h̄ere debeat cōfessō
 audiēdo mulieres.

IDe dicit d̄ audiētib; muli-
 eres. caueāt ne nisi i publi-
 co audiāt: & n̄ ab aliq̄ uidantē. nec
 m̄p̄tū imoret: n̄ q̄tū necessitas
 cōfessionis requirit: & eis q̄ n̄s fre-
 q̄nt q̄siū uolūt assignet d̄tū t̄ps
 ex qđ ipas n̄ audiāt: nec aliis col-
 loqis se eis exponat: & s̄p duris
 uerbis & rigidis utat̄ circa illas po-
 tius q̄ mollib; h̄ ille. Et h̄ q̄ illos
 q̄ q̄tidie audiūt m̄p̄terculas: &
 faciūt eis lōgas p̄dicatōes: uñ a-
 mittūt m̄p̄tū t̄pris: & scādālū
 se q̄t cōit i ipis & i populis.

Qualis & q̄ra debeat iūgi sa-
 tisfactio seu penitētia a cōfessor
 peitētib;: & qualis se h̄ere debeat

pñias iniūgēdo.

Nota q̄ p̄ quolibz pccō mō
tali erat regularit̄ septēnis
pñia iniūgēda seu iponēda . ut
hēt. 22. q. i. c. Predicādū i glo. &
. 33. q. 2. c. h̄ ipsū. & . s. seq̄nti. qd̄
seruabat̄ antiquit̄. & ista septē
nis pñia magis uł min⁹ aspera
ēz uarietate crinū maioꝝ uel mi
noꝝ & ēcūstātiāz & qpūctionis
erat. q̄ ut dicit Hiero⁹. Apud
deū nō tm̄ ualet tēporis mēsurā
q̄ doloris . nec tātuꝝ abstinētia
ciboꝝ q̄ mōtificatio criminū. d̄
pe. di. i. c. Mēsurā. Sed hodie pe
nitētie oēs sūt arbitrio cōfesso
ris taxade q̄sideratis circūstātiis
criminū & psonaz. & h̄mōi. ex
de pe. & re. c. Deus qui. Dicit ē
Leo papa. 26. q. 7. c. Tempora
plenitudinis tue moderātis ābi
trio sūt cōstituēda . put cōūsoꝝ
aīos prospexeris esse deuotos .
Ray. Vuł. & Specuł. i suo rep
torio hoc tenēt . & gñalis cōsue
tudo sic se hēt . nec ē q̄ id quod
dicit Greg⁹. de pe. di. 5. c. Falsas
pñias . dicim⁹ que n̄ fm̄ auctēz
sāctorū patrū p̄ q̄litate criminū
ponūt . hoc. n. intelłe fm̄ Ray .
cū sine necessitate rōnabili dī
terēt pñie antiq̄ taxate . nam
ultra illā cōem pñiam septēnez
p̄ q̄libet mōtali pccō i gñe po
nūt alie pñie maiores uel mino

res pro certis pccīs . put hētur i
diūsis caplis decretaliū & decre
torū. q̄ q̄ cōit̄ n̄ dāt hic n̄ pono
que pleni⁹ hēt i sūma cōfesso
rum li. 3. ti. 34. q. 125. ti. de pe.
& re. ubi ponūt cas⁹. 46. d̄ h̄i .
Est autē sat̄ rōnabilis causa nō
dādi h̄mōi penitēcias indisposi
tio penitētiū . & ēt aliqñ nō suf
ficeret tēp⁹ uite. Nā ut Ray. &
Hosti. dicūt . debet cōfessor talē
dare pñiā quā uerisim̄ credat il
lū iplere . ne ipsā uiolādo deñt̄
sibi cōtigat. q̄ si magna pccā cō
misit . & dicit se penitere . sed n̄
posse aliquā durā pñiā facer̄. ani
met eū ad hoc cōfessor ei oñdē
do grauitatē pccōꝝ. & p̄ q̄seq̄ns
pñia penarū sibi p̄ hoc debita
rū . & sic tadē iniūgat ei pñiam
quā libēter suscipiat . & si sacer
dos nō pōt gaudere de oimoda
purgatōne ei⁹. saltē gaudeat q̄
liberatū a gehēna trāsmittit ad
purgatoriū. Itaq̄ ut dicit Hosti.
Cōfessor nullomō d̄z pmittere
pccōrē desperatū a se recedere.
arg. 26. q. 6. c. Presbi. sed poti⁹
iponat ei unū pater n̄r. uł aliud
leue. & alia bona que fecerit uel
mala q̄ tolerauerit sit ei i pñiaz
Cōcor. Tho. i hoc. Hoc tñ sane
intelłe. v̄z si ipsū alias penitz. &
dicit se paratū facere qd̄ d̄bet s̄
h̄ onus pñie sufferre non posse.

tūc pp hoc q̄tūcūq; deliquerit. nō debz dimitti sine absolutōe: ne se desperet. Sed si dicit se n̄ posse dimittere odiū uł caste uiuere: uł alienū nō uelle restituere: uł artē dimittere quā sine mōtali pccō exercere nō pōt: uł aliud h̄mōi: cū possit. nullo mō debz absolui s; Tho. Pe. d. pał. Alb. q̄a ut dicit Greg⁹. ii. q. 3. c. Tūc uera ē absolutio sacerdotis cū interim seq̄t arbitriū iudicis. .2. q. i. c. De⁹ oipotēs. qui nūq̄ absoluit. de pe. di. i. c. Neminē. Sacerdos aut nullā debz cōmittere falsitatē i sacramētis ueritatē. vñ & de pe. di. 5. c. Fratres nostros amonem⁹. ut falsis pñiis aīas laicorū decipi nō patiāt. falsas penitētiās dicit cū sic agit de uno ut nō recedat ab altero. Verū si talē pccūm pur uult cōfiteri debz audiri ei⁹ cōfessio. ut dicit eē d. pe. & re. c. Q̄ qdā. & sibi aliqd debet iūgi. n̄ tñ absoluēdo euz: sed ei declarādo q̄ pp h̄ nō est absolut⁹. s; tñ satisfaciāt p̄cepto eccl̄ie ānualis cōfessionis fiēde. & hōtē eū q̄ faciat dē bonū qd pōt. ut deus cor ei⁹ illustret ad pñiā. ut dī de pe. di. 5. c. Falsas. & sic nō est dimittēd⁹ sine q̄fessioe ne desperet. qd si istet pro absolutiōe ostēdēdo scādālū: & desperatōnē si nō absoluat. nul

lo mō debz ei assētire. licet tñ ei declarare q̄ fieri nō pōt: nec iuuaret eū. Et si pmanet i scādalo. nō est curādū. q̄a ē scādālū phariseorū. ii. q. 3. c. Inter ūba. Qualē se hēre debeat cōfessor pñias iniūgēdo penitētib;.

IN iponēdo pñias ne uile/ scat auctās eccl̄ie. ābitrē cōfessor. & ne pñas clauū cōtē/ nat. de pe. di. i. c. Sūt qui ābitrāt. 50. di. c. Absit. & c. Si quis p̄pōstera. min⁹ malū est si pur cōtīgat errare q̄ erret dādo minus puam q̄ nimis magnā. ut dicit Chryso⁹. 26. q. 8. c. Alligāt. q̄a ut ibi dī. Meli⁹ ē reddere rōnez deo de nimia misericōdia q̄ de nimia seueritate. Si. n. est benignus de⁹: ut qd sacerdos ułt esse austerus. exēplū hem⁹ a christo ut dicit Ray. Qui nulli nūq̄ graue iposuit pñiā: sed dixit. Vade & āpli⁹ noli peccare. & ad hoc maxime debz attēdere cōfessor excidere ab eo causas & occasiones pccōz. puta si q̄satio ei⁹ cū aliquo: uel aliqua est occasio ei alicui⁹ ruine debz iponē sibi q̄ dimittat si pōt & h̄mōi. de pe. di. 3. c. Satisfactio. Aliqñ iponē pōt ei loci mutatōnē qui ei est ad scādālū si fieri pōt. di. 8. c. Valet. aliqñ tñ res sic se hēnt q̄ fieri nō potest.

Cōtraria pñia debet imponi delicto.

Item iponēda est pñia q̄ria ad malū qđ 9misit & Ray. v3 Supbo opa humilia. Guoso ieiuniū. Auāo elemosyne & hmoi. q̄a cōtraria 9riis curatur. de pe. di. 2. c. 2. Quod itelke si creditur illū uelle: & posse pficere. hoc. n. ē ad bene esse iponeē magis istā q̄ illā. Itē si est negligēs ad audiēdū ūbū dei sibi pōt iūgere s̄m lo. q̄ audiat certuz numerū p̄dicatōnū. Debz tñ ca uere cōfessor ne det talē pñiam p̄ quā fiat alteri p̄iudiciū. puta si seruo iniūgat lōga pegrinatō uē ieiuniū p̄lixū. ita q̄ ei⁹ dñus recipet detrimētū de seruitio suo. Si ēt iponeret uxori ut daret multas elemosynas. dabit de bonis uiri. si parafrenalia n̄ h̄t. Pro pccō occulto nō debz dari manifesta pñia.

Item pro pccō occulto n̄ est maifesta pñia iūgēda. s. talis ut possit inde oriri aliq̄ suspitio pccī cōmissi.

Et nota s̄m lo. an. sup. cle. Dudū. de sepul. sup. xbo au dire. q̄ pri⁹ debz sacerdos impo nere pñiā q̄ facere absolutōnez a pccis. qđ pbat ex ipso textu. cle. q̄ pri⁹ loq̄t de pñia iūgēda. postea d̄ absolutōe. tū ēt ex rōe

q̄a cū absolutō sit cōplemētū: & fōma i pñia: p̄ debet esse satisfactio q̄ ē pās mālīs pñie: salte in actuāli pposito. ut exp̄ssa satisfactiōe q̄ debet iponi per sat dotē acceptet eā penitēs sicut cōfess⁹ ē: & doluit. & ide sequit absolutō. Sed 9riū dicit esse de cēli. c. fi. ubi d̄ q̄ archiep̄i pñt in uisitacōe absoluere: & pñias i ponere. ḡ hoc de necessitate nō pcedit. Quia tñ cōit fit 9riū ut. s. p̄ absolut: & postea iūga tur pñia. q̄mōcūq̄ fiat: uē ante: uel post sufficit. Presuppoit. n. cōfessor illū hēre ppositū eā satisfaciēdū q̄ sibi inuiget cū ipsū peniteat. Secūdū lo. si penitētez absolutis cui⁹ gñalē q̄fessionē au diuisti. absoluas eū: & a pñiis ob litis iniūctis ab aliis sacerdotibz. & si aliquarū pñiaz iniūctarum memō sit q̄ nō iplauerit eas: si iudicaueris expediēs 9mittes eas nisi esset i casu a quo nō posses absoluere.

De pmutacōe pñie hēs s̄ tñ. pce dēti. c. fi. ū ēt m̄lta d̄ satisfactōe. Memoriale dicēdū penitēti cir ca pñiā fiēdā.

Autū est ēt sibi declarare & pmittere q̄ si aliq̄ die ex obliuioe: uē negligētia dimitte ret pñiā iposita puta ieiuniū: uē orōnes: & hmoi. q̄ possit alia

die cōmutare.

Et s̄m Pe. de pa. cōsulēdū ē di
uitibz & nobilibz q̄ querāt p̄ti
cipatōnē bonoz q̄ fiūt ī religi
onibz: ī quibz sūt & plures pena
litates q̄ alibi: & magis deo acce
pte. & q̄ in p̄niam īponat eis
q̄ nō solū que faciēt p̄ seipsos:
sed et̄ que procurabūt ab aliis.
& oīa quoz spālī sūt p̄ticipes.
Dicit et̄ Pe. de pa. i. q. q̄ debet
cōfessor cū minorē p̄nā debito
īponit: īnotescere ei q̄ illa p̄nā
sibi īposita nō est digna: ne de
cipiat putās sufficere. sed q̄ de
beret p̄ q̄libz mōtali septēnez
agere p̄nā: quā si hic nō pficiet
in purgatorio luet. Si tñ p̄ illaz
declaratōnē crederet eū icidere
ī despatōnē. n̄ d̄z sibi b̄ dicere.
Quid fiēdū qñ penitēs nō cōfi
tet pccūm aliquod mōtale qd̄ q̄
fessor scit esse ī eo.

De cōfite ē autē qui non
q̄fite ē aliquod mōtale qd̄
nouit de eo cōfessor ex eo q̄ nō
reputet illud pccūm. dicit Gof.
in quolibz. 9. q̄ si est certū illud
esse mōtale. tūc quicūq̄ cōfessō
debet ei facere cōsciam de eo: cū
q̄fessor ordinet ad utilitatē ei.
Sed utilitas eius est q̄ sciat sta
tum suū. nec debet eū absolue
re: sed reputare eū idignū: & īdispo
sitū ad recipiēdū absolutōnē dū

manet ī tali statu. Sed si dubiū
est utrū sit mōtale. & opinionēs
sūt doctorū diuise. Vt utrū sit li
citū emere redditū ad uitā. tūc
autē cōfessor ē ordinariū ei. ita
q̄ tenet cōfessionē ei. audire: &
tūc si sit opinio illi. q̄ illud n̄
sit pccūm debz eū absolue
re. Si autē credit q̄ sit pccūm
debet ei facere q̄sciam q̄ cōfite
s se diligēt īformet de illo scō utruz
sit pccūm. sed dato q̄ ille non
uellet recognoscere illud esse
pccūm. n̄bilo min⁹ ex quo ē or
dinariū tenet eū absolue
re. nec debet eum reputare īnabi
lem ad absolutōnē. q̄ hoc ex er
rore: & nō p̄terua opinione p̄
cedit. Ordinariū autē absolue
do debet sequi cōe iudiciū eccl̄ie
nō suū. Si autē sit cōfessor dele
gat⁹ qui ī nullo tenet cōfite
ti n̄ uelit. si credit illud esse mōtale
nō debet eū absolue
re. q̄ ex me
ra uolūtate depēdet ut absoluat
uē dimittat. debet. n. sequi p̄pū
iudiciū ī absoluedo: & peccaret si
absolueret. hec. Goff.

Sacerdos d̄r soluere uē ligā ē
plicit. & de modo & forma ab
soluedi. §. 6.

Nota tādē s̄z Ray. q̄ sacerdos
d̄r soluere uē ligare tripl̄r.
Vnō mō p̄ ostēsiōnē. i. oñdēdo
solutū uē ligatū. dico cū absoluit.

l3. n. sit peccor p contritione a deo
 absolut9: tñ i facie ecclie adhuc
 manet ligat9. & sic itellr. c. Quā
 tñlibz. de pe. di. i. Alio mō ligat
 sacerdos dādo pñā ad quā obligat
 peccorē & soluit. cū penā sibi dē
 bitā dimittit: ut ad sacramta ad
 mittit. de pe. di. i. c. M̄plex.
 Tertio mō p excōnē: & absolu
 tōnē ab ea. ii. q. 3. c. Nemo fit. tñ
 fit h3 Pe. absolutō a peccis realr
 p mysteriū sacerdotis nō qdē pñ
 cipalr & auctatiue. qā hoc ē ppū
 dei de pe. di. i. c. Verbū. Nec solū
 ostēsiue. qā & hoc faciebāt sacra
 mēta ueteris legis: siue testamti.
 nec solū deprecatiue. qā sic ma
 gis absolueret bon9 laic9 q̄ ma
 l9 cleric9. nec solū p contritionē
 ostēdēt. qā tñc nūq̄ q̄s efficeret ibi
 de attrito cōtrit9. S3 opat̄ istru
 mēta absolutō ad remissionē
 disponēdo ad grām. & nō oppo
 nat̄ obstaculū fit de attrito cōtritū
 & iā cōtētio adauget grām. Hec
 Pe. de pa. cui qcor. Tho. & fit h
 uirtute clauū que dicūt plures i
 effectu. qā una est ptās discernē
 di: alia definiēdi. Vna tñ ē effici
 aliā. s. ptās iudicādi i foro aie col
 lata a dō & i aia ipsa idlebilit̄ p
 susceptōnē sacerdotii. hec Pe.
 Secūdū uo Ray. nota q̄ triplex
 ē iudiciū. s. dei. Petri. & celi. In
 prio absoluit peccor p q̄tritionē.

In scdo. s. iudicio Petri. i. confes
 sionis p absolutōnē. si tñ p9 sit
 absolut9 a deo saltē odie. alioqñ
 nō. vñ dī. 24. q. i. c. Manet Pet
 puilegiū. qñ ex eqtate fert iudi
 ciū. In tēio. i. iudicio celi. i. curie
 celestis absoluit p approbatōnē
 de pe. di. i. Alio mō: & aliis u
 bis dī triplex iudiciū. Primū
 dei. Secūdū Petri i ecclia militā
 ti. Tertiū sursum i ecclia euphāti
 Primū est q̄ de9 mudat aīa i q̄
 tritiōe. & h3 pcedit reliq̄ duo. s.
 tēpore dignitate: & effectu. est
 enī ille qui claudit: & nemo ap
 it. apit: & nemo claudit. Secūdū
 qd̄ seqt̄ post illū ē iudiciū sacer
 dot9 q̄ auctē clauū ligat: ut sol
 uit eo modo q̄ paulo añ dictū ē.
 Tertiū qd̄ seqt̄ est iudiciū ap
 pbatōis. s. celest̄ curie & āgeloz
 Fōma uboz absoluedi penitētē
Dicit Pe. de pa. q̄ homo qā
 gorat utz ūq̄ fecit unā p
 festā cōfessionē. expedit q̄ i oī
 cōfessionē sacramētali: post oīa
 sua peccā specialr enumerata se
 quat̄ gñal clausula. s. de oīb9 aliis
 mōtalib9: & uenialib9 cōfessis: &
 nō cōfessis: ac oblitis. dico meaz
 culpā. & sic sequit̄ absolutō. &
 sic ualebit ad remissionē culpe:
 & pene ē mōtalis & scite ac ē
 oblite ad quā tñ nō tenebat. ap
 spāli q̄siteri itez. qā. s. sufficiē

cōfessus est.

De forma & ui uerborū q̄ req̄
rūt in absolutōe.

Forma autē absolutōis ēz
Tho. in tractatu de fōma
absolutōis est hec q̄tū ad sub/
stantiā. Absoluo te. & cōsueuit
addi ego. & a pccis tuis. & si nō
diceret subitellēret. q̄a. n. i. sacra
mētis ūba hēt efficacīā & istitu/
tionē tenēda sūt determināta ū/
ba cōsonātia institutiōi diuīe dicē
ti. Quēcūq̄ soluerit. & ista ūba
cōueniūt. ego te absoluo. Idem
Inno. & Hosti. De ista. & aliis fō
mis diuisis absolutōis ab excōe:
& pccis dicet̄ ifra i fine interroga
torii. Solet autē papa aliqñ tā/
tā facere grām q̄busdā: ut ab oī/
bus cēsuris & penis sīp̄r iuris: &
ab hoīe lat̄ possit absolui i foro
sūtē cōscie: & tūc cōfessor pōt
ista fōma uti quā a curia rōana
habui: & usus sum.

Fōma absolutōis ab oīb cēsīs:
& penis: tā a iure q̄ ab hoīe lat̄.

De plenitudine p̄tāt aplice
cuius autēz p̄nti gero. Ab
soluo te ab oīb cēsuris ecclīasti
cis sūis & uicū excōnū: suspēso
nū: & iēdicti tā ab hoīe q̄ a iur̄ lat̄
necnō ab oīb negligētis: & de/
fectib cōmissis i sacramtoz ad
ministratōe officiis actib tuis:
ut noīe tuo factis supplēdo. & so

lita aplice sedis clemētia oēs de
fect̄ eorūde. Aboleo & oēz ma
culā ifamie & ibilitat̄ vñcūq̄ q̄
tractis: dispēsoq̄ tecū sup oī it/
regularitate: symonia i ordine:
& beneficio actiue uel passiue q̄/
cūq̄ occasiōe uel causa: ēt circa te
in colatiōe ordinū & aliorū sacra
mētōrū cōtractis seu cōmissis.
Restituo & hilito te ad statū: fa
mā honorē: & executōne officiōz
ecclīasticōz quorūcūq̄: ac ad oēs
gradus dignitatū & honorū ad
bñficia ecclīastica hīta: & hēda
& tibi: & his q̄ hēs de nouo pui
deo relaxādo tibi fruct̄ q̄s male
pcepisti: seu lesa cōscia ex eisde
ac alia que in ludo ex successione
ac alias ad te puenerūt q̄ subiacēt
restitutiōi uage i fōma plenissīa.
In noīe p̄ris & filii & sp̄s. s. amē.
Si autē aliq̄s dubitat an p̄ istis
sp̄s exigat̄ forma absoluēdi ne
cessaria q̄ a sede aplice hēt p̄
uilegiū q̄ in articulo mōt̄ dūta
xat semel possit absolui. & hēre
plenā remissioēz oīum suorum
peccaminū. i. a culpa & a pena.
ut alii expmūt. requiritur ēz q̄ a
magistris tā i cōcilio cōstāciensi
q̄ basilīēsi dictū fuit q̄ nō. S. z
sufficit q̄ ea oīa & sigula faciat
pro q̄b p̄fata idulgētia dat̄ put
in bullis uel p̄uilegiis taliū expri
mitur. nec putet aliq̄s q̄ qñ in

articulo mortis fuit semel absolu-
tus plenarie & usus est semel il-
lo privilegio q postea in alio arti-
culo mortis uti illo iterum valeat.
n papa latiorē auctem daret. qz
dat qn ponit q i articulo mortis
dūtaxat semel. & ita rñsū ē i cō-
cilio cōstatiēsi alio a clarissis vi-
ris plurib de hoc requisitis. Nec
mirū qa priuilegiū d indulgētiis
tantū ualeat uel dat qrtū sonat n
autē extēdi debet ultra.

Quid fiendū qn cōfessor absol-
uit penitēte d q nō debuit.

Sed qd de cōfessore q ab-
soluit cōfiteē de quo nō
debuit aut ex ignorātia ul uere
cūdia ul festinatōe ul hmoi. &
cōfessō postea experit se errasse
nūquid teneat cōfiteē h dicere.
Rñdet fm oēs q cōfessō excusa-
tō ē & corā deo absolut⁹ iterū q
nescit lz cōfessor nō dicat. qd g
faciet. Collatio facta fuit de h
cū multis notabilib doctoribus
theologie i cōcilio basilienēsi. Nā
quidā dixerūt q cōfessor debet
auctēz a supiore ipetrare absol-
uēdi eū. & si sic magno scādalo
fieri pōt: uocare nō absolutū: &
sibi dicere ac eū absoluere p⁹ au-
ditā cōfessionē. ul si magnū scāda-
lū tieret absolut eū absētē si ab
ultima cōfessione adhuc sperat
esse i gratia. Aut & aliis placuit

si notabile scādālū tieret sumo
sacdoti deo cōmittat & solā qdi
gnā pñiā p ei⁹ negligētia pera-
gat cōfessor. pseri qn multitu-
do sic est neglecta. ul multi eo-
rū distāt a loco ubi ē cōfessor.

Quid de cōfessore qui nō itel-
ligit penitēte.

Quid ēt fētiendū ē de eo qui
cōfiteē & cōfessor n itellit
eū aut ex dōmitōe: aut ex ipitia
uel distractōe nimia ul sibi cā.
Respōdet loh. de bar. theolog⁹
antiqu⁹ doctor i qlibz. suis. Sa-
cramēta absolutō iō exigit cō-
fessionē. oīs ūo cōfessio iportat
reuelatōnē q n pōt eē sic relatōe
uni⁹ & pceptōe alteri⁹. cū g al-
terū istorū deficiat. s. pceptō sa-
cerdot⁹ i prefato casu de illo pec-
cato nō credo esse cōfessionē. &
p qns nec ipēdi absolutōnē. h f.
Sed istud uidet debere itelligi
ubi obaudita sūt pccā graua q
sūt de necessitate salutis cōfite-
da. non de aliis que cadunt sub
cōcilio. & ubi talia modica obau-
diūt raro ab eo q a nōscit psonā
An penitēs teneat iterare pñiā
ei iūctā in pccō mōtali factā in
toto: ul i parte. & an dicta pñiā
taliter facta ei ualeat in foro mi-
litāt ecclie. §. 7.

Tru ūo pñiā seu satisfactōnē
ipositā p absolutōnē debitā

i pccō mōtali factā uel i toto uel i
 parte teneat hō iterare. Sup b
 sūt uarie opiones. In hoc tñ oēs
 cōcōdāt q̄ satisfactio facta i mor
 tali ita n̄ ualet sicut nec alia opa
 facta i mōtali ualēt in foro dei
 ad tollēdū uel minuēdū debitū
 pene p pccis ad quod ordinatur
 ois satisfactio. q̄a cū nō sūt i ami
 citia cū deo nō pōt esse acceptū
 tale opus ipi deo sic factum.
 Sed utrū ualeat i foro ecclie mi
 litat. ita q̄ nō teneat eā iterare.
 In h̄ est uarietas opinionū. & ali
 qui dicūt q̄ teneat itare. q̄a cū n̄
 potuerit satisfaccere dō. nec ē po
 tuit satisfaccere sacerdoti q̄ i plōa
 dī illud sibi iūxit. Sed Pe. tarā.
 & Ioh. pi. uidēt siplr dicere sine
 distictōe q̄ tal̄ n̄ teneat itera ta
 les satisfactōes. q̄a satisfecit i foro
 ecclie militātis i quo date sūt &
 ubi nō iudicat de dispōe iūori.
 Idē uidēt scire Vincen. i specu
 lo historiali. li. 9. Et. d. Annibal.
 i. 4. & p ista opiniōe uidēt sat
 facere ipositō septēnis pñie. q̄
 regularit̄ fiebat p q̄l mōtali aci
 quit. ut. 22. q. i. c. Predicādū.
 Et uerisimile est q̄ i tāto ituallo
 aliqd mōtale cōmittebat. vñ si
 opōtuiss̄ itare fuiss̄ laqueū ipo
 ner aiab. Tho. uo cū Alb. in. q.
 distiguūt de satisfactōe. dicit enī
 q̄ qdā satisfactōes i quibz rema

net aliquis effectus i satisfaciētibz
 ē post q̄ act⁹ satisfactōis trāsīt
 ut i ieiunio remanet cōporis ma
 ceratio: uel deliberatō: & ex elēo
 syna substātie diutō. & tales sat
 factioēs i pccō n̄ opz iterare. q̄a
 q̄tū ad illud qd ex eis remanet
 p pñiā sequētē acceptē sūt. Alie
 uo sūt satisfactōes que nō relin
 quūt effectū in satisfactōe. post
 q̄ trāsīt act⁹ sicut in ordē. & h̄
 mōi. Act⁹. n. iūior qui totalr trā
 sit nullo mō uiuificat. uñ opz
 q̄ tales satisfactōes itent. Eadē
 opiniōē tenet Pe. de pal. ma
 gis declarās. dicit. n. q̄ i satisfactō
 nibz hētibz effectū derelictū p
 op⁹. ut elemosyna puatōnē eris
 ieiuniū cōporis debilitatōez &
 h̄mōi. si postea peniteat: & ple
 ueret. Sicut baptisma carac
 het effectū recedēte fide. sic &
 istud derelictū ex sacramēto qd
 opat ex ope opato icipit ualere
 ex sequēti ei⁹ approbatōe & sa
 cerdot⁹ ratificatōe. cū illū uere pe
 nitet: & nō ex simplici uiuificatōe
 q̄a op⁹ opas mōtuū nūq̄ uiuifi
 catur. & sic illa pñia satisfacit. n̄
 solū i foro ecclie: sed ē i foro
 dei q̄tū ad illud derelictū. ut n̄
 opōteat iterare: sicut ieiuniū ele
 mosyna: & h̄mōi. Sed si nō hēt
 effectū derelictū. ut oīo. tal̄ pe
 nitētia facta i mōtali nullo mō

satisfacit. qñ hic uel alibi opōte
at satisfacer. qđ uidet̃ itelligēdū
in foro dei. qā nec rōe ipsi⁹ op
is cū facit. nec rōe derelicti cum
postea penitet eū: cū nō hēat ef
fectū derelictū: sed i foro ecclie
satisfacit. qā n̄ est necesse eā itā
si uult esse i statu salutis. postea
penitēdo. sicut necesse habebat
ipsā implere cū fuit sibi iposita.
Vnde idē Pe. dicit paulo supius
qñ qñ hō ē d oib⁹ cōeritus & cō
fess⁹: & accipit pñiā cū absoluti
ōe: si recidiuās pagat eā i mōtali
ipse quidē se liberat ab iniūctō
ne sādōt: nec icurrit pccūz ino
bediētie qđ icurreret si eā n̄ pfe
cisset. qā nō est forti⁹ uiculū q
fessiois qđ dei: uel ecclie. Sed in
mōtali existēs iplēdo pceptū dī
.s. de honore parētū: uel pceptū
ecclie ut d̄ ieiunio & d̄ eia ab il
lo absolute se liberat. ḡ zē. b̄ Pe.
Cū ḡ pñia iniūcta ordinēt ad
tollēdū uel diminuēdū debitū pe
ne tēporalis. talis qui pñiā sibi i
positā nō hētē effectū derelictū
ut ordēs. p̄fecit i mōtali. si reūti
tur ad pñiā: & tādē morit̃ i sta
tu gratie. ex q̄ illā nō iterauit:
cū p ipsā nil sit solutū de debito
pene tēporal: soluet eā in pur
gatorio. nisi p alia bona hic sa
tisfaciat. **¶** si nō reūtat̃ ad pe
nitētiā q pñiā p̄fecit i mōtali q̄

cūq̄ siue hētē effectū: siue n̄ hēn
tē derelictū soluet illud debitū
in iferno sēp: sicut ille q morit̃
cū mōtalibus & uenialib⁹ de uis
q̄ soluet penā eternā i iferno.
¶ Quis. n. p ueniali debeat pe
na tēporalis que finē hēt. tñ p
accidēs ē q ueniale puniat̃ i ifer
no pēa etna. s. rōe stat⁹ qā i infer
no nulla ē redēptio. nō. n. ē ille
stat⁹ expiādi culpā ad quā seq̄
pena. & iō sēp remanēte culpa
ueniali: durat & pena. Ita tenet
Tho. in. q. di. 22. Sed de pena
tēporali debita p mortali post
cōrrectionē. Pe. de pā. sic decla
rat i. q. Peccator postq̄ ē deo r̄
cōciliat⁹ ē debitū pene finite: n̄
quārcūq̄ soluēde: s̄ i statu grē
in q̄ solū ē dō accepta. alogn est
debitor pene tāte: q̄ tā meretur
culpa. & illa ē ifinita. Vñ pccōri
p se debebat qdē pena ifinita si
erat i mōtali. s̄ mutata fuit i tē
poālē supposito q̄ p̄seueraret i
amicitia. acceptauit. n. deus ab
solutōnē a pena eterna: & iposi
tōnē pene finite sub cōditōe: si
i gratia fieret. Et si querat̃ qre
de⁹ magis acceptauit absolutō
nē a culpa sine cōditōe q̄ abso
lutōnē a pena. dicēdū ē q culpa
trāsīt & macula trāsīt: & gratia
i momēto aduenit. sed satisfactō
futura ē. Futuris autē solz qditō

apponi: nō aut p̄sētibz nec p̄t̄it
uē si apponat: certa ē. q̄a si est i
gratia p̄ tūc nō pōt esse sic gr̄a.
Ideo remissio culpe sit sine q̄di
ctōe: uel sit sup̄r. q̄a cōditō exi
stet. Vñ sicut p̄ sacramētū n̄ re
mitteret̄ c̄p̄a nadeēt gr̄a. sic nec
postea p̄ satisfactōnē remittit̄ pe
na nisi adsit gr̄a. Talis ḡ dimissa
c̄p̄a puniet̄ in inferno pena īfita
nō p̄p̄ cōmutatōnē finite in īfi
nitū. sed q̄a debitor ē pene īfite
ex quo nō soluit penā finitā sub
cōditōe qua debuit. sicut p̄dens
p̄uilegiū cleri icidit de foro me
riti ad forū saguis. sic q̄ declinat
forū eccl̄ie icidēs ī mōtale ad fo
rū iustitie exteriori iuenit penā
eternā. Hoc q̄d dicit Pe. uidet̄ i
telligēdū de eo qui p̄niā iūctāz
nō hētē effectū derelictū factā ī
mōtali: scito ab eo: uē de quo du
bitabat: cōtēnit iterare: uē ē cū
credit uē dubitat se debere itare
ex negligētia dimittit: & ex la
bore recusās hic & ī purgatorio
facere emēdā deo. Sed si q̄s di
mittit iteratōez tal̄ p̄nie ex ip̄os
sibilitate. q̄a ei deficit tēp̄: uel
credit se eā fecisse ī statu gratie
uel si fuerit ī mōtali cognito ab
eo: uē ē si scit se eā fecisse ī mō
tali iterare facit p̄ aliū quem cre
dit bonū: uē ē si nec p̄ se nec p̄
aliū iterat credit sibi sufficere ad

salutē q̄ ip̄leuit sibi iniūctā iten
dēs q̄ hic minus fecit satisfacere
in purgatorio. & sic deo facere
emēdā p̄ h̄mōi omīssionē tal̄ n̄
dānat. Vñ & ip̄se Pe. dicit di.
.45. q. 2. q̄ q̄ facit p̄niā iūctā in
mōtali p̄ se pro rāto n̄ tenet ita
re. q̄a pōt ī purgatorio satisfacere.
Et si dicat q̄ uidet̄ icōueniēs q̄
tātū q̄s puniat̄ p̄ pccō dimisso
sicut pro nō dimisso. q̄a pena est
na: & sic nō uidet̄ ī aliquo p̄fu
isse cōtritiō & cōfessio. Respō
det Pe. q̄ l̄z tātū puniat̄ extēsiue
nō tñ ītēsiue. sicut pro uno pccō
ita diu q̄ p̄ mille s̄z nō tā acerbe.
Si ēt partē p̄nie fecit. s. ī statu
gr̄e. & un⁹ dies remāsit p̄ illa die
etnā luet penā si nō penitet. tñ
nō tā acbe ac si nūq̄ cōtriti⁹ nec
cōfessus ess̄. nec ī aliq̄ satisfeciss̄
al̄ pccūm rediret. hec Pe.

Remediū tuti⁹ siue cōsiliū dā
dū penitētī q̄l̄t̄ p̄ficere debeat
p̄niā sibi iūctā. & que p̄nia de
beat sibi dari securior.

Nota tñ q̄ dū q̄s facit p̄niā
sibi iniūctā: si labat̄ in
mōtali. q̄uis bonū sit q̄citi⁹ cō
fiteri. tñ cū p̄ solā cōtritiōnē pec
catū dimittat̄ & gr̄a restituat̄ q̄
cito ip̄se cōtriti⁹ ēt anq̄ cōfiteat̄
p̄lequēdo dictā p̄niā ēt si sit tal̄
p̄niā q̄ nō reliquat effectū post
se ī foro dei realit̄ satisfacit. q̄a in

statu gr̃e est. vñ i nullo tenet iſ-
are. Ad tollēdū autē oē dubium
tutū uidet q̃ cōfessor: & si dat
pñas diutinas det pñas ut ieiū-
niorū & pñas pegrinatōnū & hñi.
put regūt pccā. nō tñ iniūgat
diutnas pñas orōnū. & p̃cipue
his d̃ q̃b̃ pōt dubitāi d̃ r̃e diuio.

De celatōe q̃fessiois: & d̃ pñia
sacerdot̃ q̃fessionē reuelat. §. 8.

Nocat Tho. i. q. di. 21. Q̃
audiēs cōfessionē tenet cer-
lare audita in ip̃a. q̃a i sacramētū
id q̃d gerit exteri⁹ ē signū eius
q̃d gerit interi⁹. vñ sicut de⁹ hōi
q̃fiteci tegit pccūm interi⁹. ita &
sacerdos d̃bz celat exteri⁹. vñ tāq̃ ui-
olatō est sacramēti reuellatō cō-
fessionis. Est & alia rō q̃a. s. p̃ h̃
hoies magis trahūt ad cōfessio-
nē & simplici⁹ cōfiteēt. vñ & si ex
hoc aliqd̃ piculū futurū imineret
& hoc solū sciret p cōfessionē. ut
de heretico q̃ cōrūpit fideles uel
de mat̃mōio illicito q̃d aliq̃ uo-
lūt q̃here: uel de p̃ditiōe ciuitat̃
fiēda. nō pp̃ hoc debet reuelari
q̃fessio ad ipediēdū malū. ut q̃dā
dixerūt. sed falsū est. Debet autē
monere eos q̃ cōfiteēt ut obuiēt
uē d̃sistāt. & plato dicere q̃ uigi-
let sup̃ gregē suū: & h̃mōi sine
ulla reuelatōe. Hec Tho.

Quod si iudex iqueret ab aliq̃ an
sciat aliqd̃ de illa mat̃ia p cōfessi-

onē: uel p aliū modū. Dicit Vulp.
q̃ si nō pōt alio mō d̃clinare ini-
quū iudicē. pōt r̃ndere. nihil ide-
scio: q̃d subitelr̃ ut hō. uel et̃ ni-
hil scio p q̃fessionē. q̃a subitelr̃
tibi reuellādū. Sic exponit illud
Math. 24. c. De die illo & hora ne-
mo scit. nec fili⁹ hois & subitel
ligit reuellādū uobis. Pōt & hoc
uariare hō. cū nō adducit i testio-
niū nisi ut homo. & id absq̃ lesi-
onē cōscie pōt iurare se nescire
id q̃d scit tatū ut de⁹. Sed neq̃
et̃ p̃ Pe. de pal. i. q. di. 21. p̃ licē-
tiā uel p̃ceptū cuiuscūq̃ sup̃ioris
scūz et̃ pape sub pena excōis n̄ l̃z
reuelare cōfessionē. q̃a sigillū cō-
fessionis ē d̃ iure dino: & de ne-
cessitate sacramēti. Papa autē l̃z
aliq̃n disp̃set in p̃ceptis diuinis
ut i uotis: q̃rū redditio est d̃ iure
diuio. nō tñ pōt disp̃sare in sa-
cramētū. s. ut q̃s nō baptizet uel
q̃firmet uel n̄ cōfiteat. & q̃d dcūz
est celatōe cōfessiois esse d̃ ne-
cessitate sacramēti nō sic itell̃r̃
q̃ sit uerū sacramētū: et̃ si ipsa
cōfessio nō celaret. q̃a utiq̃ esset
sacramētū et̃ si sacerdos reuelaret.
q̃a nec sic ē d̃ necessitate q̃ deus
tegit: q̃d si nō satisfaciāt: d̃s nō
tegit: s̃z reuelat ad penā: aut si ac-
cedat fictus: d̃s n̄ tegit. & nihil
omin⁹ sacerdos tenet celare. s̃z d̃
celatio q̃fessionis ē necessitate

29
sacramēti. q̄a natura sacramēti
necessitat eū ad celādū: natura
d eo & q̄tū ad id qd̄ est sacra-
mētū qd̄ fit ī occulto solus cū so-
lo. & q̄tū ad id qd̄ est sacramētū
& res. s. p̄nīa iteriō q̄ ē ē occulta
& q̄tū ad rē t̄m que est remissio
pccōy p̄ quā testā sūt pccā. No-
ta s̄m Pe. de pap. quia qd̄ dicit
Tho q̄ occulta cōfessiois est d̄
essētia sacramēti nō sic est itelli-
gēdū q̄ sit ei⁹ materia uel fōma
eius. sed q̄ ē de natura ei⁹ obli-
gatō ad occultaōnē: sicut si dice-
rem⁹ d̄ essētia leuis ē ferri sursum
uē de essētia matrimonii ē redde-
re debitū. i. obligatō ad ip̄ū. Est
aut pccūm mōtale reuelare q̄fēs-
sionē. q̄a ē q̄ ius diuinū & positi-
uū. uñ & graui⁹ punit ab ecclia.
Pnīa cōfessiois cōfessionē reuelant.
Sacerdos reuelās cōfessio-
nē de iure antiquo debet
deponi: & toto tēpore uite sue
ḡminiosus pegrinari. de pe. di.
.6. c. Sacerdos. Sed secūdū. c. Ois.
de pe. & re. debet deponi. & ad
agēdā ppetuā p̄nīā ī mōasterio
arcto intrudi. Sed s̄z Hosti. faciet
p̄nīā certo tēpore. & exiit aliaz.
Sed h̄ p̄nīa iponēda ē q̄ n̄ q̄s ī
iudicio cōuicti de hoc uē fatetur
de iure. nā aī ī foro p̄nīe uidet
eē arbitraria. sicut p̄ aliis pccis.
Quis autē possit cōfessor de

licētia penitētis manifestare ei⁹
pccūm alteri s̄m Tho. & Pe. n̄.
tñ debet uti licētia tali. n̄ ad eui-
tādū aliquod malū. tenet tñ ille
cui aliqd̄ reuelat de licētia penitē-
tis illud celare. n̄ fōre pccōr ue-
lit q̄ ille absolute & libere sciat.
Licētia tñ quā dat penitēs cōfēs-
sori de reuelatōe pccī q̄tūcūq̄
ḡnā nō itelligit nisi ad bonū q̄
fuitis s̄m Pe. de pap. Sed nota
s̄m eūdēq̄ si iudex diceret alicui
capto p̄ maleficio da licētiā cō-
fessori q̄ dicat si tu es cōfess⁹ d̄
hoc uē de illo nō tenet dare. nec
ex hoc q̄ eū d̄bz heri suspitio d̄
delicto. q̄a forte hoc facit p̄p̄ uī-
tādū scādālū. sed & si daret licē-
tiā: sic licētiat⁹ debz dicet pccūz
illud si esset cōmissū. Itē si p̄cip-
et p̄lat⁹ alicui q̄fessori q̄ diceret
sibi pccūm alicui⁹ qd̄ ē oīo occul-
tū. ē si cōfess⁹ dedisset licētiā il-
li q̄ diceret n̄ tenet dicere: neq̄
obedire ut reuelet illud. q̄a p̄-
lat⁹ nō est iudex occultoy. imo
ē si cōfess⁹ essz diffamat⁹ d̄ illo
pccō: & p̄ ifamiā pueniret illd̄
ad cognitionē iudicis. Quis ipse
q̄fess⁹ ierrogat⁹ a iudice: siue p̄-
lato teneret se manifestare. tñ cō-
fessor eius ē h̄ita licētia ab eo
dicendi. nō tenetur dicere iudi-
ci sibi p̄cipiēti ut dicat. ē si scit
nec d̄bz. q̄a fori n̄ sūt ḡmiscēdi

.f. pñia: & cōfētiō. Sed si cōfessor scit pccūm alicui. nō solū p cōfessionē: s; ēt p aliū modū. puta qā uidit uē audiuit p talez & talē modū pōt dicere q illud uidit uē audiuit. dūmō nō dicat se scire illd p qfessionē: nec refert utrū p p cōfessionē audiuerit. & postea p aliū modū sciuerit: & egūso. In q casu. f. si p sciuit pccūz añ cōfessionem nō opz q ptestet se nō scire illud i cōfessionē. qā sine ptestatōe pōt dicere q tū scit ex cōfessionē: nec tñ dz hoc dicere sine magna cā & rōabili. Itē fm eūdē Pe. cū cōfessio nō auferat cōfessori ius suū: nec qferat ei ius nouū i alio foro qeqd uidet cōfessori faciē: dū uē omittere p bono ipsius qfētētis: uē p bono cōi pōt facere uē omittere dūmō pp hoc nō reuelet cōfessio ad qd solū obligatur. s; alias illud nō esset scūrus. Vñ si p cōfessionē pōris: uē alteri? scit abbas q nō expedit pōri tenere monasteriū: & sit talis q ap ad libitū pōt amoueri. expectet qusq sine nota reuelatōnis possit eū amouere. & tūc statim amoueat. Cū. n. ex audiētia cōfessionis nō obliget ad aliqd nō ad celādū. & si obligaret ad aliqd b essz ad medēdū aīe penitētis sicut medic? absq tñ reuelatō

ne cōfessiois. ex q aliquē in cura suscipit: tenet sibi dare rmediū q recidiū. & sic i pposito q cito pōt amouere amoueat quē ēt si ne hoc amouere poterat. Si aut tal erat q nō sic iusta cā amoueri poterat cū audiētia cōfessiois nullū ius sibi pbeat i alio foro i q nō cōstet sibi ut iudici: amoueri nō pōt. Idē Tho. Itē qā plat? licētā i trādi ciuitatē siue uillā subdito dā pōt ad libitū: uel negare. s; ap nō essz negatur? pp piculū qd ex sola qfessionē nouit: negare pōt. dū tñ ex h suspitio nō oriāt. In occēto tñ sēp monere pōt illū q qfessio est. qā b nō est reuelare cōfessionē. Similr curat? pp cōfessionē pōt negare cōfessionē qñ eā dā ap tenet ut i pascate. ap sic dicēs: tibi nō teneor nūc dare: nō obiciēs de crimine cōfessio. nō pp b dā reuelare qfessionē. S; si alicui cōqrēti q suū parrochiale sādōtē. qā nō uult sibi dare eucharistiā. ipe sacerdos corā aliis dicet q b facit. qā hēt pccūm a q nō pōt absoluerē. & ipe nō uult ire ad epū. b essz reuelare cōfessionē: qūis ipse nō itēderet hoc qā grauitatē pccī expōsit. b Pe. Et idē ē cū dicit se audiuisse quē dā nōiādo eū: & nō absoluisse. Similr de epō q p cōfessionem

nouit corruptorē moial q̄ petit
bñdictōnē. q̄a aut ē cas⁹ i q̄ te-
netur: & tūc negare nō debet. q̄a
si p̄ q̄fessionē ei⁹dē sibi cōstat:
nō tñ sibi cōstat ut iudici i illo
foro i q̄ sicut ab ordinario mōa
sterii petit monial bñdictōnē.
& q̄l p̄ seipsa. Si autē h̄ scit p̄
cōfessionē ei⁹ q̄ uidit uel q̄ eā cō-
rupit. nō sufficēt cōstat: et si ex
cōfessionē dicat. uñ negare n̄ d̄z.
Si autē alr̄ scit. nō tenet bñdi-
ctōnē iptiri: & pōt sine reuela-
tione cōfessionis negare ita cōfi-
tēti sicut n̄ q̄fietēti. & q̄d dictū ē
d̄ bñdictōe monialū. f. x̄ginuz.
Idē ē d̄ bñdictōe abbatissay. ū
x̄gines cōit bñdicūt f̄m q̄l d̄a q̄
dicūt. q̄ l̄z aliq̄ possit eē abbatissay
sa uidua. sicut Paula mat̄ Eusto-
chii. tñ absurdū eis uidet q̄ mo-
nialibz bñdictis possit abbatissa
p̄esse carēs illa bñdictōe. sicut ē
f̄z iura p̄fessis n̄ d̄z nouicia p̄ferri
i abbatissay: imo nec p̄fessa tacite:
nec exp̄sse. d̄ elec. c. Indēnitatibz
in p̄ncipio. li. 6. q̄a tñ q̄d n̄ ē phi-
bitū cōcessū ē. id uidet q̄ bñdicō
abbatissay q̄rūt q̄ nō regrat ū-
ginitatē magis q̄ abbatū: cū nō
sūt iure cautū. sicut de bñdictōe
x̄ginū. Pe. de pal. Si pr̄ q̄a hō
bet liberā electōnē p̄ solā cōfessi-
onē. l̄z p̄ solā cōfessionē sciat ali-
quē idignū ad p̄latōnē ad quā eli-

gē q̄z alr̄ putabat dignū n̄ d̄z eli-
gē ex q̄scia sibi sic distāte. q̄a
ligēdo sciēt dignū: uel idignū ne-
gociū gerit i ip̄z & d̄uz. Vñ pōt
et ex his q̄ scit ut de⁹ iudicat. ita
& i p̄posito. f̄z bñ putare q̄ pate-
ret p̄as iuris. puta q̄ essz p̄uat⁹
iure eligēdi: & a fructibz p̄tēniū
suspēd̄: q̄ eligeret illū quē scit
ut de⁹ idignū: f̄z nescit ut hō. q̄a
de his q̄ scit hō: ut de⁹: solū deū
bet ultorē: n̄ hōiez & h̄mōi. Pe.
Quāuis aut dimidiādo cōfessionē
nō sit ibi sacramētū. tenet tñ sa-
cramētū celare. q̄a p̄s ē sacramēti. Pe.
Qui tñeat ad sigillū cōfessionis s. 8
scit Pe. de pal. ubi ē q̄ ad
celādū cōfessionē tenet is
q̄ cōfiteē licite: uel illicite. media-
te: uel imediate. Vñ & nō sacerdos
q̄ i casu necessitatē audit de mō-
talibz & uenialibz. Itē i p̄pres quē
p̄ se penitēs adhibet. Itē q̄ casu
audit. Itē cui de licētia cōfiteēt re-
uelat. Itē q̄ se cōfessorē figit. Itē
q̄ latē abscondit⁹ cōfessionē. au-
dit: q̄d ē sacrilegiū. & iuriā facit
sacramēto. Itē cōfessor aūq̄ ab-
soluat. & et qñ nō absoluit tene-
tur celare. Itē nota q̄ cū qs reci-
pit aliqd sub sigillo cōfessionis:
q̄uis ei n̄ fuerit q̄fess⁹ dicēs illd̄.
tñ debet ita secretū tenere ac si
beret i cōfessionē nō qdē rōe sa-
cramēti qd̄ ibi nō est. sed rōne

pmiffi. fi pmiffit illd sic celare.
 B. fm Tho. & Pe. de pak. Dicunt
 tñ Tho. & Pe. q. hō nō dī aliqd
 d̄ facili recipe i q̄fēfiōe. Addidit
 q̄q. Pe. de pak. q. q. tradidit: uel
 accepit i cōfēfiōe aliqd qd nō ē
 q̄fēfiō uidē facere irreuerētiā fa
 crāmto cū nil fit eq̄ celādū eo qd
 scit i cōfēfiōe. Siml̄r cū qs acce
 pit ab aliq̄ cōfiliū recōmēdās ut
 illud teneat secretū teneat ad ce
 lādū. & frāgēs qdlibz istoz sigil
 loz: siue secreti: siue cōfēfiōis
 peccat mōtakr. Ea tñ q̄ qs reci
 pit sub sigillo cōfēfiōis & nō i
 cōfēfiōe: nō pl̄ obligāt q̄ si qs
 iurat tenere secretū aliqd. Vñ cū
 aliqs. qñ iurat celare aliqd malū
 qd manifestādo eū aliis possit ipe
 diri: & illud malū auferē. ut pdi
 cio aliq̄ & h̄mōi: teneat manifesta
 re nō obstāte iurāmto. 22. q. q. c.
 In cetera. Ita & qd accepit sub
 sigillo q̄fēfiōis: & nō i q̄fēfiōe.

Ad q̄ se extēdat sigillū q̄fēfiōis
 .6. fi.

Oleat Tho. i. q. q. directe nō
 n̄ ad illa q̄ cadūt sub sacra
 li cōfēfiōe. Indirecte aut n̄ solū
 se extēdit ad ea q̄ audiuit sub cō
 fēfiōe ut peccā. s̄ oīa alia p̄ q̄ pos
 sit peccār: ut peccūz dephēdi. ut
 si diceret q. nō absoluit eū. v̄p̄ ea
 lē cui⁹ ipdimētū coguit p̄ cōfē
 fiōe solū. nō est tak̄ uxō. nihil.

omin⁹ alia ē q̄ i cōfēfiōe dicūt
 nō p̄tinētia ad cōfēfiōe sūmo
 pe sūt celāda. tū pp̄ scādālū: tum
 pp̄ p̄nitātē q̄ ex cōsuetudie seq
 tur ad dicēdū audita i cōfēfiōe.
 Tho. Pe. de pak. meli⁹ p̄seqt
 istā māz dicēs q. directe & p̄nci
 pakr peccata q̄fēfiā & circūstātie
 i q̄tū h̄i: & p̄sona etiā cū q̄ qs
 q̄fiteet se peccasse cadūt sub sigil
 lo cōfēfiōis l̄ qdā h̄ negēt d̄ p̄
 sona cū q̄ qs cōfiteet se peccasse.
 qd tñ ipse reprobatur: & qñ p̄ lo
 cutōnē de peccis cōfēfiōis pōt de
 ueniri p̄ se: ut p̄ accūs directe ut
 idirecte: ut p̄ quēcūq̄ aliū mōz
 i aliquā cognitōez ut dubitatōez
 ut opiatōez ut suspitōez d̄ q̄fēfi
 ōe: ut i q̄tū pōt ei eueire d̄rimtū
 in aīa: siue i cōpe: siue i fama pos
 sessioibz ut aīcis: ut pōt pp̄ h̄ scā
 dalū i pp̄lo gñari: ut q̄fēfiō ma
 gis odiosa ut nimis dilata: ut ma
 gis onerosa: ut min⁹ p̄ciōsa r̄pu
 tari: d̄ cōfēfiō ab h̄i locutioibz
 abstineat. & qa raro ut nūq̄ pōt
 cōtigere qñ ex reuelatōe peccōz
 i q̄fēfiōe scitoz: & nō p̄ aliā uī
 am possit seq aliqd d̄ p̄dcis i cō
 uenientibz. q̄uis forte nullū q̄tin
 gat: d̄ m̄tū cauere q. nō dicat
 peccā audita i cōfēfiōe q̄tūcūq̄
 gñakr loq̄t ut q̄mō dicat. h̄ Pe.
 Et magr Vmbert⁹ dicit q. cauē
 dū ē ne nūq̄ dicat qs i sermōe ut

alia locutōe. Ego audiui hūc ca-
sū ī cōfessiōe: nec ūq̄ ē dī dice-
q̄ ī illa abbatiā uel castro uel uil-
la: uel ciuitate ī q̄b̄ audiui cōfessi-
ones fūit m̄p̄ta pccā & h̄mōi. q̄a
pp̄b̄ credūt simplices q̄ h̄ sit r̄ue-
lare cōfessionē. q̄uis nō reuelet
p̄ talia ūba. Ne ex h̄i locutōne
posset pccūz alicui⁹ dephēdi. di-
cēdo aut̄. Iste ē mibi cōfess⁹ sua
pccā: n̄ ē reuelare. q̄a nil ponit ī
palā. q̄a si dixerim⁹ q̄a pccūz n̄
h̄em⁹ zc. Sed dicēdo sibi fuisse
q̄fessū de magnis & mult̄ pccis
h̄ ē reuelare cōfessionē s̄m Pe.
Bona aut̄ alicui⁹ opa q̄ q̄s scit ex
cōfessiōe. puta q̄ ē ūgo: uel q̄a
nūq̄ peccauit mōp̄r & h̄i l̄z dice-
re. n̄ q̄a ex h̄ q̄ un⁹ laudat̄ d̄ h̄i.
q̄i alteri⁹ pccūz reuelet cū nō la-
udat̄ de eodē. q̄a q̄d de uno dī d̄
alio negat̄. di. 2c. c. Quāp̄. Vñ si
de duob̄ cōfiteb̄ dicat cōfessō
q̄ ē ūgo. ess̄ statī suspitio q̄ aliū
si idē nō diceret. Vñ Pe. d̄ pa. l̄.
ista dicit. & maḡ Vmber⁹ di-
cit s̄p̄r̄ abstinēdū ab h̄i locu-
tōib̄ addēs ē q̄ cōfessō dī caue-
ne ūq̄ p̄ aliq̄d gen⁹ pccī ostēdat
cōfiteb̄i minōrē familiaritatē: uel
signū minōris dilectōis. Alia q̄
dicūt ī cōfessiōe nec pccā: nec ua-
lētia ducere ī manifestatōnē cōfi-
tētis puta q̄ ī tali terra sūt bōa
uina n̄ cadūt sub sigillo q̄fessiois

Quid si dū qñ cōfessor idiget
cōsilio sup uno casu.

Nota ē q̄ qñ cōfessor idig-
et cōsilio alteri⁹ n̄ heat li-
cetia a cōfiteb̄ de p̄sona maife-
stada dī loq̄ta obscure: & caute
& a remot⁹ ut nullo mō q̄sulens
ūq̄ possit imaginari de p̄sona.
Vñ dī cōsiderare p̄sonā & tēp⁹
idoneū. nā q̄s audierit unū c̄p̄icū
adueniētē si q̄fessor uadat subito
ad interrogādū d̄ aliq̄. symoia: &
h̄mōi. n̄ne sat̄ pbabīl̄r & q̄i uio-
let̄ hebit ille suspicari d̄ illo c̄fi-
co? & iō ī h̄mōi magna cautela ē
adhibēda. **Q** si cōfessor nesci-
ret uel nō poss̄ casū exp̄mer sup
q̄ idiget cōsilio qñ ille cōsultō ī-
tel̄eret p̄sonā. & illa nō uult sci-
ri dī ire ad aliū p̄ cōsilio. q̄ si ali-
um sufficētē h̄ere nō pōt. nō se-
itromittat. Vñ Pe. de pa. l̄. dicit.
Si nō poss̄ cōfiteri pccūz pp̄ū
n̄ dicēdo aliq̄d pccūz p̄ q̄d maī-
festat̄ cōfessio alteri⁹. nō dī illd̄
cōfiteri. ē si esset mōtale q̄a suf-
fic̄it tūc cōfiteb̄ cū p̄posito q̄fite-
di qñ ip̄e hebit copiā tal̄ factōr
cui illd̄ pccūz suū cōfiteb̄do n̄ ma-
nifestet̄ al̄i⁹ cōfessio. Ratio ē q̄a
fōtior ē obligatō ad celādū q̄ ad
q̄fiteb̄dū. Si q̄s aut̄ ī q̄fessiōe reue-
lat̄ d̄bita sua: & credita sua & h̄i
& qñ: & ā factōs possit ap̄ reuela-
re. uid̄ d̄ hac mā plene ī. 3. pte sūe.

EXPLICIT Tractat⁹ de cōfess
lore. Incipiūt vñdecī excōes re
seruate sedi aplice. tā a iure q̄ p
p̄cessu: siue p̄ exuagātes. & bre
uit̄ r̄collece. Dein sequūt excōes
reſeruate ep̄is uniuscuiusq̄ diocesis

O E iniiciētib⁹ man⁹ uiolētās
uēl temerarias ī c̄picū uēl re
ligioſū uēl mōialē: uēl alterā reli
gioſā p̄sonā papā ē absolutō: si
iuria ē enōmis. hui⁹ tñ declara
tōnē uide ī. q. pte ī tñ. de excōni
b⁹. & .i. q. q. c. Si quis suadēte
diabolo. ī decretis.

De icēdiariis eccl̄iaꝝ uēl alioꝝ lo
coꝝ sacroꝝ uēl religioſoꝝ: uēl cite
rioꝝ ē papā excōicatio: postq̄
sūt denūciati. s̄ p̄ ep̄m pōt ab
solui añ denūciatōnē. de hac uid
ī. c. Cōq̄sti. & ī. c. Tua nos. ex de
sen. exco.

De effractorib⁹ p̄dictoꝝ locoꝝ
sacroꝝ q̄ ē postq̄ fuerit denū
ciati ē absolutō papā. s̄ añ dnū
ciatōnē est epā absolutō. ex de
sen. exco. c. Cōq̄sti.

De icēdiariis alioꝝ locoꝝ nō sa
croꝝ d̄ cōsulētib⁹ aut fautorib⁹ q̄
tales nō sūt excōicati a iure cōi:
s̄ sūt excōicadi. Si tñ fuerit ex
cōicati aliq̄ iure p̄ticulari. puta
excōe synodali uēl ab hoīe & fu
erit dnūciati ē papā absolutō.
uide d̄ h̄ ī. c. Tua. d̄ sen. exco.

De falsatib⁹ l̄ras papales uēl falsis

sciēt utētib⁹. ex de criē f̄li. c. Du
ra. De apponētib⁹ manū ad cōri
gēdū ē mīmā l̄rā: uēl p̄dētū mī
mū ī his l̄ris. except̄ his q̄b⁹ ē cō
missū. ē papā absolutō s̄z Ho
sti. p̄ setētā curie latā.

De figētib⁹ nouā heresi uēl iā dā
natā seq̄ntib⁹. q. q. i. c. i. & .2. ex d̄
here. c. Ad abolēdā. & nūc ē cas⁹
papā p̄ exuagātē Mātini q̄nti.
ut p̄z ī p̄cessu ipsi⁹ ānuali.

De scismaticis: & p̄cipue d̄ seq̄n
tib⁹ scisma Petri d̄ luna: & succes
sorū ei⁹ & fautoꝝ ipsi⁹ scisma
ē papā absolutō p̄p̄cessū curie.
De credētib⁹ receptatōib⁹ defe
sorib⁹ & fautorib⁹ hereticoꝝ est
papā absolutō. & quō itelligāt
ista noīa. uid ī sūma. tñ. d̄ excōib⁹
ī. q. pte sūme.

De cōmittētib⁹ symōiā siue p̄
ōdinib⁹: siue p̄ b̄nficiis uel officiis
uēl p̄laturis eccl̄iasticis: uēl p̄ in
gressu ī religionē: uēl p̄ aliis spū
alib⁹ ē absolutō papā p̄ exuagā
tē Mātini q̄nti. uide d̄ hac ī .2.
pte sūme. tñ. d̄ Symōia.

De faciētib⁹ pactū uēl p̄missioē
uēl recipiētib⁹ ex pacto uēl p̄mis
siōe ocel̄ta uēl maifesta aliqd̄ ē
p̄uū p̄ aliq̄ iustitia uēl grā p̄ alio
uēl p̄ se ī causis iudicialib⁹: seu p̄
l̄ris obtinēdis ab aplice sede. est
papā absolutō per exuagātē
Bonifacii octauī.

De sciēt utētibz talibz gr̃is up lit
teris sic obtēt est absolutō pa
pap p exuagātē Bonifacii.

De pirats & qbuscūq; alios i ma
ri depdātibz ē papap absolutō p
pcessū curie.

De ipediētibz: dēpdātibz: up iuadē
tibz adducentes uictualia seu alia
ad usū roāe curie necessaria: uel
ne talia deferāt: aut adducāt ad
curiā: & dēfēdētibz talia faciētes
ē absolutō papap p pcessū curie.
De capiētibz: detinētibz: depdā
tibz romipetas & pegrinos ad
urbē romam accedētes. tā causa
deuotōis q̃ pegrinatōis. & s̃l̃r i
ea morātes & recedētes ab ipsa
ē absolutō papap p pcessū ānuā
lē q̃ fit i curia. Et s̃l̃r de dātibz
q̃siliū & fauorē ad talia supdca fa
ciēdū ē papap absolutō p pcessū.
De pōtātibz arma: eq̃s & alia ne
cessaria ad ipugnādū christianos
up trāsmittētibz: seu galeas & na
ues uēdētibz. uel i piraticis s̃ara
cenoꝝ gubernatōnem exercētibz
bus up dātibz auxiliū cōsiliū: &
fauorē i dispēdiū t̃re sac̃te. ex d
iudeis. c. Ad liberādā. & ē cas⁹ pa
pap p exuagātē Clemēt. & p
pcessū curie.

De pōtātibz ēt uictualia: & alia
q̃cūq; mercimoia i Alexandriā up
i alia loca s̃aracenoꝝ: t̃re egypti:
up mittētibz ipa up d̃ suis pōtubz

ut eis d̃ferant exhētibz up exhi
pmittētibz: aut dātibz auxiliū &
fauorē & ē papap p pcessū curie.

De pōtātibz p̃dica up aliq̃ mō p
dictoꝝ & ad h̃ opātibz ad oēs ter
ras soldano subiectas ē papap ab
solutō p exuagātē Clemēt.

De eūtibz ad t̃rā sc̃az ēt causa de
uotōis seu uoti sine licētia sedis
ap̃lice. & ē absolutō papap put
repi i libro p̃nariē sūmī p̃nari
rii: q̃ & ipse h̃ pōt.

De isecutoribz cādinaliū hostiliē
& ē excōicatō papap p. c. Felicis
de penis l̃i. 6.

De bāniētibz ep̃os: up capiētibz
& isecutoribz: up h̃ fieri māditi
bus aut facta ab aliis rata hētibz
up i his dātibz cōsiliū & fauorē:
up sciēt tales defēdētibz ē papap
absolutō p. c. Si q̃s. d̃ peis. i. cle.

De exēterātibz up frustra cōcidē
tibz: seu decoq̃re up icidere: aut
ossa de cānibz euellere p̃sumēti
bus cuiuscūq; defūcti. ut ei⁹ ossa
ad p̃tes alias deferāt ē papap ab
solutō p exuagātē Bonifacii.

De occupātibus up detinētibus up
hostilr̃ discurrētibus p se up paliū
directe up idirecte sub q̃cūq; t̃i.
up colore ciuitates terras: loca up
iura ad romanā ecc̃liā p̃tinētia:
& adherētibus: fautoribus: ac defēso
ribz eoꝝ ē absolutō papalis p
pcessū curie.

De his q occasione sine excōnis
suspēdiōis ul' iūdicti late dāt licē
tia eos grauādi q eā tulerūt: uel
suos i psonis reb' uel bonis illo
rū q'rū occasiōe late sūt: ul' q eas
obseruāt: ul' q talit' excōicāt cōdi
care uolūt. n' licētia ipsā itegre
reuocēt. Si p' q dicta licētia usi
fuerit ul' ēt sine licētia h' fecerit
suo motu excōnē i'currūt. i' q si p
māsit p duos m'ses ē papā abso
lutō. uid' d' hac i. c. d' Dñs. i. 2. pte.

De his q cogūt aliquē ce lebrā
i loco intēdō ul' ad audiēdū quo
cāt excōicatos ul' iūdictos ul' phi
bēt iūdictos ul' phibēt eis ne mo
niti exeāt. & de his q moniti n̄
exeūt. cle. Grauis d' sūia exco.

De his q iponūt i terris suis no
ua pedagia & ē excōicatio papā
p pcessū curie.

De laicis recipiētib' i rōana cu
ria lras dñi pape d' manu alicui?
n' d' manu dñi pape ul' bullatoz
ul' nūcii recipiēt d' manu pdcōz

Excōnes papales qcernētes re
ligiosos: religiosasq.

De clericis & religiosis iducē
tib' ad uouēdum iurādum:
ul' pmittēdū d' eligēdo apud eos
sepulturā: uel ut eā ulterius non
mutēt iaz elēta excōicatio ē pa
pā p cle. Cupiētes. de pe.

De religiosis q absq' spāli licē
tia ppi sacdotis solēnizarēt ma

tridia aut mīstrarēt sacramētuz
eucharistie ul' extreme unctōis.
cle. i. d' pui. re. ē excōicatio papā

De religiosis q excōicatos a cō
ne absoluūt a calib' nō cōcessis
aut q absoluūt a sūis p statuta
synodalia ul' puicilia pmi' gata
aut absoluūt a pena & a culpa ē
excōicatio papā p cle. i. d' pui. re.

De i'gitorib' hereticorū q odio
grā ul' lucro & amore q iusticiāz
& cōscīāz omiserint q quāpiā p
cedere: ul' ipsā heresi alieis ipo
nerēt: aut iponerēt q ipediret
officiū suū ē excōicatio papā p
cle. Multoz de here.

De mēdicatib' p'fessis q trāsēūt
ad aliquā religiōnē monachalez
excepto ordine cātulsiēsiū. & reci
piētib' tales sciēt ē excōicatio pa
pā p q'stitutiōnē Mācini factam
cōstantie.

De clericis sciēt & spōre cōicātib'
excōicāt a papa i diuis ē excōicō
papā p' Hosti. Ista excōicatio tñ
h' dubiū. ex d' se. ex. c. Sigificauit

De p'cipatib' i'crie pp qd aliq
est excōicāt? aliq' pdcōz excōnū
ē excōicatio papā p. c. Si cōcubi
ne. ex d' sen. exco.

De his q absoluūt ab aliq' p'dicta
rū excōnū citra sedē applicā. p' q
i āticulo mōtis: q talr absoluti si
n' se rep'fētēt q'citius pūt ei a q
pūt absoluti ul' mittāt p absolutōe

reincidūt i eandem .i. papalem
excōnē p.c. Eos. d. sen. exco. li. 6.

Excōnes epis ex iure reſuate .

DE ūberatibz clericis: religioſos
uſq; moiales ſeu talibz man⁹ ui
clētas iniiciētibz ſeu temerarias
ē epaſ excōicatō ſi fiat leuis iuūa
talibz p.c. Perueit. ex d. ſen. exco.
De his q; initunt ordiatōibz: ſeu
alienatōibz a ſciſmaticis factis eſt
epaſ. p.c. i. ex d. ſciſma .

De his q; uſurpāt d. nouo uacatiū
eccliaꝝ mōaſterioꝝ uſq; alioꝝ pi
orū locoꝝ cuſtodia ſeu guardia:
titulū aduocatōis ſeu deſeſiōis q;
pprie ſūt noīa patronat⁹ uſq; ipo
rū locoꝝ uacantiū bōa occupāt:
uſq; regalia. i. collectā q; ſit rōe re
gis uſq; iperatoꝝ ſeu tributū regi
debitū. ut. c. Gñali. d. elect. li. 6.

De clericis uſq; mōachis ipoꝝ loco
rū uacatiū q; hoc fieri pcurāt. &
hec excōicatō cū pōri hēt: excōi
catō ē epaſ p.c. Gñali. d. elec. i. 6

De his q; ab eccliaꝝ: uſq; pſonis ec
cliaſticis p ſe uſq; p aliū ſuo noīe
uel alieno p pſonis uſq; rebz q; n
cā negociatōis dſerūt uſq; dſerri fa
ciūt ſeu trāſmittūt exigūt aliqd
pedagiū uſq; guidagiū ē excōicatō
epaſ p.c. Qz 3q. d. cenſi. li. 6.

De his q; fecerit ſtatuta q; liber
tatē ecclie & q; ſcripſerit ea: &
q; ſūt ptāres: cōſules: rectores &
q; ſiliarii locoꝝ ū dicta ſtatuta: ſeu

et q; ſuetudines edite ſūt: uſq; ſuate
& q; ſuare ea fecerit & q; ea iudi
cauit uſq; q; i publicā formā redge
rint iudicata ē excōicatō epaſ p
.c. Nouerit de ſen. exco .

De rectoribz ciuitatū faciētibus
exactōes idebitas clericis religioſis
uſq; eccliaꝝ eorū. ſi poſtq; fuerint
moiti n̄ diſſtat ē epaſ excōicatō
p.c. Non minus ex d. imu. eccl.
& c. Adūſ⁹ cōſules.

De his q; abſolutōnē ab aliq; ex
cōicatōe uſq; reuocatōnez eius ſu
ſpēſiōis uſq; iſdicti extōquēt p ui
uſq; p metū. n̄ ualz abſolūtō: ſz icur
rūt nouā excōez ē epaſ excōicatō
p.c. i. de his q; ui met⁹ ſiūt li. 6.

De his q; p aſſaſinos .i. q; ſdā iſid
les q; ex falſis ſuis opidibz d. faci
li mittebāt ad occidēdū chriſtia
nos: & q; iſſici fecerint uſq; māda
uerit aliquē chriſtianū: et ſi mōs
nō fuerit ſubſecuta. & d. recepta
toribz & deſeſoribz: & occultato
ribz eoꝝ ē excōicatō epaſ per. c.
Pro humā d. hoici. li. 6.

De ptātibz: capitaneis: rectoribz
q; ſulibz iudicibz q; ſiliariis. & aliis
offialibz q; ſtatuta faciūt: ſcribūt:
uſq; dictāt p q; q; cōpellāt ſoluere
uſas uſq; ſolutas n̄ repetere ē epa
lis excōicatō. cle. Ex graui. de uſ.

De his q; occaſiōe ſnie excōnis
uel iſdicti late dāt licētiā gra
uādū illos q; tulerūt eas uel ſuos

Ho 5. utel m. d. p. p. u.
si uigilant

in psonis uel reb. hic tñ cas⁹ ē
epāp usq ad duos mēses ab icur
siōe sūie. ab in dō ē papāp excōi
catō p.c. Quicūq d sē. exco. li. 6
De his q iudicat statuta edita i
fauorē usurarioꝝ: & q bent sup
hoc pēatē. n statuta ipsa deleue
rit: aut si ea p.miserit obseruari.
Vñ illi q faciūt capla cū iudeis
ut dñi: & cōitates continētia q
possit fenerari: & q nō possit re
peti i iudicio usure extōte ab eis
& hmoi uidē i cidere i hāc excō
nē. & dñi q ea faciūt: & ciues q
cōsulūt. cle. Ex graui de us.
De his q cōcedūt rēp salias q p
sonas ecclīasticas spāp aut gñā
liē ē epāp excōicatio p.c. Si pig
ratōes de iur. & dñ. da. li. 6.
De rectorib secularib usq busi
cūq offiālīb eoꝝ q cōgserēt d
ctie heresis: aut captos liberarēt
usq diocelanoꝝ usq i qsitōꝝ offiūz
ipēdirēt ē epāp p.c. Vt i qsitōis
de herē. li. 6.
De his q sciēt cōtrahūt mātmo
nia i casib nō cōcessis & pibit
cōsāguat & affiat: & d gñēti
bus cū moialib est epāp. ut cle.
Eos de cōsāgui. & affi.
De dñis tpralib q subditis iēdi
cūt ne p lat: usq psois ecclīasticis
q cōp uēdāt usq emāt ab eis bladū
molāt: panē coquāt & hmoi ob
sega exhibere psumāt ē epāp ex

cōicatio p.c. Eos. d imu. ecclī. li. 6.
De his q ipēdiūt qñ corā iudici
bus ecclīasticis usq legatis usq odi
nariis i casib q ad eos pēnēt illi
q cōqruē iusticiā possit obtine
excōicatio ē epāp p.c. Quoniam
de imu. ecclī. li. 6.

De his q cōpellūt ipetratōes lra
rū aplicaꝝ usq alios recurrētes ad
foꝝ ecclīasticū i causis q de iure
usq aci q cōsuetudie ad ipū pēnēt
usq ad desistēdū usq litigādū d eis
i foro suo seculari grauādo iudi
ces ecclīasticos usq ipetrātes seu
litigātes seu uolētes corā eis lici
gare: usq grauādo ppiqs eoꝝ usq
capiētes res usq ecclīas taliū: uel
q cūq alio mō. dcō. c. Quoniā. ē
epāp. & simi p de danti b consi
liū & fauorē: & auxiliū ad oia p
dā i duob. s. pcedētib.

De his q p latos capla seu alias
psonas ecclīasticas cōpellūt ad
submittēdū laicis usq ad alienādū
bōa imobilia seu iura ecclīay. &
sī p laici q ut pāt sibi illicite bñi
& si n dñstiterit postq fuerit ad
moiti ē epāp excōicatio p.c. Hoc
q sultissio. d re. ecclī. nō. alie. li. 6.
De his q figūt fraudulē aliquē
casū p quē aliqs iudex mittat ad
aliqz mulierē p testionio ē excōi
catō epāp p.c. Mpieres. d iu. li. 6.
De his q uocāt ad dirigēdas mo
niales i electōib n abstineāt ab

his p q posset discōdia nutri ē
excōcatō epāl p.c. Indēnitati-
bus. de elec. li. 6.

De his q grauāt cōcios uel alias p
sonas ecclīasticas ad q̄s spectat
aliqua electō p eo q rogati seu
alias iducti: eū p q rogabāt seu
iducebāt noluerūt eligere uel cō-
sanguieos eorū aut ipas ecclīas seu
loca bñfii seu aliis bōis spoliādo
seu alias iuste psequēdo. c. Sciāt
cūcti. d. elec. & ē epāl excōcatō.
De his q loquūt secrete uel mitt
ūt scriptas uel nūciū alicui cādiali
qñ sunt reclusi occasione electō
nis pape ē epāl excōcatō per c.
Vbi piculū de elec. li. 6. Et d do-
mīs & rectoribz & offiāl bz qui
iminēte dā electōe nō fuāt ipā
cōstitutōne p.c. Vbi piculū.

De his q pcurāt q pcuratores da-
ti se itromittāt de his q nō licēt i.
de aliis q̄ de maifestis iuriis. &
uiolētis ē excōcatō epāl p.c.
Statuim⁹. de offi. dle. li. 6.

De dñis rectoribz ad regim urbis
rome & electis: & fautoribz q fece-
rit q̄ gstitutōne sup b scāz ē epāl
excōcatō p.c. Fūdamta d elect.

De electis magrīs: doctoribz uel
scholaribz tractantibz cū aliq ciue
bononiēsi d cōducēdo hospitū
irreglīt iqlinis n t̄p⁹ gductōnis
fuerit elapsū ē epāl excōcatō p
c. Ex rescripto. ex d locato.

De doctoribz seu magrīs q sciēz
illos religiosos q dīserūt hitū do-
cēt lras. l. legē: uel phisicā est ex-
cōcatō epāl p.c. Vt piculosa. ne
clīci. uel mo. li. 6.

De dñis uel rectoribz tēporalibz
q n fecerit obfuarī ea q statuūt
q̄ ilsecutores cādinaliū seu alicui⁹
d failia eorū uel pape ē excōcatō
epāl p.c. Felicis. d pe. li. 6.

De his q ipediūt uisitatōes mo-
nialiū uel canonicarū. si moiti nō
desistāt ē epāl excōcatō p cle.
Attēdētes. de statu. mo.

De ipugnātibz lras pape añ co-
ronatōez ei⁹. & ē Bñdci pape. ii.

De qbusdā mlieribz q bighine
dicūt & de religiosīs fauētibz eas
in illo statu. & erāt iste ctū hitū
assumētes nulli obiaz pmittētes
nec renūciātes ppis: nec rā hē-
tes lz qbusdā religiosīs spāl r ihe-
reāt. d here. c. Ad nrā. Nec iteleli
gūt sub noīe ille q ē bighie: uel
uestite dicūt d pñia beati Dñici.
ut patz i declaratōe Iohis. 22. &
idē dī de ctio ordie bti Frāncisci:
imo ex illa cle. uidēt dici bighie
ille excōcate q hēt illos errores
ibi positos q cū sapiāt heresi ē
hodie fōte cal⁹ papa. & ē q ta-
les bighinas.

De his q absoluti ab excōne i at-
ticulo mōt uel pp aliud ipedim-
tū n rep̄sētāt se q̄citi⁹ cōmode

pnt ei a q dbebat absolui. qd rei
cidut i eade. d sen. exco. c. Eos.

De picipatibz cu excōicato i crīe
pp qd ē excōicat⁹ dādo ei qfiliū
& fauorē. c. Si q cubic. d se. exco.

De his q absoluūt a sede aplica:
ul⁹ legat. & iūgiū eis q se rpn-
tēt ordinariis ul⁹ ap suscepti pniā
& passis iuriā: seu ap obligati eis
qb sciēt satisfaciāt: si h nō faciūt
cū pmū cōmode poterūt. qd re
iudut i eade snā dcō. c. Eos.

De illis q cōtumaciū asserūt rōa
nā ecclīā nō esse caput oīū ecclī
arū nec ei tāq capiti esse obedi
ēdū. di. iq. c. Nulli fas.

De his q sepeliūt cōpora i cite-
riis tpre iſdci i casibz nō qcessis
a iure cle. Eos. de sepul.

De his q excōicatos publice: aut
noīati iſdcōs ul⁹ ulurarios māife-
stos sciēt sepeliūt i citeriis dcā
cle. Eos.

De cīcis q māifestis ufariis ad
exercēdū fen⁹ domos locāt: uel
alio titulo cōcedūt ē excōicatio
epap p. c. Vſaz. de uf.

De eo q nō ē elect⁹ a duabz pti-
bus cādialiū & se gerit p papa
. c. Licet. de elec.

De mōacis: & canoicis reglaribz
archidiaconis: decāis: ppositi ple-
bais: cātoribz & aliis cīcis pſōa-
tū bentibz: aut et qbuscūq pſbi-
teris q audiūt leges: ul⁹ pſificā ē

epap excōicatō p. c. Nō magpe
ne cīi. ul⁹ mo.

De religiosis q tērarie ubicūq
bitū sue religiōis dītūt excōica-
tio est epap p. c. Vt piculosa. ne
cīci. ul⁹ mo. li. 6.

De religiosis q accedūt ad studia
nā a suo plato cū cōsilio maioris
partis cōuēt⁹ licētia sibi sit qces-
sa dcō. c. Vt periculosa. li. 6.

De religiosis q decimas dbitas
ecclīis sibi appropriant ul⁹ uf-
pāt: siue q nō pmittūt solui ec-
clīis decimas d anialibz failiarū:
& pastorū suorū ul⁹ aliorū imiscē-
tiū ipsa aialia gregibz eorū tales
si nō bent admīstratōes & bñfi-
cia sūt excōicati. si bēt sūt suspē-
si. n requisiti destiterūt ifra mēsez
cle. Religiosi. de deci. & ē epalis
excōmunicatō.

De mōachis & canoicis regulari-
bus nō bētibz aliquā admīstratō-
nē q se cōferūt ad curas pncipū
sue licētia suorū platoz ut dānuz
aliqud iſerāt suis prelat⁹ aut mōa-
steriis: & q sic licētia āma tenēt
ifra septa mōasterii ē epap ex-
cōicatō. p. cle. Ne i agro d sta. mo.
De religiosis ul⁹ moialibz pſessis
& cīcis i sacris ordibz cōstitutis
q cōtrahūt mātmoīū d scō ē ex-
cōicatō epap cle. Eos. d qſā. & affi-
De iſgitoribz hereticorū q pex-
tu officii iſgitoris qbusuis modis

illicite pecuniā extōquēt: uel sci-
ent bōa eccliaꝝ ob delicta chꝛico
rū fisco ecclie applicāt nec pnt
absolui n̄ qbus extorserit p̄le sa-
tisfecerit de pecuniā ē ep̄al excōi-
catō. cle. Nolētes. de here.

De religiosis q nō fuāt iudicātūz
qd̄ fuat scā mat ecclia rōana. ut
cle. Ex frequētibz. d̄ sen. exco.

De religiosis q cōstitūtibz sibi n̄
faciūt cōsciaꝝ sciēt de decis solue-
dis. tales ab offiō p̄dicatōis sūt su-
spēsi. donec cōmode possit faci-
ant eis q̄sciaꝝ. & si iteri p̄dicant
sūt excōicati ep̄ali excōe. Et s̄l̄r
de religiosis q dicūt aliq̄ ūba ut
retrahāt audietes a solutōe d̄cia-
rū ē ep̄al excōicatō p̄ cle. Cupi-
ētes. de pe.

De religiosis m̄dicatibz q domos
ad habitadū: uel loca de nouo reci-
perēt aut de nouo recepta muta-
rēt: uel alienarēt. c. i. De excessi.
p̄la. in clemētinis.

De fr̄ibz m̄ioribz q tēpore iūdi-
ci recipiūt ad diuina fratres uel so-
res de s̄tio ordine sc̄i Fr̄cis̄ci est
ep̄al excōicatō. c. Cū ex eo. de
sen. exco. i. clemētis.

Ingrēdiētes mōasteria mōialiuꝝ
ordis p̄dicatoꝝ ex cas⁹ necessa-
rios q declarāt i cōstitutōibz suis.
puta ad dādū sacramēta infirmis
ad medēdū eis. ad reparandū e-
dificia & Emōi nō h̄ita licētia a

papa uel a magistro odis sūt ex-
cōicati nec pnt absolui n̄ a papa
uel a magistro ordis uel ab alio
cui fuerit q̄cessa tal̄ absolutō ut
patz i bulla ipsi⁹ ordis cui⁹ bul-
le trāsūptū uidi ego.

Ingrēdiētes mōasteria mōialiuꝝ
ordis m̄iorū ex cas⁹ necessarios
cōcessos i cōstitutōibz suis sine
licētia pape uel m̄istri ordis ex-
cōnē diocesanis reſuata icurrūt
put audiui a qbusdā f̄id dignis.
Nota q ab excōibz q̄ fiūt ab ho-
mie: siue a iudice p̄parit nō pōt
qs absolui n̄ a suo excōicatoꝝ: uel
ab hēte plenariā iurisdicōnem
sup eū uel a supiori suo n̄ i articu-
lo mortis.

Itē nota q fratres p̄dicatores &
uolētes igredi eorum religionē
possūt absolui a p̄latis ipsi⁹ odis
nis a s̄niis excōis: suspēsiōis & i-
r̄dicti. latis ab hoie: uel a iure sal-
tē ab illis q̄rū absolutō reſuatur
ep̄o. De matia oīū supradictaꝝ
excōnū tā pōtifici sūmo: q̄ ep̄is
uniuscuiusq̄ diocesis tam a iure:
q̄ p̄ exuagates: & p̄cess⁹ curie.
Vide plen⁹ & clari⁹ ac disulsi⁹
si uis uidere i titulo d̄ Cēsis ec-
cliaſticis i q̄rta pte mee sūme.
siue q̄pillate p me fr̄at̄e Anto-
ninū archiep̄ū Florētīnū. & sic
ē finis oīū casuū ei sūmo pōti-
fici q̄ ep̄is reſuatorū.

Primo notādū ē q̄ sūt due
spēs excōnis. s. maioris: &
minoris. Excōicatio maior sēp ē
peccūm mōtale: & tal pmo ē se
pat⁹ a deo & nō pōt cōicare p
aliq̄ utilitate aīe sue. Scdo ē sep
at⁹ a scā ecclia. i. a cōione & pri
cipatōe fideliū. exceptis his casibz
q̄ sup̄ specificati sūt. & sūt qnq̄
i qbz ipse excōicat⁹ nō pōt pri
cipare. qui cōtinēt i hoc uersu.
Si p̄ dīctis anathema q̄s efficiat.
Os. orat̄. uale. gmuio. msa negat.
Qui sic itelligūt. Os. i. locutio.
Orare. i. oratō cū aliis i ecclesia.
Cōio. i. cōunicatō sacramētōrū.
Vale. i. salutatio. Mēsa. i. cibus &
pot⁹. Excōicatio uo minō aliq̄n ē
mōtale peccūz: aliq̄n ueiale. s. an q̄
dicat qn sit mōtale uel ueiale. No
to p⁹ q̄ nouē mōis hō pōt incur
rere excōnē minōrē. Prio qn q̄s
pticipat cū excōicato excōicatōe
maiori aliq̄ illoz mōrū supi⁹ di
ctorū. Scdo qn q̄s cōmittit sacri
legiū. sicut q̄ furat i ecclia uel in
ea illicitū qd facit. Tercio qn q̄s
ē public⁹ cōcubiar⁹ uel fōnicatō
Quarto qn q̄s acceptat aliq̄z ecc
lia a laico & illā sic tenet. ut. 26.
q. 2. c. Si q̄s. Quito qn q̄s ē sy
mōiacus q̄ ē et excōicat⁹ excōne
maiori. Sexto s. q̄sdā qn i bello
iusto q̄ christianos exercet q̄s
arē balistaz: aut sagittaz. Septio

oppōssōes iopū & paupū publicā
pōdēs: publici usarii: merētes q̄
oēs lāgo mō loq̄ndo pnt dici ex
cōicati p q̄to taliū oblatōes nō d
bēt additi ad altāe scūz dñi. Octa
uo illoz qbz denegat eccliaistica
sepultura. sicut sūt illi q̄ moriūt
i cōmēt q̄ dato q̄ penitētes mo
riāt nō ponūt i ceterio. Si p̄r ē
dī de illis q̄ nō cōicāt sek i āno
sic necessitate & cā. ut. c. Ois de
pe. & re. Nono oēs publici pec
catores. Oēs aut cas⁹ sup̄dictos
poit Inno. Ray. & Hosti. & i q̄
libz pdcōz casuū pōt absoluerē
splex sacerdos & ep⁹. p̄t q̄ fōte i
symoia & excōe maiōi. In pmo
g casu. s. i participatōe cū excōi
cat⁹ maiori excōne pōt hō pec
care mōtalr & ueialr. Mortali
triplr. Prio qn p̄icipat i eodez
crie pp qd ipse ē excōicat⁹ dā
do cōsiliū auxiliū: & fauorē: rōe
cui⁹ peccūz cōmittit. Secūdo qn
pticipat cū excōicato i aliq̄ alio
crie mōtali ab illo pp qd ipse ē
excōicat⁹. Sed i pmo casu nota
q̄ participās cū excōicato i eode
crie ut dcūz ē incurrit excōnē ma
iorē. s. i scdo mō cadit tātū i mi
nori excōicatōe: et si mōtaliter
peccat. Tercio q̄ cōicaret cū ex
cōicato maiōi excōicatōe i sacra
mētis. puta accipe cōpus christi
cū eo: uel sacros ordines incurrit

excōicātōnē mīorē peccat tñ mō
taſr. In aliis aut caſibz ſup̄dictis
nō peccat qz p̄cipado cū excōi
catis. n̄ p̄ quāto aliqz i cōtēptu
p̄cepti & phibitōis facte audacē
cū excōicato & ad libitū gūſareſ
aut i ſalutādo: aut i loquēdo ſine
neceſſitate: aut i morādo ul̄ cōi
cādo. S̄z nota qz ſācdos recipiēs
aliqū excōicatū maiori excōe ad
offiūz eccl̄ie: aut ad ſacram̄ta: aut
ad eccl̄iaſtica ſepulturā. nō ſolū
mōtaſr peccat. ſz ſubito ē ſuſpē
ſ⁹ ab admīſtratōe & ſibi ē intd̄i
ſ⁹ itroit⁹ eccl̄ie quſqz ſit abſo
lut⁹: & efficit q̄ irregularis. & ſi
taſr itdid⁹ moriat nō d̄z poni i
citerio. nec d̄z p̄p̄ tiorē ſācdos d̄
ſiſtere qn talē excōicatū expel
lat de eccl̄ia. q̄ n̄ excuſat rōe ti
moris. n̄ taſr eſſet timor qz poſſet
cadere i cōſtatē uirū. tūc. n. ſm
q̄ldā excuſat ab iſdcō. Hoſti. aut
dicit qz beat⁹ erit taſr ſācdos ſi
ſe p̄p̄at ad mātyriū. Nota igit
quō huiſti qz i nouē caſibz hō ca
uit i excōnē mīorē: rōe cui⁹ ſe
perat⁹ ē ab effectu ſacram̄torū.
& quārū ad deū. Nā pccūz mōta
le aīz ſepat a deo. & excōicatus
quōcūqz ē i pccō mōtali: p̄terq̄
p̄cipando cū excōicato maiōi
excōicatōe i loquēdo: ſalutādo:
orādo: cōicādo & cōmedēdo. i q̄
bus caibz ſz Tho. hō n̄ pccāt mō

taſr. n̄ p̄p̄ cōtēptū. dato qz excōi
catōnē icurrat. & iō qz ē i pecca
to mōtali quōcūqz aſr eſt excōi
cat⁹ ē q̄tū ad eccl̄iā ē ſepatus
ab effcū .i. a grā: & ſacram̄t. q̄
null⁹ qz ē i pccō mōtali cū ſit idi
ſpolit⁹ pōt cōſeq grāz ſp̄ ſācti
pōt tñ itrare i eccl̄iā: ſtare i offio
diuino. & ē pōt cū aliis i aliis p̄
ticipare: ſz nō pōt pacē i eccl̄ia
recipe. cū pax ipſa ſit loco q̄mu
niois. Sed hec oīa plen⁹ bent i
decret⁹ & decretalibz: & i ſūmis
iō cū expedit uīdre quere diligē
tius i ipſis.

Postq̄ ille qz uult cōfiteri
dixit ex ſe ea qz uoluit de
pccis ſuis ſi nō dixit ſufficiēt: qd̄
qz ſēp accidit itrogādus ē p̄p̄e
d̄ his qz nō dixit. put uīd̄bit for
expediēs. Si uō modicū ul̄ mi
n⁹ dixit potes itrogār ſz ōdinē
īfra poſitū. v̄z. p̄mo de decē p̄ce
ptis. poſtea de uitiis capitalibus
nō aut oēs de oībz. ſed de iſp̄ qz
ſolēt i talibz repiri. & nō ſolū d̄
iſtis pccis itrogadi ſūt. ſz d̄ oībz
circūſtātis pccōz. put ſ̄ ſatis ē
oīſū. Nō tñ ē necelle d̄ q̄lz pec
cato mōtali oēs circūſtātias p̄di
ctas q̄fiteri: ſz ſolū illas qz trahūt
pccūz i aliā ſpēz q̄. ſ. bent ſp̄alez
defōmitatē oppoſitā alicui p̄ce
ptorū. S̄z & de numero pccōrū
mōtaliū .i. q̄tiēs mōtale pccūm

comissū ē ī q̄libz pccōz spē di-
ligēt irogādū ē.

INCIPIT prima ps d̄ modo
irogādi penitētes a cōfessōe & z
decē p̄cepta legis. Primū prece
ptū cōtinet tria capla. p̄mū.

UNū cole deū. circa hoc p̄
mū p̄ceptū sic potes iē-
rogare. & p̄mo de uotis.

De uotis.

NOta s̄m magistrū sniaruz
di. i8. q̄ uotū ē testificatio
q̄dā p̄missōis sp̄dāe q̄ sit dō
de his q̄ dei sūt. & fieri d̄bz. Vt
breui⁹ & z Tho. Votū ē p̄missio
deo facta de aliq̄ q̄d sit deo acce-
ptū ad q̄d requirūt tria. sc̄. d̄libera-
tō uolūtāt. p̄positū. & p̄ssio.
ultimū oriē ex sc̄do. sc̄dū ex p̄mo
Si trāgress⁹ est seu omisit iplere
aliqud uotū licitū. & si adūtē
cū possit. ē s̄p̄ mōtale. & toties
q̄tiēs frāgit. Sec⁹ si ex obliuioe
uq̄ q̄ nō potāt ut ifirm⁹ ieiuna-
re & h̄i.

Si uouit se aliqd mali sc̄uruz. ut
uidētā uq̄ maioris bōi ipeditiū
ut nō igredi religionē h̄ ē mōta-
le. & sine aliq̄ dispēlatōe d̄z illd̄
ifrigere.

Si nimis tardauit iplere pp̄ q̄d a
memoria excidit oio. uq̄ ueit ad
statū n̄ ualēdi iplere cū pri⁹ po-
tuissz mōtale uidēt. Idē q̄n dimi-
sit p̄positū iplēdi. cū tñ possz.

alias mora iplēdi uotū. q̄n sibi n̄
p̄fixit t̄ps n̄ uidēt mōtale n̄ mo-
ra eēt ualde nimia. & n̄ ex h̄ ei
imineret piculū n̄ ualēdi iplē.
ut de uoto igrediēdi religionē
cū tñ nō hēret cāz legiptiaz co-
gētē dilatōis tūc ē ē mōtale.

Si fecit uotū d̄ re licita ut d̄ ele-
mosyna ieiunio & h̄i. s̄z ob ma-
lū finē puta ut possit facere uidi-
tā adulteriū & h̄i mōtale pec-
ca tū ē nec tenet illd̄ impelere.
Si fecit uotū abstinentie & h̄i &
dubitat utz possit iplere uq̄ nō
& sic dispēlatiōe uq̄ cōmutatōe
superioris cū possit facit̄ recurre
re ad eū uq̄ ad cōfessorē suū pro
cōsilio frāgit. mōtale uidēt.

Nō tñ q̄ uiri possūt iritāe uota
uxorū. sc̄. abstinentie pegrinatiōis.
elemosyne & accēp̄ ad talē locū
& maxie uotū elemosynaz si n̄
hnt n̄ dotē absq̄ alia supioz dis-
pēlatiōe. & si fiat tal̄ iritatio ē
sic cā rōnabili a uiro amō nō te-
net uxō iplere talia uota. Dubiū
ē d̄ uoto hyerosolimitāo. q̄a h̄ in
fauorē fidei emittit̄

De iritatiōe uotoz ipubez & fi-
liorū familias & religiosoz. uide
in sc̄da pte sūme. t̄i. ultio.

Si h̄ens uotū castitat̄. uq̄ religio-
nē itradī & mātmoiz cōtraxit.
mōtale ē. & nō pōt cōsumare il-
lud absq̄ mōtali pccō. q̄a adhuc

pōt illud implere: & debet añ cō
sumatōnē mātmonii. post cōsu
matōnē ño reddere tenet debi
tū ēt īp̄tatiue petēti. Sz exi
gēdo sēp peccat mōtāl̄r. uñ q̄su
lēdū esset ei petere sup hoc dis
pēsātōnē a papa sz vñ. possz
ēt ep̄us dispēsare. n̄ esset tal̄ cō
tinēs: & obfūas ipsū.

Si fecit uotū stultū & trātōabi
le. ut ieiunare ī dñica die uł n̄ pe
ctiā caput: uł lauā ī sabbato: &
h̄i mōtale nō est: sz phibēdus
est illud implere.

De uoti trāsgressiōne.

Et nota q̄ a trāsgressiōe uoto
rū pōt d̄ iur̄ cōi & q̄suetudie
q̄fesso absoluere. q̄a nō ē d̄ casibz
refuat. Sz de dispēsātōe & q̄mu
tatōe uotoz n̄ pōt se t̄romitterē
sic sp̄ali cōfessiōe diocēsanoy. uel
alteri? q̄ possit illā dare.

Epi aut̄ ī oibz p̄nt cōmutare uel
dispēsare. n̄ ī uoto castitat̄ uł re
ligiōis & tribz uot̄ pegriatōis. f.
hyerosolitanī: ad scūm Iacobū:
& ad limia ap̄orū. i. Romā ī q̄
bus uotis papa uł sūm? p̄nari?
soli dispēsāt uł cōmutāt.

De uot̄ bes ī sc̄da pte sūme.

De supstitōibz. c. sc̄dū.

Si fecit ipse uel fieri fecit
aliq̄d maleficiū seu iux̄ uł
gare malias ī q̄b sēp fiūt icāta
tōes occulte uł maifeste: deōnuz

iuocatōes. q̄d sēp ē mōtale & di
gnū mōte corporali.

De icātātōibz.

Si fecit uł fieri fecit uł p̄cura
uit aliq̄ icātātōnē cū sacra
talibz eccl̄ie. ut aqua baptisimali:
uł oleo sc̄o & h̄i. ob sc̄itatē uł ali
am cāz ē mōtale & grauissimū.

De adorātōe creaturay.

Si adorauit aliq̄ creaturam
faciēdo orōnē ad eā. ut ad
lunā: solē & stellas cū p̄mo appa
rēt & h̄i ē mōtale peccūz.

De diuinatōibz.

Si fecit uł fieri fecit aliq̄
diuinatōnē ad iueniēdū fur
ta uł ad sciēdū occultā uł futu
q̄d sibi cōtingere pōt ē mōtale.

De arte notoria.

Si didicit artē notoriā uł uł
est ea ad sciēdum aliq̄. uel si
uł ē arte nigromātica. mōtale.
ē. & si het librū iducēd? ē ut eū
cōburat. ap̄ nō ē absoluēd?. sicut
ē liber Almadel. Sexiphoras: &
alii libri cōburēdi sūt. quia mor
tale ē uti eis.

De cōstellatōibz.

Si ex cōstellatōibz uł plāct̄
sub q̄bus nat? ē aliq̄d iudi
cauit deiminate de cōsūtōe ei?
Idē si ex phisonomia. Credere
enī hoīnē ex fato uł cōstellatōe
uł q̄plexiōe cogi ad bonū uł ad
malū ē hereticū.

De sortib.

Si uis e[st] sortib[us] diuinatoriis
q[uod] est mortale. ex leuitate
aut ueniale.

Si dedit aliq[ui]d turpe uxor uiro
ad comedendu[m] uel alii ut amaret
ea uel fecit uel dixit aliq[ui]d turpe
ad h[uius]modi. est mortale. interrogadu[m]
e[st] quid fuit illud.

De icatatoib[us].

Si fecit uel fieri fecit aliqua[m]
icatatione[m] ob sanitate[m] co[n]-
sequenda[m]. & q[ua]n[do] hoc fit sciendo e[st]
prohibitum e[st] mortale co[n]tra. q[ua]n[do] uero ex
simplicitate fieret putando esse bo-
nas ordo[n]es uidet[ur] ueniale. Sz si no[n]
let i[n] futuru[m] abstinere negada est
ei absolutio. q[ua] ex obstinatio[n]e &
malitia uidet[ur] esse mortale. & i[n]tro-
gadu[m] e[st] de uerbis q[ui]bus utit[ur] & de
obseruatiis quas addit.

De breuib[us].

Si fecit uel fieri fecit uel uis
est breuib[us] q[ui] co[n]ter[entur] su[n]t su-
persticiosa ex uerbis uel carta in qua
fiut uel mo[n] iponendi uel p[ro]cedendi uel
tempore scribendi: & iuncta supersti-
tione earu[m] iponendu[m] e[st] q[uod] co[n]burat
& si nol[et] no[n] su[n]t absoluendi. quia
tunc e[st] mortale. Si uero putab[ant] ta-
lia esse licita ta[m]q[uam] orationes. ue-
niale uidetur.

De obseruatoib[us] temp[or]u[m].

Si obseruauit unam diem
magis q[uam] alia i[n] n[on] incipiendo

aliq[ui]d ta[m]q[uam] malu[m]. ut dies egyptia-
nicos: uel die i[n] quo occurrit deca-
pitatio sci Ioannis baptiste: uel
die ascensio[n]is i[n] colligendis herbis.
& h[uius]modi ueniale uidet[ur]. q[ua]n[do] ex simpli-
citate hoc fit. siue scribendo aliq[ui]d
uel portando ad suspendedu[m] i[n] aliq[ui]o
loco. si sup[er] credit ueniale est. si
uero hec crederet a[n]i[m]o obstinato tunc
mortale esset talia obseruare.

De soniis.

Si obseruauit sonia facies ali-
quas ordo[n]es & obseruatio[n]es
& postea ex his q[ui] soniat uolendo
d[ic]i futis & occidit iudicare & p[ro]nu[n]ci-
at mortale e[st]. al[iter] aut[em] si obseruatio[n]e
adiuncta adhibere fide[m] nimis so-
niis pecu[n]iam e[st]. & si ex se no[n] sit
mortale t[ame]n piculosu[m] e[st]. quia sic di-
abol[us] multos decipit.

Si ex effusione olei de lucerna uel
cracitatio[n]e aliquar[um] auiu[m] uel ulula-
tu canu[m] uel magnitudine & co[n]t[ra]-
uitate uero[rum] & h[uius]modi estimauit ali-
quid mali euenturu[m] q[uod] fatu[u]m e[st].

Si existimauit mulieres co[n]t[ra] i[n]-
gatas uel alia aialia. & ire de no-
cte & suggere sanguine[m] pueroru[m]
& h[uius]modi. q[uod] e[st] impossibile i[n] deo. &
i[n]o fatu[u]m e[st] credere. De hac materia
diuinatio[n]u[m] icatatio[n]u[m] & o[mn]iu[m] super-
stitionu[m] uide luce clari[us] i[n] decreto
.26. causa p[er] totu[m].

De blasphemia multiplici dei
& sacro. c. 3.

Si blasphemauit deū. v. dice
do eū nō esse iustū: & oīa
sūte disponere: & esse accepta
torē psonarū uel nō uidere q̄ fi
unt uel nō curare d̄ actibz hōinū
uel p̄diorē: uel sine merito pūit:
& flagelare eū: uel nō posse istud
uel illud facere & h̄i. q̄libz ho
rū ē mōtale cū aduertit quod di
cit & itelligit.

Si blasphemauit deū uel aliquē s̄a
ctū q̄ p̄pe d̄ maledictio. ut ma
ledict⁹ sit zē. ut sit ex ira sēp ē
mōtale si addit ipsa ūba.

Secūdū p̄ceptū d̄ iuramēt & pi
riis. & h̄et c. duo. Primū.

MEc iures uana p̄ ipsum.
p̄ de piurio. Si iurauit ī
aliqua curia corā iudice
mēdaciose mōtale ē q̄tūcūq; ap
h̄eret iustā causā & q̄ iudicet ad h̄
aduertēt ut iudex aduocat⁹: p̄u
rator & h̄i. mōtalr peccat.

Si iurauit ēē ex iudiciū ī cōi ser
mone quacūq; ex causa uel leui
tate uel utilitate uel iocositate uel
qualicūq; mō nō solū ad scā dei
euāgelia & p̄ corp⁹ christi & s̄a
ctorū. sed ēē p̄ fidē: p̄ deū. si de⁹
me adiuuet. p̄ x̄ginē mariā: per
crucē: p̄ aīnā suā & h̄i. hoc sēp
ē mortale quādo aduertit se iu
rare & falsū dicere. & toties q̄ci
ens sic iurādo addit.

Si iurauit alqd̄ pro certo de q̄

dubitat utrū sic sit mortale ē. &
p̄cipue iurādo ī iudicio.

Si iurauit ppetrare aliquid qd̄ ē
mortale. ut facere uidiētā: nō di
mittere cōcubinā: seruare iusta
statuta: tenere secretā iniq̄z con
iuratōē mortāl̄r peccauit. nec
debet illud suare.

Si iurauit tenere secretūz aliqd̄
qd̄ ē tractatū ī cōsilio: uel aliud qd̄
nulli ē nociuū. si aduertēt maīse
stat peccat mōtalr ip̄e & q̄ sti
mulat eū ad manifestādū sciēs il
lud esse secretū.

Si iurauit suare statuta alicuius
ciuitatis uel uniūsitatis aliqd̄ sciēs
ter ex illis trāsgrediēdo statutis
peccat mortaliter.

Si tñ aliqd̄ statutū ē abrogatū p̄
cōtrariā cōsuetudinē. q̄a quotti
die p̄ oēs sit cōtrariū & diu. nō
uidet̄ piur⁹ si nō suat illud eoq;
n̄ h̄et uī statuti. di. q. s. Leges.

Si iurauit p̄ aliquē modū oppro
briōsū p̄ dei mēbra uel scōz. ut
faciūt ribaldi mōtalr peccauit.
q̄a blasphemā r̄putat. 22. q. i. c.

Si q̄s p̄ capillū.

Si p̄misit se aliqd̄ facturū. licitū
ī honorē dei uel aliorū s̄ctorū: si
non itēdebat obfuarē mōtaliter
peccauit. Si aut̄ itēdebat obser
uare sed ueniēte terminō q̄ debz
implere nō seruat p̄missū. cū tñ
posset. licet cū icōmoditate sua

peccauit mortali. n̄ ille cui pro
misit añ terminū relaxet iuramē
tū: qđ facere pōt si pmissū i illi
us utilitatē tm cedat. nā si i utili
tatē aliorū uł i honorē dei & sã
ctorū nō pōt ille relaxare: s; ad
ep̄z uł papā pertinet relaxatio
uł cōmutatō. si autē nō pōt im
plere excusat a peccato p tunc
cū nō potest.

Si qs ē pmittat cū iuramēto se
aliquid facturū qđ nō est alicui
iportatē boni uł mali ut mater
de ūberādo filiū uł d bibēdo: uel
nō: & h̄mōi uidet ueniale iura
tio & p̄iurātō.

Si iurauit sine causā rōabili p q
buscūq; minimis dicēdo ēt ueri
tatē ueniale est: n̄ faceret i cōtē
ptū: & iducēd? ē ut abstineat p
pter piculū p̄iurii.

Si iduxit aliquē ad iurādū: quez
oio credebatur falsū iuraturū mor
tali peccauit. n̄ esset iudex hoc
faciēs ex officio suo secundum
iuris ordinem.

De adiuratōe. c. 2.

DE adiuratōe q̄ ē iducē ali
qz ad aliqd faciēdū ob iuoca
tionē alicui? rei sacre. & si ē per
modū coactōis itēdēs eū obliga
re p modū iuramēti ad aliqd fa
ciēdū. ut ad supiores & alios in
quib; nō h̄et p̄tātē. ē mōtale. si
cut adiuratō Cayphe q̄ dñm.

Ad sibi subditos uo ē licita ex
casu quo liceret eis p̄cipē alias
nō. & tūc adiurat? tenet illd fa
cere uł dicere. al̄ esset mōtale si
cut trāsgressio precepti.

Si adiurauit p̄latos: uł socios: uel
īferiores. p modū dep̄catōis itē
dēs reduceē ad iuramētū ad aliqd
boni faciēdū: nō est malum uel
ueniale.

Si leuit & sine causa ē adiuratus
nō faciēs illud nō peccat. Tho.
Si adiurauit demōes p modū p̄
cis uł ad fiēdū aliqd ab eis uł ali
quid obtinēdū auxiliū est mor
tale. n̄ qs faceret ex familiari q̄silio
spirit? facti: uł n̄ ex quadā sipli
citate querēs ab obsessis a diabo
lo s; p modū coactōnis licet eos
adiurare ne nobis noceāt.

Si adiurauit creaturas irratōabi
les ne diabolus eis utat i nostrū
nocumētū. l; Si autē ut demon
opeē i eis mortale est ut icātato
res serpentū.

Si i cātilenis & turpib; fabulis
miscuit deū & scōs & i narratōi
bus turpib; & amatoris ē mor
tale. alias ueniale nisi faceret in
cōtēptū dei.

Tertiū p̄ceptū de obseruatōne
festorū cōtinet duo. c. Primū.

Sabbata s̄ctifices. Quia
q̄tū ad d̄terminatōnē die
rum istud p̄ceptū est de

ture positio. id hic anectere po-
tes de ieiuniis ecclie & de audi-
tione misse.

Primo g si fecit aliqd manuale
op⁹ dieb⁹ dñicis & festiuis: uel
ap⁹ precept⁹ ab ecclia ex necessi-
tate. q^a mōt⁹ peccauit si per
notabile spaciū. sec⁹ si fueret
aliqua pūcta. Si uo ex necessitate
vz q^a hostes expectāt u⁹ ueniūt
iundatōes aquarū & h⁹i. tunc
licet remouet blada & supelle-
ctilia & h⁹mōi. & debet obserua-
ri de uespera i uespera. i. de sero
ad sero. de. q⁹se. di. 3. c. Pronūcian-
dū. & hic requirit magna prudē-
tia i cōsulēdo.

Si uēdidit u⁹ emit dieb⁹ festiuis
nō comestibilia de die i diē. ut
panē: uinū: caseū: carnes & h⁹i.
mortaliter peccauit.

Si p modū negociatōnis nō in
casu magne necessitatis. In nū-
dinis tñ ex quo prelati ecclia⁹
tolerat. si nō dimittūt audire
missā s⁹m Pe. de pa⁹. uidet⁹ excu-
sari q^a mercat⁹ i dieb⁹ festiuis. s⁹a
peccato mortali.

Si fieri fecit aliqd predictorū a
suis filiis: discipulis: seruis: labo-
ratoribus sic necessitate. peccat
mōt⁹ mādās & exequēs. Si
tñ mādās seu māgister u⁹ patro-
nus nō het necessitatē. sed disci-
pul⁹ eius u⁹ seru⁹ u⁹ rustic⁹ he

necessitatē. ita q^a alit⁹ nō posset
uiuere. u⁹ q^a discipul⁹ nō obe-
dit aliqū magistro i his dieb⁹ uē-
dēdo u⁹ faciēdo aliqd exercitiū
eius artis p aliq⁹ tēpore. Et nec
iste nec alius de illa arte u⁹t cō-
ducere eū secū & aliud exercitiū
nescit facere. uidet⁹ ipse excusari.
Nā si i obsequiū eccliarū paup-
cularū aliqū licet aliquid labo-
rare dieb⁹ festiuis s⁹m doctores.
q⁹to magis licet pro sustētatō-
ne uite ei⁹ i necessitate. tuti⁹ tñ
ess⁹ eligere aliquā artē si poss⁹.
Similit⁹ de scriptorib⁹ p pretio
& cōficiētib⁹ istrumēta & iudicā-
tibus & faciētib⁹ lōgas dietas
nō causa cupiditatis: sed necessi-
tat⁹. q^a nō hñ alit⁹ pōt fieri.

De barbitōsoribus & h⁹mōi. Me-
dicinalia autē sēp licet facere &
medicari & talia uēdere.

Si per totū diē festiū uacauit
ludis: uenatōib⁹: aucupiiis: choreis
& aliis uanitatibus mūdi. Freqn-
ter enī i his occurrūt mortalia
peccata & si d se ista nō sit mō-
talia. Q⁹ ē mortale peccatum
diebus festiuis cōmissū sit gra-
ui⁹ patet. & ideo de h⁹modi cō-
fitendum est.

De auditione misse diebus dñi-
cis: & festiuis.

I nō audiuit totā missā di-
ebus illis: sed omisit. uel

ex cōceptu uel ex cupiditate lu-
cradi uel causa eūdi ad solatiū uel
ad cōuiuia: seu ex negligētia uel
ignorātia crassa. mortali pecca-
uit. & totiēs quotiēs dimisit.
Idē si audiuit sed nō totā dimit-
tēdo notabilē partē. de. cōse. di.
.i. c. Missas. Sec⁹ uero est si mo-
dicā partē misse dimisit.

Quā autē q̄s audiat i p̄rochia sua
uel alibi missā. p̄p̄a de die uel aliā
audiēdo uel nō itelligēdo uerba
uel nō audiēdo. q̄i submisit dē.
uel audiat alibi: seu a cōcubina /
rio uel symoniaco & h̄mōi. uel n̄
symoniaco & cōcubinario ex q̄
prelati nō prouidēt super h̄mōi
nō uidēt s̄plices sollicitādi. sed
dimittēdum cōscientiis eorum
ubi talia habūdāt secūdum Pe.
de pa. & Vu. durañ.

Dimittēs uero auditionē misse
ex infirmitate uel ex tali occupa-
tione quā nō potest dimittere.
ut seruire infirmo uel alia iusta ca-
usa. puta quia manet in castris
excusatur.

Excusatur et̄ puella que dimit-
tūt a parētibz domi nō tamen
eūtes ad choreas uidue et̄ que
manēt i domo clausa per men-
ses nō excusatur. secus si p̄ dies
.i. q̄. uel p̄ mēsem.

De obseruatione ieiuniorum
capitulū. 2.

Si quis dicit ieiunia eccl̄ie
uel quadragesime: quattuor
tēporū: & uigilias festorū ebri-
sti ac apostolorū & s̄ctorū post
.21. añū peccat mortalit̄ nisi ha-
beat causā legitime eum excusa-
tem uel saltē existimet se habet
puta cū est satis debilis uel uidē-
tur sibi esse propter qd̄ credit
nō posse ieiunare sine notabili
corporis detrimētō: licet secūdū
uarietātē possit talis nō uidetur
de facili cōdēnādus de mortali
ex quo parat⁹ erat obedire pre-
cepto si credisset se posse. aliter
est mortale. & totiēs quotiēs
dimisit aliquē diē ieiunii q̄libet
enī dies est sub uno peccato. &
iñ. 21. añū iducēdi sūt iuuenes
ad ieiunādū. sed et̄ iterrogādus
est de numero dierū quos dimi-
sit: & quā de causa.

Si uero notabiliter anticipauit
horā comedēdi. puta circa horā
tertiā sine causa legitima nō ē
ieiuniū. unde & mortale. hora
autē cōgrua est esse nonā. tarda-
re autē post nonā n̄ ē uitiū. nisi
fiat ex superstitione.

Si cū ieiunauit ex statuto eccl̄ie
uel ex uoto: uel ex iniūctione con-
fessoris comedit de sero frustū
panis uel de p̄p̄is fructibus: aut
cōfectionibus uel de uno gener-
tatum: sed in magna quantitate.

ieiunium fregit.

Si uero aliquid cōfectionum sumit i parua quantitate non soluit ieiuniū. nisi fieret in fraudez ad nutriendum sed sumēdo aliquid fructuū. per modum medicine. ne scilicet uinū lauet stoma- cū. nō uidetur esse malū.

Potest autē quis in die pluries bibere sumpto prandio & nōn frangit ieiunium. nisi fiat i fra- udem. ut dēum est.

Debiles & multum laborantes itinerantes. peregrinantes. pre- gnantes ac nutriendes pauperes & hmodi. quomodo & quando a ieiunio excusentur. uide ple- nius in summa.

Quartum preceptum de ho- nore parentum & habet duo capitula. Primū.

Habeas in honore paren- tes. quere p. Si dixit uer- ba cōtumeliosa uel oppro- briosa parentibus. mortaliter peccauit. & multo magis si ūbe- rauit ēē leuiter.

Idē si parentes irrisit.

Si blasphemauit uel maledixit ipis defunctis & uiuis.

Si nō obediuit eis i licitis ex cō- temptu peccauit mortaliter ēē in paruis rebus. secus si ex ne- gligētia in rebus non multum ponderis.

Si nō prouidit necessitatibus eorum cū posset mortale ē.

Si nō impleuit legata facta ab eis ad pias causas. sed multum distulit propter icōmoditatem cū tñ posset peccauit mōtalr.

Si nō reuerenter se habuit. sed cōtempnit uel durē locutus ē. uel prouocauit ad irā. uel nō suppō- tauit eos. uel diligenter nō pro- uidit. ueniale ē.

De gubernatione familie. c. 2.

Si nō prouidit magnis ne- cessitatibus uictus & uesti- tus filiorum. uxoris. seruorū. cuz posset ex auaritia uel crudelitate mortale est.

Item si propter hoc illegiti- mos filios misit ad hospitale uel seruos qui sibi bene fūerūt.

Si nō adhibuit diligētiā ad hoc ut boni essent. & mādata dei & ecclesie obseruarent ut de con- fessione cōione auditione misse de honestate & hmodi. & si no- tabile i hoc cōmisit negligētiā nō curando uel nō corrigendo. mortale est. uel ueniale graue.

Si dixit uxori uerba cōtumelio- sa uocādo scortum & hmodi. uel uerberauit aspere sine causa ra- tionabili s; ex iniuria mortale ē. secus si alias ei dura & aspera ū- ba loquitur.

Si uxor contendit cum uiro in

licitis rebus nolēs obedire ex h
prouocans eum ad blasphemā
dum deum uel sanctos: uel ad aliud
grāde icōueniens mortale ē si ē
occasio data ad hoc.

Si uir permittit uxorem facere
uanitates aut ornatus: uel tripu
diatus & hmodi. & alia multum
prouocātia ad lasciuia. mōtale
uidetur. si uero nō uidetur mul
tū excessus ueniale.

Mater. que mittit filias ad cho
reas & alias mūdi uanitates: &
nō ducit ad missam confessionē
cōmunionē peccat mortaliter.
& nō uir posse excusari a mōtali.
Si dominus uel domina nō p
uidit necessitatibus corporalib
seruorum & ancillarum & infir
mos mittit ad hospitale & non
curat de honestate eorū: uel nō
dat eis habilitatem ad cōfiteūdū
cōmunicādum: audiēdi missam
cū possit uel facit in festis labo
rare. mortale ē i quolibet horū.
Si nimis dure uel nimis remisse
alias se habuit in gubernatione
familie in quo omnes deliquit
et perfecti cōmuniter ueniale ē
.di. 27. c. Qualis.

Quintum preceptum de ho
m'cidio. c. unum.

Non occisor eris. & primo
querere Si occidit extra or
dinē iuris aliquem uolūtariē uel

preter intentionem a casu dando
operam rei illicite. ut i ludo no
xio. ut ad saxa uel et rei licite s
nō adhibēdo debitam diligētia:
ut proticiendo regulas de recto
mortale est. & casus episcopis
reseruatus.

Item si ex necessitate euitabili
& et inuitabili ad quam perue
nit ex culpa. puta. quia adulter
est iuentus a uiro mulieris adul
tere qui ut mortē euaderet euz
occidit. interrogandum est de
causa homicidii.

Si iudex occidit aliquem inocē
tem secūdm iura uel aliquem
nocentē sed preter ordinem iu
ris uel secūdm processum ordi
narum. sed nō habens legipti
mū dominium: uel habēs pote
statem: sed nō ex iustitia sed ex
uindicta uel auaritia uel crudeli
tate. & est casus episcopalis. nisi
in ultimo pūcto.

Si mulier grauida quesituit abō
sum p medicinās uel labores uel
per alium modum et si nō seqt
effect⁹ est mortale in ea & in q
cūq; gfulente & operāte ad hoc
nō tamē est casus episcopalis.
Si uero sequitur effect⁹ & pu
erperiū erat formatū in utero.
homicidiū est i ea & in coopan
te & cōsulente. unde cas⁹ episco
palis est. In aliquibus et locis si

nō sequitur effectus per synoda
les cōstitutiones ē episcopalis &
alicubi est excōmunicatio.

Si occidit mater filium uel filiā
spōte ad occulādum crimen su
um grauissimū est: & multo pl⁹
si nō baptizatum

Si pater filiā uel frater sororem
fornicatē. si uir uxore: si uxor ui
rū ppter odiū uel amōē ad ali
quē aliū. Si fili⁹ patrē uel matrē
ex ira uel auaritia: uel fratrē fra
ter grauissima sūt & digna ma
gna penitētia & epō reseruata.

Et nota q̄ episcopi solēt cōiter
eos mittere qui ire possūt p ca
su homicidii ad pñarios curie
ad terrorem ieiundum. Si ta
men uolūt possūt absoluere ta
les per se uel per alios. ideo pa
pe nō reseruatus.

Si mater uel nutrix suffocat fi
lium uel filiā quē tenet iux se in
aduertēter oppmēs eū mortale
est pp negligētiā & ē epālis.

Si mulier grauida preter itēcio
nē abortitur: si cōmissz ibi no
tabilē negligētiā. puta quia ni
mis saltauit. uel qa nimis inordi
nate laborauit. uel pp iordiatas
lasciuas nō esset absq̄ mortā
li peccato.

Idē in uiro uel alio percutiēte eā
uñ hoc sequit̄. Secus uero si nō
esset in causa.

Si quis ē nō occidit tñ mutilat
aliquod mēbrū uel reddit iutile
aliter ex ordinē iuris uel uulne
rat. uel alias peccat aliquē ex iū
ria peccat mortāl̄.

Itē si iuste icarcerat: uel tenet p
uiolētiā ne liber possit abire. n
faceret p pūctū tēporis ad ipe
diēdū malū eius.

Si clericū bentē tātum primaz
tōsurā est excōicatus.

Si quis uerbo uel mādato. s. mā
dado psuadēdo cōsulēdo ratificā
do uel icitādo coopatur aliq̄ p
dictorū uel mortē uel corporalē
lesionē peccat mortāl̄: et si nō
sequatur effectus. Sed si sequit̄
effect⁹ grauius ē & si percussit uel
hōmō icarceratus esset clericus:
uel religiosus i quolibet pdicto
rum casuū percutiēs uel icludens
ē excōicatus nisi esset prelat⁹ ei⁹
qui hec faceret cā cōrectōis.

Et ubi i predictis. s. mādato cō
silio cooperatōe uel facto si essz
enōmis iūria facta clerico uel re
ligioso nō potest absolui citra
sedē apostolicā uel legatum uel
sūmū penitētiarium.

Sec⁹ uo si n̄ essz enōmis iūria.
De hōmō materia habes diffuse
in. q. parte sūme.

Enormis iūria dīr qñ ad mutila
tōnē mēbri seu effusionē sāguis
magnā. s. p uuln⁹ illatū pcelluz

fuerit. Aut si i epum uel in ab-
batē propum man⁹ uiolēta iue-
sta sit. ut. c. Cū illorū. d. se. exco.
Aut. n. dī enōmis arbitrio boni
uiri ex circūstātiis locorū: tēpoꝝ
personarū. ut Insti. de iur. nāli.
. 5. Atrox. Vel si est facta reli-
gioso. qā nō absoluit talis citra
sedem apostolicā uel legatū ei⁹
uel ei⁹ sūmū penitētiarū. Sec⁹
uero est si nō esset enormis.
Si quis interfecerit uel mādauerit uel
fecerit interfici aliquē christianū
per assassinos et si nō seq̃t effūis
ē excōicat⁹ & deposit⁹ oī gradu
ordine & dignitate seculari: uel
ecclesiastica & similr receptor: &
deffēlō hōmōi assassinorū. c. Pro
humani. de homi. li. 6. Dicūtur
assassini quidā heretici. uide d. b
in. 4. pte sūme. ti. i.
Si quis desiderat mortē alteri⁹
deliberata rōe i malū alteri⁹. si-
ue ex odio: siue iuidia: siue ex a-
uaricia ut beat eius bona uel ex
luxuria. ut aliā accipiat: uel ex su-
perbia ut i platiōe succedat: uel
ex accidia ne beat causā gubernā-
di eū: uel ut sit magis liber & nō
beat cōripitē: i quolibet horū ē
mortale. Sec⁹ autē si hoc desid-
rat ne ipsemet uel ille deū āpli-
us offēderet uel ne peiō efficere-
tur aut ne bonis psonis uel eccle-
sie dei noceat. sicut tyrāni.

Si uero qs ex ipatiētia & ira p-
cutit seipsū iuriōse peccat mō-
talit⁹ & si cūc⁹ sit ē excōicat⁹. se-
cus si ex zelo deuotiois ad rep-
mēdā carnē uel tēptatōes. nō tñ
licet abscondere aliqd mēbrū. al-
peccaret mortalit⁹ & efficeretur
irregularis. & si est clericus essz
excōmunicatus.

Si occidisset uel uulnerasset ali-
quē i loco sacro essz sacrilegium
& ecclesia uiolata.

Si per uiolētiā et si sit officialis
eduxerit malefactorē uel debito-
rē de loco sacro uel fecerit capi
eum peccauit mortāl⁹.

Si fecit uel fieri fecit torneamē-
tū uel aliud spectaculū ubi sit pi-
culū uite mortale peccūz ē.

Sextū preceptū de Luxuria
actuali & spēb⁹ ei⁹. c. unū.

Non mechaberis. Luxuria
actualis q̃ cōmittit extra
matrimoniu sēp ē mōtale
peccatū i oibus spēbus suis que
oēs hic ponūt. qā distictē opōt⁹
eas cōfiteri: uel itrogār cōfiteres
si a seipsis nō dicūt nllō mō tñ
necessē ē itrogare de his oibus
nō necessitas cogat. ne qs adiscat
qd nescit sꝫ put cōuenit psonis
que cōfiterur. & cum habet ulti-
ma species nō est ultra descen-
dendū ad alias particulares cir-
cūstātiās nō necessarias & cauto

ac honesto modo itrogādū ē .

Si cognouit solut⁹ solutam que dicitur fornicatio: & si est meretrix u⁹ serua sua u⁹ alteri⁹: u⁹ u⁹ dua & et si tales iduxit ad pccūz. Si tenuit cōcubinā & quāto tēpore. qā ultra fornicationē est ibi scādālū proximorū. quia publicū. l³ sit fornicatio.

Si uirginē deflorauit extra matrimoniu qd dicitur stupruz: & si seduxit eā pmittēdo ducere i uxore cogēdus ē i foro cōscientie uel ducere eā i uxore sibi: u⁹ eā dotare si potest. & iuriat⁹ ē parētibz eiusdem si h nescierūt. Si ipe solut⁹ coguit uxore alii⁹: uel ipe uxorat⁹ coguit solutā qd dicitur adulteriū. & est duplex quando uterq⁹ ē cōiugat⁹.

Si itulit uolētā alicui quod dicitur raptus. & si cōtra uolūcatē parētū graui⁹ est.

Si nupte u⁹ uirgini uel moniali graui⁹ est.

Si cognouit cōsanguineam suam u⁹ cōsanguineā uxoris sue usq⁹ ad quartū gradum cōsanguinitatis u⁹ affinitat⁹: & dicitur ices⁹. Idem de muliere que pmittit se cognosci a cōsanguineo uiri sui.

Si cū moniali scelus ē operat⁹: u⁹ cū habēte professionē castitatis: & dicitur sacrilegiū. Idem si mulier cū clerico: religioso: p-

lato odiato. & hmodi.

Si cognouit cōmatrē u⁹ quā tenuit ad baptisū filiā spiritualem u⁹ chrisma: u⁹ quā audiuit i gresside. & d⁹ ices⁹ u⁹ sacrilegiū Idē de muliere que cū cōpatre se miscuit uolūtarie.

Si per semetipsū uigilās & uolūtari⁹ se poluit & dicit⁹ mollicies: siue manibus ppiis u⁹ aliis modis. de modo nō ē itrogādū.

Si cū masculis operatus est turpitudinē uel femina cū femina uel uir cū muliere extra uas debitum: & d⁹ uitiū sodomiticū.

Si cū brutis operatus ē nebris & cū qb⁹ & d⁹ uitiū bestialitat⁹.

Si diebus festiuis aliquod horū operat⁹ est. qā grauius est. fm aliquos uo necesse est confiteri hmodi circūstātiā. quia mutat speciē peccati.

Si in ecclesia u⁹ i loco sacro aliqd predictorū cōmisit. qā dicitur sacrilegiū & per hoc uiolat ecclesia. & si istd esset maifestū essz recōcilianda ecclesia.

De pccis uo que cōmitēnt i iugio. s. tactibz & actibz ihonestis & osculis ac uerbis. & hmodi. dicitur i. c. de luxuria.

Nota tñ q⁹ de iure cōi pccā luxurie nō sūt resuata epīs nec pro aliquo illoz ē lata snia excoicatiōis a iure. Sz cōit⁹ p synodales

cōstitutōes epōrū aliquos ex di-
ctis casibz sibi magis s̄seruat. ut
icestū: sacrilegiū. l. cū monialibz
aliqui uo ep̄i uitiū bestialitatis.
alii ēē uitiū sodomiticū: & q̄daz
alia ī qbz est lata s̄n̄ia excōcatō
nis p̄ synodales constitutōes. &
iō quere ī diocēlibz ī qbus au-
dis cōfessiones.

Nonū p̄ceptū de luxuria men-
tali & ei⁹ sp̄ebz. c. unū.

ET nota q̄ cogitatōes cō-
mittēdi aliquod pccūz lu-
xurie que sūt cū cōfessu rōnis s̄ē
per sūt peccata mortalia. & q̄ h̄
p̄ceptū. nō desiderabis uxore p̄-
ximi tui & sūt diuersarū sp̄erūz
sicut sūt opera carnalia licet nō
ita graua mōtalia sicut op⁹ ex-
terius cōmissū. & cū dicit peni-
tens se huisse cogitatōes quibus
ex rōe cōfessit. iūroget cōfessor
erga quas personas & cū quib⁹
habuerit. q̄a si erga cōiugatā est
adulteriū. Si ad solutā & ipse sit
solutus ē fornicatō. Si cū cōsan-
guinea. est icestus. Si cū mascu-
lo. est sodomiticū. Si cū uirgine
ēx matrimoniū. est stuprū. Si
cū religiosa ē sacrilegiū. Si p̄ ui-
olētiā ē rapt⁹. Inrōgādū ēē est
q̄tiēs h̄uit h̄mōi cogitatōes ad
aliquā. q̄a toties peccauit mor-
taliter.

Si p̄ iteruala tēporū hoc fecit

vz ex rōne desiderat fōnicari cū
aliqua. postea uero se occupat ī
aliquo negotio uel cogitat de gu-
bernatiōe domus & h̄mōi. & ex
inde iterū deliberat fōnicāi pec-
cat denuo mōtali. & sic deiceps
Sed si cōtinue uersat ī tali cogi-
tatōe per horas. unū tātū pccūz
est s̄z tāto graui⁹ q̄to diuti⁹ p̄-
seuerat cogitādo.

Itē si mutat cogitatōes de una
p̄sona ad aliā uel ad diūsa sp̄ēm
cū eadē persona deliberās per se
de qualibz s̄ēp de nouo peccat
mōtāl̄r. Vñ si cētū mulieres ui-
deret unā post aliā & ad quālibz
sp̄āl̄r animū determinat. cētū mō-
talia cōmittit. Sec⁹ si una cogi-
tatōe hoc appetit. q̄a unū est ha-
bens defōmitatē tot pccōz.

Inrōgādū ē si diebz festiuis dis-
currit per ecc̄lias procādo muli-
eres: & si p̄hylocat⁹ ex aliqua se-
cutus ē eā: & quāto tēpore. quod
dicit de uiro Idē dicēdum est d̄
muliere erga uirum.

De delectatione morosa ī cogi-
tatōe supra dēz ē i. c. d̄ Luxuria
Si mulier cōtētat h̄ere amatōes
& cū pp̄edit aliquē uel aliq̄s p̄ca-
ri: uel eā amare carnāl̄r. ponit se
ad fenestram uel uadit per aliq̄z
locum ut uideatur ab eo uel po-
nit se in ecclesia: uel alio loco pu-
blico ubi discurrunt iuuenes ad

procañ: mōtale est: et si nō ap-
petat peccare cū talibus qā oc-
casione ruine prestat. extra de
iuri. & dam. da. c. fi.

Septimū preceptū De furto
nō faciēdo & de usura q̄ diuīsis
moīs fit & hēt. 8. capitula.

Vrtū nō facies. De usur-
patione rei aliene. q̄ in h
precepto phibeñ nota q̄ i oib
iūtrascriptis spēbus est mōtale
peccatum & tenetur ad resti-
tutiōez eia quo res capta est.

Q si ille iḡrat uḡ nō iuēitur
paupibz erogāda ē & nō solū
q̄ accipit. s̄ etiam heres eius si
tñ d̄ bonis ei⁹ ad eum puenit.
.c. Michael. c. de usuris.

Circa usuram q̄re primo.

Si mutuauit pecuniā nūc-
ratā uḡ aliqd eorū q̄ usu
cōsumū: ut frumētū: uinū: ole-
um: & h⁹ i tētiōe aliqd recipiē-
di ultra suū capitale: & illd pḡ
q̄d accepit tenet restituerē.

Si mutuauit sup pign⁹ rei mo-
bilis: puta uestis eq: & huiusmōi
uel immobilis ut domus agri
& h⁹. & iteri accipit usū fruc-
tum pigneris dum ali⁹ tenuit
pecuniā suā usā est. Excipit
tñ casus qñ gener accipit pos-
sessionē i pignus a socero suo
q̄ usq̄ dat sibi dotē: & sustinet
onera matrimōii nutēdo uxō-

rem suā. c. de usis. c. Salubrit.

Si posuit pecuniā penes mer-
catorē uḡ artificē cū itentione
aliqd p̄cipiendi utilitatis l3 nō
fiat pactū de hoc. s̄ poit i dis-
cretione eius uolēs i oī cāu ca-
pitale suū saluum usura est.
Sed si uult ita p̄cipare de dā-
no sicut de lucro tūc l3 ē cum
pacto: & in hoc solēt ē offen-
dere mulieres de dotibus suis:
& dicūtur uulgarit d̄poīta s̄ ē
usū. c. p̄p̄. i. q. 7. i. tex. & glo.

De socedis animalū.

Si in socedis aialū pecorū
bouū & h⁹ ita paciscit ut ca-
pitale sit saluū ē usū: s̄ si n̄ est
saluū s̄ nimis grauāt una ps n̄
est usura: sed iniustitia.

Si in emptiōe fructuū terre: uḡ
aliarū rerū ex eo q̄ añ p aliq̄s
mēses q̄ recipet fructus uḡ a-
lias res soluit p̄cio: uḡ si ua-
lebat decē emit pro nouē: usū
ē. Secus si faceret h. qā dissimil-
p̄r pōt etiā min⁹ ualere q̄ illd
q̄d soluit v3 octo.

De uenditione ad terminū

Si uendit ad credentiā
seu terminū pānos lane-
os lineos de serico uḡ alia q̄cū-
que maiōi p̄cio q̄ ad cōtātos
qā si uēdidit sic p̄l⁹ iusto p̄cio
rōne dilatōis usū est. Si uero

nō uēdidit p̄ iusto p̄tio. s̄ nō
uult facere ita bonum forū ei
sicut illi q̄ dat pecūiāz nūeratā
sibi n̄ ē ufa. Tho. & ex d̄ ufiis. c.
Nauigati. & c. In ciuitate tua.

De cambiis.

Si fecit cābia mīuta puta
de uno floreno aureo ad
monetā: uel econūso accipiēdo
aliquid fm̄ cōez cursū n̄ ē illicitū.
Si fecit cābia realia p̄ lras de
loco ad locū & nō ficta ē lici-
tum moderatū lucrum.

Si fecit cambia que uulgarit̄
dicuntur sicca. ut per uenetoꝝ
a libre de grossi: usura est. q̄a
rea p̄r est ibi mutuū s̄ sub spe
lucri. h̄ frequētant̄ florentie.
Si tutor & curator pupillorū:
uel procurator: & factor cuius-
cumq̄ pecuniam pupillorum
uel p̄norum dedit ad usurā i
utilitatē illorū. ultra peccatum
mōtale cōissū i casu q̄ illi nolit
uel nequeat restituere. q̄a illi q̄
hūerūt utilitatē p̄cipalit̄ te-
nēt. s̄ n̄ restituētibz illis tenet̄
p̄curatō tutor & curatō & h̄i.
Si qs̄ emit agrū uel domū m̄p̄
to maiori p̄tio q̄ ualeat: intē-
dens q̄ uenditō reemat ab eo
deducēs hoc i pactū: & ip̄e it̄z
fruct⁹ recipiat usura paliata ē.

De mutuantibus sub spe.

Si qs̄ p̄ pecuniā mutuata

aliquando petit uel sperat p̄i-
cipalr̄ hēre ab eo aliquod ob-
sequiū uel utilitatē que p̄tio
possit estimari. ut opa labora-
toꝝ uel boū ad colēn̄ terras uel
mutuatoꝝ iumētoꝝ: uel aliqd̄
donū: uel ut p̄curet ei officium
uel beneficiū eccl̄asticū uel se-
c̄lare. Vel q̄ det sibi p̄ hoc
plus de fructibus t̄re eius quā
colit ufa est. Et q̄n̄ op̄ h̄ n̄ ab
eo cui mutuauit: s̄ ab alio ut a
dño uel a coitate recipit utilita-
tē exide d̄z illd̄ paup̄ibz erogāe

De accipientibz ad usurā.

Si quis accepit mutuo ad
usurā nō ad p̄uidendū sue
necessitati: s̄ ut det ip̄e ad usurā
uel ludat: uel a p̄ male utat̄ pec-
cat mortāl̄r. Idē si eū i ducit q̄
a p̄ n̄ erat fenerat⁹. Pe. d̄ p̄a.

De faciētibz statuta i fauo-
rem usurariorum.

Si fieret statutū i aliqua
ciuitate: uel castro: uel lo-
co q̄ usure soluāt: uel q̄ solute
nō possint repeti: aut repeti-
te nō debeāt restitui excōica-
ti sūt q̄ faciūt h̄i statuta: & q̄
iudicant secundū ip̄a. Vñ illi
qui faciunt cap̄a cū iudeis. ut
dñi & coitates continentia q̄
possit fenerari. Vel q̄ nō pos-
sit repeti i iudicio uel extor-
te ab eis & h̄i uidēt̄ incidere

in hac excoicatioēz. Dñi uero
q̄ h̄ faciūt & ciues q̄ h̄ cōsulūt
ex d̄ uſis clemētia. Ex graui.

Capitulum. 2.

De emptiōe ūo denariorū
mōtis ut florētie: uſ im/
preſticoz ut uenetiis: uſ loco/
rum ut lanue: q̄a aliq̄ ponūt q̄
dū eē uſariū: alii ūo nō. ſ. q̄riū
tenentes. iō nemini cōſulas ut
faciat q̄dū: factū ūo ſi potes
iducere ut p̄ mōtē ip̄i? uſ u/
ni? alii? ſiat & ſatſfaciat cōi/
tati uſ dē paupibz. bonū erit.
Si ūo nō uult adherens opi/
nioni q̄rie. nō facile cōdēnes:
q̄a in h̄i? ſm doctores nō eſt
p̄cipitāda ſūcia. de hiis: & aliis
ſupradictis h̄s in ſcda p̄ te ſū/
me. ti. 2. de uſuris.

De fraudulentia q̄ multis
modis cōmittitur. c. 3.

De fraudulētia q̄ fit: uſ in
rei ſubſtantia uendēdo
uſiā rē p̄ alia: ut uſū liphatū p̄
puro. cānes pecudias p̄ caſtra/
ti. cera: & arōata cū aliis mi/
ſturis uſ i q̄titate dādo men/
ſuras & pōdera dimiuta. puta
ūcias nouē p̄ libra uſ i q̄litate
ut rē prauā p̄ bona ut pānum
ferrū coriū aromata aīalia de/
ſeduoſa fruēt? & h̄i: & i hiis
ſi notabiſr dānificauit proxi/
mū peccauit mōtaſr & teneſ

ad reſtitutionē. Si parum nec
plus itēdēs: uciāſr: & paupibz
erogetur.

Si uēdidit rē aliq̄ m̄to maio/
ri p̄tio q̄ ualebat ſm coēz el/
tiatioēz illi? tēporis adūtenſ
peccauit mōſr & teneſ ad re/
ſtitutionē ſi p̄xim? notabiſr
ledit. ſec? ſi pay. Idē ſi emit
m̄iori p̄tio q̄ ualeat ex igno/
rātia uenditoris. Si fraudauit
iuſtas gabellas: & pedagia te/
netur coitati reſtituere ſi m̄/
tū uſ etiā parū: ſz tñ itēdēs
multū mortale eſt.

De falſificatione. c. q.

Si quis falſificauit aliq̄d
iſtrumētū uſ falſo ſciēſ
utitur ultra mortale teneſ ad
oē dānū q̄d in ſequit.

Si quis falſificauit lras papa/
les: uſ falſificatis ſciēſ utitur
eſt excoicat? cui? abſolutio
pape reſeruatur.

Si quis ex falſa cā ſuggeſta q̄
exp̄ſa nō obtinuiffet bñficiū
q̄d recepit. licet nō ſit excoi/
cat? tñ tēēſ ad reſtitutoēz e/
i? q̄d ſic recipit: ſeu ad renū/
ciationē bñficii: uſ reaſſigna/
tionē & huiusmodi.

Si quis falſificauit monetas
ultra peccatū teneſ ad reſti/
tutioēz. Idē ſi falſis ſciēſ utitur
& ēſ ipe q̄ i h̄i? fuit deceptus

Si qs falsat mēsuras: uel pōde
ra ciuitatē uel coitātē: uel falsis sci
ēf utiē: ultra mōtale tenet ad re
stitōnē & oīum dānoꝝ in dē se
qntiū. Si qs falsat lras p̄latorū:
uel sigilla: uel aliorū. ultra mor
tale tenet ad satisfactiōnē oīuꝝ
dānoꝝ in seqntiū. Idē dē f̄fificā
te libros uel alias scripturas i
dānū alioꝝ. Et nota qd q̄ falsifi
cātes instrumēta uel cōstitutio
nes p̄ synodales lras uel alia in
aliquibus locis lata ē sn̄ia excōis.

Excōmunicatio papalis.

Si qs in bullis papalibꝝ ap
pōit uel rēouet unā lraz uel
pūctū sꝫ Hosti. ē excōicat⁹ ex
cōicatiōe papali q̄ fit i curia: nā
i iur cōi nō hēt: & b̄ si bulle hnt
uigorē. nā si expirasꝫ earū ualō
puta qd erat gratia ad tēp⁹ &
expirasset si totū raderet. nō i
curreret qs excōmunicationē
nec i aliq̄ penā. Ricardus.

**Capitulū qntū de iniusticia q̄
fit in iudicio.**

De iniusticia uero q̄ fit a
iudicibꝝ assessoribꝝ aduo
catibꝝ p̄uatoribꝝ: & notariis: &
de quibꝝ debet iŕrogari di
cetur infra.

Si officialis q̄cūq; dat iustā sē
tentiam sciēf uel ex ignorātia
crassa & supina tenet p̄ti lese
ad satisfactiōē oīs dāni. n̄ satisf

faciat ille p̄ q̄ ē lata sentētia. &
similr assessor uel alius q̄ ad hoc
coopat⁹: & peccant oēs mōtalr.
Aduocat⁹ & procurator q̄ sciē
ter defendit iustā cāz: Si obti
neāt similr tenet parti lese ad
satisfactiōnē iŕsolidū. Si nō sa
tisfaciat clientulus. Idem si p
didit iustā causam ex ignorātia
crassa uel negligētia.

Accusator & testis sciēf p̄cedē
tes q̄ aliquē falso: tenet dē oī dā
no i p̄i accusato: & peccāt mōra
l̄r. Domini q̄ grauāt subditos i
collectis iustis tenet ad restitū
tionē & dē uitiiis eoꝝ dē q̄bꝫ sūt
iŕrogandi hēs i. 3. pte. c. 2.

De furto capitulum sextū.

Si quis rē aliq̄ occēte inui
to dño nō solū abstulit ab
eāneo sꝫ etiam filius parētibꝝ:
uxor uiro: seruus dño: discipul⁹
magistro: socius socio: cōsāgui
neus cōsanguineo: furtū ē. si est
qd nōb̄le dānū. unde & mor
tale. & tenet ad restitutionem.
Sec⁹ si qd minimū: ut aliquos
fructus & q̄trinū & huiusmōi.
Si rē sibi mutuātā retinuit: uel
aliā rē alt⁹ ueniētē ad man⁹ ei⁹
nō restituit furtū fecit. nisi ille
tātūdem brēt de suo cōtitudiā
quod non uult restituere.
Si iuēta q̄ nō hnt p̄ derelicto
non restituit: sed sibi retinuit:

& si post inquisitionē nō reperit
cui? sunt iuēta: d; paupib; ero
gare. alias esset mōtale. n̄ ipi ut
indigenti darentur.

De thesauris inuentis multum
stat q̄suetudin. Si usus ē pigne
re ad sui utilitatem q̄ dñi rei vo
lūtate. Si usus ē re cōmodata ad
aliū usū q̄ fuerat cōmodata. uel
re d̄pōita sine licētia d̄ponētis
nisi p̄sumat dñz rei eē contē
tū teneē h̄mōi d̄ illa utilitate.
Si religiosus dedit de bonis
mōasterii sine licentia sup̄ior;
bita uel p̄sumpta. Idē si aliqd
occulte recipit: uel retinet: qd
ē mōtale & p̄petari?

Si prelat? expēdit bōa eccl̄ie
in t̄pes usus deputata repara
tioni eccl̄ie: uel paupib; uel bo
na monasterioz; peccat mō
taliter.

Si aliq; recipit a religiosis a
liquid sine cā rōnabili: uel pro
t̄pitudinē: uel lucri acq̄sitione:
uel cā amicitie & parētelles si
ne aliqua indigentia.

De sacrilegio qd cōmittit̄
circa res sacras .c. 7.

DE sacrilegio qd est circa
res sacras. Si ip̄soluit: uel
dedit sup̄ hoc consiliū ut ipo
nerētur collectē c̄p̄icis siue ec
c̄lasticis p̄d̄is nō bita licētia
a romano p̄tifice & si secut?

ē effectus ultra mortale teneē
ad restitutionē: & nisi post ad
mōitioēz desistat ē excoicat?.
Si fecit: uel fieri fecit statuta q̄
tra libertatē eccl̄iasticā: uel cō
suluic fieri: ultra mōtale teneē
de dānis factis: ēq; excōicatus
ipse: necnō scriptores: & iudi
cantes secundum ea.

Si usurpauit patrōatū de no
uo alicui? eccl̄ie uacātis: uel mo
nasterii: uel locorum piorū: uel
bona ip̄oz; locorū uacantium
est excōmunicatus.

Si abstulit res sacras ut cali
ces & paramēta de loco sacro
aut rē sacrā de loco nō sacro
& furās i eccl̄ia res nō sacras.

Si effregit locū sacrū ut por
tas eccl̄ie: uel locū religiosum:
uel p̄ortas cōuētus ultra pecca
tum & obligatōēz ad restitu
tionē teneē de iuria & de dā
no & est excōicatus. & añ de
nūciatōēz p̄t̄ absoluti a dioce
sano. Post denūciationē uero
solū a papa uel p̄nario. c. Cō
q̄sti. ex de s̄ntia excōicatiōis.

Si fecit incēdiū studiose i lo
co sacro uel religioso. idē iudi
ciū est. sicut de effractorē. ut
dicto. c. Peruenit. Incendiarii
aut̄ alioz; locorū de iur̄ cōi nō
sūt excoicati. In aliqb; at̄ locis
sic p̄ synodales cōstitutiones.

Si legata facta ecclesiis uel aliis piis locis aut pauperibus non soluit integre: & si nimis differt peccat mortaliter: non impossibilitas eum excuset: & alicubi est excoicatio synodalis.

Si clericus recipit beneficium symoniacum ultra uictum symonie omnes fructus illius beneficii furtive accipit & tenetur ad restitutionem.

Si prelatus ecclesie ex dolo uel lata culpa amittit bona ecclesie tenetur ad restitutionem.

Si non dedit laicus decimas uel consuetum dare: tenetur ad restitutionem.

De rapina uiolenta .c.8.

Rapina est quando res iniuste auferuntur per uiolentiam. Si res alterius rapuit ultra mortale & restitutionem ad quam tenetur debet etiam petere ueniam si commode potest de iniuria uiolenter illata.

Si quis est pirata preda in mari quando cumque idifferet ultra mortale & restitutionem ad quam tenetur est excoicatus papali excoicatione. ut patet per processum qui fit annuatim in curia contra hereticos. Secundo uero est de illis qui faciunt hereticis contra illos cum quibus habent bellum.

Si quis est depredatus roipetas: uel euntes: uel redeuntes ab urbe romae: uel depredatus est potantes necessaria ad usum curie est excommunicatus a papa.

Si in bello iusto depredatus est: et inimicos ultra mortale & restitutionem non debet absolui nisi disponat in illo & in alio iusto nunquam se reperire.

Si in bello iusto abstulit ab amicis sic faciunt stipendiarij uel ab ecclesiis inimicorum tenetur restituere.

Si iuasit hostes: uel discurrit per terras ecclesie ultra peccatum: & restitutionem est excoicatus excoicatione papali per processum curie annuale. Nota quod omnes dantes consilium ad aggrediendum siue sument aliquod bellum iniustum sine quorum consilio non fuisset factum: uel fieri non poterat tenentur insoluidum de omnibus danis id secutus. b. Ray: & alij. Si precipauit in eie rapie: uel furti uel alij iniuste danificationis in aliquo infrascriptorum modorum: quod continetur in his uerbis.

Iussio. consilium. consensus. palpo. recursus.

Participans: mutus: non obstat: non manifestas. tenetur insoluidum. i. in totum de omni danno secuto quousque istiusque passus est satisfactus sit.

Intellige tamen hoc cum distinctione uel ad primum usum de tali iussione uel consilio: uel consensu coopationis: uel palpo. i. adulatione: uel recursu. i. receptio latronum uel reus ablatus: tali dico adulatione & recursu quod sine heretico

nō fuisset facta rapina: uel dam-
nū. Alias nō teneret in q̄ntū
puenisset ad eū de re rapta: uel
de q̄nto dāno fecisset cū suis: uel
q̄ntū p̄ fuisset factū p̄p aliq̄d
p̄dictorū ab eo factorum.

Quātū ad s̄m ūsū nota q̄ non
obstās nō māifestās & et mu-
tus tenet q̄n sunt officiales &
possūt impedire dānū & non
faciūt. alias nō tenet ad resti-
tutioēz l̄z peccet si possūt im-
pedire dānū & nō faciūt Tho.
in. q. di. 22. Pet. & Alber.

Itē et p̄la dicit uel p̄la de his
refferūt sup. c. Sicut dignum
de homicidio. Quātū ad p̄ci-
pacioēz istud fieri pōt m̄lti-
p̄r. Vno mō coopando cum
aliis ad rapieñ & tūc ad illud
tenet qd recipit: uel damnificat
si nō fuit i cā p̄cipali: uel qua-
si. Scdō mō recipiēdo p̄ uia do-
ni de rapina & ad illd tenetur
qd recipit. Tercio mō p̄ cōsu-
matioēz rapine ut uictus uesti-
t⁹ & h̄i: sicut famuli raptorū
& famuli usurarioz: uel ipsoz
usurarioz: q̄ h̄nt oia de rapia: uel
usura: & tenet ad illd qd cōsu-
mūt. Quāto mō p̄ dotationē
ut marit⁹ qui sciebat socerum
nō h̄re n̄ bona rapta & usaria
nō pōt recipe dotē & si reci-
pit tenet restituere. Si autē

filia remāet uidua tenet resti-
tuere dotē q̄ d̄ aliēo ē. s̄ si ne
sciebat eē. tūc diūsa ē opinio
inī doctores. Vtrū teneat ma-
rit⁹ ei⁹ p̄ filia. s̄ filia uidr tenri
Quito p̄ p̄prioēz rei rapte uel
furtie & si sciēt fecit ob sui u-
tilitatē ultra mōtale tenet ad
restitutionē si iueit dñz rei. Si
ūo non repit paupib⁹ erogare
tenet: uel p̄riu ei⁹: et si iā q̄lū-
p̄sisset. Si ūo ignoranter siue
ignorātia iuris siue facti a pec-
cato pōt excusari. S̄ q̄n scit te-
net ad restitutionē: si nondum
distraxit. et sine p̄rio petito a
dño rei: s̄ repetat a uēditōe si
pōt. Idem de oib⁹ q̄ successiue
emerēt rē hanc n̄ pu⁹ distra-
xerit illā rē q̄a bōa fide distra-
xerūt uendendo: nō tenet ipsi
s̄ emēs eā. De hac mā uide in
.2. parte sūme.

Qui īpedit aliū iuste a cōsecu-
tione alicui⁹ officii: uel b̄nficii:
uel officii ecclesiastici: uel secl̄aris
ubi sibi erat iā ius acq̄sitū. te-
net ad satisfactōēz talis dāni. Si
autē nōdū erat sibi ius acq̄sitū:
s̄ erat i uia acq̄ren tenet ad ā-
bitriū boni uiri q̄ntū pōt illd
dānū i ipō dubio estīari. Simi-
l̄r & q̄ deicit iuste aliquē ab
obtēto iuste: uel a p̄r procurat
tūci sicut cū iuste p̄cedit Tho.

in .q.

Qui ifert dānū quod in specie
restitui nō potest ut mutilatō
mēbri: cū q̄ ille lucrabatur v3
manū ī scribēdo. uirgitatē alī
auferēdo p̄cipue p uiolētiam:
& seduct onē: mōtē īferēdo ali
cui q̄ solo labore nūtebat faili
am: sciēt dādo ad uēcturā u3 uē
dēdo equū claudicātem: u3 a p̄r
nociuū & n̄ illi idicādo: uñ em
ptori seq̄t nocumētū tenet sa
tisfaceē d̄ h̄i ad ābiētū bōi uiri
Si mulier sup̄pōit sibi alienū
pātū: u3 cōcepit d̄ adulterio ne
sciētē uiro tenet uiro de oibus
expēsis factis filio putatio &
cōsanguineis: & filiis: u3 aliis he
redib; de hīs que puenerunt
ad eā bonis. Nō tñ tenet mu
lier illa manifestare factū cum
piculo uite sue. Ray. s3 qūo a
gen sit. uide ī secūda pte sūme
ri. de restitutionib;.

Si existēs camerari⁹ siue the
saurari⁹ coitat⁹ q̄ uulgarit̄ dē
camerlingus seu notarius seu
aliqd̄ hīs officiū p̄ q̄ ē sufficiēt
salariat⁹ & nihilomin⁹ ab his
p̄sonis cū q̄b; exeget officiū su
ū puta faciēdo cedulas: & h̄i .
aliqd̄ exigit usurpatio est. nec
puto q̄ excuset eū cōsuetudo
sicut nec a rapia. pp̄ hoc enim
statuūt salaria ne petat ab il

lis. uñ & peccat & d3 paupib;
erogari. h̄ dico q̄a difficile es
set dare tale qd̄ pp̄riis p̄sonis
cū qd̄ modicū sit. ar. iq. q. 5. c.
Non sane .

Si cū pecuniis coitatis q̄s hēt
ī deposito negociat̄. & si qd̄ cū
eis lucrat p̄ tract⁹ u3arios te
net restituere u3as ei a quo ac
cepit. Si uo p̄ cōtractū licitum
uideēt teneri coitati saltē pro
parte. u3 partē paupib; ero
gare tenetur .

Si q̄s īgressū ī religiōez educit
u3 p uiolētā u3 p p̄suasiones:
ultra peccatū mōtale cōmissū
ē excoīcat⁹ cū uiolētā ifert p̄
sone: & tenet illū u3 aliū indu
cere ad religiōē ī satisfactio
nē. Vel tenet īpē īgredi si nō
hēt īpedimētū f̄m. Pet. & Io.
De eo uo q̄ oīo itēdit īgredi
religiōē s3 nōdū īgressus re
uocat p̄ aliquē ab illo p̄posito:
idē dicūt qd̄a: qñ. s. n̄ ex cā iusta
puta q̄a ī illa religiōe male ui
uit. s3 ex cā rationabili.

Decimū p̄ceptū de deside
rio habēdi res alienas. c. unū

ALtra peccatū opis iū
ste usurpatōis diūsa
sp̄x de q̄b; dictū ē: et
ītrogañ est de desiderio h̄ito
cīca res alienas h̄ndas seu acq
rēdas iūsto mō: qd̄ desideriū

siue cogitatio si ē cum cōsensu
rōis & alicui⁹ rei notabil⁹ sēp ē
peccatū mōtale eiusdē sp̄ei cu-
i⁹ est op⁹ illi⁹ iniuste acq̄sitō-
nis. Sicut ūbigrā desiderans
h̄re p̄ ufas ē sp̄es ufe. Si p̄ ra-
pinas ē rapina. Si p̄ uia occultā
ē furtū. Si rē sacrā: est sacrile-
giū: & sic d̄ aliis. iō ītrogañ est
qmō desiderauit rē alienā ut
h̄eāt sp̄es peccati q̄ necessaria
ē cōfiteri. In his tñ peccatis
cōdis nō tenet ad restitutōez.
Nota ē cū qs aliquē dānificat
p̄ximū i minio: si h̄et p̄poi-
tū dānificādū i m̄to si posset
peccat mōtalr. Vnde emētes
& uēdēres q̄ncūq̄ parati sunt
decipe p̄ximū i m̄to si pos-
sunt cōmode. mōtalr peccant
licz actu i modico decipiant.

Octauū p̄ceptū. Nō eris te-
stis iniquus. De mēdacio. c. i.

DE medacio. Si dixit mē-
daciū p̄niciosū. i. q̄ sit cō-
tra honorē dei ut i his que sūt
fidei uł dānū notabīe p̄ximi
sp̄uale: uł tēporale mōtale est
f̄m Tho. 2. 2. ūbigrā. Si dixit
fōnicationez uł ufa n̄ ē pec-
catū mōtale.

Si negat q̄ ip̄e: uł ali⁹ debz da-
re p̄ximo suo qđ ip̄e nouit: &
h̄i. si dixit mēdaciū i iudicio i-
trogat⁹ a iudice: p̄iur⁹ ē: & mō

talr peccauit scđz beatū Tho.
Si dixit mēdaciū i confessione
de necessario cōfiteādis mōtale
est. Idē si i p̄dicatione studiose.
mōtale ē: n̄ ex subreptione uł
subita locutiōe ip̄remediate.
Si p̄sona q̄ dicit mēdaciū ē
officiōsū est p̄sona auctoritatis
& magne reputatiōis seu p̄fec-
tiōis: posset p̄ accidēs tale mē-
daciū esse mōtale si idē se q̄ret
grauē scādālū in mētib⁹ hoīuz.
Si dixit mēdaciū iocōsū. i. cā
solatiū: uł officiōsū. i. ad utilitatez
aliquā cōseq̄ndā sp̄ualem: uł
t̄palē sine nocumēto ali⁹ sēp
ē ueiale peccatū: Tho. 2. 2. q. 3.
Si dixit f̄m testimoniū q̄ aliquē
i iudicio: uł accusauit iniuste: ul-
tra mōtale peccatū tenet de oī
dāno leso: & ē ad restitutionē
fame ut. f. dicat se f̄m dixisse.
sz postq̄ ille ē p̄iur⁹ nō tenet
p̄ piculū qđ ei īmineret.

De detractiōe. c. 2.

Detractiō ē p̄ quā auferē fa-
ma ali⁹ & multiplicr. Si
qs imponit ali⁹ aliqd falsū qđ
sit notabile: mōtale ē. & tenet
ad restitutionē fame: n̄ ex hoc
īmieret ei magnū picl⁹ Tho.
2. 2.

Si ad peccatum alterius quod
narrat addidit aliquid nota-
bile ultra peccatum tenetur ad

restitutionē fame n̄ ex h̄ imie
ret ei magnū piculū. Tho. 2. 2.
Si ad peccatum altī qd̄ n̄rat
addidit aliqd̄ nobile ultra pec
cūz tenet ad restitutionēz fame
si illd̄ dcūz iportat ifamiā.

Si peccatū altī mōtale cū eēt
occultū ad diffamādū manife
stauit aliis peccauit mōtalr: &
tenet ad restitutionēz fame i q̄
tū pōt. n̄ illd̄ crimē postea per
aliā uia esset publicatū.

Si peccatū altī occultū mani
festauit nō itēdēs diffamā: uł
al nocere s̄ ex qd̄ loq̄itate. n̄
uideēt mōtale n̄ p̄ccidēs: v̄z si
ex hoc seq̄ret diffamatō illius
puta q̄ audiētes publicāt.

Si accusauit i iudicio: uł denū
ciauit p̄lato crimē altī nō ze
lo iustitie. s̄ ex malivolentia
peccauit mōtalr: s̄ ad restitu
tionē fame non tenet seruato
ordine iuris.

Si fecit libellos famosos .i. ce
dulas siue scriptas i detractiōē
altī pōnēs in loco publico ut
legāt: aut cantiones & h̄i mō
talr peccauit & tenet ad resti
tutionē fame.

Si peccatū altī ē manifestū
n̄rat ex odio & itētiōē nocē
pccāt mōtalr s̄ ad restitōē fāe
non tenet. Si aut̄ ex loq̄itate
n̄rat peccat uenialr.

Si defect̄ alior̄ q̄ sūt pecca
ta uenialia cōt̄ recitauit ex lo
q̄itate: uł aliq̄ indignatiōē: n̄
ē mōtale peccatū n̄ ex hoc itē
deret ēt diffamare. Si signifi
cauit peccatū altī mōtale &
occultū p̄lato: uł pentib: cōfē
for: uł aliis q̄ sūt p̄lone mātē:
ut possit meli⁹ puideri. qd̄ p̄
cipue hēt locū cū timeēt de re
ciduo: n̄ ē peccatū s̄ chāitas.
Nota tñ cū q̄s tenet ad restitū
tioēz fame si falsū dixit: d̄z di
cere his q̄b: dixit se f̄lm̄ di
xisse: nec excusat: q̄a sit ei ue
recundia magna. Si aut̄ dixit
uerū nō d̄z dicere illis se falsū
dixisse q̄a eēt mēdaciū s̄ iu
ste & male dixisse.

Si q̄s n̄rat crimē altī prout
audiuit dicens se audiuisse sic
ab eo dici: occultū ex loq̄i
tate: uł leuitate non uidetur
mōtale. nec tenet ad restitū
tioēz fame: uł si ē dubium.

Si q̄s bōa facta ab alio dixit
mala itētiōē eē facta v̄z pp̄ hy
pocrisī & supbiā & h̄i itēdēs
eū ifamare peccat mōtalr. Idē
si negat bona facta ab aliq̄. Si
etiā tacet bona q̄ scit cū ē ne
cessariū ad liberandū p̄ximū.
Si audiuit ifamatiōes & diff
matiōes alior̄. Nā si h̄ facit q̄
delectat de ifamia eorū pccāt

mōtātr. Si autē hoc facit qā d/lectat de loq̄citate s; displicet ei infamatio alioꝝ non uidetur mōtale. In p̄latis autē q possūt h̄i p̄hibere & nō faciūt mōtale uidr. di. 25. § Alias autē Ea demum in glosa.

De auaritia q̄ ē primum uitii capitale.

Incipit sc̄da ps i q̄ tractat d mō interrogādi penitētes a ḡfessōe d̄ septē uitiiis capitalib; & eoꝝ sp̄ebus. & p̄mo de Auaritia & hēt cap̄a .9. Titul⁹ p̄m⁹

Auaritia trip̄l̄r perpetrāt. s. iuste acq̄rēdo: tenaciter retinēdo: & iordiate amādo: hētq; mltas sp̄es. Prim⁹ mod⁹. s. iuste acq̄rēdi de q̄ supra dictū ē i capitulo. Nō furtū facies. restāt tñ alique d̄ q̄b; diceēt. Secūd⁹ mod⁹ retinēdi tenacit̄. & Tertius. s. amādi iordiate postea iferius ponentur.

De symonia .c.i.

Symonia q̄ ē cīca sp̄ualia & ē sēp mōtale peccatū i oī casu. Nota q̄ pecunia q̄ recipiūt symōiace: nō d; restitui ei q̄ dedit: s; de necessitate d; paupib; erogari: ut illi eccl̄ie i cui⁹ iuria data est. Si dedit pecuniaz: ut aliqd aliud qd̄ p̄cio possit estimari. p̄ bñdo aliq̄ sa-

cram̄to ut baptismo: eucharistia bñdictione nuptiarū: p̄nia: ōdiatione crismate: & ex̄ma unctione: q̄ si p̄ciū hui⁹ sacramēti: cui⁹ signū qñ dat: ut p̄ciū: & sit pactio cū dāte. Idē p̄sumit qñ negat sacramtū si nō dat pecunia: symonia ē: nec excusat q̄lū etudo. Sec⁹ uero ē si dat ut elemosynā & gratis nō coact⁹ sed sp̄ote & ad suā consuetudinē non exactus.

Si c̄pic⁹ existens accepit aliqd t̄porale p̄ aliquo sacramento dato ut dando ut p̄ciū ei⁹: ut qā aliē nō dedisset symonia ē.

Si dedit aliqd qd̄ p̄cio possit estimari p̄ aliq̄ bñficio eccl̄iastico simpliciter: ut curato obtinēdo symoniā cōmisit: s; soluēdo taxā curie: & bullas n̄ reputat syōia.

Si p̄ aliq̄ bñficio eccl̄iastico: ut dignitate bñda aliqd t̄pale dedit symoniā cōmisit: & Idē de q̄fē rētib; bñficia & officia h̄i p̄ t̄paliib; Si emit: ut uēdidit aliq̄ capellā eccl̄ie symonia est. Si emit: ut uēdidit sep̄turam eccl̄iasticā siue sepulchrū ubi ponit cadauer: siue officium eccl̄iasticū symoniā cōmisit.

Si patron⁹ existēs p̄ pecunia elegit: ut p̄setauit istituēdū symoniā cōmisit.

Si emit: ut uēdidit aliquod ius

patronat⁹ alicui⁹ capelle: u^l ec
cl^e symonia est.

Si p^orexit p^oces carnales p^o ali
quo idigno ordi^o u^l b^onfici^o
do sym^oia est: si it^edit ut p^olatus
r^one p^ocū p^oncipal^r ass^etiret.
Si fuit mediator ad p^ocuraⁿ al
tⁱ aliq^d sp^uale: ut b^onficiū: ordi
nē: & h^oi p^o aliq^d t^pali. Si con
duxit aliq^{uē} ad p^odicaⁿ p^oct^oe
p^ocūie & h^oi symoniā cōsistit. &
sib^r p^odicator q^u b^o m^o accepta
uit symoniā cōsistit.

Si filiū u^l cōsanguineū u^l seruū
misit ad monasteriū p^ostione
facta de t^eta q^uitate p^o igressu
m^oasterii sym^oia cōsistit: necn^o
moiales n^o f^ote m^oasteriū est
adeo tenue q^u n^o sufficeret illi
p^ouidere. De symoniis cl^eric^o.
uide iⁿ t^eta p^oc. c. de clericis. De
h^oc u^o mat^oia sym^oie h^os pl^ei
us i. 2. p^oc titulo p^o de symonia
per totum.

De prodicione .c. 2.

Proditio frequēter ex aua
ritia fit. Si prodidit ciui
tatē: u^l castrū: u^l p^osonā inimi
cis ultra m^orale tenet de d^oni
dāno iⁿde secuto. Si p^odidit res
altⁱ iⁿ iuste auferētib^o idem. Si
p^odidit secreta altⁱ iⁿ iuste ultra
mortale tenet d^o dānis iⁿ secu
tis. Secus si secreta iniq^{uē} ut cō
iuratiōes & tractat⁹ q^u ciuitatē.

u^l nocūta p^osonā m^oifestat.
q^u tūc b^on^o facit & facit tenet.
Si recepit aliq^d sub sigillo cō
fessiōis: s^z nō iⁿ g^ofessiōe: si reuel
lat peccat m^otal^r. n^o ill^u esset
q^d iniquum cui possit obuiare
manifestādo. & si de hoc p^op^o
dit q^u p^omisit peccauit m^ota
l^r. s^z nec d^z tenere secretū q^u
est tunc peccaret. Si legit l^oas
altⁱ clausas uid^e m^orale: n^o po
neret sp^u iⁿ ratibatione mit
tētis u^l ei⁹ cui mittitur.

De acceptōe p^osonarū .c. 3.

Si accipit p^osonā iⁿ iudicio
v^z q^u magis audit unam
p^osonā q^u aliā: u^l credit uni ma
gis q^u altⁱ nō fuato ordine iu
ris u^l magis declinat ad unā p^o
tē q^u ad alt^ā r^one amicitie: &
h^oi posset esse mortale.

Si iⁿ distribuēdis b^onficiis: u^l of
ficiis eccl^easticis: u^l secularib^o
admittit idignos peccat m^ota
l^r & tenet de dānis iⁿ secutis
personis.

Si iⁿ faciēdis cedulis q^u uulgarit^{er}
dicūt scrutinia sciēnt^{er} admittit
idignū: u^l q^u phiberet admit
ti u^l excludi dignum peccat
mortāl^r.

Si iⁿ distribuēdis onerib^o u^l
iⁿponēdis collectis ciuitatis sciē
ter grauat aliq^{uē} q^u u^l ultra d^obi
tū u^l alleuiat peccat m^otal^r.

& si solū ex ei⁹ deficiētiā fieret talis distributio: teneat dānificatis de dāno. Sec⁹ uero ē si ponit cū eo p̄s alii.

Et si cū hēz distribueat elemosinas alicui⁹ societatis uel testamēti & h⁹i nō fideat distribuit: & si dedisset nō idigētib⁹ ultra mōtale teneat ad restitutionem.

De turpi lucro .c. q.

Si iudex accepit pecuniā ut iudicaret. aut bene iudicaret aut nō iudicaret: aut iuste iudicaret peccat mōtalit̄ & teneat illā restituere danti: nō dedisset ut male iudicaret: q̄a tūc teneat dare paupib⁹. Idē de teste p̄ testioio fallo ferēdo q̄a peccat mōtalit̄ & teneat restituere. Si fecit istrumētū i fraudē usurum ut notari⁹ peccauit mōtalit̄ & mercedē quam accepit: d̄ paupib⁹ erogāt. Si fuit usurarius i āte usuria peccauit mōtalit̄ & si bōa usarii eēnt obligata restitutiōi nō possit retinere salariū: s̄ debz restituere creditorib⁹ usarii: alias aut posset: s̄ illud dare d̄ paupib⁹ de honestate tñ: nō de necessitate: nō ipe esset pauper.

Si recepit pecuniā p̄ t̄pitudie ut meretrix uel mala mulier d̄ illā paupib⁹ erogare: nō tñ de necessitate: s̄ de consilio

honesto.

Si q̄s facit aliquā artē: uel artificū cui⁹ usus ut plurimū est ad mōtale. ut facere taxillos: uel cātas & h⁹i peccat mōtalit̄. nec d̄ absolui nō dispōat illud dimittere. Lucrū uō ex h̄ factū d̄ paupib⁹ dare ex cōsilio nō p̄cepto. Si dieb⁹ festiuis emit: uel uēdidit negociādo nō fōte i nudis: uel fecit cōtract⁹ ap̄ nō necessarios tūc: uel scripsit uel fecit aliqd manuale p̄ lucro ultra peccatū: s̄m aliquos d̄ illud lucrū paupib⁹ dare & h̄ pot⁹ uidetur de honestate q̄ de necessitate.

Si t̄pre messiu: uel uindemia: emit bladū: uel uinū. uel fruct⁹ ut alio t̄pre uendat carius non existēs talis rei negociator: ne q̄ p̄ aliq̄ honestū finē. s̄ p̄ cupiditate t̄pre lucrū ē: nō tñ teneat i aliquo.

Si accepit aliqd ut aliquez eligeret ad dignitatē aliq̄ t̄pralē uel officiū seclare uel uendidit h⁹i officia seclaria t̄pre lucrū ē: nō tñ teneat ad restitutionē aliquam.

Si mercator: uel alius pōtauit. uel pōtari fecit ferrū ligna: & q̄cunq̄ mercimōia ad trās infidelium nō hñs licentiā ap̄licā: ē excōmunicat⁹ excōmunicatiōe

papali: icurruntq; alias p̄as. ut
hēs i q̄ra pte rī. p totum. Idz
de dātib; i h auxiliū & cōsiliū.
Si negociator exercet negocia
tiōes nō ad aliquē finē hōestū
vz gubernare familiā utilitatē
patrie & h̄i. s; p̄cipalr ob i
mēsā cupiditatē cōittit turpe
lucrum. Nō tamē tenet de ne
cessitate dare lucrū paupib; s;
unā pte d cōsilio & honestate.
De ludo m̄ultiplici. rubrica. c. 5.

Lud9. si lusit ad taxillos ul
cātas: ul ad aliū ludū fōtu
ne. Si uicit p fraudē: ul p falsos
taxillos: ul mēdaciose tenet il
lū qd sic uicit restituere amit
tenti ultra mōtale cōissū: n̄ sit
quid parum.

Si uicit ab eo q alienare nō po
tuit: ut suo: religioso: uxore: fi
liofam: & h̄i tenet restituere
his q hnt curā illoꝝ: & ē mōta
le si ē quid notabile. & si ex cu
piditate acquirendi ludit.

Si p m̄p̄tā iportunitatē traxit
aliū q n̄ icēdebat ludere: ul re
tuit uolētē recedere ultra mō
tale tenet illi si ē qd notabile.
Si acquirit seu uicit p ludū h̄i
i locis ubi p̄hibet lud9: & mā
dat fieri restitutio siue legib;
ip̄alib; siue municipalib; & f
uat q̄tū ad utrūq; dz tūc fieri
restitutio illi q amisit. secus si

leges ille sunt abrogate p q̄riā
cōsuetudinem.

Si uicit p ludū i aliis casib; ex
ceptis p̄dictis: nō tenet illi re
stituere q amisit: q̄uis possit
elemosiaꝝ si sit paup elargiri:
sed dz paupib; erogare de bo
nestate & q̄silio: s; m aliq; tenet
de necessitate qd tutius ē. non
opōt; tñ tales stringere ita ad
etā restitutiōez sicut i furtis u
fā & h̄i. Scd; dō Ray. sūt q;
dā p̄sone qb; idistictē tenetur
qs restituere q̄qd ab eis lucra
tus fuerit i alee & taxilloꝝ ludo
uidelicet: furiosi: pdigi: m̄iores
.25. ānoꝝ & maxie pupilli. Itē
mētecapti: surdi: muti: cecī: &
q ppetuo mōbo laborāt q̄a ta
les reb; suis supesse. i. puidere
nō possūt: p̄pter qd dādī sunt
eis tutores & curatores. Idē uī
deī diceñ de suis mōacis & ce
tis claustralib; & filiis fālias q;
nō hnt peculū castreſe ul q̄si:
& de uxore que nō hēt bona
parafrēalia: & etiā de admini
tratorib; reꝝ eccl̄iasticaz que
sūt paupū: & de similib; plōis.
tamē tales pecunie nō sūt re
stituēde eas pdētib; s; tutori:
curatori: patri: monasterio: do
m̄io: marito: eccl̄ie: & h̄i mōi.
De restitutiōe taliū uīd plen9
i sūma in. 2. pte de restitutiōe

ludi. De alijs uo q̄ cōtīgūt i ludis ut fraudes blasphemie amissio tēporis & h̄i habes i capitulis alijs.

De inquietudine .c.6.

Inquietudo circa tēporalia acq̄rēda & cōsuanda. Si h̄uit im̄sa sollicitudiez circa h̄i & pp̄ h̄ dīstī aliqd̄ necessiū ad salutē ut missā & h̄i ē mōtale. Si uo nō dimisit necessaria s̄ remissior fuit q̄ ad sp̄ualia uēiale ē. Si habuit nimīa sollicitudiez circa h̄i ex pua cōfidētia auxilii dei i se n̄ ē mōtale. s̄ uidet̄ ueniale. ē tñ m̄tū ipeditiū uñ deuotionis & alioꝝ bonoꝝ spiritualium.

De ihumāitate retiendi tenaciter. c.7.

Auaritia i retinēdo tēacit̄. seu ihumāitas nō faciēdi elemosinas cōporales idigētibz qñ pōt h̄ ūsu continetur. s̄.

Visito: poto: cibo: redimo: tēgo: colligo: condo.

Si h̄ns supflua q̄ ad nāz & q̄ ad decētā stat⁹ sui p se & familia sua nō subuēit necessitatibz aliorū ē tñ nō ex̄mis: s̄ magnis q̄s nouit mortale est.

Si h̄ns de supfluo q̄ ad nāz & si nō quo ad decētā stat⁹ p se & familia sua nō subuēit paupibz i ex̄ma necessitate q̄s nouit

mōtale cōt̄ iudicat̄. s̄ hic op̄z m̄ta cōsiderare ad bñ itelligēdū. uide d̄ h̄ in secūda pte t̄i. p̄. Si nō subuēit idigētibz de iduſta & āte sua cū potuit. ut medicus medēdo: & uſitādo infirmos paupes sine salario. Aduocat⁹ i aduocādo: pcurator pcurando & h̄i uidet̄ mortale.

Si q̄s n̄ subuēit paupibz necessitates ex̄mas patiētibz: cū posset: uſ tādauit dare: & exaspauit paupes ueniale est.

Si parauit paupibus nimis sup̄tuoſa: uſ nimia q̄stuatibus sic cā idigētibz: uſ utētibz male elemosynis peccatū ē poti⁹ q̄ meritum.

Si laborātibz p eo i q̄cūq̄ mīsterio nimis distulit dare eis mercedē: ultra cōuētōnes scās cū tñ possit soluere: possz esse mōtale si icurreret graue dānū p scādālū. idē si aliqd̄ defraudauit

De auaritia amandi res iordinate .c.8.

Nota q̄ si quis res ēt iuste acq̄sitas ita iōdiatē amat ut ibereat ei ut fini: cui⁹ signū ē qñ pp̄ eas nō amittēdas esset parat⁹ facere q̄ aliqd̄ p̄ceptoꝝ dei peccat mōtalr: q̄a p̄s diligit creat̄az q̄ deū. Si autē nullo mō uellet facē q̄ salutē suā pp̄ h̄i t̄pralia: q̄uis iōdiatē afficiat

seu amet ea ueniale est.

De prodigalitate contraria
auaritie .c.9.

Si superflue expedit sua sub-
stantia uel in edificiis superuo-
sis uel in equis: uel in quibusdam
ludis: uel in frequentibus: uel in
palestris: uel in ludis: uel in orna-
mentis: uel in epitudi-
nibus & precipue mulieribus: uel in ense-
nis: uel in hystrionibus & huiusmodi pecca-
tum est: & quando est nobilis excessus
sed est sine consensu est ueniale: uel non
lucrum est de re nobili sed propter
necessitatem sui statum est mortale: uel in modi-
co est ueniale. Descendere autem ad
procuratorem: puta de muliere quando est
mortale: uel ueniale non de facili
potest dari iudicium et tunc a quo
cognoscatur.

De Inuidia quod est .2. uitiu capi-
tale. Titulus .2. de inuidia & eius
species .q. & habet capitulum .q. c. i.

Inuidia est tristitia de alio
bono in quantum desiderat ut
diminuat ut propter excellentie: & si
sit ex consensu rationis mortale est:
non esset de aliquo re parum: sicut puer
qui uidet alium puero qui habeat plu-
res fructus & huiusmodi. Sed si sit secun-
da motum sensualitatis: & cum dis-
plicentia rationis est ueniale: uel non
lucrum est de re notabili. Interrogandum est
secundum statum de huiusmodi inuidia. scilicet si pla-
cet alii placere uidetur de maiori pro-
latione: uel dignitate. Si est

officialis de maiori & digniori
officio. Si doctor de maiori sci-
entia & cursu. Si scolarius de acu-
tiori ingenio alii? scolaris. Si ci-
uis de maiori honore & repu-
tatione alii? Si spiritualis de ma-
iori fama alii? Si mulier de alii?
multo filiis ornamentis pulchritu-
die & huiusmodi. Si artifex de artificio
artis sue & lucro & sic de aliis.
Si quis cum dolet de bono proximi
sui: non ex eo quod ille habeat. sed de
defectu suo quia ipse illo caret
contemnit tamen quod proximus habeat: non
pertinet ad inuidiam. & si quis doleat
de bono inimici ex hoc solum. quia
timet in se nocumendum non pro-
prie pertinet ad inuidiam.

De odio & aliis filiabus inui-
die & primo de odio .c.2.

Si habet odium ad deum quia fla-
gellauit eum: uel impediuit
mala desideria eius: uel alia decem
mortale est. Si habet odium ad proxi-
mum desiderans malum eius ut malum
& si est malum nobile quod illi appe-
tit ratione deliberata mortale est:
siue malum sit in persona: uel fama: uel
substantia: uel alio modo. secundum autem si
non consistit ratione: uel sit quod non
multum damnosum.

Si uero desiderauit malum alii? uel
infirmitatem in bono eius ut. scilicet bonum ef-
ficiat: uel ne peior: uel ne aliis
noceat non est odium. Interrogandum

81
& iustigari ē b̄ caute. nā laici oēs
displicentiā solēt appellār odiū
q̄ tñ n̄ est n̄ mō dicto. Itē odiū
q̄ unū reputāt tm̄ unū peccatū:
S; nota q̄ sicut ī aliis sic ī isto.
Quoties reuocādo iuriā m̄ti d̄
nouo hūit odiū ad illū cū cōse/
su rōis toties peccauit mōtalr.
Interrogā ē et de tpre. f. q̄tū p/
seuerauit & quō frequē odiuit.
Itē q̄ dimittat omne odium: s;
opz: imo nō debz illi petere ue/
niā quē odiuit: si peccatū ē oc/
cultū: n̄ publice cū ūbis: u; aliis
modis offendisset.

De susurratiōe q̄ ē p̄dere dis/
fessidēs ī amicos p̄p̄t malam
intentionem .c.3.

S I q̄siuit p̄dere discōdiā ī
amicos: u; cōsanguineos
dicēs malū uni d̄ alio: u; extra:
u; referēs studiose q̄ possunt
causare h̄i q̄ mōtale ē. & nu/
r⁹ erga socrū: & socr⁹ erga nu/
rū solent his uacare. Si dixit
aliq̄ ūba unde ōta est discōdia
inter amicos: u; cōsanguineos:
s; nec hoc itēdēs: s; incaute: de
se nō ē mōtale s; posset eē rō/
ne scandali.

Si q̄s itendit dissoluere malas
amicitias: u; q̄satiōez alicuius
cū aliis ne decipiat cōgruis re/
mediis nō ē malum.

De exultatiōe ī adūsīs .c.4.

S I uidēs dāna euēire: & ma/
la his q̄b̄ iudit: u; odiū
hēt: letat deliberato aio de ma/
lo illi⁹ mōtale ē. Sec⁹ aut si nō
deliberato anio. Letari aut de
malo inimici n̄ iqtū malū ei⁹
s; iqtū nō posīt nocere: u; ap/
iuste eū oppm̄ere potest esse
sine peccato.

De tristitia in prosperis.

D E tristitia in p̄spis q̄ hoc
differt ab iuidia q̄a trista/
tur de bono p̄ximi: & p̄ hoc
cogitat quō male hēat: & desi/
derat. s; cōtigit sepe q̄ nō pa/
tit ille dāna q̄ ei appetit s; ma/
gis p̄spat: & de hoc tristat. & ē
mōtale ubi ē q̄sē⁹ rationis.

De ira q̄ ē itū uitiū capitale
tit⁹s it⁹ & habet .c.2.

I Ra ē appetit⁹ uindictē &
uitiū capitale: & frequē
miscet cū odio. Si p̄p̄ aliquem
defectū ī se: u; ī alio cōmissum
desiderauit uindictā seu puni/
tiōez quocūq; ut p̄ se: u; a deo.
u; ab alio itēdēs solū satisfacē
aio suo irato. & ē mōtale qñ. f.
solū itēdit p̄uitiōez p̄ ōdiē rōis
si notabile malū ē & cū q̄sensu
rōis. ap̄ uēiale. ut ira quortidia/
na ī gubernatiōe failie. Si ira/
t⁹ in seipm̄ p̄p̄ aliquē defectū
t̄batur q̄ se ueniale est cōit. Si
irat⁹ q̄ deū p̄p̄ aliq̄d flagellum

murmurat i cōd: uł ore ipatiēf
ferēs: & pōt eē mortale & ue/
niale fīm mōūz ipatiēcie.

De Indignatiōe & alis filia/
bus Ire .c. 2.

Si indignat⁹ q̄ aliquē nō ua/
lēs audire eū: uł uidere re/
putas eū idignū eo q̄ sibi dis/
plicuerit cū debuit fūire poti⁹
ē uēiale cōit: & si pp h̄ retinet
sibi loq̄llā: uł aliū signū oñdit
displicēcie q̄ auferēda sūt pp
scādalū pxioꝝ & opūōez odii.

De tumore mentis.

Si excogitauit diūsas uias
& modos ad uidicā se d̄
iūria & his iplicauit mēte cogi/
tatōibz alfcatiuis fīm pcessum
pōt eē mortale & uēiale

De clamore.

Si ex ira clamauit q̄ aliquē
iordiate & gūse & furio/
se loq̄ndo est ueniale cōiter.

De contumelia.

Si dixit alii ūba cōtūeliosa
uł iūriosa ipōtācia uitia: uł ob/
pbria aio iūriādi notabīl: ut
uocādo eū pditorē: uł inhone/
stam psonā & dicendo mala de
parētibus & h̄i mortale est.

Si dixit ūba obprobriosa faīlie
sue: uł discipulis: uł sibi subdi/
tis cā correctiōis: si fit mō de/
bito & hōesto ē sine peccato:
uł cōiter ē uēiale: n̄ ifamatoria

dicerz & seq̄ret scādalū magnū

De blasphemia: & maledic/
tiōe creaturarum.

Si blasphemauit aio deli/
berato aliquē ut pcutetur
tali maledictiōe i malū eēt mō/
tale n̄ hoc affectaret in emēda/
tiōez ei⁹. Si ūo h̄ nō desidera/
uit fīm rōez s̄z secūdū subitum
motū ire ei⁹ cui⁹ signū ē q̄ si
h̄ cōtīgeret ualde doleret: sicut
fit a parētibus cōit uēiale ē.

Si maledixit creaturas irrōna/
biles q̄ si fecit in detestatiōe
creatoris: uł i dānū dñi ei⁹ est
mortale. al uēiale: & ociosū. Si
blasphemauit anias defunctoꝝ
suoꝝ parētū: uł alioꝝ hoīūz: ui/
det mortale q̄ uidē itēdere nō
tabile malū. Idē cū seipsū ma/
ledixerit ex impatiēcia. Si blas/
phemauit diabolū malū est q̄
ociosū saltē. De maledictione
di & factoz dictū ē s̄ p̄cepto.

De rixa.

De rixa p quā ex ira se iūicē
hoīes pcutiūt. i. cū sit aio nō
cēdi: uł iūriādi: ut i adulter mō/
tale īicipiēte. Idē i pseq̄nte aio
uidicatiuo. sec⁹ si aio d̄fēdēdi se
tīm uł cēt ad exercitiū ut pueri.

De seditione.

De seditiōe q̄ est qñ una ps
ciuitatis insurgit q̄ aliam
ex pāte ei⁹ qui iniuste mouet

52
ē mōtale cū oibz seq̃. ibz ei⁹: &
teneat de oibz damnis in secutis
altū pti. Ex pte aut ei⁹ qui reli-
quit seditionē iuste mote q̃ se:
ut bonū ciuitatē: n̄ ē s̃m se pec-
catū. n̄ misceat odia & uindicatō-
nes put cōf̃ accidit. Q̃ n̄ ex re-
sistētia altū pti seq̃rēt m̃tra pi-
cula & mala cedēdū eēt. ap̃ nō
euaderet m̃tra peccata q̃ i con-
flictu patiū sequerēt.

Si q̃ ē ita p̃tialis ē ut gus-
phus & gibelin⁹ seu ali⁹ p̃tia-
lis ita obstinato aīo q̃ appetit
extēminiū altū pti seu exiliū
p̃ fas & nefas: parat⁹ etiā in ma-
lis seq̃ pte suā nō ē sine mōtali
& i malo statu p̃ditionis.

De bello.

Si q̃ mouet bellū iniustū
mōtalr peccat: & oīs qui
dat auxiliū cōsiliū & fauorem
s̃l̃r mortāl̃r peccat. De dānis
aut q̃ ibi fiūt: & d̃ restitutōibz:
& qd sit iustū: ut iustū bellum
Vide i sc̃tia pte .c.2.

De hōicidio dictū ē supra .c.5.

De accidia q̃ ē q̃rtū capitale
uitium . titulus .q. & habet .c.5.
Primum .c. de eadem.

Accidia impōtat tediū bñ
operandi.

Si ita q̃ristat⁹ & tediāt⁹ ē q̃
hūit i hōrōrē bona diuina: & in-
abhōinatiōez spūalia: & opera

bōa ad q̃ teneat ut p̃cepta dei:
& eccl̃ie: & h̃i q̃n̄ adest cōf̃e-
sus rōis ē mōtale. s̃z si hēt talē
motū tm̄ s̃m s̃sualitatē cum
displicētia rōis ē uēiale.

Si ita q̃ristat⁹ ē de mōte glan-
guinei: ut alio cāu q̃ p̃tēt eū
bñfecisse: ut p̃pōit amplius n̄
benefacere mōtale est.

Si ita q̃ristat⁹ q̃ uellet nūq̃ su-
isse creat⁹ a deo seu nō eē na-
t⁹ i mūdo: ut eē sicut brutum
aīal: ut mori quocūq̃ siue bene
siue male dispositus: dum mō
hic exiret talis tristitia cū q̃sē-
su rōnis est mortale.

Si ē ita q̃ristatur de aliq̃ cāu
adūlo q̃ icurrit gradē i f̃it̃atez
pp̃ nimia tristitiā pdens sōnū
dimittēs cibū: & h̃i uidr mōta-
le q̃n̄ pōt se iuuare q̃ h̃i.

Si q̃ristat⁹ ex q̃sideratione bo-
noz q̃ hūit aliū: q̃b̃ ip̃e ē puat⁹
uilepēdēs oīa sibi data a deo: &
in sumēs tediū bñ op̃adi s̃m cō-
sēsū rōis: illa accidia ē cōf̃ uēia-
le: & i p̃sonis spūalibus repit̃.
Si q̃ristat⁹ ex hoc q̃ bōa p̃po-
sita q̃ fecit sepe fragit: ex hoc
icurrit tediū bñ op̃adi: q̃si sibi
uideat nō posse pficere accidia
ē i spūalibus incipiētibus deo
seruire.

Si ex freq̃ntia tētātōū attēdat
i laborādo: & resistēdo uēiale ē

si tñ resistat i incipiētibus con-
tingit sepe.

Si accedat i bonis opib: uel bñ
opādo: orādo: legēdo: audiendo
lectiōes: uel p̄dicatiōes aut dicē
do officiū & h̄i. n̄ tñ dimittit
d̄ necessitate fiēda cōit̄ ē uēiale:
& satis ē i spūalib: repitur. Si
tristat de aliq̄ defectu magis
ex eo q̄ apparet defectuosus
corā hoib: q̄ corā deo accidia
est: & frēq̄nt ueniale procedēs
ex superbia.

De filiabus accidie .c.2.

DE filiabus accidie. In quib:
difficile ē cognoscere qñ
ibi sit peccatum mōtale n̄ cum
miscet̄ cū aliq̄ peccato ut cum
omittit̄ aliq̄d p̄ceptū n̄ d̄p̄mat
ita mētē q̄ tollat charitatē dei
& proximi.

De desperatione.

Si despauit de misericordia
dei existians nō posse: uel
nō uelle ei p̄cere ē reūteni
ad p̄tētiā: uel nō posse abstine
a peccatis cū adiutorio dei est
mōtale scd̄ deliberatiōez & cō
fessū. sec̄ si scd̄z aliquē impulsū
tentationis.

Si despauit se nō posse euadē
aliq̄s mis̄ias mūdi: uel picula pp̄
que decreuit se occidere ē mō
tale: & si aliq̄d ad hoc fecit m̄
to magis.

De malitia.

Si cōtēpsit diuīa: & spiri-
tualia bōa ex tristitia ag-
grauāte mētē mixta cū accidia
mōle ē. Si aut̄ q̄tēneret & refu-
geret ea p̄ q̄ possz uitare p̄cūz.
qa tūc p̄tiet ad blasphemā i spi-
ritū sct̄z ut ifra diceť.

De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab illis bo-
nis ad q̄ erat apt̄ r̄iore
deficiēdi ut a ieiuniis ab īgres-
su religiōis: a p̄latiōe iūctā ab
officio p̄dicatiōis: & audiētia q̄
fessiois iūctē & h̄i ē cōit̄ uēi-
ale n̄ ēēt p̄ceptū i eo qd̄ dicit̄

De rancore.

Si hūit i displicētiā & te-
dū cōrigētes eū pp̄ cor-
rectionē ē uēiale n̄ illos odiret
& tūc odium ē mixtum.

De ociositate que procedit
ex tedio.

Si stetit ociosus nihil boni
op̄as cōporale: uel spūale:
uñ amittit tēp̄ irrecupabile
uidē uēiale n̄ ex ocio addat̄ ali-
qd̄ uitū quod frēq̄nt accidit. &
q̄nto tepore stetit ociosus.

De torpore seu pigritia be-
ne operandi.

Si fuit tard̄ ad bñ opādū
licz illd̄ fecerit tard̄ ad
ecc̄siā ad orādū ad elemosynas
dādū: & h̄i cōit̄ ē ueniale. n̄ ex

tarditate omitteret pceptū ut
qā cito n̄ subuēit patiēti exmā
necessitatē cū tenet: ut ifirmo.
uā seqt mors & h̄i tūc ē mōle

De euagatione mentis.

Si hūit distractōez mētis i
orōne: & fuit i cā: uē cum
uolūtate euagat: uē audiēdo p
dicatiōez & diuina: mte cogita
uit uana & iutilia ē cōit ueniale
n̄ addat aliqd spāle peccatum
uē p totū officiū ad qd obligat
ex pcepto: uē audit noua: uē si
loqē iutilia: uē ex tedio mutat
loca hīc m̄: uē distrahīt sēsus &
m̄bra diūsiōde ē ueiale cōiter.

De neglīa seu tepiditate. c. 3.

Que ē remissio uoluntatis
circa ea q̄ dz facere. In
hac q̄tidie oēs offēdūt s̄z uēia
lī n̄li omittat aliqd necessariū
Si fuit negligēs circa opa mi
ficōdie spūalia q̄ h̄ ūsu q̄tinēt.
Cōsule castiga dimitte solare
ferora.

Nota q̄ sub cōsulo cōphēditur
doctrīa: & docere ignorātē p̄ci
pue ad salutem utilia.

Si fuit negligēs ad adiscēn ne
cessaria ad salutē: ut pcepta dei
& ecclīe generalia. qā h̄i igno
rātia nō excusat: uē ad eūdū ad
p̄dicatiōez & utile ē iniungere
idiotis ut p̄dicatiōes aliq̄s au
diat. Si fuit negligēs ad pcurā

dū sibi sacramēta & sue familie.
& si ex neglīa & dilatiōe mor
tua ē ples sic baptismo ē mōle.
Si ifirm⁹ mōtuus ē sine q̄fessio
ne & cōione: uē exmā unctiōe
cū ex negligētia crassa p̄cedit.
uideēt mōtale: uē graue ueniale
fm q̄ pl⁹ ille idigebat

Si fuit negligēs ad pcurā sa
cramētū q̄firmationis. Si iterū
fecisset dat sacramēta baptisimi
q̄firmatiōis: uē ordinē sciēt sa
crū: ē mōtale & q̄bit irreglari
tas i suscipiēte. Si fuit negligēs
ad fratnā cōrectiōez cū tenet.
vz d̄ peccato occulto & mōtali
& in spabat em̄dationez: illi⁹
tūc eēt mōtale dimittendo oīo
illā. ueiale uero retādādo: uē de
his q̄ nō sūt mōtalia.

Si nō suauit ordinē debitū in
fratnā cōrectiōe: uē nimis aspe
uē t̄p̄r: uē loco idebito p̄cūz ē.

De negligētia cōfessōis. c. 4.

Si omisit ad min⁹ semel i
āno q̄fiteri uē ex negligē
tia: uē ignorātia mōl̄r peccauit
Sec⁹ si ex ipotētia vz qā n̄ hēt
copiā cōfessoris: s̄z si postea cū
hēt copiā q̄fessōis n̄ suppleuit
defectum mortale est.

Si fecit cōfessionē fictā sciēter
dimittens aliqd mōtale: uē qd
dubitabat: uē credebat eē mōta
le ēt si n̄ esset mōtale mōtal̄r

peccat: & tenet itare confessioez.
Si dicit se eē gēritū d oibz pec
cat & dispositū ad abstien &
satisfaciē cū hoc nō itēderet
mortaliter peccauit & tenetur
iterare confessionem.

Si pñiaz sibi iūctā p mōtalibz
ex negligentia omisit facere:
peccauit mōtalr: & tenet itare
gēssionē: si ē illi⁹ oblit⁹ pñie.
Si sciēt gēssus est ei quē sciunt
excoīcatū: ul' suspēdū: ul' nō habē
tē auctoritatē. puta qā symo
niace accepit bñficiū: ul' qā in
trus⁹ ē p laicā potatē: peccauit
mōtalr: & tenet itar cōfessioez
Si gēssus ē i excoīcatōe ma
iōi existēs quā nesciuit ipē nec
cōfessor ei⁹: absolutus tñ fuit a
peccati: opz iterū gēssiteri. qā nō
fuit capax absolutiōis tunc pp
excōmunicationem.

Si cōfessus ē ei q nō hēt suffi
ciētē sciētā peccat & si fuit adō
ignorans q nesciuit discernere
peccata eius pēcipue coīa tenet
iterare cōfessionē.

De negligentia circa cōmu
nionem .c. 5.

Si omisit coīcare semel in
āno. s. i pasca resurrectio
nis post ānos discretiōis pecca
uit mōtalr nō fuisset legitime
īpedit⁹: ut qā aliat⁹ stōaco: ul'
excoīcat⁹ qrēs tñ absolpōnē: ul'

d licētia pprii gēssoris p aliq
dies differret. & i h⁹ mōi casibz
dz suppleē defectū quādo pōt.
Si nō coīcauit ieiun⁹ ita. s. q p⁹
mediā noctē aliqd sūpsit p mōz
cibi: ul' pot⁹ peccauit mōtalr.
nō eēt grauit īfirm⁹. qā tūc l3.
Si coīonē sūpsit cū staret cum
pposito alicui⁹ peccati mōta
lis: ul' cū eēt excoīcat⁹ h sciēs:
ul' ignorans ignorantia crassa:
peccauit mortaliter.

Si non cōfess⁹ de aliq mortali
peccato cōmissio: ul' addit⁹ ex
uerecūdia: ul' iadūtēter pp in
discussione cōsciētie: ul' ex ig
rātia crassa & supia sūpsit cō
munionem peccauit mōtalr.

Et nota q si qs oīttit gēssioez
ul' coīonē i tpre statuto conari
debet cōfessor ut iducat eū ad
suppleē defectū: nō sit oīo nō bñ
dispositus.

Itē cū repit aliquē dditū uitii
īpibz & aliis usq ad finē qdra
gesie: cautū uidet ne subito ad
mittat eū ad coīonē. sed plon
get sibi tempus per aliquas
ebdomadas. De aliis uero de
fectibz q coītūt circa coīonez
& missā. uid i itia pte d cāicis.
Si exñs excoīcat⁹ maiori sciēt
pātipauit audiēdo diuina i ec
clīis: aut sacramēta pēpiendo
peccauit mōtalr.

Si p̄icipauit i crimie cū aliq
pp qd̄ ille cū q̄ p̄icipauit erat
excoīcat⁹. v3 q̄ ūberauit c̄p̄icū
ut. c. Si cōcubine. de sententia
excoīcationis. Vel si aliq̄s c̄p̄ic⁹
subiicit se alicui laico ūberādū
ad placā eū de iūria sibi illata
c̄p̄ic⁹ ille efficit excoīcat⁹. q̄
p̄icipat i crimie cum ūberāte
pp qd̄ ē excoīcat⁹ & mōtale ē
ut. c. Cōtigit de sen. exco.

Si exn̄s excoīcat⁹ maiori sciē
p̄icipauit cū aliis fidlib⁹ ē ex
diuina p̄cipue i his q̄ cōtinētur
hoc uersu.

Os: orare: uale: cōmunio: men
sa negatur.

Et si fecit ex cōtēptu cōtra p̄
hibitiōez supior⁹ peccauit mō
talr. ap̄ ueniaṙ: & efficit ex
coīcat⁹ mīoria qua pōt absol
uere oīs q̄ hēt eū audire in cō
fessione.

Excipiūt tñ qnq̄ casus i qbus
licet p̄icipare cū excoīcatis.
q̄ cōtinēt i hoc ūsu.

Vtile. lex. hūile. res ignorata
necesse. Hec anathema qd̄
faciunt ne possit obesse.

Quos uide in .q. pte summe.

Quitus titul⁹ de inaniglo
ria habet. 3. capla. Pmū. c. de
Inanigloria.

DE inanigloria q̄ ē quintū
capitale uitii ipōtās ior

dinatū appetitū laudis humāe
seu iordinatā q̄placētā eius cui
offerit. & cū sit aliqd̄ op⁹ p̄ci
paṙ pp laudē ppā amittit ei⁹
merces & peccūz icurrit. & iūro
gān ē fm statū hoīnū d̄ diūsis
materiis i qbus hoīes q̄runt sibi
laudē. v3 a doctore de scientia:
& doctrina. a scolari de igēio:
& disputatiōe. a rectore de re
gimie. a mulieribus de ornatu
& huiusmodi.

Si q̄siuit laudē: & gloriā d̄ ope
peccati mortalis mortālṙ pec
cauit. si secūdū rationē delibe
ratā h̄ egit. sec⁹ si h̄z mōūz se
sualitatis: uṙ ē si de aliq̄ uēiali
gloriatur.

Si opa sua d̄ genere bonoz: ut
ieiunia: elēosyne & h̄z q̄si oīa
ad laudem hūanā fecit: mōtale
uidr: cū ibi cōstituit finē. secus
si aliqd̄ bon⁹ aliqñ. Si ita iōdia
te accepit laudē d̄ aliq̄ ope q̄ pp
eā cōseq̄ndā parat⁹ erat facere
q̄ aliqd̄ p̄ceptoz peccauit mor
talr. In aliis at̄ calib⁹ vī uēiale.

De immodestia ornat⁹. c. 2.

DE imodestia ōnat⁹ q̄ p̄ce
dit freq̄nt ex iaigla: l3 ē
ex aliis causis possit p̄cedere.
& p̄cipue mulieres iuuenes de
h̄ iūrogande sunt. s. de ornatu
capilloz: fucoz. gēmaz uestiū.
p̄tiosarū. & foderatis: & caudis

earū: & planelis nimis altis: & coronis capitis & huiusmodi quibus ali- quando ē mortale aliquā ueniale. Si usus: uel usa est fucis: uel aliis ornamentis ad orationem & i- anē gloriā: si de huiusmodi superbiuit: uel gloriata ē. mortale ē. si tāta dlec- tationē hūit ad laudē & gloriā il- lā q̄ nō curauit trāsgredi māda- ta dei: & ecclesie.

Si usus: uel usa est fucis & aliis ornamentis ad inducē hōines ad sui cōcupiscētiā ex matrio- niū mortale ē idubitatum.

Si ita iordiate delectat i huiusmodi ita q̄ et si sciret hoies ex sui orna- tu scandalizari. idē trahi ad sui cōcupiscētiā nō curans de ruina p̄ximi mortale est.

Si ad cōplacēdū uiro suo uel ad inuēiēn uirū si ē inupta: uel ne despiciat ab aliis: uel ex aliq̄ le- uitate usa ē fucis: uel aliis orna- tis supfluis de se nō ē mōtale s̄ potius ueniale. n̄ hic sit notabi- lis excessus i huiusmodi ut possit iudi- cari de occasiōe data aliorū rui- ne: & nō t̄m accepta qd ē diffi- cile iudicare.

Si hūit nimia diligentia & stu- diū & t̄pus ad ornan se: uel fecit excessū i pōtata uestiū ultra su- uz statū: uel q̄ditionē: uel nō s̄m- morē patē: uel uestibz nimis de- licatū peccatum est.

Capitulum. 3. de filiabo ina- nis glorie. Et p̄rio. d̄ hypocrisi.

Si simulauit s̄ctitatē h̄re p̄ ieiuniū orōnē & huiusmodi cum mal⁹ eēt si h̄ egit ad cōseq̄ndā laudē hūanā q̄stituēs ibi finem mōtale ē. a p̄ ueniale. n̄ aliud ui- tium adiungatur.

Si simulauit s̄ctitatē p̄ hypocri- si itedēs aliqd qd sit q̄ honorē dei: uel utilitatē p̄xii. ut sciat er- rores: ad ip̄sci idign⁹ ecclesiā- cā dignitatē. decipe eīz. p̄ximū t̄p̄rat: uel sp̄uat mōtale est.

Si simulauit s̄ctitatē ex n̄s mal⁹ ut dēt ei elōsie sicut s̄tō uiro: uel pcuratiōes ecclesiāz ut t̄retā & similia mōtalr peccauit.

Si simulauit maiore s̄ctitatē q̄ hūit: uel occultauit suū defectū ad edificatiōē p̄xiorum nō ē peccatū: uel leue ueniale ē: aut si h̄ facit ob aliquā uanitatē: uel ia- nēglia est ueniale.

De lactantia.

Si laudauit seip̄m d̄ ali- quo opere peccati mōta- lis mōtalr peccauit. Si aut̄ de ope uēiali uenialr peccauit q̄- tum est de se.

Si laudauit se de aliq̄ ope bono v̄z de x̄tute: de sciētia: de indu- stria: uel diuitiis: uel potentiis & huiusmodi ex supbia & ianiḡlia mōta- le ē uel ueniale s̄m radicē ip̄ius

supbie: u^l ianifg^hie uⁿ pcedit.
Si laudauit se q^uenēdo alios ut
phariseus publicanū mōtale ē.
Si aut ex aliq^u leuitate: u^l utili-
tate q^use q^unda uēiale: u^l nullū ē.

De Ironia.

Si uilificauit se ūbis: u^l fac-
tis p^hq^u sētiat in seipō: in
mēte dicēs aliq^u mala de se q^u in
se nō cognoscit ueniale est &
dicitur ironia.

De Contentione.

Si q^u q^urendit adūsus aliū q^u
ueritatē sciēt i reb^u alicu-
i⁹ ipōtatie mōtale ē. sec⁹ i reb^u
p^uis: & iadūtēt. Si q^uēdit p^ui-
tate: s^z nimis iordiate cōit ē ue-
niale. s^z posset ibi eē tāta iōdi-
natio q^u rōe scādali seq^unt ēset
ibi mortale.

De discordia.

Si h^us tractare aliq^u cum a-
liis i cōi nolit q^uōdari cū
aliis d^h his q^u ordināt ad honorē
dei: u^l p^uio^u utilitatē. ex eo q^u
male afficit ad eos: u^l ut oⁿdat
se p^hs scire q^u alii mōtale ē. se-
c⁹ at si nō cōcordat. v^z q^u sibi
uidr eē magis s^um deū & rōnez:
q^ud ipe itēdit: q^u tūc u^l nō ē pec-
catū: u^l leue nō sit nimis p^uinax.

De pertinacia.

Si fuit p^uinax i sētētis suis
discrepās a cōi celo^u q^uli-
lio: u^l iudicio cōit ē uēiale p^ucu-

losū: & inductiuum erroris.

De singularitate nouitatū.

Si fecit sig^haitates: u^l noui-
tates i q^ul^uatōe uite: u^l ue-
stib^u: u^l cerionis: u^l aliis aduē-
tionib^u peccatū ē: & si adinuēit
aliq^u malam q^uuetudinem: oīa
ei imputantur.

De Inobedientia.

Si nō obediuit supioribus
suis spūalib^u: u^l t^upralibus
legib^u canonicis: u^l ciuilib^u rō-
nabilib^u: & si q^udē trāsgreditur
supio^u ordiatiōes h^untes u^l p^u-
cepti ut q^u mādāt suari uerbo:
u^l scripto i x^utute s^uacte obediē-
tie: u^l sub pena excoicatiōis: u^l
cāceris: u^l aliis penis grauib^u:
& h^u9i eq^uolētis peccauit mō-
talr. In aliis ūo ordiatiōib^u sim-
p^ulr factis trāsgrediēdo ē uēiale
nō fiat ex cōtēptu. q^u tūc mōtale
q^urumcūq^u leuib^u.

De gula. 6. ti. & l^u. c. 3. Prūz. c.

Gula est sextū capitale
uitiū & ipōtat iōdiatū
appetitū seu delectatō
nē circa cibū: & potū.

Nota q^uq^u spēs seu mōs q^u g^utiē
tur i b^u ūsu. Pre p^upe laute nimis
ardēt studiose. Si comedit: u^l
bibit ex horā debitā sic rōna-
bili cā & urgente.

Si ē usus cibis: u^l potib^u lautis
nimis: & delicat^u ultra q^uditionē

sui stat⁹. a⁹ eiz decet cōedere
i⁹ i⁹ mū q̄ sanū: ciuē q̄ rusticū.
Si cōedit: u⁹ bibit i⁹ nimia q̄ti-
tate & m⁹ exigētā sue q̄plexiois
q̄d enī uni pay ē: nīmū ē alē.
Et p⁹ cōedere i⁹ die ieiunii q̄
alēa die nō ē de se malū p una
comestione.

Si cōedit: u⁹ bibit cū nimio ar-
dore gule seu cū nimia q̄placē-
tia cōtentus magis satiffacere
delectationi gule q̄ necessitati
providere.

Si adhibuit: u⁹ adhiberi fecit
nīmū studiū & diligētā circa
cibaria delicata pparāda ut cū
uariis saporib⁹ & diūsis mōis.
& h⁹i. In his oib⁹ spēb⁹: u⁹ mo-
dis gule tūc ē mōtale. q̄n delec-
tatō gule q̄rit ut finis: pat⁹ face-
re q̄tra pcepta ut satiffaciat dē-
lectationi gule. Vel cū cōedit
usq̄ ad crapulā: u⁹ uomitū ad-
ūtēt. sicut fit a plerisq̄ i⁹ cānī-
pūio: u⁹ utit aliq̄ cibo ex q̄ ue-
risimil⁹ credit icurre⁹ magnā
lesionē p⁹de. In aliis ūo calibus
cōiter est ueniale.

Si cōedit cānes i⁹ q̄dragesia: u⁹
i⁹ aliis ieiūis eccl⁹ie: u⁹ i. 6. feria
aut i⁹ sabbato p totū ānū n̄ urgē-
te cā necessitatis u⁹ i⁹ i⁹ mitatis
peccauit mōta⁹ si sine cōsilio
medici.

Si u⁹ ē lacticiiniis t⁹pre q̄drage

sie sic cā ifirmitatis & dē cōsilio
medic⁹ie peccauit mōta⁹. In a-
liis ūo ieiūis eccl⁹ie suari po-
test mos pate q̄tū ad usū lacti-
ciniorū qui mos si nō appareat
tutius est abstinere.

De ebrietate.

Si bibit usq̄ ad ebrietate⁹
adūtens se nimis bibere:
u⁹ potētā uini sufficiētē ad ie-
bria⁹: u⁹ de h⁹ dubitās p⁹babit⁹
peccauit mōta⁹: sec⁹ si ignora-
uit potētā uini. ut Noe.

Si fuit cā iebriatiois al⁹i⁹ adū-
tenter iducēdo ad nīmū potū:
u⁹ ponēdo sal i⁹ uino & h⁹i: mō-
ta⁹ peccauit. sec⁹ si fecit causā
medic⁹ie.

Si iduxit aliquē ad frāgēū iei-
niū eccl⁹ie sine cā legiptia suis
p⁹uasioib⁹ peccauit mōta⁹.

Si iduxit pueros & iuuenes ad
lambacitates & tabernas: & h⁹i
ut pūtat ad t⁹pia. Si frequētauit
tabernā sic cā rōnabili: u⁹ cōui-
uia dissoluta peccatum ē.

De insensibilitate.

Si abstinuit se nimis a cibo
& potu: & aliis necessariis
uite p⁹ q̄d icurrit ifirmitatem
cōit⁹ est ueniale: n̄ fiat notabl⁹is
excessus: & addat obstinatio q̄
admonitioēs ex h⁹i defectu. q̄
tūc uidet⁹ mōtale rōne piculi i⁹
de sequentis.

De filiabus gula & primo de
Ebitudine .c.3.

Sex fumositatibus iordina
te cōestiois: & pot' incur
rit scurrilitatē seu g'ssitiē itel
lect' & ex h' iēptitudiez intel
lect': ut iēptitudinem legendi
orandi' ē ueniale cōit.

De loquacitate.

Si nimis locut' ē seu dixit
ūba ociosa & sic necessita
te: & rationabilitate cōmuni
ter est ueniale.

De scurrilitate.

Si fecit actus seu gestus i
ordiatos: & si sit puocā
tes ad libidiez ex matricioz ē
mōtale. Si uo ad dissolutionē
ut leuitatē ut uēositatē: & h'i
ueniale est.

De Inepta letitia.

Si hūit iēptā letitiā: & uāz
ī ludis: & iocis cōit uēiale
ē n addat aliqd uitium.

De Choreis.

Choree q' fiūt cū iordiatā
letitia sunt mōtalia quicq'
mōis. P'io cum fiūt ex libidie.
Scdo cū fiūt ī ecelesiis q' sacri
legiū ē. Tercio cū fiūt a c'icis:
& religiosis cū mulierib' rōne
scādali. Quāto cū fiūt ex iani
gloria: ut uana letitia tā iordia
ta q' ibi q'stituat finis. Quito
cū tales chorizātes nō curāt de

scādalo p'ximi est mortale. In
aliis aut casib' cōit ē uēiale. Pos
set tñ qñq' ēē mōtale: nec de
facili de h'i pōt dari iudiciū.

De Immunditia.

De imūditia q' pōt itelligi
cū qs imūde comedit: &
ēē ueniale p'cipue si ex h' q'tur
bat alios: ut q'a uomitū facit. &
si h' facit q'a nimium cōedit: ut
q'a auidi' cōdat peccatū ē. sec'
si causa medicine. Vel potest
itelligi d' imūditia polutiois q'
q' accidit ī sōis nō iputat ad p'cūz
S'z peccatū pōt ēē ī cā ei' .s. si
p'cessit ex crapula: ut turpi co
gitatiōe p'cedēti: ut ex negli
gētia: ut ē post uigiliā recolēs
de ipā imūditia bita ī sōis ē
p'ib' delectat: & si ē q'sēsus rōis
d' h'i t'pi delectatiōe ē mōtale
ut uēiale: ut nullum si ex aleuia
tione nature.

De imūditia seu polutione
procurata.

Nota q' si qs qd agit hac itē
tione principāl'r ut polutioēz
hēat siue uigilādo siue dōmien
do mōtal'r peccat. Et si facit cā
sāitatis. Si aut ipā polutio ē
q'tigat ī uigilia p'ter uolūtatez
& sic pcuratiōe nō ē mōtale.

De luxuria titulus. 7. & hēt
.c.2. Primum.

Luxuria ē septimū capitale

uitium: sed quia supra in preceptis dictū ē satis de spēb ei⁹ i ope ac ēt i cogitatōe oī illis omissis uideñ ē de qbusdā aliis pcientibz ad ipaz luxuriā: & delectatiōēz morosā: & p.

Si tetigit aliquē: uel aliquā: uel oīcāt⁹ ē libidiose ex gūgium mortalit⁹ peccauit: et si nō seqt⁹ turpis actus. nā talia exercitia i ope ipo p uno peccato hñt cū ope ipo. s. tāto grauius qto in h⁹i cōcurrunt ptra si aut fiant diūsis tpribz diūsa sūt peccata. Si scripsit lras: uel portauit: uel misit: uel recepit cōtinētes amatoria & puocātia ad lasciuā adūtenē mortāl⁹ peccauit.

Si fecit cātioēs: uel cātauit: uel legit: uel audiuit ūba lasciuie: uel tpra delectabil⁹ ad puocā se: uel alios ad lasciuā mōtale ē.

Si associauit aliquē quē sciuit ire ad pcam: uel tpriter agē: uel ad faciē serēatas: uel matutias peccauit mortāl⁹.

Si fuit mediator it aliquos ad h⁹i tpra: uel posuit aliquos mediatores iter se & iter alios: & h⁹i peccauit mortāl⁹. Itē si recepit ensem: uel donū qd cūq: uel misit ex amore libidinis.

De delectatione morosa.

DE delectatōe morosa qd uitium repit in tepidis: &

mptū negligētibz. Nam feruidi subito cogitatōes expellūt noxias: & frigidi desiderijs operis acquiescunt.

Si hñt cogitatōes imūdas: & cānales i qbz trahit morā post q rōne perpēdit pp delectatōnem ipaz cogitādū h⁹i peccauit mortaliter.

Nō solū qñ qs cogitationibus luxurie rōne qlē sit deliberās facere malū si adesset cōmoditas s. et nolēdo op⁹ ppetrare. sed nō curādo ipas cogitatōes libidinosas expellere post q ppen dit. s. i eis uolūtariē imorando peccauit mortāl⁹.

De filiabus luxurie .c.2.

DE filiabus luxurie de qbus nō opz mptz itrogare qā difficile ē itelligere n cū mistura aliorū uitioꝝ. & pma ē cecitas mentis.

DE cecitate mētis si fuit ita mēte occupatus circa mūdā & carnalī q nesciuit de deo cogitā: uel d rebz spūalibz

De precipitatione.

DE pcpitatiōe si fuit preceps: & subit⁹ in opibus suis sic cōsilio: & examinatione mētis debita agens.

De inconsideratione.

DE icōsideratione si fuit incautus i scīs suis non bñ

iudicans circa occurrētia .

De inconstantia .

DE icōstātia: si i eo qđ deli-
berauit boni agere fuit i
cōstās & mutabilis ex passiōe.

De amore sui .

DE amore sui: si nimis se
ipsū dilexit qđredo corpo-
ris delectatiōes: & cōmoditatē
& huiusmodi .

De odio dei .

DE odio dei: si habuit deū
uť legem ei⁹ i displicētia
qđ phibet qcupiscētia: & h⁹i .

De amore uite pñtis .

DE amore uite pñtis: si ni-
mis amauit uitā istā pñtē
pp uoluptates cānis qbus ē de-
dit⁹: Ita amare uitā pñtē qđ ali-
qs uellet hic ppetuari s̄m Pet.
est mortale .

De horrore futuri seculi .

DE horrore futuri seculi: si
hōrōrē hūit ad uitā futāz
De alijs uō qđ ptinēt ad uitium
luxurie circa cōiugiū: uide ifra
de coniugatis .

De supbia titulus .8. & ha-
bet .c. duo. Primum .

Supbia s̄z Gregoriū ē
regina oīum capitaliū
uitioꝝ: & ē uitiiū m̄tū
subtile: & difficile ad cōgscēdū:
& cōsistit i appetitu iordinato
pprie excelētie: & hēt q̄tuor

spēs siuē mōs de qbus potes i
terrogār put uidebit expedir
si tñ penitēs itelligat.

Si bōa nātia spūalia: uť tpra-
lia qđ habuit sibi attribuit: & a
deo nō recognouit .

Si bona ip̄a a deo recognoscēs
meritis suis p̄cipalr se acce-
pisse estimauit: v̄z pp sua ieiū-
nia oñones: & h⁹i. Si ea bona qđ
nō hūit sibi attribuit: uť plusqđ
hūit cum existiat se h̄re m̄tū
humilitatis charitatē patientie:
& h⁹i cū non habet .

Si reputauit se meliorē eē celis
alios cōtēnēs: i q̄lz horū mōz
pōt esse mōtale: uť ueniale s̄m
qđ ratione cōfētiū: uť non .

De filiabus supbie. c. 2. & Prio
de derisione .

DE derisiōe qđ aliquādo p-
cedit ex supbia .

Si irrisit sacra: & alia diuina
uili pendens ea aut sanctos uir-
ros: aut prelatos: aut deo ser-
uire uolētes ut sic retrahat eos:
peccauit mortaliter .

Si irrisit itēdēs ex hoc iuriā &
uili ficatiōez: uť notabilē p̄ba-
tiōez ei⁹ mōtalr peccauit. s̄z si
ex leuitate: uť cā ioci sec⁹ .

De ambitione .

DE ambiōe qđ pcedit ex
supbia & iportat iordia-
tū appetitū honoris: & m̄tum

reperitur in prelatiſ: & dominis.
Si deſiderauit aliq̃ dignitatē:
uſq̃ bñficiū curatum rōne deli
berata pñcipalr pp honorē: uſq̃
dignitatē: uſq̃ utilitatē tēporalē
peccauit mōtalr.

Si deſiderauit dignitatē: uſq̃ bñ
ficiū eccliaſticū: uſq̃ ſeculare ad
qd ē idign⁹: uſq̃ iept⁹: vñ q̃a crī
noſ⁹: & h⁹i peccauit mōtalr.

Si deſiderauit: uſq̃ q̃ſiuit ad h⁹i
puenire etiā faciendō q̃ pcepta
mortale eſt.

Si q̃ſiuit honorē d̃ q̃cūq̃ re ita
iordiate q̃ ibi cōſtituat finem
mortale ē. In aliis uero caſibus
uidetur ueniale.

De preſumptione.

Preſumptio q̃ pcedit ex ſu
pbia cōſiſtit i h⁹ q̃ hō po
nit ſe ad ea q̃ ſunt ſupra uires
ſuas: uſq̃ nō pñtēt ad cōditionē
ſuā: ut ſecularis ad iudiciū cōſicos
uſq̃ eos q̃ nō ſūt ſibi ſubiecti: uſq̃
de his de q̃bus nō hēt pñtem
peccauit mortāl.

Si poſuit ſe ad faciē ea exerci
tia ad q̃ non erat aptus uñ pōt
ſeq̃ ſpūale: uſq̃ tēporale dānū alii:
ut medic⁹ ignar⁹ medicine: uſq̃
aduocat⁹ ignar⁹ ad aduocandū:
iudex ad iudiciū: confessor ad au
dien cōfeſſiōes & h⁹i: peccauit
mortāl. ſec⁹ autē ſi cōpetēter
in arte illa peritus erat.

Si pñmēs de x̃tute ſua expo
ſuit ſe piculis peccatorū: ut ua
dēs ad loca inhōeſta: uſq̃ frēq̃ntās
cōuerſationē mulierū leuium &
h⁹i: ubi de facili poteſt labi in
mōtali peccato. mōtale uidr.
Si nimis de ſe pñmēs nō pui
det neceſſitatib⁹: uſq̃ piculis oc
currentib⁹ ſpūalib⁹: uſq̃ tēporalib⁹
expeſtās effectū miraculoſum
a deo. ſ. ut eū ſanet iſirmū ſine
medico & medicinis: uſq̃ mini
ſtret ei cibū ſine labore ē mor
tale: & d̃r temptare deū.

De temeraria iudicatione.

Si facta alii⁹ q̃ dubia ſunt:
quo aīo fiat i malā ptem
iſpretatus ē ſeu iudicauit & ſic
ſignis ſufficiētib⁹ indicatib⁹ ma
licia alii⁹ deliberate iudicauit
aliquē de peccato mōtali. mor
taliter peccauit. Si uō iudica
uit de ueniali uenialr peccauit.
Idē ſi iudicauit de mōtali. ſed n̄
deliberato animo.

De curioſitate.

Si fuit curioſ⁹ circa cogni
tionē itelleſtiuā ut q̃rēdo
ſcire q̃ ſūt ſupra capacitatē
ſuā. vñ de tñitate. de p̄deſtina
tione: uſq̃ q̃rēdo ſcire a q̃b⁹ non
d̄bet ut a demoniis: uſq̃ p ſortes
uſq̃ q̃rēdo ſcire parū utilia: & di
mittēdo magis neceſſaria: uſq̃
q̃rēdo ſcire ſolū ad ſciētiā: & n̄

ad deū cōgscē: uel ad aliq̄ uti-
litatē peccatū ē q̄q̄ mortale
q̄q̄ ueniale.

Si fuit curiosus circa uel sēsuū
oculis aspiciendo: aurib; au-
diendo: narib; ad odorā: gustu
ad gustā: tactu ad tāgē sine
necessitate: uel utilitate. s; solū
delectatione sensuali: peccatū
ē cōit ueniale: & q̄q̄ pōt esse
mortale.

Si repit se in spectaculis ad ui-
dēdū ut cōneamta palestras: ur-
rere ad brauiū & h̄i. nā si i b;
sit piculū mōtis spūalis: uel tē-
poralis: ut q̄ sūt spectacula re-
presētatiua īpitudiez: uel cū re-
cipet notabilē lesionē corpo-
ris ē mortale: & m̄tē m̄gis i ex-
ercētē: & p̄bēte occasione i h̄i
spectaculis. ap̄ ē ueniale. n̄ pp̄ h̄
aligs ita delectatur q̄ mens ei⁹
auertere i a deo ita: v; q̄ patet
ēē transgredi mandata dei: &
ecclie ut illa aspiceret: uel face-
ret. Et h̄ idē itelligō de q̄cūq̄
peccato qd de se ē ueniale. q̄a p̄
hūc mōdū pōt effici mortale.

De ingratitude.

Ingratitude repit i oī pec-
cato mortali: s; ut cōcūstā-
tia aggrauās īpm: q̄a ubi hō d;
sēp s̄uire deo: eū offendit. Est
ēē unū speciale peccatū īq̄tum.
s; recipiēs bñficia a deo: uel ab

hoīe ea n̄ recognoscit. recogni-
tat & regratiat & recōpensat:
uel q̄ p̄ei⁹ ē uilipendit bñficia
recepta: uel murmurat de eis:
uel iuriat bñfactori: cōiter aut
repiit mixtū cū aliq̄ genere pec-
cati: q̄ mortale q̄ ueniale ē.

De scandalo.

De scandalo qd q̄q̄ nō ē
peccatū spūale: s; circūstā-
tia aggrauās p̄cūz īq̄tū: v; ex
dicto: uel facto ali⁹ n̄ recto dāi
aliū occasio ruine spūalis. & hoc
ē scādalu: & si h̄ itēdat est cōcū-
stātia aggrauās peccatū & mu-
tās spēm. un̄ ē necessaria con-
fiteri q̄ ē taleqd iūst̄ trahēs
ad ruīnā peccati mōtalis: & p̄-
cipue cū h̄ seq̄t. Si aut h̄ itēdat
s; ducere aliquem ex dicto: uel
facto suo ad aliq̄ ruīnā ē mōta-
le: & spūale peccatū si itēdat in-
ducere ad mōtale. ap̄ ueniale.

De adulatione.

Adulatio q̄ cōiter ē scādali-
zatiua: & cōsistit i h̄ q̄ q̄s
ūbis: uel factis suis iordiate q̄rit
placere aliis ad bñuolētiā cap-
tandā: & si i malo adulat⁹ ē cri-
minaīr. puta laudās aliquē dū
dicta facta: uel turpitudie: & h̄i
est mortale.

Si adulat: uel laudat aliq̄ itēdēs
eū decipe notabiīr i t̄palib;: uel
spūalib; ē mortale: Sec⁹ si aliqd

iustū itēdit ab eo hīe : uł quid paruū recipe p modū doni ut hystriones.

Si nimis laudauit aliquē ex q ille sumpsit occasionē supbie: uł inanis gl̄ie. cōiter ē ueniale. & pōt ēt aliqñ eē mortale. Si nō laudauit aliquē ad eū exci- tān magis ad x̄tutē: uł ad cōfō tān eū i tēbulatioibz: & tēptatō- nibz: & obſuatis debitis circū- ſtantiis ē x̄tuosū & meritoriū. alias ueniale.

De blasphemia i spiritū s̄ctū.

DE blasphemia i spm san- ctū q̄ pcedit ex malitia: vñ i q̄tū q̄ n̄ q̄tēnit: uł refugit ea cogitare mēti occurrētia p q̄ possit retrahi a peccato: & h̄t sex spēs. s. Presūptio. Despatō Inuidētia fraterne gr̄e. Impu- gnatio ueritatis agnite. Obstia- tio: Impenitentia. De his uero iſrogā ē put uidet & cōit non repit n̄ in m̄tū sceleratis. Pre- ſūptio aut̄ dicit̄ hic cū q̄s p̄su- mit de dei miſericordia existiās q̄ p̄cat sibi ad bñplacitū suū: uł q̄ saluet eū p̄seueratē i pec- cato. Despatio aut̄ cum credit deū nō posse: nec uelle sibi p̄- cere ēt penitēti: uł uolēti salua- ri. Impugnatio ueritatis agnite dicit̄ cū q̄s q̄dicit ueritati fidei quam nouit. Inuidētia fr̄atne

gr̄e est cū dolet q̄s de gr̄a dei & gloria crescēte i hoīb. Obstia- tio cōfirmat uolūtātē suā i pec- catis coīssis. Impēitētia aut̄ dī cū q̄s p̄ponit firmiē ēt i futurū non penitere.

De scismate.

DE scismate h̄ p̄cūz cōit- tit̄ cuz q̄s recedit ab obe- diētia rom̄e eccl̄ie sumēs sibi aliud caput: uł sequēs aliquē ca- nonice n̄ electū: & sēp mortale est. & excoīcatō q̄ tales: n̄ forte cū essēt duo quorū qlibet h̄rēt p̄ sūmo pontifice a suis seq̄cibz & nescit̄ clare quis sit canonicē electus. In h̄ eīz uidētur poplī excusari si nō sūt p̄ciaces s̄z pa- ti illi adherere quem sciūt uere eē electū canoīce. Si inittit̄ or- diatioibz: uł alienatioibz factis a scismaticis excoīcat⁹ est. ex de scisma .c. i.

De ifidelitate paganorū he- reticorum.

DE ifidelitate paganorū he- reticorū: uł iudeorū quorū q̄dlibet ē grauissimū peccatūz ducēs ad dānationē: nō opz hoc dicere in̄ hos. Soli eīz heretici sūt excoīcati. S̄z & cū aliis p̄ci- pue iudeis n̄ d̄z h̄ri domestica q̄l̄atio: & p̄cipue idiote. Potes circa h̄i iſrogare put tibi uidet̄. s. Si habuit aliq̄d dubiū i his

que sūt fidei v3 de sacramento
altaris & h2i. & si de h hēt dif
plicetia n̄ ē curān. Si aut uolū
tarie: & sponte dubitat: esset
mortale.

Hereticus qdē ē excoicat9: & n̄
pōt absolui citra sedē applicā.
ut p3 i pcessu curie. Itē receptō
credēs: u3 fauto hereticoz ē ex
coicat9. ex d here. c. qcuq. li. 6.

Incipit. 3. & ultima ps in qua
tractat de mō irogandi status
diūlos psonaz. & p ad cōiuga
tos. c. 1. & hēt. §. 23.

Nunc iō formade sunt.
inrogatōnes ptinētes
nō ad oēs: s3 solū ad qd
dā status hoīuz. & p ad cōiuga
tos: irogandi sūt nō oēs: s3 put
uideē. Si de facto g̃xerūt i aliq
calū phibito mōtale ē. qā q̃ p
hitōez: nisi ignorātia facti pba
bi9 eos excusaret.

S3 sciē ē q sūt qdā ipedimēta
q̃ ipediūt mātmoīuz g̃hēdū: &
dirimūt iā qtractū qā nullū ē.
qd̃ itelligen ē qn̄ dicta impedi
mēta pri9 in eos iueniūt q̃ sit
g̃tū matrimoniū: & ea q̃tinētur i
istis uersibus.

Error: cōditio: uotū: cognatio:
crimen.

Cultus: disparitas: uis: ordo: li
gamen: hōestas.

Si sis affis. si fōte cohi9 neq̃bis.

Hec sociāda uetāt cōnūbia: fac
ta retractant.

Pro horū aliqli breuissia decla
ratiōe. Nota q error intelligit̃
de psona: nō de fortuna u3 bo
nitate. cū. s. q̃s g̃hit cum Berra
credēs eē Caterinā. cū qua. s. in
tēdebat cōtrahere. Cōditio in
telligit̃ de cōditione suili. s. cū
q̃s q̃trahit cū sua credēs eā eē
liberā. Nā si liber q̃trahit sciē
cū sua tenet matrimoniū: & si p
si contrahit seruus cum libera
credēs eē suā. Idem uidr si suus
cū sua. l3 crederet eē libera.

Votū. s. sollēne p p̃fessiōez taci
tā: u3 exp̃sā alicui religioni ap
pbate: talē etiā eēt excoicat9.
Cognatio q̃ ē triplex. s. natāl.
spūalis. & legalis. natālis diciē
cōsanguinitas: & h hēt tres lēas:
.s. ascēdētiū. ut p̃r: & au9 & h2i.
d̃scēdētiū. ut fili9: nepos & h2i.
collatāliū. ut fr̃es: sorores & h2i.
& habet quelibz linea quattuor
grad9 exclusiue: p̃cipue collatā
les. nā iter ascēdētes: & descen
dētes uidr eē p̃petua phibitio:
hic est et̃ excoicatio.

Cognatio spūalis hēt et̃ tres
gradus: & q̃trahit i baptismo:
& cōfirmatione. Prim9 ē iē te
nētē ad baptismū: u3 q̃firmatō
nē: & eā q̃ tēet: q̃ d̃r p̃rinitas: u3
filiatio Secundus est iē p̃rez: &

matrē cānalē ei⁹ q tenet: & eū
q tenet cū uxore ei⁹: & dicitur
cōpānitas. Terti⁹ ē iter filios
naturales ei⁹ q tenz: & illā q te-
net: & dicit frānitas.

Cognatio tētia. s. legalis q fit p
adoptionem hēt tres lineas: uel
grad⁹. Prim⁹ ē it ipm adoptā-
tē: & filiā quā adoptauit: ac ēt fi-
liā ipi⁹ adoptati. Secūd⁹ ē int
uxorē adoptātis: & ipm adop-
tatū: ac ēt uxorem adoptati. &
ipsū adoptatē. Tertius est int
filios nātales: & legiptimos a-
doptantis: & ipm adoptatum.
& h tātū cū ipi filii sunt i pote-
state patris.

Crimen istud qd hēt dirrimef
q tractū & ipedire gheñ itelli-
gitur tm d duobz crimibz i duo-
bz calibz. Primus est cū mkr
machinatur cū effectu i mōtez
uxoris alt⁹ ut hēat illū in utrū.
uel extra uir i mortē alteri⁹ uxo-
ris: ut hēat illā in uxorem zē.
Secund⁹ cū qs dat fidez alicui
giugate ducere eā i uxore post
uiri sui mortē: & cū ista promif-
sione seqt adulterium.

Cultus disparitas. ut si fidelis
qtrabat cū iudea: uel pagana p-
manēte i infidelitate. sec⁹ si q-
beret cū heretica. nam tūc te-
net: s; cohabitare nō debēt: si
esset ei piculū icurrēdi i heresi:

& peccauit mōtakr gheñ q tali.
Vil. uiolentia. s. absoluta ipedit
& dirriit & sūp uiolētia p me-
tū q pōt cadere i cōstantē uirū:
& continetur i hoc uersu.

Stupri: atq status. uerberis:
atq necis. n postea d iuito ef-
ficiatur uoluntarius.

Ordo. itelligitur d ordie sacro
.i. subdiaconatu. & supra. & ta-
lis gheñs ēet excoicat⁹. Greci
i sacris uti pnt contracto s; nō
possunt contrahere.

Ligamen. i. si sit altū ligatus p
cōiugū ēt p ūba de pnti nōdū
qsumatū. nā tal nullo mō pōt
altū matrimonialr copulari: nisi
ille cū quo gherat pfiteat i ali-
q religionem. Et si recederet
un⁹ giugū ita q p mktos ānos
alt nūbil audiret de eo. nō lice-
ret altū contrahere n sciret de
morte ei⁹.

Honestas. i. publice honestatis
iusticia q oriē ex sponsalibz qc-
tis cū aliq: cū qua postea non
seqtur matroniū pp mortē: uel
alia cām: nā cū nulla g sanguinea
illi⁹ usq ad quartū gradū con-
trahere potest.

Affinitas ē pximitas q gbitur
p eū q duxit uxore: & oēs con-
sanguineos uxoris usq ad qrtū
gradum: & uxore ipaz: & oēs
consanguineos uiri ei⁹ usq ad

q̄rtū gradū nec illa mulier pōt
ḡhere cum aliquo.

Et nota q̄ affinitas ḡbitur ē p
fornicariū coitū: ita q̄ ille q̄ fō/
nicat cū aliq̄ nō pōt ḡhere ma/
trioniū cū ḡsanguinea aliq̄ ei⁹
usq̄ ad q̄rtū gradū: neq̄ illa
mulier pōt cōtrahere cū aliquo
cōsanguineo fornicantē cum ipsa
usq̄ ad q̄rtū gradū & sciēt cō/
trahens i h⁹i gradib⁹ affinitatē
ē excoicatus. Sic fōte coire ne/
quib⁹.

Impotētia exercēdi actū cōiu/
galē q̄ pōt p̄uēire: uel ex frigi/
ditate naturalis: uel ex maleficio:
uel idispositione mēbri genita/
lis uiri: uel mulieris. De his oib⁹
impedimētis hēs plene i q̄rta
pāte sūme tī. Sz nota q̄ nō opz
nec expedit itrogare oēs cōiu/
gitos sigilatim de his impedi/
mētis: sz de illis tñ de q̄bus pos/
sit p̄sumi hēi: & p̄cipue de ipe/
dimēto criminis: uel cognatōis:
uel publice honestatis: sz m̄to
magis de affinitate. Si tñ quis
cognosceret cōsanguineā ei⁹ cū
qua iā ḡxit puerba de p̄nti: &
m̄to magis si iā cōsumauit ma/
trimōiū: matrimōiū qdē tale nō
diuidit: sz amittit ius petendi
d̄bitū: ita q̄ petere nō pōt absq̄
mortali peccato: teneē tñ red/
dere exact⁹. Idē de muliere q̄

pmittit se cognosci a cōsanguī/
neo uiri sui. Si uo añq̄ ḡxit per
ūba de p̄nti cū aliqua cognouit
cōsanguineā ei⁹ ita q̄ semē admi/
sit itra claustra pudoris: nō pōt
iā hēre illā: & si iā cōsumasset cū
illa nō tenet matrimōiū: nec in
h pōt dispēsari q̄ illa nō p̄pā.
Vnde añ dispēsationē se p̄ pec/
cat mortālē exigēs: & reddens:
debitū sciēs dictū ipedimētū.
Ali uo cōiugū nesciēs excusatē
d̄ peccato ex iḡrātia facti pro/
babilis. d̄ hīs & oib⁹ aliis qñ car/
sus occurrit: uel plēius i sūmis.
Si ḡtraxit matrimōiū claudstie
q̄ mortale ē p̄ p̄hibitionem
eccl̄ie. Si hīs uotū simplex cōti/
nētie ḡtraxitq̄ matrimōiū pec/
cauit mortālē: nō sit dispensat⁹
a papa pri⁹: & teneē adimplere
uotū usq̄ ad cōsumationē ma/
trimōii. nā ipo ḡsumato ipotēs
fit ad implendū: & exactus oīo
teneē reddere exp̄sse: uel int̄pre/
tatiue petēti: sz exigere nō pōt
sine dispēsatōe. al̄ peccāt mortālē.
Si ḡxit cū aliq̄: uel m̄r cū aliq̄
p̄ ūba d̄ futuro: & post matrimō/
niū cū aliq̄ cōtraxit: uel de fuō:
uel d̄ p̄nti mortālē peccauit. p̄p
fractā fidē. nō de cōmuni cōsēsu
mutuo se absoluerit: qd̄ fieri d̄/
bet p̄ iudiciū eccl̄ie. Vel n̄ aliq̄
septem casuū supuenerit: q̄bus

solui pñt sponsalia: q̄s habes in
summis.

Si post matrimoniū q̄tractū per
ūba de pñti q̄traxit cū aliq̄: mō
tāp̄r peccauit. nec tenet matri-
monium. Et si eēt cōsummatum:
& filios genuisset: s̄ opōtet re-
dire ad primū. n̄ ille cū quo p̄p̄
q̄ctū ē: igressus eēt religionem
ibidez professus: uł n̄ cum eo
papa dispēlass̄ i secūdo: i q̄ tñ
fm̄ theologos dispēlare n̄ pōt:
s̄ q̄a difficile ē disputare de po-
restate pape si sic subreptione
obtentā ē: forsitan trāsire pōt.
Si q̄xit matrimoniū: uł filios: uł
filias iūxit matrōnio añ etatē
legiptiam q̄a phicū est. Etas
autē legiptia fm̄ iura est i duo-
decio anno: si ē femia. in q̄rto:
decio: si ē masculus. s. ad q̄beñ
p̄ ūba de pñti. & ad q̄sumandū
matrimonium.

Si q̄sumauit matrimoniū ante
bñdictionē nuptiarū ē mōtale
ubi. s. q̄suetū ē bñdici nuptias.
q̄a q̄phibitioēz eccl̄ie. & hic
additū ē q̄uis sponsi n̄ q̄suent
matrimoniu cum sponsis añ bñ-
dictionē. i mltis tñ locis mltas
tp̄itudies: & cōruptellas faciūt
cū eis: illas uisitando. uñ irogā-
dū ē de his ubi ista repiūt.

Si celebrauit nuptias tp̄re p̄-
hibito ab eccl̄ia. q̄a mōtale est.

Tp̄ra autē phibita sūt ista. s. ab
aduētū usq̄ ad epiphaniā. & a
septuagesia usq̄ ad octauā pas-
ce. & a tribz diebz añ ascēsiōē
usq̄ ad octauam pentecostes
exclusiue.

De actu: & peccatis cōmis-
sis in eodem.

Sciendū ē q̄ i actu b̄ cō-
iugali aliq̄ fiūt ubi est
dubiū utrū sint mōta-
lia an uenialia. Aliq̄ ūo sunt q̄
sūt manifeste mōtalia. aliqua in
q̄bz ē ueniale. aliqua i q̄bz nullū
peccatum.

Prio qdē mōtale est si exerceat
talis actus ex uas debitū: uł ē
si itra uas debitū tñ nō suscipit
semen ad euitādū generatōē.
Si ex tactibz ipudicis ex actum
matrimonii seq̄r pollutō i altero
ip̄oz. Si exercēs actū iugale
habet appetitum deliberatum
ad aliam.

Si se hēt ad eā ita iordiato af-
fectu i actu iugali: ac si nō eēt
uxor ei⁹. q̄ ē op⁹ cānale age-
ret cū illa: uł alia. difficile tñ ē
hoc discernere & cognoscere.
Si alē alē oīo exigenti denegat
debitū sine cā legiptia. pp̄ qd̄
exigēs icurrit icōtinētiā: uł
graue scandalū. Esset autē cā le-
giptia si notabilr̄ tieret nota-
bile nocumentum p̄sone: uł

cōiugis: uel p̄lis i utero. Vel q̄
ex adulterio cōmisso p̄didit ius
petendi debitū: uel ē si in loco
sacro peteret. q̄a sic loc⁹ uiola-
ret: uel ē in publico q̄a ḡra de-
bitū honestatē. Nō ē autē legip-
tia cā oīo denegādi debitū pe-
tēti i die ieiuniorū: uel festorum
sollēniū: uel ira quā hūc adiucē
p̄ parum tempus.

Dubiū de mortali q̄n qdē f̄uat
uas debitū: sed modus idebitus.
puta si laterat: uel a parte po-
steriori a cedat ad uas debitū:
uel m̄p̄r sup̄grediā uirū: i qbus
mōis: & p̄cipue i ultimo aliqui
dicūt esse mōtale. Alii uero ut
Tho. & Alber. dicūt q̄ n̄ ē mō-
tale de se: s̄ p̄tē eē signū mor-
talis cōcupiscētie. nec p̄ h̄ ipe-
dit generatio: & si nō ita apte
p̄reenē. uñ i h̄i noli p̄cipitā
f̄uitāz nec denegare absolūtiōē
p̄leuerāti i h̄i. Sed detesteris:
& p̄hibeas quātū potes. q̄n ūo
h̄ ē fieret p̄. & secundo mō p̄p̄
periculū abortus forte tūc eēt
sine peccato.

Dubiū ē de mortali ē t̄p̄re m̄-
struorū: & p̄cipue in exigente
sciēte talē defectū. quē qdā po-
nūt eē mortale p̄cipue q̄n non
ē q̄li q̄tinuus s̄ cōsuet⁹ ut mē-
sati. Alii dicunt q̄riū ut Pe. de
p̄p̄. & h̄ opio ē coior. Vñ nec

p̄p̄ h̄ deneges absolūtiōē. s̄ p̄-
hibeas q̄rū potes de exactiōe
exigēti: & exactū admōeas ut
nō assētiat exigēti n̄ ex hoc ti-
meat de eius icontinentia.

Dubiū ē ē de exigēte debitū
a giuge p̄manente i adulterio:
siue occulto: siue manifesto qd
ipe nouit. Hoc qdā dicunt esse
mortale in exigente q̄a facit q̄
cōstitutōē eccl̄ie. ut notat. 32.

.q̄ i. c. Si qs uxorem. & hoc fir-
mat i sūma p̄sana. Sed i sūma
confessorum. & archidiaconus
i p̄o. lo. mitigāt hūc rigorem
excipiētes caus: ut h̄ cū faceret
exigēs ad p̄uidē i cōtinentie
sue. S̄ Pet. de p̄p̄. m̄p̄tomagis
mitigat hūc rigorem: ut cū nō
sperat emēdatō ex h̄ p̄manēte
i adulterio s̄ pot⁹ defioratō n̄
peccat exigēs saltem mortāp̄r.
Veniale autē ē cū exigēt act⁹ q̄-
iugap̄. & si debito f̄uato uase &
mō. tñ p̄cipitā itētiōe delec-
tatiōis q̄leq̄nd: ita tñ q̄ stet i
tētiō i fra limites matrimonii. Si
exerceat act⁹ cōiugalis p̄p̄ sani-
tatē corporalē peccatū ē. q̄a nō
ad hūc finē ordiatū est. ueniale
tñ puto eē peccatū. In sollēita-
tibus: & ieiuniis exigere debi-
tū aliqua i firmitate. s̄. concupi-
scētie ductus: sine contēptu tñ
sacri temporis: uel eccl̄iastice

exhōtatōis ueniale ē s; Tho. & Ray. s; reddēs nō peccat cū timet de icōtinētia: u; scandalo cōiugis. peccaret aut si negaret oio. In tpre uo pregnatiois exigere ueniale ē. si tñ nō ē pculum abortus: reddere uo nullum peccatum ē.

An purificatiōē post ptū exigere suatis aliis circūstātis non uidr mortale s; m. Vult. Reddēt uo nō uolūtariē: nullū. Exigere ē: u; reddere debitū an īgressum ecclie post partū de se nō uidetur pccūz: & possūt mlieres intrare eccliaz an q̄dragesimū diē absq; peccato: in q̄ tñ ē suāda q̄suetudo p̄te. Actus ipudici q̄ ibi exercēt non p̄tinentes ad op;: s; ad exercitiū dlectatōnis. ut tactus: & oscula: & h; i inordiate: coiter sūt uenialia. q̄uis ibi posset eē tāta actū inordiatio q̄ posset eē pccūz mōtale. Sine peccato aut exerceat actus gūgalis cū sit cā plis suscipiēde: u; ē cū sit cā reddēdi debitū suatis tñ aliis debitis circūstantiis. D; tamen exact; oio reddere: & precipue uir uxori. nō solū exp̄sse: s; ē p̄ signa petēti: nec uir debet uxore autēne petat p̄periculū. Fit īstio mō s; m aliquos sine peccato. s. cū sit cā uitādē fōnicatiōis in se

u; in coniuge sua.

Interrogatōes fiende circa statum matrimonii.

Quoniam p̄dicta sic p̄nt fieri interrogatōes & p̄. Si uisus est matrimonio exuas debitū.

Si aliqd fecit ad euitā plē mō idbito l; i uase debito: & q̄uo. Si uēdo matrimonio hūit itentione ad aliā. Si tpre m̄struor; exegit: u; reddidit. Si ī diebus festorum: u; ieiunior;. Si tpre pregnatiois p̄cipue p̄pe pātū: u; an purificatiōē post partū. Si exegit: u; reddidit a pmanēte ī adulterio. Si p̄cipalr cā delectationis: aut aliā: & qua cā: & circa h; i iudiciā ē d peccato mōtali: u; ueniali iuxta p̄dicta. ut p; ī summis. Si oio negauit d̄bitū petēti. Si ex act; cōiugii p̄act; secuta ē pollutio ī alio ipor;. Si excoicat; aliq̄ uinculo ḡxit matrimoniū. s. excoicatione maiori peccauit mortāl;: & p̄cipue q̄ sciuit: & hoc q̄ p̄cipauit ī diuinis. s. sacramto matrimonii. Idē uidr de miori excoicatione: si eā nouit q̄ sepat a susceptione sacramentorū: & matrimoniū est unum ex sacramentis ecclie.

Si exns ī peccato mortali ḡxit matrimoniū uidetur mōtale. q̄a

sacramētū suscipit in mortali
scientiā: p̄cipue uō uideēt mortā-
le g̃bendo p̄ba de p̄nti. q̄a ibi
ē essentia sacramēti. Si q̄traxit
cū aliqua p̄sona p̄ba de p̄nti:
uē de futuro nō itēdēs h̄re illū:
uē illā i coniugē: s̄ tātū copulā
carnalem extōq̄re mōtātr pec-
cavit. & q̄uis non sit ibi reātr
matrimonii: cogend⁹ tñ ē i foro
consciētie illā ducere: uē aīr illi
satisfacere. maxie si ē secuta co-
pula: i q̄ tñ cāu eccl̄ia iudicaret
matrimonii: & cogeret illū: cui
obedire tenet. Si uir nō p̄uidit
uxori & familie de necessariis:
ñ tñ sup̄fluis. Si nimis eā exas-
pauit minis: ūbis: uē factis. Si
zelotypus: & ex h̄ nimis suspec-
tosus contra ea fuit: uē nimis
remissus i cura eius.

Si uxor iobediens: & q̄tēiosa
& sui sensus fuit erga uirū. Si
nimis iculta: & negligēs circa
gubernationē dom⁹. Si irreue-
rens & discola ad soceros: & co-
gnatos. Si nimis dedit de reb⁹
uiri p̄tib⁹ suis: uē paupib⁹ p̄l⁹
q̄ debuit. Si dedit licētiā uirō
coeundi cū aliis mulierib⁹ cum
pegriare ē mortale. Si m̄r n̄
uult sequi uirū trāfferentē doici-
liū ad qd̄ teneēt: nisi eam trabe-
ret ad peccatum: aut dubitaret
de mōte suā: aut eēt uagabūd⁹.

Si uterq̄ filios educauit i t̄iore
dei: & i obediētia mādatoꝝ ei⁹.

De p̄cipib⁹ rectoribus: &
baronibus .c.2.

Circa p̄cipes rectores
& barones seculares sic
possūt fieri it̄rogatio-
nes: & p̄ut fuerit expediēs fm̄
q̄ditionem p̄sonā: & p̄.

Si p̄ usurpationem: & iniusto
tit̄lo obtinuit dignitatē regimē
uē dñiū ciuitat⁹: uē castri quia
mōtātr peccauit: & semp in
ip̄o manet. dū tenet h⁹: uē pa-
tionem: n̄ postmōz tit̄l⁹ sibi iu-
stificasset. nec ibi añ iustū tit̄l⁹
pōt exerceē iudicia sic mōtali.
Si ambiciosus fuit ad dignita-
tes: & regimen nis aspirās. & si
itendit negligere iusticiā ad re-
greñ amicos ut sic p̄maneat in
dñio mōtātr peccat.

Si prelati eccl̄iasticis: uē aliis
sup̄iorib⁹ suis nō fuit obediens
& admonitiones: & correctio-
nes ab eis factas non sustinuit
patiēter: & si cōtēpsit mōta-
liter peccauit.

Si sententias excoicationis: uē
it̄dicti non curauit: aut sic li-
gatus diuinis se ingessit qd̄ est
mortale.

Si p̄ crimē eius ciuitas ē it̄er-
dicta qd̄ ē sibi ad mai⁹ iudiciū.
Si p̄ excoicationem latā in se

iudices: uel actores: uel mistros
grauauit. quia ultra mortale est
excoicatus.

Si d factis: aut defectibz ecclia-
sticarz psonarū ad eū nō prinē-
tibz se itromisit: uel trahēdo ad
suū iudiciū & hñ: peccauit mō-
talr. Et si cepit: uel cape fecit: uel
pcutere: uel icarcerare cñicos: uel
religiosos et delinquentes est
excōmunicatus si non hñt pñs
licētiā a plato suo.

Si electionem alicui⁹ malitio-
se impediuit: uel puolētiā aliq̃
itromisit: uel si grauauit aliquod
monasteriū: uel collegium eo q̃
nolebat eū eligere p quo ro-
gabatur excoicatur ultra mōtale.
Si prohibuit subditis ne uend-
rēt cñicos necessaria: uel eis pa-
nē coqrēt ex q̃ non hñt ab eis
quod uoluit.

Si patronatus eccliarū de no-
uo sibi usurpauit: uel bona uacā-
tiū eccliarz aut mōasteriorz ul-
tra mortale ē excoicatus.

Si posuit talias: uel collectas: uel
alia grauamīa cñicis: uel aliis pso-
nis eccliaisticis sine lñia pape:
si nō desistat post amonitiōē
est excoicatus.

Si fecit statuta: uel leges q̃tra li-
bertatem eccliaisticā: uel iudica-
uit fm ea: uel dedit consilium
ad hñ: uel non rēouit si potuit.

ultra mōtale pecūz ē excoicatur.
Si noua pedagia instituit non
habens auctoritatem a pñcipe
sup h. Vel antiqua seu noua pe-
dagia augmentauit: excoicatus
ē. Secus si fecit h cū licētiā pñ-
cipis: & cā rōnabili: & n tenuit
stratā publicā securā ut dñbit.
peccauit mortalr. & tenet ad
restitutionem.

Si a cñicis: & religiosis thelo-
neum padagiū seu gabellā ac-
cepit p his que deferunt: uel dñ-
ferri faciūt nō cā negociationis
grauiter peccat: & ē excoicatur.
Quāuis aliq ut loh. cal. hñc nō
admittant. qā nō ē recepta: &
papa scit. & tolerat: imo ipse
facit in fr̃is suis. Sed tutius ē ut
obseruetur.

Si publicos uñarios alienigēas
& n in oriūdos ad fen⁹ exercen-
t ciuitatibz suis admittit: uel ad-
missos in dñū tñs nō expellit
ē excoicatur. Et idē. Si ciuis exi-
stens dedit ad h consilium: uel
fauorem. h uerum ē si talis ē p-
sona eccliaistica hñs. s. dominiū
tñrale. nā dñs secl̃aris nō ē ex-
coicatur: s; excoicandus. c. Vñ-
rū. de uñr. lñ. 6. Nō tñ ep̃i: &
s; icurrūt. s; alii. Itē si ciuis exi-
stens dedit ad hoc qñsiliū: uel fa-
uorem.

Si nauigantes idistincte dñdat⁹

est: uel depredari fecit: uel hoc factum nomine suo ratum habuit ut pirata excoicatus est excommunicatione papali.

Si nauigantes expoliavit: uel res eorum ad portus terrarum suarum a mari dilatas sibi apropauit: quod est rapia: & excoicatus est & alius.

Si icedia fecit: uel fieri fecit: diruit: uel fregit ecclesias: uel loca religiosa est excoicatus: & si esset denunciatus esset casus papalis.

Si emunitatem ecclesiarum uiolauit. uel faciendo capere homines in eis pro debita: aut maleficia in ecclesia uel locis privilegiatis sacrilegium committit: & potest excommunicari: & est mortale. Secus esset si gubernatores ecclesiarum illuc fugientes: uel uiolatores ecclesiarum. quia tunc propter hoc non gaudet immunitate ecclesiarum.

Si ecclesias: uel personas ecclesiasticas: siue privilegia earum uiolauit ut multi tyranni faciunt.

Si fecit repensas: uel permisit fieri aut ab antiquo consuetas fieri fecit quod personas ecclesiasticas est excommunicatus: nisi illas reuocauerit infra mensem. c. Et si pignorationes de iuri. & da. da. Vtrum aut liceat facere repensas quod laicos Videtur in tria parte sume: titulus secundo. Si ad ecclesias in quibus patronus fuit non posuit idoneos: uel non representauit. scilicet ieros: & idio-

tas: uel concubinos: & alios malos presentauit: uel subditos suos ecclesiarum patronos tales eligere aut suos presentare perualit sic mortaliter peccauit.

Si recepit pecuniam ut aliquem presentaret cum esset patronus: uel supplicaret pape: uel episcopo pro beneficio alicui transferendo symoniam commisit: uel est absque pecunia si posuerit preces indigno est mortale: & symoniacus.

Si fuit fautor: uel defensor hereticorum aut est schismaticorum peccauit mortaliter: & est excoicatus.

Si impediuit uolentes recurrere ad forum ecclesiasticum super causis que ad ipsum forum pertinet. ne. scilicet coram ecclesiastico iudice haberi cause agerentur: uel ad hoc daretur consilium auxilium: uel fauorem est excoicatus.

Si bellum assumpsit iniuste: uel fuit adiutor iniuste bellantis. quia omnia mala que inde sequuntur ei reputantur ad culpam: & tenetur ad restitutionem omnium donorum insequentium: & hoc non ad adiuvandum eum teneretur: & si uenit: uel quia miles aut eius uasallus: talis ei adiuvans cum est dubium. an bellum sit iustum excusatur. 23. q. i. c. Quid culpatur. non autem excusaretur si sciret bellum esse iniustum.

Si consuluit existens in officio coitatus quod. scilicet assumat iniustum bellum tenetur ad omnia mala: & damna in

pponeret i cōsilio materia mō
falso tāq̃ eēt iustū: tūc eīz igno
rantes uidēt excusari. De mate
ria belli: & qñ iustū dicat: uide
i sūma i. 3. parte ti. 10.

Si idiscretos & tyrānos officia
les fecit seu p̃posuit terris suis
teneē de dānis: & malis eorum
si sciebat eos esse tales: Sec⁹ si
ignorabat: n̄ cū audisset: nō re
mouerit eos si potuit.

Si iustas exactiones seu collec
tas iposuit: rapinā coisit. & que
dicat iusta talia seu collecta: &
quomō satisfacere debeat: uide
in. 3. parte. ti. 2.

Si posuit iudeos in officiis pu
blicis qd̄ prohibetur. i. 7. q. 4. c.
Constituit.

Si ea q̄ sūt cōmunitatis appro
priauit sibi v3 syluaz. f. & cāpos
& h⁹i mortāl̄r peccauit: & te
neē ad restitutionē.

Si liberos hoies i suos sibi sub
iecit. xp̄iani enī nō pnt redigi
i sūitute: rōne: bellū: & capti
non pnt licite emi in suos. Vel
empti uendi: & emi ab aliis nō
possunt. Sz ifideles bñ redigūt
i sūitute & emi & uendi pnt.
capti i iusto bello: q si postea ef
ficiāt xp̄iani: nō tñ ex b liberāt
a sūitute: q̄uis sit piū b facere.

Si a dcedētibz sic filiis accepit
bona ipoz: nō pmittēs eos tes

tari: & legare ad placitū. n̄ talis
patria hēret talē subiectionem
a tempore cui⁹ nō ē memoria
in contrarium.

Si nimis uidicatiuus fuit. Si ho
micidia mutilationes icarcera
tiōes uulnera & h⁹i seua sic iu
sticia: uł cū iustitia: sz ex odio: &
uidicta fecit pcurauit: uł pmi
sit: & h⁹i graua sunt mōtalia.
Si tōneamta: uł duella fieri fe
cit: uł pmisit: uł ludos: uł spec
tacula piculosa aīe: uł corpori.
ut piicere lapides adinuicē: uł
replētatiōnes turpitudinū fieri
fecit: uł pmisit: & nō phibuit.
si sine graui scandalo potuit re
mouere mortāl̄r peccauit di.
. 83. c. Error.

Si leges statuit q̄s n̄ debuit: uł
potuit q̄a s. iniquas: mortaliter
peccauit.

Si nimis durus fuit ad dispēsa
dū: uł pceñ i qb potuit. Vł eā
nimis facilis ad pceñ dliq̄ntibz
i piudiciū iusticie: & utilitatis
cōmunis.

Si feuda uasallis suis absq̄ iu
sticia denegauit: uł sūitiū idebi
tum ab eis exegit aut fidem n̄
seruauit.

Si ipe existēs uasallus alē⁹ nō
fuit fidelis dño suo ut debuit. Sz
q̄ i iurāmto fidelitatis expmīti:
uł obsequium debitū n̄ pstitit

u^p aliq^d iniuriā fecit d^{no}. s. alie/
nādo feudū aut diminuendo: u^p
aliq^d h^oi mōtale est & tenetur
de damnis .

Si tutelā alicui⁹ sibi coissā nō
fidelit^r egit: s^z bona illius q^d sup/
sit: & dissipauit mōtale ē: & te/
netur de damnis .

Si in t^{ra} sue iurisdic^tiōis susti/
nuit iustas mēsuras aut iusta
pondera: aut iusta p^ocia rerū ue/
niliū scient: mortale ē: & teneri
uide^t si cōmode pōt obuiare .
Sim^pr peccat si inducit : u^p su/
stinet malas q^d uetudines aut cor/
ruptelas .

Si tolerauit aut sustinuit pu/
blicos u^sarios in p^p h^o recipiēs
etā quotiā: u^p sūmā anuati: mor/
tale ē: & tenet illud sic acceptū
restituere nō u^sario: s^z credito/
rib⁹ ei⁹ a q^b u^se sunt extorte
secundum Tho.

Si pignus aliq^d hūit cui⁹ fruc/
tus nō q^d putauit i sortē u^sa est.
Et de aliis sp^eb⁹ u^se si i aliqua
offēdit : u^p fuit princeps de q^b
supra in s^a p^ote tⁱ. de u^sis.

Si penas: u^p emēdas in pecuniā
p^p cupiditatē: u^p odiū non p^p
correctiōe deliquētū accepit.
u^p ultra debitū extōsit: u^p pe/
nas cōporales: aut mortis i pe/
cuniariam p^p auaritiā q^d iusticiā
cōmutauit mōtale est.

Si p^misit i t^{ris} suis latrones in/
uale^sce^r: u^p maliciose eis fauēs:
u^p ex auaritia nolēs expēdere .
ad securandā patriā mōtale est
& tenet de dānis: & rapinis fac/
tis si cōmode poterat obuiare.
Si iusticiā uendidit: u^p munera
iniq^{ue} accepit: s. p^o admīstratiōe
iustitie: u^p alias iusticiā fecit i
iudicādo: u^p fieri fecit mōtale ē.
Si fidē p^missā uiolauit et iⁿi/
mico n^o pus ille uiolasset mōta/
le ē. Si obsides suos n^o liberauit
mōtale ē. Si uiduas: & pupillos
q^utra oppressores nō defendit
cū potuit. Si treugas n^o seruauit.
Si nimis sūptuosus fuit : & cu/
riosus i uestitu: & apparatu eq^u/
rū: & familie cū canib⁹ : & auib⁹:
edificiis: quib⁹ nā ut possit fa/
cere h^oi pōpas emūgūt popu/
los usq^{ue} ad sanguinē facientes
multa iniusta .

Si fecit edificari domos suas.
u^p laborat i agris suis: u^p uicis
u^p ligna portari per rusticos: u^p
colonos & nō soluit eis plene d^e
labore suo n^o ad h^o ex debito te/
neret^r. V^p si dieb⁹ festiuis fecit
p^o se laborare mortale ē : sicut
i prio cāu. q^d tñ m^ofrī faciūt: &
male nec subditi debēt obedir^e.
Si nimis se occupauit i uenatō/
rib⁹: & aucupis: u^p q^d peius est
subditos in his grauādo iducēs

ad h⁹i: & qđ pessimum in dieb⁹
festiuis & nō auditis diuinis ut
missa pp qđ dominus peccat
mortalr: & omnes: & ipse reus
est omnium.

Si pp discursus i h⁹i destruxit
segetes alioꝝ tenei eis de dāno
u⁹ pmisit accipe: u⁹ fecit de bla
do: & feno alioꝝ a suis pp eqs
suos tenetur de dāno. Idē & de
aliis fructibus.

Si hystrionib⁹ supflue dedit: u⁹
nimis turpia rep⁹sentātes i cu
ria nutriu⁹: u⁹ q⁹ cubinā: u⁹ ludē
tes ad aleas: & h⁹i que oīa sunt
damnabilia.

Si de castitate familie sue non
curauit: s⁹ ihoneste se hñtes cū
feminis & masculis retinuit.
nec correxit eos cū posset mō
taliter peccauit. Si uero sit cō
iugatus iñtroga de his q̄ hñtur
i cap⁹ precedenti prout uidebi⁹
fore expediēs.

De ludicibus .c.3.

In circa iudices seu quēcunq⁹
hñtē potestātē ordiariā:
u⁹ delegatā: iñgreñ ē p̄. Si iuris
dictionē: aut potestātē recepit
symoniace. ut si iudex eccl⁹asti
cus: aut u⁹ pat⁹ue: q⁹ u⁹ pata po
testas nō dat auctoritatē. uñ iu
dicādo peccaret mōtalr. Si ex
cessit fies mādati siue potesta
tis sue peccat mortalr: si sciēti

u⁹ ex ignorantia crassa.

Si officialis: u⁹ iudex alius tior
re: odio: cupiditate: u⁹ amore.
u⁹ aliq̄ cā iniq̄ tulit sñtiāz adū
tēter mortale ē & tenei ad oē
iñesse pāti lese. & si ille p q̄ d
dit sñtiāz nō uult satisfaccere: u⁹
nō pōt qm̄ principāl⁹ ipse te
netur. d⁹. Ray.

Si p ignorantia crassa ipse tulit
iniq̄ sñtiāz i iudicio aie tenetur
& peccat ut pri⁹. Ray. q⁹ d⁹uit
scire se iñsufficiētē & nō iudicare.
Si p negligentia: q⁹ sufficiens
erat. & si laborasset ad iñgreñ: &
legendū ueritatē iueniss⁹: s⁹ ne
glexit h⁹ agere tenei ut prius.
Min⁹ tñ agitur cū eo q̄ ex igno
rantia crassa q̄ cū eo q̄ ex ma
litia. & hoc hēt locū i iudice or
dinario nō delegato. Si delega
tus iudex iudicauit bona fide:
& de cōsilio peritorū tulit iñ
quā sñtiāz nō uidet⁹ peccat⁹ aut
teneri ad restitutionem leso: tū
quia necessitate obedientie
iudicauit: tum q⁹ sepe ex certa
sciētia delegātis assumit: q⁹ est
ignarus iuris: q⁹ bon⁹ uir: quod
ē uerū: nō i q̄rendo q̄siliū fuisset
negligēs aut c⁹ pabil⁹: tunc eiz
peccat: & tenei ad restitutōē.
Vul⁹. Si assessō iudicē ad
ferendā iniquā sñtiā excusatur
qdē iudex si simplex est: & hēt

bonam q̄sciētā. s. credēs s̄ntiāz
eē iustā: & si nō fuit i c̄p̄a eli-
gēdo assessorē q̄ bon⁹ & suffi-
ciēs cōit̄ credbat: s̄ assessor p̄c-
cat mōtakr: & tenet ad satisfac-
tōnē lesō: siue dolose: siue igno-
rant̄ iducat iudicē ad iudicandū
iniuste. Ray.

Si iudex ignar⁹ iuris secū ducit
assessorē q̄ cōit̄ nō reputat̄ suf-
ficiēs: uł iniquus: si de consilio
eius fert iniquā s̄ntiā l̄z credat
iustā ułq̄ mortakr peccat: & te-
net ad restitutionē isolidū.

Si accepit pecuniam in iudicio
q̄d pōt eē qnq̄ mōis: & semp
uideť mortale. Prio si accepit
ut male iudicaret q̄ iusticiā: & q̄
q̄sciētiam: & tūc illa pecūia d̄z
dari ei i cui⁹ iniuriā data est. i.
.q. i. c. iudemus. Secūdo si acce-
pit ut bene iudicaret. Vł ut iu-
dicaret: & daret s̄ntiā. Vł si ac-
cepit ut nō iudicaret cū d̄beret
iudicare. Vł ut nō male iudica-
ret. In his. 5. casibus d̄z restitui
ei qui d̄dit. ii. q. 3. c. Nō l̄z. Ray.
sed s̄m Vuł. i. foro p̄nie potest
paupib⁹ erogari sicut: & alia ē
pia lucra. de q̄silio tñ.

Si iudex nullo mō uoluit ferre
s̄ntiā cū deberet: & pp̄ b̄ aliq̄s
amittit ius suum mortale ē: &
tenet illi restituē litis estima-
tionem. Ray. 23. q. 5. c. Admini-

strationes.

Si iudex accepit aliquid a p̄tib⁹:
unde nota q̄ ordiari⁹ nihil pōt
accipere et expēsas n̄ moderata
enſenia spōte oblata. ut esculē-
tū: & potulētū. di. i8. c. De eulo-
giis. Delegat⁹ potest recipere
moderatas expēsas q̄n. s. ē pau-
p̄: uł q̄n opz eū exire: & eq̄tare
pro exainatione cause: uł p̄ as-
sessore s̄m glo. Si aut̄ papa ali-
cui cām delegauit. nō uideť q̄
aliquid possit petere nec et ex-
pēsas si sua sibi sufficiūt: nisi
oporteat eum exire: uł plusq̄
domi expendere. Ray. & Vuł.
Si iudex ecclesiasticus ordiarius
uł delegatus cōtra q̄sciētā: & q̄
iusticiā: & i grauamē altī⁹ p̄tis
i iudicio qcq̄ facit p̄ gratiā: uł
p̄ pecuniam icurrit suspēsiōnē
ab executione officii p̄ annum
cōdemnād⁹ ad estiationē litis:
de qua uide i quarta p̄te. titulo.
Si iudex ecclesiastic⁹ excois s̄-
tētā: suspēsiōnis: uł int̄dicti ni-
mis de facili fulminat: aut sine
premissa admonitione: uł sine
scriptis: uł al̄ q̄tra ordinem iurē
grauē peccauit. d̄ his. i. q. p̄te.
Si iudex qcunq̄ dilationes ali-
quas contra ius fecit: & si ordi-
nē iudiciariū non ſuauit. Si p̄tē
altām q̄tra iusticiam grauauit.
Si reo fecit q̄stidēs: uł positōes

seu iquisitiones ad quas respon-
dere n̄ tenebat. Si appellatio-
nes legiptimas nō admisit. Si
dolose locū appellandi dedit.
Si post appellationem legipti-
mam nihilomin⁹ i eā pcessit.
Si in dubiis magnis p̄itos non
cōsultit. Si allegationes friuo-
las admisit. Si paupibus uidu-
is orphāis n̄ subuenit: & i aduo-
catione nō puidit: i q̄libz istoz
uideat esse mortale cū sciēt de-
linq̄. Si iudex illicite relaxauit
penā debitā reo qd̄ sit triplici.
Vno mō qā n̄ erat supremus
iudex. s. p̄iceps: nec ei publica
potās ē plenarie cōfissa: s̄ ut iu-
dicet s̄m leges: & statuta ciui-
tatis. Secūdo modo qā & si hēt
plenariā potestātē: tñ q̄ pas-
sus ē iuriā nō assēt sibi reit-
ti s̄ uult reum puniri. Tertio
mō qū & si hēt iudex plenariā
potestātē: & lesus uult reittere.
tñ nō ē cā iusta rei publice uti-
lis: s̄ nociua. s. p̄bēs incētiū
delinquendi. Tho. in quolibz: &
peccat mortaliter.
Nota q̄ q̄ fingit fraudulenter
cām aliq̄ p quā iudex aliq̄s ua-
dat: uel mittat ad aliq̄ m̄p̄erem
p testimonio ferendo ē excoi-
catus. c. Mulieres. de iudi. li. 6.
Si debitā penā auxit: uel minu-
it cū nō possit uel deberet: quā

do possit uel nō. Vide. in. tertia
pāte titulo. 3. Si ē mutare pos-
set. uide ibi.

Si iudicauit s̄m allegata: & p-
bata cōdēnans quē nouit ino-
cētē: q̄ tñ utrū peccet: uel nō: uel
excuset uide i. 3. pte sūme. ti. 3.
Si minister iudicis ex n̄s execu-
tus ē iniquā sententiā: & iniustā:
si pro cōto scit inocetē n̄ excu-
sat a peccato. Ray. Sec⁹ si dubi-
tat. qā tūc excusat p̄p̄obediē-
tiā. De p̄tētibz uo ad iudiciū
hēs i. 3. pte. titulo. 3. c.

De aduocat̄ procuratoribus
& notariis. c. q.

QIrca aduocatos p̄curato-
res: & notarios in̄rogādū
ē p̄. Si poluit se ad aduocandū
cū p̄hibere i iure sciēt̄ h̄ fa-
ciens uidet peccare. Prohibet
aut̄ ifidel̄: & excoicat⁹ excoica-
tione maiori: necnō religiosus
n̄ p̄ monasterio: & de mādato
sui p̄lati. Sed & c̄lici in sacris:
uel ē i mioribz: sed & b̄ficiari
p̄hibetur aduocare i iudicio se-
culari n̄ i cā p̄pria: & p̄ eccl̄ia
sua: uel pro cōiūctis: uel misera-
bilibus personis. Sunt & alie
psone p̄hibite de qb̄ hēt. 3. q.
. 7. §. Tria. Et it̄ alios p̄hibet
sodomita p̄cipue notorius de
iur̄: uel de facto.

Iudex: uel assessor ē nō pōt ēē

aduocatus in cā in qua ē iudex:
nec clericus p̄ exneis q̄tra ec
clesiam suā. Ray.

Si aduocat⁹: uel pcuratō sciēter
defendit cāz iustā peccat mor
talr: & tenetur alīi parti de oī
dāno in hīto. Tho. n̄ satisfaciāt
cliētul⁹ q̄ p̄cipalr tenet si scit
iusticiā q̄n .f. obtinet omnem
uictoriam cause.

Si uo ignorant iustā cām defē
dit. f. putans iustā excusat f̄m
mōuz: & cōsuetudinē regionis:
q̄ iḡrātia excusare pōt. Tho. Et
si ex iḡrātia crassa peccat mor
talr. Si i p̄cipio credebat iu
stā: s; i p̄cessu cause uidet iustā:
debz desse: uel deserre eā: & n̄
ultr⁹ p̄seq. al̄ peccaret: & si ob
tinet uictoriā cause tenet leso ad
satisfactionē. n̄ debz tñ eā prodr̄
adūfario: uel secreta sue cause re
uelare: s; inducere cliētulū suū
ad ceden: uel q̄ponedū cū adūfā
rio suo sic dāno adūfari. Tho.
dū aut ē ei dubia usq; ad finem
l; p̄seq semp illā sine peccato.
Vul.

Si aduocādo us⁹ ē idebito mō
f̄m Ray. Si pduxit falsos te
stes: uel p̄duci fecit: uel corrup
tos. Si iduxit f̄pas leges. seu ali
as p̄batōes f̄pas iuris: uel facti. Si
mētī: uel mētiri fecerit: uel do
cet cliētulū suū i iudicio:

Si dilatōes n̄ neccessarias q̄rat
in grauamen p̄tiū. Si appellat
scienter q̄tra iustā sentētiā i q̄li
bet horū uidet mortale. Si non
fidefr cām foueat q̄tū iusticia
suadet omittendo de q̄rigētibz
ex negligētia: uel notabili iḡrā
tia i q̄ posset esse mortale. Si
p̄caciter: aut dicendo quicia: uel
uociferando. Si p̄didit secreta
adūfario suo: & si p̄ p̄dictū mo
dū uicit iustā cām tenetur leso
de oī dāno in secuto. Si amit
tit iustā cām p̄p suā ifidelitatē:
uel negligentia: uel ignoratiā te
netur cliētulo suo de oī dāno.
Si aduocatus nō prestauit pa
trocinium i iustā cā paupum: &
miserabiliū p̄sonarum. nā si no
uit talē cām: & scit illū p̄ se nō
posse iuuari q̄ nō hēt ad soluē
dū: nec aliū uidet q̄ uelit eum
iuuare: p̄p qd̄ amittit cām tene
tur gratis iuuare si pōt: alias ui
det mortale. Tho. & Ray.

Si imoderatum salariū accipit
de sua aduocatione. nā modera
tum p̄se pōt: & aduocatus: &
iuriscōsultus ut dicit Augu. i. q.
.q. c. Non sane. qd̄ moderatū
sumit ex q̄tuor. f. ex quātitate
cause. ex labōr aduocādi. ex sci
entia: & facundia aduocandi.
ex consuetudie regionis. & f̄m
b̄ magis: & minus pōt accipere

¶m Ray. u^t ab initio cum facit
pactū: u^t ex post: facto: cōple
to. Sz ex q̄ cā ē icepta necdum
finita nullū d^z facere pactū cū
littigatore quē accepit i p^priā
fidem q^a posset eē occasio ma
gni piculi. 3. q. 7. §. preterea.
Icē nō licet pacisci de q̄tta cum
aduocato: v^z decima: u^t cētesia
sz de q̄tta licet moderate tñ sz
iura. d^z hac materia uid^z plene i
. 3. parte summe. ti.
Si iurispitus exñs in cā quā no
uit iustā cōsultit quō obine
reū mortale est. & si uicē ex cō
silio eius teneū leso de dāno.
Si ex ignorantia crassa male cō
sultit. Si non cōsultit paupibus
nō hñtib^z ad solueñ. Si nimis
petiit. idem dicendum ē sicut
de aduocato.
Si pcurator exñs defēdit sciē
iustā cām. Si nō fideliter: &
sollicite fouet iustā. Si paupib^z
ñ pstauit patrociniū. Si nimiū
petiit salarium. idē dicendum
q^d de aduocato.
Si notari⁹ exñs adūterē falsā
uit istrumenta peccauit mōtal^r
& teneū de oī dāno secuto.
Si maliciose occultaui iura ali
orū seu istrumenta: & ñ assigna
uit: aut destruxit: u^t aliis dedit.
ultra mōtale teneū de oī dāno.
Si ex ignorātia notabili: u^t ne

gligētia male dictauit istrumē
ta: u^t testamēta cū defectibus:
uñ oriū^t litigia: u^t p^{du}etur bōa
alio^z peccat mortāl^r. & teneū
de oī dāno leso ex inde.
Si fuit rogat⁹ i testamēt corū
q̄ nō erant sui sensus scient^r tā
q̄ usuz rōnis liberum hñtium.
mortale ē: & teneū de oī dāno
lesis.
Si i istrumentis suis nō est usus
sollemnitatibus legalib^z uñ ua
lidant^r q̄tractus q^a mortale ē: &
teneū de oī dāno. Si fecit istru
mēta i fraudē usarū sciē^t: mor
tale ē: & est piur⁹. Si notarius
i officio ē salariat⁹ sufficiēter a
coitate: & accipit eē ab his p
q^{bz} scribit l^ras: g^ras: & h⁹: u^t
si ñ salariatus a coitate accipit
de cōsuetudie p labore suo ul
tra debitū: & eq^uatē peccauit:
& tenetur ad restitutionem.
Si diebus festiuis sine necessi
tate: sz ex cupiditate fecit istru
mēta: u^t copiauit: u^t extendit
scripturas cū posset differre.
mōtale uidet^r. Si fuit rogatus.
u^t dictauit. u^t rededit i script^z
statuta q̄tra libertatē ecclⁱasti
cam mōtaliter peccauit. est q^d
excōmunicatus.
Si notari⁹ exñs epⁱ p scribēd^z a
noibus ordinādorū: u^t licētia
ordinationum accepit pecuniā

66
si salariat⁹ ē ab epō: symoniā
cōmisit. Si uero nō salariatus
factus accepit: ut de lucro accipe
ordinator symonia ē. de q̄ uide
plenius. i. 2. pte. titulo. i. c. i.

De doctōib⁹: & scholāib⁹ c. 5.

Quādo doctores: & scholāes
inquirendū ē: & priō. Si do
cens publice leges: uel p̄ficia
admisit ad lectionē suā sciēt re
ligiosos: uel sacerdotes seculares:
uel alios clericos nō sacerdotes:
s; i dignitate cōstitutos. q̄a ex
cōmunicatus ē qū aliquē p̄dic
torum addūcenter admittit si
mul cū illis. c. Sup̄ specula. ex
ne clericis: uel monachi.

Si docens: aut legens in q̄cunq̄
facultate ē in sacra theologia
admittat religiōsū exeuntem
d̄ monasterio cū bitu ad audiē
dū sine licētia p̄lati sui sciēt
ē excoīcatus cū eo: q̄a p̄cipat
i crimie. Itē si cū licētia p̄lati
sui: s; sine bitu ad lectionē reci
pit s̄m Lappuz.

Si magist⁹: uel scholāis ex nō bo
noie tractat cum aliq̄ ciue bo
nonienſe de conditione hospi
tū irrequisitis inquiliniis n̄ t̄pus
gductionis fuerit elapsū excoī
cat⁹ ē. ex d̄ loca. c. Ex scripto.
& hec excoīcatio non hēt locū
nisi bononie.

Si q̄s ex eo pacto receptus est

i cōiōcū ut scolas teneat symo
niacus ē: uel & mortale: s; uacā
te p̄benda pōt ei annecti hoc
onus docendi licite. Hosti.
& Ber.

Si aliqd̄ exigat⁹: uel p̄mittatur
p̄ licētia docendi q̄uis s; Ho
sti. n̄ sit symonia: ē tñ ḡra iura.
uel & mortale qd̄ p̄ ex pena
p̄p̄ h̄ ip̄osita: q̄a exactū restitu
itū ē. & debent exactores offi
ciis: & beneficiis expoliari ex
eo. c. p̄mo. Ray.

Si magister hēt b̄nficiū: uel
salarium sufficiens p̄ docendo.
si exigit a scholarib⁹. symoniā
cōmittit p̄cipue a clericis & pa
upib⁹ exigēdo q̄a uēdit doctri
na: & tenet ad restitutōē. Ho
stiensis. Ray. Si aut̄ nō sufficit
salariū ei. pōt exigere: si tñ sit
i doneus i docēdo: al̄ nō. A pau
pibus aut̄ nō debz̄ exigē. obla
ta uero gratis semp̄ pōt acci
pe: & multo magis si nullū hēt
salariū pōt recipe collectā pro
labore.

Si magister festum colendū d̄
iur⁹: uel de q̄suetudie n̄ uult cō
cedere n̄ p̄ pecunia: uel eḡ nō
colendū q̄cedit colēdū p̄ pe
cunia: symoniā cōmittit. Ray.
Si magisteriū in q̄rit ineptus:
& ualde iḡrans: uel recipit: uidet
esse mortale p̄ piculum quod

sequitur. q̄a rōne magisterii dat
fides in q̄b requiritur. un̄ nocu
mētū p̄xio sequitur ex consilio
malo: & h̄ p̄cipue i theologica
facultate: & admittēs tales sciet̄
ad magisteriū et uidē mortāl̄
peccare.

Si q̄rit gradus: uel magisterium
nō ad utilitatē aīarū: & dei ho
norem: s̄z ad sui sustentationē
& honorem. p̄riet ad ab̄itōēz.
sō uide de ambitione q̄n mor
tale est: uel ueniale. Si in̄ querit
ex̄ceptionē: uel diuitias: uel liber
tatē totū est dānabile. p̄sertim
in religiosis.

Si docuit publice in theologia
ex̄n̄s i mōrali notorio peccauit
mōraliter. Petr⁹. Si sciētias p̄
hibitas legit: uel didicit ut ni
gromantia: uel artē notōriam &
h̄i: mortale ē. uel si notabiliter
ignorās se ad docendū posuit:
& errores notabiles docuit est
mortale.

Si nō adhibuit diligētia ad p̄
fectum scholariū i scientia: &
moribz quā d̄buit faciēs nimias
uacationes: uel non utilia sed cu
riosa docens: uel de moribz eoz
nō curās nec q̄pescēs i quo po
tuit. i h̄i negligētia notabil̄
cōmittens mortale ē.

Si uniuersitatis iuramenta non
impleuit: mortale est peccatum.

Si se iactauit de doctrina: uel
aliis detraxit se p̄ferendo: uel
eis iuidit: uel sectas nutriuit in
scholares: uel scholares alī⁹ doc
toris ad se traxit iuste: uel pō
pōse idutus ē. de q̄b uidē supra
de h̄i grauitate.

Si scholares nō fuerunt obedi
entes doctōri i his i q̄b tenēt.
Si rixas iter se fecerūt.

Si minus aptū elegerūt ad le
gēdū ex cā iusta. Si dimiserūt
ieiunia ecclesiastica cū ieiunare
possent: uel misse auditionē in
festis: uel alia sacramēta.

Si contēdūt i disputatione cō
tra ueritatē ne uideant succum
bere. Si supbiuit ex sciētia.

Si aliquē malū finē itēdunt ex
sciētia sua: uel lura iusta curio
sitates ambicionēs: & h̄i. Si sūt
negligētes i studio. Si p̄d ḡi
expēdēdo. & de aliis igrendi
sunt. put uidebit̄ expedire de
dictis supra. in. i. p̄te. & in. 2.

Si nimis adēter. studuit i libris
gentiliū p̄ornatū: min⁹ uacās
studio utiliori: uel necessario: uel
sacre scripture p̄cipue q̄ ad re
ligiosos: uel i poeticis p̄p mate
riā t̄pē. q̄a istud ē mōtale. 37.
di. c. Ideo prohibetur.

De medicis: & arōtāis. c. 6.

Si posuit se ad p̄dicandū i
medicina sine sufficienti

pitia. q̃a si par: uñ nihil studu.
it uidet̃ mōtale q̃a exposuit se
piculo occidēdi hoies.

Si pitus: & sufficiens existens
omisit aliquid de cōtinētib; cūca
ifirmos quos hēt i cura ex ne
gligētia. q̃a ex negligētia no
tabili. unde secutū est magnū
nocumētū i ifirmū: uñ seq̃ pōt.
male potuit excusari a mōtali.
Si uō pua negligētia: ē ueiale.
ut si nō uisitāt ifirmos sollicite
& hñi ubi tñ nō ē periculum.

Si dedit medicinā: uñ cōsiliū
p salute corporis i piculum tñ
aie pp q̃ ueniat q̃s ad peccatū
.i. q̃tra precepta. puta ut fōni
cet q̃s ut euitet̃ etas ifirmitates.
uñ medicinā dat pregnantī
ad occidēdū puerū p conserua
tione matris: uñ potū iebriantē
& hñi mortāl̃r peccat: & hñi phi
bet̃ i.c. Cum ifirmitas. extra de
penitentiis. & remissioib;.

Si seruauit preceptum factum
medicis. s. q̃ iducat ifirmos qñ
p̃mo uocat̃ ad uisitandū eos ad
cōfessionem facieñ: q̃a oittēdo
hñm doctores peccat mōtal̃r.
ut dicto. c. Cum ifirmitas d̃ pe.
& remissionib;.

Si paupes ifirmos q̃s nouit ñ
ualētes soluere nō uisitauit gra
tis. q̃a ad hñ tenet̃: & ēt soluere
p eis medicas si pōt. añ morta

le ē. di. 83. c. 1. & i glosa lup uer
bo. Inferas.

Si nimis largus fuit ad iducēdū
debiles ad frāgendū ieiunia ec
clesie sine rōnabili cā. q̃d frequē
ter faciūt: nō ē sine peccato. Si
uō ēt sanis disuadet ieiūia eccl̃ie
dicens nociua esse: & sic indu
cunt ad frangē ieiunium sine
cā mōtale ē. de. pe. di. i. c. Noli.
Si dedit medicinā dubiā sana
tionis: uñ mōtificationis uidet̃
mōtale: & ut dicit .c. Cum ifir
mitas eñ de pe. & .re. potius d̃z
dimitti i manib; dei q̃ exponi
peric̃lo medicine.

De emulatione uero: & detrac
tione quā faciunt medici iñro
gandū ē. put hñs supra.

De aromatariis.

Si i cōponēdis medicinis
nō ponunt q̃ ordinat me
dic⁹ cū nō hñt: uñ ita bona ut ē
necesse. i q̃ offendūt medici ñ
faciētes ante se q̃poni: nā si ex
hñ seq̃tur graue piculū infirmo:
uñ nō opatur sanitatē quā fecis
set: si bene fecisset illā mōtale
ē: & ēt i medico si hñ dissimulat.
Si docent: uñ uendūt ea q̃ pro
curant abortū ad illud faciēdū:
uñ uendūt uenena his q̃s credūt
abusuros mōtale peccatū ē.

Si sophisticāt aromata q̃d fre
quenter faciunt ponētes in eis

unū pro alio: uel i electuariis si-
rupis speciebus: & gfectionibus i ce-
reis: facientes malas misturas
& uendentis p puris qd ultra
peccatū tenetur ad restitutio-
nē illis ad quos tales res uēdit:
seu erogare paupibus cū ier-
ti sunt.

De nimis pretiis: piuriis: & mē-
daciis: & diminutis ponderibus
q faciūt interrogādū ē put su-
pra i.c.de fraudulētia: & aliis
uitiis i pma parte.c.i.

De mercatoribus capforibus:
& profonētis.c.7.

A Mercatoribus capforibus:
& psonētis querendū ē.

Si misit nō solū arma: & ligna
mina s; ēt q̄cunq; mercionia ad
alexandriā: uel ptes egypti: uel
terras saracenoꝝ Soldano sub
iectas excoicat⁹ ē excoicatioē
papali. si n̄ hūit licentiā a papa
dr q Veneti hnt.

Si negociant non pp aliquē fi-
nem honestū puta sustentatō-
nē familie sue ex lucro mode-
rato: uel pp sustentatōnem pau-
pum: uel p uisionē eorū p ciui-
tate necessariorū & h̄i: nego-
ciāt pp auariciam: & ad thesau-
rizandū: est mortale peccatū si
i lucro cōstituūt finē: uel si icē-
dunt lucrum per fas: & nefas: si
possunt.

Si cōposuit se cū aliis merca-
toribus q nō uēdāt de aliquo
minori pretio q cōuētū fuit in
eos: qd ē excessiuum: ut sic co-
gantur psonē emere caro pretio
peccūz ē: & legib; p̄hibitū Hosti.
Si uēdūt merces p maiōi pretio
q ualeant: & ex eo q nō soluit.
fecit ei t̄minum: s; ēt mutuatur ei
pecuniam aliq; uel am coittit.
Si uendēdo mercētiā suas pu-
ta lanā: uel pannos recipiēdo p
pretio alia mercionia puta seri-
cū paratib;: uel alia qd uel garit
dr barato m̄lto maiōi pretio uē-
dit sic q si recipet pecuniā pec-
catum ē iustitie: & mōtale. n̄
ille cui uendit ēt longe maiori
pretio tradat res suas: tunc pōt
unus excessus p̄pensari cū alio
si sunt quasi equales.

Si uēdēdo ad t̄mū pl⁹ iusto p
tuo uendit ratione dilatiois t̄m.
& diūlis speciebus cābiorum: & ua-
riis mōis cābiorū uel aq; & frau-
dulentiis i q̄titate: & q̄litate: &
substantia rerum. Interrogādū ē
put hēs supra i.c.de uel p̄tatiōe
rei aliene.

Si fraudauit: uel fraudari fecit:
uel alius p eo iusta pedagia seu
gabellas mōtale ē: & tenetur ad
restitutioē. sec⁹ si de iustis: uel
cum nō tenēt loca illa tuta a la-
tronibus pp qd hec soluuntur

pp defectum dominorum .

Si dedit falsas monetas: uel diminutas sciens pro bois: uel eas diminuit ē peccatū: & tenetur. secus si accepit monetas ualentes in loco pro eo quod ualent ibi: & mittens ad aliū locū ubi plus ualent plus petit.

Si faciens societate cum aliis non fideliter se habuit aliqua occulta lucra sibi soli retinens tunc ad satisfactionē teneatur. Et tunc esset quod socii tandem occulte subtraxissent.

Si fecit palis securitate cum fraudibus: nam sine fraude assecurare merces pro mare: uel pro terra & in querere emolumentum plus: uel minus sed quantitate periculo non uidetur illicitum cum substat periculo magno. Assuratio uero pecunie pro moris satisfactionis que uulgariter dicitur scripta: ubi nullum ē periculum: & damnum non est tutum quantum ad conscientiam. secus si sibi est periculum ibi.

Si accepit pecuniam aliquam sub nomine depositi respondens sex: uel octo pro centenario: & cum illis pecuniis lucra ipse mutuando: uel aliis illicitis gestibus ad rationem. id est pro centenario: & habet consistit duo mortalia. unum ē accipiendo. aliud mutuando: & tenetur de usura. Si se introiit in barocholis ritra-

colis: achafinis quod uocabula non declaro ob breuitatem: sed de his uide in summa li. 2. tit. quod malicie sit in eis. Achafinu dicitur quoniam quis gerit negocia stipendiario. rum. Idem si domorum laborans pro eis: & cum mutuatur eis pecunias: cum expendit. recipiens id certum lucrum: uel salariū: & quantum meretur labor pro iustis causis potest accipere. unde pro bellantibus iuste non potest accipere ratione mutui nihil plus: aliter uisum ē.

Si usus est piuriis: & mendaciis emendo: & uendendo quod solent esse his cibis: & potus. Et de his dic ut supra in prima parte in locis suis: & cum stat in tali proposito utendo mendaciis: & piuriis: & dolis quoniam occurreret scriptum ē in mortali. Vnde non ē absoluendus nisi disponat abstinere ab illis. ubi est mortale. Item si emit res raptas: uel furatas per mare: uel pro terra dic ut supra in prima parte. c. 2.

Si emit: uel uendit diebus festiuis absque necessitate. sed pro cupiditate: uel fecit rocinia librorum uel fieri fecit suis discipulis. dic ut habet supra. de obseruatione festorum.

Si fuit personeta seu mediator quod dicitur sensale gestum fraudulenter torum scienter mortale est: & tenetur lesio satisfacere.

Si fuit mediator gētus usurarii
intendens utilitatem usarii: &
suā magisq̃ accipientis sub uſa
mortale ē: & si ip̃e iduceret ad
mutuādū alios ad uſas q̃ h̃ non
cogitabāt uidei teneri ad resti-
tutionem.

Si mediator extat ī aliis gētibz
ut uendēdo domos eq̃s: & alia
anīalia: & male cōsulit ēptōi in
ei⁹ dānū: uſq̃ sui utilitatē & uēdi-
toris peccat mōtalr: & tenetur
leſo ad oēs satisfactiōnē: & ecō
uerso tenei si ī dānū uenditōis
consuluit.

Si in fiendis matrimoniis utitur
mēdaciis: & h̃i ī notabile dānū
g̃bentiū peccat mōtalr.

De artificibz: & mechaicis. c. 8.

Si fecit artē cuius opus est
cū peccō: uſq̃ ad peccatum
mōtale ut plurimū: sicut facere
taxillos. ſuire usariis ī illa arte.
Milici ī bello iusto. nauigio pi-
ratorū. lenocinio. ī tenēdo bara-
tariā: & h̃i. opz q̃ dimittat ex
toto artē aſ non est absoluēd⁹.
Si artē fecit cui⁹ artificii pōt
ēē ad bonū: & malum finem. &
uſum: ut gladios balistas lan-
ceas uenena & huiusmodi si
ueriſimilr potest estiari q̃ ēp-
tor uelit ad malū uſum: nō pōt
facere: uſq̃ uendere facta. ut pu-
ta ī iusto bello. sec⁹ si dubitat.

Si q̃ ēē facit q̃ sūt ad malū uſū
quali ſemp ut facere fucos. &
ſerta: & h̃i debet dimittere.

Si mēdaciis utit⁹ piuriis dolis.
malis mēſuris: uſq̃ pōderibus.
Si festiuis diebz laborauit. Si n̄
ieiunauit cū posset: moderan-
do laborē de qb̃ dic ut ſupra ī
i. parte. c. 23. & 9.

De lanificibus.

Si uēdidit pānū lane lani-
fex min⁹ p̃tioſe p̃ pāno
lane magis p̃tioſe: & sub isto
pretio: uſq̃ unius tincture p̃ alia
uſq̃ cū aliquē defectū h̃ntē ac si
nō h̃ret nil minuēs de p̃tio: uſq̃
si ī festis fecit lanā tēdere ſine
neceſſitate. Vſq̃ cū nō plene ſol-
uit laborantibz: & h̃i. ī his enī
maius: & minus peccatum ēm
materiam.

De ſerariolo.

Si textoribus ſerici p̃tium
ſui laboris dat non ī pecu-
nia ſz ī rebz diūſis. puta panno
ſerico tritico & h̃i: & cū ille n̄
idigeat illis opz eum uendere
miori p̃tio q̃ ille recepit pec-
cat mōtalr. & tenei ad resti-
tutionē de dāno n̄ a p̃ncipio cū
eo ſic cōuenerit q̃ daret de h̃i
tali p̃tio: tūc aut̄ n̄ uidr dēceptō.

De tabernario: & hospite.

Si uendit unā ſpēz uini p̃
alia: uſq̃ liphatum p̃ puro

up ad clarificadū uinū fecit. aut
misit aliq̄ nociua corporibz: up
n̄ ddit plēas m̄fas: up i taberna
tenuit merētes: & ribaldos: up
lusores ad taxillos: up adūtent
ddit his q̄s uidit iebriari pecca
uit i quibz dā mōtafr. in aliis
ūo ueniafr: & teneē dānis.

De macellario.

Si uēdidit cānes cōruptas
pro sanis qd̄ ē mortale si
unā spēm p̄ alia. ut caprā p̄ ca
strato: & h̄i. up diminutū pon
d̄. ut. ii. ūcias p̄ libra peccauit
mōtafr: & teneē de dānis.

De pistorē.

Si fecit panē nimis pēde
rosus ita q̄ ementes sint
decepti: up mīoris ponderis q̄
debet: up farinā bonā alīā acce
pit: cū fecit panē: & posuit mi
nus bonā: up cū nimio fursure.
peccauit: & teneē satisfacere.

De sutore pannorū.

Si qd̄ restat sibi de serico:
up pāno: up tella: up aliis sibi
datis p̄ siendis uestibz sibi furā
illud si sic qd̄ notabile. nisi ille
diminute dedisset sibi mercedē
laboris: & illd̄ capit sibi ad sup
plendū tātū. up ubi eēt i pacto.
Si noctibz: up diebz solēibz abs
q̄ magna necessitate laborat
up si faciat nouas inuentiones
uanitatum.

De aurificibus.

Si utitur: up si uendit aurū
up argētū āchimiātū p̄ uero: up
aurū min⁹ purum p̄ magis pu
ro peccat: & teneē de damno.
Si emit calices sacros nō cōsta
tos p̄ se qd̄ prohibetur.

De cerdonibus.

Si uendit unā spēm cori
pro alia minus bona in su
tularibus.

De fabris.

Si ferrū p̄ calibe: up malū
ferrum.

De locatoribus equorum.

Si scienter locauit equum.
defectuosum: up piculosū
& h̄i q̄libet teneē ultra pecūz
de dānis. & sic discurrendum ē
per alias artes.

De hystrionibus.

Si hystrion fecit rep̄sēatio
nes: & iocos i ūbis: up fac
tis turpia cōtinētes: up i eccle
siis: up in diuinis officiis: up tē
poribus idebitis ē peccatū. pl⁹
up min⁹ graue ē q̄ritatē.

De cytharizantibus.

Si musicus cytharizauit ad
cōgregatōnes illicitas: up
i ecclia i organis pulsauit balla
tas puto mōtale in pulsante:
& procurante:

De fuitoribz. & labōatoribz

Si infideliter opati sunt. i. n̄

27.
bono mō ex icuria : & negli-
gentia: uł non tm q̄tū cōmode
potuerunt peccatū ē.

De agricolis: & rusticis.

Si credit explicitē myste-
ria q̄ cōf solēizat ecclia.
ut incarnationē: passionē : & re-
surrectionē. Si scit dominicā ora-
tionē. De obseruatione festorum
& ieiuniorū si tñ pōt. De audi-
tiōe misse ī festis. De cōfessio-
ne: & cōmunionē semel ī anno
fiēda. Si recepit sacramtū cōfī-
mationis : uł non quia tenet si
poteft.

Si tenuit ppos filios ad baptis-
mū: uł cōfirmationē qđ ē phi-
bitū. De mēdacijs uero : & pū-
rijs: & blasphemijs: & ebrietatibz
interroga.

Si ad merēces accessit. qđ ali-
qui nō credūt eē mortale: nec
tñ talis ignorātia excusat eum.
Si decias nō soluit saltē fm cō-
suetudinem loci illius qđ pecca-
uit: & tenet satisfacere de p̄re-
rito si sādōs nō remittit: uł ē
oblaciones fm cōsuetudinē loci
nō dedit. Si de excoicatione nō
curauit: s; ingressit se diuinis: uł
contēpsit uitare excoicatos qđ
est mortale peccatum.

Si nocuit p se: uł p familiā suā:
uł aialia. puta discurrendo per
saca aliorū : uł mittendo: uł p-

mittendo aialia intrare ad pas-
cendum: uł si mutauit tminos
possessionū. Vp arādo adunat
de terra pximi uicini agro suo
ī his peccauit fm q̄titatē dāni
qđ intendit facere : & tenetur
satisfacere.

Si dolū cōsit ī agricultura : uł
notabilē negligētiā ī dānū pa-
troni ut non simādo terras: uł
cultiuando: uł seīnādo: uł recol-
ligēdo fructus debito t̄p̄e pp
qđ deperierūt: uł boues nimis
fatigādo uñ destruūt: & p̄cipue
ad lucrū hōdū suū peccat: & te-
netur de damno.

Si tenēs possessionē ad affic-
tum male tractauit. Vp si par-
tiali? nō respōdet dñs de q̄ti-
tate tota debita: fingens se mi-
n⁹ rcolligisse tenei dñs d dāis.
Si aialia tenens ad socidam nō
respōdet ex itegro dāti d lana:
caleo: & fetibz: & h⁹i. In his est
peccūz mortale : uł ueniale fm
q̄titatē dāni: & tenet satisfacē.
Si diebz festiuis laborauit: & p̄-
cipue t̄p̄e messū: & uidemiaz
absq; magna necessitate: uł d-
tulit ligna: uł uictualia dñs suis
mōtale ē. Si uacauit ludis: cho-
reis: & alijs uanitatibus. Si gu-
bernauit familiā s; p̄cepta dei
& ecclie. De superstitionibz: &
falsis opinioibz q̄ solēt habūdā

i eis. Si hēt uota q̄ iplēuit: uł n̄

I De pueris: & puellis. c.
Ngrēdū ē de mēdaciis: &
piuriis. De uotis nō iplētis que
tñ nō obligāt si irritant a pen
tibz ante annos pubertatis. De
missa nō audita i festis. De cō
fessiōe: & coione fienda semel
i anno. De irreuerētia ad parē
tes: uł maiōes. De rixis. Si uer
berauit cōficiū qā si ē doli capax
excoicat⁹ ē. De furtis scis d̄ re
bz parētū: uł magistrorū suorū.
De detractiōibz: & turpibus
ūbis audit⁹: uł dictis libenter.
De cōtumeliis adinuicē. De i
uidia: & aliis prout uidr plus: &
minus s̄m etatē: & sensū: p̄ci
pue de uitris cānalibz cū mascu
lis: & femis: uł p̄ seipos coissis
uł adiūicē q̄ hodie abundāt in
īpis pp malas societates. & oc
cultant. Interogandi sunt cū ma
gna cautela & a longe ut non
adiscant que ignorāt. M̄p̄to ma
gis hoc suandū ē erga puellas
de oibz p̄dictis si credunt tunc
habuisse usū rōnis iudicādū est
de mortali aut ueniali s̄z regu
las in. 1. & .2. pte de illis.

De clericis i cōmuni. c. ii.

I circa cōficos i cōmū. A q̄
libet cōfico pōt interrogari
cum uidr expedire. ut qñ talis
cōficus ē ignotus.

Si accepit aliquē ōdiē p symo
niā qā p hoc peccauit mortāl̄
& ē suspensus s̄m iura antiqua
nec pōt exeq̄ susceptū: uł pro
moueri ulterius. nisi prius per
papā dispēset. qđ uerū ē si ipe
fuit q̄sci⁹ symonie qā si igno
rante eo. pōt p aliū et dispensa
ri. ałr eiz sēp peccaret mortāl̄
exequēdo. nec excusat eū iuris
ignorantia. Hec Raymundus.
Si accepit aliquē ordiez s̄z non
p symoniā tñ a symoniacō i ordi
ne: uł dignitate siue occulto siue
manifesto ē suspēsus. & idiget
dispēlatione pape. s̄z dū igno
rat factū. s. eū ēē symoniacum
excusat a peccato exequēdo of
ficia sua. s̄z cū cōfiscat non pōt
exeq̄ sine dispēlatione.

Si suscepit ordiez a symoniacō
i ordie q̄ferēdo. uł bñficio no
torio s̄z ē suspēsus. sec⁹ si sy
monia nō ē notoria. dū ūo nel
cit excusat mō p̄dicto. s̄z n̄ po
stea: qñ cōfiscat. s̄z idiget dispē
latiōe pape. ałr n̄ pōt exeq̄ Ray.
Si recepit ordiez hñs aliq̄ ir
regularitatē. ut hoicidii. muti
lationis. illegiptiationis. & h̄i
si absq̄ dispensatione. pecca
uit mortāl̄. nec pōt exequi abs
q̄ dispensatione: ałr peccauit mō
taliter.

Si recepit ordinē excoicat⁹: uł

suspensus: u^p interdicit⁹ peccauit
mortal^r: & n̄ hēt executōnē.

Si exeq^t officiū alicui⁹ ordinis
ut cātando epistolā: u^p legēdo
euangeliū. ut diacon⁹ i aliquo
p^rdictorū irretitus sētētia pec/
cauit mortal^r n̄ ignorātia facti
eū excuset: & ē irreg^raris Ray.
Si accepit ordinē i aliq⁹ pecca/
to mortali sciēt^r peccauit mōta/
l^r: & quotienscūq⁹ exeq^t offi/
ciū alicui⁹ ordinis i mortali: ut
acolitātū subdiaconatū diaconā/
tū ministrādo aliq^d sacramētū
sollēnit^r: ut baptizādo coicādo:
cōfessōēs audiēdo: & h⁹i. Tho.
mortale est.

Si exiit public⁹ concubiari⁹:
u^p a^p notori⁹ fornicator ē sus/
pensus ab executione offiōrum
suorū: p^recipue a celebratione
missae: & si exeq^t sic suspensus:
effici^t irreg^raris idigēs dispē/
sacōe pape. alias non pōt exeq^t
Hosti.

Si nō pōtauit tonsurā ex leuita/
te: & lasciuia mortale uidetur.

Si se exercuit i negociis secl^ra/
ribus negociando & h⁹i: u^p si
tenuit tabernas ibi mīstrās: u^p
si lusit ad aleas: & taxillos: u^p se
imiscuit enormitatib⁹: u^p turpi/
bus: u^p tripudiis cum feminis.

Si usus ē officio ordinū sine de/
bit⁹ ornāmē: ut faciēdo subdia/
conatū sic maipulo: diaconatū

sine stola celebrando missā cū
defectu alicui⁹ sacre uestis ordi/
nate. s. casula: amictu alba & h⁹i
u^p nō ē i lapide sacro aut ē
sic lumine: aut sic adiutorio: &
sic missali: & h⁹i. q^a i q^lib⁹ horū
ē mōtale peccatum: si sciēt^r
dittit nec excusat iuris i⁹grātia.
Si existēs i sacris i subdiaconatu:
& supra omisit horas cāonicas.
q^a i q^lz die q⁹ omisit aliq⁹ horā
ē beate x⁹ginis cū posset pec/
cauit mortal^r. Si ex negligen/
tia omisit. sec⁹ si ex obliuione:
& tūc tenet dicere qⁿ recōdat.
aut si omisit ex ipotētia infir/
mitatis. & h⁹i de cā.

Si dicēdo horas aliis exercitiis
se occupauit māualib⁹ ut faciē/
do cognā. & h⁹i: uidet^r mortale
q^a n̄ satisfacit p^recepto ecclⁱe.
Si mētē circa alia uagat uolun/
tarie n̄ curans. & sic q^li p totū
officiū uidet^r mortale. sec⁹ si p/
pōit uelle accēder^r: & distrabit.
s³ cū autit displicet ei. Petrus.

Si recepit ordinē sacrū aⁿ eta/
tē legiptimā. s. subdiaconatum
aⁿ .18. ānos Diaconatū aⁿ .20.
& Sacerdotiū aⁿ .25. & sufficit an
n⁹ i⁹choat⁹ peccauit mōtal^r. nec
d^rbet exeq^t aⁿ etatē legiptiaz. si
tū faciat nō effici^t irregularis
s³ m coēz opinionē. s³ peccat.

Si sacerdos exāis coisit aliqñ
 symoniā. puta audiēdo qfessio-
 nes: p hñdo pecuniā ap nō au-
 diturus. Baptizādo: cōmunican-
 do: Inungēdo: uēdēdo. sepultu-
 ras: & hñi mortale ē.

Si i cōfessione cōmunionē: ul' i
 collatione sacramētōrū omisit
 debitā materiā: ul' fōmā: ul' ritū
 i qñlibz hōy ē mortale: siue ex
 certa sciētia facit: siue ex iḡran-
 tia crassa: ul' notabili negligē-
 tia: nā iñ seqi magnū piculū: &
 irreuerentiā dei. Interrogādū est
 eiz d fōmis. s. baptisimū: euchar-
 istiā: & alioz sacramētōy: que sūt
 maioris pōdeis: si sciunt eas qā
 hēs infra. c. ultimo.

Si notoriis peccatoribz dedit
 eucharistiā: ul' alia sacramēta
 non penitentibus.

Si occultis peccatoribz q ros ip-
 se sciunt denegauit publice eu-
 charistiā: ul' alia sacramēta qā in
 utroqz uidet mortale: lz et ipi
 peccet perēdo: & sumendo. Si
 celebrauit: cū mōtali nō qfessio-
 lz gēritas mōtalr peccauit: nisi
 aliqua necessitate iſtante: & sac-
 doſt copā nō hāce tūc sufficit
 geritio: lz si sine hac celebrauit
 mōtalr peccauit. Thomas.

Si celebrauit nō dictis matutis
 mōtale ē. Si dicēdo missā nō cō-
 ſecrauit putā ex hō euadere pec-

catum mōtale ē: & grauissimū.
 Si celebrauit ad faciendū uene-
 ficia seu maleficia. Si nō dixit
 ex itegro: lz dimisit notabiles
 ptes misse ex ignorantia seu fe-
 ſtinatione pēcipue canonis. Si
 dicens ūba nō itēdit cōſecrare.
 Si nō ſūpſit sacramētū. Si non
 ieiunus. Si plures misas i una
 die dixit i calu nō cōceſſo. Si nā
 i azimo: lz fermentato accipit.
 Si cū hoſtia quali corrupta: ul'
 uino acetoso: ul' quali putrido.
 Si ſēp i miſſa occupat' i uariis
 cogitationibz uolūtariis: ul' non
 curās fuit de attēctione.

Si nō poſuit aquā cū uino i cali-
 ce ex iḡrantia: ul' certa sciētia i
 quolibet hōy pdictōrū ē mor-
 tale. Si nō diligēter ſuauit eu-
 charistiā ſub ſera pp qd aliqd
 pſit: ul' a muribz deuorat.

Si nō deſert iſirmis apte: & cū
 lumine mō debito. Si euomit
 sacramētū pp ebrietatē: ul' ex
 uoracitate. Si nō renouauit: ut
 debet pp qd efficitur putēda: ul'
 marcida: ul' ū nes generantur.
 Si dedit iſirmo paciēti uomitū
 ſcienter. Si ſtilla ſanguis cadit i
 trā: & i his frequēt ē mōtale lz
 nō ſēp. Si nimis raro celebra-
 uit pēcipue si non celebrauit in
 magnis ſollemnitatibz uidetur
 mortale ſecundū Tho.

Si p̄misit alicui dicere missas
recipiēs et̄ias: & nihil itēdit fa
cere uidetur mortale.

Si h̄ns pollutionē nocturnam
die p̄cedenti immediate ex cā
ubi fuit mōtale: uel dubitat fuis
se mōtale celebrauit et̄ confes
sus uidetur mortale s̄m Tho.
Vel s̄m Pet. de pa. q̄n sic in
cōtritus accedit ad celebrañ.
ueniale at̄ si ex cā ubi fuit ueia
le: n̄ sublit necessitas.

Si audiuit cōfessionē alicui? nō
auctoritatē ab aliq̄: si absoluit a
calibz a q̄bus nō potuit. ut a re
seruat: siue ex et̄a scientia: siue
ex ignorātia crassa. Si itromisit
se de dispensatione uotoꝝ: uel
absoluit ab excoicatione maiōi
absq̄ sp̄ali cōmissione.

Si poluit se ad audiē q̄fessioē
oīo iḡrans: & nesciēs discerne
re iter mōtale: & ueniale: & cō
munia mōtalia: ē mōtale.

Si absoluit quē iuenit excoica
tū maiori: & a peccatis: q̄a non
pōt. Si absoluit eū q̄ nō uult a
peccat̄ discedere: uel satisfacere
quibus debet.

Si reuelauit peccatū auditū in
cōfessione cognoscēti cōfessū
illum sic licētia illi? i q̄libet p̄
dictoꝝ uidet̄ mōtale nec excu
sat ignorātia. Si nimis festiuit
i audiēdo nō sufficiēt itrogādo.

Si i p̄plexis casibus pitiores nō
cōsuluit. Si it̄caut? i iungendis
p̄niis q̄a: uel nimis graues: uel ni
mis p̄uas dedit. Si itrogauit d̄
his de q̄b nō debuit: v̄z nomē
p̄sōe cū qua peccauit: uel it̄caute
in turpibus.

Si predicauit in peccato. mor
tali existēs peccauit mōtalr: &
totiēs q̄tiēs sic predicat Tho.
Si p̄dicat aditēt mēdacia mō
tale ē Tho. Idē uidr si scādaloſa
unde cōcitāt seditiōēs i pop̄lo.
Si p̄dicauit indulgētias idiscer
tas. Si p̄dicauit p̄ pecuniam
sibi p̄missa uel dādā: symōia ē.
uñ & mortale. Si predicat p̄
inanē gloriā ibi cōstituēdo finē
mortale est. Si p̄dicauit sine li
centia. Si dixit nimis curioſa al
legādo poetas: & philosophos
frequenter.

Si fabuloſa: & puocantia ad ri
sum: si ab h̄i se n̄ subtraxit cū
posset. & iūgeret ei peccauit.
Si nimis familiaris ē cū mulie
ribz q̄uſando: uisitando eas ex
necessitatē. p̄ q̄d multi scāda
lizant: & ip̄e nouit. h̄ posset eē
mortale. Si uisitauit monaste
ria: & qua decā. Si cognouit cā
nalr illā quā audiuit i cōfessioē
uel quā suscepit ad baptis̄m.
uel q̄firmatōnē cōmatrē q̄d ma
ximū: & grauissimū est scelus

coiter refuatū ep̄is. De aliis uo
inhonestatibz interroga prout
uidebitur expedire.

Si uestes sacras calices exsoria
& alia prinētia ad cultū diuinū
nō tenuit mūda: & decēt apra-
ta pp magnā irreuerētiā posset
eē mortale. Si bñdictionē mē-
se: & gratiaꝝ actiones nō dixit.
qđ dicere dꝝ. q. q. di. c. Nō licet.
Si nō fuit bñ modestus aspec-
tu aspiciendo hīc ind mulieres:
& uana qđ mptū scandalizat p-
sonas: sicut i incessu: statu: hitu:
auditu: & hꝝi actibz.

Si nō obediunt mandatis iustis
suorū superiorū: & sūtiis: & si cō-
templis sit mortale est. De aliis
uō peccatis mōtalibz de qbz hēs
i p̄ma: & s̄a pte supra. itrogañ
ē put expedit sꝝ q̄litate p̄sōaꝝ

De bñficiatꝝ canonicis. c. 12.

A Beneficiatꝝ canonicis. De
oibz iā dictis i cap̄lo p̄ce-
denti possunt itrogari put cre-
di pōt ipsos in illis eē iuolutos:
& et de notat i hoc cap̄lo.

Si beneficiū simplex siue curatū
obtinuit p symoniā cuiꝝ ip̄e fu-
it cōsciū: nō pōt n̄ p papā dis-
pensari q̄ retineat. Si uō igno-
rante eo siue sciēte: symoniā coi-
sit talē opz renūciare tali bene-
ficio: si nō dispensat. ap̄ furtiue
tenet. uñ q̄tinue stat talis i pec-

72
cato mortali postq̄ hoc sciuit
quousq̄ renūciet: nec facit fruc-
tus suos. sꝝ tenet restituere de-
ductis expēsis factis i utilitatē
bñficii: & hoc maxie de symo-
nia p munus a manu. Si aut̄ ig-
rante eo posset et̄ p aliū dispē-
sari nō tñ p eū cū quo coisla ē.
Sed si symonia ē notoria ē et̄
suspēsus q̄ ad executionē ordi-
nū: sed dispēdari pōt p ep̄uz si
cū eo non ē coisla symonia: n̄
aut̄ si ē occulta ē suspēsus q̄ ad
ordies: sꝝ dū tenet tale bñfici-
um ē suspēsus quo ad se. q̄a sic
mōtali peccato n̄ exeq pōt.

Si recipit bñficiū simplex: uł
curatū p p̄ces carnales. i. p̄ idi-
gno porrectas cū eēt male uite
& hꝝi: uł p obsequiū t̄pale factū
ep̄o: uł alii conferenti peccauit
mortale.

Si bñficiū curatū p p̄ces suas re-
cepit et̄ si ap̄ dign⁹ sit: q̄a tales
p̄ces estianē pro idigno. tamq̄
ambizioso. & p̄suptuoso: coisit
symoniā. uñ mōtale ē sꝝ Tho.
forte tñ tenetur renūciare. Pro
bñficio aut̄ simplici licet p̄orige-
re p̄ces p se si alias ē dign⁹: uł
et̄ p beneficio in generali: & h̄
icendens ad sui sustentatōnez:
nō ad curam nec magis curatū
petens q̄ aliud.

Si q̄rit: uł bēt beneficium non

intendēs clericari: s; uxoriari: &
intendēs gaudere d' fructib; bñ-
ficii uidet' uspatio rerū eccl'ia-
rū: & q̄ itētiōē dotatiū eccl'ias.
Et id graue peccatum est.

Si nō fuit electus a patrois: uł
a collegio: & cōfirmatus p sup-
iorē ad quem spectat siue per
epūz institutus: s; de mādato: uł
manu dñi t'p'alis: uł p potētiā
accepit: & d'itrusus. qā fur ē: &
latro: nec pōt aliqd disponere
i t'p'alibus: uł spū'alib; . uñ nec
absoluere nec sacra pōt dare pā-
rochianis illi' eccl'ie: s; i q̄libet
h'i actu peccat mortāl'r.

Si renūciavit alicui bñficio qd
hēt eo pacto q; dē q̄lāguineo:
uł pp pecuniā sibi pp hoc da-
tā symōia ē: & mōtale i utroq;
nec pōt iste sibi retinere tale
bñficiū sic sibi collatū.

Si pmutationē sui bñficii: uł ec-
clesie fecit cū bñficio alii' con-
ueniēdo itē absq; iudicio sup-
ioris ad quos spectat collatio
bñficioz symonia reputatur.
de his uide plenius i sūma.

Si recepit bñficiū ex nō illegit-
tim' absq; dispēlatione qā cō-
tra iuratiō tenere nō pōt. Pōt
aut cū eo dispēlare de simplici
bñficio ep's: De curato uero: uł
dignitate solus papa.

Si fuit electus p symoniā non

ualet electio: uł si ipē aliquē ele-
git p symoniā: uł ad epātū: uł
canonicatū: uł ad aliā eccl'ia ut
clerici collegiatay eccl'iaz: uł
si al' idignū ignorātē: & publi-
ce malū elegit ad platurā ex a-
amicitia & h'i: mōtale: & gra-
uissimū ē: & oīa mala q̄ sequūt
ei imputantur.

Si male tractauit bñficiū seu
eccl'iaz pmittēs eccl'iaz: uł edi-
ficia ruer: uł possessionēs iculci-
uari: & alias res d'perit mōtal'r
peccauit: & tenetur ad restitū-
tionē seu satisfactionē si cōmis-
sit notabilē negligētiā: & dānū
sic notabile.

Si fruct' bñficii nō bñ expēdit:
vz alera subuētiōēz suā subuē-
tendo paupib;: s; dilapidauit in
cōuiuiis: & turpib;: uł ēt dedit
cōlāguineis nō idigētib; mōtal-
le ē. secus si cōlāguinei indigēt
qā tūc pōt dari eis.

Si plura bñficia bñtia curā te-
net absq; dispēlatione fur ē: &
latro. nā hñs bñficiū cū cura si
recipit sedz cū cura ipō iure ua-
cat pmū.c. De multa de pben.
c. & h' postq; hūit pacificam
possessionē scdi: uł h're potuit.
& fruct' eius pcepit. al' nō ua-
cat pmū: vz si fruct' scdi bñfi-
cii cōcedūt alteri p papā p illo
tēpore non uacat pmum. c. de

preben. li. 6. c. Si tibi cōcesso.
Si habens prebendam habentem dignitatem: & si non curā aīarū: si recipit sedāz sīr uacat pma. ex de pben. c. De mltā. & i isto casu: & pōri tenetur ad restitutionem fructuum si recepit.

Si hñs bñficiū unū uolēt occupat f3: uł si sciēt se intrudit. sīr p dicit p mū: & si qd hēbat ius in sedo ēt p dicit: & uacat illud f3. d pben. c. Eum qui. li. 6. Item non pōt qd hñe dignitatē cū p bēda absq dispensatione pape.

Quicūq recipit psonatū: uł dignitatē: uł officiū: uł bñficiū cui cura aīarū sit annexa si añ obtebat sīr. cū sit p uat pmo ut dictū ē. si nō dicit p mū absq mora i man⁹ ordiari i cui⁹ epatu ē. ipō iure ē ēt p uat⁹ f3o. & ē ihabilis ad sacros ordies: & ad qdcunq aliud bñficiū p ex uagantez lōhis. 22. Item absq dispensatione n pōt quis tenere plures eccēlīas: uł p bēdas que tñ nō hēant curā aīarū n i. 5. ca libus. Prim⁹ qñ sūt ita tenues q neutra illarum sufficiunt ad sustentationem. Secundus si una dependet ab alia. Tertius p raritatē cōcorū. Quartus si eccēlīa ē ānexa p bēde: uł dignitati. Quint⁹ si hēt unā ititulatā.

73
& alia cōmendatā: s3 talis cōmēda de parrochiali eccēlīa fieri n pōt. n ei q attigerit uigēsimū qntū añū. & sit sādōs. & tali n pōt coitti n una ex euidēti necessitate: uł utilitate. & durat n p sex mēses. ex de elec. c. Nēo. i. 6. Si hēt plures eccēlīas: uł p bēdas hñtes curā aīarū absq dispensatione pape fur ē: & latro: & cōtiue i mōtali: nec epī copus pōt dispēlare i hoc.

Si ēt hēt p dispensationē pape. s3 subreptie. puta qā petēdo unū tacuit de alio qd habebat: uł dixit se habere legiptimam etatem cum non haberet: & huiusmodi. Idem iudicium est. Si p dispensatioēz epī hēt p bēda bñficia: s3 simplicia: s3 ad supfluitatē: uł ēt p dispensationē pape simplicia: uł curata cū unū sibi sufficeret fm statū suū nō uidē tutus i qsciētia sua qā dissipatō ē: & nō dispensatio.

Si accepit eccēlīaz parrochialē a quocūq cū non attigisset. 25. añū absq dispensatione pape circa etatē nulla ē dispensatio. & nullū ibi ius hēt. c. L3 canon. de elec. in. 6.

Si ifra añū qputā a die assignationis sibi regimīs eccēlīe n fecit se ad sādōtiū p mueri. ē ipō iur p uat⁹ eo. c. L3 canō. Itē

teneat psonam residere in resi-
dencia. Pot tñ epus cā rationali
dispensare ad tpus tm̄. Sed de
pmotione ad sacerdotiū infra an-
nū nō extēditur ad ecclesias col-
legiatis hñtes curā: nec ad assu-
ptos ad earumdē regimen. de
electi. c. Statutū. li. 6.

Possūt et̄ epī dispēlare cū ipis
q habēt: uł habebūt ecclesias pā-
rochiales ut usq; ad septēnum
līarū studio iſistentes pmoueri
nō teneant n̄ ad ordinē subdia-
conatus: quē n̄ infra annū suscipi-
ant sunt ipō facto priuati tali
bñficio: & medio tpre p uica-
rios illis ecclesiis pvideat d̄ elec-
in. 6. c. Cum ex eo.

Si hñs qdcunq; bñficiū simplex:
& q̄tūcūq; paruū n̄ dicit horas
oī die peccat mōtalr̄ omittēdo
ex negligētia et̄ si nō sit in
sacris constitutus.

Si canonicus: uł alius clericus re-
cipit quotidianas distributio-
nes q̄ dant ī essentib; horis cū
nō īfuerit furtū coitritus: & tene-
tur ad restitutionē.

Si cū nō possit p se curā exer-
cere ecclesie: non posuit ibi loco
sui idoneū q bñ officiaret: sed
malū: & ignorātē q ex suo malo
scandalizat. ut notorius forni-
cator: & lusor: & hñi: uł q̄ nescit
mistrare debite sacramenta

& cōfessioēs audire peccat mō-
talr̄. qm̄ oīa mala que sequuntur
ei īputāt. Si uero n̄ pōt īuēire
idoneum p se exerceat: uł si nō
pōt alit̄ puidere renūciat.
Itē nō l̄ plato sub p̄tio: uł an-
nuo cēsu qcedr̄ uices suas seu iu-
risdictionē q̄ spūale ē. ex. Ne
plati uices suas. c. i. 2. & 3. v3 si
diceret. qcedo q̄ exerceas uices
meas: uł talē iurisdictionē: &
totū lucrū sit tuū: & dabis inde
mibi tantū: illicitum est. l̄ cō-
mittendo pure uices suas licet
q̄stiuē ei salū. i2. q. 2. c. Cha-
ritatē tuā. v3 dicēdo dabo tibi
tantū p salario tuo. & totū lu-
crū erit meum. Innocēti⁹ hec.
Si alienauit res ecclesiasticas: v3
mobilia bona. ut res sacras: uł
imobilia. ut possessionē sine ne-
cessitate: uł maiori utilitate: uł
nō suata forma iuris: & hñi gra-
uiter peccauit.

Itē de exercitio cure aīarū qm̄
se habuit in audietia q̄fessionū:
in collatione aliorū sacramētorū:
ī uisitatiōe īfirmorū. p̄cipue ne
deficiāt eis sacramēta cū expe-
dit. In admonitione subdito-
rum. In correctione uiciorum
p̄cipue quo ad notorios pecca-
tores: cōcubinos: tenētes ini-
micitias & huiusmodi.

Si non amonuit nō q̄ficiētes: &

nō coicantes annuatū quātū po-
tuit significādo epō cū nō po-
tuit: & h̄i. nā oues ex negligē-
tia pdite ab eo regrēt. d q̄b &
aliis supradictis & h̄i hēs sat
i tertia pte summe.

Si alienos. prochiāos audiuit n̄
h̄ns auctoritatem spālē ip̄e: uł
ip̄i. q̄a n̄ pōt eos absoluere.

Si emit aliquas res imortales
de fructibus eccl̄ie q̄a tales de-
bent rēanere eccl̄ie. uñ si emit
noīe alī? ut sic posset dare: &
legat cui uellet fraus ē: & furtū
& ad restitutionē tenēt.

Si indulgētiā p se dedit cum n̄
posset: uł p̄es dixit h̄re eccl̄iā
suā quā h̄at ob q̄stū ē mōtale.

Si reliq̄as nouas exhibuit popu-
lo honorandas nō. approbatas
ab eccl̄ia. Si nimis. facilis fuit
ad disp̄sandū i ieiuniis eccl̄ie.

Si elēosynas extorsit a popu-
lo & a subdit ad q̄s n̄ tenebant.

Si q̄stōres dicere mēdacia i ec-
cl̄ia sua pmisit: & q̄d pei? est si
fecit pactū cū eis de q̄tta.

Si sc̄das nuptias b̄ndixit. Si p-
misit xp̄ianas nutrices fūire in
domo iudeorum. Si sustinuit
sortilegas: & diuātrices: in sua
prochia. Si pmisit ludos: uł ma-
las consuetudines nō obuiando
q̄tū potuit. Clerici uero q̄ ma-
nifestis usariis alienigenis aut

alias oriūdis de terris ip̄or ad
fen? exercendū domos locant:
uł alio titulo concedūt ip̄o fac-
to sunt excoicati n̄ sint ep̄i. de
usuris. c. V. farum. li. 6.

Clerici archidiaconi: plebanis:
decani: prepositi: cantores: &
alii clerici psonatum h̄ntes: ac
etiam sacerdotes qui audiunt i
scholis leges: uł p̄bica post du-
os mēses si n̄ dimittūt h̄i lec-
tiones sunt excoicati. c. Super
specula. ex ne. cle. uł mo.

Clerici: & religiosi qui iducunt
aliquē ad uouēdū: uł iurā: uł
fide ip̄osita: seu al? pmittēdum
ut sepulturas apud eos eligāt.
uł iā electi nō mutēt sūt excoi-
cati nec possūt absolui n̄ p pa-
pi: n̄ i mort? articlo. clementi
Cupientes. de penis. Idem de
religiosis.

Clerici q̄ sciēt: & sponte peici-
pauerunt cū excoicati a papa:
& ip̄os i officiis receperūt sūt
excoicati: & absolutio pape re-
suatur. c. Significauit. extra de
sen. exco.

Falsātes lictas pape: uł sp̄is sci-
enter utentes: uł remouētes et
unā litterā d bullis pape sūt ex-
coicati: & absolto pape resuat.

Clerici sepelientes i eccl̄iis: uł
cimiteriis eorum excoicatos a
iurie: uł usarios manifestos: uł

noiat i interdicos tpre interdic
ti in cibus non concessis sunt
excoicati. cle. Eos. de sepultu.
Sepelientes uero: se occidētes:
uē i torneamētis morientes: &
h⁹i peccant mortāl^r: nec sunt
excōmunicati.

De religios .c. i3.

Quoniam circa religiosos: & religio
sas. Si sunt cēci: uē ordia
ti interrogari possunt de his de
qbus supradictū ē i cap de cle
ricis i cōi prout erit expediēs.
Si uero sunt bñficiati i eccl^{ia}is
curat de his hēs i .c. pcedenti.
s3 et ultra p̄dicta: et d̄ i f̄scrip
tis que sunt propria eorū dicen
est: & primo.

Si fuit receptus ad monasteriū
p symoniā mortale ē: si uō fuit
symoniā m̄talis t̄m: p̄nā abolei.
si uero pactionalis q̄a. s. mona
steriū exigit t̄m: ap̄ nolebat eū
recipe: & igrediēs: uē p̄p̄inqui
eius t̄m dederunt: uē minus p̄
ip̄o igressu: n̄ forte cū mōaste
riū ē ita tenue q̄ nō sufficit illi
puidere. Nā tūc oblat spūalibz
gratis. i. igressu licet petere: &
pacisci de t̄p̄alibus de qbz de
beat uiuere: uē dicere illi porta
tecū si uis cōēdre mecū: s3 Ho
sti. & aliq̄s alios. secus si mona
sterium ē pingue: & potest illi
puidere: nō pōt fieri aliq̄ pac

tō: uē exactio absq̄ uitio symo
nie: tunc ultra peccatum: reci
piens: uē receptus: uē recepra
debent expelli de illo monaste
rio ex de symo. c. Quoiāz. Pōt
tū ep̄us i h⁹i dispensare. s. ut n̄
expellant de monasterio. Ray.
& Vul. p̄cipue repitur talis sy
moniā i mōialibz ubiq̄ terrarū.
nō sic uero ē de uiris religiosis.
Si igressus ē religionē nō pura
itentione. s. seruēdi deo: s3 alia
decā: v3 nō laborandi. Vē si est
monialis q̄a nō potuit nubere:
& q̄a posuerunt parētes ip̄am
iuitā licet malefecerit. tū pōt:
& debet mutare intētiōē. s. ut
ibi manere uelit ad s̄uē deo.
& sic erit i bono statu. ap̄ erit i
mortali. Sed si repit se i mona
sterio dissoluto nō uiuente re
gulariē querat si pōt mutare lo
cum cū dispensatione si indi
get. q̄d tamē i moniali erit dif
ficile. q̄d si nō pōt nō sequatur
turbā. i. alios: uē alias i malū: sed
seruet ip̄a ordinē suū si ad bo
num non potest reducē alios.
uē alias.

Si igrediēs mōasteriū reticuit
ip̄edimta que hūit ad illud sciē
t. v3 q̄a erat s̄uus: uē hēbat oc
culcā i f̄rmitatē. uē altius reli
gionis professus: coniugatus.
debitor i m̄p̄tis: & h⁹i peccauit

mortalis precipue si sciebat tale impedimentum: & per illud non posse recipi ad religionem. Vnde de his interrogatus medicus dixit: & potest: & debet de monasterio expelli si aliter puidere non potest.

Si habet uotum religionis artioris antequam iteret: laxiore prius de quaerere dispensationem. si etiam bona: & multo fortius post professionem in una religione non potest ad aliam transire equalem: uel laxiorem: & de mendicantibus ordine ad medicantes: uel de mendicantibus ad monachales transire non potest sine dispensatione papae in ad cartusienses.

Si induxit aliquem ad religionem per symoniam: uel per fraudes putat se ferendo ibi obseruari regulam: quod non fit: uel dicendo se ad nihil obligari: & reticendo seuitates religionis quas ille non intendit seruare: & hoc peccauit mortaliter.

De illis qui et uolentes ingredi religionem aliquam in qua bene uiuunt: auertunt: ut trahant aquam ad suum molendinum infamantes illos: & crimina imponentes: suas autem uel ad tertium celum extolentes: non euadere damnationem eternam. quia contra charitatem agunt contra iustitiam: & contra scripturam agunt.

De uoto paupertatis.

Si in religione existeris obseruare uis paupertatis uotum nihil re-

tinens: uel retinere deliberans. est mortale eius proprium habere: & continens quatenus illud proponit.

Dicitur autem proprium quod celatur priori suo. ut si habeat: & teneat pecuniam: uel uestem nesciente prelati: uel si sciat tamen contra uoluntatem eius: & absque licentia: uel si de licentia eius: & uoluntate tamen non paratus sibi tradere ad petitionem eius. sed recusare si posset de facto: & multo peius si non solum mobilia: sed et immobilia ut redditus & possessiones retinet ut propria: dans: uendens: & dissipans. ut placet. nec prelati potest dare licentiam sic retinendi. nec papa potest in proprio dispensare. ex de statu monachorum. c. Cum ad monasterium.

Si dedit bona monasterii siue conuentus aut superiorum licentia habita: uel premissa. Si aliquid occulte recipit: uel tenet mortale est: & peccat. Si replens se in loco ubi non uiuitur in corde propter quod opus eum sibi puideri de necessariis habet aliqua uestimenta: uel pecuniam: & aliquid habet cum bona licentia: & bene placito prelati adiutat diligenter. Prior quidem ut per eum non staret qui omnia uelit ponere in corde: si alii uelent: & ad hoc opatur quantum potest. Secundo si hec non potest semper sic parat simpliciter ponere omnia:

& ditte in maibus plati. Ter-
tio ut de huius concessis nihil det
si licetia superioris sui generalis
vel spali et elemosynis non in ex-
trema necessitate. Quarto ut non
thesaurizet nec supflua teneat
nec delitiosa querat. nec multum
inquirendo sollicitet. nec habeat
indiatum affectum in huius: & sic po-
terit transire si in aliis bene se habe-
at. secus si agendo non religiose:
sed laicaliter uiuit. Sed & cum pre-
dictis si posset locum inuenire ubi in
eius uiuit melius ei esset.

De uoto castitatis.

Seruari uotum castitatis
non solum ab omni carnali
ope: & tactu uenero se absti-
nendo: sed et ab omni locutione im-
pura & amatoria: & ab omni cogitatione
imunda deliberata: & delectatione
morosa. quia in quolibet horum est
mortale. ut dictum est supra circa
secundum: & nonum preceptum. Est et
sacrilegium quod grauius est: & quia ad
ista deuenitur per consuetudinem: &
familiaritatem. ideo ingratum est si habeat
domesticitatem cum aliquo si monia-
lis. vel cum aliqua: si religiosus. &
si hoc repit eum ex casu necessi-
tatis prohibendus est. aliter non absoluendus
quia quasi impossibile est quod talis
non incidat in ruinam. di. 32. c. Hos-
pitium. & di. 81. per totum. Scandalosa
etiam multa: & oblocu-

tiones sequuntur in populis. & huius
& ideo prohibendus est: & consilium
neorum est rarus sit accessus.

De uoto obedientie.

Si fecit quod uotum obedientie
quod est semper mortale. & nota
quod non semper quando quis agit aliquid contra
regulam suam. vel transgreditur
regulam: vel constitutiones: fa-
cit contra obedientiam. sed quan-
do facit contra precepta contenta
in regula & constitutionibus suo-
rum superiorum: vel quando aliquid transgre-
ditur ex contemptu quod tunc quod
illud sit minimum. Quando uero
placet: vel placet inuenit aliquid fieri
percipiendo: vel mandando in ui-
tute sancte obedientie: vel spiritus
sancti ut facias hoc: vel sub pena
excoicationis. & huius illud dicitur
preceptum cuius transgressio est mor-
talis. Idem est quando placet aliquid man-
dare subdito quod tunc quod loquitur
declarans sibi quod intendit obligare
illum sub peccato mortali ad fa-
ciendum illud. & intellige si man-
dat. quod non sit illicitum. & tale quod
quod teneat subditus ei obedire.
Similiter quando in regulis: vel constitu-
tionibus est aliquid preceptorie man-
datum: vel sub pena excoicationis.
vel sub pena carceris. vel sub pe-
na grauioris culpe: vel per simile
locutionem coiter ceteris obligare
ad mortale. aliter autem faciendo cetera

cerimonialia, ut frāgere silētiū:
tarde uenire ad chorū: & hī ē
ueniale. n̄ q̄s faceret ex q̄tēptu
q̄ tunc mōtale. Cōsuetudo autē
q̄uis nō sit ip̄e cōtēptus: tñ est
īductiua cōtēptus: & iō caue ne
assuecas alicui transgressioni.

De officio diuino.

SI dixit horas canonicas: &
officiū defūctorū qñ d̄z di
ci. Nā religiosus ē si nō hēt or
dinē sacrum tenetur ex p̄cepto
ad officiū: p̄cipue si ē p̄fessus.
uñ omittendo aliquā horā pec
cat mōtalr: & oī die qua omit
tit ex negligētia: nō aut ex p̄
cepto tenet dicere istud: uñ il
lud: q̄uis nec debeat ad placitū
suū mutare officiū: s̄z d̄z dicere
s̄m ordiem suū. Si nō fuit cum
aliis in ecc̄ia: & nimis tādauit
ad dicen officiū. Si s̄onolē: uñ
dormiuit: redicat uñ aliqd loco
eius dicat: s̄z si p̄ maiōi p̄e dō
miuit totū reiteret. Si ibi iō
positus fuit: & oculis uagis. Si ri
sit: uñ ridere facit: uñ aliq̄ leui
tatē: uñ locutionē fecit non ne
cessariā. Si mēte d̄stractus p̄ci
pue qñ nō aūt. Si male legit:
uñ cantauit: uñ iclinauit ex ne
gligētia i q̄libet horū ē peccatū
ueniale comūter. Si elegit pla
tū p̄ symoniā: uñ ē & si nō sy
moniac tñ idignū scieter. Si

non illū quē iudicauit meliorē
ad officiū illd̄: s̄z aliū rōne amī
citie: uñ alia itentione mūdana
mōtale ē. Si accusauit calūnio
se platū: uñ lociū de aliq̄ criali:
uñ testificatus est: uñ desistit
ab accusatione iuste: uñ ap̄ ifa
mauit platū: uñ subditū dicēdo
criminalia de eis: ē si esset uera
itentione ifimandi mōtale est.
Idē si secreta sui ordis reuelauit
sine cāiusta: & rōnali. & q̄o q̄s
teneat ad restitutionē fame. in
sūma i fā p̄e disulē.

Itē si i uisitatione platōrū non
reuelauit dicēda q̄ sūt q̄ bone
statē religionis de p̄latis. & lo
cis. & p̄cipue qñ coiter sic ser
uat. & sit p̄ceptū a uisitatione.
ut dicant que idigēt correctio
ne. tunc eis omittere aduēter
que dicēda sūt ē mōtale pccūz.
debet tñ intelligi p̄ceptū sua
to ordie fraterne correctionis.
uñ oīo occulta de q̄b pōt p̄sūi
emēdatō dici nō debēt. ubi autē
nō sperat emēdatio: & p̄sumit
reciduatō: uñ aliquod magnū
scandalū dici d̄z. nō tñ accusan
do si sufficiēt p̄bari nō potest.
q̄a tunc grauiter peccaret. sed
simp̄r denunciando plato. ut
patri si sperat q̄ iñ p̄uidbitur.
Si fecit: uñ coopatus est ad ali
quā conspirationē ḡra platos.

uel iuenit: aut sectat⁹ ē ptialita
 tes: & sectas i monasterio: aut
 quentū: aut diuisiones. qā mor
 tale ē: & crimia mēdanorum: uel
 demoioꝝ potiusq̃ religioſoꝝ.
 Inſrogādi ēt ſūt de. i. z. abuſiōi
 bus clauſtri ſm Ray q̃ ſecūdū
 Vgonē ſūt iſte. Prelatus negli
 gens: Diſcipul⁹ iobediēs. Iuue
 nis ocioſus. Senex obſtiatus.
 Monach⁹ curialis: uel cauſidic⁹.
 Hic⁹ priol⁹ Cibus exq̃ſit⁹. Ru
 mor i clauſtro. Lis in choro.
 Diſſolutio i dōmitōio. Irreū
 tja circa altare. In his q̃nq; ēſt
 mōtale q̃nq; uēiale ſm q̃litate
 facti: & intentionē. Magna ēt ē
 abuſio religioſum iurare in cōi
 locutione: ēt ſi dicat ueritatē: &
 ēt maledicere: & blaſphemaſ.
 ēt ſi ex leuitate.

Inſrogādū ēt ē p̃cipue de ceri
 moniis p̃ncipalibz: & de eſu cā
 niū. e. x. iſirmitatē. De lineis nō
 utēdis ad cānē. De lectis n̄ plu
 meis. De ieiuniis reg̃e: uel con
 ſtitutionū. De obſuātia ſilētiū i
 ētis horis: & locis. Ad q̃ oīa ob
 ligant oēs monachi: & ēt p̃ſes
 religioſi: & mōachi ſacti b̃ndic
 ti. e. x. de ſtatu mo. c. Cū ad mo
 naſteriū. & p̃ſes religioſi alioꝝ
 ordinū ex q̃ſtitutionibz ſuis. Et
 licet i his p̃latus poſſit diſpēſa
 re. nō tñ pōt diſſipare qd ē ſz

Ber. qñ ſit abſq; cā rōnabili: &
 urgente. uel peccatū ē diſpēſati.
 & diſpēſato pl⁹: & minus ſe.
 cūdū tranſgreſſionem.

Si i obediēdo male ſe hūit: vꝝ
 qā obediūt i malo. puta dicēdo
 mēdaciū: uel ex negligētia dimi
 ſit cōe mādātū: uel tardus fuit
 ad obediē: uel nō affectuoſe: ſz
 q̃ruloſe: uel diſſolute: & nō cum
 maturitate. Si irreuerens cīca
 maiores egre ſuſtinēdo repre
 henſores: & cū idignatione cō
 munit ueniale.

De exercitio.

Si uacauit ocio qd ē ſentia.
 ſoīuz maloz: & q̃tū. Si in
 uti⁹ expendit t̃p̃s faciēdo ea
 que ſūt nullius ualoris. Si fecit
 exercitia mūdanoꝝ. ut faciēdo
 burſas: ueſtes ope polimīto re
 camationes: uel linea reticulata
 & h̃i: uel confectiones nimis p̃
 tioſas: uel alia gulola qā magnū
 peccatū: & abuſio eſt ac occasio
 m̃ltorū malorū: & iō phibēdū
 ē. hoc malū ēt repitur in moīa
 libz modernis.

Si conūſando fuit nimis leuiſ:
 uel alios iducēs ad leuitatē: uel ri
 ſum ūbis geſtibz: uel ſolatriis q̃
 aliquñ ſine peccato fieri p̃nt ad
 recreatiōē: uel ſubleuā ſe: uel
 alios ab accidia: raro tñ decz h̃i
 religioſos.

Si aliquando irrisit: uel g'stiuit
q'd simis q'ruit: & hystrio: b's
n' religiosi. Si murmurauit cir
ca uictu: & uestitu. Si ipatiēter
tulit graues mores alioꝝ. Si se
grauē aliis reddidit.

Si sig'p'itatē q'siuit i cibo: uesti
tu: dormitu: & aliis uñ frequēter
oriē i ipis supbia: & i aliis mur
muratio: & indignatio. Si fratrē
deliquēte nō fraīne admonuit:
uel defectus alioꝝ p'lato non si
gnificauit ut adhiberet reme
diū fuato tñ ordie fraīne cor
rectionis: in his coit ē ueiale.

Si murmurauit q' sibi q'ittētē tā
q' idiscrētū. Si ipatiēter se hūit
dure loquēdo cū q'bus se nō ha
bet iromittere. Si nō diligēt
tractauit res monasterii.

Si nimis tenax fuit i dādo: uel si
nimis p'digus: uel acceptor per
sonarum sine cā rōnabili dans
magis uni q' alii de reb' coib'.
Si dedit q'bas nō potuit: v'z q'a
nō hēbat licētiā. Si p'misit res
pire ex negligētiā: uel nimis so
licitus fuit pp hoc parū uacādo
sibi pp multiplicationem t'p'ra
liū q'd uiciū hodie m'p'tū r'gnat.
Si nō fuit sollicitus ad adiscēdū
ea ad q' tenet f'm reg'p'az: & cō
stitutiones peccat. ex ignorātiā
uero ēē transgrediens non ex
cusatur a peccato.

Si ē sac'dos debet q'rere scire
q' p'tinent ad debite celebrādū.
Si confessor q' p'tinēt ad illud
officium.

Si i his ē negligēs p'cipue cum
pōt grauer peccat. s'z d'z etiā
frequētare legere scripturā. uel
doctores exponētes. uel alios li
bros duotos. & utiles uñ i'strua
tur. & confortetur ad bonū.

Si legit curiosa. & inutilia. pp
q'd retrahit a magis necessariis.
uel doctores gētiliū. uel fictiōes
poeticas. & h'p'i q'a peccūz ē cu
riofitatis. De p'tinētib' uo ad
religionē hēs diffuse in .3. par
te summe. ti.

De oratione & confessione.

Si nō orauit ultra officium
diuinum p'uatū p se, & p
aliis q'sanguineis b'n'factoribus
uiuis & defunctis. p'cipue reco
mēdat. ut d'z sollicitē. Si fre
quentauit cōfessionē & coioēz
s'z regulā suā & morē. Mōachis
uō nigris p'ceptum ē q' coicent
semel i mēse. Clemētia. Ne in
agro de statu. mo. Si nō uacauit
meditationi. q' p maxie iducit
deuotionē. Si fuit tepidus i di
lectione dei: & p'ximi nō ardēt
affectūs honorē dei. & salutem
aiāz ut decet. Si i'gratus ad re
cogitañ & cognosceñ sua b'n'fi
cia. & recōpensāñ deuote ipi

deo fuiendo. Si nō pparauit se
ad diuina ut debuit hec sūt pec
cata ī qbus q̄tīdie offendit d̄s
& īpeditur p̄fect⁹ religiosi.

De amore parentum.

Si nimis cāna p̄r dilexit q̄lā
guineos nimis affectans
eorū p̄lperitatē: uel gaudens de
ea: aut q̄ristat nimis de adūli
tate. Si nimis eos uisitat: uel q̄
rit: uel gaudet uisitari.

Si cū eis loq̄r de secularibus q̄
nō expediūt: uel ē cū aliis de
guerris: & h̄i frequēter ītro
gat: & audit. Si p̄ eis p̄curat
b̄nficia ecclesiastica: uel t̄p̄ralia n̄
apt⁹ b̄nficiis ī qbus possz eē mōle.
De aliis uero uitiiis coibz. s. Ira:
Supbia: Inuidia: & h̄i uide su
pra ī p̄ma p̄te. De his uo q̄ p̄ti
nēt ad regulā suā īpemet uide
at p̄r se: & dicat.

Si penas aut p̄nias taxatas: uel
iūctas a reglā: uel q̄stitutionibz:
uel a plato nō fecit: peccauit: si
ex negligētia. Si nullo mō eēt
parat⁹ facere ēt plato p̄cipiēte
ēt mortale si nō itēdit p̄ficere
in uita: sz q̄ f̄uat iūctus facit: &
male cōrētus ē eē in religione
hypocrita ē: & ī statu dānatōis
Tho. Qui uocant ad dirigēdas
moniales ī electioibz: n̄ abstie
ant ab his p̄ q̄ posset oriri dis
cordia inter eas sūt excoīcati.

Religiosi: & clerici īducētes ad
uouēn: iurān: uel p̄mittēdum de
eligendo apud eos sepulturā:
uel ut eā ulterius nō mutēt iam
electā sūt excoīcati excoīcatō
ne papali. Clemētia. Cupiētes
de penis.

Religiosi q̄ absq̄ sp̄ali l̄nia p̄
prii sac̄dotz sollēnizārēt matri
monia: aut mīstrarēt sacramtū
eucharistie: uel ex̄me unctiois
excoīcati sūt excoīcatione pa
pali. Cle. p̄ma. de p̄ui. religi.

Religiosi q̄ excoīcatos a cāone
absoluūt ī casibz nō q̄cessis: aut
q̄ absoluūt a s̄ntiis p̄ statuta sy
nodalia: uel p̄uicīalia p̄m̄gatis
aut absoluūt a p̄ea: & a c̄p̄a sūt
excoīcati excoīcatione papali
p̄ dictā. Cle. p̄ma. de. p̄ui. reli.

Inq̄sitores hereticorū qui odio
grā: uel lucro q̄ iustitia: & q̄scien
tiam omiserit q̄ quēpiā p̄cede
re: uel īpaz heresi aliis īponere.
aut imponent q̄ officiū eorū
īpeditēt sūt excoīcati excoīca
tione papali. Cle. Multorum
de hereticis. Religiosi mēdicā
tes p̄fessi trāseūtes ad aliquam
religionē mōachalem excepto
ōdie cātulien. & si p̄r recipiētes
sūt excoīcati excoīcatione pa
pali p̄ q̄stitutionēz Mācini q̄nti
factam Constantie.

Ep̄ici sciēt & sp̄ote excoīcates

excomunicat a papa in diuinis
sunt excoicati excoicatione pa-
pali. *fm* Hosti. ista excoicatio
habet dubium.

Participantes in crimine per quod ali-
quis est excoicatus aliqua predictarum
& aliarum excoicationum sunt excoi-
municati per papam. c. Si concubine
de sen. exco.

Absolutes aliquem ab aliqua pre-
dictarum excoicationum extra sedem
apostolicam preterquam in mortis articulo
quod tamen absoluti si non se represen-
tarent ei a quo possunt absolui: quicquid
ius possunt: vel mittant per abso-
lutionem reiciuntur in eadem. scilicet. excoi-
municationem papalem. c. Eos de
sen. exco. in. 6.

Sepeliētes corpora in cimiteriis
tempore interdicti in casibus non concessis
a iure sunt excoicati per excoicationem
episcopalem. Cle. Eos. de sepul.
Sepeliētes excoicatos publice
aut nominati in dictos: vel uarios
manifestos sciēter in cimiteriis.
sunt excoicati dicta. Cle. Eos.

Episcopi locantes domos manifestis
uariis ad senum exercitum seu alio
tri. concedentes sunt excoicati. c.

Usurarum de usur. li. 6.

Non electus a duobus partibus cādia-
lium: & se gerens per papam est excoi-
catus. c. L3. de elec.

Monachi: & canonici regulares:
archidiaconi: decani: prepositi:

plebani cantores: & alii episcopi perso-
natum habentes: aut quis presbiteri
qui audiunt leges: vel phisici sunt
excoicati. c. Non magis pene episcopi
ci: vel monachi se rebus. secu. in mi.
Religiosi dimittentes ubicunque
habitum sue religionis: & acceden-
tes ad quos studia litterarum sine
licentia prelati: aut conventus sui sunt
excoicati. c. Ut periculosa. ne episcopi
ci vel monachi li. 6.

Religiosi qui decimas debitas ecclesiis
sibi appropriant: vel usurpant: siue
qui non permittunt solui ecclesiis deci-
mas de animalibus familiarum: & pas-
torum suorum si non habent administra-
tionem: & beneficia sunt excoicati:
si habent sunt suspensi nisi requisiti desiste-
rint: infra mensem. Cle. Religiosi
de deci.

Monachi: & canonici regulares non
habentes administrationem: & se con-
ferentes ad curias principum ut dānum
monasteriis inferant aut prelati si
ne licentia suorum prelatorum siue qui te-
nent infra septem monasterii sunt
excoicati. Cle. Ne in agro. de sta-
tu monachorum.

Religiosi necnon moniales professi
inhabentes matrimonium: & alii episcopi
in sacris constituti de facto. scilicet. sunt
excoicati. Cle. Eos de consang.
& affini.

Inquisitores hereticorum qui pretextu
officii inquisitionis quibusvis modis

illicite pecuniā extorquent: uel
sciēter bona ecclīarū ob delicta
clericorū fisco ecclīe applicāt sūt
excoīcati. nec absolui pōt nisi
plene satisfecerit illis a quibus
extorserūt. Cle. Nolētes ex de
hereti.

Religiosi nō suantes iudicū qd
suat sacra romana ecclīa. Cle.
ex frēntibz de. sen. exco.

Religiosi q cōfitebūt sibi nō fa
ciunt cōsciētiā sciē de decimis
soluēdis tales ab officio pēdica
tiois sūt suspēsi donec cōmode
possūt faciāt eis cōsciētiā: & si
iteri pēdicāt sūt excoīcati. Si pr:
& religiosi q dicūt aliqua ūba
ut retrahāt audiētes a solutiōe
decimarū sūt excoīcati. Cle. Cupi
entes de pēis.

Religiosi mēdicantes q domos
ad habitādū: uel loca de nouo reci
perēt aut mutarēt: uel alienarēt
de nouo recepta. Cle. Cupiētes
de. pe. Frēs mīores q tēpre iudic
ti recipiūt ad diuina frēs: uel so
rores dē tēio ordie sacri Frācis
ci sūt excoīcati. c. Cū ex eo. de
sen. exco. i. Clementinis.

A pēlatū i cōi i greñ ē. p. c. i. q.

Sillegiptie assēcut⁹ est di
gnitatē seu pēlationē. an
vz aliqua irreglaritate: uel snia
fuit irretit⁹ cum fuit assūptus
ad pēlaturā i qua nō fuit dispen

sat⁹. uel absolut⁹: vz si fuit biga
mus. Si opat⁹ ē i cā sanguis. Si
illegiptim⁹. Si excoīcat⁹: uel
suspēsus: uel notōius qcubiar⁹:
quilibz hoīz h sciēs tenz pēlatu
rā furtiue. uñ ē qtinue i mōtali.
Nota q illegiptim⁹ ad digni
tatē: uel bñficiū curatū: uel pora
tū i religione q creat p electio
nē sine dispēlatiōe pape pmo
ueri non pōt. Ex pūilegio tñ
magistri ordis cū his pōt dis
pensari ad pēlatas i ordie pēdica
torū. de hoc hēs i q. pte sūme
ti. de censuris ecclīasticis.

Si rite: & absq uitio symonie fu
it elect⁹: qfirmat⁹: & ordiat⁹.
Si iūposuit pces p se: uel pcura
uit q ali⁹ pōrigeret pces sy
monia ē: & si fuit symonia pac
tiois iūdiget dispēlatiōe pape: &
anq sit dispēlat⁹ tenz furtiue
dignitatē: d h i. 2. pte sūme. ti.
de symonia: & i oibz q hēs su
pra i. c. de bñficiat: & i. c. d cle
ricis i cōi potes iūrogare put
erit expediens. Et si ē pēlatus
religios⁹ iūrogā ē de his q sūt
i. c. pcedēti: & de aliis q sequūt.
Si aliqd maifestū peccūz i subdi
tis dissimulauit: & non cōrexit:
aut si nō maifesta q tñ ad eius
notitiā aliqua pr puenērūt. uli⁹
nō qsiuit. si uero ex negligētia
dimitteret puto mōtale quo ad

criminalia: si aut ex aliqua rōne
ut ad maius scādālū uitandū se
c⁹. Si i caplo equ⁹ iudx n̄ fuit.
Si de rebus monasterii dilapi
dator fuit. Si superioribz suis non
obediuit. Si cās sibi a superioribz
cōmissas nō fm cōsiliū pitor⁹:
sz fm acceptionē p̄sōaz deter
miāuit. iōibz his ē pccūz mōta
le: u⁹ ueniale fm q̄titatē excel
sus: & malitiā: & negligētiā.
Si idignos: & nō idoneos i offi
ciis posuit: & maxie ad curā a
niāz: & male uideat talis posse
excusari a mōtali: si eos q̄s scit
malos: & i mōtali p̄seuerat pōit
ad curā aīaz cū pōt repellere.
nec credo q̄ excuset paucitas
.i. q̄a n̄ iueniūt alii. & ē si iste
a⁹ sit idustrius m̄tū: & bene
officiet ecclīaz in exterioribus.
Idē cū sustinet tales si illos po
test iuridice remouere.
Si posuit ad audiētiā confessio
nū notabiles i grātes: & ieptos:
u⁹ crimiosos mortāl⁹ peccauit
p reglāz. Qui cām damni dat.
Idē si talis tolerat cū possit re
mouē n̄ forte a supiori sit ad
h̄ pōiti. Sed quā curā de ip̄is hē
bit cū ad sui dānationē exerceat
tales officiū audiendi cōfessio
nes: quō aut dicat ieptus: u⁹ no
tabil⁹ ignorās. hēs i su.
Si fuit nimis pōpōsus: & curio

sus i edificiis ecclīe: u⁹ mona
sterii: i ornamētis: & h⁹i qd ē
q̄ sentētiā Hieronymi: & Am
brosii. i. 2. q. 2. c. Aurū: & c. Glo
ria ep̄i: & ē Bernar. Et tñ a
modernis fiūt hodie m̄kte sup
fluitates: & curiositates: & pala
tia q̄ exēpla oīuz sactorū: & in
his amittit m̄tū t̄pus: & deuo
tio ita ut cōpletis edificiis ex
haustus uideat oīs spūs: & pau
pes itea moriūtur fame. quos
de supfluis eorū tenent susten
tare. i. 2. q. 1. c. Episcop⁹ ecclesia
sticarum.

Si nimis fuit sollicitus circa tē
poralia ex h̄ minus d̄bito uacās
spiritualibus i se: & i subditis ut
lectioni: orationi: admonitioni:
utiq̄ peccatū ē plus: & minus
sz q̄titatē excessus. Pricipalis
eīz eī⁹ cura d̄z eē de spūalibz.
Si p curias nimis discurrit liti
gādo cū scādalo hoīuz cū possz
paliū mōuz magis pacificū sua
repetere: & si non tantū. Si iu
ra: & p̄uilegia sue ecclīe n̄ sua
uit: & defēdit: ut debuit. si i dis
pēfādo idiscrete se hūit: u⁹ q̄a
nimis de facili: & sine cā rōna
bili i ieiuniis dispēfauit. In esu
cāniū i retinēdis rebz ad usū. In
p̄ntis taxatis fm reglāz: u⁹ cō
stitutōnes. & h⁹i q̄a peccauit i
ducēdo relaxationē: & rigorem

religionis eneruado. Vñ beat⁹
Benedictus i regula dicit q de
omni dispēſatione hēt redder
rationē. Si fuit nimis durus in
dispēſado cū debuit p̄cipue cū
debilib⁹: & iſirmis & h⁹: nō p
uidens eis. Si fuit exēplaris in
iſeſſu moderato: hitu nō p̄tio
ſo. in modēſtia geſtus. In locu
tione rara graui. & fructuoſa. ca
uēs diſcōdias. pacē nutriēs: oēs
patiēter uidēs & tolerās: ſigla
ritates uitās: coia ſeq̄ns cū pōt.
nemini blāduſ: affabilis cūctis.
Suſtinationes: detractiones: irri
ſiones: cōfabulationes: maledic
tiones: cōtentiones i ſe: & in ſuis
eliminās. circūſpēct⁹ i oib⁹ nō
delectat⁹ d̄ p̄ſidētia: ſz timēs
de negligētia cū de ſiglis hēat
reddere rationē ſibi cōſſis. Ira
curā aliorū hēant q ſui nō ob
liuiſcāt ut docet Grego. i paſto
rali. Si i corrigēdo fuit nimis
remiſſus: uñ nimis rigidus: utrū
q cauēdū ē ut docet Gregori⁹
i moralib⁹: & hēt 45. di. c. Diſ
ciplinā: nā facilitas uenit i ceteri
uū p̄bet deliquēdi. Amb 23. q.
.4. c. Eſt iuſta: & aſpiras nimis
i crepationis nec cōreptionē re
cipit nec ſalutem. Leo. di 45. c.
Cū beat⁹. & c. L3 plerūq. ea.
di. P̄cipue uero cīca ſeniores
d3 platus i corrigēdo ſe hēe hūa

nū ut d̄r i illo. c. Niſi eſſent hī
tuati i malo: qā tūc durius ſm
Gregoriū. ut dicto. c. Diſciplinā.
& c. Licet plerūq. & c. Cū bea
tus. & c. Penitudis t̄pra. 26. q.
.7. & c. Tanta. 86. di.
Si n̄ iduxit q̄tuz potuit ūbo: &
exēplo ad obſuā oīa cerioſalia
ordis ſui. Si malas cōſuetudines
ſeu cōruptellas regnare pmiſit
Si cōtra regulā: & decētā reli
gionis ēt quas iuenit iā iductas
nō abſtulit q̄tū potuit. ut uitiū
pprietat⁹: diſcurſū frūz ad pla
citū: familiaritatē cū mulierib⁹:
uñ uiris. ſi ē mōacha collatioēz
rerū amicis: & cōſanguineis ſie
licētia: & rōnabili cā. eſū carni
um ubi nō d̄bēt cōedi. qd ē uni
ūſale oī monacho de cōſe. di. 5.
.c. Monacho. & p̄cipue q ſūt q̄
eſſentialia uota religionis n̄plo
modo debz p̄mittere: nec ēt ad
receptōnē ſymoiacam moialū
ſicut hodie ſit q̄ſi ubiq. Qd ſi
nō pōt talia remouere. nec eſt
ſpes i futurū dicitur curā exēplo
ſācti Benedicti. 7. q. 1. c. Aduer
ſitas. circa finez i. c. ſi. ea. q. 28.
nec qetē ſuā amittat: & eadē cū
eis dānationē icurrat. qeūq. ſit
ille abbas: uñ abbatiſſa: prior. uñ
prioriſſa: uñ alia. q̄cunq. noie
cēſeat. nec ſufficit q̄ plar⁹ cor
rigat uitia q̄ ipz noſce q̄t̄gerit.

30
ſz debet diligēter agnoſcere :
uultū pecoris ſui conſiderando
uias ei⁹. Caneat autē ne crimīa
ſibi delata in foro cōſcie: uſq; in
ſecreto iudicet de illis ī foro cō
tētiōſo: ſeu ī caplo: ubi ei⁹ tan
tū maīſta ſūt puniēda nec fo
ro miſcēda ſūt iudiciali. Si hēt
ſub cura monaſterii moialium
de qua materia diceſ ī caplo ſe
q̄nti. Si iſcrite fecit p̄cepta
ī q̄b; multū d; cauere n̄ ſit res
ardua: & ſi cogeret p̄ceptū:
uſq; ſentētiā ad aliqd faciendū: uſq;
diceſ ī quo nō eēt ei ſubditus:
uſq; nō deberet ei obedire. ut re
uelando peccatū occultū oīo ef
ſet ei mortale. In iſtione ſuo
criminū: receptiōe accuſatiōis:
uſq; denūciatiōis: uſq; platione ſē
tentie excoicationis: & h; nō
ſit p̄cepta. nō p̄cedat p̄ ſuſpitiō
nē: ſz p̄ p̄bationes: & modos
iudicos: aſq; icurreret graue pec
catū: & aliqñ ſentia excoicatōis.
de his ī .q. parte ſūme.
Si platus recipit aliqñ ad or
diez mēdicatiū ad p̄feſſionem
an̄ anū cōpletum p̄batiōis ſeu
nouitiat⁹: ē ſuſpenſus a recep
tione alioz ad p̄feſſionē: & de
bitor pene grauioris culpe. uñ
mōtalr peccat. ex d̄ reglarib;.
.c. Non ſolum. li. 6.
De ep̄is: & plāt ſup̄iōib; .c. 16.

Circa ep̄os: & alios ſup̄iōes
prelatos ſic poſſūt forma
ri iſtrogatiōes. Si nō ſictalis lit
terature: & ſciētie q; p ſe ſciat
explicare q; debz: ad qd tñ tene
tur cū hēat alios ſup̄ his iſōma
re: & dirrigere. Nā ſi bon⁹ cōiſ
ab hoib; reputat⁹: & ſufficiēs n̄
eēt neceſſariū n̄ eū audire: & ſi
de aliquo negocio nō itelligit
eū conſeſſor: uſq; dubitat pōt de
illo loqui p ſua ſerenitate: & ſi
tale qd ē ī quo uariāt opinioēs:
uſq; nō pōt dari ſentia reliqñ
dū ē ſue cōſciētie. Idē diceſ q;
alios clericos religioſos platos:
& laicos pitos: & timoratos q;
ſciūt dicere ſufficient ſacta ſua.
Si ſuo n̄ eſt talis: ſz idiget adiu
torio iſtrogat⁹ inq̄tū c̄picus eſt
ingri ab eo pōt p̄ ut expedire
uideſ de his q; hēs ſupra circa
c̄picos ī cōi: ut de officio dīno
d̄ celebratione: & admīſtratiōe
ſacram̄torū: & mō & h;.
Si aſſūpt⁹ ad ep̄atū ex religio
ne iſtrogā ē de his q; hēs ī ca
pitulo circa religioſos quo ad
m̄ta. nā adhuc tenet ſuare o
diez ſuū: n̄ in his q; nō patiūtur
officiū paſtorale. ut ſilētiū, ſo
licitudo: & uigilie: & h; . Inq̄tum
ſuo bñficiat⁹ ſeu curat⁹ ē: & pla
tus iſtrogā ē de his q; hēs ſu
pra ī caplo cīca bñficiatos: & ſi

recepit dignitatē seu ep̄atū ha-
bens aliq̄ irreḡlaritatē: uł p sy-
moniā: uł p̄teruſionē: dic ut i. c.
p̄cedēti in p̄nc̄i de iñ introga de
his que sequūt. q̄ sunt sp̄ualia
cure: & officii pastoralis.

Si cōtulit ordies sacros idebi-
te qđ ē unū i q̄ m̄ltū offēdūt.

Si cōtulit p symoniā: s; occulte
mōtalr peccauit. nō tñ ē suspē-
sus ex b̄ quo ad alios: s; p symo-
niam notoriam est suspensus
etiam quo ad alios. Sed in utro-
que cāu ordiat̄ ab eo ē suspen-
sus: & idiget dispēſatione.

Si cōtulit sciēti nō hñtib; legip-
timā etatem mōtale ē. nec pōt
ip̄e dispēſare de etate.

Si cōtulit ordies p saltū sciēti:
uł duos sacros siml: uł q̄tuor
m̄iores cū subdiacōatu peccat
mortaliter.

Si cōtulit ordies sacros ex tē-
pora ordiationū mōtale ē. n̄ ex
dispēſatione pape: & ordiat̄ ē
suspēsus. Miores tñ ordies con-
ferre pōt dieb; festiuis.

Si i ordiatione omisit aliqd fa-
ciēti: & si omisit aliqd de sub-
stācialib; i q̄b; ip̄mit̄ caracter.
opz totū itare i alia ordiatione
q̄tuor tēporz. si ūo est qđ non
substāciale. Sed de simplici solē-
nitate nō d; iterari: s; suppleri
tñ omissuz i ordiatione alia. nec

p̄us ate suppletionē iste ordiat̄
deb; exercere officium. Peccat
ep̄us in h̄i si ex ēta sciētia: uł
crassa ignorātia b̄ facit. Idē uid-
etur si ex notabili negligentia.
Si ordiauit aliq̄e sic lñia sui sup-
ioris sciēti mōtale ē. & ē suspē-
p̄ annū ab ordium collatione.

Si nō fecit fieri examinationē
de ordiadiis. d̄ scia: etate: & mo-
ribus: & h̄i f̄m iura peccat mō-
talr. Idē si fieri fecit examina-
tōnē p̄ ieptos ad h̄i ordiados.
Si fieri fecit p̄ tales quos estia-
bat pp̄ malā eorū cōsciētiā ad-
mittere indignos: si ad eū spec-
tat puidr̄ d̄ talib; uł remediār.
Si sciēti admittit id̄gnū quem
iuste repellere pōt. ut cōcubiar-
riū: illitteratum: & h̄i.

Si nō cōtulit sacramētū cōfirma-
tionis qñ debuit. Soli eiz ep̄i
p̄nt illud cōferre: & ex illud tē-
pus solitū oī t̄pre anni. & hora
moriguris p̄nt cōcedere. ne sic
b̄ moriāt̄ quis sic b̄ saluēt. Cō-
mittendo ergo magnā negli-
gentiā. ut p̄ m̄ltos annos credo
eē mōtale. Si nō dedit sacramē-
tū f̄m debitā formā materiā. &
locū mortale eēt. Qz aut sit ie-
iunus non ē necesse & si decēs.
& de iure. Si bis alicui dedit
sciēti peccauit mōtalr unū i hoc
d; eē caut̄ ne itet. & et debet

adūter q; aliq; chrisma⁹ tene
at chrismaⁿ n̄ q̄lāguine⁹ s; ali⁹.
Si i cena dñi nō q̄leerauit chris
ma: & oleū sctū ut debuit . q̄a
inouanda sūt talia. & si non ser
uauit debitā māz & fōmā & ri
tū ecclie mōtale ē & h⁹1.

Si q̄seruationes ecclia⁹: u⁹ al
tariū: u⁹ calicū & patenaz &
bñdictiones uestiū sacraz non
fecit ut debuit s̄m formā & ri
tū ecclie u⁹ si qd horū fecit p
symoniā mōtale ē. Idē de bñ
dictioib; abbatū: & abbatissaz.
Idē de recōtiliatione ecclie uio
late. Mōtalē quā neuit eē cōrup
tā nō de facili d; cōsecrare i uī
ginē. nec tm̄ manifestare crimē
si ē occultū: s; mutare nomē uī
ginis i castā ut n̄ ppēdat.

Si cōtulit bñficia p symoniam
mōtale ē: & si p notoriā est sus
pensus: ēt quo ad alios: secus si
p occultā q̄a nō suspēsus. Si cō
tulit sc̄tē idignis bñficia siue
suplicia: siue curata mōtale est.
Idē si acceptauit a patronis p
sctatū iēptū: idē si cōfirmavit
indignum.

Si cōtulit p̄la bñficia i cāu nō
cōcesso uni: u⁹ p̄la officia: aut
p̄bendas: aut dignitates: u⁹ si
cōsāguineis minus apti cōtulit
rōne cōsāguinitat; postponēdo
aptiores mortale ē.

Si admisit ad bñficia hñcia cu
rā aiaz seu ipa cōtulit nō hñti
bus: annū. 24. mōtale est.

Si ecclis de iure uacātib; non
puidit de rectore sicut uacant
curata bñficia data absq; dispē
satione pape his q nō attigunt
annū. 25. u⁹ si ifra ānū non faci
ūt se ad sctdotiū pmoueri: n̄ cā
studii sic omisū. de q̄ in caplo
circa bñficiatos supra.

Si eiz ifra sex mēses mēses pri
mo post hoc non puidit non
pōt postea se itroittere. alias
u⁹ paret qd nō pōt. q̄a mōtale
ē: & non tenet talis collatio: &
sic teneretur errorē suū maifef
tare. Idē qn̄ recepto s̄o bñficio
uacauit p̄mū: u⁹ s̄a p̄bēda uaca
uit p̄ma de q̄ hēs supra: s; plene
in .q. parte summe.

Si ordiauit aliquē c̄licū ad or
dinem sac̄rū sine titulo: u⁹ bñ
ficio: u⁹ saltē patrionio sufficiē
ti q̄a ultra peccatū teneē ei ex
pensas facere q̄usq; de bñficio
sit ei p̄uisū: nisi aliq; epus h̄ ei
cōsūllet dēminādo p̄sonā: q̄a
tunc ille coitens teneē ad id d
h⁹1 de qb; uide i .q. pte suat.

Si i uisitatiōe non diligēt q̄lū
uit de qb; debuit p maxie de ui
ta: & honestate sctdotū offici
atiū: & quō se hēat i admistra
tione sacramētorū: & de formā

eorū. Si bñ pñciāt. p̄cipue
baptisma qđ ē magis necessa-
riū. De audiētia g̃fessionū quō
se hēant: quō populū admōeāt:
& ī rebz eccl̄ie p̄cipue altaris q̄
teneāt mūdas: Si aut̄ iueit ī h̄i
notabil̄r excedere: & piculose
si non punit: & puidet q̄ illi se
emēdēt: uł de alio: si iste est in-
corrigibilis: & oīo ieptus: gra-
uiter peccat: & oīa mala: & dam-
na aīaz que īn sequūt ei īputāt
si pōt obuiare: & nō facit. 83.
di. p̄ totum.

Si nō uisitauit ep̄atū suū. ut de-
buit. Si ī uisitatione nimis sūp-
tuosus fuit: & cum nimia failia
& equitatē nimis ultra p̄scrip-
tū nūerū: uł si īp̄e: uł failia eius
munera accepit: sup̄ q̄ ē sp̄alis
pena. de q̄b̄ p̄te ī. 3. p̄te su.

Si susciēt īn officiis: & bñficiis
notorios q̄cubarios q̄s d̄z post
admoitionem: si nō dictāt: ēē
bñficio puare: grauiter peccat.
Si pro aliis malis: & sceleribus
maifestis nō punit. ut ī uis. lu-
dis tabernis aleis negociis secu-
laribz uenatōibz: p̄ditioibz: &
h̄i. In his eīz non puniēdo ui-
det̄ male posse excusari a mor-
tali n̄ ex h̄i punitioibz seq̄rēt
scisma: uł magnū scādālū. di. i.
.c. Vt cōstituerēt. Si laicos sibi
subditos notorios peccatores

q̄s p̄ se nouit: uł sibi p̄ prochi-
nos eorū denūtiatos. ut adulte-
ros ułarios inimicitias maife-
stas exercētes nō corrigit p̄ cē-
suras: & alios mōs grauiter pec-
cat n̄ omittat. q̄a nō sperat em-
datio: s̄z defioratio ei⁹. S̄z tñ
h̄ nō uidr̄ sufficiēt̄ excusare: s̄z
h̄ aliud: si t̄ieret̄ graue scādālū
ī aliis. di. q̄. c. Cōmessatiōes.
Si malas cōsuetudines q̄s repit
ī sua diocesi nō nititur auferre
q̄rū pōt ut uēdere: laborare: &
h̄i ī diebz festiuis non cōicari
semel īn āno: & cōfiteri & h̄i:
tripudiare ī eccl̄iis. Permitteret̄
uiolari eccl̄iasticā libertatē: aut
q̄ c̄pici cōueniāt p̄ delictis: uł
p̄ debiit̄ ī iudicio seculari: uł ec-
clesiasticā īmunitatē. ut q̄ ex-
h̄āt d̄bitores: uł malefactores p̄
uiolēt̄iā de locis sacris: & h̄i ī
casibz nō cōcessis: d̄z eīz p̄hibe-
re: & si post admoitionē nolunt
desistere excoicare: & p̄ cōissis
iā puire. ap̄ peccat grauiter omit-
tēdo ex t̄iore: uł negligēt̄iā. di.
.q̄. 3. Sit rector: uł doctor.

Si fructus: uł redditus ep̄atus
sui male expēdit dādo cōsāgui-
neis suis: uł aliis nō idigētibus
peccat grauiter: & si distincta
sūt ea que deputāt ad mēsa ei⁹
ab aliis: & si ea que erogare d̄z
c̄pici: uł ad rep̄atōnē eccl̄ie: uł

paupibz dat cōsāguieis: uł aliis
amicis sine p̄abili idigētia
teneat restituere illa q̄a rapinā
fecit. Et si p̄ recipiētes ab eo.
Si uō n̄ sūt disticta hec bōa cū
intelligāt oīa coitti fidei sue. ea
q̄ supfluit ad usū sui: & familie
sue cōueniēt d̄z paupibus ero
gare. alias nō dādo: paupibz sub
trahit. 12. q. 2. c. Aurū. & c. Glo
ria ep̄i. Tho. Si grauauit suos
subditos ī debitis collectis. Si
fecit clericos suos soluēt col̄ctas
talas positas a dño c̄prali: uł
gabellas ad ei⁹ istātiā.
Si sp̄ore ip̄e dedit absq̄ l̄nia rōa
ni p̄tificis q̄a p̄hibet. Si delic
ta clericorū: uł laicorū. ut blasphemā
tiū deū: uł factos: Suffocan
tiū puulos ex iadūctia & h̄i:
puniuit magis pena pecuniāia
ex auaritia: & magis p̄p lucrum
q̄ p̄ salute eorū ad refrenādū.
Si uisitauit diocesū: uł uisitari
fecit magis p̄p lucrū q̄ p̄ aīarū
salutem.
Si aliēauit bōa ep̄at⁹ sui sic li
cētia pape ī cāu i debito i quolz
horū est mortale.
Si iura aliarū ecc̄liarū n̄ s̄uauit.
Si bona uacatiū ecc̄liarum sibi
usurpauit cū debeāt successori
reſuari. Si iusta debita a p̄des
soribus q̄sta rōne ecc̄lie non
soluit.

Si fruct⁹ alicuius b̄nficii ad tē
pus accipit: uł partē ab eo cui
dedit uult h̄re: i quibz horū ē ra
pia. Si n̄ s̄uauit formā iur̄ circa
manifestos uſarios: s̄z d̄ ita q̄
tate q̄tētus nō facta debita re
stitutione remittit sibi: & ad sa
cramēta: & ad sepulturā admit
tit. Si iēta paupibz dispēſanda
i usū suū q̄tīt sic necessitate.
Si s̄nias excoicatiois d̄ facili p̄p
lucrū p̄fert. uł absolutioēs.
Si p̄misit q̄stūāios. uł alios pro
nūciare idicretas idulgētias: &
falsas q̄dlibz ē mōtale & graue:
Si exemptos ut p̄dicatioēs ſacti
Augu. carmelitas: seruitas. ci
stercienses: & alios h̄ntes p̄uile
gia exēptionis iuste molestat
nō s̄uādo eorū p̄uilegia: uł p̄ au
diētia cōfessionū nō admittēdo
sibi p̄ntatos idoneos s̄m cle.
Dudū de sepul. uł sibi retiēdo
nimios cāus: uł icōsuetos ut q̄
tidie h̄eant ire ad ip̄uz: uł ad ali
um cogēdo: q̄tū ad id in q̄ sunt
p̄uilegiati: uł eos ad iudiciū
trahēdo cū i nullo possit eos cō
uēire n̄ p̄ heresi peccat graui.
Si monasteria monachorū: uł
mōacharū n̄ exēpta nō diligēt:
& honeste uisitauit: & eos: uł
eas ad s̄uā reḡpaz iduxit d̄po
nēdo abbates: uł abbatissas: p̄

relaxatione cum expedit hñdo
curā de honestate eay: & q nō
hēant familiaritatē cū cōflicis reli
giōis: uel laicis: puidēdo de di
ligēti clausura: & de confessore
seculo docto: & bone cōsciētie
phibēdo ingressū symoiacū: &
cōuiuia femiay: que ibi fiunt: &
festa uana i cōsecratione eay.

In iudicādo i foro cōtētōso.

Si nō tenuit uicariū pitū:
& bonū: pēcipue qñ ex se
ñ hūit dbitā sufficiētiā iuris.
Si non fuauit debitū ordiez iu
dicariū. Si fuit acceptō pōay.
Si dedit iūqñ sñcias dic ut supra
i. c. Circa iudices. Si ñ fuauit d
bitā fōmā iuris i ferēdo sñcias
excoicatiois: suspēsois: & iēdic
ti. qā ultra peccūz mōrtale icur
rit etā penā de qua i. q. pte sū
me. pēcipue i causis matēmoiali
bus opz eē cautissimū: & pōde
rosū circa diuortia. Si dedit li
cetiā dño tprali: uel iudici ūbe
rādū: uel ponēdi i patibulo: uel i
carcerādū: uel al pūiēdi cōflicos
suos ñ i cāu i q eēnt icōrigibi
les p eū qā efficit cū pdcis ex
coicat. c. Ut fame d sen. exco.
Nemiez dñ tñ ūberare maibz
suis: nec tñ cū expedit p laicū:
sz p cōflicū dñ facere ūberare cōfi
cū sñ iura: & a cāis sāguinū dñ
abstiere ope cōsilio: & mādato.

Si hereticos diligēt nō iūfuit
i diocesi sua: & pūiuit sñ iura.
Si testamēta & ultias uolūtates
nō fecit iplere: pēcipue legata
facta ad pias cās.

Si dispēlauit i uotz: & iuramēt
i qbz nō potuit: uel si potuit tñ
idilcrete: & sine cā rationabili
peccatū ē graue.

Si absoluit a sñciis a qbz nō po
tuit. ut pape resuāt: uel dispēsa
uit i irreglāitate d q ñ potuit.
Si exēplaris fuit i bitu ñ pēio
so: uel pōpōso supellestilibus ñ
argēteis: & curiosus i apparatu
domus: & ornatu nō secpari: in
uictu sobrio nō cōtuali ñ pro
paupibz. In uisitādo eccēiaz. Inē
essēdo diuinis: & pēcipue i diebz
festiuis. hec dñ facere sñ iura i
sollēitatibz pēcipuis cātādo mis
sā. dicēdo officiū deuote nō cur
sim: ordiādo q dicat i eccēia
sua debite. frequētrādo orōnes p
uatas: uacādo lectiōni. di. 36. p
totū: pēdicādo si scit: si nescit p
uidēdo gregi suo de pēdicatōibz
utilioribz nō curiosis: & de con
fessoribz: tenēdo hōestā: & de
uotā fāiliā: sollicitus de eius salu
te: uitādo mulierū cōūlationē
sicut potest.

In exitu de domo raro ñ ad ec
clesiā sepe cōferēdo: & qñrēdo
qñsilia a suis dei qño possit suo

gregi puidere. adulationes ut uenū abhōreat. pat̄ uiduarum paupū orphanorū: & oppres-
sorū existat: & cās eorū sic expē-
sis expediri faciat. In iniuriis ppis
nō sit iudicatiuus: s; patiētissi-
mus: i xpo & gestu nō subitus
& iracūd; nemini mltū failia-
ris n̄ seruis dei supiorib; obedi-
ēs: equalib; nō iuidēs. non gau-
dens de dignitate: & honore: s;
lūgēs p exteriori occupatione
& plebis offēsiōe. & si i oibus
diligēt se hūerit: nil deo accep-
tabilius: Si ūo pfectorie: & ma-
le. nil miserior: & damabilius
ep̄i dignitate ut dicit Augu. di.
.q. 1. c. An oīa.

De prelat̄ hēs mltā i. 3. pte sū.
ri Si per totum.

Ep̄i & supra cōcedētes unā do-
mū usariis maifestis alienigēis
ad fen⁹ exercen sunt ip̄o facto
suspēsi. ex d̄usu. c. Quāq; li. 6.
Similr si pmittit q; h̄i usarii
alienigene exerceāt fenus i istis
eorū subiectis iurisdic̄iōi n̄ ifra-
tres mēses expulerit eos suspē-
si sūt. ut in dicto. c. Quāq; de
usu. li. 6.

Qui se gerit p papa electus a
miori pte q̄ a duab; ptibus car-
dialib; ē ip̄o facto excoīcat⁹.

Et si p cardinalis q; p̄sūpserit no-
miare talē papā. & sūl oēs alii

q; talē recipient p papa. ex de
elect. c. Licet. li. 6.

Oēs c̄fici: & religiosi ac laici
siue failiares curie: siue alii qui
aliqd pactū fecerit: u; aliqd ma-
gnū: u; puū: p̄miserit: u; p̄mis-
siōnē recepit ex pacto: u; p̄mis-
siōne occulta: u; maifesta dde-
rit: u; recepit qd magnū: u;
puum p aliqua iusticia: u; grā
p se: u; alio i cās iudicialis: u;
lit̄is apostolicis: & quibuscūq;
mōis ab ap̄lica sede obtinēdū:
ip̄o facto sūt excoīcati: In ex-
uagati Bonifacii octauū: cuius
absolutio pape reseruatur. hec
hnt locū i curia romana. Io. an.
& Anto. de bufo eā allegat.

De absolutione: & p̄nie in-
iunctione. c. i6.

Postq; uero penitēs dixit
ex se peccata sua siue ex
in̄rogatione cōfessoris in̄rogā-
tis peccata sua ut debuit tadē
q̄cludat: In istis peccauit: & i m̄-
tis cogitatione: delectatione: lo-
cutione ope: & omisiōe: u; ali-
quo de h̄mōi de quibus dico
meā culpā. Cōfessor ūo in̄ro-
get eū: si sit talis de q; nō dubi-
teī. q̄ tunc supflūū: & irr̄sibi-
le. Si ip̄e dolet de oibus pecca-
tis ueīalibus: & mōtalibus con-
fessis: & si p̄poit firmis ab illis
abstineī. seu ab oibus mōtalib;.

Si ūo talis hēt aliq̄ restituer: uſ
ſamā: uſ res: uſ p iuria ſatſface
re & h̄i. ſi ē parat⁹ facere q̄ ei
tius pōt abſq̄ dillatione aliq̄:
q̄ reſtitutio quō faciēda ſit: &
q̄ ordie quo ad ētra & iētra. uide
in .2. pte ſūme ti. de reſtitutō.
nib⁹ p totū. Qz ſi dicat ſe nol
le iſtud facere: uſ nō poſſe. cū
tñ poſſit nō ē abſoluēd⁹. Tho.
ut dr. ii. q. 3. c. Tūc ūa. pōt tñ ſi
bi dic. Miſereā tui zē. ſed nullo
mō. Ego abſoluo te. Pōt ēē ei
iungi aliqd bonū faciēdū non
tñ i penitentiā: declarādo ſibi b̄
q̄ iſfructuoſa ſit talis conſeſſio
ei & ſine remiſſione peccatorū.
de pe. di. 5. c. Falſas. ſz ſi parat⁹
ē facere oīa ad q̄ tenet. tunc ſi
ēēt aliqua excoīcationis ſntia li
gat⁹. ſi nō potes eū abſoluere
ab illa remitte eū ad ep̄m: ſeu
ad aliū q̄ poſſit abſoluē. uſ tu
uadas ad pcurādū abſolutionē
p eo. & cū ē abſolut⁹ ab excoī
catione poſtea tu eū abſolue a
peccat⁹. & nō p̄us. Tho. Si autē
potes eū abſoluere hūdo i hoc
ſpālē auctoritatē. ſi nō abſolui
ſti eū i p̄ncipio qd decēti⁹ fuit
nec tamē ē m̄pta uis ſi fiat i ſie
gfeſſiois dūmodo fiat añ abſo
lutionē a peccis abſolue eū per
hūc mōdū ut iſra.
Pri⁹ exigen ē ab eo iuramentū

ut ſit parat⁹ ſtaſ mādat⁹ eccl̄ie
que illi ſiēt p illa cā. q̄ iuramen
to p̄ſtito iūgat⁹ ei hoc. ſ. ſi i
dit faciēdo q̄tra aliquē canonē
p̄ponat nō amplius facere q̄tra
illū. Si uero p offēſa: uſ dāno
facto i aliū p̄mittat ſatſfacere
q̄tū pōt. & b̄ facto denudat⁹ hu
meris. cōfeſſor ſeu abſoluēs cū
disciplina: uſ uirga pcutiat eū
dicēdo. p̄ſal. Miſer mei d⁹. uſ
aliū p̄ſal. penitētiālē. dādo iētū
p quol⁹ uerſu. poſtea ūo. Glo
ria patri & ſicut erat ſit. ſub
iūgit. Kirieē. Xpēē. Kirieē. p̄
nr. & ne nos. x. Saluum fac ſ
uū tuū. Re. De⁹ meus ſperatē i
te. x. Eſto ei dñe turris fortitu
dis. Re. A facie inimici. x. Ni
hil p̄ficiat inimicus i eo. Re. Et
filius iniquitat⁹ nō apponat noce
re ei. x. Dñe exaudi orōnē me
am. Re. Et clamor meu⁹ ad te
ueiat. x. Dñs uobiſcū. Re. Et cū
ſpiritu tuo. Orem⁹.
Deus cui p̄priū ē miſereri ſep
& parcere ſuſcipe dep̄cationē
nrāz & hūc ſaūū tuū quē ſntia
excoīcationis ligatū tenet mi
ſeratio tue pietatis abſoluat p
xpūz. d. n. Auctoritate oīpotē
tis dei: & beatorū ap̄loy: Petri
& pauli: & dñi pape: uſ archi
ep̄i: uſ ep̄i mihi gceſſa: ego ab
ſoluo te ab b̄ uicō excoīcatōis

quā icurristi pp iudicacionē man⁹
uolēte i cōfessū: uel religiosū: uel
pp ingressū i mōasteriū monia-
liū i casu nō cōcesso: & h⁹ mōi.
Et si plurib⁹ sūtiis ē ligat⁹: est
dicen⁹ totiēs ego absoluo te ab
excoicaciōe quā icurristi pp ta-
lē: & talē cām: & si pluries pp
eādē cāz dicen⁹ ē totiēs quotiēs
icurristi: totiēs ego absoluo te:
& restituo te sūctis sacramētis
ecclesie: & cōioni & unitati fide-
i: In noīe patris: & filii: & spūs
sūcti amē. ūberādo eū usq. am.
Nota tñ q ista forma q̄uis de-
beat obseruari. ut hēt ex d sen.
exco. c. Nup nō tñ ē ita neces-
sāia an simplici xbo fieri posset.
fm. Pet. de pap. & Io. de lig.
Sicut ergo excoicatio ferri po-
test simplici xbo q̄uis nō debeat
fieri: sic & absolutio. ex de reg.
iur. c. Ois res. sz qñ fieret h⁹i
absolutio i publico ut erga mu-
lieres fōte tūc eēt omittēda hu-
iusmōi uerberatio ne denudēt
peccatum.
Si uero q̄s pp rē ablatā alteri
eēt excoicat⁹ q̄uis restituerit
nō tñ ē absolut⁹: n̄ iudex q cō-
tulit sūtiā eū absoluerit: & hoc
declarādū ē psonis post abso-
lutioēz ab h⁹i. Vñ si nō ē aliqua
sūtiā ligat⁹ si hēt aliquos casus
pccōz epō resuatoz de qb n̄

potes absoluere. n̄hilōm⁹ ab-
solue eum ab illis a qb⁹ potes:
sub hac forma. Si teneris aliq̄
uiculo excoicatiōis mioris ego
absoluo te: & restituo sūctis sa-
cramētis ecclesie. In noīe patris
zē. Misereat tui zē. Filius dei p
suā misericordiā te absoluat.
& ego auctōitate qua fūgor ab-
soluo te ab oib⁹ pccis tuis a qb⁹
possum te absoluere. In noīe pa-
tris zē. Peccata uero a qb⁹ nō
pōt eū absoluere expmat. ei i-
ponēs ut hēat recursū ad ep̄m:
uel ei⁹ uicariū pp h⁹i absolōe.
& dicat ea sibi i cōfessione: uel
si eēt simplex: & nesciret ita be-
ne expmere factū suum scribat
cōfessor i cedula illud: uel illa si
sūt plā ut illā portet penitens
epō: uel ei⁹ uicario sub hac for-
ma: uel simili.
Latorē: uel latricē pñtiū p hoī-
cidio: uel incestu: tali gradu: &
h⁹i cōisso: absoluen⁹ ure patni-
tati trāsmitto. ut absolōnis be-
neficiū impēdēdo: & ei salutarē
pñtiāz iungēdo ipm sancte ec-
clesie recōciliet. Qz si ep̄us: uel
uicarius reitrat eū ad cōfessorē
ipm auctōitate illi⁹ ituz ab-
soluat ab oib⁹: & iponat pñtiā
p illo p q nōdum iposuerat: &
cautū reddat illū ne illā cedulā
alteri legēdā tradat. Vñ ēt ip̄e

confessor si pōt uadat p eo ad
epm pro auctoritate : si sibi
uelit dare .

Si ūo ille nō hēt cāuz de reſua
tis: uſ ſi hēt : & cōfeſſor pōt d
oibꝫ abſolueſ pmiſſa abſolutō
ne ab excoicatiōe mīori: & aliis
ut ſupra . Miſereatꝫ zē Filius dī
zē . Ego auctoritate qua fūgor
abſoluo te ab omnibꝫ peccis tu
is . In noīe p̄ris zē : & faciat tūc
ſignū crucis cū dicit . ī noīe . ſup
illū : nec ē neceſſaria manꝫ ipo
ſitō : ſup penitētē . imo nec de
cēs ſm Tho . p̄cipue ſup mulie
res . magis enīz decet ſignatio
crucis : & poſtea addat . Paſſio
domini n̄ri Ieſu xpī : & merita
beate Marie ꝫginis : & oīuz ſan
ctorū & ſāctarū dei merita : &
q̄cqd boni feceris : uſ pponis
facere . & mala que ſuſtinebis
ſit t̄ ī remiſſionē oīuz peccato
rū tuorꝫ que ꝫba non ſūt omit
tēda q̄a ſunt magne utilitatꝫ . ſi
oīa hꝫi cū beānt uī ſat̄factiois
ex ꝫtute clauium & ſic magis
ualent Tho .

De p̄nia iūgēda penitēti .

IN iūgēdo ūo p̄niaz pe
nitēti h̄ maxie attēdedū
ē ſm oēs ut . ſi . talē des q̄ cre
das eū oīo pficere q̄tūcūq̄ ſit
magnus peccōr : & ſm Chryſo .
melius ē ī hꝫi reddere rōnē de

numia miſicōdia q̄ d̄ n̄ia iuſti
tia 26 . q . 8 . c . Alligāt . Dādo ē
libertatem q̄ cū una die omit
tit . ſi . orōne iūcta : uſ ieiuniū
poſſit ī alia die ſupplere . Si ūo
dubitat de aliq̄ ne faciat p̄niaz .
puta ieiunium : dicas q̄ faciat lo
co ieiunii elēoſynā : uſ aliud .
Orōnes ūo p̄ſonis que de faci
li ſolēt recidiare ī mōtali : raro
dāde ſūt : uſ p̄ paucos dies dād
ſūt . Ieiunia ūo elemoſie : & pe
griationes & hꝫi : poſſūt dari p̄
p̄ſis dies : q̄a hꝫi ē ſi ſiāt ī mō
tali nō ſūt reiterāda q̄a ualent
q̄tū ad effectū quē poſt ſe reli
quūt : poſt expletōnē in ſat̄fa
ciēte cū q̄s reuertit ad grāz Tho .
Querēdū ē ēt a peitēte ſi pōt
uſ dubitat facere p̄niaz ſibi da
tā . q̄a tūc nō ēēt dāda : uſ com
mutāda : uſ reitēda ēēt .

Declarādū ē ēt peccatoribꝫ ma
gnis : ſz Hoſti . q̄ ſm reḡas ec
cleſie taxatas . 22 . q . i . c . Predi
cān p̄ q̄lꝫ mōtali ēēt ſeptēnis
p̄nia iūgēda : & iō nō credat
peccata ſua leuia : q̄a parua dāt
ei p̄nia q̄a h̄ ſit ne eā dimittat .
q̄ ēēt ei mōtale : & opōteret ei
q̄feſſionem iſare ſi ēēt oblitus
eius . Pōt ēt admoneri q̄ faciat
aliq̄d mēoriale de p̄nia ſibi in
iūcta ut melius illius recordeſ .
& ſi obliuiſcereſ q̄ ad te reuertat

ut si nō possz bñ facer illā tu cō
mutabis eā sibi. Si ūo postea
rēdat d aliq pccō crinali. q̄ tūc
fuit oblit⁹ si pōt tui hñe copiā.
reūtat ad te: q̄uis nō sit ei ne
cessariū. Vp̄ uadat ad aliū: nec
teneť n̄ tātū illud dicere.

Si hēt uota q̄ n̄ pōt iplere: ut
dubitāt: Si tu hēs i hoc spālem
auctoritatē dispēsa: ut potius
i aliud piū cōmuta: si ūo non
hēs auctoritatē reitte eum ad
rēpm: ut eius uicarium.

Cave et ne iungas pñiaz p quā
fiat piudiciū alio iuris: aut per
quā dē occasio ruine spūalis ali
cui: aut p quā possit manifestari
alti⁹ pccūz occultū. Cōfessum
aut q̄tū potes studeas ad cōtri
tionē iducere ūbis: siue añ siue
i p̄cessu: siue post cōfessionē. ut
non dicat peccata sua q̄si fabu
las: s; cū detestatione: & ut ait
Augu. Cautē: & astute aliqñ i
rōgādo. que credit illū ex uere
cūdia occurrere. Circa ūo turpia
& cānalia peccata nō descēdas
nimis ad p̄ticulares cūcūstāz
postq̄ hēt spēs sufficiēs pecca
ti: & hñi a remot⁹ rōgādo. ne
adiscant hoies malitias: & pec
cata que nesciūt. Tho. Admo
nēdū eū sup oia. ut uitet malas
societates. frequētet q̄fessionē.
audiat sepe x̄bū dei: q̄rat oratō

mes: & p̄cipitationes bonoz q̄
fiunt i religioibz: & indulgēcias.

De infirmis. c. 17.

QUia infirmos sic agē est.
Aut eiz talis ē i periculo
mōtis: aut nō. dico aut piculū
mōtis nō solū q̄a i exmis cōsti
tutus: s; q̄a frequē q̄eigit hoies
mori ex illa infirmitate: & medi
ci dubitat. In tali cāu pōt q̄libz
absolui a quolibz s̄cōdote de q̄
libet peccato: & a qualibz s̄ntia
absq̄ alia licētia cū piculū ē in
mora. Talis eiz infirmus aut iam
aisit loq̄llā: ut ūsū rōis puta q̄a
iā freneticus aut nō: & i p̄ casu
si bñ uiuebat. ut bon⁹ fidelis:
& frequētabat cōfessionē coio
nē & hñi: si petierit sacramē
ta q̄uis ex ūlperato ei talia acci
derit. Vp̄ et si malus: & obstia
tus diu p̄seuerās in pccis: & diu
nō cōfessus: si petiit s̄cōdotē ut
cōfiteret: & oñdit se uelle face
re oia q̄ dz: & itēa factus ē mut⁹
ut freneticus: & piculū ē i mora
dz p̄suppōi q̄rit⁹ & faciēte aliq̄
q̄fessioē gñalē p eo sicut fit i po
p̄lo s̄cōdos faciat absolonez ab
oi s̄ntia: & pccō: & pōt iunge
re circūstātibz aliq̄d p eo faciē
ut heredibz aut cōsanguineis p
ei⁹ aia si uolūt acceptare. Dein
debz dari eucharistia a p̄prio
s̄cōdote s̄c̄p̄ari: q̄uis nō sit con

fectus quia nō potuit: uel ab alio
sacerdote seculari: nō autē religio-
so: si nō hūit licētiā a ppo sac-
dote: uel epō. alias ipse religiosus
icideret i excoicationē papalē i
h cau: & h uerū est nō tieretur de
expuitōe: uel uomitu ei⁹: qā tūc
nō deberet sibi dāi eucharistia:
sed exma unctio tū. imo ē si nō
potuit coicare: qā si pp frenesi
nō pmitteret se ungi: pōt ligāi
& sibi uiolēti dari. Astātib⁹ autē
ifirmo debz credi si perhibent
testimoniū q petierit cōfessionē:
& ostenderit signa cōtritionis.
Si autē nō ē diu confessus: uel qā
notorius peccator icurrit subi-
to amētiā: & mutitatē: uel ifirmi-
tatē nec prius: nec post oñdit
signa cōtritiōis: nil ei dari debz
nec sacramēta: nec ecclīastica se-
pultura. Si uo nec loqllā amittit
nec amentia icurrit: debz ab eo
exigi pura cōfessio peccōz plus:
& mius fm q patit tpus. Nā
si ē i exmis: d pncipalib⁹ ē iro-
gan p maxie iducēdo eū ad cō-
tritionē cū spe uenie: s; si nō ē
ita i exmis: & uolet facere gene-
ralē cōfessionē de tota uita sua
sicut mlti ifirmi fecerūt: qūis
nō sit necessāium de his q rite
alias qfessus ē iterare qfessionē:
admittēda ē. & tandē absolutio
ipēdēda ab oī sntia excoicatōis

& ab oī peccō mō supradicto i
cap pcedēti: Ita tñ q si ligatus
ēet aliq excoicatione a q cōfes-
sor ex illud piculū nō potuissz
absoluere dz ei iūgi q si euadat
ifirmitatē: q̄citi⁹ cōmode pōt
pntet se ei ad quem ordinarie
spectabat absolutio illius excoi-
catōis. al si nō faceret reicideret
i eadē excoicationē. ex de sen.
exco. c. Eos li 6. Sed si erat de-
tētus aliq peccō de calib⁹ epō re-
fuant: n opz q iūgat ei q post
sanitatē ad epm uadat p abso-
lutione qā ad illud nō teneb: s;
sufficit sibi illa absolutio.
Nota tñ q si talis esset usari⁹
publicus n pōt talis admitti ad
cōfessionē coionē: & ad alia sa-
crāmēta: n facta pus cautione de
restitutione utaz: uel pmissiōe
ab heredib⁹ de h⁹i: & si i cau q
amississet ipse loqllā: uel usū rōis
oñdat post signa cōtritiōis fm
formam iuris que habetur in .c.
Quāq̄ d usur. li. 6. His peract
non est pnia infirmo iungen-
da qā eā facere nō possz: s; ino-
tescēda ut dr. 26. q. 7. c. Ab in-
firmis .declarādo sibi. talē tibi
darē pniaz si esses san⁹: qūis de-
beres facere mltō maiore fm
reglas ecclīe: s; qā n potes mō:
cū eris san⁹ facies h: uel illud: uel
ueies ad me: & tibi dabo. Istud

et n̄ ultimū nō uidetur securum
q̄a raro reūtūt pro p̄nia. Si uō
deus aliē de te dispōeret: dicitur
p̄ aīa tua t̄m p̄ p̄nia.

Pōt ēt iungi amicis: uł q̄lāguī
neis aliqd p̄ p̄nia: si uterq̄ ac-
ceptat: & si credat q̄ satisfaciēs
sit i statu gr̄e. Sup oīa eīz aui-
satus ē. ut si d̄z aliqd alicui: uł
rōne maleficii: uł cōtractus: uł
depositi: uł aliē declaret b̄n. ut
nō discedat cū alieno ab h̄ secu-
lo. ne i et̄nū dāneē. Et d̄ restitu-
tiōe: & legat ad pias cās p̄ aīa
sua ita disponat q̄ cito cogāt
executores expedire: & nō p̄-
lōgare: sicut sepe & q̄tidie fa-
ciunt: q̄ si nolet sufficiēt dispo-
nere de restitutione siēda nō ē
absoluēdus.

Exhōrād⁹ ē aut ad q̄tritōez si-
mul. & cōfidētiā diuīe mis̄icor-
die exēplo latronis ex meritis
passiōis xp̄i. Si aut h̄ri nō pos-
sit copia s̄c̄dot̄ q̄uis bonuz sit
h̄ri i h̄i periculis in mari: v̄z
bello: uł ifiritate: uł mōte uio-
lēta laico confiteri. t̄n nō ē ne-
cessariū. q̄ si fiat: & q̄seuadat.
teneē talis iterū d̄ illis oībz pec-
cat̄ cōfiteri. q̄a non hēbat ille
clauēs eccl̄ie. Si uō ifirm⁹ nō
ē i piculo mēt̄ si hēt cāuz excō-
municatiōis: uł peccata res̄uata
ē p̄o d̄z cōfessō ire: uł mittere

ad ep̄uz si pōt p̄ auctoritate p̄
h̄i: t̄n mō tali q̄ nō p̄dat pec-
catorē. n̄ p̄us ille sibi dederit i
cētā noīandi eū. Si uō ifirm⁹
hēt indulgētiā i articulo mortis
a papa appropinquate mōte sic
potest fieri absofo post oīa su-
pradiēta p̄ diēta indulgētia.
Fōma absofois i articulo mōt̄.

Misc̄at tui. zc. Auctoritate
d̄ni n̄ri Iesu xp̄i: & beato-
rū apostolorū Petri: & Pauli: &
d̄ni n̄ri pape. Ni. & s̄c̄te rōane
eccl̄ie: In hac pte ē ḡcessa sp̄a-
liter: et mihi cōmissa: cōcedo &
do tibi plenāiam indulgētiā: &
remissionem oīuz pccōz tuo-
rū de q̄bz ore cōfessus es. Nota
hic an melius sit dicere de q̄bz
mō cōfessus es: an de q̄bz ore
cōfessus es & corde cōtritus: q̄
nō cōmisisti sub p̄textu istius
indulgētie in q̄tū clauēs eccl̄ie
se extēdūt. que qdē plēaria in-
dulgētia sit tibi in augmētū
x̄tus et gratie: & acq̄sitionis
uite et̄ne. In nomine patris: &
filii: & sp̄s s̄c̄ti amen.

Forma absofois ab excō-
municatione minori.

Ego te absoluo a uinclo
excōmunicatiōis quā in-
curristi p̄cipiēdo cū excōmu-
nicat̄ in cāu nō ḡcesso in loq̄-
la: in cibo: uł potu & h̄i: &

restituo te sanctis sacramentis ecclesie.
 In nomine patris: & filii: & spiritus sancti.
 Nota uero quod in absolutione ab exco-
 municacione maiori. debet exigere iu-
 ramentum ut. si iuret stare mandatis
 ecclesie quod. si. fient ei ab absoluente
 per tali materia: quod facto imponi ei
 debet mandata rationabilia. ut satisfaciat
 ei quod lesit: uel dampnificauit
 si potest: si tamen per hominem est excoicatus:
 precipue ei iungendum est. ne amplius
 ueniat in illud canonem. uel si fuit ex-
 coicatus per uerberationem clericum:
 non apostolice uerberetur. Secundo exort
 hueris absoluendus debet uerberari
 cum uirga dicendo psalmum. Misere
 mei deus: uel alium psalmum penitentem
 ad qualem usum dabo unum istum. Po-
 stea subiungat. per nos. & ne nos.
 Saluum fac seruum. etc. put paulo an
 supra notatum est. Deus cui propius est
 miseri etc. tandem hinc auctorita-
 tem absoluat. sic dicendo. Auctori-
 tate omnipotentis dei etc. put su-
 pra plene dictum est.

Forma absolutionis a peccatis
 excoicationis minoris.

Si teneris aliquo uiculo exco-
 municacionis: uel participatio-
 nis a qua possis te absolueri: ego
 absoluo te: & restituo te sanctis
 sacramentis ecclesie. In nomine patris.
 etc. Dominus noster Iesus christus te absol-
 uat. & ego auctoritate qua fungor
 absoluo te a peccatis tuis. In nomine pa-

tris. Oia bona que feceris: uel facies
 & quicquid patris: uel patieris sit tibi
 remissio peccatorum tuorum omnium: &
 in augmentum gratie. & primum uite
 eterne amen.

Forma sacramenti baptismatis.

Ego te baptizo. In nomine
 patris. & filii. & spiritus sancti. Amen. Tho-
 mas. quarto. ego: & amen. non sunt de sub-
 stantia sacramenti tamen dici debent
 ex statuto: & consuetudine ecclesie.
 Sed si dubitatur. Si es baptizatus
 non te rebaptizo. Si non es bapti-
 zatus ego te baptizo. In nomine
 patris: & filii. & spiritus sancti. Amen.

Forma consecrationis seu chris-
 matis dande per episcopum.

Configuro te signo crucis:
 & chrismo chrismate sa-
 lutis. In nomine patris. & filii. & spiritus sancti. Amen.
 In fronte dicitur: & cum chrismate co-
 secrato ab episcopo. Thomas in quarto.

Absolutio a peccatis.

Ego absoluo te a peccatis tu-
 is. In nomine patris: & filii. &
 spiritus sancti. Amen. oia uero alia sunt ad
 bene esse Thomas.

Forma excommunicationis: & primo
 ad oculos.

Per ista sancta uerba: & sua
 plenissima misericordia parcat
 tibi dominus quicquid per uisum deliquisti. se-
 cundum ordinem fratrum predicatorum: uel
 sic secundum clericos seculares quicquid
 uitioꝝ oculo deliquisti. In uerbo

oculos tuos isto oleo scificato
in noie patris zc. Tho. i. q. sed
suanda e por. f. Gregoriana : &
fienda e unctio i sex locis copois
ad min⁹. Prio in utrisq; oculis
dicendo ut supra. Secundo i utris
que aurib; dicendo p ista zc. ut
supra ad illud. Quicqd & exid
sic deliqsti p auditu: ut aurium
uitio deliqsti. Tercio in narib;
dicendo: p ista zc. quicqd deliq
sti p odoratu: ut nariu uitio dli
qsti. Quarto i ore clauso dicendo
p ista zc. qcqd p gustu dliqsti:
ut qcqd oris uitio dliqsti. Qui
to i utrisq; maib; ab intro i pal
mis dicendo p ista zc. quicqd d
liqsti p tactu: ut tact⁹ uitio. Se
xto i pedib; ambob; i pate su
piori dicendo p ista zc. quicqd
deliqsti p gressu: ut incessu: ut
recessu: ut taliu uitio deliqsti.
Clerici seculaes addut septiuz
ad lubos: q fieri dz ubi e q sue
tudo licz no utat odo p dicatoz
erga frs: & sic i renib; dicendo p
ista zc. quicqd luboz: ut p car
nis uitio dliqsti. & du fiut actio
nes dicat hec uba semel tm.

Forma qsecratiois copois xpi.

Hoc e fm Tho. i. q. Hoc e
eiz cop⁹ meu. eiz tn no e
de substantia cōsecratiois nibilo
min⁹ tn no dz omitti. a⁹ pecca
ret mortaliter.

Forma qsecratiois sanguis.

Hic e eiz calix sanguinis mei
noui: & etni testamti my
steriu fidei q p uobis: & p m⁹
tis effudet in reissioez pccoz.
Oia eiz uba hec sut de substan
tia qsecratiois pter eiz f; Tho.

Forma ordinu in p.

Qui cu sit. 7. fm Tho. qlz
hec foma sua. Scien e f; Tho
i. q. q tuc ipmit caracter
seu recipit ordo cu porectu in
strumetu illius odis taq mate
ria ab epo dicete foma illius or
dis tagit manum ordinant ad
illum ordinem.

Forma hostiaru.

Illis q ordiant ad huc or
diez tradit epus clauces ec
clie dicēs. Sic agite qsi redditu
ri deo rone pro his reb; q his
clauib; recludut. Archidiacon⁹
uo hostiu ecclie facit illos tages

Forma lectorat⁹.

Hic tradit epus codicē d
q lectur⁹ uerba. sicut p
phete ut missale: ut epistolariu
libru dicēs. Accipite & estote
xbu dei lectores hñi. si fidelit
& deuote impleuerit officiu: ue
stru pre cu his q xbum dei ab
initio ministrauerunt.

Forma exorcistatus.

Hic tradit epus libellu in
q scripti sut exorcismi: ut

illū ubi exorcizat aq̄ bñdicta :
uſq̄ aliū dicēs. Accipite: & cōmē
date memōie: & hētote p̄tēz
ip̄onēdi manū sup̄ enurgiūnos:
siue baptizatos siue cathecuios.

Forma accolitatus.

H Vic tradit ep̄us Cerofera
riū. i. cādelabrū dicēs Ac
cipite cēroferariū cū cereo: &
ſiat̄ uos ad accēdēda luīnaria
eccl̄ie m̄cipati. Accipiat et̄ ur
ceolū uacuū ab archidiacono di
cētē ep̄o. Accipite urceolū ad ef
fūdēdū uinū: & aquā in euchar
istiā ſanguis xp̄i.

Forma ſubdiaconatus.

H Vic dat calix uacuu cum
patena ab ep̄o: & urceol⁹
cū aqua: & maīli. i. bacili: & ma
nutergio ab archidiacono dicē
te. Videte cui⁹ mīsteriū uobis
tradiť: & id ſi uſq̄ nunc fuiſtis
tardi ad eccl̄iaz: amodo debetis
eſſe aſſidui. Si uſq̄ nunc fuiſtis
ſomnolenti: amodo uigiles. Si
uſq̄ nūc ebrioſi: amodo ſobrii
Si uſq̄ nūc ihoēſti: amō caſti.
Oblationes q̄ ueiunt i altāi pa
nes p̄poſitiōis appellāt. d̄ ip̄is
oblatioib⁹ tñ debent poī i al
tari q̄tū poſſit poplō ſuffice
re. ne aliqd putridū i ſacrario
rēaneat. Palle x̄o q̄ ſūt in ſub
ſtratoia altāis i alio uafe debēt
lauari. In alio cōpales: & palle.

Vbi aut̄ cōpales lote fuerit: n̄
lum aliud liteamē ibidē d̄z la
uari: Ip̄a aut̄ aq̄ d̄z i baptiſterio
mergi. Ideo admōeo ut uos ex
hibeat̄ ita. ut dō placeť poſſit.

Forma diaconatus.

H Vic tradit ep̄us librū euā
gelioz dicēs Accipite po
teſtatē legēdi euāgelii i eccl̄ia
dei tā p̄ uiuis q̄ p̄o defunctis:
In noīe dñi am. Itē ep̄us ponit
maū ſup̄ caput ei⁹ dicēs Emit
te i eū q̄ſum⁹ ſpiritu ſcūz zē.
Itē dat ei ſtolā dicēs. Accipite
ſtolā. ut p̄z in pōtificiali. In da
tōe tñ euāglioꝝ libri ſz Tho.
mā caracter ip̄m̄iur.

Forma p̄biteratus.

H Vic ep̄us tradit calicē cū
patena p̄parata. i. cū uino
i calice: & hoſtia i patena: & n̄
recipet caracterē ſm Tho. Si
n̄ eēt p̄parata dicēs. Accipite
potēſtatē offerre ſacrificiū deo
miſſāq̄ celebrare tā pro uiuis
q̄ p̄ defūctis: In noīe dñi am.
Itē ab ep̄o ipoīť man⁹ ſup̄ or
dinandū: & oēs ſāddotes cū eo
ibi p̄ntes dicēte ip̄o ep̄o. Ore
m⁹ dilectiſſimi dñi zē. ut in
pōtificiali. Pet. de tarantaſio di
xit q̄ in ipoſitōe manuū ip̄m̄at
caracter. Primū tñ ueri⁹ ē: &
cōmuni⁹ ſm Tho. ſ. i pōreſtiōe
calicis p̄parati. Itē iūgūt man⁹

factoq: cum ordiatur ab epō
dicere. Cōsecrare: & sctificare
zē. Item aptat sibi stolam su-
p hūeros dicens. Accipite iugū
dñi zē. Itē uestit eū cu casula. i.
plāeta dicēs Stola inocētie zē.
Nota g q si p̄mū fuerit omis-
sū. i. pōrectio calicis pparati totū
dz iterari q̄si nihil sit factū. Si
uō istud fuerit obfuitū: & ali-
qd de p̄dictis aliis fuerit omis-
sū: nullo mō dz iterari ordiatō:
sz qd omisū est dz suppleri ab
epō i alia ordinatione: & iteri n̄
celebret.

Forma sacramēti matrimonii.

Non ē dēfīnata. Est aut
fōma illa expressio q̄sē⁹
p ūba unius i alterū cōiugū: ut
accipio te i uxore: ul' accipio te
i uiy. ul' cū irogat: si uult talē i
uxorē ul' uiy: & rñdet q sic. ul'
si loq non pōt: p scripturā: ul'
alia signa expmētia consēsum.
Explicit tertia pās: & p q̄sēq̄s
totus tractat⁹ siue sūmula d cō-
fessore: cū irogatioibz fiendis
Reuerēdissimi fratris Antoni-
ni. Florentie Archiepi.
EIVSDEM Incipit .c.i. de re-
stitutōibz i generē i q̄ ponūt. 20.
man⁹ rapiētū: q̄rum q̄libz hēt
q̄nq̄ digitos seu modos: & sic
fuit cētū mōi i q̄bz sit restitutō:
ul' erogātō. ut p 3 i. 2. pte sū. ti. 2

DE p̄ria manu tenen-
toria pōt icelligi il-
lud qd hētur apoc.
17. Vidi mulierem
sedētē sup bestiā coccineā. i. dia-
bolū hūitē i manu eius poculum
aureū. Hec m̄lier ē cupiditas q̄
i manu. i. i ope uſe hēt diuitias
q̄s sitit. sz n̄ extinguit ei⁹ sitis: sz
solū delectat i uidēdo. hec autē
q̄nq̄ mōs: sicut man⁹ hēt. s. di-
gitos. Et p̄m⁹ est in pignori-
b. q̄n. l. q̄s p mutuo alū sū ſcipit
pign⁹ ab eo rei mobilis ut ue-
stimentū: seu lucrū eq seu hñi: aut
imobilis. ut possessionez ex qua
capit fructū siue lucrū nō opu-
tās i sortē q̄ uſa ē: n̄ i cāu cum
gener a locero: quousq̄ hēat
ab eo dotes sustinens onera ma-
tēmonii accipit possessionez ab
eo i pign⁹. ex d uſis. c. Salubrit.
Et d b diffuse i. 2. pte sū. ti. i. c.
Secund⁹ digit⁹ seu mod⁹ ē in-
dpoitōibz cū. l. q̄s dpoit pecu-
niā apud mercatorē: ul' capſorē
ut utat ea. saluo tñ capitali suo:
& cū itentione p̄cipalr aliqd
p̄cipien ultra sōrē n̄pla tñ scā pa-
ctiōe sup b cēt uſa ē. i. q. 3. Si fe-
neraliis: & d b i. 2. pte sū. ti. i. c.
Terti⁹ mod⁹ i emptioibz: & uē-
ditionibz cū. l. uēdiē merces ul-
tra iustū p̄ciū ratione dilatiois
t̄poris i soluēdo p̄ciū: & b̄ia se

re illa itēdebat fuare in futurū
qñ tātū quātum uēdit: uł plus
ſperabat ualiturā. Similiter qñ
emit re min⁹ iuſto: eo qđ antici
pat tēpus ſolutōis pēci añ qđ reci
piat mercē. ut puta tēpre xis tri
ticū recolligēdū. Et hñ dubiū
eēt utrū plus min⁹ue ſit res il
la ualitura. dñ extra de uſis. c.
In ciuitate. & c. Nauigāti. Et de
hñ diſſuſe i. 2. pte ſūme. ti. i. c.
Quāt⁹ in cāplioib⁹: & fictis af
ſecuratioib⁹. ut i cambiis que di
cūt p uenetas: & cambiis qđ ſiūt
i romana curia p bulis: qđ ſūt ūe
mutua cū uſa: & cū ipemet ſi
bi ſatīſdatō ſiūlat⁹: & uer⁹ mu
tuator eſt. ar. iq. q. 3. c. Pleriq⁹.
Et de hñ i. 2. pte ſū. ti. i. c.
Quit⁹ i mutuis cū expſſis lu
cri pactioib⁹ ſiue i pecuia ſiue i
opib⁹ ſiue i aliis qđ pēcio poſſūt
eſtiari. ar. iq. q. 3. c. Putāt. & de
hoc i. 2. pte. ſū. ti. i. c.
MANVS RAPTORIA. ē qđ
maīſte rapit aliena māu uiolē
tā. i. raptoria eripit paupem.
ſ. deus Thobi. iq. & hñ. c. digi
tos ſeu modos.
Pri⁹ qđ ſiſtit i uſpat⁹ dñiis: ciui
tatū: caſtroꝝ: & uilay ex qb⁹ oē
emolūmētū qđ in pēcipit rapia ē
Scd⁹ ē i taliis Iniuſtis qñ. ſ. dñs
ciuitat⁹ impoſit collectas ultra
debitū qđ ſuetudis: uł ſtatuti: ſz

uitia i debita opay exigit: & nō
ſoluit eis de labore: uł ſi ciuitas
ē libera qñ nō p rata iponunt
ciuib⁹: ſed nimis aliq⁹ grauant.
Terti⁹ ē i pedagiiis: & gabellis
illicit⁹. qñ. ſ. iponūt dñi tēay:
uł ciues noua pedagia ſie licen
tia pncipis. Vł ē ſi antiquata:
uł noua cū lñia nō ſuāt uias tu
tas cum tamen poſſent.
Quāt⁹ in latrociis tēſtib⁹: uł
maritis: uł piray qđ diſcurrūt
p mare p dōdo ex naufragio ē
i mare pietā ſibi accipe ad ra
pñā priet. Vł ē de repſalus il
licit⁹. de qb⁹. i. 3. pte. ti. 2. c.
Quit⁹ i pſois capiēdis: & uen
dēdis qđ libere ſūt ſeu xpiane.
nā & ſi pagani: uł ſarracei cap
ti i bello iuſto efficiāt ſui capi
entiū. uñ & uēdi pñt ut ſui: &
emi: nō tñ xpiani. debēt ergo
iſtā reſtitui ſi poſſunt. ut dicit
Augu. iq. q. 6. c. Si res. de his
habet i. 2. pte ſū. ti. i. c.
MANVS FVRATORIA ē
cū qđ accipit occulte aliēa neſ
ciēte dño. apo. Qui furabat⁹ iā
nō fure ē: ſz magis opet manib⁹
ſuis. Fur uidē opari maib⁹ alie
is iqtū accipit lucrū dñ maib⁹ alie
nis: & hñ man⁹ hñ. c. digitos.
Prim⁹ ē i iuētoꝝ dēctōne qñ
ſ. qđ res alēi⁹ iuentas qđ nō hñt
p derelicto ſibi retiet. iq. q. 7.

89
c. Si qd: Et de h̄s i. 2. pte.
ti. i. c.

Scd⁹ ē i illicita p̄scriptione q̄n
.f. q̄s p̄scribit aliena mala fide.
sciēs. f. illa eē aliena: nec aliq̄ iu-
sto ti. h̄uisse. c. Possessō. de reg.
iur. i. 6. d̄ h̄s i. 2. pte sū. ti. i.
Terti⁹ ē in rei pignorate q̄mo-
date: uel depositate usu. f. q̄n do-
mi⁹ rei nō q̄sentit: & tenet de
utilitate iñ h̄ita: & si amitteret
ex c̄p̄a sua tenet reddē. Ray.
de h̄ i. 2. pte. sū. ti. i.

Quāt⁹ i occulta rex us̄patione:
siue h̄ fiat a filiis d̄ reb̄ parētū:
siue ab uxore de reb̄ uiri ip̄o
nesciēte: siue a suis d̄ reb̄ dñō
rū suorū: a disp̄satorib̄ de reb̄
patronorū suorū: siue a discipu-
lis de reb̄ maḡorū suorū: siue
ab ex̄neis d̄ reb̄ aliorū ē si h̄ fa-
cerēt dādo iñ elemosias paupi-
b̄ n̄ in ex̄. na necessitate q̄stitu-
tis. i. q. q. c. Forte. de h̄ in. 2.
pte ti. i. p̄ totum.

Quāt⁹ i religiosa appropriatiōe
q̄n. f. religios⁹ aliqd recipit: uel
nesciēte p̄lato suo: uel alī dat. p̄-
piq̄: uel ex̄neo: uel cū occ̄tat: &
ut p̄p̄a retinet acq̄sita p̄ eū: uel
data nō pat⁹ sup̄iori libere assi-
gnare. i. 2. q. i. c. Nō dicat: & de
h̄s i. 2. pte ti. i. c.

MANVS BELLATORIA
ē ubi .f. rapiūt: & furta: & rapie

& sacrilegia: Manū suam m̄sit
hostis .f. bellādo ad oīa deside-
rabilia. Desiderabilia aut̄ sunt
blada pecuie: edificia: uasa aurea
tēplū: & alia ornam̄ta: ip̄z tēplū
ad qd̄ m̄sit manū exercit⁹ Na
buchodonosor bellās q̄ hieroso-
lymā rapiēdo: icēdēdo: & d̄stru-
endo: & hec man⁹ hēt q̄nq̄ di-
gitos seu modos v̄z.

Pri⁹ ē cū dñs: uel coītas aliqua
assuit iustū bellū. nā q̄ ad h̄ con-
currūt adiuvādo q̄sulendo coo-
pādo d̄ oīb̄ dānis illarū adūsariis
ēt si nihil p̄ueiret ad eos tenet
satisfacē. i. q. q. c. Nō sane. i. fi.
Scd⁹ ē q̄ tenet de oīb̄ dānis: &
exp̄sis quas patiūt subditi sui
q̄ iuolūtarii sūt: & coacti: nā ul-
tra expensas q̄s faciūt aliq̄n ab
adūsariis debellāt: & capiūt ip̄i
& bona eorū. Varius ē eīz belli
euentus. ut. c. Si culpa. ex̄ de i-
uriis: & damno dato.

Terti⁹ ē q̄ q̄ hēt iustū bellum
ea q̄ capit: & destruit: uel h̄ face-
re p̄mittit suis: sicut coīte faciūt:
satisfacere tenet. 23. q. i. c. Mili-
tare. Bona aut̄ capta iuste ab ini-
micis q̄ debēt q̄diuidi occultan-
do: & retiendo sibi furāt. Vige-
simatertia. q. q. c. Dicat.

Quāt⁹ ē cū iuste bellans rapit
bona eccl̄iarū nō icastellatarū:
aut bona cl̄icorū q̄trarie ptis: uel

et uiatores pegrinos: & alios ino-
cetes. di. 86. c. Singul.

Quit? e qñ hñs iustū bellū ex
sua inertia: & crassa negligētia
nō defēdit suos cū possz. & pci-
pue cū ē conduct? mercede ad
bellā: & si p cū possēt dbellā
iimicos: & sic finē facere guer-
re. ut plus lucret ex duratione
plū: u? qā cōrupt? ab adūsariis
nō fide? gerit negociū tene?.
ex de iuri. & dā. da. c. Si culpa.
& de his omib? hēs i. 3. pte. ci.
. 2. c. De bello.

MANVS DAMNICA Vsa-
toria Dicit? puer. i6. Si man?
ad manū fuerit nō erit inocens
man? : & qñ una man? nō suffi-
cit ad unū op? alia iuuat. sic ali-
quādo si un? non sufficeret ad
rapieñ: u? furā: u? dānificandū
aliū: & tūc adhibet adiutoriū al-
ter : & hec ē manus ad manum
adiūcta: & talis qñ nō sit pñ-
cipalis: u? nil pueiat de rapia :
u? dāno ad eū tñ tene? . Et qā
nō ē inocens : s; i cā. & hec hēt
qñq; digitos q; qñtē i h. & su.
Iussio: qñliū: qñf? : palpo: fcur? :
Pri? ē cū qs mādāt fieri rapiaz:
furtū: u? am: u? aliud dānum: &
ex h seqt effectus dāni qd ap n
fuisse? scūz talis tene? insolidū
et si nil puenit ad eū. Sic & tu-
tor curator pcurator: & factor

qui p pupillis: u? p aliis faciūt
gētus u?arios tene? . Si illi p q
bus fecerūt nō satisfaciunt cum
sint principales .

Scd? qñ qñsulit. ita q; ex illo se-
q; dānū qd ap n fuisse? factū:
talis et tene? insolidū et si nil
puenit ad eū. Si aut fuisse? scūz
et sic illo qñlio : & aliqd plus
factū ē . ad illd plus tene? . In-
nocētius. & Hostiēlis .

Terti? est qñf? . s. cooptionis
ñ mēt tñ. puta qñ un? : u? plu-
res faciūt aliqd furtū: u? dānū
sim? . ita q; un? nō faceret sine
alio. tene? quilz insolidū : secus
cū et sic illo scūz fuisse? : tñ cum
ap se repit ad dānificā: tūc eiz
tene? solū de dāno illato p eū
q; etiā ē mediato sciēter alicu-
ius gētus fraudulēti. ut senales
tene? tales de damnis .

Quāt? ē palpo. s. cū qs adulan-
do seu laudādo aliquē d furto :
u? de dāno . s. q; sit strenuus ex
hoc iducit eū ad facieñ malū q;
ap nō fecisset: & idē si detrabē-
do: eū ad h iducit.

Quit? ē recurs? . i. cū qs recep-
tat fures: & dānificātes : & ex h
sequunt dāna: u? et raptā rē cū
qñtē: & ipe occultat: pp qd non
pōt recuperare . Officialis et qui
pōt sic sue pñone pic obstare:
ne fiat damnum: u? rapina: u?

manifestare fures: & ablata: & nō
facit. tenet. hoc Tho. Alb. Pet.
Ricard. in. q. di. i. c. Inno. Ray. &
Vul. de his i. 2. pte sū.

MANVS PARTICIPATO
ria .i. de re furata: uel ufaria: &
de h pōt intelligi illud Ione. 3.
Recedat unusquisque ab iniquitate q̄
i māu sua ē. & h hēt. 4. digitos.
Pri⁹ ē pātipicando de h⁹i p do
natioēz. talis eiz cui donat: cū h
scit debz reddere dño ei⁹ rē ab
latā. donū aut datū ab ufāio cū
oīa bōa sua sit obnoxia restitu
tioni tenet ē reddere: uel sibi:
uel his poti⁹ qb ufari⁹ habet
restituere.

Scd⁹ est p uiciatioēz. Familia
eiz raptoris: uel ufarii: uel uxor:
uel filii q nō hnt n de rapinis:
uel ufis tenet satisfacere de qfū
ptis: s; hūdo ē alia bona come
dēdo: uel utēdo reb male ablat
i pma specie tenet de eo qd cō
sumit. Ray.

Tertius ē p dotationē: filia eiz
que dotat p eū q nō hēt nisi de
ufis: uel al male ablat: maritus
q h nouit nō pōt recipe dotē:
& receptā tenet restituere cre
ditoribz foci: & ipa etiā filia
mōtuo marito tenet restituere
dotes. Ray. d h i. 2. pte sū. ti. i. c.
Quāt⁹ ē pātipicādo de re rap
ta: uel furata p emptioēz: q enī

emit talia sciēt: uel i g rātia factū
crassa: tenet restituere cū iueit
dñuz rei: uel paupibz erogāt: si
illum i g rat. Si ē talia emit p
babipr estians eē uēditoris po
stea sciēs fuisse ablata tenet ni
hilomī⁹ dño reddere: si cogno
scit: uel paupibz rē uel pēiū ero
gare si non inuenit. Ray. & de
h in 2. pte sū. ti. i. c.

Quīt⁹ p legatū: uel hereditatē
nē. Intelligit eiz hereditas de
ducto ere alieno. Heres g: uel
legatari⁹ eius cui⁹ bona sūt ob
noxia restitutioi: uel ex cōtractu
uel ex qī maleficio: furti: fraudis:
& ufe & h⁹i: uel q si oīa tenet
restituere de tali hereditate: uel
legato. ex d ufis c. Michael.

MANVS SACRILEGA
uz usurpatio circa sacra: & ec
clesiastica. Iob. i. c. Tēdit aduer
sus deū man⁹. i. sacrilegā. Hec
est man⁹ sacrilegi. Nichanoris
quā extēdit q tēplū dei qmīat⁹
ipuz fūdit⁹ destruere: s; ipō oc
ciso suspēsa ē & ligua auida Ma
chabēo q tēplū. 2. Machab. i. c.
& hec hēt quinque digitos.
Pri⁹ ē cū auferūt sacra ut cali
ces & paramenta: cruces. reliq̄
& alia huiusmodi.
Scd⁹ ē qn auferūt aliq: & si n
sacra: tñ d loco sacro. ut i ecclesia
& de lutroq. i. 7. q. q. c. Quisq̄

Terti⁹ ē qñ sit incēdiū: ul' ef-
fractio i loco sacro .i. iuriōse.
tene^r ē^r satisfacere: ul' ē^r iferūt
alia dāna eccl'iis: ul' psonis ec-
cl'iasticis. ut exigēdo gabellas.
& pedagia. ex de cēsi. c. Quā-
quā i. 6. Aut ipōnēdo collectas.
ex d iuri. & dā. da. c. Aduersus.
Aut faciēdo rep'salias q̄ psonas
eccl'iasticas. c. Et si pignoratō-
nes. ex de iniuriis.

Quāt⁹ ē cū cl'ici male tractant
bōa eccl'iay: dillapidādo īdebi-
te: alienādo: i pōpas & lasciuias
expēdēdo: cōsāguineos dicando
.i. 2. q. 2. c. Nullus. & bona debi-
ta paup'ib: ul' cl'icis: ul' repatōi
eccl'ie subtrahēdo d'z restituē.

Quīt⁹ cū subtrahūt legata fac-
ta eccl'iis. i. 3. q. 2. c. Qui oblatio-
nes. ul' nō soluūt decie ū q̄ sue-
uerūt solui: ul' cū nō ē legiptie
i bñfic cōstitutus: s' p ītrusioēz
ul' p symoniā: ul' hēt aliqd īpe-
dimētū irregularitatē tene^r enī
fruct⁹ pceptos restituē. d reg.
iur. li. 6. d' his i. 2. pte sū. ti. i. c.

MANVS INIVSTE iudici-
atoria. Beat⁹ qui excutit māu⁹
suas ab oī munere. Isai. 33. f. ob-
sequii pecuie & laudis. p mūe-
ra eiz frēqñtē puertit iudiciū: &
hec manus hēt quīq; digitos.

Pri⁹ ē qñ iudex seu q̄q; offi-
cialis dat iustā sntiā ex ēta scia

quacūq; dā: siue odio: siue amo-
re: siue corruptione pecunie: &
tal' tene^r de oī dāno: & infesse
pri lese Ray. ii. q. 3. c. Quattuō.
Scd⁹ ē qñ ex īgrātia crassa p-
fert iustā sntiā: nō eiz dēbat
se ponere ad id qd nō erat idē⁹
cū piculo alt⁹. secus si decept⁹
cōsilio assessoris qui putabatur
idoneus ex malitia: ul' ex īgrā-
tia crassa male cōsulēt tūc tene-
bitur assessor pri de expensis
secundum Ray.

Terti⁹ ē qñ ex notabili neligē-
tia ptulit iustā sntiā. puta qā
noluit laborā ad legē i libris
qd potuisset iuēire: & uide^r ē^r
teneri. ut. c. Si culpa. ex d iur.
Quātus qñ accipit pecuniā p
iudicando: ul' nō iudicando aut
bñ: ul' male. Ray. ē^r talez pecu-
niā sibi retiere nō pōt: s'z pau-
p'ib: dare: ul' reddere dāti.

Quīt⁹ cū non uult iudicare: &
dare sntiā. put pōt & d'z: ne dis-
pliceat bñti iustitiā: aut ut dā-
nificet ius bñtē: & talis tene^r si
p' postea amittat iustā cām: ul'
si remittat penas: ul' diminuat
iuste cū nō posset tene^r coita-
ti. si auxerit penā iuste tene^r
ei q soluit. Tho. & Ray. de his
in. 2. pte sū. ti. i. c.

MANVS IN IUDICIO iu-
ste assistoria. De hoc ne iungea

manū tuā. ut p impio dicas f3
testimoniū . Exo. 23. & Isai. 21.
Eruite oppressū de manu calū
niāt. Et hec hēt qnq digitos
f3 q qnq gñā homīz ibi qcur
rūt. f. aduocat⁹: Iuris cōsult⁹: ac
tor & pcurator: testis: & reus.
Pri⁹ gē aduocat⁹ q si sciēt as
sumit ad defēsan iustā cām ob
tinēs uictoriā cause de oī dāno
teneť adūsario si cliētulus nō fa
tiffecit. Tho. 2. 2. q. Si uō nō
obriet teneť clientulo de expē
sis qñ y3 dixit sibi cām eē iustā
cū alias ille nō litigasset.
S3 si assumit cām iustam: & ex
crassa iḡrātia: uť notabili negli
gētia pdit. uidē teneri cliētulo
de dāno suo. c. Si culpa. ex de i
iuris: & damnis.
Scd⁹ Iuris cōsult⁹ si sciēt pstat
malū cōsiliū: uť fraudulētū: und
ius hñs pdit cām siue sit ille cui
q̄sulit siue alē teneť de dānis in
secur. si uō fidē q̄sulit ut scit n
teneť. ut. c. Nemo ex q̄silio de
reg. iur. li. 6.
Terti⁹ ē actor: & pcurator qui
accusat aliquē f3o criē: uť petit
idebitū sciēt teneť de oī damno
qd in recipit et aduersarius de
expēsis Tho. 2. 2. q.
Quāt⁹ ē reus si negat xitatē d
qua iuridice iŕrogat negādo in
debitum pecuē teneť actori:

negādo aut crimē uñ sequit ac
cusatori mors: uť mutilatio: uť
alia pena: uť fatigādo sciēt ap
pellatioib⁹: uť dillatioib⁹ teneť
ad arbitrium boni uiri.

Quit⁹ testis si ex f3o testimonio
ei⁹ sciēt factō actō: uť reus icur
rūt aliqd dānū iuste teneť talis
isolidū. ex de iniur. c. Si culpa.
& si accipit pecuniaz p testio
nio ferēdo et uere teneť illam
paupib⁹ erogare. i. q. q. c. Nō
sane. & de his omnibus in. 2. p
te sū. ti. i. c.

MANVS FRAVDATORIA
Iob. 31. In maib⁹ meis n̄ adhesit
macula. f. fraudis. & hec habet
qnq digitos seu modos.

Pri⁹ ē i rerū qditate. dū. f. unā
substātia uēdit p alia. ut uinū
limphatū p puro: Aurū uť ar
gētū archiatū p puro: & hñi.
Scd⁹ ē i q̄titate. ut cū dāt dimi
nute mensure: uť pōdera. puta
uncias. ii. p libra: uť in uasis de
uino: oleo: tico & hñi: uť i cānis
de pāno laneo lineo & hñi.

Terti⁹ ē i qualitate. ut cū uēdit
res defectuosa. ut uinū: uť caro
cōrupta p bona: aīal uitiosū: &
claudicās p sano: nō diminūē
do de p̄tio: & m̄trogauis eēt
uēdēdo rē nociuā: & pickosam
homini.

Quāt⁹ ē i p̄ciū: inequalitate, ut

cū uēdiē res plus iusto p̄tio q̄
ualeat sciēter: uē cū m̄p̄to min⁹
p̄tio emiē: q̄a uēditō nō cogno
scit rem: uē quia duciē maxima
necessitate.

Quit⁹ ē i gabelle d̄bite: uē pe
dagii subtractiōe: V3 q̄a occul
te itroductit rē ad ciuitatē: uē al
serit eē p̄ alio: uē m̄ioris q̄ritatē
ut m̄ius soluat hi oēs tenēt sa
tisfacere. s̄m Tho. 2. 2. q. &
Ray. de his oib⁹ habes in. 2. p̄te
sū. ti. i. c.

MANVS FALSIFICATIōia
lob. 3. Qui dissipat cogitatioēs
maligrū ne possint man⁹ eorū
implere qd̄ cepunt manifestādo
.f. falsitates eorū. & hec hēt qnq̄
digitos: uē mōs.

Pri⁹ ē i pōderib⁹: & mēsuris fa
ciēdo f̄p̄as mōetas: uē eis utēdo
falsis: & diminut⁹ i uēdendo: &
emēdo mēsuris excessiuis tene
tur ēē talis de dānis inde secut⁹
illis talibus.

Scd⁹ ē i falsis monēt⁹ fabrican
do eas falsas: uē icidēdo: aut fal
satis: & diminut⁹ p̄ legiptimis
sciēē utēdo ultra peccatum te
nēt de dānis lesis.

Terti⁹ ē i bullis ap̄p̄icis falsat⁹:
uē p̄ subreptionē obtētis cū. f.
expressū ē falsū i supplicatiōe
omissū illud exp̄mendo: q̄ enā
rato nō obtinisset Beneficiū

eiz: uē gr̄a sic obtēta nō ualet.
uē tenēt satisfacere de emolum̄
to per ipsas obtēto.

Quāt⁹ ē i istrumēt⁹: & scriptu
ris falsificat⁹. ut testamēt⁹ i q̄bus
scribuntur legata aliē q̄ dispo
nat a testatore: uē scripture. ū
apparēt debita: & cassāt: & h̄i.

Quit⁹ ē i f̄p̄is pātubus. ut cum
mulier ḡcipit p̄ adulteriū: uē
supponit sibi alienū p̄tū q̄ te
nēt de oib⁹ que q̄sūt filius pu
tati⁹ d̄ bonis mariti: & de his
que: ut filio legiptio sibi de he
reditate reliquerēt. c. Si culpa:
eē de iuriis: & de his in. 2. p̄te
sū. ti. i. c.

MANVS PRODITORIA
De q̄ x̄ps Luc. 22. Ecce manus
tradēt me cū ē i m̄sa. Nō eiz sic
proditio nisi per familiares: &
hec habet qnq̄ digitos.

Pri⁹ ē i castris poplīs: & ter
ris: qn̄. f. q̄s aufert a legiptimo
dño: & dat p̄ditorie alēi q̄ ibi
ius nō hēt talis tenēt de oib⁹
damnis inde secutis.

Scd⁹ ē i p̄lois qn̄ q̄s tradit do
minū suū: uē amicū i man⁹ ini
mici occidē: uē rediendū: uē i
pediē a negociis suis tenēt il
lis ad omne interessē.

Terti⁹ i reb⁹ qn̄ pecuias: uē alia
bona sui dñi: uē amici p̄curat
deueire ad man⁹ inimicorū: aut.

cū associat se cū aliq. ut dicat ad locum ubi spoliatur.

Quāt⁹ est qñ secreta reuellt sui dñi: uł dñificatur: uł aduocat⁹ secreta cāe quā defendit. adūsario pādīt. ut se possit defendere tenet de dñis ex de iniuriis. c. Si culpa. & de his i. 2. pte sū. ti. i. c.

Quīt⁹. s. cū qs utit insidiis nō fuando pacta pmissa. et si eēt hostis: dūmodo & ipe ei fuat fidz. & nō alias. ut. 23 q. i. c. Noli.

MANVS SYMONIACA

Et de hac. 3 Re. 13. Quicūq; uolebat implebat manū suā. s. pecunia quā dabat: & fiebat sacerdos. & hec hēt qñq; digitos.

Pri⁹ ē accipe pecuniaz: uł alia temporalia p sacramt: aut bñficiis cōferēdis: uł collat p modū pccii nō p mōz elemosie: & talē pecuniaz retiere nō pōt: s; paupib; dz erogare: uł ecclie i cui⁹ iuriā data ē. Tho. 2. 2. q. 100. Sed⁹ accipe pecuniā apciatiue p aliis reb; sacris. ut ecclis: altarib; cōsecratis: aqua baptis mali cōsecrata: oleo scto & reliquis scōz sepulturis loci sacri iur patronat⁹ ingressu religiois & hñ. talē pecunia nō potest retineri. s; oportet paupibus eā erogare: uł ecclie p q est cōmissa symonia.

92
Terti⁹ ē p spiritualibus exercitiis. & p pñdicādo: orādo: uisitādo: eligēdo: cōfirmādo: a correptione desistēdo: curā aiarum. exercēdo cōsecrādo: & hñ alia: recipiendo pecuniaz exactione: uł pñtiona⁹: uł apretiatue tenet paupib; erogare: uł ecclie i cui⁹ iuriā data est. s; p mōz elemosie sibi retier pōt sic data. Quāt⁹ ē qñ accipit bñficiū simplex: uł curatū aut dignitatem symoniace qā tenet resignare. & fructus in pceptos restituere ē qsupros dductis expēsis factis i utilitatē bñficii illi⁹ ē p fructib; colligendis.

Quīt⁹ ē de mediatoib; ad procurādū officiū: uł bñficiū ecclia sticū: uł aliqd spūale. hi tenet pecuniā pp b receptā paupib; erogare. Hec oia Tho. 2. 2. q. 100. Ray. & Innocēt⁹. dñ his i. 2. pte sū. ti. i. p totum.

MANVS IMPEDITORIA

Ecclesiastici. 12. Ve duplici cōde & maib; malefaciētib; i. i. pēdi entib; bona alior; & hec habet .c. digitos.

Pri⁹ est qñ qd impedit aliquē a cōsecutione alicui⁹ officiū: uł bñficiū: & si iā illud erat cōsecutus: & possidebat: & iuste pcurauit auferri sibi tenet satisfaciē i totū. Si uō nōdū erat qsecut⁹

sed in uia hñdi teneñ ad ābitriū
bōi uiri. Tho. & Ric. i. q. di
Scd⁹ ē qñ īpedit fruct⁹ puen
turos alicui⁹ agri: uñ uinee: vñ
effodiēdo semia: destruendo ui
neas: ābores: & hñi: q tenebitur
ad qñtū estimāt fructus ī illo du
bio ualituri. Tho. i. q. Tenendo
ēt colūbarias: & nō sufficiēt pas
cēdo colūbos: uñ dānum īferūt
seīnib: uñ fructib: tenēñ de dā
nis. Pet. de pas. in. q.

Tertius ē de his q faciūt statu
ta: uñ capta: ne uñe solute possit
repeti: uñ q possit hoies cogi ad
soluēñ: & q iudicāt fm ea: uñ ē
sic statut dāt snia: q soluāt uñe
uñ solute nō repetāt: hi tenent
ad restituēñ eas si ufarii nō re
stituāt. Impediūt eiz restitutio
nē. ii. q. 3. c. Qui consentit.

Quāt⁹ ē de his q dāt lras emu
nitorias ābitorib: iuste ne pos
sit cogi a creditorib: ad soluēñ
eis cū possit. hi tenent illis de
illis damnis.

Quīt⁹ ē de iuste īpediētib: ne
qñ possit exeq nogocia sua ho
ne sta occētādo instrumenta: uñ
scripturas p q maifestat ius su
um: uñ īpedientes ne qs acce
dat ad iudicē ecclīasticū in cā q
pōt ū sibi faciet iustitiā: uñ a p
iuste: & malitiose īpediēs iter
suū ad iudiciū: uñ ad nogocia sua

uñ recipit dānū: & d his tenet.
MANVS LVSORIA. De q
pōt itelligi illud Iob. 31. Si. i. n
osculat⁹ sū manū meā in absco
dito. Lusō eiz cū uicit attribuit
man⁹ industrie. uñ aliqñ oscu
latur eā. ut cām lucri: & hec hēt
quinqz digitos.

Prim⁹ cū decipit ī ludo: vñ per
fallos taxillos aut cartas dicēdo
mēdaciū: & sic uincit: tenet eiz
restituere de precepto.

Scd⁹ est qñ uicit aliis q aliāt
nō pñt. ut sūt sui. filiisamil. p
cipue pupilli: uxores: religiosi:
& hñi: b opz restituere illis qui
hñt curam illoz.

Terti⁹ qñ uicit ei quē iduxit ad
ludēñ mpta īportunitate cū nō
ueller ludere: uñ uolentē a ludo
rēcedre iuitū dñet: tenet rēstituēñ

Quāt⁹ qñ uicit in locis ū pñi
bet ludus: & p leges mādāt fie
ri restitutio: q nec p disuetudi
nē sūt abrogate: & tūc ē tene
tur restituēñ pdēti fñ Tho. 2. 2.

.q. Ric. i. q. Ray. Inno. & alios
Quīt⁹ ē qñ uicit ī locis ū non
pñibet lud⁹: uñ si pñibet: leges
sūt abrogate p gñia qñsuetudiez:
& tūc dñ paupib: erogare. V.
trū ūo nō de necitate: uñ de ho
nestate. uide in. 2 pte sū. ti. i. c.
de ludo ū plene.

MANVS LOCATIONIS.

& cōductōnis uitatoria. de hac
Deut. 32. Vidbit q̄ ifirmata sit
man⁹. i. deficiēs op⁹ i locādo: &
gducēdo: & bec h̄t q̄nq; digitos.
Pri⁹ q̄n q̄s locat alī rē uitiosā
sciēs ut equū claudicātē: u⁹ dōuz
runturā q̄ tenet de dāno inde se
cuto illi tali.

Secund⁹ ē q̄n nimis notabiliter
exigit p̄ciū de re locata. domo:
agro: ueste: & h⁹i. u⁹ q̄n aufert
ab eo rē locatā sine cā rōabili aī
t̄p⁹ quētū. tñ. n. ei dāno Ray.
Terti⁹ q̄n cōducit q̄s aliū ad op
andū nimis p̄auo p̄cio notab⁹r
u⁹ debitā mercedē nimis tardat
dare cū pōt. uñ ille r̄cipit dānū
u⁹ loco pecunie debite dat sibi
res quas op⁹ eum uendere mi
nori p̄cio q̄ debz bere.

Quāt⁹ si cōduct⁹ ad opā ex fe
stinātia u⁹ negligētia nō fide⁹r
ē opat⁹ & bene. uñ seq̄r dānuz
sue rei.

Quit⁹ q̄n male tractauit rē sibi
locatā. ut domū u⁹ agrū pmit
tēdo destruere. ut equos: boues
& h⁹i. nimis fatigādo & h⁹i. tē
netur tal⁹ d h⁹i dānis ad abitriū
boni uiri. Ray. i sūma. Vassallus
aūt q̄ bōa q̄ h̄t i feudū a domīo
male tractat ex malicia u⁹ negli
gētia. tenet de dānis. & de his
in. 2 parte sū. ti. p. c.

MANVS TVRPITER lucrā

toria de qua. Isai p̄ dñs ait. Ma
nus uestre plene sūt sāguine. i.
turpib; lucris: & bec h̄t q̄nq;
digitos.

Pri⁹ ē lucrum ex ope cānali. ut
meretricio: lenocinio: cōcubi
natu adulterio: & h⁹i.

Scd⁹ ē ex arte: u⁹ actu p̄hibito
lucrari. ut ex arte mutuandi: u⁹
faciēdi taxillos: cartas: fucos tō
neamta: histriōatu turpi fuiē
do usario i numerādo pecūiaz
ad usaz: & scribēdo & h⁹i. i fa
ciēdo idiuinatioēs: i cātationes
& h⁹i: i scribēdo istrumenta in
fraudē usurarum.

Terti⁹ ē lucrādo t̄pre p̄hibito
ut dieb; festiuis uēdēdo: & emē
do sic necessitate scribendo: uel
alia opa ob lucrū faciēdo.

Quāt⁹ ē negociari i locis p̄hi
bit. ut i eccl⁹is uēdēdo: u⁹ emē
do: u⁹ t̄ mittēdo ad terras sar
racenorū: u⁹ portādo arma: u⁹
lignamia: u⁹ uictualia: & q̄cūq;
mercimoia sic lūia pape tenet
illud qd lucratus ē: & tātūdem
de suo mittere in subsidium
terre sancte.

Quit⁹ ē ex itētiōne mere cu
piditatē uacare negociationi:
u⁹ intentione introducendi ca
restia hi oēs debēt acq̄sita pau
pib; erogare magis tñ ex ho
nestate: & cōsilio q̄ ex necitate

.iq. q. i. c. Qui hēt. & de his in
.2. pte sū. ti. i. c.

MANVS DETRACTORia
psal. Erue. .i. deus de manu cais
.i. detractoris aīaz meam. .i. uitā
Proū. 8. Mors & uita in maibus
detractorie ligue: & hec habet
quinque digitos.

Pri⁹ ē cū qs accusat aliquem d
falso: & cōuictus de crimie qdē
natur. talis ei teneē satisfacere.
nō qdem detegēdo falsitatem
postq̄ est punit⁹ reus qā sibi
imiet piculū p̄sone: & illi iā pu
nito nō satisfaceret: s; aliē ad ar
bitrium boni uiri aū satisfacere
d; q̄ puniat: deb; q̄ detegere
sp̄itātē. uē d̄sistē ab accusatiōe.
Scd⁹ ē qñ ex iudiciū ifamat
aliquē de crimie sciēs nō eē uē
rū. uē nesciēs si ē uerū: & teneē
illis q̄ d̄ xit declarare se sp̄m
dixisse: n̄ sibi ex b̄ imineret ma
gnū piculū uite & h̄i. nā tunc
aliter put pōt d; satisfacere: uē
cū libellos famulos sup crimie
de eo gponit: uē cātilenas quod
peius est.

Terti⁹ qñ aliqd crimē cōmis
sū uere ab alio augeat aliqd ali
ud notabile qd ē sp̄m. ut cū di
cit se: uē aliū turpia colloq;: uē
gestus huīse cū aliqua: s; ē cā
nalē copulā: uē ē cū alii dicunt
deo ēp̄tudiez cū aliq̄ agere ta

cet studiose: uē aliq̄ signa facit
ut credāt uerū eē q̄ nō ē: & ta
lis teneē ad declarandū sp̄z eē.
Quātus ē cū dicit aliqd crimē
alterius referēs se audiuisse qd
occultū ē: & iḡrat si ē uerū: &
talis qūo satisfacere debeat. hēs
in. c. sequenti. §. 3.

Quit⁹ ē cum dicit crimē ali⁹
uere ppetratū: s; occultū: sed ta
lis d; et famā restituer put po
test: uē ē cū dicit q̄tueliā in
p̄nā alioq;: & talis d; petere ue
riā: uē aliē se cū eis recōciliare.

MANVS PERSONE Le
soria. Mich. 7. Vir fratrē suū
uenenatū ad mortem malum
manum suāz dicūt bonū. Et
hec hēt quinque digitos.

Pri⁹ ē auferēdo uitā occidēdo
aliū iuste. i. ex iudiciū ōdiariū:
& talis teneē put diceē in. c. se
quēti. §. i. de dāno in secuto.

Scd⁹ ē mutilādo mbrū iuriōse
& teneē de expēsa i medicis: &
de luc̄ pdito si ex mutilatione
nōn pōt laborare.

Terti⁹ ē uulnerādo: uē pcutiē
do cū scit tollēdo sospitatē: &
teneē ad dāna in secuta ei.

Quātus iācerādo: & sic tollen
do ei libertatē qd faciēdo abs
que rōnabili cā teneē de dāno
qd in seq̄. secus si facit qā ē ei
debitor. ut sibi citi⁹ soluat.

Quit? cū mittit ī exiliū: uel
gfinia iuste: & p h aufert ei pa-
tiz: & omne dānū qd īn recipit
qd cōmūit ē mktū: & tenetur
ei satisfacere.

MANVS ANIMARVM p
datoria: & de hac Sap. i. Impii
manib: & uerbis mortē acerli-
unt: & hz qnq digitos seu mōs
Pri? ē qn uolētēs ingredi reli-
gionē ad fūiēn deo aliqs reuo-
cat: uel iā igressū pīuadēdo edu-
cit: tenet hic illū reducere q̄tū
i eo ē: uel se: uel aliū ponere i re-
ligione s̄m Pet. de pak.

Scd? qn quis pīuadet alicui ali
qd crimiale blādiēdo. ut decipi
at: & mktomagis qn qs aufert
alicui xginitatē ex matritioium
& debz eā ducere i uxorē: uel eā
dotare si pōt. de h infra.

Terti? ē qn qs suo s̄mone tra-
hit ad errorē fidei. ut faciūt he-
retici disemiantes falsā doctri-
nā: & hi tenēt reuocare.

Quāt? ē cū plati: uel patresfai-
lias ex sua negligētia pmittūt
suū gregē perire nō corrigen-
tes: & admonētēs: & mktoplus
cū suis malis exēplis eos ad ma-
la puocat. tenēt eiz eos cōrige-
re. 2. q. i. c. Scelus.

Quitus cū hōies suis prauis ac-
tibus alios scādalizāt: uel mulieri-
ribus suis onatib: & aliis tripu-

dis ac ludis iullis ac blasphemis:
& hi debēt satisfacere pnia
& bonis actib: edificādo quos
pri? scandalizauerāt.

CAPITVLVM SECVNDVM

De restitutionib: i q̄ ondit. qd
q̄tum: & qb sit restituēdū: &
quo ordine.

QIRCA Autē ipam
restitutionē sūt oc-
to uidēda: que i hoc
xlu q̄tinent.

Quis qd ubi: p̄ q̄s: cui: cur: quō
qn. Et qa de p̄dictū ē supra
c. i. s. 2 & sequenti. iō p̄ omī
so uidēn ē de aliis. Quātū igit
ad hz. s. qd sit restituēdū & q̄-
tū. Sciēdū q̄ ablatū: si pōt. i. q.
. q. c. c. Si res. & si ē aliqd fruc-
tificās ē fructus ei? uel alr saty-
faciēn: qn id restitui non pōt.
Sed p h? declaratione sciendū
q̄ dānū pōt quadruplici? iferri.
Pri? q̄ ad animā auferēdo ei x-
tutes iūlas: & morales.

Scdo q̄ ad cōp? iferēdo ei lesio-
nes corporales.

Tertio q̄ ad honorē & famā p
uitupationes uerbales.

Quāto q̄ ad substātiā per actō-
nes crimiales.

QVANTVM AD PRIMVM
notādū ē q̄ q̄uis nemo possit
eē cā sufficiēs peccati alterius
nec per q̄ns ei auferre uirtutes

directe: & efficaciter: q̄a uolūtas
cogi nō pōt ubi cōsistit pecca-
tū: p̄p q̄d dicit Amb. Nō ē q̄
cuiq̄ n̄rāz ascribam⁹ erumna .
nemo .n. tenet ad culpā n̄ p̄pa
uolūtatē deflexerit. i. q. i. c. Nō
ē. Pōt tñ aliq̄s esse alteri occō
magna pccī. & decreta⁹ dicit.
Qui occasiōē dāni dat dānum
q̄q̄ dedisse uidē. c. Si culpa. ex
de iuri. & dā. dā. Pōt at aliq̄s
eē occō dāni alteri⁹ q̄druplici⁹.
Prio ūbo suo iducēdo aliū ad
pccūz: & sic q̄ iducit aliū ad ma-
lū suadēdo: cōsulēdo: p̄cipiēdo
id q̄d ē mōtale: ē occō p̄ditiois
illius. q̄a p̄ h̄ auferūt illi grā: &
xtutes ab anīa. Vñ Aug. Si fr̄i
tuo male p̄suades: occidis. s. illū
q̄ ad aīaz. de pe. di. i. c. Noli. Et
ta⁹ dānificās s̄m S̄co. i. q. tenet
r̄stitue⁹ dānū mō sibi possibili
. s. iducēdo eū efficacit̄ ad p̄nīaz:
& ad xtutes siue actus xtuosos
& si sola iductio p̄ xba nō suffi-
cit q̄a facili⁹ ē p̄uere q̄ q̄ute-
re tenet q̄tū pōt porōnes suas
& ab aliis p̄curatas: & p̄ aliorū
suasiones efficaces: dū tñ illis n̄
p̄dat pccūz occētū p̄dicti.
Q VANTVM AD SECUN-
dū. s. reuocādo aliquē a meliori
ppoīto fit hoc dānū alēi cū re-
uocat eū a religione i qua p̄fec-
ti⁹ uiuit q̄ i seculo: & ta⁹ dāni-

ficās tenet ip̄m reuocatū ab eo
reducere ad igressū: u⁹ reuōsiōē
ad religionē. Nā s̄z Pet. d̄ pal.
i. q. nō solū ille q̄ iducit p̄fessū
ad egressū religionis tenet ad i-
duce⁹ ip̄z ad igressū r̄ligiois: u⁹
ad reuētiōē: s̄z et q̄ retrahit illū
q̄ uolebat igredi: nec tñ itraue-
rat: tenet iducere ad igredienē: q̄
si ille nollz itrare tenet aliū eū
idoneū p̄curare. q̄d si nō possit
tenet ip̄e itrare. q̄d itelligens
Ray. or. p̄di. q̄ aūterat quēdam
ab igressu religionis: postea p̄
eo itrauit: rō ē q̄a abstulit dño
suū suū nouitiū: u⁹ intratur⁹. b
Pet. Sed Scot⁹ dicit hoc eē ue-
rū de obligato ad religionem
obligatione p̄fessionis: nō aut
de eo q̄ erat disposit⁹ ad itrañ:
nec dū itrauerat. Rō adūsitat̄ ē
q̄a itereſt iī h̄re: & p̄pe eē h̄re.
Vñ nō tenet ad tāta reſtitutio-
nē religioni ad q̄tā teneret si
fuiſſet in religionē: s̄z tenet ad
aliq̄lē reſtitutionē. s. aliq̄lē iduc-
tionē illi⁹: u⁹ alteri⁹ equalētis
ad igressū religionis. hec Scot⁹
Idē uidē dice⁹ de eo q̄ aūtit no-
uitiū religionē iā igressū aīo p̄
manēdi sicut de p̄fesso: nā talis
obligat religioni saltē i gñe. &
hoc itelligenē ē si retraxerit illū
itētiōne dānificādi religionem
tūc eīz tenet religioni. Si autē

h fecit intentione q̄sulen p̄prie
utilitati sic fraude nō tenet re/
ligioni: q̄ ad eū q̄ nōdū itrauit:
sed ip̄i p̄sone quā retraxit p̄sua/
sionib: & aliis boīs sp̄ualib: ad
equalitā eorū in q̄b: dāificauit.
Si aut q̄s autet aliquē a religio/
nis īgressu. nō s̄ip̄r̄s: s̄ ab ea ū
dissolūte uiuīt itēdens p̄uidere
saluti illi? ī nullo tenet. ar. 23.
.q. 5. de occidēdis. Et ex his p̄z
f̄z. lo. de rip̄. ī quodā tractatu d̄
ḡstib: qd̄ dicen sit d̄ his q̄ scho/
lares retrahūt: & subtrahūt doc/
torib: cū q̄b: audiūt. quia aut h
faciūt in odiū docto rū: uolē/
tes sibi p̄uidere: uolē aliis p̄uidē:
uolētes scholarib: p̄uidē. Si
p̄mo mō: aut subtrahit scholarē
q̄ iā itrabat scholas: & tūc tene/
tur doctōri ad restitutionē sala/
riū: & honoris sibi subtrahit. Si
ē doctōr cui tal̄ subtrahit sit
melior q̄ ille cui eū procurat te/
net tali p̄ quāto utilitatē scie si
bi subtraxit. Si aut nōdū scholas
itrauit: s̄ itrare disponebat: nō
tū tenet: s̄ obliget scholarē idu/
cere ut redeat ad p̄mum. Si aut
hoc facit uolendo sibi p̄uidere:
puta ē doctōr: & uult sibi d̄ scho/
lis p̄uidere: si h̄ sic fraude fecit:
& scholaris nōdū se d̄derit ali/
cui doctōri: nō credo eū in aliq̄
obligari cū cuiq̄ sit licitū mō

licito: & debito p̄curare utilita/
tē suā. aliū non credo sibi licere.
Si at h̄ facit uolens alii p̄uidere
sicut q̄n scholāis alicui? doctōis
subtrahēt cōartē scholares aliis
doctōrib: ut itrēt cū doctōre
suo: i h̄ solū honorē & utilitatē
sui doctōris itēdēs: si subtrahat
itratē cū alio doctōre: credo ip̄z
obligā. nisi fōte illi? doctōris
cui subtrahit eū īsufficiētia &
scholāis aliqua specialis cura q̄
sibi tenet excuset. Si aut retra/
hat itrare uolētē cū ex h̄ nullū
ius doctōris sit acq̄sitū: & h̄ fa/
cit sic fraude nō credo eū docto/
ri ī aliquo obligari. Obligatur
aut scholāi: si eū retrahat ne au/
diat meliorē. Si aut h̄ facit uti/
litati scholaris uolēs q̄sulere: &
sup̄ h̄ a scholare req̄situs q̄sulit
q̄ audiat aliū doctōrē meliorē
bñ facit. Et dicta ī his casibus
sūt ceteris parib: itelligēda. iste
eīz casus ē ita uariis mōis circū/
ferētialis q̄ uix pōt dāi certa re/
gula. hec ille.

Q VANTVM AD TERTIū
.i. dāificādo alios suo malo exē/
plo: sicut scādalizāt p̄lati subdi/
tos suos p̄p̄is: & lasciuīs: & a/
liis malis morib: suis. Mulieres
suis sup̄fluis ornatib: & fucis:
& ep̄udis: & alii maifeste peccā/
tes: & p̄cipue q̄n hoc itēdūt uolē

contēnūt seu pui pendūt scādālū
alioꝝ: pp qđ alii ruūt ī diūsa ui-
tia. d qđ ī euāgelio Vbe mūdo
a scandaꝝ zc. tales tenēt ad sat-
faciē boīs exēplis maifestis: n̄
aūt tenēt ob h̄ ad aliq̄ publicā
pñiaz. ut dicit Alb. sed ad edifi-
cādū alios boīs exēplis maife-
stis sicut scandalizauerunt per
mala manifesta.

Q VANTū ad q̄rtū. l. de se-
ducēte xginē: & cōrūpente ex
matēmoniū. dr̄ Exo. 22. Qui se-
ducit xginē: & dōmit cū ea: do-
tabit eā: & hēbit eā uxore aut
reddet ei iuxta mōꝝ dot̄ quā
xgēs solēt accipe. Dānificauit
eiꝝ tal̄ illā ī castitate xgial̄ au-
ferēdo ei thesaurū īrecupabilē.
Vñ tenet ei saltē ad restitutio-
nē castitat̄ giugal̄ accipiēdo eā
ī uxore: uꝝ dotādo. Et si qđē p-
misisset eā ducere ī uxore tene-
tur ad hoc: et rōne pmissiois. n̄
eēt nimis disparis qđitiois. Vñ
fraus potuit dephēdi: & tūc sa-
tisfaciat ad arbitriū bōi uiri: &
idē fōtiꝝ qñ uiolētauit eā. Quā-
uis aūt pceptū legis moſayce
allegatū sit iudiciale: & iꝑtū h̄
nō obliget: tñ iꝑtū sūptū ē p
statuto ab eccl̄ia: uꝝ aliq̄ ciuita-
te obligat. sicut pz ex de iniur.
& dā. dā. c. i. & c. sequēti.

DE SECVNDA DAMNI-

ficatione q̄. l. fit cōpori p̄lesio
nē adūtenē ē q̄ q̄rtuor mōis cō-
tingit. l. Per occisionē. Per mu-
tilationē. Per p̄cussionē. Per i-
carcerationē. Si ḡ fiat dānū p
mō. fm̄ Sco. pōt satisfacere: su-
stinēdo penā taliois a iudice. n̄
aūt a se. nec ē teneē iudici se-
offerre: sꝫ captū nō licet se de-
fēdere: aut carcerē ifrigere: sed
iūeta oppōtuitate lꝫ fugere sꝫ
Tho. & Henri. & qđēnatꝝ dꝫ
patiē mortē ferre. Est & alius
mōus fm̄ Sco. sibi utilis ad sa-
tisfaciē q̄uis ad h̄ n̄ teneatur
necessario. ut. l. expōat uitā suā
ī cā iusti belli. ut q̄ inimicos fi-
dei: & eccl̄ie p̄ restitutōe seu
satisfactione fienda illi cuiꝝ uitā
abstulit. Sꝫ si nec h̄ uꝝt facē te-
net ad satisfactiōē spūalē pro
aia occisi. ut ad faciē elemosy-
nas p̄ eo: uꝝ ad sumēdā aliquā
peregrinatiōē ad limia ap̄loꝝ:
uꝝ scti iacobi & hꝫi p̄ aia eiꝝ:
& pcurādo alioꝝ orōnes iꝑtū
pōt: nec h̄ sufficit. Sꝫ si iꝑfectus
fuiſſet aliq̄s. ut p̄rez m̄rez filios
& hꝫi opibꝫ manuū suarū tenet
iꝑfectō oibꝫ illis ad tñ q̄tū illis
abstulit subsidii p̄ occisionem
eiꝝ. Insup occisor tenet placare
lesos q̄tū pōt hec Sco. Quātū
ad fm̄. l. de mutilatione dicit
idē Sco. q̄ p̄ hꝫi nō est statuta

aliq̄ pena i ecclia n̄ pecuniaria:
 & ista d̄z r̄ndere nō solū dāno
 qđ q̄s iculit p̄ mutilatōnē p̄ to
 to t̄p̄e q̄ usur⁹ esset q̄s mēbro
 abscisso: sed et expēlis apposit̄
 i curatione. ut hēt ex de iniuri.
 & dam. dato. Et ultra h̄ tenet̄
 ad placationē lesi q̄tū i ip̄o est
 & q̄solationē ip̄i⁹ afflicti q̄ af
 flictio p̄petua ē. Plus et pōde
 rāda ē mutilatio paup̄is q̄ di
 uitis: si magis egebat p̄te abscis
 sa ad uictū necessariū: puta si
 abscissa ēēt man⁹ dext̄a scripto
 ri q̄ de illa arte uiuebat: tunc
 eīz magis tenet̄. Quātū ad ter
 tiū uidet̄ deū optē ip̄o luisse sa
 tisfactionē. s. i lesione: uel p̄cussio
 ne: uel uulneratione corporali.
 Exo. 21. Vbi d̄r. Si rixati fuerit
 uiri: & p̄cusserit: alī p̄ximū suū
 lapide: uel puḡ: & ille mortuus
 nō fuerit s̄z iacuerit in lecto: si
 surrexerit: & ambulauerit sup̄
 baculū suū: inocēs erit q̄ p̄cul
 serit. s. a mortis pena sustinen
 da: ita tñ q̄ opas quas interi. s.
 neglexerit ip̄editus p̄cussura:
 & ip̄ēsas in medicos restituat.
 cui pene addēda ē recōciliatio
 q̄tū i eo ē. Quātū ad satisfactio
 nē de. q. lesione. s. i carceratiōe:
 uel detētiōe. Scien̄ q̄ ultra re
 cōciliatioēz: & ueniā petita le
 so fiet satisfactio iniurie p̄ut sa

piēs deēmābit. & si lesus plus
 uellet exigere q̄ deberet ad il
 lud plus nō tenet̄ ledēs. ut illū
 reconciliet. hec Sco. Sed beatus
 Tho. i sūma: & i. q. dicit q̄ i oī
 bus dānis u nec i se nec i equa
 lēti pōt fieri restitutio. ut i mur
 tilatione m̄bri & h̄i: satisfactio
 fiet p̄ recōp̄sationē ad arbitū
 boni uiri. Idē Vul. & q̄a tale
 exiliū reputat̄: ut qđ carē i iu
 re. iō q̄ mittit aliquē i exiliū: uel
 ad q̄finiū qđ ē exiliū ad t̄p̄us i
 iuste. tā ip̄e q̄ oēs h̄i cā dātes
 auxiliū aut q̄siliū efficac̄ ad hoc
 tenet̄ exulati de oī dāno iñ se
 cuto ex hoc ad satisfactiōē. ar.
 ex de hoici. c. Sicut dignum: &
 .ii. q. 3. c. Qui consētit.
 DE TERTIA DAMNIFI
 catione. s. in fama: & honore.
 Scien̄ q̄. q. mōis pōt cōtigere.
 .s. per cōtumeliē illationē. Per
 detractiōē. Per detractiōis ab
 aliis facte recitationē. Per ueri
 tatis negationē cū q̄s accusatur
 iuste. Quātū ad p̄mū d̄r q̄s q̄tu
 meliari alī: seu cōtumeliā i ferē
 cū puati ei: uel corā aliis in faciē
 dicit cōtumeliā iportārē notabi
 lē defectū culpe. ut uocando eū
 latronē: lenonē: p̄ditorē: adul
 terū & h̄i: V̄l cum dicit x̄ba
 exp̄mētia defectū nate. ut cū d
 cit itēdēs iñ iuriari. ut uocādo

eum strabonez. uel illegitimū
 & h⁹i. qd ppe d^r quiciū. Quan
 do igit q^s h facit aīo iuriadi. ul
 tra offēsa mōtalē teneē satisfacē
 pxio leso: & ipm placare q^{tū}
 pōt petēdo ueīaz: uel alio modo.
 & h in puato: uel publico fm q^d
 ipe puatiz: uel publice iuriā itū
 lit seu cōtumeliā. nā si i publico
 q^{tumeliā} itulit: & h q^{tumeliat}
 regrit. ut i publico ueniā petat:
 teneē ad h. Et si i ipa cōtume
 lia aliqd crimiale falso exp^{ssit}
 teneē corā illis q^d h audierūt ex
 p^{mere} se falsū dixisse. Aug. ubi
 peccūz inōtuz fuerit ibi moriat^r
 .2. q. i. c. Si peccauit. Verum si
 plar⁹ subdito: p^r filio: uir uxōi:
 mag^r discip^{lo}: d^{ns} seruo dicit^r
 xba cōtumeliosa faciēs h ex cō
 rectione nō teneē petere ueniā
 a tali fm. Aug. i reg^{la}: dicēte d^r
 plar⁹: Si ipi mōuz uos excessil^r
 se sētuz non a uobis exigit^r. ut a
 uobis subditis ueīaz postuletis
 zē. S3 si h faceret m^rtū iuriolē
 & liuore uidiet^r. tūc tenereē p^r
 lar⁹ subdito petere ueīaz: & re
 cōciliare lesū fm Ray. Verū si
 q^{tumeliā} recipiēs in xbis post
 q^{tumeliā} si domestice q^ulāt cū
 q^{tumeliāte}: & failiariē. uidē oī
 dere sibi remissā iuriā: & recō
 ciliatū fore & q^ul nō teneri a^p
 ad petēn ueniā fm Durān i sū.

Quātū ad .2. dānum. s. p detrac
 tionē: hoc q^ugit fieri p^ucipal^r
 duob⁹ mōis. P^rio mō iponendo
 alicui spm crimen xbo cātilenā:
 uel famoso libello: & talis teneē
 illis corā q^b detraxit declarare
 se spm dixisse. q^{tū}q^q ei exiū
 exurgat erubescētia: & cōfusio:
 n ex h imineret ei magnū picu
 lū uite: uel aliqd magnū iquēiēs
 seq^ret: & si nouerit q^d is cui⁹ fa
 mā abstulit sciuerit detractorez
 ipm: teneē detrahens q^uponere
 cū ifamato p eū d iuria sibi fac
 ta: & ueniā postulare i p^upa p^{so}
 na si audet: uel p aliū si p se apte
 nō pōt. S3 si i^grat diffamatus
 detrahētē reconciliēt ei tacito
 noie suo. Scdo mō q^ugit fieri
 detractio dicēdo aliqd crimiale
 de alio: s3 uere p^uperatū oceltū
 tū: s3 q^d debitū ordiez in faie dic
 tū: tal^r teneē famā restituere ifa
 mato q^{tū} pōt sic m^udacio tū. ut
 .s. nō dicat m^udacio se se illū infā
 massē: s3 dicat se male dixisse: &
 iniuste difamasse: uel alio q^ugruo
 mō. ut non credat ipm eē talē:
 male dixi: & stulte loquit^r sū
 & h⁹i. Addit Hosti. & dicit h
 suān: n ex tali publica recogni
 tōne ille ifamat^r ampli⁹ ifama
 ret. Et. Vul^r. h ē addit nō tene
 tur. q^u piculū sibi imiet ex po
 tētia adūlari. Vidē insup & hoc

Quādū qñ crimē qđ pus erat oc-
cultū: post denūciationē scūz ē
maifestū p aliū mōuz qđ p ūba
illius nō tenet ad hñi restitutō/
nē qñ ē nō pōt qs famā resti-
tuere fm Tho. i sū. d. per aliū
modū recōpensare dānū illud:
Verū si qs crimē alicui occultū
reuellat nō ex odio: uł ex loqci-
tate: s; ex chāitate: uł iustitia: uł
ex necessitate puta dicit ecclie
fm ordiez fratne correctionis:
uł accusat eū corā iudice: uł cō-
fessore cū nō possit ałr pccūm
suū sufficiē declarare. Vp ē ut
qfessor ore admoneat illū. Vp
plato. ut melius sibi pvideat:
& gregi suo: tal nō tenet ad fāe
řstitutōnē. s; Pet. Ray. & Alb.
Quātū ad řtū dānū. s. recitādo
detractiones auditas corā aliis nō
ex se asserēdo: nec tāqđ řtū dicē-
do: s; qđ audiuit tale: uł tale cri-
mē de aliq qđ nescit ab audito-
rib. Dicit Scotus i. q. qđ tal in-
caute sic loquēs de aliō fpm cri-
men dicēdo fōte ille fecit b. cer-
te pōt eē qđ fecerit: aut dicēdo
ego audiui qđ ille b fecit. nō ōnd-
ret aliquā řtitudinez maiorē qđ
ex relatione cōi nō aufert ex na-
tura act? illi famā i opioe audiē-
tiū qđ si illi firmiter qđcipiūt: &
credūt illū de qđ ē fmo crimio-
lū leues sūt. qđ q cito credit le-

uis ē cōde. pū. Verū qđ a scāda-
lo pusilloz cauere opz iux illud
Mathe. i8. Qui scandalizauerit
unū de pusillis istis qđ i me cre-
dūt: expedit ei ut suspēdat mo-
la asaria i collo ei? & demer-
gat i pfūdū. Et qđ młti sūt ta-
les pusilli & leues. id piculosū ē
corā eis talia audita refferre. &
si b fiat itētionē mala. s. ledēdi
famā ei? nō facile pōt excusari
a mortali. Si aut fiat corā pusi-
lis & leuib ex icōsideratiōe. du-
rū ē dicere qđ sit mortale. & di-
cūt aliq qđ si qs ex tali relatiōe
alicui? notā icurrisset infamie.
tenet famā restituere corā illis
qđ locut? ē de illo. Sed si non
ē secuta ifamia nō tenet. Quā-
tū ad qđtū dānū qđgit b qñ qs
accusat i iudicio de crimine qđ
cōmisit. S; occpō & non suffi-
ciēt pabili negat se coisisse. &
sic idirecte crimē ipōit accusa-
tori ōndēs eū i b mōdā & notat
eū de calūnia. Vbi dicit Sco. in
.q. qđ negās sic nō tenet retrac-
tāt negatōnē suā quā negauit i
publico uerū crimē: tenet tñ p
quedā ūba sobria restituere fa-
mā illi accusanti quē indirecte
notauit de calūnia: dicēdo non
hēat eū p calūniatore credo qđ
hūit bonā itētionē i accusando
& hñi Econtra cū qs accusatur

ab aliis spō de aliq crimie ex do
lore torture qfessus ē crimē qd
nō cōmisit cū se ifamauit: teneť
iqtū pōt declarare se spm dixit
se magis eiz teneť qd diliger se
& qnt qfervationē uite sue: &
fame qd alios. Et si ex h seqrēt
ifamia: imo ē mors accusatiois
n ei iputat: sz malitie ipi? accu-
satoris: si adūteť h fecit: ul? il-
piēter. Si ex errore h fecit: sibi
g iputer: qd ad h idebite se po-
luit cū piculo alt? . Itē nota sz
Pet. qd ex iuriis illat qbuscūq
mōis solēt tria oriri pordiez in
leso. Primū ē rācor i effectū. Se-
cūdu ē signū rācoris in effectū.
Tertiū ē actio q iuriatē. Prius
f. rācorē statī dz dimittere iu-
riati .i. nūq hē. Scdz dz dimit-
tere cū iuriās petit ueniā: & il-
ta dissio extior: n est aliud q ac-
ceptatio qdā satisfactiois: ul? in-
dicatio regciliatiois xbo: ul? fac-
to expressi. ut cū offēsus offēdē-
tem elleuat genuflexū añ eū: ul?
cū dicit dñs pcat uobis & h?i.
Tertiū aut. f. actionē de iniuria
nō teneť dimitteť n facta satis-
factōe. Sz adūteť ē circa signa
rācoris q quedā sūt remota qdā
ppiqua q igerūt pbbilē suspi-
cionē de rācore. ut cū aliqs nū-
q uult iuriati loq: ul? obuiās ei
diu. ruit ab eo: aut toruo uultu

tēp aspiciť eū. Et h?i: & ista si-
gna nulli lz retinere: nec añ nec
post satisfactioē sibi factā. quia
ab oi spē mali abstinēť est spm
apłz. Vñ talis nō dz talia signa
facere p q credat pbbilē eē in
odio. Signa uo remota sūt que
nō igerūt de odio. argumētū licz
odiū sequeret. ut sūt subtrahio
familiaritat: & fuitio: aliqrū &
similia: & illa lz retiere oibz si-
ue post satisfactioē siue añ: dū-
modo: nō fiat malo anio: sz p
maiori sui: & alt? pace. nō autē
teneť iuriat? qreť pacē: ul? re-
cōciliatioēz iuriat: ipo nō peni-
tēte: n i cāu. f. cū crederet pba-
bilit q pp h liberaret aiaz eius
a mortali odio: & nō eēt occō
mali. puta qd ex h iuriās supbi-
ret: ul? audaciā sūerť sibi faciē-
di: ul? oñdret ex h iuriatū offē-
disse & h?i. hec oia Vmbert? in
expositiōe regpē. dz aut fieri sa-
tisfactio: ul? restitutio fame q-
citi? pōt & adest opportunitas
sue aliis piculis.

DE Q VARTA DAMNI-
ficatione. f. rerū exteriorū. No-
tāñ p q restituēda ē res rapta:
ul? furata: ul? alio mō ufpatie ha-
bita i ppa spē imo in idiuiduo
si ipa hēt: nec potest dari alia p
ea eiuldē bonitatē n forte pecu-
nia q uolūtatem dñi ipsius rea-

93
3. q. i. c. Reintegrada sunt omnia spo-
lia. & h. x. n. in cau. cu. uspatio
rei aliene esse occulta. & ex resti-
tutione ei? i sua specie detege-
ret raptor: ut aliud inueniens se-
ret: tunc ei? sufficeret dare p. ciu.
eius. Secundo notandum q. si ipa res
male ablata perit morte. ut aial:
ut sibi aufert. nihiloin? restitu-
ere tenet fm Ray. & alios. Si
aut defiorata e i boitate: ut di-
miuta i p. cio suppleu e p. ciu. q. a
d? r. stitui eiud? boitat? f? Ray.
Na si equu? ut bos ablat? e pe-
nes raptor? debilitatus ita. ut
estiet. .c. f. f. q. p. ualebat .io.
restituere. io. no. .c. Si p. si furat?
est sextarium frumenti ualen-
tem tunc sold. 40. cu. uo restitu-
tur ual. 20. duo sextaria tenet
reddere: ut. 40. solidos: nec suf-
ficeret reddere sextariu f? Ray.
& alios: imo si illo in medio .l.
iter uspatioez: & restitutionem
p. s. ualuit q. tpre uspationis
illo pluri p. cio restituere fm ali-
qs. Tenet et raptor post resti-
tutione dani petere reissioem
de iuria salt? p. iterposita p. lo-
na: ut p. se exp. sso nomie furis:
ut tacito f? q. qualitas negocii
requirit. l. si e manifestu: ut ocep. tu.
Tertio x. si e res fructificans te-
net restituere re cu oib? fructi-
bus in p. ceptis & q. p. ciu. potu

issent a diligenti possessore. puta
uspauit agru alio? : ex q. no p. ci-
pit de fructib? n. 20. sextaria fru-
menti: q. a male fecit cultuare u.
30. p. cepisset diligens cultuator
annuari talis restituere tenebit.
no solu. 20. p. cepta. s. 30. Si p.
si equu furat? e cu q. lucratus e
msuati f. f. r. unu u. d. n. s. lucratus
fuisse unu q. dimidio tenebitur
restituere ad rone uni? floreni
cu dimidio p. m. e. s. e. & itelligit
b. deductis expen factis i utilita-
te: & q. uatione ipi? rei nece-
sariis no tn supfluis & exp. sis
fcis gra colligendoz fructuum:
h? ei? deducit ta a male fidei
q. a bone fidei possessore. Ray.
& Tho. Dana et q. passus e d. n. s.
ex careria rei sue tenet satisfacere.
ex de iniuriis & d. d. a. c. Si
culpa. Tho. & Ray. It? x. q. si
p. s. cooccurrent ad furtu: ut ad
danu aliqd facien ita qd un? n
faceret sic alio q. libz tenet ilo-
lidu. i ad totu danu restituendu
q. usq. sit illi satisfactu itegre. Illo
aut r. staurato p. unu illoz tenet
postea q. libz eoz p. pte sua sa-
tisfacere ei q. totu restituit fm
Tho. Ray. Inno. Hosti. & Alb.
ex de hoici. c. Sicut dignu. puta
cu duo ut p. s. uadut ad furan
aliqd ita q. un? n iret: ut faceret
sic alio: seu cum m. p. ti stipendiarii

bellat iuste, ita qd unus nō face-
ret sic alio p̄cipue ī p̄ncipalibz
Multi q̄siliū p̄stāt ad faciē ex-
tortiones: uel expoliā iuste ali-
quē ciuē ita qd sicut assēsu eorū
nō potuisset fieri: uel posset: oēs
tenēt īsolidū, de h̄ tñ plene hēs
i. 2. pte sū. ti. i. c. 3. Quito nota
qd cū duobz: uel pluribz existētibz
heredibus uelariis: uel raptōis:
si alē scūs ē non soluēdo si un⁹
ē tenēt īsolidū: si p̄ses sūt q̄libz
tenēt p̄ pte sua ad restituendū
q̄ uelarie: & uelariue sūt accep-
ta ab illo. s. uel ad q̄ritatē q̄ p̄-
uenit ad illos de hereditate, nā
oēs res hereditarie obligate sūt
ex d̄ uis. Cōcor. Hosti. Ber. &
Goff. & Io. an. Ad ultra aut q̄
p̄cepit de hereditate p̄dci uelarii
uel raptōis nō tenēt: q̄uis n̄ eēt p̄
illa satisfactū ī totū creditoribus
uelariis: uel rapine. Sexto nota qd
recipiēs a religioso q̄ uolūtātē
superioris sui tenēt illud restitue-
re n̄ ī eēma necitate illud acce-
pit. Ar. i2. q. i. c. Nō dicat. & re-
cipiēs ab ip̄o p̄lato religioso si
ne cāratōnabili: s̄ ex p̄tella: uel
īpitudine tenēt ad restitutionē
monasterio. Filia religiosi etiā
abbatis dotata notabilr d̄ boīs
monasterii tenēt restituere do-
tes: & uir ei⁹ ē si scit h̄: n̄ p̄ mo-
dū elemosie moderate dotasset.

Sed q̄rit utrū oē lucrū qd q̄s te-
cit ex re rapta furata: uel p̄ fen⁹
acq̄sita teneat restituere: uel pau-
peribz erogare. ad h̄ r̄ndet per
distinctionē: aut ei⁹ talis res ē ex
se fructificās q̄ ē sui usu nō q̄su-
miē nec distrabiē, ut ager uinea
plātata pratū dom⁹ iūntum &
h̄i: & de h̄i re d̄z restitui oē lu-
crū ī p̄ceptū fm̄ Tho. & oēs
alios. Aut talis res n̄ ē ex se fru-
ctificās: & ei⁹ usus ē q̄sūptio. ut
granū: uinū: oleū & h̄i: aut di-
stractio. ut pecunia: metalla. Et
circa h̄i res ē t̄plex mod⁹ dicē
di. nā qdā dicunt qd oē lucrū ī
p̄ceptū d̄z restitui: uel paupibz
erogari: q̄a radice infecta null⁹
bon⁹ fruct⁹ seq̄ pōt. ut d̄. i. q.
. i. c. Fertur. Cū ergo radix illi⁹
lucris sit uelariis: uel rapina uidē qd
fruct⁹: uel lucrū exiñ sit īfectū
& obnoxiiū restitutioni: uel ero-
gationi. Alii dicūt qd pecuniam
raptā: uel fenēbrē teneat īdubie
restituere ac ē dāna q̄ passus ē
is qui soluit uelam ex carētia ip̄-
si⁹ pecunie solute: puta q̄a opō-
tuit eū accipere ad uelariis p̄ suis ne-
cessitatibz: uel uendere res suas
m̄to m̄iori p̄tio q̄ ualeret: Lu-
crū tñ p̄ceptū ex pecunia fenē-
bri p̄ licita negocia nō tenēt re-
stituere: uel erogare paupibz
& h̄ tenēt. Tho. 2. 2. q. 78. Ricā.

& Pe. de pa. i. q.

ITEM Q VERITVR V.
trū maifesto ufario pſtate cau
tionē de uſis reſtituen. ſi ad p
ces eius aliqſ fideiubeat p eo
teneat ipe fideiuſſor creditori
bus uſarū: uſ epō. uſ paupibus
ad reſtitutionē oīuz uſarū: extō
taꝝ: & itaꝝ. Ad qđ rñdē
Lau. ū ſupra dicens qđ Lap⁹ cū
pſibz aliis doctōribz determi
uit talē fideiuſſorē non teneri
ultra uires hereditarij pncipaliſ:
ē ſi ſe pncipalē cōſtituiſſet. Et
addit. hāc ē qđſtionē diſputauit
Pau. de leaza. & deſmiavit qđ nō
obligat fideiuſſor ultra faculta
tes uſarii hīto reſpectu ad tēp⁹
cautionis. qā ſi tēpre cautionis pnci
palē erat ſoluēdo: dato ē qđ fa
cultates ſint poſtea exhauste nō
reſtitutione uſarū nec eris aliēi:
ſed p alios mōs fideiuſſor rema
nebit ad oīa obligatus. Iſ eīz ex
ceptio iopie pſit pncipali nō tñ
fideiuſſori: ſed ſi tēpre pncipalē
cautionis nō erat ſoluēdo nō te
net ultra uires pncipales. Idem
tñ Paul⁹ diſtinguit inter fideiu
bētē p cautione & ſe obligatē
ad reſtitutionē uſarū ex alia cā.
In p eīz cāu nō tenet fideiuſſō
ultra uires. qā nec ultra uires re
ſtituere: uſ cauere tenebat pnci
palē. In. 2. cāu ſecus: qā pncipalē

ē obligat⁹ iſolidū: ſz hēat excep
tiones iopie: uſ ſiſe: qđ exceptō
utpote pſonal non dirrigit ad
fideiuſſorē. Itē nota ſm Rycā.
i. q. di. iſ. Q. qui dānificat ali
quē iuſte i ſua libertate. ſ. iu
ſte pcurādo eū redigi i ſuitutē
tenet ſe facere ſuū p eo: ſi nō
pōt eū alr reſtituere libertati:
nō forte taꝝ eēt qđitō pſone qđ h
dānū itulit: qđ notabilr redūda
ret i pīudiciū boni cōmunis: ſin
qđ cāu nō tenet ſe facere ſuū: ſz
tenet ad oē aliud itereſſe ad ar
bitriū boni uiri. Quātūcūqđ qđ
dānificat aliquē i aliis poſſeſſio
nibz nūqđ tenet p reſtitutione
ſe facere ſuū eius: uſ alr⁹: qā ut
dicit. ff. d. reg. iur. Libertas ief
tiabilis reſ ē. Quod autē dicitur
Exo. 22. Si autē non hūerit uñ
reddat uenūdet. Iudiciale pcep
tū fuit uñ mō nō obligat. hille.
Itē ſi qđ ipedit aliquē iuſte ab
officio: uſ bñficio iā obrēto: pu
ta pcurās ſibi auferri ex aliqua
ſiniſtra cā: uſ ſpā tenet ad ſatīſfa
ctionē d toto ſm Tho. & Ricā.
i. q. di. iſ. ſec⁹ ſi iuſte h pcurat:
qā meret pūari ex defectu ſuo.
Sed ſi ipedit a bñficio qđ ſeqñ
do nō tñ ad tñ qđtū ē bñficiū:
ſed ad ābitriū bōi uiri ſz Tho.
& Ricar. qđ itelligeñ uidē qñ h
facit ex odio. uſ malicia. nam ſi

facit .ut sibi: uel amico suo ma-
gis pvideret q̄ illi: puta testor
aliquis uel legae Ti. c. Et ego ro-
go q̄ magis leget mihi: uel cui
dā p̄sone mihi magis dilecte: &
ille sic facit. tal̄ s̄m Pe. de pa. i.
.q. nulli teneat. q̄a nulli autert
ius suū. nā illi nullū ius erat ac-
quisitū: & nemini facit iniuriā q̄
utit iur suo. cuiusq̄ ei licet se alteri
cōm̄dare. ut donet sibi: uel leget
precipue cū idiget .

ITEM Q. VERITVR Vtrū
clerici teneatur restituere illos
fructus q̄s uoluptuose gsumunt
nō faciētes s̄uitiū i eccl̄ia .i. nō
officiantes: uel officiādo . Respō
deo. s̄m Archi. di. q. q. utiq̄ te-
nēt: & h̄ triplici. Prio rōne da-
ti. Scdo rōne sacrilegii. Tertio
rōne odii. Prio ratione dati. nā
illa bona tali eccl̄ie iō data sūt
ut offerāt p̄ces: & sacrificia . p̄
ip̄is q̄ dederunt: & ex residuo
allēt paupes: ad qd̄ facit x̄bum
Hierōymi dicēt. Tibi o s̄cdos
de altario uiuere nō luxuriā p̄-
mittit. di. q. q. s. i. & q̄ h̄ nō fa-
cit ifidelit̄ agit. Scdo rōne sacri-
legii. q̄a defraudant totā eccl̄iā
quā suis p̄cibz & officiis iuuare
dberēt: & ei p̄desse. Vñ Alex.
papa. Ip̄i s̄cdotes p̄ poplō iē-
pellāt: & peccā pp̄i comedūt.
q̄a p̄cibz suis ea delent .i. q. i. c.

Ip̄i. Tertio ratione dubii q̄a p̄-
uocant irā dei q̄ popl̄z. Grego.
Cū is q̄ displicet ad itēdē m̄t-
tit: irati aiūs p̄culdubio ad deū
ra puocat. di. q. q. s. i. Quod ue-
rū est q̄n popl̄s ē in cā malitie
s̄cdot̄. Sed qd̄ si facit s̄uitium
eccl̄ie: sed in mōtali perseue-
rās Respōdo nō uidet teneri d̄
fructibz. & rō ē q̄a ēt mali mi-
nistri orōnes cōm̄es. ut officiū
& misse p̄sūt uiuis & defunctis
s̄m Tho. i. q. s. qd̄ de bonis o-
missis nūqd̄ tenet restaurā to-
tū. Respōdo s̄m Archi. ex q̄li-
tate deberet sibi iungi i p̄nā
si possit: sed nō ē necessariū: sed
i h̄ ē p̄nā arbitraria sicut i aliis
& idē uidet sc̄ire Pe. d̄ pa. i. q.
Q. VANTVM AD TER-
tiū p̄ncipale. i. ū fienda ē resti-
tutio circa h̄ distinguē: q̄a aut
p̄sōa cui fienda ē restitutio sc̄it:
aut iqrēdo sc̄iri pōt: aut oīo iqr̄-
rāt. Si aut sc̄it aut iqrēdo sc̄iri
pōt ip̄e: uel heres ei? ip̄o mor-
tuo i loco ubi facta ē rapia ufa:
uel dānū: si uterq̄ ibi ē: uel ūcūq̄
adiuicem se cōueniūt creditor
& debitō. Si aut alē ē absēs a lo-
co ū facta ē uspatio: uel dānifi-
cario: mittet expensis ei? q̄ se
absētavit de loco Si x̄o ē absēs
cui fienda ē restitutio: puta quia
mutauit dōiciliū mittet sibi rē

ablata: uel pecuniā ipse qui abstulit
expensis illius qui habet restituere.
Si vero abstulit a deo loco is qui
re usupauit ipse suis propriis expensis
transmittet re: uel pecuniā; sicut Hosti.
& Iob. An. Et hoc per tale mo-
dum quod non detegatur peccator:
si peccator est occultus. Ar. 2. q. 1. c.
Si peccauit: uel est potest creditōi
significari precipue: quoniam est mētū
remotus a debitore occulte: uel
manifeste secundum quod expedit: & sicut quod
creditor ordiat: uel de mittenda
illa re: uel resuanda: uel aliter dā-
da: sic agat debitor: & liber erit.
Si autem suo proprio motu re illā de-
stinet seu pecuniā debitō: & in uia
prece: uel auferat sibi: potest ei quod ad
hoc tenere ad satisfaciendū secundum Iob. in
glo. Vnde est si sperat cito uenturus
ad locum potest sibi re suare. Et sicut
Tho. Hosti. Iob. An. in eodem sacra-
deponere: uel alio tuto loco aut si
res est pui ualoris: & creditō dis-
tans mētū: & habundans fuerit. Potest
et secundum Vulg. per aia eius pauperibus
erogari. Si vero ignorat nec pqui-
redo iueniri potest cui restitutio
fieri debet: tunc eroganda est res
ablata: uel pecuniā eius pauperibus pro
aia illius in loco illo ubi facta est usura:
rapia: uel dānum uel in loco in quo ha-
bitat is cui fienda est restitutio: &
hoc ideo quia melius est quod vicini in sen-
tiant comodum quam exxeni: tunc et quia

uisimile est ibi repiri dānum passum.
uel heredem eius. Ita notat Ho-
sti. Iob. An. Et Iob. de Ligna. Vel
saltem fiat talis erogatio ad ar-
bitrium diocesani loci ubi factus est dā-
num: uel rapina secundum Ray. Si tamen com-
mode fieri non posset in dicto lo-
co cum hoc non sit necessarium potest tunc
& dā alibi fieri secundum Vulg. Sed &
beatus Tho. in huiusmodi casu nil dicit
de loco determinato: sed quod per aniam
illius cuius res erat dā pauperibus er-
rogari. Vnde & M. Vgo. per in
utroque iuribus: & frater Clarus dicebat
quod cum pauperes sint. ut unum membrum
in corpore ecclesie. nec ab hac unitate
sequestrantur per locorum distantiam suffi-
cit si restitutio iutorum deest quod
buscūque pauperibus et alterius pui-
cie: quod ubi facta est rapia: uel dānum.
& maxime qui sunt pauperes christi: &
utiles ecclesie dei: & saluti aia-
rum: & ex hoc apparet quod locus non
est de necessitate restitutiois: sed de
congruentia. Idem tenet Fede. de
senis. c. 32. opus sui. Vnde tamen ideo
extorretur per manifestos usurarios:
quod debeant restitui: & in quo loco
& per quem diocesanum habens in. 2. pre-
sum. tit. i. c.

Q. VANVIS ENIM Quod
habetur in isto. §. non pertineat ad
id sed magis ad quod tamen hic notabi-
tur. Queritur utrum fideiussores pos-
sit repetere a debitore usuras

quas p eo soluit creditōi penes
quē p ipō debitore itēssit. ad
qd rñdt Laur. q. lo. An. In que
stione sup mercuriali. i. reglā
Dānū d reg. lu. i. 6. hāc qstionē
explanat nōbilit: & ex ei⁹ deis
ellicie. n. gclusiōes q̄rū. P̄ia est
tal. Nō recipit fideiussor a de
bitor obligationē sciēte; & q̄di
cēte ufas suo solutas debitori:
nec ēē sortē; nec qd aliud iutilit
ipensū. plus ē ei⁹ q̄dicere q̄ nō
q̄sentire. ex de symo. c. Sicut
tuis. Scda gclusio ē. n. repetit d
bitore sciēte; & patiēte: s; non
mandate obligationē fideiussor
ufas: u; i debitū solutas: u; solu
tū creditori: & sibi iputet q̄ se
obtulit. ex de reg. iur. c. Bona fi
des i. 6. repetit tñ sortē i debitū
qd soluit. Tertia conclusio est
nō repetit a debitore sciēte: &
mādate ipz obligari p sorte tñ
fideiussor soluēs ufas. tū qa ties
mādati excessit. tum qa ad illas
obligat⁹ nō erat. Quata gclio
ē nō recipit a debitore fideiuf
sor ufas sciēte; & mādate ipz in
oēz cāuz: u; simpliciter obligari
sue fideiubere. p; qa in gñali
mādato nō icludit in debitū de
q̄ xilimikr i spē nō mādasset. c.
In gñali de reg. iur. i. 6. Quia
gclio ē repetit a debitōr scien
te; & mādate ipz p ufas cū sub

noie sortē icludit eas. ut ē moris
obligari sue fideiubere ipē fid
iussō ufas: q̄tū iuste creder po
tuit illā sortē totū debitū: nec
p̄sumere d̄bit illud debitū sub
noie sortē pmittere. ex de pre
sūp. c. Quia xilimikr. Sexta gclio
ē repetit a debitore sciēte mā
date noiati p ufas fideiuberi
ipē fideiussor creditori solutas
si iurauit illas soluere: & ista ē
cōmuis opī. ex de fideiuf. c. 2.
& ista opī. appbat lo. An. hēt
tñ fideiussor optioēz soluen: u;
absolutionē petēdi sicut hēret
debitō. Septia gclio ē repetit
a debitore ēē noiati mādate p
ufuris fideiuberi ipē fideiussor
ufuras creditori solutas ēē si nō
iurauit creditori illas soluere.
Si ipi fideiussori debitor idēni
tatē iurauit dūmō alias pp pig
ra data: u; aliā cāz debitori fue
rit expediēs ufas solui. c. Perue
nit. ex de fideiuf. Octaua gclio
ē nō repetit a debitore sciēte:
& mādate noiati p ufuris fidei
uberi ipē fideiussor creditori
sponte solutas: si nō iurauit credi
tori illas soluere: nec debitori
idēnitatē. nec expediebat cre
ditori pp pigra data: u; aliā cāz
ipās ufas solui. & h de iur fōi.
S; opinio theologoz q̄m lo.
An. m̄ktum fauet equitati ē q̄

urgeat debitor ad soluen i foro
 sciencie de reg. iur. c. Sciencie. li. 6.
 Nona q̄cio est n̄ repetit a de-
 bitore sciencie: & mādāte noiatiz
 p̄ uis fideiuberi ipe fideiussor
 uis creditor coacte solutas si
 nō iurauerit creditori illas sol-
 uere: nec debitor iurauit fideius-
 sori idēnitatem: nec expediebat
 debitori pp̄ pigra data: uel aliam
 cāz uis solui: si fuit ipe fideius-
 sor i culpa: ut q̄a nō exceptit. se-
 cus si n̄ fuit i culpa. Decia q̄cio
 ē q̄ i oī cāu quo pōt a debitore
 fideiussor uis repetere: debet
 itelligi si nō iuenit fraus p̄sōe
 ad p̄sonā. f. q̄stituēt ob h̄ fide-
 iussorē. ex de p̄uileg. c. Quāto.
 Vnde decia q̄cio ē q̄ i oī cāu q̄ po-
 test a debitore uis repetere: si
 deiussor poterit illas repetere
 a creditore cui soluit. ff. mādāti
 .l. Si fideiussor. §. In oib.
Q VANTVM AD Q uā-
tū. f. p̄ quos d̄z fieri restitutio .
 Prio dicen ē de iēt. Secundo d̄
 cert. Quērit ḡ utrū restitutio
 iētoz debeat fieri p̄ eū q̄ hēt re-
 stituere: uel p̄ aliū cui coiserit.
 aut solū p̄ diocesanū. Respōdeo
 circa h̄ sūt uarie opiones: & ḡrie
 Hosti. sup c. Cū tu de usur. & i
 .c. Cū sit de iude. & i sūma tua;
 de pe. c. si iux finē tenet q̄ un⁹
 de casibz p̄inētibz ad ep̄z ē re-

stitutō male ablatoz iētorum;
 qd̄ ē tenet. Io. An. ex de pe. &
 rei. i. c. Si ep̄us i glo. li. 6. & in
 .c. Pccūz de reg. iur. li. 6. ad qd̄
 uidr̄ facere qd̄ hēt. i. 2. q. i. c. Pre-
 cipi⁹. Addūt ēt aliq̄ q̄ h̄ tenēt
 hāc rōnē. Cū h̄i bona iētra sit
 p̄ aiabz eoz q̄z fuerūt fidr̄ dis-
 pēlāda: ac p̄ ḡns sit ad diuū cul-
 tū eoip̄o; & sustentationē pau-
 p̄ū ordiata. Solus aut̄ ecclesiasti-
 cus p̄latus sit rectō: & modera-
 tor diuini cultus: & pater pau-
 pum: & dispēlator rez diuino
 cultui ordinandarum. ut p̄z. di.
 .86. c. Diuie. & in m̄p̄is aliis. c.
 Ideo fm̄ iudiciū ei⁹ debita iētra
 sūt p̄ eū dispēlāda. Archi. aut̄ i
 qdā questione disputata p̄ eum
 & i rosario. i. q. 5. c. Non sane
 tenet ḡriū: & dicit s̄ntiā. Hosti.
 circa h̄ supradicta eē uerā i cāu
 ū nullus deputatus ē a testatōe
 qui h̄ exeq̄t. ut. i. 2. q. 2. c. De lai-
 cis. Vbi uero ēta p̄sōa deputa-
 ta ē a testatōe illa p̄sōa d̄z exeq̄.
 ut i dicto. c. De laicis. ex de te-
 sta. c. Tua. Imo credo q̄ ipe rap-
 tor. iētra q̄ debēt paupibz ero-
 gari pōt ipe paupibz erogare
 absq̄ licētia: uel auctoritate ep̄i:
 uel alterius iudicis ecclesiastici. ut
 stat colligit i d̄cō. c. Cū tu. Et h̄
 inuit ēt clare. glo. in c. Sicut di-
 gnū q̄ hoici. §. eos. Nec obstat.

.c. Cū sit de iude. p qd probat
Hosti. suā opinionē. Nā illud. c.
loq̃t de iudeo : nō de xp̃iano
cuius actus: ul' disp̃satio meri-
to hētur suspecta ab eccl̃ia quo
ad xp̃ianos, iō iuste : & bñ dicit
ibi f̃m puidētiā diocelani que
suspicio cessat i xp̃iano: & sic n̄
dubito q̃ ep̃us nō hēt se intro-
mittere de talib. Hec archi. lo.
de lig. idē sētit: & post adducit
hāc rōnē. Qui idebitū extorsit
obligatus ē ex maleficio : ul' q̃si
illis qbus extorsit si extant. ap̃
paupib. Et reg̃la hēt q̃ debi-
tor pōt se p absolōnē liberare.
Insti. qbm̃ mo. tol. obligatio p to-
tū. Tu q̃ dicis gr̃iū da mibi cāuz
exp̃ssū q̃ reg̃lāz: nec est uerū q̃
sit i dcō. c. Cū sit. q̃a nō loqtur
i xp̃iāo: s; i iudō. ut dicit Archi.
Hāc opinioez sequitur Pau. Et
Ge. sup cle. i. de puilegiis. Hoc
ē q̃suluerūt. lo. cal. Et Recup̃.
S; dñs Vgo. utriusq̃ iuris pic̃.
Et fr̃ Clar̃. ut hēt i qdā sūm̃la
gcordauerūt in hoc q̃ nullū ius
exp̃ssū h̄ dicit: nec i decretis: nec
alibi: n̄ q̃ ep̃us ē pcurator pau-
pum. Illud v̄o adaptatur quod
pōt pcurare d̄ suo pprio si hz:
ul' de bonis eccl̃ie .i. de fructib.
ul' aliis modis. S; q̃a sacerdotes
simplices sūt ipiti p maiori pte:
ep̃i uero reputāt sufficientes i

sc̃ia, hinc ioleuit q̃ h̄i restitū-
tiones reittūt ad ep̃os. Vñ si q̃
fessor pic̃ sit. & sciat i h̄i suf-
ficiēt q̃sulere: nō ē necesse reit-
tere ad ep̃os. hec ibi. & i hac sē-
tētia ē. lo. mo. Hoc ē inuit In-
no. ex d̄ emuitate eccl̃e. c. Quia
p̃liq̃. Ar. i2. q. 4. c. Si quis rōi
petas. Ad rōnē sup̃ iductā p
alia opinione posset respōderi
q̃ q̃uis ep̃i: & plati sit disp̃sa-
tores rez̃ dataz̃ eccl̃iis: nō tñ
segtur q̃ sit disp̃satores oīuz
q̃ f̃m deū sūt i diuinū cultū: &
i paupes eroganda: s; solū i di-
uinū cultū iā ordiata. ut reddat̃
eccl̃iaz̃ & h̄i. Nā si essent dis-
p̃satores erogādoz̃ oīuz f̃m h̄
essent ēt disp̃satores oīuz sup̃
fluoz̃ q̃ diuites ex diuino p̃cep-
to deberēt paupib. erogare:
qd̄ a nullo q̃cedit. Sed & Tho.
.2. 2. q. 62. Dicit q̃ si ille cui d;̃
fieri restitutio sit oīo ignotus.
debz̃ ei restitui sicut pōt. .i. dā-
do in elemosynas p salute ei
siue sit mortuus siue sit uiuus
p̃missa tamen diligenti inq̃si-
tione ei: & de auctoritate ep̃i
nihil dicit. Scot̃ i. 4. di. i2. dicit
si q̃ras p cuius manus debeant
talia disp̃sari: si icerta. Respō-
deo q̃ nō iueni q̃ necessario sit
determinatus mediator: ista pau-
pibus disp̃sado. Vidē aut̃ mibi

q̄ p̄ seip̄uz cōsilio nihilomin⁹
boni uiri pōt h̄ paupib⁹ erogār.
qa tali mediatori ad dispensā
tribui posset de cuius fidelitate
p̄lumeret: & n̄ sibi approparet
uē in alios usus quēteret q̄ de
beret. Vñ ū lex diuina: uē eccl̄ia.
stica nō ligat sequēda ē rō na
turalis. Illa aut̄ dicta q̄ q̄ teneē
restituere magis h̄ faciat p̄ se q̄
p̄ aliū: nō excludēdo tñ p̄ h̄ q̄si
liū boni uiri sed includendo. hec
Scot⁹. Quidā aliū faciūt circa h̄
distinctionē: v3 q̄tū eorū in q̄bus
q̄petit repetitō. ut furto: rapia:
usura: fraude & h̄i dispensatio
iētorū p̄teat ad ep̄uz. Sed alio
rū ū non q̄petit repetitio: & si
erogatio fienda ē paupib⁹. ut ī
ludo: & iuste acceptis a iudice
p̄ iudicādo: uē a teste p̄ testio:
a meretrice p̄ fornicationē &
h̄i q̄libet p̄ se possit dispēsar:
uē cū q̄silio q̄fessoris. Ego credo
sam opinionē. .f. Archi. & seq̄
ciū oīo uerū: & simplr̄ excepto
uno cāu: v3 iēct publicorū usū
rioz. quē cāuz nō dubito oēs il
los excepisse itēdere. qa ibi ex
p̄esse: & clare ius p̄uidit. ut. f.
p̄ dispositionē diocesani talia ī
certa determinē & dispēsetur.
ex de usur. c. Quāq̄. li. 6. ibi tra
ditur forma de h̄i: de q̄ h̄ēs in
2. pte sū. tit. i. c. In hoc ḡ cāu

62
tñ pōt itelligi illud qd̄ d̄r p̄ ter
tiā opionē. .f. i usis publicis. iē
tis. Et si q̄rat utrū ep̄us possit p̄
sua synodalia h̄ statuer. ut. f. sibi
retineat dispēlationē iēctorū:
& aliis nō possit se itromittere
dicit ī hoc. lo. de lig. sup. c. Cū
sit d̄ usur. qd̄ q̄qd̄ dicit lo. An.
dubiū ē an possit. & lo. cal. i q̄
dā q̄silio dicit exp̄sse q̄ nō pōt.
Vgo. & frater Clarus dicunt q̄
nō pōt ep̄us excōicare de iur̄ sa
ēdotes q̄ se itromittūt de dispē
latione incertorum.

Q VANTVM AD SEcū
dū p̄ q̄s d̄z fieri restitutio cer
torū bonoz. Ad qd̄ rñdetur q̄
p̄ eū q̄ abstulit seu recepit usu
ras seu male ablata pōt ēē & p̄
q̄cūq̄ p̄sonam aliam facere. in
h̄ eiz uera ē reḡla iuris. Qui p̄
alium facit p̄in ē ac si p̄ seip̄m
facere uideat. de reg. iuris. li. 6.
Si tñ uitiū usure furci rapie: uē
alterius dāni ē occp̄tū: & resti
tutō occp̄to mō p̄ se: uē p̄ alium
fienda ē. ut non detegat p̄sona:
.2. q. i. Si peccauerit. Caueat ēē
diligēt qd̄ p̄ aliū facit ita caute
faciat. ut recipiat q̄ d̄z: & nō ille
sibi retineat. qa nō esset p̄ hoc
liberatus: Nec cōfidat de q̄fesso
rib⁹. nec p̄dicatorib⁹: nec q̄stua
riis qui querūt pecunias: non
aiarū salutem: & si is qui rapinā

usq;: uel fraudē fecit nō restituat
cū hērs teneat ad oīa onera dñi
eti inq̃tū sufficiat hereditas: te-
netur & ip̃e facere dictā resti-
tutionē. d. usur. c. Michael: & ea-
dē rōne heres heredis: & sic in
infinitū cū scit ab eis hereditas
obligata ad restitutionē pp̃ usu-
ras: & rapias: & dāna a p̃oib; scā:
& ū non sufficeret hereditas ad
satisfaciē tenēt legatarii: & do-
natarii. q̃a legari: nec donari po-
test alienū. nec excusarēt here-
des sciētes: uel dubitātes: uel me-
rito dubitare debētes ex publi-
ca fama: uel ex scripturis: uel ex
fidi relatu testatorē illicitos se-
cisse q̃ctus: uel usarios: ex h̃ q̃ n̄
lus ponit q̃relā sup̃ hoc: uel po-
stulat aliqd ab eis. ut debitum.
Sed debēt diligētē inquirere ue-
ritatē quā possūt: & si inueniūt
sic eē notificēt: uel notificare fa-
ciant illis qbus d̃bēt se offerē-
tes ad restitutionē: & si nō iue-
nirēt paupib; erogā. ap̃ eēt ī
eis īgrātia crassa q̃ nō excusat.
di. 37. §. si. Et q̃uis defūctis nō
p̃sit illa restitutio si d̃cesserint
īpenitētes p̃dest tñ mō neces-
saria ē ip̃is heredibus. si uolunt
saluari. q̃a nō remittit peccūm
zē. d. reg. iuris li. 6. Si aut̃ licitā
artē exercebat: uel p̃rimonialia
tm̃ hēbat testōr: nec appet ex

fama: uel scriptis de illicitis q̃cti-
bus seu alieno p̃sumere debēt
eū iuste acq̃sisse. q̃a nemo iudi-
cāus ē imemor pp̃rie salutis:
& diuini timoris. i. q. 7. c. Sāci-
mus: & p̃cipue ī mortē arti. Itē
nota q̃ dicit Hosti. in sū. ti. de
usuris q̃ si aliqua honesta p̃sōa.
puta sac̃dos: uel ep̃us tractet int̃
debitorē: & creditorē de satisfā-
faciēdo: & dicat creditori talis
mediator tm̃ faciā tibi reddi si
ex corde residuū reittas: nō de-
cipias me q̃a mediator sū: nec
debitorē cui? anie salutē quero.
& r̃ndet creditor se ex toto cō-
de liberare ip̃uz debitorē. quā
nō dicā ip̃uz liberatū? nō uido:
nec curo q̃lcunq; sit satisfāctū
dūmodo sit satisfāctū ei. Si qui
mouēt ī q̃riū hoc faciūt ī odium
usarioꝝ. Si qs. n. ex alia cā alii
iuriēt. egdē hoc admittet q̃libz
theologus q̃ q̃cordia iter p̃tes
possit tractari: & pars eius qd̃
deberetur ex pacto remitti. ap̃
titulus de trāfactis inutilis esset
& q̃re n̄ idē de usā? Dicē g̃ &
teneñ q̃ p̃recibus possit: uel iul-
su iudicis: uel p̃actione partium
remissio fieri. & sic dicā usariū
absolutū. hec Hosti. Que qdē
itelligo uera eē ī foro q̃ctioso
nō ī foro q̃sciētie. uel ē ī foro
q̃sciētie q̃tū ad ea q̃ dubia essēt

utrū dberēt dari: uł n. qā rōnes
 sūt ad utrāq; pte: uł cū dubium
 ē qđ tū debeat satisfacere pīdam/
 no dato: & ad hoc faciūt rōnes
 quas facit ipe Hosti. Sed ū cer/
 tū: uł clarū ē debitū: uł rōne
 usarū: uł alterius usurpationis:
 n̄ debitor liberaŕ remittat il/
 lud qđ remittit. ē si de mille
 tū decē remitteret si h̄ facit qā
 putat se aŕ residuū non posse
 h̄re nil ualet illā remissio facta
 ē publico pccō qđ ad aīaz. Vñ cū
 mercator ifortunia passus: fallit
 & occētat mŕta de bonis suis
 mobilibz. ut nō pueniāt ad ma/
 nus creditorū: & querit qposi/
 tionē cū eis de mīori q̄titate qđ
 debeat. puta quēit rīdere sin/
 gulis creditoribz ad rōnē. i. q. so/
 lidoz p libra. cū tñ posset totū
 dare: uł cedere boīs: cui qposi/
 tioni assētiunt creditores: & ita
 recipiētes liberāt eū de residuo:
 cū illi nō sponte: sed coacte se/
 cerit illā reissio: uolentes illa
 pte poti⁹ careŕ qđ toto: qnimo
 & si cedret boīs totaŕ nihil si/
 bi refuādo: & nō sufficiūt bona
 illa ad satisfaciē: si postea pue/
 nerit ad piguiorē fortunā tenē
 d̄ residuo. d̄ solutiōe. c. Odoad⁹.
DE DAMNIS DATIS Tē
 pore guerre adiuicē inter ciui/
 tates qūo: & per quos pōt fieri

restitutio qñ faciūt pactū cum
 etis pactis: & caplis. Nota qđ in
 qđā sūmula sic dicit qđ quis sint
 pupilli mŕti: & absentes q non
 assētiūt: & forte ē aliqđ dicit
 ex puectis q receperūt dāna i/
 iuste: nec eis ē satisfactū nihilo/
 minus tñ est bonū pacis: q qui
 hnt rēpublicā gerere possūt cū
 q̄sensu maioris ptis. subiectorū
 sibi pactis pacis subdere & lici/
 te relaxare iuicē dāna data: & si
 fiat relaxatio p̄dicta tenet: & ua/
 let. Nā & hoc mō pnt ē pro
 bono reipublice sibi talias ipo/
 nere & h̄i q̄s gabellas uocant.
 De bonis uero clericorū: & reli/
 giosorum nō pnt laici facere re/
 laxationē. qā nō sunt eorū foro
 subditi: nec d̄ boīs ecclesiasticis p/
 mittit eis aliqđ dispositio. ut di.
 .96. Bñ pnt tñ hoc facere p̄lati
 sp̄uales terrarum adinuicem de
 q̄sensu: & quētiētia clericorū & re/
 ligiosorū q dāna receperūt i gu/
 erra. Hanc autē relaxationē quo
 ad laicos: uł clericos itelligas de
 dānis dat̄ de rebus q̄suptis. nā
 res extātes. ut equos pannos &
 h̄i q hnt: & sciūt sua non esse.
 utputa qā bellū iustū non fuit.
 ex pte suorū: uł si iustum ab his
 acceperūt a qb non poterant.
 ipa tenere nō possūt. uñ si dños
 p̄prios iuenire pnt eis redder

tenentur. al si non inueniunt.
pauperibus erogare.

IDEM VIDETVR DICEN
dū si de iustitia belli dubitatur.
nā ubi clare bellū iustū ē. res ac
cepte efficiūt capientiū. di. i. c.
lus militare. q̄ tñ debent inter
eos p̄portionabilr distribui p̄
duces belli. ut. 23. q. 5. c. Dicat. n.
p̄ publicū edictū datū sit uni
cuiq̄ qd capit. Paupum aut ino
cētū nō uidr tūtū bona auferre
cū sit sic culpa. n̄ subit cā: cū sit
aliquis pūniendus. de reg. iuris
li. 6. Pena tñ t̄p̄rali frequē pu
nicur unus p̄ alcerō diuersis de
causis. ut. i. q. 4.

DE TVTORIBVS CVRA
toribz negociorū aliorū gestori
bus filustamibz & h̄i q̄ extōse
rūt usas: ul̄ fecerūt rapias: frau
des: & dāna noīe alieno. i. p̄ pu
pillis patronis: ul̄ p̄ribus suis:
nil tñ eorū puenit ad eos: sed ad
pupillos dños: ul̄ p̄res eorū: que
ritur utrū p̄ eos possit & dbeat
fieri restitutio ipsis pupillz: ul̄
p̄ribus seu dñis nesciētibz: &
iuris de bonis eorū ad quos p̄
uenerūt talr extorta. Respōdo
dicūt qdā idistictē q̄ sic i foro
q̄scientie: dūmodo nō imineat
in piculū uite q̄scientie: ul̄ fame
si dephēderetur aut scādālū se
q̄tur: puta qā aliq̄s creditur fura

tus fuisse illa q̄ inōcēs ē & h̄i.
tales eiz ut dicūt illi nō querūt
furtū occulte illa recipiētes: cū
pecunia fructus: ul̄ p̄ rapias: &
fraudes h̄ita nō sint eorum. Et
rō est cū p̄ efficacē cāz p̄dcōz. i.
tutorum: curatorū & h̄i: & p̄ i
termediū illoz tale iustū lucrū
deuenerit ad manus pupilloz:
patronorū: ul̄ patrū: & ad resti
tutionē sic obligati isti media
tores iustū eē uidr. ut q̄ cā illoz
iuste ablata sūt. nūc iuste lūiaz
hēat illa satisfacere. ne ipi de
pprio satisfacere teneāt. ar. ad h̄
de reg. iuris. Vbi dicit Chryso.
Ois res p̄ q̄scūq̄ cās q̄hitur per
easde dissoluitur: p̄p̄ea ad hoc
agen p̄dē tenentur. & i b̄ ge
rūt utilē curā sui: & illoz qui i
iuste detinēt aliena. Alii aut p̄
fectius: & equis rudent p̄ disti
ctionē v3 qā aut tales adhuc ha
bent i manibus administratiōē
rerū illoz aut nō. & i p̄mō cāu
pnt: & debent restituere de bo
nis illoz ad q̄s puenit lucrū: qd
hnt p̄manibus si nolūt remāer
ipi obligati ad satisfaciē d̄ suo.
Et hoc siue occulte siue manife
ste cū sufficiēti cautela. ut ab
ipsis nō possit postea repeti. Et
ad h̄ uidr facere rō p̄me opibz
cū regla illa. Ois res. Si aut n̄
hnt amplius administratiōē

tūc subdistinguedū ē. q̄a aut pre-
dicti tutores: pcuratores & h²i
non pnt illa restituere de suo:
puta q̄a paupes sūt: aut pnt. &
si non pnt sufficit q̄ denūcient
pncipalibus p q̄b fecerūt usas
fraudes & h²i. si igrāt q̄uo fece-
rūt p eis talia illicita lucra que
ad eos deuenerūt. uñ & obliga-
ti sūt ad restitutionē. & si non
satisfaciūt ipi pncipales hēant p-
positū satisfaciēdi de suo cū po-
terūt. Ad accipiē aut occp̄te a
predictis ad hoc nō tenētur: nec
debēt. & rō ē q̄a quo ad se ex-
cusati sūt a restitutione rōne i-
potētie. ut. i. q. 6. c. Si res. q̄
ad illos p quib fecerūt usuras:
uñ fraudes auferēdo ab eis occp̄-
te: p b nō puidēt saluti eorum
cū remaneāt obligati i gsciētia
ex q̄ sciunt talia fore facta: nec
uelit satisfacere: & sic nō dissol-
uitur peccūz: uñ obligatio q̄ ad
estimationē eorū. Sed nec pōt
quis a puata psona cogi ad resti-
tutōnē male ablatoz n p iudicē
ecclesiasticū: uñ ciuile nec uidē bñ
posse excusari a furto cū q̄ctet
rē alienā iuito dño: cum in usa
trāsserat dñiuz. p b ēt se expoīe
mptis picp̄is. Si aut tales media-
tores de q̄b dictū ē pnt resti-
tuere cū illi ad q̄s extōta puene-
runt nolūt restituere q̄ pncipa-

liter obligāt. pnt potere hui²r
nō p coactionē: uñ fraudē a cre-
ditoribus usaz: uñ fraudū reit-
sionē: cū penes eos nō remāse-
rit pecunia fenebris: & illi q̄ eā
habuerunt remaneāt pncipalr
obligati. q̄a remissione obtēta
libere: & sponte amplius nō te-
nebūt. sed tm pncipalis. n̄ & eis
fieret reissio. Q̄ si remissionē
facere nō uellēt teneēt satisfacere
de suo: & tūc usq̄ ad q̄ritatem
solutam p illis poterūt occp̄te
accipe de bonis eorū: si ap̄ p ui-
am iudicii habere non possunt
ita tñ q̄ nō sequatur scādalum:
uñ piculum que sēp uitāda sūt.
Vbi aut mediator talis sic satisfe-
cit: d̄z p aliquē mōuz cautū de-
clarare illi qui sciebat se obliga-
tū ad illud ampli² nō teneri. ut
puta si dicat se nō curare ab eo
illa recuperare q̄si ac si donasset:
Vñ declarare heredibus suis: q̄
nō recipiāt a tali psona aliqd.
ut debitū p tali cā & h²i. Bōa
eiz fides n̄ patitur. ut semel ex-
actū bis exigat. de. reg. iu. li. 6.
Q̄ VANTVM AD Quin-
tum. l. cui fiēda ē restitutio seu
datio rei ablata: uñ ap̄ illicite ac-
q̄site. Pro fūdāmēto notāda ē
distictio quā ponit Tho. 2. 2.
q̄ 32. dicēs. Trip̄l^r pōt aliquid
esse acq̄sitū. Vno mō q̄a id q̄d

acquiratur illicite. debet ei a quo
acq̃sitū extortū. est: & siue non
transferrat dñiuz illius rei i acci
pietē ut i furto & rapina siue
trāsferatur. ut i usura. tñ q̃petit
repetitio. Scdo mō dñr aliquid
illicite acq̃sitū: ita q̃ ille qui illi
cite acq̃siuit: n̄ pōt illud retier:
nec tñ debetur illi a q̃ acq̃siuit:
qa ille q̃ iustitiā dedit: & ille q̃
iustitiā accepit. ut i symonia &
similibus i q̃b̄ ip̄a datio: & ac
ceptio ē q̃ legē. Tercio mō dñr
illicite acq̃sire. nō q̃ ip̄a acq̃si
tio sit illicita: s̄ illd̄ ex q̃ acq̃rit.
ē illicitū: ex q̃ trāsferret dñiū:
nec q̃petit repetitio. ut i mere
tricio & h̄i. Nā meretrix tur
piter agit: & q̃ legē dei fornicā
do: s̄ ip̄a acq̃sitiō: uł datio pe
cunie p̄ h̄i illicitis nō ē illicita
nec q̃ legē dei: & hoc p̄pe dicit
turpe lucrū. De illicitis q̃ isto
tercio mō acq̃sitis s̄m Tho. &
Ray. pōt dāi elemosyna: & po
test et̄ retieri n̄ supflū p̄ frau
dē. uł dolū m̄fieri extorsit. qa
illud esset restituendū. & ad hoc
prinē lucra facta ex h̄istriona
tu illicito: ex duello: ex tornea
mēto: ex s̄ctis sc̄is de floribus:
& aliis h̄i quorū usus ē cōmūē
ad lasciuiam: ex decisiis factis ex
mathematica: seu arte diuato
ria ex luc̄ negociāis aduocatōis

uł medicie i cāu n̄ q̃cesso q̃ ad
cl̄icos. i his dixer̄. aliq̃ n̄ posse
fieri elēosyna. qa ut dñr. Thob.
Honora deū de tua substantia
& iterū honora deū de tuis iu
stis laboribus. &. i. q. q. c. Ele
mosyna. &. i. q. i. Nō ē putāda.
Sed hoc nō ē uerū s̄m Tho. &
Ray. & alios coiter. Predcā aut
cap̄a allegata hoc intendūt. q̃
nō licet dare elemosynā de ma
le acq̃sitis. q̃ s̄ debēt et̄is p̄lois
restitui: uł q̃ non d̄z aliq̃ aliqd̄
facere illicitū. ut det elemosinā.
Et q̃uis qdā distigant. ut dicit
Vul. q̃ i his q̃ prohibita sūt. qa
mala: & nō puniūt a iur̄ n̄ isaia.
ut meretriciū dueliū: & h̄i talia
possūt retieri. Sed q̃ mala sunt
qa phibita a iur̄. ut cornemēta:
negociatio. q̃ ad cl̄icos & h̄i. &
alia nō p̄nt retieri ad usū suū:
sed debēt paupibus erogari. s̄
h̄ destit̄ō uideat̄ eē p̄babil: tñ
qa pene sūt restrigēde n̄. apliā
de: & q̃ nimis emūgit ellicit s̄a
guinē. Ber. Credo q̃ i p̄dcis. oī
bus casibus: & silibus bonū ē: &
salūbre q̃ peitens iducat̄ ad ex
rogañ paupibus: nō tñ cogēd̄
ad h̄ nec si non uelit i h̄ ē iudi
cād̄ nō eē i statu salutis: si non
uelit h̄i penitētiā agere: uł ac
cipere. s̄. q̃ h̄i lucra paupibus
errogat. n̄i cāibus a iur̄ exp̄ssis

ut in symonia. Et idē de eo qđ
datur iudici ad corrūpē eum
& h²i ut ifra dicet. Scđz g̃ Tho.
Vul. Ray. & Inno. de h²i debet
dari elemofia debito honesta-
tis & q̃sili: nō debito necessita-
tis salutis: & sic intelligit illud
.iq. q. q. Qui hētis. Nō ē g̃ illā
acceptū sic restituē ei a q̃ ac-
ceptū ē. q̃a i turpi cā melior ē
gditio possidentis. ff. de condi.
obli. causam.

DE ILLICITE ACQ VI-
sitis s̃o mō ṽz cum illud sic ac-
q̃sitū n̄ debetur ei a q̃ est sic ac-
q̃sitū. nec tñ acq̃rens pōt p se
retinere. Illud pōt & d̃z de ne-
cessitate salutis nō solū de cōsi-
lio & honestate paupibus erro-
gari: & h²i rō ē s̃m Tho. 2. 2.
.q. 62. quia ip̃a datō & acceptō
ē lege phibita. ut in symonia.
Quidā tñ extēdūt istū s̃m mo-
dū ad oē lucrū in quo coititur
pecūz i dāte: & recipiēte nō so-
lū i symonia: s̃z ēt in pecunia
accepta ex adulterio: & p usā
cū quis accipit mutuū sic cā rō-
nali: puta ut āplius dicit: & iñ
soluit usurā. Illā usurā ut dicunt
q̃ accipit retiere nō pōt: nec tñ
ei d̃z reddere qui dedit. q̃a t̃p̃it
opat̃ ē: dādo mutuū ei quē no-
uerat nō idigere. Sed Tho. n̄
dicit hoc. Sed cū datio ē g̃ legē.

In dcō aut cāu datio pecunie p
mutuo n̄ ē peccūz: s̃z accipe illo
mō usāio mutuū ē peccūz q̃a dat
illi occasionem mali. Vñ licet
peccet mortāl̃ sic mutuū acci-
piēdo d̃z tñ poti⁹ reddere illi a
q̃ accepit q̃ paupibus errogar̃:
n̄ ubi nō iueniret ille a q̃ acce-
pit: ul̃ ēt si uellet illā usurā red-
dere non usario: s̃z his a quib⁹
extorsit ip̃e usarius usas p eo
satisfaciēdo p illa parte. Et tūc
debz usario significare ne itēz
illi restituat. & p̃cipue debz h̃
facere cum l̃n̄ia ep̃i. ut si dictus
usurarius uellet ab eo repetere
ep̃us cogat illū desistere a repe-
titione: & ex q̃ utik̃ gestū est
negocium ratū h̃re d̃z: non tñ
tenetur ad h̃. s̃. iqrere: ul̃ dare
his quibus debitor ē usarius: s̃z
sufficit q̃ restituat a q̃ accepit.
paupib⁹ aut erogare nō debz.
cū nouit eū a q̃ accepit. & pōt
ei dā. qđ expresse oñdit Aug.
dicēs Nolite facere elemosynas
de fenore & usis. iq. q. 5. Nam
cū datur paupibus qđ debetur
ēte p̃sone nō liberatur a restitu-
tionis obligatione ad illā p̃sōz.
ut hēt eā de hoic. c. Sicut di-
gnū circa finē: s̃z i symonia ip̃a
datio & acceptio pecunie ē p̃-
hibita. Vñ d̃r. i. q. i. c. Anathēa
dāti anathema accipiēti. & idō

nec sibi retineri ualet: nec illi red-
dere qui dedit: s; debz de neces-
sitate salutis paupib; erogare
si pōt: u; illi ecclie i cuius iuriā
data ē pecunia applicari: u; a p-
puideri put hēs i. 2 pte sū. ti. i.
c. i. Si p- in iudicio p-hibitū est
iudici: u; assessori cū hnt etum
salariū accipere aliqd a p-ib; p-
iudicādo: u; nō iudicādo: u; iudi-
cādo bñ u; malē. & testi ē p-
bitū accipere p- testimonio ferē-
do. Vñ Aug. lō nō debet uen-
dere iudex iustū iudiciū: aut te-
stis uerū testimoniū. qā uēdit ad-
uocat? iustū patrociniū: & iuris
cōsultus uerū cōsiliū. Illi eīz in
utrāq; pte ad examen adhibēt.
isti ex una pte q̄sistūt. i. q. q. c.
c. Nō sūt. Quod ḡ recipit iudex
p- bñ: u; testis p- se retinere nō
pōt: s; dz illi restitui qui dedit.
Si iuste dedit. puta ut iuste iudi-
cāret intendens redimere qdā
modo uexationē suā. Vñ Aug. i
dō. c. Nō sane. Ille solet male
sibi ablatā pecuniā repetere. q
iustū iudiciū emit qm uenale eē
nō debuit. S; si pecunia data fu-
it iudici ad eū corrūpeñ: u; te-
sti ad fām testimoniū diceñ: u;
alicui ad falso accusāñ: u; aduo-
cato ad iuste aduocāñ: illi dato-
ri reddi nō dz qā turpiter addit.
nec sibi retinere debet: s; pau-

peribus elargiri. u; illi in casu
iuriā data ē: & p- p- si ex b. a.
misisset iustā cāz. hnt h in dō
c. Nō sane. prout ibi notat. lo.
An. & Arch. & ii. q. 3. c. Qui
recte. & Inno. ex de emu. ecclie
c. Quia p- Ray. & Hosti. in
sūm. Si p- inferiores officiales ut
nūci missi: & bñ si aliqd extō-
quent p- iprobitatē. ut denariū
paruū: & bñ tenētur paupibus
erogare: & h ubi certū salariū
fēciūt. ut dicit glb. ille. Nō sūt.
Nā cū salariū sufficiens recipiūt.
si q extorquent debēt restitueri
si ē qd notabile. & idē uidet di-
cen de notariis cāerariis: & bñ
q officio suo exigūt aliqd a p-
nis. Si eīz hnt sufficiens salariū
tenentur ad restitutionē eorū q
accipiūt: nec uidet excusare q̄sue-
tudo cū sit irrōnabīl. ar. 23. q. i.
c. Militare: u; paupibus erro-
gare: si de facili pōt iueniri. Si
uero salariū nō hēret: u; nō suffi-
ciēs: credo q̄ q̄suetudo excusaret
qā nemo cogitur suis stipendiis
militare. ar. Insup de his qui
accipiūt pecuniā ab accusati: u;
i carceratis: añ q̄ pferatur sūtia
q̄ eos ut tēcedāt p- eis: & liberēt.
Sciēdū q̄ si accusati: u; i carce-
ra ti sunt culpabiles uñ & merito
q̄demnādi illā pecuniā: nec red-
dere debent datorib; qā t̄piter

dederūt: nec sibi retinere pnt
 qa turpiter acceperūt ipedien
 tes iustitiā: s; debent pauperib;
 erogari. ar. i. q. q. c. Qui hētis.
 Si uero sūt inocētes: & ad re/
 dimēdā suā uexationē dederūt:
 & pcurādā sui liberationē: si in/
 tercessores eorū sūt officiales sa/
 lariati a pecuniā p h receptā
 reddere debēt: u; paupibus er/
 rogare: n̄ data fuisset p mōuz
 doni: & liberalitatis: & p̄cipue
 post liberationē. qa tūc retieri
 posset. ar. i. q. 2. c. Sicut epus: &
 s; si intercessores n̄ sūt officia/
 les salariati: s; puate p̄sone labo/
 rādo pro h; iusta liberatione
 iuste faciūt: & q̄ eis datur iuste
 retinere ualēt. Itē de pecunia
 data p adulterio coisso: u; coit/
 tēdo. q̄uis quidā dicāt q̄ d; da/
 ri nō ei qui dedit: nec sibi reti/
 neri sed ei dari i cuius iuriam
 data ē. s. marito. si uxor ei; cois/
 sit adulteriū ex q̄ pecuniā hūit
 uidetur q̄ p̄tius debeat paupi/
 bus erogari. n̄ ille maritus eē
 paup. qa pp paupertatem poslee
 ē q̄fessor ipi mulieri tāq̄ pau/
 peri dimittere: & s; de uiro
 cōmittēte adulteriū q̄ ad uxore
 caste uiuētē: & uidet eē in h; i
 quasi idē ius: sicut & i turpi luc/
 ut i meretricio: qd̄ ē p̄t retie/
 ri sic acq̄litū: n̄ q̄ leges phibēt

adulteria: & puniūt. non autē si/
 plicē fornicationē: & meretri/
 cia. Nihilominus de pecunia da/
 ta p adulterio nil statuūt. sicut
 de pecunia symoiaca: & ap h; i:
 uñ paupibus erogari potius i/
 ducendi sūt. i. q. q. c. Nō sane.
DE ACQ VISITIS p ludos
 fōtune ex illos cāus i qb; d; aq/
 sitū p h; i iustitui d̄bēt paupib;
 erogari. q̄nq̄ ēt posset sibi re/
 tinere. S; de h; eo. li. ci. i.

DE ILLICITE ACQ VI
 sitis p mō. i. cū debet illud acq/
 sitū ei a quo acq̄sitū est ut i fur/
 to: rapina: usura & h; i: Regla
 ē q̄ h; i sūt restituēda spoliatis:
 siue sit dñi illarum rerū: siue ad
 eos spectet rē non fuisse ablata
 ut accidit i pigre deposito cō/
 modato & h; i. l; ei; tales q̄ hnt
 pigra deposita & h; i nō sit do/
 mini illarū rerū. tñ ex honesta
 cā illa tenent. iō his debēt resti/
 tui talia ablata nō dñis iparum
 rerū. & sic itelligo illud .3. q. i.
 .c. Reintegrāda sūt oīa spoliatis.
 ex de resti. spoli. p totum. Si
 aut res ablata ē ab eo qui iuste
 hūerat puta p furtū: u; p rapi/
 nā restituēda ē dño illius rei: n̄
 illi furatōi: q̄uis at malefaceret
 talē restituēdo furatōia a q̄ ip̄e
 accepit: & nō dño rei ipi; quē
 nouit: tñ s̄m Vber. liberatus ē

ab obligatione restitutionis quia
reposuit rem in pristinum statum: &
gradum. Quidam tamen dicunt quod illud
quod acquiritur ex usura mentali tamen non
debet illi restitui quia dedit: quia a
se uoluntarie abdicauit: nec tamen
sibi debet retinere, quia contra legem ac
cepit, ex de usuris, c. Consuluit: sed
dicitur pauperibus erogari, ar. c. Sicut
dignum, ex de hominibus, de usuris, c.
Cum tu. Sed ista iura inducta
uidentur esse contra tale opus, nam ibi dicitur
quod debet ablata restitui eis quibus
fuerunt si reperiuntur: uel eorum heredi-
bus: nec aliquid ius: nec aliquis
doctor sollemnis facit istam distinc-
tionem inter usum mentalem & pa-
stionalem, ut prima debeat restitui
ei quod dedit: secunda autem non: sed pauperi-
bus erogari. Sed sicut idem dicitur
Aug. de acceptis per furtum
& rapinam quod debet restitui: non
dari pauperibus sic ingens. Qui
ergo ius societatis humane: furtis:
rapinis: inuasionibus: oppressionibus
aliquod abstulerunt reddenda potius
quam donanda censemur exemplo
Zachei, iq. q. 3. c. Non sane, ita
& idem dicitur idem de usuris. No-
lite elemosynas facere de usuris
, q. ea, quasi dicat heredes reddenda sunt
non pauperibus data. Cum, si inueniuntur
quod dederunt ipsas usuras. Et cum dicitur
quod qui dedit usuras uoluntarie illud
a se abdicauit. Respondetur quod si dedit ex

liberalitate: & per modum doni neque
est: & tunc recipiens heres sciens non
tenetur restituere: nec pauperibus
dare. Sed si dedit ratione mutui
principalem non abdicauit illud uo-
luntarie: supple sed condonate ne
mutuans reputaret se grauatum:
& istum in gratum: & sic alia uice non
inueniret mutuum. & ideo sibi debet
restitui usura. Si autem nil accepit
ultra sortem quis heres non intenderet
in nullo tenetur nec illi: nec pau-
peribus.

PRO HUIUSMODI AVTEM
maiori declaratione sciendum quod in
re quod debet restitui se aliquis tri-
pliciter potest habere, quia autem est uerus
dominus: aut heres eius: aut solus est dis-
pensator circa ipsam rem: & in primo casu
cum, si, est uerus dominus rei ablata debet
sibi restitui si potest, 3. q. i. c. Reite
granda & fere per totam questionem.
Et hoc in iusto bello: uel iusto
edicto ipsi: uel ecclesiastico ille
cui res sublata est praestet iuramentum re-
habendi simpliciter: uel ad tempus, nam
cum contingeret heres puta quia tunc heres
eticus condonatus est dominus rei: uel de
crimine lese maiestatem quietus in
quibus casibus omnia consueuerunt, post se-
tentiam super heres non sibi: sed fisco de-
bent omnia sua applicari, ex de heredi-
tate, c. Excommunicam. Insuper
si dominus rei ablata non habet admi-
strationem bonorum suorum, ut

pupillus d³ illud reddi tutori:
 u^l curatori. In. 2. uero cāu. .f. cū
 legitimus heres est sibi debet
 ablata restitui: sed cum talis disti-
 ctione s^m Ray. quia si heredes
 sūt p^{er}es unicuiq^{ue} s^m p^{ro}portio-
 nes sue hereditarie p^{er}is restitui-
 endū ē. Si aut heres i aliqua de-
 terminata quāritate q^{ui}stitutus sit.
 puta i. c. u^l i domo & non plus
 tūc restitutio nō fiet heredi: s^{ed}
 illi u^l illis q^{ui}b^{us} testator coisit
 dispēlationē bonorū suorū. Si
 x^o defunctus in morte sua: oīa
 bona sua legauit pauperibus: &
 piis locis q^{ui}b^{us} illa legata sunt ac-
 q^{ui}rit ius i bonis defuncti p^{re}sentibus:
 & futuris. uⁿ & eis debet r^{est}itui.
 In. 3. cāu. .f. cū est dispēlator rex
 ut epi & alii p^{re}lati eccl^{esi}arū: & gu-
 bernatores hospitaliū ē distigu-
 endū. q^{ui}a cū dāt aliqua aliis: aut
 dant de reb^{us} suis p^{ro}priis puta pa-
 trimonialib^{us}: u^l p^{ro} industriā acq^{ui}sitis
 sicut scripture doctrine. & h^{oc} i
 & de h^{oc} i dādo q^{ui}b^{us}cuq^{ue} ē ma-
 lis ut meretricibus & histioni-
 bus: q^{ui}s grauit^{er} peccet. ut il-
 lud. 88. di. c. Donare. tñ nō tenet
 ad restitutionē: nec illi q^{ui} h^{oc} i re-
 ciipiūt ab eis s^m Ray. & Vlri.
 aut dāt de fructib^{us} eccl^{esi}arū suarū
 & locorū p^{ro}p^{ri}orū ad m^{ul}ta eorū: seu
 usū sp^{irit}ualē deputatis: & tūc etiā
 male utēdo & dādo male faciūt

C. 7.
 nō tñ tenet ad restitutionē ip^si
 nec q^{ui} recipiūt ab eis: nō recipient
 p^{er} extorsiones fraudes: & uiolē-
 tias: & h^{oc} i tūc teneret. & h^{oc} s^m
 Tho. 2. 2. q. 189. Et s^{ed} Vlri. Aut
 dāt de bonis eccl^{esi}e deputatis ad
 cultū diuinū u^l .c. Distribuēdis
 aut pauperibus erogādis sp^{irit}ual^{iter}:
 u^l cū ē multipliciter coitūtur
 dispēlationi sue sine disti^{ct}ione
 sibi deputatorum ad uitam ab
 aliis: & tūc si dāt cā necessitatis
 seu eleosyne bñfaciūt: nec ip^si
 tenet: nec q^{ui} recipiūt ad restitu-
 endū: nō darēt de his q^{ui} sūt disti-
 ctē deputata c^{on}scis. q^{ui}a tunc te-
 nent eis d^{ed} eo q^{ui}d abstulit ab eis:
 q^{ui}a nō dāda ē elemosyna de aliēo
 .i. q. q. c. Neq^{ue}. Si dant p^{ro}sonis
 honestis p^{ro} p^{ro}cinio & labore
 quē ip^si eccl^{esi}is ē laudabil^{iter}
 faciūt s^m q^{ui}ritatē laboris & in-
 dustrie. Eccl^{esi}asticis .n. utilita-
 tibus fruientes eccl^{esi}astica op^{er}a
 remuneratione gaudere .i. 2. q.
 .2. c. Quicūq^{ue}. Nec g^o p^{re}lati dan-
 tes: nec recipiētes p^{ro} h^{oc} i tenet
 i aliq^{ui} restituere. Sed si dāt rōne
 p^{er}etelle cū tñ nō idigeāt: u^l cā fa-
 uoris hūani erga p^{ri}ncipes nō fa-
 ceret ad redimendā uexationē
 q^{ui} ad tyrannos & similes: u^l dat
 cā turpitudis. ut meretricibus:
 & h^{oc} i tenet ad restituē q^{ui} sic
 male dederūt. nō q^{ui}dē de bonis

ecclie: s; d bonis primoialibus
si hēt: u; p idustriā acq̄sitis. Illi
ē t qui sic talia q̄ aliis debebāt
male accipiūt: tenēt restituere
n̄ ipe qui dedit satisfeciss; . Tho.
ū s; debent aut dare: u; successor
eius qui dedit: u; i utilitatē ec
clie quētere cū lñia supioris: u;
paupib; erogare si illa paupib;
debebāt. Qui aut recipiūt a re
ligiosis pp̄ iustā cāz: u; sic lñia
supioris debēt restituere plato
ipi? monasterii: u; quētus: u; al
i utilitatē monasterii quētere:
u; expendere p̄cipue si ipe pla
tus fuit q̄ male dedit. In oī aut
cāu ex supradcis debz fieri ita q̄
pccūz qd ē occultū n̄ maifestet.
& ita q̄ nō sequatur maius ican
dalu. ar. di. 13. c. Duo. Qui at te
nentur alicui ecclie: u; loco pio
debēt illud dāe gubernatori seu
rectori eius loci: n̄ ille rector n̄
hēret iustū titulū: s; u; patū: u;
pbabilr credatur male usurum
tūc eiz posset i utilitatē illi? lo
ci quēti: u; successorī reuare.
Q VANTVM AD SEXtū
.i. cur sit fiēda restitutō. Ad hoc
beatus Tho. 2. 2. q. 62. assignat
rōnē: v; q̄ restitutio ē actus iu
sticie. ad iusticiā aut hñdā: & ex
ercendā q̄libz tenet. Consistit
aut iusticia i quadā eq̄litate que
colliē p usurpationē: & detētio

nē aliene rei: & reparari nō pot
n̄ p iteratā dationem: seu p assi
gnationē rei ei cuius erat si pōt
& iō tenetur restituere. S; nota
q̄ sicut q̄libz q̄ ē sui iuris pōt do
nare rē suā: ita pōt ēt remittere
rē sibi debitā gratis: & relaxare
suo debitori: q̄ remissio siue do
natio libere facta sine fraude: &
coactione postq̄ facta ē p peni
tētiā non pōt reuocari. ut dicit
Ray. ar. 7. q. i. c. Quā piculosū.
S; scien q̄ illi q̄ ponūt se i ma
nibus creditorū pmittēdo: seu
offerēdo se ad dān qd peterēt:
rogātes tū q̄ totū: u; p̄tē dittāt
sed n̄ itēdūt restituere: Imo spe
rant q̄ p nihilo: u; modico qe
tabunt al nō se ponerēt i ma
nibus eorū. a pccō quidē rapine
usure seu alterius male usurpa
tionis nō sūt absoluti. q̄ pccūz:
p penitētiā: & q̄fessionē dimit
titur: quā illi uerā nō hñt. Sed
ut rū absoluti sint a debito seu
obligatiōe restituēn: destiguen
fm Egidiu in 3l3. q̄ si creditor
ppria uoluntate: & liberalitate
dimisit: & donauit nō curans q̄
debitor itenderet. nō tenet ipe
debitor amplius restituere si h
ei clare q̄stat. Secus aut si credi
tor deceptus: u; coactus: u; des
patus. i. q̄ nunq̄ spabat se illud
debitū ab eo posse hñe: u; non

posse hñe totum: & idō potius
uoluit habere partem. q̄ nihil
dubitans ne nihil hñet si totum
uellet hñe. Tap. n. reissio nō ua-
let & adhuc obligat ad restitu-
endū. Sed q̄a hec materia ē mlt̄
tū utilis & necessaria sciri & ī
frequēti practica. iō seriosius &
plenius tractāda: & qd sciat do-
cto. ī b̄ referēdū. Cum ḡ q̄ritur
utrū ufario: uel cuiuslibz alii q̄ hñt
aliēna sufficiat ī foro q̄scie reif-
sio sibi facta ab his a q̄b extor-
sit ufus: uel alia male ablata: uel
ab heredibus eoz si illi n̄ uiuūt
rñdētur diuersimode a diuersis.
ut ī. §. sequētibz. Girat. de senis
assit q̄ hñs male ablata n̄ red-
dat aut sufficiētē faciat cautionē
nō pōt liberari a sua obligatio-
ne p̄ aliū mōdū: cū pōt aliq̄ mō
restituere. nec eiz pōt debitum
deobligāi. Et p̄ per uia reissio-
nis. Scdo nec p̄ uia satisfactōis.
Tertio nec p̄ uia liberationis.
Quāto nec p̄ uia trāslationis.
Quinto nec p̄ uia donatōis. Se-
xto nec p̄ uia renūciatiois. Sep-
tio nec p̄ uia quētiētē: & discre-
tionis. Inducit ad hoc has rōnes.
q̄ nō uidēt mlt̄ū urgere: sed sic
mlta difficultate solui possunt.
p̄ eos qui tenēt q̄ absq̄ actuali
restitutione pōt tolli obligatio
male ablatorū ab eo cui obligat

p̄ quēlz horz mōdū dūmodo nil
fiat ī fraude: uel p̄ mētū: uel per
despationē. s. nō rehñdi: s̄ li-
bere sponte: gratis & scienter.
Si eiz fraudulētē coacte: uel hñi
fieret tap. de obligatio locū hñt
qd dicit & non aliter. Q̄ non
possit tolli talis obligatio p̄ uia
reissiois n̄ restituat pbat sic.
nullus ē capax reissiois n̄ a pec-
cato pus desistat: s̄ hñs rē male
ablata q̄diu remānet obligatus
ad reddēdū nō d̄r desister a pec-
cato. ḡ nō est capax reissiois.
& p̄ q̄ns obligatio illa tolli non
pōt p̄ uia reissiois. ad qd facit
regla Pccūz. de reg. iū. i. 6. Re-
stitutio eiz p̄ quā obligatio tol-
litur ē p̄ uia reissiois. uñ nō ui-
det̄ reissio fieri n̄ p̄stitutionē
toliat pus obligatio. Sed ad h̄
rñdet. Maior pōt itelligi dupli-
citer. Vno mō ut itelligat̄ de
remissione debiti rei ablate &
sic uidet̄ f̄la. nā pōt alicui reitti-
debitum si uult f̄m Egid. Scdo
mō ut itelligas de reissioe pec-
cati. & tunc ē xa maior & mō
f̄la. nā hñs male ablata si non
pōt restituē ullo mō. remānet
obligatus ad restitutionē cū po-
terit. ex de solu. c. Odoardus.
& tñ desistit a peccato si peni-
tet & pponit restituē ī futurū.
S̄ si pōt restituere s̄ male: &

¶ Itendit facere. si creditor non
reittat talē et adhuc remāet obli
gatus ad restituendū. & tñ de
iustit a peccato penitēdo: & qd
pendet ex regla Augeri pccūz:
q; restitutio est pua reissiois.
uerū ē d restitutio nō solū ac
tualē sed et mētalē: & i ppoitō
& i equalenti. ¶ Non tollat p
uā satisfactiois pbat sic. Satisfac
ere ē pccōz cās excidere & eo
rū suggestionib; additū n̄ idul
gere de pe. di. 3. circa pncipium.
Cū g ablatio & detēctio rei. s.
peccati qd sit p oppositū suū
ad restitutionē. igitur n̄ restitua
tur nō uidet posse satisfacere q;
tūcūq; accēperet creditor. Insup
cū p satisfactioē nō solū repet
amicitia: s; et eq̄litas iustitiē q
ablata erat p uispatioē: & de
tēctioē alienorū n̄ tollat cā in
iustitiē & ieq̄litas q sit p resti
tutionē subtrahorū dū creditor
reddatur q minus hēbat q de
bebat ab ipso uispatore qui p̄s
hēbat q debebat: nō repabitur
iustitiē equalitas: & sic n̄ fiet sa
tisfactio n̄ reddat ablata. Satis
factio. n. fieri d; p ipm debito
rē qui uiolauit iustitiā uispendo
aliena nō p creditorē. Ad h̄ res
ponderi pōt q utiq; pccī causa
excidi nō pōt n̄ p restitutionē:
s; restitutio nō solū fieri potest

actu: s; et mēte & ppositio
al q nō pōt restituere cum n̄
hēat sequere q nō posset satisfa
cere p pccis qd est s̄m. Similr
et eq̄litas iustitiē reparari pōt
non solū p actualē restitutionē:
s; et p aliū mōdū: p quem sibi
creditor: u; iuriā passus repu
tat sibi satisfactū. Fit quoq; in
h̄ remissione satisfactio p de
bitorē q uiolauit iustitiā dū hēt
animū paratū & se offert ad re
stituendū si nō reittat. Tercio
pbat q nō tollat p uā libera
tiois sic Chryso. dicit. ex d reg.
iuris. c. Ois res p quācūq; cās
nascit p easdē dissoluit. Sed ob
ligatio tal iusti detēctoris nas
citur p solā eius dprauatam uo
luntatē. s. rapiendo. u; tollendo:
u; detinēdo rē alienā. g dissolui
nō poterit n̄ p uoluntatē. s. recti
ficatā. s. i restituēdo ablata. & sic
uide ē q nō sufficiat uolūtas ei
cui fieri d; restitutio ad tollē
obligationē cū n̄ fuerit cā ipi.
Ad qd rñderi pōt q uolūtas d
prauata uispatōis rectificā po
test: n̄ solū p actualē restitutō
nē: s; p itentionē uoluntariam
restituendi si ille sponte nolue
rit remittere & sic nō solū uo
luntas creditoris. s; & debitoris
uolūtas que fuit cā obligatiois
gcurrit ad liberā obligatorē

dū se offert ad satisfaciendū cre-
ditori ad placitū.

Q VANTVM AD Q Vā
tum. s. p. uia translationis & ac-
quisitionis dñi pbat q nō pos-
sit tolli obligatio sic. p. supposito
q i ufa nō transferatur dñium
fm q dā tūc assumit talē regla.
Nullus pōt i re detinēda. iustus
titulus aduenire: n̄ prius iustus
auferatur titulus. nā iustus titulus
auferri n̄ pōt absq b qd iustus
titulus acquirit & queris. & idcir-
co erit alia actio p quā iustus ti-
tulus tollitur & p quā iustus ti-
tulus acquiritur. Null⁹ g̃ adueni-
poterit iustus titulus p aliquā
actionē n̄ ei auferat iustus titulus
p aliā actionē. Sed illis q acquirūt
dñiuz i re detinēda aduenit ius-
tus titulus p dñi acquisitionē. g̃
si p̄us hūit iustū titulū p rei a-
liene usupationē & detentionē:
opz q dictus titulus iustus aue-
rat p eiusdē rei restitutionē aut
dñi acquisitionē. & sic n̄ ē capax
dñi an restitutionē. & m̄pro sō-
tius i furtis & rapinis i qb fm
oēs nō transferunt dñiuz. Sz ad
b rñdetur q ad b ut deūz est:
restitutio p quā auferit iniustus
titulus i foro g̃cie fieri pōt: nō
solū manualiter: s; et mētaliter
dū. s. ē patus reddere reat̄ si nō
uult dittere: & sic ablata iusto

titulo p spontaneā & liberā rei-
sionē creditoris acquiritur dñiuz.

Q VANTVM AD Quitū
q nō possit tolli p uia donatio-
nis pbat sic p̄has p̄bationes.
Ille cui restitutio fieri debz dō-
re nō pōt p̄usq sit restitutus: &
ipe iniuste detinēs aliena anq̃
restituatur ablata & tificari nō pōt
de tali donatione: utrū sit uera
donatō. priaz sic pbat. Donatio
n̄ sit libera nō est donatio uera
ff. de adimē. lega. l. Rem legata
Iste autē q talē donat. s. anq̃ sit
restitutus nō libere donat. qā n̄
libere illud hēt: cum nō actuat̄
hēt. & si dicat q libere restitu-
endus pōt hēre: & p qns libere
pōt donare qā detētor bonorū
suorū patus ē reddere. talē istan-
tia nihil ualet: qā restituendus
& tificari nō pōt q talis hñs sua
maleablata sit patus ad ea resti-
tuenda: n̄ ea statī cū pōt reddat
ul̄ pro eis reddēdis sufficiētē
cautionē faciat: qd ptinet ad faz
ppositionē. Nā & si uideat aliq
signa qb se pātū ad satisfaciē-
ondat nō pbat eē sufficiētia cū
illis uti possit Ita ille q nō hēt
intentionē restituēti sicut ille q
hēt: & talis alienorū detentor
iustus cui donatio sit an resti-
tutionē nō pōt eā ut uerā dō-
tione acceptare: ul̄ accipere cum

libra gſcia. Ad qđ rñdetur qđ do
mari poſſūt nō ſolū res hīc: ſed
et iura & actiōes & qđ ſperant
hīc. nec ppea pōt dici qđ nō ſit
donatio libera qā res actu non
hētur. Et cū hoc negociū agat
& diſcutiatur ſm forum gſcie
ū creden ē cuilibet p ſe & qđ ſe.
& nemo ſit arbitradus imemor
ppe ſalutis ut dī. i. q. 7. Sanci⁹.
ex qđ debitor offert ſe patū ad
reſtituendū ſi uult. rogat tñ ut
donet nō coactus nō deceptus:
ſed ſpōtaneus pōt ſibi pſuadeſ
& credere libere donaſſe. pēi
pue cū nō egeat multū nec .n.
pſumitur de facili qđ prouidere
ſua & donare.

Q VANTVM AD SEX
tū qđ nō poſſit tolli p uia renun
ciationis: ſed anqđ fiat male ab
latoꝝ reſtitutō non pōt ille cui
reſtitutio fieri dī renūciare. qđ nō
pōt tolli obligatio detinet alie
na iniuſte p uia renūciationis.
Maiō ē nota. Minor pbat. nam
renūciatō illa quē ſit a ſpoliato
anqđ reſtituat ipa decernitur eē
nlla. ſicut p 3. 3. q. i. c. Epis. & ex
de reſti. ſpo. c. Sollicite. & iō qā
pſumit nō libere fieri qā nō eſt
ūſimile qđ ſponte iuri ſuo re
nūciauerit qđ renūciat ſpolia
tus. Sic i ppoſito uidet dicēdū
qđ creditor renūcians non reſti

tutus nō uidetur ſpōte renūciare:
ſed ut coact⁹ & hī. Ad qđ rel
pondet qđ ea qđ q̄tinet i dcis ca
pitulis hñt locū i foro q̄ticioſo
ū pceditur p pſumptionē. Sz in
foro gſcie et ſpoliat⁹ pōt renū
ciare iuri ſuo ut i ppoſito. pte
rea eo ipſo qđ offert ſe ad reſti
tutionē: ſi uult iā reueſtit & re
ſtituit eū iuri ſuo.

Q VANTVM AD SEP
mū qđ nō poſſit tolli p uia con
uenientie: & diſcretionis pbat
ſic. Suppoſito de regle. Pec
catū. li. 6. Obligatio illa qua in
iuſtus detentor alienoꝝ ē obli
gatus ad reſtitutionē neceſſe ē
qđ tollatur p uia reſtitutiois: uł
alia eqpolētē: & querēdo qđ ſit
uia eqpolens reſtitutioni. Si di
cat qđ ſit remiſſionis uia: uł do
nationis: ſeqt iter alia iſtud in
cōueniens qđ pōt dici reſtitutō:
& tñ i poſſeſſione mime poſit⁹
qđ p 3 eē tñ p illud qđ hēt. ff.
de xbo. ſigni. l. Pl⁹ ē. dī eiz ibi
qđ reſtituere ē nō ſolū pñaz rei
pber: ſz et poſſeſſorē facere fru
ctus reddere: quapp nullus
pōt dici reſtitutus. Si qđ reſſio
qđ ſit an reſtitutō ē equipollet
reſtitutioni ipi ſeqt h icōueni
ens qđ et nō poit⁹ i poſſeſſione
dicetur reſtitutus. Sz ad hoc rel
pondetur qđ i foro conſcientie

& ab Aug. nō sumit ita stricte
restitutio licet i foro q̄tencioso
s̄z iura. Nā q̄mōq̄z impleat uo-
luntas creditoris a debitore d̄r
restitutio facta. Et cū q̄s cedit
bonis ēt añq̄ ponat eos i pos-
sessionē restituit q̄ ad cōsciam.
Querit utrū ufario, ul̄ cuiusq̄
alteri q̄ hēt aliena sufficiat i fo-
ro q̄scie reissio sibi facta ab his
a q̄b̄ extorsit ufas: ul̄ alias q̄cū
q̄ male ablata.

HANC QVESTIONEM
de ufis Laureti⁹ i tractatu for-
mans p̄us recitat op̄iōēz docto-
rū. dicit q̄ glo. & i reḡla pccūz.
tenet q̄ sic. Sed dicim⁹ ibidē q̄
.i. q̄ nō sufficit n̄ pecunia sit
restitutioni p̄ata. Aliquorū
theologorū op̄io fuit. q̄ ēt nō
sufficit q̄ res sit parata restitū-
tioni: sed ēt op̄z q̄ offerat. lo.
An. ibidē sup̄ glo. demū assu-
mit uia mediā dicens. q̄ aut ge-
rit i mente ufarius restituere:
& reissio sufficiat aut nō. & tūc
secus. S̄z Fede. de senis i opere
suo format idistincte op̄iōēz.
dicte glo. sic dicens. Si is cui
d̄z restitui pecunie: ul̄ male abla-
ta nō coactus: ul̄ deceptus non
remitte: & oī dolo & ui & cal-
liditate: & metu cessantibus ēt
p̄cibus: ul̄ fuitioz exhibitōe i-
ductus debitā sibi pecuniā non

oblatā nec restitutioni p̄ata ufa-
rio dicitur: liberatus ē ufarius a
restitutione non tñ a pccō qd̄
q̄xit exercendo ufas: n̄ & de il-
lo pccō p̄niaz agat. Pōt ēt dici
q̄ plus ē q̄ si ufario p̄seuerate
i crimie & nō disposito ad ali-
quā restitutionē is q̄ debz reci-
pere ufas reittat illas p̄po mo-
tu: ul̄ ad petitionē ufarii libe-
ratus est ufarius a restitutione
rei: & si nō a pccō. q̄ de h̄ op̄z
satisfacere deo p̄ p̄niaz. h̄ ille.
HANC OPINIONEM Vi-
detur firmare Hosti. i sūma. &
Archi. i. c. 2. d̄ usur. li. 6. sup̄ ubo
Satisfactū dicēs. Satisfactū acci-
pius q̄mōq̄z uolūtati credito-
ris satisfiat. Idē Lappus. Idē autē
Laureti⁹ sic q̄cludit. ut tollat
oīs dubitatio an sit: ul̄ nō sit li-
ber aius reittent: & p̄ q̄ns clara
q̄scia ufarii. Et ut facili⁹ iducāt
hoies ad q̄titionē: & decetero
a talibz abstineant: cautū ē p̄di-
cāe q̄ n̄ sufficit reissio facta q̄-
uis se dispōat ad satisfaciē: si nō
reitteret creditor: & cautius q̄
op̄z q̄ pecunia sit restitutioni
p̄ata: & cautissie q̄ offeratur pe-
cunia: ul̄ q̄ plus ē q̄ ponat in
maibz creditoris. S̄z de iure. Et
in foro q̄scie puto illā glo. cui⁹
op̄iōē leḡt Fede. ut d̄tūz est
eē uerissimā & ad h̄ inducit ip̄e

Fedē. p̄tes rationes. Et prima
 ē talis. In maioribz criminibus
 sicut ē i crimie furci: uł rapine:
 uł uiolētie: re furtiua: uł rapta
 remanēte apud furē: uł rapto-
 rē de uolūtate dñi purgatur ui-
 tium furci: uł rapie sine aliq̄ re-
 stitutione. ut. l. Si fur. d. usur. in
 p̄ncipio. & ff. d. p̄cario. l. Si t̄te.
 g. purgat uitii ułe remanente
 uł a apud ułaiū d. uolūtate dñi:
 & q̄ illa sit maiora crimia p̄ ex
 maioritate pene: siue agat ciuīl-
 it̄: siue criminalit̄. Graui⁹ autē ē
 pccūz qđ grauius puit. ut. 2q.
 q. 3. c. Non offeram⁹. Scđa rō ē
 qđ i crimie ułay: & i aliis maio-
 ribz sufficit facerē qđignā satisfac-
 tionē: uł emēdationē. ex d. rap-
 to. c. i. ut sic q̄s liberatus a pccō
 c. Quāto. ex de usur. Sed satisfā-
 ctū itelligit qđ oq̄ desiderium
 creditoris impleat. Et si nō soluā
 ff. q. satisfāre cog. l. i. Tertia rō
 ē qđ uidet̄ fm̄ eū insolubīl. Sunt
 quidā spāles cāus i qbz obligat̄
 ad restitutionē nō sufficit reit-
 sio. ut. c. Exigit. de. censu. li. 6.
 & ibi d. h. g. i aliis casibus stabit
 reglā qđ sufficit reitssio. Idē te-
 net. Pe. de Pa. i. q. di. i. q. dicit
 qđ obligat⁹ restitutioni excusat̄
 p̄p reitssionē creditoris. qđ p̄
 acceptationē tollit: & h. n̄ sit tal̄
 plona qđ nō bēat admiſtrationē:

uł qđ nō pōt donare: nec p̄ q̄ns
 remittere. qđ reittere est dare.
 Itē qñ i iure ē cautū qđ reitssio
 non ualeat: tūc nō excusat sicut i
 iudice delegato qđ munera: & ex
 p̄ſas recipiēs: uł extorquēs te-
 net reddere nulla p̄ciū reitssioē
 sibi p̄futura. ex de reſcrip. c.
 Statutū li. 6. Et de uisitāte iur-
 ordiario recipiēte munus ad eu-
 ius duplū restituē teneſ. ex d.
 censu. c. Exigit. h. Petrus. Q̄ si
 quis obiceſt reglāz. Nō reitit
 pccūz zē qđ ē vbi Aug. & re-
 ſtituere ē rē i p̄ſtinum ſtatū re-
 ponere. ūn nō uidet̄ ſatisfacere
 reitssio ad qđ rident p̄dci. Pe.
 Laurē. poſt Fedri. qđ Augu. in
 diſta reglā nō hūit reſpectum
 ad ſtriſtā ſignificationē vbi. ſz
 eius mēs ē vbiſ p̄ferēda. ex de
 vbo. ſigni. c. Intelligenda ſunt.
 Q̄ si offendiſti p̄ximū tuū: ra-
 piendo: ſurando ułſas extorquē-
 do recōciles te q̄ ipſo: & coit̄ qđ
 hoies nō iactāt pecūnias ſuas: ſz
 uolūt ſibi reſtitui reſ ablatas:
 p̄pea Aug. ſe rēſit ad vbi reſti-
 tuat. qđ aut̄ ſic itellegerit Aug.
 oñdit mltip̄r. h. ille. Quod at-
 dicat Laurē. ſ. ſi eē p̄dicā nō ſuf-
 ficere reitssionē n̄ ſiant ea qđ di-
 cunt diuſi nō uidet̄ cautū: uł cau-
 tū. nā ex tali p̄dicationē ita pōt
 ſequi piculū aiay ſicut cautellā:

Sicut eiz p̄dicator debet sibi ca-
uere a p̄dicādo ea que hnt ho-
mies iducere ad malū & ab alle-
gādo mala ita d̄z cauere a p̄dicā-
do scrupulosa: & ardua qñ cois
opio ē i ḡriū .h eiz eēt iniicere
laq̄uz aiabz quod fieri n̄ d̄z. 27.
q̄ i. c. Viduas. Audiēdo eiz talia
& nō suādo cū ex auditis for-
mat sibi cōsciāz. h sibi necessa-
rio fiē q̄ hēt h̄i reissioē: &
ex difficultate nolit ponere se ad
faciē: erit i malo statu: rōne cō-
sciētie sibi facte sup eo in quo
bñ poterat transire cū bona cō-
sciētia. Preterea si p̄dicator h
dicat i p̄dicatione .f. sibi nō suf-
ficere reissioē n̄ zē. & postea
i audiētia ḡfessionis faciat ḡriū
& dicat illi sufficere: nōne ex h
pōt sequi magnū scādālū q̄ doc-
trinā p̄dicationis. Ex h eiz pote-
rūt credere hoies sic eē de m̄p-
tis aliis que p̄dicatores dicūt. f.
q̄ non sūt simp̄r uera. sed ad
terrorē dcā: & sic piclicabit fidi
doctrina: non uideo ēē cū bona
ḡsciā q̄ absq̄ sui maḡ peccato
possit h dicere i p̄dicatione si
seriat ḡrium. q̄a h comuī tenēt
doctōes. Sz & si teneret aliquā
aliā opionē cū ille sint scrupu-
lose. non d̄z uelle iducere hoies
ad suos scrupulos. nō ḡ p̄dicā-
do dicat q̄ sufficiat reissio: ne

iducat occasionē mali: & ap̄at
uia ufis: neq̄ dicat q̄ n̄ sufficit
ne dicat m̄daciū: uł scrupulos: &
laq̄os iniiciat auditoribz. Sz di-
cat qđ dicat Aug. q̄ opz q̄ resti-
tuat si pōt. i. q. 6. c. Si res. & i
restitutione icludūt reissio. Ho.
in Sūma. ti. de usur. dicit q̄ si
fenerator p̄tē pecunie fenebris
restituat ei a q̄ hūerat: uł here-
di suo: & de uolūtate eius prem
retineat: dicūt theologi idistin-
cte q̄ nō ē liberatus n̄ totū of-
ferat. tu dicas q̄ si ex pacto sit
nō ē liberatus. ar. c. Veniēs. ex d̄
symonia. Si aut ufarius p̄tē sic
peccato liberałr soluat ut offe-
rat: & de altera pte misericōdiā
petat: & creditor liberałr reit-
tat. liberatus ē debitor. nec te-
nēt ulterius ad restitutionē: sicut
nec tenēt si gratis accepit: gra-
tis oblatū ē m̄ Goff. Hic tñ bo-
nus iudex ex d̄tis ḡiecturis morū
sui animi iſōmabit. Nā si credi-
tor ē paup: & inops: & ufari-
diues & potēs: nō p̄sumo q̄ cre-
ditor ipm ufariū spōte ex cor-
de liberet: sed h faciat q̄ ultra
recupare nō pōt. ut illud tātil-
lū qđ offert recuparet & n̄ aut-
teret. Si uero creditor sit diues
& potēs q̄ ē ḡfucuit histrioibz
& ioculatoribz tñdē de suo do-
nare: uł plus frequēt p̄sui pōt

q̄ ex corde h̄ faciat. h̄ ille.
 Itē ī quadā sūmula dīr q̄ si usā-
 rius offert libere totā sūmā pe-
 cunie creditori oñdēs plenariā
 uolūtātē cū nō hēat. q̄ si crede-
 ret q̄ aliqd acciperet nō offerret.
 creditor nihil penitus uult acci-
 pere s; liberaſr dimitteſ totū
 iste plenarie satisfecit pxio: sed
 nō deo & iō postea sufficit sibi
 sola ḡritio ut satisfaciāt deo. Vñ
 ḡsuleñ ē nō ḡritis ut haud mius
 hanc liberā satisfactiōē faciāt
 pxio. Itē sūt aliq̄ usarii q̄ nitūt
 decipe deū. q̄ numeratā pecuniā
 & acceptā tūc exponūt credito-
 ribz credētes q̄ illā nō accipiat.
 q̄ si crederent q̄ illā recipient:
 nō illā represcatēt. at ille ti-
 more: uſ uerecundia ductus: ni-
 hil uſ parū recipit: residuū dās:
 & sic isti tales dicerēt se satisfecisse
 qd̄ nō ē uerū. Itē nota ēm
 quosdā q̄ sūt qnq; modi satisfā-
 ciendi. Primus mōus ē cū pecu-
 nia libere offerē. Scds mōus est
 cū pecuniā nō hēt & offert pi-
 gnora. Tertius mōus ē cū pecu-
 niā nō hēt: nec pignora ḡgruē-
 tia facit tñ cū istrumētis ut he-
 redes ḡpellāt ad satisfactiōem:
 & ēt ipemet. Quātus modus ē
 cū mediāte sac̄dote: uſ aliq̄ alio
 religioso sit uolūtaria: & libera
 ḡcordia iste tñ mōus d; semper

oñdere creditori uelle: & posse
 libez d̄bitōis. Quic⁹ mōus ē ḡ
 ḡsēsu & misericōdia creditōis po-
 it d̄bitō aliquā possessionē ī ma-
 nu alicuius honesti uiri ex cuius
 fructibz soluāt p̄ t̄pus debita. de
 inde possessio ad heredes reuer-
 tatur: uſ ita debet pmanere p̄
 incertis. h̄ ibi.

ITEM ARCHIDIACON⁹
 ī rosario. i. q. c. c. Nō s̄ae. dicit
 q̄ Hosti. dicebat q̄ ī his ī q̄b;
 ē pccūz mortale ēm legē diuiaz
 ut ī furto: uſ rapina disp̄sare n̄
 pōt ep̄us. imo nec ēt papa ut
 aliq̄ dicūt: q̄min⁹ p̄niaz agat
 & restitutio fiat si pōt. ex de
 usur. c. Cū tu. In his uero ī q̄b;
 ē pccūz mōtale s; ius positiuū
 & cū ep̄is seu inferioribz pape ī-
 terdcā ē disp̄satio. Nullus dis-
 p̄sare: uſ dillationē p̄rare pōt
 n̄ solus papa. 3. q. i. c. Reintegrā-
 da. uſ h̄i q̄b; sp̄aliter coiserit. Si
 uō nō ē īd̄icta pōt. h̄ ibi. Sed
 qd̄ dicit papā nō posse disp̄sa-
 re ī his restitutioibz ubi ē pec-
 catū mortale p̄petratū ī uspa-
 tione ḡ legē diuinā facta ut fur-
 to: rapina: usā & h̄i q̄ minus
 restitutio fiat si pōt uidet̄ itel-
 ligen̄ q̄ ad restitutionē ētoz si
 sciūt p̄sone: uſ q̄ ad inēta: cū
 disp̄saret absq; cā rōnabili: uſ
 saltē dubia p̄ libito uolūtatis.

12
Nō eiz pōt tollere q̄ sūt ppria
boinam & dare alius sic cā. sed
cū cā rōabili pōt. puta p modū
pens. ut cū aufert regnū uł ipe
riū alicui pp demerita sua. q̄
eēt ini nicus ecclie hereticus: uł
scilicet natus: nec se uellet corri
gere: uł cū faceret mouere bel
lū q̄ aliquē dñz: uł ciuitatē ple
quente n eccliam: uł fauentē
hereticis: uł dēinētē bōa ecclie
sue: & traderet alius dignitatē
iura: & bona illoz sicut scūz est
p̄ies. Nec pōt papa cū n bona
glia q̄ pauperibz deberet dis
p̄sare dare diuitibz sic cā rōna
bili: q̄ cū cā rōabili pōt talibz
obligat remittere seu ut paupi
bus dare ea q̄ acq̄suerūt p furta
rapias & ułas cū sūt inēta. s̄m
oēs al cū sit sup̄mus & ułis p̄
pauperū magis q̄ ep̄i q̄ h̄i so
lent disp̄sare. ut. 87. d. c. Ep̄is
copus extra de.

QUĪA HABET ETIAM
plenitudinem potestatis i disp̄
satione bonoz eccliaſticoz: &
plēa iurisdictionē i terris ecclie
forte de h̄i boīs. s. eccliaſ: &
hoz q̄ hitāt i terris ecclie pos
set reittere debita ex fur̄t rāpi
na & ułas ē cū sciūt plone sic
eorū glensu: & ex aliqua cā rō
nabili. nā q̄eidie h̄ fit ut iura
senius ecclie & fructus auferat

& det alteri q̄ curato illius ec
clie cū cā tñ ut credit̄ rōabili.
& sic m̄to magis i h̄i pōt da
re dillationē. q̄ p̄s ē remittere
d̄bitū q̄ dillatōēz dāe ad soluē
QUĒRITVR VTRVM su
picertis cū ep̄o q̄ ē p̄r pauperū
possit fieri q̄positio: uł trālatō.
R̄ndet Laurēt̄. Scien q̄ Pau.
i cle. de pe. & rēi. hūc passū exa
minat: & finalr determinat q̄ nō
p̄ illū tex. & p. c. fi. de offi. uica.
li. 6. Vult eiz q̄ sine mandato
ap̄lico id facere nequeāt ep̄i: n̄
q̄ponerent de tanta q̄titate q̄
ta ē illa ad quā ascēdūt: & non
de m̄ori. Cōtrariū f̄uatur licet
facta tacita q̄positione feratur
dem̄i s̄ntia taxationi ip̄o q̄ iēto
rum: & si uera sūt q̄ fat̄ ē Pau.
q̄ uidet̄ de iure. nec uidet̄ q̄ria
q̄suetudo ualere. al m̄torū aīe
illaquearēt. Textus tñ illi uidere
meo nō p̄bant ita clare. Vnde
forte posset r̄nderi q̄ nō ē cre
deñ q̄ papa q̄ p̄ficat ep̄os pa
tres pauperū idistictē nō q̄cel
sisset eis i specie: q̄ ex cā posset
cū talibz transigere. & isti h̄nt
maiorē potestātē q̄ illi q̄b li
bera administratio concessa ē. Itē
nō simp̄r donāt. Itē papa scit
hāc q̄suetudiez: & diu tollerauit
Fiunt tñ taxationes p̄ s̄ntiam. h̄
Laur. Forte posset dici q̄ ex q̄

ad eccliaz militatē ualz dictum
 Laur. & et q̄ ad deū & eccliaz
 triūphatē cū ex cā rōnabili fa-
 cit q̄positionē de miori q̄tita-
 te q̄ sit inēta. puta q̄a residuū
 dimittit ei ut paup̄: cū ap̄ non
 posset uiuere sic idēcentia sui
 status notabilr. Sed n̄ absq̄ cā
 ep̄us sciēter qp̄at d̄ miori q̄ti-
 tate notabilr ualet dictū Pau. in
 foro dei. Nō eiz credēn ē papā
 fecisse ep̄os disp̄sacōes bonoz
 paup̄. ut possēt p̄ libito uolū-
 tat̄ reittere: ul̄ qp̄onē sup̄ in-
 ētis. ut de his postmōuz p̄po-
 se uiuant. Nec ip̄e papa posset
 cū bona q̄scia absq̄ aliqua cā ra-
 tionabili facere h̄i taxaciones
 lōgemius q̄ sit d̄bitū iētoz: &
 residuū sciēter illis debitoribus
 dare: cū oia bene & plene pos-
 sit restituē. Sec⁹ cū dubitatur
 utrū sit debitor p̄ iēti. nā in du-
 bio ē sēp̄ int̄p̄tati factū pape p̄
 maxie i bonū. ut di. q. o. c. Non
 nos. cū glo. Papa. n. & si hēat
 plenitudinem potestatis errare
 p̄d̄t ut hō. & iter cetera sue po-
 testat̄ n̄ aufere sibi q̄ditio ista
 cōmunis hominū qn possit pec-
 care mortāl̄: & d̄cēdere ad ife-
 ros grauius ceteris puniēdus si
 deliquerit. ut d̄r. di. q. o. c. Si pa-
 pa. & in glo. Insup̄ cū restitutio
 certoz debeat p̄cedere resti-

tutionem incertoꝝ q̄ epi circa
 usarios publicos. ut licētiē ad
 sacramta ecclie & sep̄turā p̄us
 qp̄at sup̄ ēta q̄titate p̄ iēti q̄z
 sibi solēt ibursare magisq̄ pau-
 peribz dare: & d̄ ceteris n̄ p̄ui-
 deāt sufficiēt ut reddāt itēgra-
 l̄ minus bene faciunt. q̄nimo
 si nō sufficiēt bona q̄ remanēt
 usariis: ul̄ herediibz eoz tenent̄
 q̄ acceperūt. p̄ iēti contribuere
 p̄ restitutionē ētoz. ap̄ fures
 sunt & latrones auferētes q̄ de-
 bēt ēti p̄sonis. ex de usu. c. Cum
 tu. i. q. 6. Si res. Sz q̄suetudo i
 h̄ n̄ excusat. q̄ poti⁹ d̄cēda ē cō-
 ruptella. q̄a q̄ ius diuinū. di. 8. c.
 Que q̄ mōes. 32. q. 7. c. Flagitia.
Q VANTVM AD SEP̄
 mū. s. de mō restituē seu ordi-
 ne circa q̄d̄ q̄sideranda sūt tria.
 Primū ē q̄ restitutio ētoz pre-
 ponēda ē restitutioni incertoꝝ.
 Sciēn̄ igit q̄ ēta oia obligata
 restitutioni. i. cū sciūt p̄sone q̄
 bus ē faciēda p̄us itēgral̄ sol-
 uenda sunt q̄ soluāt iēta q̄n. s.
 sciūt: ul̄ dubitat̄ bōa restituēt n̄
 sufficere ad utrūq̄. nā tūc resti-
 tuenda sūt plene p̄us & itēgra-
 liē ēta & h̄ ēplici rōe. Prio rōe
 successiois. Secdo rōe obligatio-
 nis. Tercio rōe s̄p̄itudis. Quā-
 tū ad p̄mam rōnē. s. successiois
 adūten diligēt q̄ non succedat

i paupibz ipe xps in qm nō re-
 perit psonē ēte qbz restitui d-
 bēt ēta. ut qsi p substitutionē
 succedere uideatur: ac si diceret
 testator dimitto meos heredes
 tales & tales qbz debeo: ut ēt si
 nō debeo. Sz si eos nō reperiri
 cōtingat. substituo mihi xpuz
 cū paupibz suis. Quātū ad hāz
 rōnē obligatōnis pbat h sic. nā
 paupibz nō tenēt heredes dare
 .f. p restitutione dictōz in cōto-
 rū n unica rōne. .f. i foro dei: sz
 creditōibz ēt tenēt duplici rōe
 .f. i foro dei: & foro mūdi. qā he-
 redes possūt a creditoribz in iu-
 diō quēiri. Quātū ad tertiam
 rōnē. .f. similitudinis pbat idē a si-
 mili d uoto simplici & sollēni.
 Nā uotū simplex n ita obligat
 sic id qd ē sollēne nā q ad deum
 simplex obligat: & sollēne q ad
 deū: & mūdū .i. forū mūdi. Vñ
 simplex uotū ipedit matrimo-
 niū gben: sz non dirimit gctū.
 Sollēne aut & ipedit gben: & g-
 ctū dirimit. ut p3 di. 27. p totū.
 & rō hui⁹ ē qā i uoto simplici ē
 unū uicē ligas: i sollēni duplex.
DE RESTITVTIONE Ve-
 ro ētoz scien q restitutō ēt fie-
 ri d3 cū qdā ordie p cuius decla-
 ratione scien q fm ēplicē uo-
 lūtate creditoris qigit debito-
 rē hēe substitū eius. Priā ē uio-

lēta. Secunda ē qditionata. Ter-
 tia qformata. Priā reperitur i
 furto & sikibz. Scda i ufa. Ter-
 tia i gctibz licitū siue iustis. & h3
 hāc ēplicē uolūtate gradū uarie
 prius & posterius hō restitue-
 obligat. Cū igit pma uolūtate
 .f. uolūtate debito tenet utpu-
 ta qā abstulit p furtū: & rapi-
 nis & h3 i uolētias: talia pus re-
 stituēda sūt q usura & alia de-
 bita. & h3 pp tria. .f. Propē offēsi-
 onē. Propē expropatōez. Et pp
 qpulsionē. Propē offensionem q
 dē nā maior i eis fertur iniuria.
 qā illa penitus sūt inuolūtaria. .f.
 rapina: furtū & h3 i. Vfa uero
 aliq mō ē uolūtaria. .f. uolūtate
 qditionata: ppea de sui nata mi-
 norē iuriā in pximū sapit alia
 uero debita sūt iuriā sūt qā sūt
 uolūtaria: puta id qd debet rōe
 emptionis facte alicui⁹ rei: ut ra-
 tione mutui liciti & h3 i: & iō ra-
 pina & furtū pri⁹ restitui debet
 q ipa ufa & alia debita licito mo-
 do gcta: & eadē rōe pus rapina.
 qā grauior in ea sit uolētia & i-
 iuria q i furto. Scdo d3 tal⁹ ordo
 pp expropationē. Nā i rapina &
 furto h3 oēs dñiuz nō trāsserit. &
 iō talia nūq tota p sūt posside-
 tiū. In ufa uo dñiū trāsserit ui-
 det. Tertio suad⁹ ē tal⁹ ordo pp
 qpulsionē. magis. n. debito qpellit

Et arguit a iurē restituere q̄ extōlit
p̄ furtū & rapinā q̄ que hūit p u
surā nā ad restitutionē ufe cō
pellitur diuio & eccl̄astico iurē
q̄ ad restituē rapinā opellit:
uē artat iure diuino eccl̄astico
& ciuili. Ex q̄b sequitur q̄ debi
tor si nō pōt isolidū restituere
q̄d extōlit p rapinā & furtū: &
et q̄d hūit p usurā: & h cū rōne
uolūtāt gcurrēt. q̄a i soluente
ufam aliq̄ mō uolūtās eius gcur
rit ad illā expoliationē ufe. Sz
expoliat p furtū seu rapinā q̄
oēs suā uolūtātē expoliat. tū et
rōne iuris coartāt. nā a iure ciui
li hō opellit ad restitutionē ra
p̄e & furti isolidū: et si nō ha
beat ad iustitū ufas: hui⁹ sūcie
e. Grrar. or. heritarū q̄ uidentē
rōnabīl̄ dicta. h̄ excepto. s. q̄
debent p̄us restitui rapia furtū
& ufā q̄ alia debita mō licito
gcta. h. n. eēt offerre holocaustū
d̄ rapina. Sicut. n. iuste accipet
ab aliq̄ diuite ut dare ē elemo
sina paup̄i ut dicit. Aug. iq. q.
.5. c. Forte. Ita & iustū uidetur
ut de eo q̄d iuste debetur alteri
puta hōesti mutui: uē emptio
nis: uē alicui⁹ liciti gctus resti
tuat aliena. h̄ eiz eēt rapere alie
nū. ut redat alienū: & nō sunt
facienda mala ut ueniāt bōa ait
Apl̄s. ad Ro. Ad h. iq. q. 5. c.

Neg. enim.

Q VANTVM AD SECE
dā uolūtātē q̄ d̄r gditionata q̄. h̄
cadit i ufa dicit. Alexā. lōbard⁹
q̄ p̄us tenet q̄s restituere q̄ hūit
p ufaz q̄ q̄ hūit p alios gct⁹ fac
tos uolūtarie. Et hui⁹ rō ē q̄a i
restitutione debitorū solū suat
iusticia: sz i restitutione ufe: &
male ablatorū nō solū iusticia ē
uat: sz etiam iniuria deo facta &
pxio admouet. & iō restitutio
ufe p̄ferēda ē. Si tñ gtriū obf
uet q̄a. s. talia iusta debita i fact
factione pponēt male ablati:
adūteñ q̄ duplici cāu b̄ fieri po
test. s. q̄n debita sūt clare mai
festa: & restitutio male ablatorū
nō sic: sz obscure sic ingrendo.
Scdo q̄n res q̄ debet ē detrimia
ta. nā clarū sēp pcedit obscurū
i iure. & determinata rō ideter
minata. sz illud cōt̄ n̄ obfuetur
et i p̄dictos duos cāus: q̄d ē ui
det rōnabīl̄ fieri q̄a idēcēs ui
det ufaz debere restitui de re
iuste alteri obligata. Nā p hoc
nō tollit iniuria facta pxio & dō:
sed additur noua quia alienum
aufertur nec enim tenetur deo
& pxio rōne ufe ppetrate: uē
alteri⁹ male ablati n̄ iqtū pōt
de iure. ar. ex de reg. iur. Nemo
ad impossibile obligat. Si ḡ n̄
pōt restituer ufaz n̄ subtrahēdo

ius alterius p tunc excusatur a
restitutione. ppea hoc magis
erit uiolentū seu q̄ uolūtate ei⁹
cui debet aliqd rōe q̄ctus iusti si
ue liciti. f. subtraher suū creditū
q̄ fuerit recipe usq̄ ab alio ppea
non uidr rōabile ut de iusto ob
sego qd fecit proxio. f. ei mutu
ādo seu expectādo p̄ciū rei uēdi
te reportet icōmodū & dānum
qd q̄tigeret hoc suādo: cum qui
dedit usq̄ recepit iā cōmodū ma
gnū ex mutuo sibi factū. & iō dī
tibi sufficere ut usari⁹ restituat
sibi usurā cū potit de suo: & nō
aliēo. qā s̄m reglām nemo debz
locupletāi cū ali⁹ iactura ul⁹ dā
no. d. reg. iu. li. 6. & h̄ n̄ iura cōia
ul⁹ mūicipia alr dispōerēt. qā
i h̄mōi suāda sūt. nā iur humano
possessiōes & alia ut p̄pa possi
dent. ut p̄z di. 8. c. Quo iure

Q VANTVM AD t̄riā uolū
tatē q̄ dr q̄formata h̄ repit i q̄cti
b̄ licitis ubi uolūtas q̄hentiū cō
format i siml. In restitutiōe et̄
taliū aliq̄ p̄us restituēda sunt. nā
p̄us restitui debēt oīcūq̄ et̄a de
bita q̄ q̄cunq̄ ad pias cās relictā
atq̄ donata cui⁹ rō ē qā donatō
& ad pias cās largitō sūt ex sup
erogāt q̄silio: ul⁹ sūt forte bōa
iēta. Restitutō aut̄ male ablato
rū seu alioz debitorz et̄oz sunt
ex obligatōis p̄cepto. Prius. n.

restitui debēt q̄ sūt s̄m necessi
tatē p̄cepti q̄ q̄ sūt sup erogā
tiōez q̄silio. huic sentētie q̄cōdat.
Archi. in c. Nō sane. i. q. 5. Hic
ēt Ray. ait q̄ si creditōes ul⁹ lega
tōes sūt uenerāt ad herede⁹ p̄ sa
tisfaciēdū ē creditoribz: s̄ si uēi
ūt seperati liberabiēt heres: soluē
do p̄ ordinez cui libet ueniēt siue
creditoribz siue legatāio dū tñ
nil i dolo ul⁹ i fraude opeēt. Nūtn
si legatarii p̄ueiūt creditōes & ac
cipiūt ul⁹ postiores creditores:
p̄ores & potiores in iur p̄ueiūt.
Creditores postmōz ueniētes
herede⁹ iquetar n̄ debēt si tñ de he
reditate remāserit ei uñ possit
adhuc satisfacē illis: s̄ hēnt t̄q̄
potiores ius suum saluuz q̄ lega
tarios qui p̄ accepūt. Si r̄ & cre
ditores anteriores q̄ posteriores
q̄ accepūt. Idē q̄q̄ Vul⁹ ait. &
addit q̄ si heres scit ul⁹ credit
hereditatē ultra d̄bita n̄ extēdi
siue ex q̄ctu ul⁹ q̄si seu ex malefi
cio ul⁹ q̄si nihil legatariis dīz dā.
Si uero q̄titatē debitorz nescit
debz creditoribz satisfacere p̄. & si
legatarii p̄us ul⁹ siml cū credito
ribz legata petant et̄ creditoribz
potioribz p̄mo soluēdū ē. Si aut̄
d̄ hereditate nihil remanet p̄ so
lutis debitz legatariis nō tenet.
Si uero hunc ordinē mutauerit
heres p̄. f. soluēdo legatariis seu

Secundariis creditoribus prioribus in
foro scientie minime liberatur nisi si
faciat ignorare reputas. si heredi
tatem sufficere ad omnia soluenda.
Vel nesciens hunc creditorem esse po
tiorē. his autē concor. Hosti.

ITEM NOTA Q^{ue} CETE
ris prioribus seruanda est regula. Qui
prior est tempore potior est in iu
re. de reg. iur. li. 6. Vbi autē sunt
privilegia paria. si personarum et actō
num in similibus & equaliter satisfaciendum
est. non de aliquo illorum prebetur quod
alibi preferendus sit sed legem pacti
vel scripti vel usus probati. Hec
autē notari solent. C. de auctori
tate iudicis. possi. l. Pro debito.
Cum ergo mercator vel alius frau
ditur ut ut vulgariter dicitur fallit non
sufficiens satisfacere creditoribus
omnibus ex integro uenerit quod ut
sibi satisfaciatur. hic ordo seruatur secundum
Bal. in l. Pro debito. C. de bonis
auctoritate iudicis. possi. Prior debet
satisfieri dominis rebus. Verbi gratia
deponētibus si deposita erant sibi
facta. ut. ff. de pui. credi. l. si. & l.
Veti. Secundo satisficit mercium uē
ditori si extant merces. hoc est ipse
merces restituunt tamquam singulis
pro precio obligate. Si autem plus
ualeret id pro redditu ad commodum
creditorum. ut. ff. de actō. uen. l. Iu
lianus.

SI AUTEM IPSE MERCES

non extant sed uendite sunt & loco
eorum alie subrogate tales sub
rogate non reddunt loco eorum. quia
non sunt pro precio obligate. ut
ff. de in rem uerso. l. Quidam.
Huius ratio assignatur quia precium
ex illa re redactum obligatum non
erat. ergo nec est res que emitur &
habetur ex eo. Idem quod in permutatio
dictum est. quia uel species in obligatio
ne non succedit loco alius altera.
ut notatur. ff. de uerbo. significati. l.
Labeo. Tercio ceteris prioribus prefertur
uxor quia hypothecam habere censetur.
& ideo prefertur. necdum precedentibus
personalē obligatio debet. sed et preten
dentibus tacitam hypothecam ut. l.
Assiduus. C. quod potiores in pigno.
habentur. non tamen preferuntur creditori
bus habentibus hypothecas expressas.
Fiscus quoque simile habet privilegium
cum muliere. C. de priuilegiis. l.
Quauis. & de hoc habet etiam de pi
gno. C. Ex litteris in glo. quoniam.
Quarto post hypothecas ueniunt
deponētes. si non extat depo
situm. ff. de depositi. l. Si homo. §. si. b.
non. privilegium datur etiam depositi.
pro frequentiam quod tuum depoli
torum. tamen sicut in l. predicta patet. ta
li privilegio non gaudet qui sub nomi
ne depositi mutuatur ad usum. hypo
teca autem est potior quia pertinet ad
ipsam rem. ff. de pactis. l. Rescri
ptum. Quito ueniunt simplices pri

legiati. i. hēntes pūilegia psona-
lia non realia. Sexto & ultio ue-
niūt cirographarii pro rata nō
attēta pōritate q̄tūz q̄a licitū
est debitori p cumulo creditoꝝ
facere defiorē cāz creditoꝝ pōz
nō hēntiū dominiū nec hipote-
cā. nec priuilegiū hēntiū. ut. ff.
d. sepatōe bonoꝝ. l. i. §. grio. Et
ista ē rō q̄a in cirographariis cre-
ditoribz non attēdit tempus. h.
ille. Vex ubi lex mūcipalis seu
statutū ciuitatis a p̄r disponeret:
illi ē stādum ēt in foro cōsciētie
si non sit expresse q̄ deū. q̄d nō
de fatili iudicādū est. q̄a nemo ē
arbitrādus imemor diuini timoris
& sue salutis. i. q. 7. c. Sancim⁹. ni-
hil euidēt apperet q̄rium. Vñ
i aliqbz ciuitatibz ut Florēcie fal-
lēte mercatore p̄ syndicos istitu-
tos a cōitate sup̄ huiusmodi. ū nō
sufficiunt bona debitoris fallētis
ad plene restituendū oibz satisfā-
cit unicuiq̄ p rata s̄m satisfāteꝝ
bonoꝝ illi⁹ & non p̄us uni q̄ al-
tū i aliqbz psonis pūilegiat⁹ i h̄ ut
in mulieribz p dotibz rehabēdis
& huiusmodi qbz plene satisfācit
anteq̄ cuiq̄ alioꝝ. Itē p̄ nō q̄
hi qui tenēt restituere si oīo nō
possūt soluere. ul̄ restituere suf-
ficit. q̄tū & p̄pōsitū restituēdi
q̄n & cōmode potēt. i. q. 6. c.
Si res. q̄d uex. ēcū nota sit pau-

ptas. tal. n. non debz excōmuni-
cari ut d̄r ex de solu. c. Odoard⁹
nec aliq̄ pena mltari. ex de usur.
.c. Cū tu. & d̄r nota paup̄tas q̄n
cedit bonis. ideoq̄ tali debz cōsy-
lere sādōs. si de paup̄tate dubi-
tat: q̄ cedat bōis. Nota tñ q̄ nō
sufficit h̄ cessio ita q̄ non sit ei
aliq̄ penitētia iungēda. q̄a nec
sōlo nec satisfācio plēaria suffice-
ret. Nam l̄ cessio seu sōlo q̄ ad
satisfāctionē hōi sufficiat. adhuc
tamē nō ē ecclesie satisfāctū. ḡ iu-
dex ecclesiasticus seu sādōs pro
uspatōe rei aliene iniungat sibi
p̄nias. & in h̄ ostendūt plurimi
peccatores deliquētes q̄ putant
sufficere q̄ satisfāciat: nec trāsgres-
sionē quā fecerūt postmōz q̄fi-
tēt. h̄ Hosti i sūma t̄i de peni. &
remissionibus.

SECUNDO NOTA Q̄ SI
talis puenit post ad piguiorez
fortunā tenet satisfācere ēt si cel-
serat bonis. q̄a per h̄ nō sūt libe-
rati. s̄ tal cessio ad h̄ eis pdest
ne iudicati trahant in carcerem
.C. qui bonis cedere possunt. ū
ēt dicit glo. q̄ cessio i h̄ ē pdest
q̄ postea nō potēt cōueniri n̄ i
q̄tū facere possūt & sic hēnt rō ne
egeat & p̄terea quēiri nō d̄z. n̄
tātū. sit id q̄d acq̄liūt q̄ merito
uideat debere quēiri. h̄ in glo.
S̄z q̄ hēnt restituere si quēiant

ex maleficio si non sunt soluendo
xberandi sunt p debito. Sz si n cō
ueniuntur ex maleficio nō debēt
tales uerberari: sz sufficit q ce /
dāt boīs. Archi. i. q. q. c. Si res.
NOTA TERTIO Q. SI IS
qui aliena abstulit pōt restituere
& nō restituit non est i statu sa /
lut. i. q. q. 6. c. Si res. Dicit autē
Ray. i. sūma sua q dñs alicui⁹ ēre
teneat restituere indebite exacta
a se uel a suis directe uel idirecte.
glo. sup. indirecte ut qñ denegat
eis iustitiā uel nō defendit eos ut
d3. & sic extorquet aliq. Si tali
dño ex aliqb. circūstātiis appeat
mptuz difficile uel ipossibile tal
restitutio sat uidr q possit qsu
li huiusmōi q in cōpensatōe uel
remittat eis cōit. eoz cōsēsu
& libera uolūtate aliq. fuitutem
uel annuā pstatia ippetuuz uel ad
tps ita q plenissime uideat eis
satisfactū: uel et faciat in remissio
nez peccatoz illoz quib. teneat
aliqd hospitale uel aliqd sipe o
pus pietat. cū qsensu. tñ eoz d3
si potest regri. h. ibi.

Q. VARTO. NOTA Q.
is qui habet aliena restituere &
etis personis. si potest i totū uel
in ptez sz nō cōmode: sz euz mpt
ta sui incōmoditate: tūc qponat
uel queiat euz ipso leso uel spolia
to amicabilr de redditibus suis

moderate ita q uictus sibi rema
neat assignādo sibi qusq. fuerit
plēarie satisfactū uel paulatī sigpīs
annis: uel mēlib. uel aliis tporib.
emēdet qd pōt. & h. cū uolūtate
illi⁹ cui d3 satisfacere. qā si nullaz
iueniret materiā apud eū absq.
dillatōe teneat satisfacere uel boīs
cedere qā tal. peccator sepe est
i mora. Hosti. & Ray. Sed h. me
li⁹ declarabit in ultio. s. se qnti.
Si aut. pdictus inuēiat grāz apd
creditores suos facietes sibi reit
siōez uel dillatiōe m: tunc pōt ea
uti & est in bono statu aie si tñ
hēt i pposito faciēdi qd debuiss
sz si non potuiss. obtinere ipaz
remissioēz uel dillatiōez.

Q. VINTO. NOTA q. u. eēt
pkes creditores alicui⁹ & dbitōi
petēti dillatōem: aliq. creditores
uolūt dāt aliq. n. sz q cedat boīs
stabit maiori pti creditoz: & in
tellige maiorez pte. ubi ē mai⁹
& fortius debitū: et si unus essz
cui p. q. omib. debeat. Si uero
par sit debituz stan ē maiori nu
mero creditoz. Si uero sūt pia
elligēda est clemētiō sūtia. f. dil
latō dāda. C. d. cessiōe bonoz. l.
.fi. Ray.

NOTA HIC Q. IOANNES
An. sup. c. Quāq. de usur. li. 6.
mouet qstionez an heres usarii
qñ hereditas nō sufficit omnib.

debeat satisfacere p̄ ueniētibz & reffert se dixisse. q̄ non. imo fiet eis & aliis satisfactio p̄ rata unūz quēq̄ cōfigente. ar. s. de testa. c. Relatū. in fi. Sz dicit ipse sat̄ uidet h̄ cau hēri debere q̄sideratō t̄p̄is: ut ille q̄ prius soluit ufas recipiat qd̄ suū ē itegrat̄: & sic de singl̄is s̄m regl̄az. i. de reg. iur. Qui por. cū istoz ps sit cā ut dixi ibi: & in hipoteca h̄ q̄sideram. C. qui potiōes i pigno. hēant. l. Sed si fūdus. & bona ufarīi uidēt eē hipotecata. de ufs. .c. Cum tu. M̄ti tñ doctores tenēt q̄riuz i b. l. q̄ bona ufarīoz sit hipotecata. ut Hosti. Archi. Federi. Goff. & Ioan. et dicit q̄ de hac hipoteca nō hēmu? textum exp̄ssum.

SEXTO NOTA Q2 VBI aliq̄s ē institutus heres & nō sufficit hereditas ad soluēdū oīa legata & debita dicit Ray. q̄ credit in iudicio aīe q̄ nō teneat: n̄ in q̄tū hereditas se extēdit ufsufficit et si non fecit inuētariū. Idez Ioan. & Federi. secus i iudicio cōtēciosi: si nō fecisset inuētariū: sz si nō fecisset nō teneret n̄ duratē hereditate. Distiguit tñ iē legata & d̄bita q̄a debita sic diminutiōe d̄z p̄soluere duratē. l. ad hoc hereditate. De legat̄ x̄o si tot sūt q̄ nō remaēt legitimus

potest detrahere suā legiptimā: & itūm quātā s̄m q̄sda; si fuit institutus heres. Et nota q̄ heres pōt deducere aīe oīa exp̄sas funeris & alias necessarias q̄s fecit cā hereditatē ut i testō & h̄modi. Exp̄sas tñ quas fecisset supfluas ad hōrez & pompaz mūdi: nō posset cū tuta q̄sciētia trahere de ere alieno. sz facere intelligeret de suo. Pet. de pal. i. q̄rto. Si aut sūt p̄kes heredes ad debita ufs legata regl̄ari tenet q̄libz p̄ hereditaria pte. C. de her. act. l. 3. Sz d̄z. Ray. Excipiunt qn q̄ caūl secūduz ipsuz Ray. Primus ē si aliqd̄ iduuduū ē i obligatiōe faciēdi ufs nō faciēdi. tūc. n. q̄libz tenet. i. solidū. ff. d. v. ob. l. In executōibz. §. 2. glo. poit hic ex. ut si testatō p̄mittit se aliqd̄ opus facturū: & p̄misit per se ufs herede suū non fieri q̄ minus p̄ fūdū suū tibi ire liceat. hic q̄libz heredū erit i solidū obligat. Secūdus caūl ē si res q̄ debz restitui ab uno i solidū possideat. C. de acq̄rēda hereditate. l. 2. §. nēo. Tertius ē in alimēt̄ legat̄ q̄ pro uolūtate defuncti ufs iudicis uel ab uno i solidū ufs a p̄libz propriibz designat petunt. ff. de alimē. lega. l. 3. Quātys est si testator ab uno heredū legauerit creditor hereditario aīo cōp̄sādi:

tunc. n. heres ille usq; ad q̄tate
legati onus illius debiti susti
nebit. ff. de lega. 3. l. Cū ab uno.
Quitus i expēlis funeris uxoris
nō tñ astrixit heredes p heredi
tariis portionib; s; et uir p por
tione q̄ puenit ad eum de dote
uxoris sue: puta si ad eū pue
rit. 100. & in hereditate sit. 200.
ipse uir tenebit p tertia & he
reds pro duab; p̄tib; ff. de reli
gio. & sūptib; funez. l. Quotiēs.
& l. Veluti. h. oīa ēt Hosti.

QUOMODO DEBEAT
fieri restitutō uxoris cōcipiēt p
adultū quē uir reputat suum de
his q̄ cōsumit ipse filius spuri⁹
d̄ bōis p̄ris putatiui: & heredita
te tota ul̄ parte ad eū pueniēte.
Primo uidēdū est de ipsa uxore
adultera quō teneat & ad qd. Se
cūdo de ipso filio spurio si teneat
& quō. Tercio uero de ipso p̄re
q̄ ex adulterio talē filiu; hūit quō
et ad q̄tū teneat. Si p̄is caus uidē
q̄ ponit eū de peni. & rei. c. Of
ficii. l. de muliere supponēte si
bi alienū p̄tū quē uir eius repu
tās suū nutrit & heredē iſtituit.
Vñ idē uidē dicendū q̄tum ad
restitutōez de ipsa muliere & fi
lio supposito & huic fraudi dāti
bus op̄a effigiem: & de muliere
adultā q̄rit p̄ si debeat reuellare
marito. Ad h̄ dicendū q̄ aliq̄do

non aliq̄n sic. Nam ubi imineat
aliq̄d eoz piculorū nō d̄z reuella
re marito. Primū picul⁹ ē iſaie
.l. mulieris q̄a h̄ talr reuellando
cū esset antea bone fame seipsā
pessie ac ep̄issie diffamaret qd̄
qdē magnū picul⁹ est mulieri.
Nā qd̄ p̄. 22. scriptū est. Meli⁹
ē bonū nomē q̄ diuitie m̄te: s;
intelligat de uiris. tñ & pericu
losi⁹ inhonestis infamia mulie
rib; igerit notā. Secundū est pi
cul⁹ scādali. l. uiri & cōsanguineoz
& aicoz ei⁹ si illis h̄ inotesceret
malū. nam nō solū ap̄ se turba
ret ex eo: s; uix ex tūc possēt euz
ea amicitiaz & pacez ac cōcordiā
& societatem h̄ere imo forte eā
maritus dimitteret & iō nō ualē
tes forsitz cōtinere usq; adultū
ppetraret. & sic innumerabilia &
irrecupabilia inter eos orirētur
mala. Tertiū ē pericul⁹ mōtis. l.
& uxoris & sue spurie plis atq;
adulteri sui. nā p̄babiliter tiere
posset q̄ ei⁹ maritus seu q̄cūq;
alius dū occidere aliū q̄reret ne
caret s̄m Sco. i. q. Cōcurrentib;
p̄dictis pic̄is: que uidē ualde p̄
babilia: & in p̄rib; eueniētia n̄
d̄z talr mulier suo cōiugi reuella
re pp bonū inētum restituendi
hereditatē talib; pic̄is se expo
nere manifeste. Quātū pp pic̄z
i p̄bilitatē. naz nec uir: nec fili⁹

nec etiā publicus iudex h mulie
ri ruellāti credere obligāt: n pbi
dicta sua p ifallibilia signa aut
p uolētās pbatōes siue p testes
idoneos. Naz ex solo eius dictu
n potest exheredare talē tilium
maxie in tris in qb p genita ex
q̄suetudie in toto uł in pte succe
dūt. Insup fm Sco. in talib ter
ris si pat crederet uxori sue i h
non posset tñ a spurio auferre
hereditatē: n in publico foro: cū
pbaret talem: & tunc opōteret
mulierē nō tātum apd maritum
sz apd totaz patrā diffamari: &
isto p̄supposito. s. qd nō debeat
reuellār rōe maloz grauioz ex
ide cōtigētum. Quomō debeat
tal mulier satisfacere dicet infra
ubi tñ n imineret aliud piculuz
uł malum n infāie ipsi? adulte
uł mortis sue uidr q si p̄moria
tur uiro suo debeat ante mōtez
ordinare cū cōfessore uł alia p̄so
na matura q si moriat postea re
uelleret ex pte sua uiro: quādo. s. ex
h potest obuiari ne putatiuus
fili? hēat hereditatē totam uel
ptē. Aliqn xō h marito uel aliis
p̄sonis ex q̄fessione teneat muli
er reuellare v3 si h tria gcurrant
siml. Primo si apd maritum &
alios fortis & grauis suspitō im
p̄ssa esset & occasio suspicadi ta
liter. Secūdo si ex tris & sufficiē

tibz causis potest & dz uehemēt
& ualde pbabili? credi q nibil
de p̄mis periculis supradictis
hic sublequeret: aut cresceret sz
poti? miueret. Tercio si firmū
p̄sumat q fili? boīs mariti uolū
tarie cedet. sz si puulus est filiul
cessat ista rō qā mittere pōt illū
ad hospitale cū non teneat alē
alienos: n in extrema necessitate
cū alii desūt q p̄uideāt. His autē
tribz cōcurrētibz reuellari debe
ret & possz. Sz uix ista cōcurrūt
& rarissime p̄sumen est q con
currāt. Insuper dici posset fm
Vul. q et reuellare posset si nō
timeret marituz uł aliud iminē
ret periculuz. Sunt qdam utiq ui
ri scienter uxoz adulteriū susti
nētes uł et q̄sentientes imo quā
do uxores suas ad hoc hortātes
uł qā propos filios non possūt
hēre uł alia q̄cunq pudēda occa
sione. Facta ē hac notificatione
atēq̄ uir ei? p educatōe tal fili
expēdat uideat deobligari a resti
tutiōe aliq̄ fiēda. qā fecit q in se
fuit ut dannū euitaret uiri expē
saz in educādo: & hereditatiōis
q ad alios. Ar. ex. de iniuri. &
dā. dā. c. Si culpa. Nec tñ dz ma
nifestare adulterū pp piculū per
sone & ifamie detriqnētū & odi
uz ad eū euitādū: & si ante mani
festationez iam aliq̄ cōsūpisset

huiusmodi putatiui filius tenebit
ipsa mater inquit potest satisfaci
si aliquid ut suum possidet: & si ma
gnus existens quando notificat no
let ipse filius credere hoc. nec ce
deret bonis putatiui patris petens
saltem legitimum quod sine causis ex
pressis a iure auferri non debet ut le
gitimus filius. nec contrarius potest
probari. tenebit nihilominus ipsa
mulier heredibus de portione illa
ablata sibi de eo tamen quod potest &
non per. ex de reg. iur. li. 6. c. Nemo.
& hoc quia fuit in mora notificandi
quando potuit prouideri. Sed nu
quid mulier tamen debet reuocare crimine
suum filio suo spurio: & inducere
eum ad dimittendum hereditatem
suo heredi. Ad hoc dicendum secundum
Scho. u. s. **Q**uod autem filius crederet
matrem aut non. Si autem crederet: non
autem probabile est quod propter hoc dictam
dimitteret hereditatem. Nam pau
cos repere contingit. quod ita perfecti
sint quod propter seruandam iustitiam in
foro dei dimittant magnas posses
siones quas retinere possunt iure ex
teriori. & uellent spurii reputari
nec hoc mater presumere potest. non an
tea matrem fuisse ex parte de bona
uoluntate filii sui. Non ergo debet se ex
ponere periculo tanto difamationis
apud filium propter contraceptionem illius.
Si vero non crederet. tunc sequeret
indubitanter duplex malum. Primum quia ipsa

diffamaretur. Secundum quia ab illo fi
cut antea hereditas possideret.
Si quis autem obstat quod tali filio debe
at reuocari. ne si ignorat forte
coparetur per matrimonium sue sorori
aut alteri sue propinquo: seu alia fa
ceret que a iure spuris prohibita
sunt. dicendum quod talis ignorantia
dum perseverat omnino excusat cum
sit ignorantia facti. Si quando tamen fa
ctum ueniret ad lucem tale matrimonio
um dirimendum esset. Si uero quare
an dato quod talis filius ex uerbis matris
se spurium credat. teneat satisfaci
bona que habuit a marito matris ceteris
filiis atque heredibus aliis predicti
mariti dicendum quod si hoc indubitanter
credit & rationem illam credendi habet. te
net secundum deum non tamen humano iure
Si tamen non habet sufficientem causam
& rationem credendi illud. tunc redde
re non tenet ex quo per se uel
per alios sibi claret quod non habet suf
ficienter causam seu quod dignam rationem cre
dendi. Sunt autem inter cetera quat
tuor signa que reddunt suspectam
talem matrem ita quod ei defacili non
debet credi. Primum est amorem. id est si prodi
ligit aliam prolem uiri sui. Secun
dum est odium uel si presumit matrem
ipsum uel eius uxorem odire. Ter
tium est stultitia quia mulier facta
& levis est & pertinacis sensus.
Quartum est incertitudo cum non
constat ipsam esse uel fuisse certam quod

hūc cōcepit d̄ adultis uel d̄ uiro.
non. n. hoc potest oī adultē esse
ētuz. Sz qd̄ remediū tali mulieri
d̄z adhiberi. Dicēdum q̄ ei fm̄
Sco. ū supra ēplex remediū dari
potest.

PRIMUM EST Q̄ inducat fi
liuz intrare religionem. & tñ ta
lem q̄ possit p̄fessionem suam
seruare. ne. s. icidat insillā uolēs
uitare caribdim. Secūduz est q̄
clericus fiat. Vñ ualet tñ fm̄ dū
ecclesiastica beneficia acceptare
& his q̄si sufficiētibz merito iaz
cōtentus: dimittat hereditatem
alteri fratri laico in secl̄o rema
nēti. Si tñ per nullaz p̄suasidēz
hōestā cor tal̄ filii mater fleterē
nō pōt ut hereditatē dimittat:
non uidr q̄ debeat se p̄dere illi
cū ēta non sit q̄ tal̄ ab ea ip̄er
suasiblis in aliis tā licitis & hōe
stis fleteret ex illo. imo forte te
naci⁹ retineret: ne spuri⁹ putar
tur. cū talem notaz m̄ti caueāt
malenati. Tunc demū tertiu⁹ re
mediū addēdū ē. s. q̄ saluo iure
humāo: & absq̄ infamia sua: pōt
& d̄z de sua dote: cū eam hēbit
in potestate. uel de parafrenalibz
si hēt: & etis bonis & laboribz
& sudoribz suis indemnē facere
uiz: & legip̄tiāz ei⁹ plez. Obli
gat. n. satisfacere uiro d̄ cōsūptis
ab illegitimo filio. Sz tal̄ filius

non tenet satisfacere q̄ cōsūptis
q̄ diu bone fidei fuit. De heredi
tate aut̄ mulier obligat heredi
uiro ab intestato: uel heredi
p̄ris: uel q̄b̄ uerisim̄l̄r credit q̄ reli
quissz hereditatez. qd̄ si nescitur
d̄z pauperibz erogari. tenet. i. q̄
fm̄ cōrespōdentia⁹ iustitie. non
enim dico q̄ teneat ad restituen
dū equalens hereditati. q̄a sup̄
dictum ē. Plurimū qd̄z differt
inter hēre & proprie esse. Sed
q̄a iste legip̄timus heres utrāq̄
hūit hereditatē: l̄z secūduz iusti
tiam fuerit proprie. p̄terea mi
nus q̄ equalēs hereditati suffice
sibi p̄ hereditate fienda. illd̄ aut̄
minus determinetur fm̄ arbitū
boni uiri. Quod si nec hoc fieri
pōt p̄ tunc non obligat. tenebit
tñ cū puenerit ad pinguiorē for
tunā e. x. de solu. c. Odoardus. Si
xō tal̄ mulier nūq̄ hēt und̄ pos
sit restituere: tūc ex ipotentia
excusatur: si habeat satisfaciendi
propositum. i. q. q. 6. Si res.

DE ADULTERO AVtem
cui⁹ est fili⁹: dicēduz uidet si scit
uel credit uerisim̄l̄r illum eē suuz
ubi mater ipsa satisfacere nō ua
leat: uidet q̄ teneat de expensis
p̄ri putatiuo. q̄a cāz efficacem de
dit tali dāno. e. x. de iuri. & dā.
da. c. Si culpa. fm̄ tñ possibilita
tem suā. & si mitteret ip̄a adultē

ad hospitale. uel qd fixit motum
 peperisse. uel qd notificauit sic
 sui piculo non esse filium suum tene-
 bitur hospitali de nutrimento &
 aliis expensis non notabilis paupertas
 excuset eam: cum de iure naturali ad
 hoc teneatur. di. i. c. Ius naturale. &
 hospitalia pro pauperes nutriendos
 sunt facta non propter diuites. Sz
 & de hereditate uel dote si dota-
 retur a preputatio: teneri uidetur
 ad arbitrium boni uiri: attenta sua
 facultate. qd tamen satisfactio: occulte
 fieri debet cum sine periculo manife-
 stari non possit. ar. 2. q. i. c. Si pec-
 cauerit. Si autem dubitat a dolo ex
 eo qd mulier leuis est: & cum aliis
 adulteratur. uel est quia ipsa adultera
 dubitat utrum sit eius uel maritus: re-
 liquatur iudicio dei cuius omnia nuda sunt
 & apta. & grauari non uidetur de
 restitutione. Indecens est. n. ut in re
 dubia certa dei sententia ait Gre-
 gorius. xi. q. 3. & di. 3. q. habuisse.
 In nullo tamen casu ad obuiandum
 huius periculis uel malis debet adul-
 tera uel adulter querere aborsum uel
 mortem puuli. 22. q. 3. c. faciant.
 Capitulum septimum. scilicet quando de
 beat fieri restitutio qd continet
 in se magna difficultatem
QUANTVM AD octauum. scilicet
 quando debet fieri restitutio. Dicit Tho.
 2. 2. q. 62. qd statim qd sicut accipe-
 re alienam est contra iustitiam: ita &

retinere eam. qd per hoc qd aliquis
 detinet rem alienam iusto domino impedit
 eum ab usu rei sue & sic facit ei
 iniuriam. Manifestum est autem qd nec
 per modicum tempus debet aliquis in
 peccato morari. sz quilibet tenetur
 statim peccatum dimittere uel dese-
 rere. Vnde dicitur quasi a facie colu-
 bri fuge peccatum. Et ideo
 quilibet tenetur statim restituere. uel
 dilatores petere ab eo qd potest usum
 rei concedere. & si quidem teneantur
 de meritis cum illud esset erogandum
 in pias causas cum consilio ecclesie:
 si huiusmodi persone habentes resti-
 tuere remaneant ita pauperes cum
 filiis & familia qd non habeant unde
 uiuant fiat dicit Ray. ut dixi in ca-
 su simili supra in titulo de decimis.
 Ibi autem sic dicit. Si quis retinuit de-
 cimas longo tempore: & nunc uenit
 ad satisfactionem: & postulat
 intuitu dei & ecclesie & qd habet
 paruam substantiam sibi remitti
 qd accepit tempore preterito: cum aliter
 oporteret cum sua familia medi-
 care. Quis ecclesia omnes decimas
 posset petere. si uiderit istum con-
 tritum & pces eius inuitati:
 debet ei tamquam pauperi dimittere unde
 uiuat: cum bene esset ei datura postea
 16. q. i. c. Quoniam. B. Ray. qd in-
 telligendum uidetur ubi datur decima
 de mortis putat de iure communi. Nam secus
 ubi de more non datur uel ualde dimi-

ante uidet excusari. d. h. tñ plene
hēs i prima parte. ti. p. Et dicit
ibi glo. Vul. q. illi qui resignāt
in manu penitētiarii q. h. nō face
rēt n. penitētiarii restituerēt eis
p parte uel pro toto qñ nescit
cui faciendā ē restitutio q. non
credit eos esse i statu salutis. Di
cit ē paulo post q. nō est neces
se q. fiat huiusmodi restitutio
i manu penitētiarii: dñ mō tñ sit
paratus ad arbitriū ei? uel alii?
boni uiri satisfacere. Dicit ē q. in
h. casu epūs q. est dispēsato pau
per pōt dillatōez dare uel prem
dimittere uel ē totū si uiderit ei
expedire ad necessariā substēta
tionem illius tāq. alicui? alcerius
paupis. ita tñ q. qto utili? pōt
gerat negotiū illi? cui faciendā
esset restitutio: si psona ei? ēēt
nota. v. exponēdo illa q. essent
restituēda in usus tales qui ma
gis ei possent pficere q. ad dñ
h. ibi. Si tenet certis personis q.
nolūt dare dillatio rez d. ad pe
titiōez ipsorū absq. dillatiōe sa
tisfacere uel cedere bonis q. fur
& raptor semp ē in mora: & iō
semp augent peccatū. ff. de cō
ditio. fur. l. In re furtia. ubi lesi
egent & fame pereunt ne infuei
ēte paululum mora iueniri non
ualeat q. redimant. di. c. Sēper
enī ē uitanda mora ū est piculus

di. 28. c. De siracusana & hoc ē
si opz ipz mēdicat. Vnde n. dico
hīto respectu ne egeat. nā q. hoc
nō ē d. uel. c. Cū tu. tñ uul addit
sine culpa pōt accipe uite necia
. l. ex mē. Ray. moderate sibi ui
ta retēta q. usq. sibi plene satisfa
ciat. Hosti. uō sic dicit. Sz qd si n.
imīneat tal. pericū. necitat. & is
q. teuet restituerē n. pōt iduci ad
restituēdz statū faciēda puto q.
discret? sacdos pōt q. sciaz suā in
formare. ex eo q. itendit utiliter
gerere negotiū creditoris. Nam
si uidet q. aliter non pōt recupa
re i ppetuū uel nō ita cito: uel ita
comode. potest recepto iura
mēto uel alia sufficienti cautōe si
hēre pōt dillatiōē cōcedere. &
sub hac cōditiōe. si hec adimpleue
rit in talē diē peccatorē absolue
re: & sic creditō q. ei debet recu
peret & peccator nō recedat a
presbīto desperatus. hoc ille. Sz
q. i. sic hui? . s. l. q. absoluat sub
cōditiōe q. riuū asserit Vul. dicēs.
Q. absolutō a peccatis nūq. d. q.
fieri sub cōditiōe: & iō pōt dici
q. absoluat simpliciter si ē soluēdo:
sz declaret q. n. ualebit absolutio
n. adimpleat pmissum Vul.
ARCHIDIACONVS uero
sup. c. Si res. iq. q. s. q. rit utrū
habenti restituerē debeat hēre i
respect? ne egeat. Et dicit uidet

q. lic. ff. d. reg. iur. l. Incōdēnati.
 ff. de cessi. bo. l. 2. & sic nota per
 B. de solu. c. Odoardus. & facit
 ad h. qd. hētur. i. 6. q. 2. Quicūq;
 S. Inno. p. notata i. c. Cū tu. ex
 de usur. secus credit. ff. canones.
 Vbi ibi notant Ala. B. & Hosti.
 q. i. solidū tenēt dēctores usura;
 & nō solū i. quātū facere possūt.
 Qui Hosti. i. sūma dicit q. q. hnt
 restituere paulatī siglīs mēlib;
 soluāt creditorib;: si alr nō pnt
 sine magno sui detrimēto put
 poterūt: ul. cōponāt se cū expo
 liatis. Q. si nullā possūt iuenī
 miā; apud eos absq; dilatiōe: tūc
 tenēt satisfacere ul. bonis cederē.
 q. pccōr sēp ē in mora. ff. de cō
 diti. fur. l. In re furtiua. ex de si
 mo. c. Cū i. ecclia. Multi tenent
 dictū precedēs tāq; equū. l. q. te
 nēt soluere q. tū possūt retenta
 sibi uita comoda. ar. de. cō. di. 5.
 c. Discipulos. ex de furt. c. Si qs.
 S. ar. 5. sup. vbo reddere. eiuldē
 capituli. & ibi dicit q. statī debz
 reddere totū qd. pōt alrās Tho.
 2. 2. q. 62. q. dicit q. statī ē fiēda
 restitutio. Dictū tñ Tho. pōt di
 ci nō esse q. si sane icelligat ut i
 diceē.

SED IN Q. VADAM SVM
 ma dī q. q. hēnt restituere usas
 & maleablata & pponūt firmit
 reddere & nō possūt statī. quia

molūt cū familia egere ul. mēdā
 care: & tñ icipiūt iux. posse satis
 facere: utrū tales possūt absolui
 & cōicare. Rūdeo aut. sciūt pso
 nas certas aut nō: & si sciūt ipsi
 hentes male ablata: & ipsi ēt q. b;
 debēt h. i. nolūt: tutū ē q. de cō
 sciēcia eorū stēt ad tēminū iporū
 & uolūtate. Si uero tales nesciūt
 dāna sibi data & ruelatō possz eē
 periculosa illis q. uolūt restituere
 tūc nō ē reuallādū illi: sed psumē
 dū q. cōfessor causā illoz utilit
 agat & cōfites itēdat & pmitat
 q. cito satisfacere pōt. q. hēt lo
 cū ratiōis de bono & equo: &
 tūc cōfites absolui & cōicari pōt
 q. ē i. uia salutis. Si uero oio ne
 sciāt psonē q. b; ē restitutio fiēda
 tūc ē liber i. pte p. laci ul. discre
 ti q. fessoris dare & q. stituere ter
 minū cōfiteēti sicut uiderit neces
 sitatē & q. tionē ei? & uolūtate
 prōptā rēstituēdi: & ifra istū tēmi
 nū tal. pōt absolui & cōicari. Itē
 ubi maior est cōtritio ibi maior
 misericōdia & uenia ē fiēda & f.
 missio. & q. tot? mūd? fere est
 iuolūt? i. rapis: sic pro possē tuo
 curre p. mediū ne nimia securi
 tas ul. remissio pire faciat quos
 discreta eqtas poterat reuocare
 Itē sēper iuriās & spoliās ul. cō
 plices eorū debēt hūilr postulari
 ueniā ab eis quos offēderūt. ne

illi remaneat i rācore & mala uo
lūtate.

QVID AVTEM DEbeat
facere uxor & familia raptoris
& usurarii & h⁹i q nō hnt n de
obligat restitutiōi. hēs supra in
c. de rapina. §. i. in fine.

Nota q Ray. & Hosti. ēca istā
materiā restitutionis dicūt. Hoc
notēt sacerdotes & retineant: q
ēz q maiō u⁹ miō fuerit fraus u⁹
dol⁹ u⁹ uiolētia: maiō u⁹ miō d⁹
esse discretio iudicat & ēz h in
u⁹is q fiūt i d⁹positis ut dictū est
supra in. c. de usura. q oīo sūt r.
stituende. tñ ibi qā minor uiolē
tia q i ceteris poterit cōfessō ēē
cū scit psona cui fiēda ē restitu
tio magis moderare tēp⁹ resti
tuēdi retēta sibi uita comoda &
familie sue.

QUIDAM CIRCA materiā
istā dicūt & meo iudicio sat rā
tionabilr q i certis casibz nō te
nēt qz ad statū restituēdū actua
liter ēē si hēt modū aliquālē ad
rstituēdū & ab eo cui tenetur iue
nir n possit nec dilatōez nec r⁹mis
sionē: s⁹ subitā uelit fieri sibi r⁹sti
tutionē. qñ v⁹ ex restitutiōe statiz
u⁹ statū restituēdo sequeret inde
euidēs u⁹ probabile dānū spūale
u⁹ tēporale notabile ip⁹si⁹ r⁹sti
tuēt u⁹ aliorū. qd pponderā ret
dāno ei⁹ q d⁹ hēre ex carēt ia illi⁹

rei. Potest autē tale dānū esse ē.
plex seu scādālū nōb⁹pe u⁹ dānū.
Periculū mort. Infamia gratis.
Periculū notabile mort⁹ ē⁹ p⁹e.
Ratio autē h⁹i ē q. f. tal⁹ restitu
tio possit differri. qā ēz Sco. Cre
ditō q d⁹ hēre magis d⁹ uelle in
h⁹i casibz ut maximū i comoduz
seu dānū ei⁹ qui hēt restituere
euitēt i modica restituēdis dilla
tiōe: q suū modicū i comdū u⁹
dānū ex carētia ad tēp⁹ sue rei.
Et si obiciat q restituere ē act⁹
negatiui precepti. qā reducīt seu
explicat p h⁹ q ē nō retinere ali
enū. Sed preceptū negatiuum
obligat semper & ad semper.
Respōdet ēz Sco. q alienū i iuste
& i iusto dño retinere sip⁹ p⁹hi
bet. p⁹pea sēp & ad sēp isto mō
necesse ē saluti alienū nō retine
re. S⁹ qñ qz hēt uolūtātē & pro
positū restituēdi alienū p t⁹p⁹e
oportuno ex tūc tenet dño rei
uolēte. i. uelle debēte. Vult autē
hoc dñus rei & si n actu elicito
tñ actu debito & honesto. quia
uelle d⁹ q q suū hēt retineat
qulq⁹ potuerit opōrtune. Et si di
cat dñus rei hoc agit i iuste. & qā
nō uult q p q⁹tūcūq⁹ tēp⁹ suū
retineat. Dicēdū ēz Sco. q dño
ēē iordinate uolēte statū rebēre
suū: & p q⁹sequēs q rectā rōnem
nolēte p⁹ximū retinere suū: tūc

tenēs nō ē detētor iniust⁹. nā & depositū dz redditōe strictissia reddi cū repetit⁹. ut. C. depositū l. fi. & tñ iusto dño uolūtate iordinata cū repetit⁹ ut cū eo malū faciat sibi uel alteri pōt recieri. Et Aug. dicit q̄ multa bona sūt prestāda iustis dū eorū poti⁹ uti licati q̄ uolūtati q̄suliūt. di. q. 5. c. Et qui emēdat. Et exēplū ponit 23. q. 4. c. Ipsa pietas. d. eo. f. q. q̄ uolūtate suā exhibēt de domo ruitura qd̄ laudat⁹ sit.

EST ERGO un⁹ cas⁹ cū imiet ex ei⁹ r̄stitutōe subita piclū dāni icōpabilr̄ pualēq̄ dāno qd̄ in hēt creditor ex carētia rei sue: puta cū ip̄e creditor ipugnaret bonū cōe & hādo illaz rē seu pecuniā quā qs de suo retinet magis posset ipugnare & pualere. Nā tūc f̄ Ricar. i. q. nō tenet illud restituere illi s̄ fidei r̄ reſuare ut restituat sibi uel heredib⁹ suis qñ b̄ fieri poterit sine preiudicio bōi cōis. uel depositare illud ordinādo & puidēdo q̄ tpe suo r̄stituāt. Idē ut dicēdū cū quis uteret re sua rehabitata. puta gladio ad occidēdū se uel alium uel huiusmōi. Idem uidet dicēdū cū ex subita restituōe ille q̄ r̄stitueret rē ablatā perfurtū uel aliud uiciuz dtegeret & in ifamaret. cū fama sit qd̄ notabili⁹ sbā tēporali. vñ

grauis reputat⁹ pecūm detractōis q̄ furci ceteris parib⁹ f̄ Tho. 2. 2. q. 73. & 5. q. i. c. Deteriores.

Cū ḡ q̄libz debeat puidere cōf uatōi fame sue. ar. 12. q. i. c. Nolo pōt talē differre restitutionē usq̄ ad tēp⁹ quo nō d̄prehēdat i crimine & ifamēt si alr̄ puideri nō pōt. Idē dicēdū ē cū id qd̄ debz restitui nō possit restitui n̄ faciēdo magnas expēſas ad mittēdū sibi. qā i remot⁹ ē creditor. Tūc enī qd̄ agēdū hēs s̄ et eo. ti. c. 3.

Et idē dicēdū qñ mulier hēt filiū p adulteriū nesciēte uiro: uel supposuit sibi alienū partū qui nutrit de bōis uiri: uel ē heres di mittit ut pp⁹ fili⁹ cū teneat m̄r talē de oib⁹ que p̄cipit talē filius bōis. s. putatiui p̄ris. nō tñ debet reuellare factū qñ ex hoc seq̄ret⁹ uel seq̄ p̄babr̄ posset mors sua uel p̄ talē uel ē notabil⁹ ifāia seu alia grauiā scādala f̄ Ray. & Io. neapol. i. q̄l. d. quo hēs s̄ plene eo. li. ti. i. c. de furto. ibi uide.

ALIVS CASVS qñ ex b⁹i r̄stituōe posset seq̄ mors subita spūal⁹ seu pecūm mortale p̄babr̄ i restituōe uel familia eius. puta restituēdo q̄ hēt aliena ad tātā uenit paupratē uel miseriaz q̄ nō pōt uiuere uel puidere filiis suis de uictu & uestitu & cū sic alic⁹ nobis cōditōis indicat⁹ ni

mis erubescunt: ab amicis ad suffi-
cientiam non inueniunt: laborare ne-
sciunt: ut non possunt: quia paruuli ut
infirmi. & sic restituendo exponit
periculo ipse cum familia sua furandi:
ut prostituendi filias. ut desperandi
ubi retinendo quod habet alienum cum
ipso & industria sua puidet & pce
sibi & familie sue: & disponit ad
satisfaciendum paulati. Hoc scire ut
Sco. i. q. Henri. i. q. 13. 6. q. 24. &
idem uidetur dicendum cum quis habet infra
artem sue unum ex labore suo guber-
nat se & suos. Quod ut tradendo
ea ut restituat suis creditoribus
non poterit laborare & in lucrari.
puta libros qui ad iurisperitos &
medicos: ferramenta qui ad artifices.
Laborando autem cum predictis ultra
satisfactionem suam poterit in futurum
paulati satisfacere. Nec credo esse
quod hoc quod dicit Tho. 2. 2. q. 62. s.
quod statim restituendum est alienum si per
Non. n. ita amare uerba accipienda
sunt. dicit lex sed ciuili. & in sacra
scriptura statim debet fieri quod in prolixo
tempore ut patet Malach. 3. Statim
ueniet ad templum. & precipue
cum ex causa ita urgente differt ut
dictum est. Potest et multipliciter capi in
iure & non solum per potentiam facti sed
iuris & commoditatem. ut patet. 22.
q. 3. c. Faciat. in glo. Hec tamen non sunt
predicanda ne aperiret uia detractioni
alienorum: ad quod nimis persone sunt

inclinate. sed cum magna discretionem
in confessione & consiliis tractanda. &
cum multis circumstantiis consideranda
quod honestum factum. Ad hoc et facit
quod dicit Io. neapoli. in quolibet. 9.
q. 22. & Ricardus i. q. & Pe. de pauper.
ITEM POTENTI restituere
male ablata statim utrum sufficiat re-
liquere in testamento ut in iuramento
quod heredes restituant. Rndet ad hoc
Io. neapoli. i. 9. q. lib. 3. q. 22. quod hoc
sufficit in duobus casibus tantum.

PRIMVS est quando habens male ab-
lata credit uere & per certo ut quod
pro certo quod talis retentio non
sit contra uoluntatem domini. tamen non. retentio
non est iniuriosa ut iniusta. nullus
enim patitur iniustitiam uolens. ut dicitur. c.
ethicorum.

SECVNDVS casus quando tamen re-
tentio rei aliene est contra uoluntatem domini
sed inordinata: puta cum non redditur
gladius furioso cum reperit ipsum in
furia. hoc non. iuste fit. ut. 22. q. 2.
c. Ne quis. Et similiter hoc est quando
uult rem suam statim habere quam retinens
non potest dare sine notabili damno
suo. & est ille cuius est potest sine da-
mo & incomodo carere ad tempus
Ex istos casus non sufficit ad salu-
tatem non statim restituat. Ratio est. quia
de necessitate salutis est uitare peccatum
mortale. sed non solum auferre alienum
sed et detentio rei aliene ex pre-
dictis casibus est moralis. quia contra iustitiam.

qa cū faciat iniuriā p̄xio & hoc cū
pōt restituere. Vñ nō sufficit ad
salutē tali reliquere ī istrumēto
ul̄ per testamētū q̄ heredes re-
stituāt. Sz de necessitate salutē ē
statū r̄stituēt si pōt. Sz si ille cui⁹
ē res ul̄ cui obligat n̄ pōt illa re
carere sine icomodo suo et ad tē-
pus: opz q̄ restituat et cū maḡ
icomodo suo. nec sufficeret dit-
tere per testamētū.

TERTIVS casus excusās a r̄sti-
tutōe subita ē cū ex hoc iminēt
periculū mortē cōpora. Et nota
sz Ricar. i. q. di. i. q. si ille q̄ dā-
nū itulit hēt aliqd ultra necessi-
tatē substētatiōis nature q̄uis si
ibi necessariū ad uitā sz decētiā
sue p̄sone r̄stituere tenet. Nō. n.
licitū ē de alieno uiuere cū secu-
lari honore. Si autē nō hēt n̄ ne-
cessaria ad substētationē nature:
tūc subdistiguēdū ē. qa autē iste
q̄ ē pass⁹ dānū n̄ idigz ad substē-
tatōez nature eo qd ab eo ablatū
ē & ille q̄ abstulit pōt retinere:
& restituēt n̄ tenet. qa ex iur̄ na-
ture licit⁹ ē unicuiqz ul⁹ posselli-
onis necessarie ad substētationē
nature. Extrema. n. necessitas fa-
cit oīa cōiua. ff. ad legē rodia. d. ia
ctu. l. 2. §. Cū ī ead. i. textu & glo.
Aut idigz ad substētatiōez natē
eo q̄ ablatū ē & tūc subdistiguo.
qa aut p̄m⁹. i. dñus ī p̄i⁹ rei idigz

ista re ad substētatiōez sue nature
priusq̄ fuit necessaria ad substē-
tatōez natē illi⁹ q̄ abstulit: aut eo
dē tēpore uterqz idigēs fact⁹ ē
ista re ad substētatiōē sue naturē
Aut iste q̄ abstulit fact⁹ ē indi-
gēs re ista ad substētatiōez sue na-
turē p̄q̄ iste a q̄ ablata ē. Primo
modo & secundo pōt dici sine
preiudicio q̄ iste q̄ abstulit rem
istā teneat restituere illi a quo
abstulit. qa nūq̄ facta fuit res il-
lius q̄ eā abstulit: sed sēp remā-
sit illi⁹ de iure. postq̄. n. sū ī sta-
tu ī quo res mea necessaria ē mi-
chi ad substētatiōē nature: non
pōt fieri ali⁹ me q̄dicēte. Si tēio
modo. tūc ille q̄ abstulit restitu-
ere nō tenet. qa ab isto tēpore
q̄ facta ē necessaria sibi aq̄situm
fuit ius ī illa re illi qui abstulit.
Et iō q̄uis dānū pass⁹ ueniat po-
stea ad statū ī quo res sibi ablata
essz sibi neccia ad substētatiōez
natē n̄ p̄p h̄ bz mai⁹ ius ī ista re
q̄ iste q̄ eā abstulit nisi iste qui
eam abstulit deuenisset ad sta-
tū ī quo apli⁹ res ista nō essz si-
bi necessaria ad substētatiōez natē.
Idē per totū Pe. de p̄p. i. q. .
& Sco. Ex predictis horū patz
q̄ tales qui habent restituere: &
si retineat sibi qdāmō necessaria
ad substētatiōē sui & familie ad
uitādū multa pericula aīe & cō-

portis que uerissimiſſe ſeq poſſet
 bonis ſuis cedēdo & omnibns ſe
 expoliādo p reſtitutōe ſiēda. qđ
 forte tuti⁹ eſſet reſtituere & in
 deo cōfidere ē ſi opoteret mē
 dicare ſz Ray. Ad hoc n̄ uidētur
 teneri de neceſſitate ſalutis. tñ
 n̄ debēt tales laute uiuere & pō
 poſe uestiri cū familiis: & filias ſu
 as cū magnis dotib⁹ nuptui tra
 dere ſicut ſi nō eſſet obligati re
 ſtitutōi ſed parce uiuere & quas
 dotes traddere. & ſi nō poſſunt
 nobili uł mercatori nuptui dare
 debent artifiſci & plebeo trade
 re & alia ſuperflua reſecare.
 Cū multa ergo prudētia hoc ne
 gotiū agēdū ē: cū efficacit̄ uidēt
 facere qđ poſſūt ad reſtituēdū &
 in aliis ſe bene habere & cum ti
 more dei credo qđ poſſūt abſol
 ui & comunicari. Qui autem
 & de eo qđ poſſūt ſemper p̄ra
 ſtināt & ānuati repiūt pmitter̄
 cōfeſſorib⁹ reſtitutōne facere: &
 poſtea nō faciūt nō uidēt abſol
 uēdi n̄ pri⁹ faciāt uel diſponant
 efficacit̄ negociū ut heat executi
 onē. & multo min⁹ ei p̄mitti d̄
 cōio ſumi: qđ tū dico ſpectat ad q
 filiū cōfeſſoris. Nā qđ tū ad ſacer
 dotē qđ h̄t cōicare: cū ille ſe i ma
 niſteſto ad hoc igerit. quid iuris
 heſ i 3 parte ri. eo.
DE VSVRARIIS aut manife

ſtis quō ſit agēdū cū eis i reſtitu
 tione & collatōe ſacram̄toꝝ heſ
 ſupra eo. c. de uſuris. Poſſet ē
 tales petere remiſſionē a credi
 torib⁹ quā ſi ſine fraude & ſpōte
 obtinēt nō ipſis āpli⁹ obligant̄:
 nec ē pauperib⁹ illa remiſſa eis
 dare tenēt. Nō tñ decēs ēēt ut di
 ues a paupere & idigēs parum a
 mltū idigēte petet reſſionē.
Q. VERITVR utrū ep⁹s ella
 plis trib⁹ uł. q. 30. uł. 40. annis
 poſſit agere q̄ heredes uł poſſeſ
 ſores bonoꝝ qđ nā illi⁹ q i teſta
 mēto reliquit mille libras ſoluē
 das nōine uſuray: itēay cū d̄ ex
 tōſiōe dēay uſay: nō appareat n̄
 p cōfeſſionē dicti teſtatoris. Rñ
 det Laur. poſt Federi. q cū actō
 que cōpetit ex teſtamēto uł cō
 ditio que cōpetit epō p. l. Nulli.
 ſit perſonay & ſpatio 30. ānorū
 claudat p cōſequēs. C. de preſcri.
 30 uł. 40 ānoꝝ. iō q̄ heredes bōa
 fide poſſidētes q̄ ſeper preſūit
 nō cōpetit actio ad dictas mille
 libras n̄ probaret heredē malā fi
 dē habuiſſe & ſciuiſſe uitii & cri
 men deſūcti quo caſu d̄z itelligi
 c. Tua nos. cñ ſi. Et idem ſi de
 extorſione appareat per aliud
 q̄ per teſtamentū. Quo autē ad
 poſſeſſores bōay i q̄s p teſtatorē
 uł ei⁹ heredē bona ſūt alienata:
 nō eſt aliqd dubiū ſi poſſederūt

spatio. x. añorū. q̄a actio p̄sonal̄
nō cōpetit cōtra successorē sin-
gularē. ut. l. i. §. h̄ers. ff. ad trebel.
Nec obstat p̄ dicta. s. q̄ actiones
ep̄o cōpetētes durāt q̄o añis. q̄a
intell̄r hoc de actōibz cōpetētibz
ep̄atui uł eccl̄iis collegiatis. sed
hic nō cōpetit actio ep̄o ut ep̄o
sed ut iconomo & administrato
ri bonorū pauperū.

Q VERIVVR qd si p̄missio
generali edcō q̄ q̄cūq̄ dederit
usuraz. noīe aliquid tali ueniat ī
tot dies zc. Si nemo ueniat: nec
ē aliquid s. usuras certas usura-
ri? assignauerit īfra terminū si-
bi ad id statutū lataz ē sētētia p̄
ep̄um declarās illas esse certas:
ut rū usuri? sit tut? si postea ap-
pareāt p̄sone certe q̄b ē restitui-
tio fiēda. Federic? de senis sētē
q̄ sic: ēt quo ad illos q̄ tūc erant
ex diocesi. fate ē tñ q̄ talibz con-
petit remediū q̄ ep̄uz uł paupes
Sed cogita dicit Laur. an sit uey
& cōtrariū practicat qñ n̄ ē de-
terminatū q̄ oīa ueniat sub noīe
icertoz: hoc ē qñ nō fit taxatio
uere & s̄z quātitatē ad quā ascē-
dūt sed minor & s̄z q̄ iter eos
quētū ē & d̄ hoc iudici p̄ cui? sē-
tētia alio nō dato p̄sūt q̄ stat
legitime. An aut talis practica
sit iuri cōsōna tu ip̄e uide. Prō-
pti sūt tñ ep̄i ad ei? obseruatōez

q̄a p̄ seip̄s icerta ibursāt nec ad
illoz uolūt r̄stitutōnē uenir̄ uel
teneri. sed fit certa taxatō s̄z cō-
uētōnē s̄z q̄ moris ē. que tñ an
possit de iure fieri uidēdū ē.

Q VERIT ēt Archi. q̄ si quis
decedēs reliquat sibi heredē ex
testamēto uł ab intestato: & ordi-
nauit quēdā executore rātum ad
emēdā suorū forissactorū q̄ dē-
dēs tēpore mort̄ sue creditoribz
tenebat & iā t̄mini solutōis fluxe-
rāt. Dicit r̄ndēdo q̄ iste executō
debita h̄? soluere tenet: & p̄t
cōueniri. q̄a elapsis terminis solu-
tōis cepit iuriari creditoribz ī n̄
soluēdo defūctis. Ex p̄cepto aut
dñi ē solutō faciēda. ar. xi. q. i. c.
Magnū. 23. q. ultia. c. Tributū. q̄a
peccat ī termino nō soluēdo: tum
q̄ frāgit promissū ex de pact.
c. i. & 2. tū q̄a illo ellapso inuito
dño dtinet alienū. ff. de except.
doli. l. 2. §. Circa. & hoc tenēt
quidā. s. ut noīe forissactorū. hoc
casu ueniat debita quorū termi-
nus solutōis tēpore mort̄ elaps?
erat & p̄ ill? agi possz. Sec? d̄ de-
bitis q̄z t̄min? n̄ aduenerat. Et
ita notat Spec. ī rubrica. Quātr̄
scripta ī iuditō p̄ferri. §. nūc uo.
DE EO VERO demū cui datū
ē aliqd p̄ errore. dicit lo. d̄ rip̄. in
tractatu d̄ gētibz. q̄ ī tali datōe a-
ut ē errō p̄sōe uł fōcūe uł aliūm

cōditōis appoite. Si p̄ mō: puta i
tēdo dare Petro & do Martino.
tūc Martin⁹ tenet acceptū f̄sti.
tuere uel dātū uel illi cui itēdebat
dare. ar. 29. q. i. §. i. Si uero error
fortune: puta intendo tibi da
re ut pauperi & tu es diues
d̄r q̄ sic acceptū tenet restituer
dātū uel alicui pauperi n̄ recipiēs
iteri effect⁹ fuisse paup. Si uo sit
error alicui⁹ alii⁹ cōditōis: puta
credo te factū cū tu nō sis: & idō
dono ē: uel credo te celebraturū
missas: idō dō ē. D̄r q̄ si receptori
q̄stat d̄ p̄cisa itēdō dātū. s. q̄ al n̄
daret n̄ ista cōditō subesset tal̄ er
ror obligat ad restituendū recep
tū: aut ad sufficiēter supplēdū p
se uel aliū itēdō dātū. Q uorū rō
ē q̄ cū res i istū nō trāseat n̄ eo
mō quo uult dās trāferre si nō
existat cōditō i ipsū res nō trā
fertur. Alii autē dicūt q̄ ad talē
restitutōnē tal̄ error nō obligat
n̄ ip̄a conditio circa quam erra
tur esset causa motiua & finalis
talis datōis. qd̄ probāt per simi
le. Do tibi libras cētū. q̄ credo
te esse amicū meū: dato q̄ accipi
ens nō sit amicus me⁹ n̄ obliga
tur ad restituendū. Si autē ami
cicia sit causa p̄p̄ quā dō ē cētum
libras. s. si sis amicus meus. & nō
amicus fueris obligaris ad resti
tutōnē. Ex his p̄ q̄ q̄stores san

cti Antonii uel alii quicūq̄ nullo
modo possūt sibi retinere ea q̄
illis paupib⁹ uel locis p̄ q̄b⁹ p̄tūt
dāt. q̄a hic ē error p̄sone. Verūp
tam q̄a nullus tenet p̄p̄is stipē
diis militat̄ nec causas aliorū age
re ad suas expēsas. dico q̄ tales
possūt uiuere sup̄ q̄st⁹ quos faci
unt & pōt eis modratū salariū da
ri. hec ille. Illa uo q̄ dāt eis ex mda
tiis eorū q̄storū v̄z q̄a asserūt q̄ di
cēt m̄kte misse p̄ datib⁹: uel hebūt
talē id̄p̄ gētiā: uel absoluēt a uot⁹ eo
rū: uel a casib⁹ reseruāt: uel q̄ fient
lectisternia i hospitali d̄ h̄i p̄ q̄
bus illi dāt al nō daturi: cū nec
talīa fiūt: uel uera sūt. totū ē rapi
na: & restitui debēt datib⁹ ea uel
pauperib⁹ erogari. ar. i. q. q. c. c.
Non sane.

FINIS

Explicit Titul⁹ d̄ restitutōnē
b̄ fratris Antonini Archiepi
scopi Florentini in quo diffuse
tractat̄ de hac materia.

Incipit tabula materierum
que in hoc libro continetur.
Tractat⁹ de cōfessore q hic pri-
mo pōit. diuidit i 3 ptes: q̄ pma
ē de p̄ate seu auctoritate cōfes-
soris: & h̄z quindecī capitula.
De p̄ate seu auctoritate q̄fessor-
is: & q̄s possit uel nō possit au-
dire q̄fessiones. Capl³. i. cāta. i.
De ordinarīo cōfessorū q̄ ad ecclia
stīcas p̄sonas & c̄pīcos .C. 2. c. i.
De cardinalib⁹ .c. 2.
De Patarchis & aliis .c. 2.
Abbatissa qd possit i spūalib⁹ c. 3
Cui debeat laici ordinarie confi-
teri .C. 3. c. 3.
Cas⁹. 8. i. q̄b⁹ pōt q̄s alīi q̄fētī q̄ p
p̄o s̄c̄doti sic ei⁹ licētia. C. 4. c. 4.
Quis possit cōmittē & q̄s n̄ au-
diētīā cōfessionū .C. 5. c. 6.
Quō & q̄n curat⁹ u⁹ p̄sbit⁹ pa-
rochia⁹ possit dare: u⁹ dnegare
licētiā alīi cōfītēdi subdito si pe-
tat illam .C. 6. c. 7.
De religiosīs q̄ n̄ p̄nt audī q̄fessi-
ōes sic licētia p̄lati sui .C. 7. c. 7.
De potestate audiēdi cōfessionē
attributa fratrib⁹ p̄dicatorib⁹: &
mīorib⁹ a iure p̄ tēx. cle. Dudū.
§. 2. de sepul⁹. quō fieri possit:
& quō exponit⁹ .C. 8. c. 7.
De effectib⁹ q̄ sequūt ex cōfessionē
audiētīe q̄fessionis alīi scē. C. 9. c. 8.
Differētiā inter fratres p̄sētatos
f̄z formā. cle. Dudū. & dīa inī sa

cerdotes curatos .C. 10. c. 10.
De casib⁹ m̄p̄licib⁹ ep̄o refer-
uatis de quib⁹ agitur i fine. Cle.
Dudū. d̄ sepul⁹ .C. 11. c. 10.
De s̄c̄dotē q̄ absoluit aliq̄z a cāu-
a q̄ n̄ pōt absoluerē .C. 12. c. 12.
An in generali cōfessionē cōtinue-
ant specialia .C. 13. c. 12.
Quid possint penitētīari curie
Romane .C. 14. c. 12.
Quid fiendū q̄n q̄fessor nō itelk̄it
penitētē .C. 15. c. 13.
Expliciūt capitula prime par-
tis hui⁹ operis .
Incipit tabula secūde part⁹ huius
operis que erit de scientia cōfes-
soris. & h̄z. §. 5. .C. 13.
Q̄ dupl⁹ d̄x ē clauis ordīs. s̄. sc̄ie:
& potētie .§. i. c. 13.
Quāta sciētia requiratur in cō-
fessore .§. 2. c. 13.
An q̄fessor teneat scire an pccā i
cōfessionē audita sint mortalia:
uel ne .§. 3. c. 14.
Q̄ iterāda est confessio in 6.
casib⁹ .§. 4. c. 14.
An ualeat cōfessio ab incōtrito
scā ut eā itā n̄ opōteat. §. 5. c. 16.
De attēōe: & q̄tōe .c. 17.
Sexdecī q̄ditōes que regrūt in
ōi bōa q̄fessionē fiēda .c. 18.
Expliciunt .§. secūde partis
huius operis .
Incipit tabula tertie part⁹ huius
operis. q̄ erit d̄ bonitate q̄fessionis

& habet. §. Decem.

Qualiter cōfessor debet habere
duo. scilicet timorē dei: & zelum ani-
marum .§. i. c. 18.

Duo dē hēre g̃fessor bō? .c. 19.

Quō se hēre debeat cōfessor er-
ga penitētē: & de qbus it̃rogā-
dū. & ibi uers⁹ decē preceptorū
decalogi. & uers⁹ septē pccōruz
mortalū .§. 2. c. 19.

Quo ordine fieri debeat it̃ro-
gatōes: & d qb .c. 19.

In it̃rogatōibz fīdis tria dē
bent obseruari .c. 20.

De circūstātiis peccatorum: &
ibi xlv earum .§. 3. c. 20.

Circūstātie pccōrū cōfīdē sūt
i multiplici g̃ne .c. 21.

Circūstātie que trahūt pccūz ad
aliud gen⁹ sūt q̃fīdē .c. 21.

Pccūz cōmissū die festo trahitur
ad cōstātiā aliā .c. 21.

Pccūz didr i tria .c. 22.

Regule qnq; ad cog̃scēdū pccūz
mōtale a ueniali .c. 22.

Que debeat seruare & scire cō-
fessor utilia & neccessaria in ipō
exercitio cōfessiōis .§. 4. c. 22.

Quō se hēre debeat cōfessor au-
diēdo mulieres .c. 23.

Qualis & q̃ta debeat iūgi sātīfa-
ctio: seu penitētia a cōfessore pe-
nitēti .§. 5. c. 23.

Quātr se hēre debeat cōfessor
p̃nias iūgēdo penitētibz .c. 24.

Cōtrāis p̃nias dē ipōi dīctō. c. 24.

Memoriale dicēdū penitēti cir-
ca p̃nias faciēdā .c. 24.

Quid fiendū qn penitēs n̄ cōfī-
tēt aliqđ peccatū mōtale qđ cō-
fessor nouit ēē i eo. .c. 25.

Sacerdos dē soluere uē ligare t̃-
pliciter: & de modo & forma ab-
soluendi .§. 6. c. 25.

Forma uerborū absoluendi pe-
nitentem .c. 25.

Fōma & uis vborū que regrū i
absolutōe .c. 26.

Fōma absolutōis ab oibz cēsuriis:
& penīs tan a iure q̃ ab homine
latis .c. 26.

Quid fiendū qn cōfessor absol-
uit penitētē d q n̄ d̃buit .c. 26.

Quid de cōfessore qui nō intel-
ligit penitētē .c. 26.

An penitēs teneat iterare p̃nias
ei iunctā i pccō mortali factā in
toto uē i parte: & an dicta p̃nias
tātr scā ei ualeat i foro militantis
ecclesie .§. 7. c. 26.

De cellatōe g̃fessiōis .§. 8. c. 28.

Penitētia cōfessoris cōfessiōnē
reuellantis .c. 29.

Qui teneatur ad sigillum con-
fessionis .§. 9. c. 30.

Ad que se extendat sigillum cō-
fessionis .§. 11. c. 30.

Quid fiendū quādo confessor
indiget consilio super aliquo
casu .c. 31.

Expliciūt §: Terti epārū & p
gñs tractatus iste d qfessore.
Incipiūt Excōicatōes sedi appti
ce reſeruate: tā a iure q̄ p pceſſū
ſiue per exuagātes breuiter re
collecte p ordinē .c.31.
Excōicatōes papales qñentes
religioſos & religioſas .c.32.
Excōicatōes episcopis ex iure
reſeruate .c.33.
Incipit tabſa ſup iterrogatōio.
Introgatoriū qd ē ſecūdus liber
hui⁹ operis i ordine diſtingui in
tres partes principales. quā pma
ē de introgatōibz ſiēdis a cōfeſſo
re hz ordinē decē pceptoꝝ decā
logi. & hz Capla. 24.
Primū pceptū qñinet tria ca
pitula .c.36.
De uoti .c.36.
De uoti trāſgreſſiōe .c.37.
De ſupſtitōibz .c.37.
De icātatōibz .c.37.
De adoratōe creaturaz .c.37.
De diuātōibz .c.37.
De arte nōtoria .c.37.
De cōſtellarōibz .c.37.
De fortibz .c.37.
De icātatōibz .c.37.
De breuibz .c.37.
De obſeruatōe tēpoꝝ .c.37.
De ſōnīs obſeruatōis .c.37.
De blaſphemā dei & ſanctorū
mūtiplici .c.3.c.37.

Secūdū pceptū hz capla. 2. c.38.
De piūrio .c.38.
De adiuratōe .c.38.
Tertiū pceptū hz capla duo.
De obſeruatōe feſtoꝝ .c.38.
De auditōe miſſe diebz domīcis
& feſtiuis .c.39.
De obſeruatōe ieiūioꝝ .c.39.
Quātū pceptū qñinz duo capla.
De honore parētū .c.40.
De gubernatōe ſailite. C.2.c.40.
Quitū pceptū hz unicū capla.
De hōicidīo triplici. ſ. corde ore
& opere .c.40.
Sextū pceptū hz unicū capla.
De Luxuria actuali: & eius speci
ebus .c.41.
Nonū pceptū hz unū capla.
De Luxuria mētali: & eius speci
ebus .c.42.
Septimū pceptū hz capla octo.
De uſurpatione rei aliene mul
tiplici .c.43.
Circa uſuram .c.43.
De ſocidis aialium .c.43.
De uēditōe ad tūmū .c.43.
De cambiis .c.43.
De mutuātibz ſub ſpe .c.43.
De accipiētibz ad uſurā .c.43.
De facientibz ſtatuta in fauorem
uſurariū .c.43.
De emptione ipreſtitorū locoꝝ
& montium .c.44.
De fraudulētia que multis mo
diſ cōmittitur .c.44.

De falsificatōe. C. q. c. q. q.
De iniustitia que fit in iudi-
tio. C. q. c. q. q.
De furto. C. 6. c. q. q.
De sacrilegio qd cōtittit circa
res sacras. C. 7. c. q. q.
De rapia uiolēta. C. 8. c. q. q.
Decimū pceptū hz capl3 unū.
De desiderio habendi res ali-
enas. C. i. c. q. 6.
Octauū pceptū hz capla duo.
De mēdatio. C. i. c. q. 7.
De detractiōe. C. 2. c. q. 7
Explicit tabula super prima
parte interrogatorii.

Incipit tabula scde partē interro-
gatorii que est de septē uitiiis ca-
pitalib3 & distiguit i octo titulos.
De Auaritia titul9 primus & hz
capitula. 9. c. q. 8.
De Simonya. C. i. c. q. 8.
De Proditōe. C. 2. c. q. 8.
De acceptōe psonar. C. 3. c. q. 8.
De turpi lucro. C. q. c. q. 9.
De Ludo multiplici. C. q. c. q. 9.
De Inquietudie. C. 6. c. q. 0.
De Inhūanitate retinendi tena-
citer. C. 7. c. q. 0.
De Auaritia amandi res mor-
dinate. C. 8. c. q. 0.
De prodigalitate cōteraria Aua-
ritie. C. 9. c. q. 0.
De Inuidia titul9 secūdu3 & hz
capitula quatuor. c. q. 0.

De Inuidia ipa. C. i. c. q. 0.
De odio & filiab3 iuidie C. 2. c. q. 0
De susurratōe. C. 3. c. q. i.
De exultatōe i adūlis. C. q. c. q. i.
De tēsticia i pspis c. q. i.
De ira titul93 & hz capla. 2. c. q. i.
De Ira ipa. C. i. c. q. i.
De filiabus ire. f. indignati-
one. C. 2. c. q. i.
De tumore mētis. c. q. i.
De clamore. c. q. i.
De cōtumelia. c. q. i.
De blaffemia & maledictiōe cre-
aturarum. c. q. i.
De rixa. c. q. i.
De seditōe. c. q. i.
De bello. c. q. 2.
De accidia titulus quartus & het
capitula quicq. c. q. 2.
De accidia ipsa. C. i. c. q. 2.
De filiab3 accidie. C. 2. c. q. 2.
De desperatōe. c. q. 2.
De malicia. c. q. 2.
De pusilanimitate. c. q. 2.
De rācore. c. q. 2.
De ociositate que procedit ex
tadio. c. q. 2.
De tempore seu pigritia bene
operandi. c. q. 2.
De euagatōe mētis c. q. 3.
De neglia seu tepiditate. C. 3. c. q. 3.
De neglia qfessiōis. C. q. c. q. 3.
De neglia circa cōioez. C. q. c. q. 3.
De Inani gloria titulus quintus &
hz tria capitula. c. q. q.

De Inani gloria ipa.	C.i.c.54.	De odio dei	c.57.
De imoſteſtia ornat⁹.	C.2.c.54.	De amore uite pñtis	c.57.
De filiabus inanis glorie: & p d		De hōre futuri ſeculi	c.57.
Ipocriſi.	C.3.c.54.	De Superbia titulus octauus &	
De iactantia.	c.54.	h3 duo capitula	c.57.
De ironia.	c.55.	De ſupbia ipſa.	C.i.c.57.
De contentione.	c.55.	De filiabus ſuperbie & primo	
De diſcordia.	c.55.	de de deriſione.	C.2.c.57.
De pertinacia.	c.55.	De ambitione	c.57.
De ſigparitate nouitatū.	c.55.	De preſūptōe	c.57.
De inobediētia.	c.55.	De temeraria iudicatōe	c.57.
De Gula titulus ſextus. & habet		De curioſitate	c.57.
capitula tria.	c.55.	De ingratitude	c.58.
De Gula ipſa.	C.i.c.55.	De ſcādalo	c.58.
De ebrietate.	C.2.c.55.	De adulatōe	c.68.
De inſeſibilitate.	c.55.	De blaſphemia i ſpūz ſcūz	c.58.
De filiabus Gule & primo de		De ſeiſmate	c.58.
Ebitudine.	C.3.c.56.	De infidelitate paganorum &	
De loquacitate.	c.56.	hereticorum	c.58.
De ſcurrilitate.	c.56.	Explicit tabula ſecūde partis	
De inepta letitia.	c.56.	Interrogatorii	
De choreis.	c.56.		
De inmūditiā ſeu pollutione p/		Incipit tabula tertie partis Int/	
curata.	c.56.	rogatorii que eſt de ſtatibus	
De Luxuria titulus ſeptimus &		que cōtinet capla i7	c.59.
h3 capitula duo.	c.56.	Ad cōiugatos Capitulum pri/	
De luxuria & pertinentibus ad		mū & habet .5. 23	c.59.
ipſam.	C.i.c.56.	De actu matrimonii & peccatis	
De delectatōe moroſa.	c.56.	cōmiſſis i eo	c.60.
De filiabus luxurie.	C.2.c.56.	Interrogationes fiende circa cō/	
De cecitate mētis	c.56.	iugatos	c.5i.
De precipitatōe	c.56.	De pñcipib⁹ rectorib⁹ & baro/	
De icōſideratōe.	c.56.	nibus. C.2. & h3. 5. 55.	c.62.
De icōſtācia	c.57.	De ludicib⁹ ſeu qbuſcūq⁹ hñtib⁹	
De amore ſui	c.57.	auctēz. C.3. & h3. 5. 19.	c.64.

De aduocatis: procuratoribus & notariis. C. q. & hz. §. 22. c. 64.	De officio diuino. c. 77
De doctoribus & scolariis. C. 5. & habet. §. 15. c. 67	De exercitio. c. 77
De medicis & aromataris C. 6 & habet. §. 10. c. 67	De oratōe & cōfessione. c. 78
De mercatoribus cāpsoribus & pso net. C. 7. & hz. §. 18. c. 68	De amore parētū. c. 78
De artificibus & mechanicis. C. 8 & hz. §. 16. c. 69	De prelatū icōmuni. C. 14. & habet. §. 15. c. 79
De lanificibus. c. 69	De epis & platis superioribus C. 15. & hz. §. 22. c. 80
De setaiolo. c. 69	In iudicādo ī foro q̄tētiōso. c. 81
De tabernario & hospite. c. 69	De absolutōe & penitentie iū / ctione. C. 16. c. 81
De macelario. c. 70	De penitentia iniungenda pe / nitenti. c. 84
De pistore. c. 70	De infirmis & quid agendū sit erga eos. C. 17. c. 84
De futore pānoꝝ. c. 70	Forma absolutionis in articulo mortis c. 87
De aurificibus. c. 70	Forma absolutionis ab excōica / tione minori. c. 87
De cerdonibus. c. 70	Forma absolutōis a peccatū mīo / ris excōicationis. c. 87
De fabris. c. 70	Forma sacramti baptismati c. 87
De locatoribus equoꝝ. c. 70	Forma consecrationis seu chris / matis c. 87
De histrionibus. c. 70	Fōma absoluēdi a peccis c. 87
De citharizātibus. c. 70	Fōma exmē unctionis c. 87
De fuitōibus & laboratōibus. c. 70	Forma consecrationis corporis Christi c. 88
De rusticis & agricolis. C. 9. & hz. §. xi. c. 70	Forma consecrationis sanguinis Christi c. 88
De pueris & puellis. C. 10 c. 71	Forma ordinū minorū s. Formā hostiarii c. 88
De clericis ī cōmuni. C. 11. & habet. §. 26. c. 71	Forma lectorat⁹ c. 88
De beneficiatū & canonicis C. 12 & hz. §. 42. c. 73	Forma exorcistatus c. 88
De religiosīs masculis & femis. C. 13. & hz. §. 35. c. 75	Forma acolitatus c. 88
De uoto paup̄tat. c. 76	
De uoto castitat. c. 76	
De uoto obediētie. c. 76	

Forma subdiaconat⁹ c. 88
 Forma diaconat⁹ c. 88
 Forma presbiterat⁹ c. 88
 Forma sacramēti matmōii. c. 89
 Explicit tabula sup̄ tertia pte
 Interrogatorii.

Incipit tabula sup̄ tractatu d̄ Re
 stitutōib⁹ qui i hoc libro seu ope
 tertio loco ponit. ut p̄z i secūda
 parte sūme de uitiis capitalibus
 eiusdē fratris Antonini.

Capitulū primū de restitutōib⁹
 i genere i quo ponūt. 20. manus
 rapientium quarum quelibz hz
 quicqz digitos seu modos & sic
 sūt cētū modi i quibus fit resti
 tutio uel erogatio. c. 89
 Prima man⁹ feneratoria. c. 89
 Secda man⁹ raptoria. c. 89
 Tertia man⁹ furatoria. c. 89
 Quāta man⁹ bellatoria. c. 90
 Quīta man⁹ dānificatoria. c. 90
 Sexta man⁹ participatōia. c. 91
 Septia man⁹ sacrilega. c. 91
 Octaua manus iniuste iudica
 toria. c. 91
 Nona manus in iudicio iniuste
 assistoria. c. 91
 Decia man⁹ fraudatoria. c. 92
 Vndecia man⁹ sp̄ificatoria. c. 92
 Duodēcia man⁹ p̄ditōia. c. 92
 Tertiadēcia man⁹ sionyaca. c. 93
 Quātadēcia man⁹ ipeditōia. c. 93
 Quītadēcia man⁹ lusoria. c. 93

Sextadēcia man⁹ locationis & cō
 ductōis uiciatoria. c. 94
 Decima septima manus turpiter
 lucratoria. c. 94
 Decima octaua manus detra
 ctoria. c. 94
 Decimanona manus persone le
 soria. c. 94
 Vigesima man⁹ animarum pre
 datoria. c. 95

Incipit C. secūdū d̄ restitutōib⁹
 i q̄ ostēdit quid: quātū: quib⁹: &
 quo ordine sit restituendū. c. 95
 Primū capl⁹ est de dāno quod
 ifert homini quo ad animā aue
 rēdo ei uirtutes ifusas & mōales
 qd̄ q̄tigit fieri q̄ttuō mōis. c. 95
 Secūdū capl⁹ ē de dāno quod in
 fertur homini quo ad corp⁹ ife
 rēdo ei lesiōes cōporales qd̄ ē q̄
 tigit fieri quattuor mōis. c. 96
 Tertiū capl⁹ ē de dāno qd̄ ifert
 homini quo ad famā & honorē
 per uituperatōes uerbales qd̄ ē
 fit quattuor mōis. c. 97. & 98
 Quartū ē de dāno quod ifertur
 homini quo ad substantiā tēpora
 lem put̄ p̄tinet ad restitutōnem
 maleablatoꝝ cōtoꝝ & icōtoꝝ. c. 98
 An c̄pici teneat̄ restituere fru&⁹
 uoluptuose cōsūptos. c. 100
 Quātū ad tertiū p̄ncipale ubi fi
 enda ē restitutō. c. 100
 An fiduissō possit r̄petē a d̄bitōr

ufuras pro eo solutas. c.101.

Quātū ad quartū p̄cipale. f. p
quos fieri debeat restitutio in
certorū. c.102.

Quātū ad secūdū per quos fieri
d̄z restitutō certorū. c.103.

De damnis datis tempore guer
rarum. c.104.

De tutorum & curatorū uñ nego
tiorū gestorū restitutōe. c.104.

Quātū ad quitū. f. cui fiēda est
restitutio. c.105.

De illicite aquisitis secundo
modo. c.106.

De illicite aquisitis p̄ ludū. c.107.

Quātū ad sextum cur sit fienda
restitutio. c.108.

Quātū ad septimū de modo re
stituēdi seu ordine. c.113.

De restitutōe certorū. c.114.

Quō fieri debeat restitutio uxo
ris q̄cipiēt p̄ adulteriū c.117.

Quātū ad octauū. f. qñ fieri d̄z
restitutio. c.119.

.FINIS.

Quem legis impressus dum stabit in aere character

Dum non longa dies uel fera fata prement.

Candida perpetue non deerit fama Cremone.

Phidiacum hinc superat Bartholomeus ebur.

Cedite chalcographi: millesima uestra figura est

Archetypas tingit solus at iste notas.

M.CCCC.LXXIII. NICOLAO TRVNO DVCE VENE
TIARVM REGNANTE IMPRRSSVM FVIT HOC OPVS
FOELICITER.

